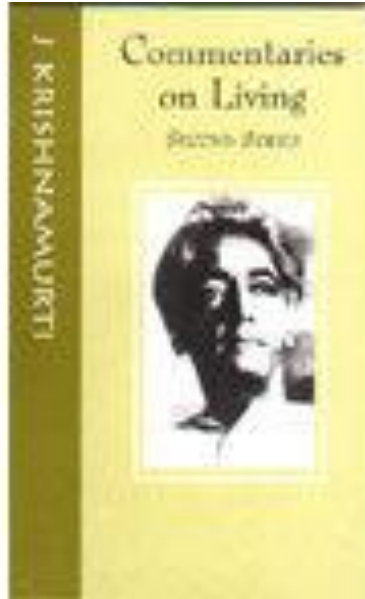

J. KRISHNAMURTI

NÓI CHUYỆN CÙNG SỐNG
COMMENTARIES ON LIVING

Third Series
Lời dịch: Ông Không

TẬP III/III

– Tháng 7-2013 –

Cùng bạn đọc:

*Đây là bản dịch cuối cùng của Ông Không.
Trong tình trạng sức khỏe rất yếu, ông mới chỉ sửa qua một lần (thường thường sửa ít nhất 3 lần) vì vậy bản dịch chưa được hoàn chỉnh. Xin gửi đến bạn đọc cho đủ bộ 3 quyển.*

Ông Không đã qua đời ngày 04-7-2013

COMMENTARIES
ON LIVING
Third Series
[*Nguồn: Internet*]

KRISHNAMURTI FOUNDATION INDIA

NỘI DUNG

1. Suy nghĩ bắt đầu bằng những kết luận?	8
2. Hiểu rõ về chính mình hay Tự thôi miên?	15
3. Tẩu thoát khỏi Cái gì là.	23
4. Liệu người ta có thể biết điều gì là Tốt lành cho con người?	28
5. Tôi muốn khám phá cái nguồn của hận hoan.	37
6. Vui thú, Thói quen và Mộc mạc.	43
7. Ông sẽ không tham gia Tổ chức Giúp đỡ Thú vật của chúng tôi, hay sao?	51
8. Tình trạng bị quy định và Thôi thúc được tự do.	60
9. Trống không bên trong.	68
10. Vấn đề của tìm kiếm.	77
11. Cách mạng tâm lý.	85
12. Không có người suy nghĩ, chỉ có suy nghĩ bị quy định.98	
13. Tại sao nó lại xảy ra cho chúng tôi?	110
14. Sống, Chết, và Hiện diện.	122
15. Sự thoái hóa của cái trí.	130
16. Ngọn lửa của bất mãn.	143
17. Thay đổi phía bên ngoài và Không hiệp thông phía bên trong.	153
18. Muốn thay đổi xã hội bạn phải ra khỏi nó.	159
19. Nơi nào Cái tôi hiện diện, Tình yêu không hiện diện.166	

20. Sự phân chia của con người đang khiến cho anh ấy bệnh tật.	176
21. Hào huyền của Hiểu biết.	189
22. Sống là gì.	200
23. Nếu không có Tốt lành và Tình yêu, người ta không có giáo dục.	212
24. Hận thù và Bạo lực.	223
25. Vun đắp Nhạy cảm.	232
26. Tại sao tôi không có Thấu triệt.	241
27. Đổi mới, Cách mạng và Tìm kiếm Thượng đế.	252
28. Đưa trẻ ồn ào và Cái trí yên lặng.	267
29. Nơi nào có Chú ý, Sự thật hiện diện.	281
30. Quan tâm về chính mình gây thoái hóa cái trí.	294
31. Sự Quan trọng của Cơ hội.	305
32. Giết chóc.	319
33. Thông minh là Đơn giản.	333
34. Hoang mang và những Niềm tin.	344
35. Chú ý không Động cơ.	360
36. Chuyển hành trình trên một đại dương không được vẽ bản đồ.	372
37. Cô đơn vượt khỏi Cô độc.	383
38. Tại sao ông đã giải tán tổ chức Trật tự của Vì sao.	395
39. Tình yêu là gì.	403
40. Tìm kiếm và Trạng thái của Tìm kiếm.	418
41. Tại sao những quyển kinh Thánh chỉ trích sự ham muốn	429
42. Liệu Chính trị có thể được tinh thần hóa?	442
43. Nhận biết và Kết thúc những giấc mộng.	456
44. Nghiêm túc có nghĩa gì?	467
45. Liệu có bất kỳ thứ gì Vĩnh cửu?	479
46. Tại sao có sự thôi thúc để sở hữu này?	494
47. Ham muốn và Đau khổ của Mâu thuẫn.	502

48. Tôi sẽ làm gì?	510
49. Những hoạt động tách rời và Hành động tổng thể.	526
50. Tự do khỏi Cái đã được biết.	529
51. Thời gian, Thói quen và những Lý tưởng.	543
52. Thượng đế có thể tìm được qua Tôn giáo có tổ chức?551	
53. Khô hạnh và Hiện diện Tổng thể.	560
54. Thách thức của Hiện tại.	562
55. Đau khổ từ Tự thương xót.	577
56. Vô cảm và Kháng cự Ôn ào.	585
57. Chất lượng của Đơn giản.	592

Chương 1

‘SUY NGHĨ BẮT ĐẦU BẰNG NHỮNG KẾT LUẬN?’

Những quả đồi bên kia hồ rất đẹp, và vượt khỏi chúng những hòn núi phủ tuyết vút cao. Đã có mưa suốt ngày; nhưng lúc này, giống như một phép lạ bất ngờ, bầu trời bỗng nhiên quang đãng, và mọi thứ lại sinh động, hân hoan và trang nghiêm. Những bông hoa mẫn liệt trong màu vàng, đỏ và tím thắm của chúng, và những giọt mưa trên chúng giống như những viên ngọc quý. Một buổi chiều quá dễ thương, đầy ánh sáng rực rỡ. Con người đi ra đường phố, và dọc theo cái hồ, trẻ em đang la hét cùng những tiếng cười. Qua tất cả chuyển động nhộn nhịp này có vẻ đẹp quyến rũ, và một an bình lan tỏa, lạ thường.

Có nhiều người trong chúng tôi trên chiếc ghé dài đôi diện bờ hồ. Một người đàn ông đang nói chuyện bằng một giọng khá cao và không thể không nghe điều gì anh ấy đang nói với một người bên cạnh. “Vào một buổi chiều giống như buổi chiều này tôi ao ước xa khỏi những ồn ào và hỗn loạn này, nhưng công việc của tôi bắt buộc tôi ở đây, và tôi kính tởm nó.” Người ta đang cho ăn những con ngỗng, những con vịt và vài con hải âu lang thang. Những con ngỗng có màu trắng tinh, và rất duyên dáng. Lúc này không một gợn sóng trên mặt nước, và những quả đồi bên kia hồ, hầu như đen kịt;

nhưng xa khỏi những quả đồi là những hòn núi ánh lên cùng mặt trời hoàng hôn, và những đám mây rực rỡ đằng sau chúng dường như sinh động lạ thường.

“Tôi không chắc tôi hiểu rõ ông,” người khách của tôi bắt đầu, “Khi ông nói rằng hiểu biết phải được xóa sạch để hiểu rõ sự thật.” Ông ấy là một người đàn ông đứng tuổi, đi lại nhiều và đọc sách nhiều. Ông ấy đã trải qua một năm hay khoảng chừng như thế trong một tu viện, ông ấy giải thích, và đã lang thang khắp thế giới, từ cảng này sang cảng khác, làm việc trên những con tàu, để dành tiền và thu lượm những hiểu biết. “Tôi không có ý chỉ hiểu biết sách vở,” ông ấy tiếp tục; “Tôi có ý hiểu biết mà con người đã thu lượm nhưng đã không được viết ra, truyền thống bí mật mà vượt khỏi những trang giấy và những quyển sách thiêng liêng. Tôi đã mê mẩn trong nghi lễ, nhưng đối với tôi điều đó dường như luôn luôn khá xuẩn ngốc và hời hợt. Một kính hiển vi tốt hữu dụng hơn sự tiên tri của một con người mà thấy những thứ siêu nhiên. Tôi đã đọc một số sách viết về những người nổi tiếng trong lịch sử với những lý thuyết và những tầm nhìn của họ, nhưng ... Nếu được ban cho một cái trí hoàn hảo và khả năng tích lũy hiểu biết, một con người phải có thể thực hiện những điều tốt lành vĩ đại ... Tôi biết nó không hợp thời lắm, nhưng tôi có một thôi thúc kín đáo muốn đổi mới thế giới, sự hiểu biết là đam mê của tôi. Tôi luôn luôn là một người đam mê nhiều thứ, và lúc này tôi bị cuốn hút bởi sự thôi thúc kiếm được hiểu biết này. Ngày hôm trước tôi đã đọc điều gì đó trong những quyển sách của ông mà kích thích trí tò mò của tôi, và khi ông nói rằng phải có tự do khỏi hiểu biết, tôi đã quyết định đến gặp ông – không phải như một người đệ tử, nhưng như một người thâm nhập.”

Theo sau một người khác dù có học thức hay cao cả, là ngăn cản tất cả hiểu rõ, đúng chứ?

“VẬY là chúng ta có thể nói chuyện một cách tự do và tôn trọng lẫn nhau.”

Nếu tôi được phép hỏi, bạn có ý gì qua từ ngữ hiểu biết?

“Rất hay khi bắt đầu bằng câu hỏi đó. Hiểu biết là mọi thứ mà con người đã học được qua trải nghiệm; nó là điều gì anh ấy đã học được, qua hàng thế kỷ của đấu tranh và đau khổ, trong nhiều lãnh vực của nỗ lực, cả khoa học lẫn tâm lý. Do bởi ngay cả những người vĩ đại nhất trong lịch sử đều giải thích lịch sử tùy theo hiểu biết và tâm trạng của anh ấy, nên một người học thức bình thường như tôi cũng có lẽ diễn giải hiểu biết thành hành động, hoặc “tốt lành” hoặc “xấu xa”. Mặc dù chúng ta không quan tâm đến hành động vào lúc này, chắc chắn nó có liên quan đến hiểu biết, mà là điều gì con người đã trải nghiệm hay học được qua suy nghĩ, qua tư duy, qua phiền muộn. Hiểu biết là vô cùng; nó không những được viết ra trong những quyển sách, nhưng còn hiện diện trong ý thức của cá thể cũng như tập thể hay chủng tộc của con người. Thông tin về y khoa và y học, kỹ thuật “làm như thế nào” của thế giới vật chất, được bám rễ chặt trong ý thức của những người phương tây, cũng giống như sự nhạy cảm nhiều về thế giới tâm linh trong ý thức của người phương đông. Tất cả điều này là hiểu biết, bao gồm không chỉ những thứ đã được biết rồi, nhưng còn cả những thứ đang được khám phá từ ngày sang ngày. Hiểu biết là một qui trình chết rồi, gây nghiệm ngập, không có kết thúc đối với nó, và vì vậy nó có lẽ là cái vĩnh cửu mà con người theo đuổi. Vì vậy tôi không

hiểu tại sao ông nói rằng tất cả hiểu biết phải được xóa sạch nếu muốn hiểu rõ sự thật.”

Sự phân chia giữa hiểu biết và hiểu rõ rất giả dối, thật ra nó không hiện diện; nhưng muốn được tự do khỏi sự phân chia này, mà là nhận biết sự khác biệt giữa chúng, chúng ta phải khám phá hình thức tốt đỉnh của suy nghĩ là gì, ngược lại sẽ có hoang mang.

Liệu suy nghĩ bắt đầu bằng một kết luận? Liệu suy nghĩ là một chuyển động từ một kết luận sang một kết luận? Liệu có thể có suy nghĩ, nếu suy nghĩ là tích cực? Hình thức suy nghĩ tốt đỉnh không là phủ định, hay sao? Tất cả hiểu biết không là một tích lũy của những định nghĩa, những kết luận và những khẳng định tích cực, hay sao? Suy nghĩ tích cực mà được đặt nền tảng trên trải nghiệm, luôn luôn là kết quả của quá khứ, và suy nghĩ như thế không bao giờ có thể khám phá cái mới mẻ.

“Ông đang phát biểu rằng hiểu biết luôn luôn trong quá khứ, và rằng suy nghĩ khởi nguồn từ quá khứ chắc chắn phải che kín sự nhận biết cái mà có lẽ được gọi là sự thật. Tuy nhiên, nếu không có quá khứ như ký ức, chúng ta không thể công nhận cái vật này mà chúng ta đã đồng ý gọi là một cái ghê. Từ ngữ “cái ghê” phản hồi một kết luận đạt được bởi sự đồng ý chung, và tất cả giao tiếp sẽ kết thúc nếu những kết luận như thế không được lập thành nền tảng. Hầu hết sự suy nghĩ của chúng ta được đặt nền tảng trên những kết luận, trên những truyền thống, trên những trải nghiệm của những người khác, và sống sẽ không thể xảy ra được nếu không có những thực tế hiển nhiên và những quen thuộc của những kết luận này. Chắc chắn ông không có ý rằng chúng ta phải gạt đi tất

cả những kết luận, tất cả những ký ức và những truyền thống.”

Rõ ràng, những phương cách của truyền thống dẫn đến sự tầm thường và một cái trí bị trói buộc trong truyền thống không thể nhận biết cái gì là sự thật. Truyền thống có lẽ mới có một ngày, hay có lẽ đã một ngàn năm. Chắc chắn, sẽ thật vô lý cho một người kỹ sư khi gạt đi hiểu biết của ngành kỹ sư mà anh ấy đã kiếm được qua những trải nghiệm của hàng ngàn người khác; và nếu người ta muốn gạt bỏ ký ức của nơi người ta đã sống, điều đó sẽ chỉ thể hiện một trạng thái loạn thần kinh. Nhưng thấu lượm những sự kiện không sáng tạo hiểu rõ về sống. Hiểu biết là một việc và hiểu rõ là một việc khác. Hiểu biết không dẫn đến hiểu rõ; nhưng hiểu rõ có lẽ làm phong phú hiểu biết, và hiểu biết có lẽ là công cụ của hiểu rõ.

“Hiểu biết là cốt lõi và không nên bị coi thường. Nếu không có hiểu biết, giải phẫu hiện đại và hàng trăm điều kỳ diệu khác không thể hiện diện.”

Chúng ta không đang tấn công hay đang bảo vệ hiểu biết, nhưng đang cố gắng hiểu rõ toàn vấn đề. Hiểu biết chỉ là một mảnh của sống, không phải tổng thể, và khi cái mảnh đó đảm đương sự quan trọng nhất, như nó đang đe dọa xảy ra lúc này, thế là sống trở thành hơi hợt, một lẽ thói đời dẫn mà từ đó con người tìm kiếm để tẩu thoát qua mọi hình thức của giải trí và mê tín, cùng những kết quả bi đát. Thuần túy hiểu biết, dù được sắp xếp vào chung một cách thâm sâu và ranh mãnh, sẽ không giải quyết được những vấn đề của con người; phỏng đoán rằng nó sẽ giải quyết được là mời mọc sự thất vọng và đau khô. Cái gì đó thăm thẳm hơn nhiều được cần

đến. Người ta có lẽ biết hận thù là vô ích, nhưng được tự do khỏi hận thù là một vấn đề hoàn toàn khác hẳn. Tình yêu không là một vấn đề của hiểu biết.

Quay lại chủ đề đang nói chuyện, suy nghĩ tích cực không là suy nghĩ gì cả; nó chỉ là một tiếp tục được bổ sung của điều gì đã được suy nghĩ. Hình thức phía bên ngoài của nó có lẽ thay đổi từ thời gian sang thời gian, phụ thuộc vào những thúc đẩy và những áp lực, nhưng luôn luôn tâm điểm của suy nghĩ tích cực là truyền thống. Suy nghĩ tích cực là qui trình của tuân phục và cái trí tuân phục không bao giờ có thể ở trong một tình trạng của khám phá.

“Liệu suy nghĩ tích cực có thể được gạt bỏ? Liệu nó không cần thiết tại mức độ nào đó thuộc sự hiện diện của con người?”

Dĩ nhiên, nhưng đó không là toàn vấn đề. Chúng ta đang cố gắng khám phá liệu hiểu biết có thể trở thành một cản trở cho hiểu rõ sự thật. Hiểu biết là cần thiết, bởi vì nếu không có nó chúng ta sẽ phải bắt đầu lại tất cả trong những khu vực nào đó thuộc sự hiện diện của chúng ta. Điều này khá đơn giản và rõ ràng. Nhưng liệu hiểu biết được tích lũy, dù rằng rộng lớn sẽ giúp chúng ta hiểu rõ sự thật?

“Sự thật là gì? Liệu nó là một nền tảng chung phải được nương dựa bởi tất cả mọi người? Hay nó là một trải nghiệm cá thể chủ quan?”

Dù nó có lẽ được gọi bằng bất kỳ cái tên nào, sự thật phải luôn luôn mới mẻ, đang sống; nhưng những từ ngữ “mới mẻ” và “đang sống” được sử dụng để chuyển tải một tình trạng không đứng yên, không chết ròi, chứ không phải một

điểm cố định bên trong cái trí con người. Sự thật phải được khám phá mới mẻ lại từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc, nó không là một trải nghiệm có thể được lặp lại; nó không có sự liên tục, nó là tình trạng không thời gian. Sự phân chia giữa nhiều và một phải kết thúc cho sự thật hiện diện. Nó không là một tình trạng phải được thành tựu, cũng không là một mục tiêu mà cái trí có thể tiến hóa, phát triển về hướng đó. Nếu sự thật được hình dung như một thứ để kiểm được, vậy thì sự vun quén của hiểu biết và những tích lũy của ký ức trở thành cần thiết, tạo ra sự tồn tại của những đạo sư và những đệ tử, cái người mà biết và cái người mà không biết.

“Vậy thì ông phản đối những đạo sư và những đệ tử?”

Nó không là vấn đề của phản đối cái gì đó nhưng của nhận biết rằng tuân phục, mà là ham muốn cho an toàn, cùng những sợ hãi của nó, ngăn cản đang trải nghiệm cái không thời gian.

“Tôi nghĩ tôi hiểu rõ điều gì ông có ý. Nhưng liệu không khó khăn cực kỳ khi từ bỏ tất cả mọi thứ mà người ta đã thu lượm được? Thật ra, liệu điều đó có thể được?”

Từ bỏ với mục đích đạt được không là từ bỏ gì cả. Thấy cái giả dối như cái giả dối, thấy sự thật trong cái giả dối và thấy sự thật như sự thật – chính là thấy này mới khiến cho cái trí tự do.

Chương 2

‘HIỂU RÕ VỀ CHÍNH MÌNH HAY TỰ THÔI MIÊN?’

Đã có mưa suốt đêm và gần hết buổi sáng, và lúc này mặt trời đang đi xuống đằng sau những đám mây đen kịt, nặng nề. Không có màu sắc trong bầu trời, nhưng hương thơm của quả đất thấm mưa tràn đầy không khí. Những con ếch đã kêu ộp ộp đều đều suốt đêm dài, nhưng khi bình minh xuất hiện chúng lại bật tậm. Những thân cây đen sẫm bởi trận mưa dài, và những chiếc lá được rửa sạch khỏi bụi bặm của mùa hè, sẽ dày cộm và xanh lại trong vài ngày nữa. Những bãi cỏ cũng sẽ xanh hơn, những bụi cây chẳng mấy chốc sẽ nở hoa, và sẽ có hân hoan. Con mưa sau những ngày bụi bặm và nóng bức đáng ghênh đón làm sao! Những hòn núi ngoài những quả đồi dường như quá xa xôi và cơn gió đang thổi đến từ chúng thật mát mẻ và trong lành. Có nhiều công việc hơn, nhiều thức ăn hơn, và đói khát sẽ là một sự việc của quá khứ.

Một trong những con chim đại bàng màu nâu lớn đang thực hiện những vòng tròn rộng lớn trong bầu trời, bành bồng trên gió mà không cần vẫy cánh. Hàng trăm người trên những chiếc xe đạp đang trên đường về nhà sau một ngày dài trong văn phòng. Một ít người nói chuyện khi họ đạp xe, hầu hết họ đều yên lặng và rõ ràng bị kiệt sức. Một nhóm đông người

đã ngừng lại, với những chiếc xe đạp dựa trên cơ thể của họ và đang nói chuyện rôm rả về đề tài nào đó, trong khi gần bên một người cảnh sát đang mệt mỏi quan sát họ. Trên góc đường một cao ốc to, mới đang mọc lên. Con đường đầy những vũng nước màu nâu và những chiếc xe hơi chạy ngang qua bắn tung téo nước bắn vào người ta để lại những vệt đen trên quần áo. Một người đạp xe ngừng lại, mua từ người bán hàng một điều thuốc lá rồi đi tiếp.

Một cậu bé xuất hiện mang trên đầu cậu ấy một lon dầu hôi cũ, được đổ đầy một nửa bởi một chất lỏng nào đó. Cậu ấy chắc làm việc quanh cao ốc mới đang xây dựng đó. Cậu ấy có hai mắt sáng và một khuôn mặt vui vẻ lạ thường; cậu ấy ốm yếu nhưng vóc dáng to lớn, và nước da của cậu ấy rất sẫm, bị cháy nắng bởi mặt trời. Cậu ấy mặc một cái áo sơ mi và một cái khố, cả hai có màu nâu của đất do sử dụng lâu. Đầu cậu ấy có hình thể đẹp, và có sự hung hăng nào đó trong dáng đi của cậu ấy – một cậu bé đang làm công việc của đàn ông. Khi tách khỏi đám đông phía sau cậu ấy bắt đầu cất giọng hát, và bỗng nhiên toàn bầu không khí thay đổi. Giọng hát cậu ấy bình thường, một giọng hát của con trai, mạnh bạo và ồm ồm; nhưng bài hát có âm điệu, và cậu ấy có thể ôm trọn thời gian bằng hai bàn tay của cậu ấy, và một bàn tay không còn giữ cái lon dầu hôi trên đỉnh đầu cậu ấy. Cậu ấy nhận biết rằng một người nào đó đang đi bộ đằng sau, nhưng quá vui vẻ đến độ quên bằng sự nhút nhát, và chắc chắn cậu ấy chẳng màng quan tâm đến sự thay đổi đặc biệt đã xảy ra trong bầu không khí. Có một phước lành trong không khí, một tình yêu mà bao trùm mọi thứ, một hòa nhã mà đơn giản, không toan tính, một tốt lành mà luôn luôn đang nở hoa. Bỗng nhiên cậu bé ngừng ca hát và quay về hướng một cái chòi tranh xiêu vẹo nằm ở một khoảng cách khá xa con đường. Chẳng mấy chốc sẽ có mưa lại.

Người khách nói rằng ông ấy đã giữ một chức vụ trong chính quyền mà dễ dàng đạt được nấc thang cuối cùng bởi vì ông ấy đã có được một loại giáo dục bậc nhất trong nước cũng như nước ngoài, ông ấy chắc đã leo lên khá cao. Ông ấy đã lập gia đình, ông ấy nói, và có hai người con. Sống khá vui vẻ, bởi sự thành công được bảo đảm; ông ấy sở hữu căn nhà họ đang sống, đã để dành dư thừa tiền bạc cho sự giáo dục của con cái. Ông ấy biết tiếng Phạn, và quen thuộc với truyền thống tôn giáo. Mọi việc đang tiến triển tốt đẹp, ông ấy nói; nhưng vào một buổi sáng ông thức dậy rất sớm, tắm rửa và ngồi tham thiền trước khi gia đình hay những người hàng xóm thức dậy. Mặc dù ông ấy đã có một đêm nghỉ ngơi, ông ấy không thể tham thiền; và bỗng nhiên ông ấy cảm thấy một thôi thúc tràn ngập để trải qua phần còn lại thuộc sống của ông ấy trong thiền định. Không do dự và nghi ngờ về nó; ông ấy sẽ hiến dâng những năm tháng còn lại để tìm ra bất kỳ thứ gì có thể được tìm ra qua tham thiền, và ông ấy đã bảo người vợ và hai cậu con trai của ông ấy, mà đang học đại học, rằng ông ấy sẽ trở thành một khất sĩ. Những đồng nghiệp của ông ấy quá ngạc nhiên bởi quyết định này, nhưng chấp nhận sự từ chức của ông ấy; và trong vài ngày ông ấy rời gia đình thương yêu, không bao giờ quay lại.

Việc đó đã xảy ra cách đây hai mươi lăm năm rồi, ông ấy tiếp tục. Ông ấy kỷ luật chính mình rất nghiêm ngặt, nhưng ông ấy phát giác rằng thật khó khăn cho một sống thanh thân, và đã phải trải qua một thời gian dài để kiểm soát trọn vẹn những suy nghĩ và những ham muốn trong ông ấy. Tuy nhiên, cuối cùng ông ấy bắt đầu có được những hình ảnh của Phật, của Chúa và của Krishna mà vẻ đẹp của họ thật huyền rũ, và suốt nhiều ngày ông ấy đã sống như thể trong một trạng thái hoang tưởng, thậm chí mở rộng những biên

giới của cái trí và quả tim của ông ấy, hoàn toàn thấm thấu trong tình yêu đó mà là sự hiển dăng đến bậc Tối thượng. Mọi thứ quanh ông ấy – những người dân làng, thú vật, cây cối, đám cỏ – sinh động lạ thường, rực rỡ trong sức sống và tình yêu của nó. Ông ấy đã phải mất tất cả những năm này để sò vào cái viên áo của Vô hạn, ông ấy nói, và thật kinh ngạc rằng ông ấy đã tìm được nó.

“Tôi có nhiều đệ tử và những người theo sau, như điều không thể tránh khỏi trong quốc gia này”, ông ấy tiếp tục, “và một trong số họ đề nghị tôi tham dự một nói chuyện được thực hiện bởi ông trong thị trấn này, nơi tôi tình cờ hiện diện trong một vài ngày. Muốn làm vui vẻ người đệ tử nhiều hơn là muốn lắng nghe ông, tôi đến nghe nói chuyện của ông, và tôi hoàn toàn bị ấn tượng bởi điều gì đã được nói trong trả lời một câu hỏi về thiền định. Nó được phát biểu rằng nếu không có hiểu rõ về chính mình, mà trong chính nó là thiền định, tất cả thiền định là một qui trình của tự thôi miên, một chiếu rọi của những suy nghĩ và ham muốn riêng của người ta. Tôi đã suy nghĩ liên tục về tất cả điều này, và lúc này tôi đến để thâm nhập cùng ông về những vấn đề đó.

“Tôi thấy rằng điều gì ông nói hoàn toàn đúng, và tôi bị choáng váng vô cùng khi hiểu rõ rằng tôi đã bị trói buộc trong những hình ảnh hay những chiếu rọi thuộc cái trí riêng của tôi. Lúc này tôi nhận biết rất thăm thẳm sự tham thiền của tôi là gì. Suốt hai mươi lăm năm, tôi đã bị giam cầm trong một cái vườn đẹp đẽ thuộc sự tạo tác riêng của tôi; những con người khai sáng, những hình ảnh đẹp đẽ là kết quả của văn hóa đặc biệt của tôi và của những sự việc mà tôi đã ham muốn, đã nghiên cứu và đã bị thấm thấu. Và lúc này tôi hiểu rõ ý nghĩa của điều gì tôi đã làm, tôi bị chấn động vô cùng vì đã phí phạm quá nhiều năm quý giá.”

Chúng tôi vẫn yên lặng trong một khoảng thời gian.

“Tôi sẽ làm gì bây giờ?” ông ấy tiếp tục. “Liệu có bất kỳ phương cách nào để thoát khỏi ngục tù mà tôi đã tự thiết lập cho chính tôi? Tôi có thể thấy rằng điều gì tôi đã đạt được trong thiên định của tôi là một kết thúc chết rồi, mặc dù chỉ cách đây vài ngày dường như nó đầy ý nghĩa vinh quang. Dù tôi ưa thích đến chừng nào, tôi không thể quay lại tất cả những ảo tưởng và những kích thích tự tạo tác. Tôi muốn phá tan những bức màn của ảo tưởng này và bắt gặp cái mà không được sắp xếp vào chung bởi cái trí. Ông không có ý tưởng điều gì tôi đã trải qua trong suốt hai ngày vừa qua! Cái cấu trúc mà tôi đã cẩn thận thiết lập qua một thời kỳ hai mươi lăm năm không còn ý nghĩa gì nữa, và dường như đối với tôi tôi phải bắt đầu lại tất cả. Tôi sẽ bắt đầu từ đâu?”

Liệu có lẽ không cần bắt đầu lại từ đâu cả, nhưng chỉ nhận biết cái giả dối như cái giả dối mà là khởi đầu của sự hiểu rõ? Nếu người ta bắt đầu lại, người ta có lẽ lại bị trói buộc trong một ảo tưởng khác, có lẽ trong một hình thức khác. Cái gì làm mù lòa chúng ta là sự ham muốn để kiếm được một kết thúc, một kết quả; nhưng nếu chúng ta hiểu rõ rằng kết quả mà chúng ta ham muốn vẫn còn trong lãnh vực tự cho mình là trung tâm, thế là sẽ không còn sự suy nghĩ về thành tựu. Thấy cái giả dối như cái giả dối, và sự thật như sự thật, là thông minh.

“Nhưng liệu tôi thực sự thấy rằng điều gì tôi đã làm suốt hai mươi lăm năm qua là giả dối? Và liệu tôi nhận biết tất cả những hàm ý của điều gì tôi đã hiểu là thiên định?”

Khao khát để kiểm được trải nghiệm là khởi đầu của ảo tưởng. Lúc này bạn nhận ra, những tầm nhìn của bạn không là gì cả ngoại trừ những chiếu rọi thuộc nền quá khứ của bạn, tình trạng bị quy định của bạn, và chính là những chiếu rọi này mà bạn đã trải nghiệm. Chắc chắn đây không là thiền định. Khởi đầu của thiền định là hiểu rõ về nền quá khứ, về cái tôi, và nếu không có hiểu rõ này, cái gì được gọi là thiền định, dù vui thú hay đau khổ, chỉ là một hình thức của tự thôi miên. Bạn đã thực hành tự kiểm chế, kiểm soát suy nghĩ, và tập trung vào trải nghiệm sâu thẳm. Đây là một tập trung tự cho mình là trung tâm, nó không là thiền định; và nhận biết rằng nó không là thiền định là khởi đầu của thiền định. Thấy sự thật trong cái giả dối khiến cho cái trí được tự do khỏi cái giả dối. Tự do khỏi cái giả dối không hiện diện qua ham muốn để đạt được nó; nó hiện diện khi cái trí không màng đến sự thành công của đạt được một kết thúc. Phải có kết thúc tất cả sự tìm kiếm, và chỉ lúc đó có một khả năng của hiện diện cái không tên.

“Tôi không muốn tự lừa dối chính tôi lại.”

Tự lừa dối hiện diện khi có bất kỳ hình thức nào của khao khát hay quyến luyến: quyến luyến một thành kiến, một trải nghiệm, một hệ thống của suy nghĩ. Nhận biết được hay không nhận biết được, người trải nghiệm luôn luôn đang tìm kiếm trải nghiệm rộng rãi hơn, sâu thẳm hơn, to tát hơn; và chừng nào người trải nghiệm còn hiện diện, phải có ảo tưởng trong một hình thức này hay một hình thức kia.

“Tất cả điều này đều liên quan đến thời gian và sự kiên nhẫn, đúng chứ?”

Thời gian và kiên nhẫn có lẽ cần thiết để đạt được một mục đích. Một con người tham vọng, thuộc thể gian hay tinh thần, cần thời gian để đạt được mục đích của anh ấy. Cái trí là sản phẩm của thời gian, giống như tất cả suy nghĩ là kết quả của nó; và suy nghĩ làm việc để làm tự do chính nó khỏi thời gian chỉ củng cố sự nô lệ vào thời gian của nó. Thời gian hiện diện chỉ khi nào có một khoảng cách tâm lý giữa cái gì là và cái gì nên là, mà được gọi là lý tưởng, đích đến. Nhận biết tình trạng giả dối của toàn cách suy nghĩ này là tự do khỏi nó – mà không đòi hỏi bất kỳ nỗ lực, bất kỳ luyện tập nào. Hiểu rõ là ngay tức khắc, không thuộc thời gian.

“Thiền định mà tôi đã buông thả trong đó có thể có ý nghĩa chỉ khi nào nó được thấy là giả dối, và tôi nghĩ rằng tôi thấy nó là giả dối. Nhưng ...”

Làm ơn đừng luôn luôn đưa ra câu hỏi về vấn đề sẽ có gì thay thế nó và vân vân. Khi cái giả dối được buông rơi, có tự do cho cái đó mà không giả dối hiện diện. Bạn không thể tìm kiếm sự thật qua cái giả dối; cái giả dối không là bậc thang dẫn đến sự thật. Cái giả dối phải ngừng lại hoàn toàn, không phải trong so sánh với cái thực sự. Không có sự so sánh giữa cái giả dối và cái thực sự; bạo lực và tình yêu không thể được so sánh. Bạo lực phải kết thúc cho tình yêu hiện diện. Sự kết thúc của bạo lực không là vấn đề của thời gian. Nhận biết cái giả dối như cái giả dối là kết thúc cái giả dối. Hãy cho phép cái trí được trống không, và không nhét đầy những sự việc của cái trí. Vậy thì chỉ có thiền định, và không phải một người thiền định đang thiền định.

“Tôi đã bị bận tâm bởi người thiền định, người tìm kiếm, người thụ hưởng, người trải nghiệm, mà là chính tôi.

Tôi đã sống trong một cái vườn thanh thảo trong sáng chế riêng của tôi, và đã là một tù nhân trong đó. Lúc này, tôi thấy sự giả dối của tất cả điều này – mang máng, nhưng tôi đã thấy nó.”

Chương 3

‘TÀU THOÁT KHỎI CÁI GÌ LÀ’

Một cái vườn khá đẹp, với những bãi cỏ rộng, xanh tươi và những bụi hoa, được vây quanh hoàn toàn bởi những cái cây tán rộng. Có một con đường chạy dọc theo một phía của nó, và người ta thường nghe tiếng nói chuyện thật lớn, đặc biệt vào những buổi chiều khi mọi người đang đi về nhà. Ngược lại rất yên lặng trong cái vườn. Cỏ được tưới nước sáng và chiều, và cả hai lần đều có nhiều chim chóc bay lên xuống bãi cỏ tìm kiếm côn trùng. Chúng quá hăm hở trong tìm kiếm của chúng, đến độ chúng đến rất gần không sợ hãi mặc dù người ta vẫn ngồi dưới cái cây. Hai con chim, màu xanh và vàng, với những cái đuôi vuông và một cụm lông thanh thanh, dài, chìa ra, đều đặn đến đậu giữa bụi hoa hồng – chính xác chúng cũng cùng màu sắc như những chiếc lá non và hầu như không thể thấy được chúng. Chúng có những cái đầu đẹp, hai mắt nhỏ, những cái mỏ màu xám. Chúng sẽ bay vòng vòng và quặp xuống sát mặt đất, bắt một con sâu, và quay lại cành cây đang lắc lư của bụi hoa hồng. Đó là một cảnh dễ thương nhất, đầy tự do và vẻ đẹp. Người ta không thể đến gần chúng, chúng quá nhút nhát; nhưng nếu người ta ngồi dưới cái cây mà không chuyển động nhiều quá, người ta sẽ thấy chúng vui vẻ tận hưởng, cùng mặt trời trên đôi cánh vàng trong suốt.

Thường thường một con chồn sẽ xuất hiện từ những bụi rậm, cái mũi đỏ nhô cao trong không gian và hai mắt sắc lẹm quan sát mọi chuyển động quanh nó. Ngày đầu tiên có vẻ nó rất bực dọc khi thấy một con người đang ngồi dưới cái cây, nhưng chẳng mấy chốc nó quen thuộc với sự hiện diện của con người. Nó sẽ băng qua nguyên chiều dài của cái vườn, chẳng cần vội vàng, cái đuôi dài của nó kéo lê trên mặt đất. Thỉnh thoảng nó chạy dọc bờ bãi cỏ, gặm sát những bụi cây, và sau đó nó sẽ cảnh giác nhiều hơn, cái mũi của nó rung rung và co rúm. Ngay khi toàn gia đình xuất hiện con chồn lớn đang dẫn đường, được theo sau bởi con cái nhỏ hơn, và sau con cái là hai con con, tất cả đều trong một hàng. Những con nhỏ dừng lại một hay hai lần để đùa giỡn; nhưng khi con mẹ, cảm thấy rằng chúng không ở phía sau, quay ngoắt lại, chúng mau lẹ chạy về trước và theo hàng lại.

Trong ánh trăng cái vườn trở thành một nơi quỳn rũ, những cái cây yên lặng, bất động tỏa ra những cái bóng tối, dài qua bãi cỏ và những bụi cây đứng yên. Sau nhiều nhón nháo và huyền thuyên những con chim đã ổn định qua đêm trong trong tán lá tối đen. Lúc này hầu như không có người nào trên đường, nhưng thỉnh thoảng người ta nghe một bài hát ở xa xa, hay những nốt nhạc của một cây sáo đang được thổi bởi một người nào đó trên đường đến làng. Trái lại cái vườn rất yên lặng, đầy những tiếng thì thầm. Không một chiếc lá lay động, và những cái cây có hình dáng đồ sộ, dưới bầu trời trắng bạc mù mù.

Sự tưởng tượng không có nơi chỗ trong thiên định; nó phải hoàn toàn được xóa sạch, do bởi cái bị trói buộc trong tưởng tượng chỉ nuôi dưỡng ảo tưởng. Cái trí phải rõ ràng, bất động, và trong ánh sáng của sự rõ ràng đó cái không thời gian hiện diện.

Ông ấy là một người rất già với chòm râu bạc trắng, và cơ thể ốm yếu của ông ấy hiếm khi nào được che kín bởi cái áo cà sa của một khất sĩ. Ông ấy dịu dàng trong dáng điệu và câu nói, nhưng hai mắt lại chứa đầy đau khổ – đau khổ của sự tìm kiếm hão huyền. Từ lúc mười lăm tuổi ông ấy đã rời gia đình và từ bỏ thế giới, và trong nhiều năm ông ấy đã lang thang khắp Ấn độ viếng thăm những thiền viện, nghiên cứu, tham thiền, tìm kiếm liên tục. Ông ấy đã sống một thời gian trong thiền viện của người lãnh đạo chính trị tôn giáo mà đã làm việc hết mình cho sự tự do của Ấn độ và đã ở lại một nơi khác ở phương nam, nơi việc tụng kinh đầy dễ chịu. Trong sảnh có một vị thánh sống yên lặng, ông ấy cũng vậy, giữa nhiều người khác, vẫn yên lặng tìm kiếm. Có những thiền viện trên bờ phía đông và trên bờ phía tây, nơi ông ấy đã ở lại, tìm hiểu, chất vấn, bàn luận. Xa xa phía bắc, giữa băng tuyết và trong những hang động lạnh lẽo, ông ấy cũng đã ở; và ông ấy đã tham thiền cạnh những dòng nước của con sông thiêng liêng. Sống giữa những người khổ hạnh, ông ấy đã chịu đựng đau khổ phần cơ thể, và ông ấy đã thực hiện những chuyến hành hương dài đến những đền chùa thiêng liêng. Ông ấy đọc tốt tiếng Phạn, và cầu kinh gây hài lòng ông ấy khi đi từ nơi này sang nơi khác.

“Tôi đã tìm kiếm Thượng đế trong mọi cách có thể được từ lúc mười lăm tuổi, nhưng tôi đã không tìm được Ngài, và lúc này tôi đã bảy mươi tuổi rồi. Tôi đến với ông như tôi đã đến với những người khác, hy vọng tìm được Thượng đế. Tôi phải tìm ra Ngài trước khi tôi chết – nếu không, thực sự, Ngài chỉ là một trong nhiều huyền thoại khác của con người.”

Nếu người ta được phép hỏi, thưa bạn, bạn nghĩ rằng cái không thể đo lường được có thể được tìm ra bằng cách tìm kiếm nó hay sao? Bằng cách theo sau những con đường nào đó, qua tự hành hạ và kỷ luật, qua thiêng liêng và phục vụ hiến dâng, người tìm kiếm sẽ bắt gặp cái vĩnh cửu? Chắc chắn, thưa bạn, liệu vĩnh cửu có hiện diện hay không là không quan trọng, và sự thật về nó có lẽ được khám phá sau đó, nhưng điều gì quan trọng là hiểu rõ tại sao chúng ta tìm kiếm, và chúng ta đang tìm kiếm cái gì. Tại sao chúng ta tìm kiếm?

“Tôi tìm kiếm bởi vì, nếu không có Thượng đế, sống chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Tôi tìm kiếm Ngài để thoát khỏi đau khổ và phiền muộn. Tôi tìm kiếm Ngài bởi vì tôi muốn an bình. Tôi tìm kiếm Ngài bởi vì Ngài là vĩnh cửu, cái không thể thay đổi; bởi vì có chết, và Ngài bất tử. Ngài là trật tự, vẻ đẹp và tốt lành, và do bởi lý do này tôi tìm kiếm Ngài.”

Đó là, đang ở trong đau khổ của không vĩnh cửu chúng ta theo đuổi đầy hy vọng cái gì chúng ta gọi là vĩnh cửu. Động cơ tìm kiếm của chúng ta là kiếm được sự thanh thản trong lý tưởng của cái vĩnh cửu, và lý tưởng này được sinh ra từ cái không vĩnh cửu, nó đã phát triển từ sự đau khổ của thay đổi liên tục. Lý tưởng là không thực sự, ngược lại đau khổ là thực sự; nhưng dường như chúng ta không hiểu rõ sự kiện của đau khổ, và thế là chúng ta bám vào lý tưởng, vào hy vọng của không đau khổ. Vẫn vậy, trong chúng ta có tình trạng phân hai của sự kiện và lý tưởng, cùng sự xung đột vô tận của nó giữa cái gì là và cái gì nên là. Động cơ tìm kiếm của chúng ta là tẩu thoát khỏi không vĩnh cửu, khỏi đau khổ, vào cái gì mà cái trí nghĩ là tình trạng của vĩnh cửu, của hạnh phúc vĩnh viễn. Nhưng chính suy nghĩ đó là không vĩnh

cứu, bởi vì nó được sinh ra từ đau khổ. Cái đối nghịch, dù được ca ngợi đến chừng nào, bám chặt hạt giống của đối nghịch riêng của nó. Vậy thì, sự tìm kiếm của chúng ta, chỉ là sự thôi thúc để tẩu thoát khỏi cái gì là.

“Ông có ý rằng chúng ta phải kết thúc sự tìm kiếm?”

Nếu chúng ta trao chú ý không phân chia của chúng ta đến hiểu rõ về cái gì là, vậy thì sự tìm kiếm, như chúng ta biết nó, có lẽ không cần thiết gì cả. Khi cái trí được tự do khỏi đau khổ, liệu có cần thiết để tìm kiếm hạnh phúc?

“Liệu cái trí luôn luôn được tự do khỏi đau khổ?”

Kết luận rằng nó có thể và nó không thể được tự do là kết thúc tất cả thâm nhập và hiểu rõ. Chúng ta phải trao chú ý tổng thể của chúng ta cho sự hiểu rõ về đau khổ và chúng ta không thể thực hiện điều này nếu chúng ta đang cố gắng tẩu thoát khỏi đau khổ, hay nếu những cái trí của chúng ta bị bận tâm trong tìm kiếm nguyên nhân của nó. Phải có chú ý tổng thể, và không phải quan tâm gián tiếp, thiên lệch.

Khi cái trí không còn đang tìm kiếm, không còn đang nuôi dưỡng xung đột qua những mong muốn và những khao khát của nó, khi nó yên lặng bằng hiểu rõ, chỉ lúc đó cái không thể đo lường mới có thể hiện diện.

Chương 4

‘LIỆU NGƯỜI TA CÓ THỂ BIẾT ĐIỀU GÌ LÀ TỐT LÀNH CHO CON NGƯỜI?’

Có nhiều người chúng tôi trong phòng. Hai người đã ở tù nhiều năm vì những lý do chính trị; họ đã chịu đựng đau khổ và đã hy sinh để giành được tự do cho quốc gia, và họ nổi tiếng nhiều lắm. Danh tánh của họ thường xuất hiện trên báo chí, và khi họ khiêm tốn, sự hung hăng đặc trưng của sự thành công vẫn còn trong hai mắt của họ. Họ đọc nhiều, và họ diễn đạt bằng khả năng đã kiếm được do bởi những diễn văn trước công chúng. Một người khác là một người chính trị, một người to lớn với cái nhìn sắc lẹm, người mà đầy kế hoạch và luôn suy nghĩ về sự tiến bộ của chính mình. Ông ấy cũng đã ở tù cùng lý do, nhưng lúc này ông ấy ở trong vị trí của uy quyền, và cái nhìn của ông ấy được bảo đảm và có mục đích; ông ấy có thể sử dụng khéo léo những ý tưởng và điều khiển con người. Có một người khác mà đã từ bỏ những sở hữu của thế gian, và khao khát uy quyền để làm điều tốt lành. Rất học thức và đầy những trích dẫn khôn ngoan, ông ấy có một nụ cười tử tế và dễ chịu, và hiện nay ông ấy đang đi khắp quốc gia để nói chuyện, thuyết phục, và nhện đối. Có ba hay bốn người khác mà cũng khao khát leo lên những bậc thang tinh thần hay chính trị của sự công nhận hay khiêm tốn.

“Tôi không thể hiểu rõ,” một người trong số họ bắt đầu, “tại sao ông quá chống lại hành động. Đang sống là hành động; nếu không có hành động, sống là một qui trình của trì trệ. Chúng tôi cần những con người hiến dâng những hành động để thay đổi những quy định của tôn giáo và xã hội của quốc gia bất hạnh này. Chắc chắn ông không chống lại sự đổi mới: những con người đến đây đã tự nguyện trao tặng một số đất đai của họ cho những người không có đất đai, sự giáo dục cho người dân làng, đang cải thiện làng mạc, phá vỡ những phân chia giai cấp, và vân vân.”

Đổi mới, dù cần thiết như thế nào, chỉ nuôi dưỡng sự cần thiết cho đổi mới thêm nữa, và không có kết thúc cho nó. Điều gì cốt lõi là một cách mạng trong suy nghĩ của con người, không phải đổi mới từng mảnh. Nếu không có một thay đổi căn bản trong cái trí và quả tim con người, đổi mới chỉ ru ngủ anh ấy bằng cách giúp anh ấy được thỏa mãn thêm một chút. Điều này khá rõ ràng, đúng chứ?

“Ông có ý rằng chúng tôi phải không có những đổi mới?” một người khác hỏi, bằng một mảnh liệt gây ngạc nhiên.

“Tôi nghĩ rằng bạn đang hiểu lầm ông ấy,” một trong những người lớn hơn giải thích. “Ông ấy có ý rằng sự đổi mới sẽ không bao giờ mang lại sự thay đổi tổng thể của con người. Thực ra, đổi mới cản trở thay đổi tổng thể, bởi vì nó ru ngủ con người bằng cách cho anh ấy sự thỏa mãn nhất thời. Bằng cách tăng thêm những đổi mới gây thỏa mãn này, bạn sẽ từ từ gây mê hoặc những người khác trong sự thỏa mãn.”

“Nhưng nếu chúng tôi nghiêm ngặt giới hạn chính chúng tôi trong một đổi mới cần thiết – trao tặng đất đai một

cách tự nguyện cho những người không đất đai, hãy ví dụ như thế – cho đến khi nó được tạo ra, liệu điều đó không lợi ích hay sao?”

Liệu bạn có thể tách rời một mảnh khỏi nguyên cánh đồng của sự hiện diện? Liệu bạn có thể đặt một hàng rào quanh nó, tập trung vào nó, mà không gây ảnh hưởng phần còn lại của cánh đồng?

“Chắc chắn gây ảnh hưởng nguyên cánh đồng của sự hiện diện là việc gì chúng tôi đã lên kế hoạch thực hiện. Khi chúng tôi đạt được một đổi mới, chúng tôi sẽ hướng đến một đổi mới khác.”

Liệu tổng thể của sống sẽ được hiểu rõ qua mảnh? Hay trước tiên, tổng thể phải được nhận biết và được hiểu rõ, và chỉ đến lúc đó những mảnh mới có thể được quan sát và được tái sắp xếp hiệp thông cùng tổng thể? Nếu không có hiểu rõ tổng thể, tập trung vào mảnh chỉ nuôi dưỡng đau khổ và hoang mang thêm nữa.

“Ông có ý,” một giọng nói căng thẳng thốt ra, “chúng tôi không được hành động và tạo ra những đổi mới nếu trước tiên không thâm nhập vào toàn tiến hành của sự hiện diện?”

“Điều đó vô lý, dĩ nhiên,” người chính trị chen vào. “Đơn giản là chúng tôi không có thời gian để khám phá toàn ý nghĩa của sống. Điều đó sẽ phải giao cho những người mơ mộng, những đạo sư, những người triết lý. Chúng tôi phải giải quyết sự hiện diện hàng ngày; chúng tôi phải hành động, chúng tôi phải làm luật, chúng tôi phải kiểm soát và tạo ra trật tự từ sự hỗn loạn này. Chúng tôi quan tâm đến những cái đập, đến việc dẫn nước, đến nông nghiệp tốt hơn; chúng tôi

quan tâm đến kinh doanh, đến kinh tế, và chúng tôi phải giải quyết những quyền hành của nước ngoài. Nó sẽ dư thừa cho chúng tôi nếu chúng tôi có thể xoay sở để thực hiện từ ngày sang ngày mà không có những thảm họa chính nào xảy ra. Chúng tôi là những con người thực tế trong những vị trí của trách nhiệm, và chúng tôi phải hành động hết khả năng của chúng tôi cho điều tốt lành của con người.”

Nếu người ta được phép hỏi, làm thế nào bạn biết điều gì là tốt lành cho con người? Bạn giả thiết quá nhiều. Bạn bắt đầu bằng quá nhiều kết luận; và khi bạn bắt đầu bằng một kết luận, dù là kết luận riêng của bạn hay kết luận của một người khác, tất cả suy nghĩ đều kết thúc. Những giả thiết tốt lành mà bạn biết, và những người khác không biết, dẫn đến sự đau khổ to tát hơn cả sự đau khổ của chỉ có một bữa ăn một ngày; do bởi chính sự hão huyền của những kết luận mới tạo ra sự trục lợi của con người. Trong hăm hở để hành động vì điều tốt lành của những người khác, dường như chúng ta gây ra nhiều hư hại.

“Một số người chúng tôi nghĩ rằng chúng tôi thực sự biết điều gì là tốt lành cho quốc gia này và nhân dân của nó,” người chính trị giải thích. “Dĩ nhiên, đảng đối lập cũng nghĩ rằng họ biết; nhưng may mắn cho chúng tôi, đảng đối lập không mạnh mẽ lắm trong quốc gia này, vì thế chúng tôi sẽ chiến thắng và ở trong một vị trí để thử nghiệm điều gì chúng tôi nghĩ là tốt lành và lợi ích.”

Mọi đảng phái đều biết, hay nghĩ rằng họ biết, điều gì là tốt lành cho nhân dân. Nhưng điều gì thực sự tốt lành sẽ không tạo ra hận thù, hoặc trong nước hoặc ngoài nước; nó sẽ sáng tạo sự hiệp thông giữa con người và con người, điều gì

thực sự là tốt lành sẽ quan tâm đến tổng thể con người, và không phải đến những lợi ích hời hợt nào đó mà có lẽ chỉ dẫn đến đau khổ và thảm kịch to tát hơn; nó sẽ kết thúc sự phân chia và sự thù địch mà chủ nghĩa quốc gia và những tôn giáo có tổ chức đã tạo ra. Và liệu điều tốt lành dễ dàng được khám phá?

“Nếu chúng tôi phải cân nhắc tất cả những hàm ý của điều gì là tốt lành, chúng tôi chẳng thực hiện được việc gì cả; chúng tôi sẽ không thể hành động. Những cần thiết ngay tức khắc đòi hỏi hành động ngay tức khắc, mặc dù hành động đó có lẽ tạo ra sự hỗn loạn chút chút,” người chính trị trả lời. “Chính xác là chúng tôi không có thời gian để thâm nhập, để triết lý hóa. Một số người chúng tôi bận rộn từ sáng sớm cho đến tận khuya, và chúng tôi không thể ngồi ngả người để thâm nhập ý nghĩa đầy đủ của mỗi và tất cả hành động mà chúng tôi phải sử dụng. Nói rõ ra, chúng tôi không dư thừa thời gian để tận hưởng sự vui thú của thâm nhập thăm thẳm, và chúng tôi nhường lại sự vui thú đó cho những người khác.”

“Thưa ông, ông có vẻ đang đề nghị,” một trong những người từ trước đến nay im lặng bỗng nhiên lên tiếng, “rằng trước khi chúng tôi thực hiện điều gì chúng tôi giả thiết là một hành động tốt lành, chúng tôi nên khám phá ý nghĩa đầy đủ của hành động đó, bởi vì, mặc dù nó có vẻ gây lợi ích, một hành động như thế có lẽ gây ra đau khổ to tát hơn trong tương lai. Nhưng liệu có thể có sự hiểu rõ thăm thẳm như thế cho những hành động riêng của chúng tôi? Tại khoảnh khắc của hành động, chúng tôi có lẽ nghĩ rằng chúng tôi có hiểu rõ đó, nhưng sau đó có lẽ chúng tôi khám phá sự mù lòa của chúng tôi.”

Tại khoảnh khắc của hành động chúng ta đầy nhiệt thành, mãnh liệt, chúng ta được mang đi bởi một ý tưởng, hay bởi sự tôn sùng cá nhân và ngọn lửa của một người lãnh đạo. Tất cả những người lãnh đạo, từ kẻ độc tài hung tợn nhất đến người chính trị mộ đạo nhất, đều phát biểu rằng họ đang hành động cho điều tốt lành của con người, và tất cả họ đều dẫn đến nắm mồ; nhưng dấu vậy chúng ta đều hàng sự ảnh hưởng của họ, và tuân theo họ. Liệu bạn, thưa bạn, đã không bị ảnh hưởng bởi một người lãnh đạo như thế, hay sao? Ông ấy có lẽ không còn đang sống, nhưng bạn vẫn còn suy nghĩ và hành động tùy theo những quy tắc của ông ấy, những công thức của ông ấy, khuôn mẫu sống của ông ấy; hoặc bạn bị ảnh hưởng bởi một người lãnh đạo mới đây. Vì vậy chúng ta trôi nổi từ một người lãnh đạo này sang một người lãnh đạo khác, buông bỏ họ khi nó không phù hợp sự thuận tiện của chúng ta, hay khi một người lãnh đạo giỏi hơn xuất hiện với hứa hẹn to tát hơn về điều “tốt lành” nào đó. Trong sự nhiệt thành của chúng ta, chúng ta cuốn hút những người khác vào mạng lưới của những tin tưởng của chúng ta, và thường thường họ vẫn còn ở trong mạng lưới đó khi chính chúng ta đã chuyển động tiếp đến những người lãnh đạo khác và những tin tưởng khác. Nhưng điều gì thực sự là tốt lành được tự do khỏi ảnh hưởng, ép buộc và thuận tiện và bất kỳ hành động nào mà không là tốt lành trong ý nghĩa này chắc chắn phải nuôi dưỡng hoang mang và đau khổ.

“Tôi nghĩ tất cả chúng tôi có thể than van là tội lỗi khi đang bị ảnh hưởng bởi một người lãnh đạo, trực tiếp hay gián tiếp,” người nói cuối cùng thú nhận, “nhưng vấn đề của chúng tôi là như thế này. Vì nhận ra rằng chúng tôi nhận được nhiều lợi lộc từ xã hội và ngược lại cho lại chẳng bao nhiêu, và vì thấy nhiều đau khổ khắp mọi nơi, chúng tôi cảm

thấy chúng tôi có một trách nhiệm đối với xã hội, nên chúng tôi phải làm cái gì đó để làm giảm bớt sự đau khổ vô tận này. Tuy nhiên, hầu hết chúng tôi đều cảm thấy khá lạc lõng, và thế là chúng tôi theo sau một người nào đó có một cá tính mạnh mẽ. Sống hiến dâng của ông ấy, sự chân thật hiển nhiên của ông ấy, những suy nghĩ và những hành động đầy năng động của ông ấy, gây ảnh hưởng chúng tôi quá lớn lao, và trong nhiều cách khác nhau chúng tôi tự nhiên trở thành những người theo sau của ông ấy; dưới sự ảnh hưởng của ông ấy chẳng mấy chốc chúng tôi bị trói buộc trong hành động, dù nó là cho giải phóng quốc gia, hay cho tốt đẹp hơn những điều kiện xã hội. Sự chấp nhận uy quyền bị hằn sâu trong chúng tôi, và từ sự chấp nhận uy quyền này trôi chảy hành động. Điều gì ông đang nói với chúng tôi quá trái ngược với tất cả mọi điều mà chúng tôi đã quen thuộc đến độ nó khiến cho chúng tôi không còn ý tưởng nào để nhận xét và hành động dựa vào nó. Tôi hy vọng ông thấy sự khó khăn của chúng tôi.”

Chắc chắn, thưa bạn, bất kỳ hành động nào được đặt nền tảng trên uy quyền của một quyển sách, dù cổ xưa và thiêng liêng, hay trên uy quyền của một con người, dù cao cả và thánh thiện, là một hành động không suy nghĩ, mà chắc chắn phải mang lại hoang mang và đau khổ. Trong quốc gia này và những quốc gia khác người lãnh đạo có được uy quyền của ông ấy từ sự diễn giải về những quyển sách tạm gọi là thiêng liêng nào đó, mà ông ấy trích dẫn một cách tự do, hay từ những trải nghiệm riêng của ông ấy, mà bị quy định bởi quá khứ, hay từ sống khổ hạnh của ông ấy, mà lại nữa được đặt nền tảng trên khuôn mẫu của những ghi lại thiêng liêng. Thế là sống của người lãnh đạo cũng bị trói buộc bởi uy quyền như sống của người theo sau; cả hai đều là

những nô lệ cho quyền sách, cho trải nghiệm hay hiểu biết của người khác. Với nền quá khứ này, bạn muốn tái tạo thế giới. Liệu điều đó có thể? Hay liệu bạn phải gạt đi toàn tâm nhìn của uy quyền, thứ bậc vào sống, và tiếp cận nhiều vấn đề bằng một cái trí đang sống, mới mẻ? Sống và hành động không tách rời, chúng là một tiến hành hiệp thông; nhưng lúc này bạn đã tách rời chúng, đúng chứ? Bạn nghĩ rằng đang sống hàng ngày, cùng những suy nghĩ và những hành động của nó, khác hẳn hành động mà sẽ thay đổi thế giới.

“Lại nữa, đây là như thế,” người nói cuối cùng tiếp tục. “Nhưng làm thế nào chúng tôi sẽ quẳng đi cái gông cùm của uy quyền và truyền thống này, mà chúng tôi đã sẵn lòng và vui vẻ chấp nhận từ niên thiếu? Nó là bộ phận của truyền thống cổ xưa không thể nhớ được của chúng tôi, và ông xuất hiện để bảo chúng tôi quẳng đi tất cả nó và dựa vào chính chúng tôi. Từ điều gì tôi đã nghe và đã đọc, ông nói rằng chính Đại ngã không có vĩnh cửu. Vì vậy, ông có thể thấy tại sao chúng tôi bị hoang mang.”

Liệu không phải rằng có lẽ bạn chưa bao giờ thâm nhập sự thống trị của uy quyền trong sự hiện diện? Chính nghi ngờ uy quyền là kết thúc uy quyền. Không có phương pháp hay hệ thống mà dựa vào đó cái trí có thể được tự do khỏi uy quyền và truyền thống; nếu có, vậy thì hệ thống sẽ lại trở thành yếu tố thống trị.

Tại sao bạn chấp nhận uy quyền, trong ý nghĩa sâu thẳm hơn của từ ngữ đó? Bạn chấp nhận uy quyền, giống như vị đạo sư cũng chấp nhận, với mục đích để được thanh thản, để thành công, để sang bờ bên kia. Bạn và vị đạo sư là những người tôn thờ sự thành công; cả hai bạn đều được thúc đẩy

bởi tham vọng. Nơi nào có tham vọng, không có tình yêu; và hành động không có tình yêu chẳng có ý nghĩa gì cả.

“Theo trí năng, tôi thấy điều gì ông nói là đúng thực, nhưng phía bên trong, thuộc cảm xúc, tôi không cảm thấy sự trung thực của nó.”

Không có hiểu rõ trí năng, hoặc chúng ta hiểu rõ, hoặc chúng ta không. Phân chia chính chúng ta vào những cái ngăn khóa chặt này là một hình thức khác thuộc những dốt nát của chúng ta. Thà thú nhận rằng chúng ta không hiểu rõ, còn tốt lành hơn khẳng định rằng có một hiểu rõ trí năng, mà chỉ nuôi dưỡng sự hung hăng và sự xung đột tự áp đặt.

“Chúng tôi đã hao phí quá nhiều thời gian của ông, nhưng có lẽ ông sẽ cho phép chúng tôi quay lại.”

Chương 5

‘TÔI MUỐN KHÁM PHÁ CÁI NGUỒN CỦA HÂN HOAN’

Mặt trời đã ở sau những quả đồi, thị trấn rực lửa bởi những tia sáng hoàng hôn, bầu trời đầy ánh sáng và hoành tráng. Trong ánh sáng nhá nhem chưa tắt, những đứa trẻ đang la hét và chơi đùa; vẫn còn nhiều thời gian trước bữa ăn tối của chúng. Tiếng chuông chùa không ăn khớp đang vang lên ở xa xa, và từ thánh đường gần bên một giọng nói đang yêu cầu những người cầu nguyện buổi tối. Những con vẹt đang quay lại từ những cánh rừng và những cánh đồng khá xa đến những cái cây dày đặc với những tán lá nặng nề của chúng, tất cả đều dọc theo con đường. Chúng đang tạo ra một ồn ào dễ sợ trước khi ổn định qua đêm. Những con quạ tham gia cùng chúng, với những tiếng kêu quác quác và cũng có những con chim khác, tất cả đều đang la mắng và ồn ào. Nó là một vùng đất yên lặng của thị trấn, và âm thanh của giao thông bị che lấp bởi những tiếng huyền thuyên lớn của chim chóc; nhưng khi màn đêm đang đến gần, chúng trở nên yên lặng hơn, và trong vài phút nữa chúng sẽ yên lặng và sẵn sàng qua đêm.

Một người đàn ông xuất hiện với cái gì trông giống như một sợi dây thừng to quấn quanh cổ ông ấy. Ông ấy đang cầm một đầu của nó. Một nhóm người đang huyền thuyên và

cười đùa dưới một cái cây, nơi có những mảng sáng từ một ngọn đèn điện trên cao; và người đàn ông, đang đi bộ đến nhóm người, đặt sợi dây thừng của ông ấy trên mặt đất. Có những tiếng la hét kinh hoàng khi mọi người bắt đầu chạy; bởi vì “sợi dây thừng” đó là một con rắn hổ mang lớn, đang huýt sáo và lắc lư cái đầu. Cười đùa, người đàn ông đẩy nó những bằng những ngón chân trần của ông, và lúc này nhặt nó lên, cầm nó ngay đằng sau cái đầu. Dĩ nhiên, những cái răng chứa nọc độc của nó đã được nhổ rồi; nó thực sự vô hại, nhưng gây sợ hãi. Người đàn ông đó đề nghị quấn con rắn quanh cổ tôi, nhưng ông ấy hài lòng khi tôi vỗ về nó. Nó có nhiều vẩy và lạnh ngắt, với những đường gân gợn sóng cứng cáp, hai mắt đen thui và nhìn chăm chăm – bởi vì nó không có lông mi. Chúng tôi cùng nhau đi bộ vài bước, con rắn quanh cổ ông ấy không bao giờ nằm yên nhưng luôn luôn cựa quậy.

Những ánh đèn khiến cho những vì sao dường như mờ đi và xa xôi, nhưng sao Hỏa có màu đỏ và rõ ràng. Một người ăn xin đi dọc theo con đường bằng những bước chân mệt mỏi và chậm chạp, hầu như không chuyển động; ông ấy được bao bọc bởi những miếng giẻ rách, và hai bàn chân của ông ấy được quấn quanh bởi những miếng vải bạt rách nát, cột chặt vào cùng nhau bởi sợi dây dày chắc chắn. Ông ấy có một cây gậy dài và đang thì thầm với chính mình, và chẳng thèm ngược nhìn khi chúng tôi đi ngang qua. Theo con đường xa hơn nữa có một khách sạn đất tiền và sang trọng, với những chiếc xe hơi của hầu hết mọi hãng sản xuất đậu trước nó.

Một giáo sư trẻ tuổi từ một trong những trường đại học, khá căng thẳng và bằng giọng nói cao cùng hai mắt sáng, nói rằng ông ấy đã đến từ rất xa để đưa ra một nghi vấn quan trọng nhất đối với ông ấy.

“Tôi đã trải qua nhiều hân hoan khác nhau: hân hoan của tình yêu xác thịt, hân hoan của sức khỏe, của quan tâm, và của tình bạn bè tốt lành. Là một giáo sư văn chương, tôi đã đọc nhiều, và thỏa mãn trong những quyển sách. Nhưng tôi đã phát giác rằng theo tự nhiên mọi hân hoan đều thoáng chốc, từ hân hoan nhỏ nhoi đến hân hoan tột đỉnh, và chúng đều tan biến theo thời gian. Không thứ gì tôi tiếp xúc dường như có bất kỳ vĩnh cửu nào, ngay cả văn chương, tình yêu vĩ đại nhất trong sống của tôi, đang bắt đầu mất đi những hân hoan thường xuyên của nó. Tôi cảm thấy phải có một cái nguồn vĩnh cửu của tất cả hân hoan, nhưng dù tôi đã tìm kiếm nó mãnh liệt, tôi đã không tìm được nó.”

Tìm kiếm là một hiện tượng dối gạt lạ thường, đúng chứ? Bởi vì không thỏa mãn với hiện tại, chúng ta tìm kiếm cái gì đó vượt khỏi nó. Bởi vì đau khổ với hiện tại, chúng ta dò dẫm vào tương lai hay quá khứ; và thậm chí điều mà chúng ta tìm được lại bị chết dần trong hiện tại. Chúng ta không bao giờ ngừng lại để thâm nhập nội dung trọn vẹn của hiện tại, nhưng luôn luôn đang theo đuổi những giấc mộng của tương lai, hay từ những kỷ niệm chết rồi của quá khứ chúng ta chọn lựa cái phong phú nhất, và trao tặng sự sống cho nó. Chúng ta bám chặt cái đã là, hay phủ nhận nó trong ánh sáng của ngày mai, và thế là hiện tại bị phớt lờ; nó chỉ là một đoạn đường phải được trải qua càng mau càng tốt.

“Dù nó ở trong quá khứ hay tương lai, tôi muốn khám phá cái nguồn của hân hoan,” ông ấy tiếp tục. “Ông biết điều gì tôi có ý, thưa ông. Tôi không còn tìm kiếm những mục tiêu mà từ đó hân hoan hiện diện – những ý tưởng, những quyển sách, con người, thiên nhiên – nhưng cái nguồn của chính hân hoan, vượt khỏi tất cả những hân hoan thoáng chốc. Nếu

người ta không khám phá cái nguồn đó, người ta luôn luôn bị trói buộc trong sự đau khổ của không vĩnh cửu.”

Bạn không nghĩ, thưa bạn, rằng chúng ta phải hiểu rõ ý nghĩa của từ ngữ “tìm kiếm” đó hay sao? Ngược lại chúng ta sẽ đang nói chuyện mà chẳng hiểu nhau gì cả. Tại sao có sự thôi thúc để tìm kiếm này, sự lo âu để tìm được này, sự ép buộc để đạt được này? Có lẽ nếu chúng ta có thể lật tung động cơ và thấy những hàm ý của nó, chúng ta sẽ có thể hiểu rõ ý nghĩa của sự tìm kiếm.

“Động cơ của tôi rất đơn giản và thẳng thắn: tôi muốn khám phá cái nguồn vĩnh cửu của hân hoan, bởi vì mọi hân hoan tôi đã biết đều là một hân hoan thoáng chốc. Sự thôi thúc đang khiến cho tôi phải tìm kiếm là sự đau khổ của không có bất kỳ thứ gì vĩnh cửu. Tôi muốn thoát khỏi sự đau khổ của không vĩnh cửu này, và tôi không nghĩ có bất kỳ điều bất thường gì về nó. Bất kỳ người nào có suy nghĩ phải đang theo đuổi hân hoan vĩnh cửu mà tôi đang tìm kiếm. Những người khác có thể gọi nó bằng một cái tên khác – Thượng đế, sự thật, phước lành, tự do, Moksha, và vân vân – nhưng tại cốt lõi nó là cùng sự việc.”

Bị trói buộc trong đau khổ của không vĩnh cửu, cái trí bị thúc giục phải tìm kiếm cái vĩnh cửu, dưới bất kỳ cái tên nào; và chính sự khao khát vĩnh cửu tạo ra cái vĩnh cửu, mà là đối nghịch của cái gì là. Thế là, thật ra không có tìm kiếm, nhưng chỉ là sự ham muốn để tìm được sự thỏa mãn gây thanh thản về cái vĩnh cửu. Khi cái trí nhận biết nó đang ở trong một tình trạng của chuyển động và thay đổi liên tục, nó tiến tới để dựng lên đối nghịch của tình trạng đó, vì vậy bị trói buộc trong xung đột của có hai; và sau đó muốn tẩu thoát

khỏi xung đột này, nó theo đuổi một đối nghịch khác nữa. Vì vậy chắc chắn cái trí là bánh xe của những đối nghịch.

“Tôi nhận biết được qui trình phản ứng này của cái trí, như ông giải thích nó; nhưng người ta không nên tìm kiếm hay sao? Sống sẽ là một nghèo nàn nếu không có khám phá.”

Liệu chúng ta khám phá bất kỳ cái gì mới mẻ qua tìm kiếm? Cái mới mẻ không là đối nghịch của cái cũ kỹ, nó không là phản ứng của cái gì là. Nếu cái mới mẻ là chiếu rọi của cái cũ kỹ, vậy thì nó chỉ là một tiếp tục được bổ sung của cái cũ kỹ. Tất cả sự công nhận đều được đặt nền tảng trên quá khứ, và điều gì có thể được công nhận không là cái mới mẻ. Tìm kiếm nảy sinh từ đau khổ của hiện tại, vì vậy cái gì được tìm kiếm luôn luôn được biết trước rồi. Bạn đang tìm kiếm sự thanh thản, và có thể bạn sẽ tìm được nó; nhưng nó cũng chỉ là thoáng chốc, bởi vì chính thôi thúc để tìm được là không vĩnh cửu. Tất cả ham muốn cho điều gì đó – cho hân hoan, cho Thượng đế, hay bất kỳ thứ gì – là thoáng chốc.

“Tôi hiểu ông có ý điều đó, bởi vì tìm kiếm của tôi là kết quả của ham muốn, và ham muốn là thoáng chốc, vì vậy tìm kiếm của tôi là hão huyền?”

Nếu bạn nhận ra sự thật của điều này, vậy thì chính thoáng chốc là hân hoan.

“Làm thế nào tôi nhận ra sự thật của nó?”

Không có “làm thế nào”, không có phương pháp. Phương pháp nuôi dưỡng ý tưởng của cái vĩnh cửu. Chừng nào cái trí còn ham muốn tìm được, đạt được, nhận được, nó

sẽ ở trong xung đột. Xung đột là vô cảm. Chỉ cái trí nhạy cảm mới khám phá sự thật. Tìm kiếm được sinh ra từ xung đột, và cùng sự kết thúc của xung đột không còn nhu cầu của tìm kiếm. Vậy thì có hạnh phúc.

Chương 6

‘VUI THÚ, THÓI QUEN VÀ MỘC MẠC’

Con đường dẫn đến phía nam thị trấn nghèo nghèo, ồn ào, cùng những dãy cao ốc mới dường như vô tận. Con đường đông nghẹt xe buýt, xe hơi và những chiếc xe bò, và hàng trăm người đang đạp xe về nhà từ văn phòng của họ, lộ rõ sự kiệt sức sau một ngày dài của những công việc thường ngày mà chẳng còn tạo ra sự hứng thú gì cho họ. Nhiều người ngừng lại tại một cái chợ vỉa hè để mua những loại rau héo rũ xuống. Khi chúng tôi đi qua vùng bên ngoài của thị trấn, có những cây xanh um tùm trên cả hai bên đường, vừa mới được rửa sạch bởi những cơn mưa lớn. Mặt trời đang lặn phía bên phải chúng tôi, một quả cầu vàng không lồ trên những quả đồi xa xa. Có nhiều con dê giữa những cái cây, và những con dê con đang đuổi bắt nhau. Con đường nghèo đi qua một cái tháp của thế kỷ 11, xa cách và nổi bật bởi màu đỏ giữa những di tích bị tàn phá của người Hindu và Mongul. Điềm tô đó đây là những lăng mộ cổ xưa, và một lối vào bằng mái vòm hoành tráng đã bị phá hủy đang kể câu chuyện của một vinh quang cách đây lâu lắm rồi.

Chiếc xe ngừng lại, và chúng tôi đi dọc theo con đường. Một nhóm nông dân đang về nhà từ những cánh đồng; tất cả đều là phụ nữ, và sau một ngày dài lao động, họ đang hát một bài hát có âm điệu dồn dập và vui vẻ. Trong

vùng quê thanh bình đó, giọng hát của họ rõ ràng, vang rền và vui tươi. Khi chúng tôi đến gần, e thẹn họ ngừng hát, nhưng tiếp tục bài hát của họ ngay khi chúng tôi đi qua. Ánh sáng buổi chiều nằm trong những quả đồi cuộn cuộn nhịp nhàng, và những cái cây sẫm tối tương phản bầu trời hoàng hôn. Trên một tảng đá khổng lồ nhô lên là một bức tường thành có lỗ châu mai của một đồn lũy cổ xưa. Có một vẻ đẹp kinh ngạc đang bao phủ đất đai; tất cả nó quanh quanh chúng tôi, đang đổ đầy mọi hóc hẻm giấu giếm của quả đất, và những ngõ ngách tối tăm của những quả tim, những cái trí của chúng tôi. Chỉ có tình yêu, không phải tình yêu Thượng đế và tình yêu con người; nó phải không bị phân chia. Một con cú lớn lặng lẽ bay qua mặt trăng và một nhóm những người dân làng có học thức đang nói chuyện lớn tiếng, cãi cọ liệu đi hay không đi xem phim tại thị trấn; họ quá vô trật tự, và hung hăng chiếm nửa con đường.

Thật dễ chịu trong ánh trăng dịu, và những cái bóng trên đất rõ ràng và sắc nét. Một chiếc xe tải ào ào chạy theo con đường, những tiếng còi đe dọa của nó; nhưng chẳng mấy chốc nó đã biến mất, nhường lại vùng quê sự dễ thương của hoàng hôn, và cô đơn vô hạn.

Anh ấy là một thanh niên trẻ và khỏe mạnh, vẫn còn trong lứa tuổi ba mươi, và làm việc trong một văn phòng chính phủ nào đó. Anh ấy không quá ghét công việc của anh ấy, anh ấy giải thích, và mọi việc được coi như, có một lương bổng khá tốt và một tương lai đầy hứa hẹn. Anh ấy đã lập gia đình và có một cậu trai bốn tuổi, mà anh ấy muốn mang theo, nhưng mẹ cậu bé quả quyết rằng cậu ấy sẽ quấy rầy.

“Tôi đã tham dự một hay hai nói chuyện của ông,” anh ấy nói, “và, nếu tôi được phép, tôi muốn đưa ra một câu hỏi. Tôi

có những thói quen xấu nào đó đã gây phiền muộn cho tôi nhiều lắm, và tôi muốn được tự do khỏi nó. Trong nhiều tháng cho đến lúc này tôi đã cố gắng loại bỏ chúng, nhưng không thành công. Tôi sẽ làm gì đây?”

Chúng ta hãy thâm nhập chính thói quen, và không phân chia nó thành tốt lành và xấu xa. Sự vun quén thói quen, dù tốt lành hay được kính trọng, chỉ khiến cho cái trí đờ đẫn. Chúng ta có ý gì qua từ ngữ thói quen? Chúng ta hãy khám phá, và không phụ thuộc vào định nghĩa thuần túy.

“Thói quen là một hành động lặp đi và lặp lại.”

Nó là một động lượng của hành động trong một phương hướng nào đó, dù vui thú hay khó chịu, và nó có lẽ vận hành một cách có ý thức hay không ý thức, có suy nghĩ hay không suy nghĩ. Đó là nó?

“Vâng, thưa ông, điều đó đúng.”

Vài người có nhu cầu uống cà phê buổi sáng, và nếu không có nó họ bị nhưc đầu. Thoạt đầu cơ thể có lẽ không đòi hỏi, nhưng dần dần nó quen thuộc với hương vị dễ chịu và sự kích thích của cà phê, và lúc này nó đau khổ khi bị mất đi.

“Nhưng cà phê là một cần thiết.”

Bạn có ý gì qua một cần thiết?

“Thức ăn tốt cần thiết để có sức khỏe tốt,”

Chắc chắn; nhưng vị giác trở nên quen thuộc với thức ăn thuộc một hương vị nào đó, và sau đó cơ thể cảm thấy bị tước đoạt và khó chịu khi nó không có được thứ mà nó quen thuộc. Cố chấp vào thức ăn thuộc một loại đặc biệt nào đó thể hiện – đúng chứ? – rằng một thói quen đã được hình thành, một thói quen được đặt nền tảng trên vui thú và ký ức của nó.

“Nhưng làm thế nào người ta có thể phá vỡ một thói quen của vui thú? Phá vỡ một thói quen gây khó chịu là tương đối dễ dàng, nhưng vấn đề của tôi là làm thế nào phá vỡ những thói quen dễ chịu.”

Như tôi đã nói, chúng ta không đang thâm nhập những thói quen dễ chịu và khó chịu hay làm thế nào phá vỡ cái này hay cái kia. Chúng ta thấy rằng thói quen được hình thành khi có vui thú và nhu cầu cho sự tiếp tục của vui thú. Thói quen được đặt nền tảng trên vui thú và ký ức của nó. Thoạt đầu một trải nghiệm khó chịu có lẽ dần dần trở thành một thói quen “cần thiết” và dễ chịu.

Lúc này, chúng ta hãy thâm nhập thêm nữa vào vấn đề. Vấn đề của bạn là gì?

“Trong số những thói quen khác, sự buông thả trong tình dục đã trở thành một thói quen mạnh mẽ và hư hỏng đối với tôi. Tôi đã cố gắng kiểm soát nó bằng cách tự kỷ luật chống lại nó, bằng cách kiêng ăn, thực hành những vận động khác nhau, và vân vân, nhưng bất kể tất cả những kháng cự này thói quen đó vẫn tiếp tục.”

Có lẽ không còn sự giải phóng nào khác nữa trong sống của bạn, không có một đam mê mãnh liệt nào khác. Có

lẽ bạn chán ngán công việc của bạn, mà không nhận biết nó; và tôn giáo đối với bạn chỉ là một nghi lễ lặp lại, một loạt những giáo điều và những niềm tin không có ý nghĩa gì cả. Nếu bạn buồn bực, tuyệt vọng phía bên trong, vậy thì tình dục là sự giải phóng duy nhất của bạn. Phía bên trong tỉnh táo suy nghĩ mới mẻ lại về công việc của bạn, về những vô lý của xã hội, để tự khám phá cho chính bạn ý nghĩa thực sự của tôn giáo – chính là cái này sẽ làm tự do cái trí khỏi bị nô lệ bởi bất kỳ thói quen nào.

“Lúc trước tôi thường quan tâm đến tôn giáo và văn chương, nhưng bây giờ tôi không có thời gian cho chúng, bởi vì tất cả thời gian của tôi bị chiếm trọn bởi công việc. Tôi thực sự không hạnh phúc trong nó, nhưng tôi nhận ra rằng việc kiếm sống không là mọi thứ, và nó có lẽ là điều đó, như ông nói, nhưng nếu tôi có thể tìm được thời gian cho những quan tâm sâu thẳm hơn và rộng rãi hơn, nó sẽ giúp phá vỡ thói quen mà gây phiền muộn cho tôi.”

Như chúng ta đã nói, thói quen là sự lặp lại của một hành động vui thú được tạo ra bởi những kỷ niệm và những hình ảnh kích thích mà cái trí khơi dậy. Những chất bài tiết trong tuyến hạch và những kết quả của chúng, như trường hợp của đói khát, không là một thói quen, chúng là qui trình bình thường của các cơ quan cơ thể; nhưng khi cái trí buông thả trong cảm giác, bị kích thích bởi những suy nghĩ và những hình ảnh, vậy thì chắc chắn sự hình thành của thói quen bắt đầu chuyển động. Thức ăn là cần thiết, nhưng sự đòi hỏi một hương vị đặc biệt trong thức ăn được đặt nền tảng trên thói quen. Phát giác sự vui thú trong những suy nghĩ và những hành động nào đó, tinh tế hay thô thiển, cái trí khẳng định được tiếp tục chúng, thế là nuôi dưỡng thói quen.

Hành động lặp lại, giống như đánh răng trong buổi sáng, trở thành một thói quen khi sự chú ý không được trao cho nó. Chú ý làm tự do cái trí khỏi thói quen.

“Ông đang hàm ý rằng chúng ta phải loại bỏ tất cả vui thú?”

Không, thưa bạn. Chúng ta không đang cố gắng loại bỏ bất kỳ thứ gì, hay tiêu diệt bất kỳ thứ gì; chúng ta đang cố gắng hiểu rõ sự hàm ý trọn vẹn của thói quen; và chúng ta phải hiểu rõ, cũng cả, những vấn đề của vui thú. Nhiều khát sĩ, những người yoga, những vị thánh, đã phủ nhận vui thú; họ đã tự hành hạ và cưỡng bách cái trí phải kháng cự, phải vô cảm với vui thú trong mọi hình thức. Nó là một vui thú khi thấy vẻ đẹp của một cái cây, một đám mây, ánh trăng trên dòng nước, hay một con người; và phủ nhận vui thú đó là phủ nhận vẻ đẹp.

Ngược lại, có những người mà khước từ cái xấu xí và bám vào cái đẹp đẽ. Họ vẫn còn muốn ở trong cái vườn dễ thương của tự tạo tác riêng của họ, và khóa chặt sự ồn ào, mùi hôi và sự hung tợn mà hiện diện bên ngoài bức tường. Rất thường xuyên họ thành công trong điều này; nhưng họ không thể khóa chặt cái xấu xí và bám vào cái đẹp đẽ mà không trở nên nhàm chán, vô cảm. Bạn phải nhạy cảm với đau khổ cũng như với hân hoan và không phải bị nuốt trọn bởi cái này và xua đuổi cái kia. Sống là cả chết và tình yêu. Thương yêu là nhạy cảm, mong manh, và thói quen nuôi dưỡng vô cảm; nó hủy diệt tình yêu.

“Tôi đang bắt đầu cảm thấy vẻ đẹp của điều gì ông đang nói. Đúng thực rằng tôi đã khiến cho chính tôi dờ dẩn và đần độn. Hồi trước tôi thường ưa thích vào trong rừng,

nghe chim chóc líu lo, nhìn ngắm những khuôn mặt của con người trên đường phố, và lúc này tôi thấy tôi đã cho phép thói quen tác động vào tôi ra sao. Nhưng tình yêu là gì?”

Tình yêu không chỉ là vui thú, một sự việc của ký ức; nó là một tình trạng của vẻ đẹp và mong manh mãnh liệt, mà bị phủ nhận khi cái trí dựng lên những bức tường của hoạt động tự cho mình là trung tâm. Tình yêu là sự sống, và vì vậy nó cũng là sự chết. Phủ nhận chết và bám vào sống là phủ nhận tình yêu.

“Tôi thực sự đang bắt đầu có một thấu triệt về tất cả điều này, và hiểu rõ về chính tôi. Nếu không có tình yêu, sống trở thành máy móc và thói quen. Công việc tôi làm trong văn phòng phần lớn là máy móc, và thật ra là phần còn lại thuộc sống của tôi; tôi bị trôi buộc trong một bánh xe rộng lớn của lề thói và nhàm chán. Tôi đã ngủ quên, và lúc này tôi phải thức dậy.”

Chính nhận biết bạn đã ngủ quên là một thức dậy rồi; không cần thiết phải có ý muốn.

Lúc này, chúng ta hãy thâm nhập vấn đề sâu thêm tí nữa. Không có vẻ đẹp nếu không có mộc mạc, đúng chứ?

“Điều đó tôi không hiểu rõ, thưa ông.”

Mộc mạc không nằm trong bất kỳ biểu tượng hay hành động phía bên ngoài: mặc một cái khố hay một cái áo của thầy tu, ăn một bữa một ngày, hay sống một sống của một người ẩn dật. Mộc mạc được kỷ luật như thế, dù khắc khổ đến chừng nào, không là mộc mạc; nó chỉ là một phô trương phía bên ngoài mà không có một thực tế phía bên

trong. Mộc mạc là sự đơn giản của tình trạng một mình phía bên trong, sự đơn giản của cái trí mà đã được xóa sạch tất cả xung đột, mà không bị trói buộc trong ngọn lửa của ham muốn, ngay cả ham muốn kiếm được cái tối thượng. Nếu không có mộc mạc này, không thể có tình yêu; và vẻ đẹp là tình yêu.

Chương 7

‘ÔNG SẼ KHÔNG THAM GIA TỔ CHỨC GIÚP ĐỠ THÚ VẬT CỦA CHÚNG TÔI, HAY SAO?’

Mặt trời rất rõ ràng trong bầu trời, và có một cơn gió mát từ biển. Vẫn còn khá sớm vào buổi sáng; không có bao nhiêu người ngoài đường phố và giao thông náo nhiệt vẫn chưa bắt đầu. May mắn thay, ngày hôm nay sẽ không quá nóng; nhưng có bụi khắp mọi nơi, mịn và xuyên thấu, bởi vì không có mưa trong suốt mùa hè dài, nóng nực. Trong công viên nhỏ được giữ gìn cẩn thận, bụi bặm bám dày trên những cái cây; nhưng dưới những cái cây và giữa những bụi cây, có một dòng nước mát mẻ, trong lành, được mang xuống từ một cái hồ trong những hòn núi xa xôi. Thật dễ chịu, an bình và có nhiều bóng mát trên một ghé băng cạnh dòng suối. Muộn hơn vào ban ngày, công viên đông nghẹt trẻ con và những người chăm sóc chúng và cả những người làm việc trong văn phòng. Âm thanh của nước đang chảy giữa những bụi cây thân thiện và nghênh đón, và chim chóc vỗ cánh trên bờ của con suối, tắm và kêu ríu rít vui vẻ. Những con công lớn đang vô ra những bụi cây, bệ vệ và không sợ hãi. Trong cái hồ nước sâu trong xanh, có những con cá vàng lớn và trẻ em đến mỗi ngày để nhìn ngắm và cho chúng ăn, và được thỏa mãn

khi thấy nhiều con ngỗng trắng bơi loanh quanh trong một cái hồ nông.

Rời công viên nhỏ, chúng tôi lái xe theo con đường bụi bặm, ồn ào đến chân một quả đồi đá, và đi thẳng lên một đường mòn dốc đến một lối vào mà mở vào khu thiêng liêng của một ngôi đền cổ. Ở phía tây có thể thấy được một lan rộng của biển xanh, nổi tiếng vì trận chiến hải quân lịch sử của nó, và ở phía đông là những quả đồi thấp, trơ trụi và khô cằn trong không khí mùa thu, nhưng đầy yên lặng và những kỷ niệm vui vẻ. Ở phía bắc vút cao những hòn núi cao hơn, nhìn xuống những quả đồi và thung lũng nóng. Ngôi đền cổ xưa trên quả đồi đá đã đứng vững trong những đổ nát, bị hủy hoại bởi bạo lực hung tợn của con người. Những cột bằng đá cẩm thạch bị vỡ của nó được rửa ráy bởi những cơn mưa của nhiều thế kỷ dường như hoàn toàn trong suốt – hơi lạt màu và uy nghi. Ngôi đền vẫn còn là một vật hoàn hảo, để được tiếp xúc và được chiêm ngưỡng trong yên lặng. Một bông hoa vàng nhỏ, mọc trong một khe đá tại chân của một cái cột hùng vĩ, rực rỡ trong ánh sáng buổi sáng. Ngồi dưới bóng mát của một trong những cái cột này, nhìn vào những quả đồi bất động và biển cả xa xôi, đang trải nghiệm cái gì đó vượt khỏi những tính toán của cái trí.

Một buổi sáng, leo lên quả đồi đá, chúng tôi thấy một đám đông lớn quanh ngôi đền. Có những máy quay phim lớn, những vật phản chiếu ánh sáng và những thứ lặt vặt khác, tất cả đều mang nhãn hiệu của một công ty chiếu bóng nổi tiếng, và những cái ghế bằng vải bạt cùng những cái tên in trên chúng. Dây cáp điện nằm khắp nơi trên mặt đất, những đạo diễn và những kỹ thuật viên đang la hét, và những diễn viên chính đang chăm chút vẻ đẹp của chính họ và đang được săn sóc bởi những người lo trang phục. Hai người đàn ông, mặc những chiếc áo choàng kiểu những giáo sĩ chính thống, đang

chờ đợi được gọi, và người phụ nữ mặc rục rờ đang huyền thuyên và cười khúc khích. Họ sắp sửa quay một cuốn phim!

Chúng tôi ngồi trong một căn phòng nhỏ, và qua cửa sổ mở rộng là bãi cỏ màu xanh, lấp lánh trong ánh sáng ban mai, thả ra một ánh sáng xanh dịu trên trần nhà màu trắng. Đeo những nữ trang đắt tiền, đôi giày sandal gót cao được đóng cẩn thận, một áo sari mà chắc phải trị giá nhiều tiền lắm, cô ấy giải thích rằng cô ấy là một trong những công nhân chính trong một tổ chức hiến dâng cho hạnh phúc của thú vật. Con người tàn nhẫn kinh khủng với thú vật, đánh đập chúng, xoắn đuôi chúng, điều khiển chúng bằng những cây gậy có đinh ở một đầu, hoặc đâm chúng đau đớn không kể xiết. Chúng phải được bảo vệ bởi luật pháp, và với mục đích đạt được điều này, quan điểm quần chúng, mà quá dừng dưng, phải được kích động qua tuyên truyền, và vân vân.

“Tôi đến để xin phép liệu ông sẽ giúp đỡ công việc quan trọng này. Những nhân vật nổi tiếng với công chúng khác đã đồng ý cống hiến sự giúp đỡ của họ, và nó sẽ thích hợp nếu ông cũng tham gia cùng chúng tôi.”

Bạn có ý rằng tôi nên tham gia tổ chức của bạn?

“Nó là một trợ giúp vô cùng nếu ông đồng ý. Ông đồng ý chứ?”

Bạn nghĩ rằng những tổ chức chống lại sự hung bạo của con người sẽ khiến cho tình yêu hiện diện? Qua luật pháp, liệu con người có thể tạo ra tình huynh đệ của con người?

“Nếu chúng ta không làm việc cho điều gì là tốt lành, làm thế nào nó có thể được tạo ra? Điều tốt lành không hiện diện qua rút khỏi xã hội của chúng ta; trái lại, tất cả chúng ta phải cùng nhau làm việc, từ việc to tát nhất đến việc nhỏ nhất, để tạo ra nó.”

Dĩ nhiên chúng ta phải cùng nhau làm việc, đó là điều tự nhiên nhất; nhưng đồng hợp tác không là một vấn đề của dựa theo một bản thảo được đưa ra bởi Chính thể, bởi người lãnh đạo của một đảng phái hay của một nhóm người, hay bởi bất kỳ uy quyền nào khác. Cùng nhau làm việc qua sợ hãi hay qua tham lam vì phần thưởng không là đồng hợp tác. Đồng hợp tác đến một cách tự nhiên hay dễ dàng khi chúng ta thương yêu điều gì chúng ta đang làm; và vậy thì đồng hợp tác là một mãn nguyện. Nhưng để thương yêu, trước hết phải có xóa sạch tham vọng, tham lam và đố kỵ. Không là như vậy hay sao?

“Muốn loại bỏ tham vọng cá nhân sẽ mất nhiều thế kỷ, và trong thời gian đó những thú vật tội nghiệp này chịu đựng nhiều đau khổ.”

Không có thời gian, chỉ ngay lúc này. Bạn muốn con người thương yêu những thú vật và những bạn bè của anh ấy, đúng chứ? Bạn muốn kết thúc sự hung tợn, không phải trong thời gian tương lai nào đó nhưng ngay lúc này. Nếu bạn suy nghĩ dựa vào tương lai, tình yêu không có thực tế. Nếu người ta được phép hỏi, điều gì là sự khởi đầu thực sự của bất kỳ hành động nào: liệu nó là tình yêu, hay khả năng để tổ chức?

“Tại sao ông tách rời hai vấn đề?”

Liệu có sự tách rời được hàm ý trong câu hỏi được đưa ra? Nếu hành động nảy sinh từ thấy sự cần thiết của công việc nào đó, và từ có khả năng để tổ chức nó, hành động như thế dẫn dắt trong một phương hướng hoàn toàn khác hẳn phương hướng của hành động mà là kết quả của tình yêu, và trong đó cũng có khả năng để tổ chức. Khi hành động khởi nguồn từ thất vọng, hay từ ham muốn cho quyền lực, có lẽ trong chính nó dù xuất sắc bao nhiêu, chắc chắn những ảnh hưởng của nó gây hỗn loạn và đầy đau khổ. Hành động của tình yêu là không phân chia, mâu thuẫn, hay tách rời; nó có ảnh hưởng hiệp thông, tổng thể.

“Tại sao ông đưa ra vấn đề này? Tôi đến để hỏi liệu ông sẽ tử tế giúp đỡ trong công việc của chúng tôi, và ông đang thâm nhập cái nguồn của hành động. Để làm gì vậy?”

Nếu người ta được phép hỏi, cái nguồn của quan tâm riêng của bạn trong tạo ra một tổ chức mà sẽ giúp đỡ thú vật là gì? Tại sao bạn lại năng động như thế?

“Tôi nghĩ điều đó khá hiển nhiên. Tôi thấy những thú vật khổ sở đã bị đối xử đau đớn đến chừng nào, và tôi muốn giúp đỡ, qua luật pháp và những phương tiện khác, kết thúc sự độc ác này. Tôi không hiểu liệu tôi có bất kỳ động cơ nào khác hơn động cơ này. Có lẽ tôi có.”

Liệu không quan trọng phải khám phá? Vậy thì bạn có thể giúp đỡ thú vật và con người trong một ý nghĩa thăm thăm hơn và to tát hơn. Liệu bạn đang tổ chức phong trào này từ sự ham muốn để là một người nào đó, để thành tựu tham vọng của bạn, hay để tẩu thoát khỏi ý thức của thất vọng?

“Ông rất nghiêm túc; ông muốn đi đến tận gốc rễ của những sự việc, đúng chứ? Tôi rất thẳng thắn. Trong cách nào đó tôi rất tham vọng. Tôi muốn được biết đến như một người đổi mới; tôi muốn là một người thành công, và không phải một người thất bại đau khổ. Mọi người đang đấu tranh để leo lên nấc thang của thành công và nổi tiếng; tôi nghĩ nó là bình thường và có tánh người. Tại sao ông phản đối nó?”

Tôi không đang phản đối nó, tôi đang vạch ra rằng nếu động cơ của bạn không là động cơ của thực sự giúp đỡ thú vật, vậy thì bạn đang sử dụng chúng như một phương tiện để tự phô trương, mà là điều gì người đánh xe bò đó đang thực hiện. Anh ấy làm nó một cách hung tợn, tàn nhẫn, trong khi bạn và những người khác là những người tinh tế và ranh mãnh hơn về nó, đó là tất cả. Bạn không đang chặn đứng sự hung tợn chừng nào những nỗ lực của bạn còn gây lợi lộc cho bạn. Nếu qua cách giúp đỡ thú vật bạn không thể thành tựu tham vọng của bạn, hay tẩu thoát khỏi thất vọng và đau khổ của bạn, vậy thì bạn sẽ hướng đến những phương tiện khác của sự thành tựu. Tất cả điều này thể hiện – đúng chứ? – rằng bạn không quan tâm giúp đỡ thú vật, ngoại trừ như một phương tiện để kiếm được thành tựu cá nhân riêng của bạn.

“Nhưng mọi người đang làm điều đó trong cách này hay cách khác, đúng chứ? Và tại sao tôi không nên làm?”

Dĩ nhiên, đó là điều gì đa số con người đang làm. Từ những người chính trị vĩ đại nhất đến những viên chức xã phường, từ người giáo sĩ quyền uy nhất đến người giáo sĩ địa phương, từ người đổi mới xã hội thành công nhất đến người công nhân xã hội mệt mỏi, mỗi người đang sử dụng quốc

gia, người nghèo khổ, hay nhân danh Thượng đế, như một phương tiện thành tựu những ý tưởng của anh ấy, những hy vọng của anh ấy, những Không tưởng của anh ấy. Anh ấy là trung tâm, trung tâm của anh ấy là uy quyền và vinh quang, nhưng luôn luôn nhân danh con người, nhân danh những thánh thần, nhân danh những người bị chà đạp. Chỉ bởi lý do rằng có một hỗn loạn thật đau khổ và kinh hoàng trong thế giới. Đây không là những người sẽ mang lại hòa bình cho thế giới, sẽ chặn đứng sự trục lợi, sẽ kết thúc sự tàn bạo. Ngược lại, thậm chí họ còn phải chịu trách nhiệm vô cùng cho sự hỗn loạn và đau khổ này.

“Tôi thấy sự thật của điều này, đúng rồi, như ông giải thích nó; nhưng có vui thú trong việc áp đặt uy quyền, và tôi, giống như những người khác, phải chịu thua nó.”

Liệu chúng ta không thể loại bỏ những người khác trong nói chuyện của chúng ta? Khi bạn so sánh chính bạn với những người khác, nó là sự đánh giá hay chỉ trích điều gì bạn làm, và vì vậy bạn không còn đang suy nghĩ gì cả. Bạn đang tự phòng vệ chính bạn bằng cách đứng về một phía, và theo cách đó chúng ta sẽ không đi đến nơi nào cả.

Lúc này, như một con người mà trong chừng mực nào đó nhận biết ý nghĩa của tất cả những điều chúng ta đã nói chuyện sáng nay, liệu bạn không cảm thấy rằng có lẽ có một tiếp cận khác hẳn đến tất cả sự hung bạo này, đến sự tham vọng của con người, và vân vân, hay sao?

“Thưa ông, tôi đã nghe nhiều về ông từ người cha của tôi, và tôi đến đây một phần do bởi sự hiếu kỳ, và một phần tôi nghĩ ông có thể tham gia cùng chúng tôi nếu tôi có thể thuyết phục được. Nhưng tôi đã sai lầm.

“Tôi xin phép hỏi: làm thế nào tôi sẽ xóa sạch chính bản thân tôi, phía bên ngoài và phía bên trong, và thực sự thương yêu? Rốt cuộc, là một người Brahman, và tất cả điều đó, tôi có một sống tôn giáo trong máu huyết của tôi; nhưng tôi đã lang thang khá xa khỏi tầm nhìn của tôn giáo đến độ tôi không nghĩ rằng tôi có thể quay lại cùng nó. Tôi sẽ làm gì đây? Tôi có lẽ không đưa ra câu hỏi này bằng tất cả sự nghiêm túc, và tôi có lẽ sẽ tiếp tục sống hời hợt của tôi; nhưng ông không thể bảo cho tôi điều gì đó mà sẽ vẫn còn trong tôi giống như một hạt giống và sẽ sinh sôi bất kể tôi, hay sao?”

Sống tôn giáo không là vấn đề của hồi sinh; bạn không thể tạo ra sống mới mẻ lại vào cái gì là quá khứ và đã chết rồi. Hãy để cho quá khứ được chôn vùi, đừng cố gắng làm sống lại nó. Hãy nhận biết bạn quan tâm đến chính bạn, và những hoạt động của bạn là tự cho mình là trung tâm. Đừng giả vờ, đừng lừa dối chính bạn. Hãy nhận biết sự kiện rằng bạn tham vọng, rằng bạn đang tìm kiếm quyền hành, địa vị, thanh danh, rằng bạn muốn được quan trọng. Đừng đánh giá nó cho chính bạn hay cho một người khác. Hãy đơn giản và chân thật về bạn là gì. Vậy thì tình yêu hiện diện mà không cần được yêu cầu, khi bạn không đang tìm kiếm nó. Tình yêu, một mình nó, có thể xóa sạch những theo đuổi ranh mãnh khỏi những ngõ ngách tối tăm nhất của cái trí. Tình yêu là phương cách duy nhất thoát khỏi sự hỗn loạn và đau khổ của con người, không phải những tổ chức hiệu quả mà anh ấy xếp đặt.

“Nhưng làm thế nào một cá thể, dù anh ấy có lẽ thương yêu, có thể gây ảnh hưởng cái nguồn của những sự kiện nếu không có tổ chức và hành động tập thể? Kết thúc sự

hung dữ sẽ cần đến sự hợp tác của nhiều người. Làm thế nào điều này có thể được thành tựu?”

Nếu bạn thực sự cảm thấy rằng tình yêu là cái nguồn thực sự duy nhất của hành động, bạn sẽ nói với những người khác về nó, và sau đó bạn sẽ tập hợp cùng nhau một ít người mà có một cảm thấy tương tự. Một ít người có lẽ được mở rộng thành nhiều người, nhưng đó không là quan tâm của bạn. Bạn quan tâm đến tình yêu và hành động tổng thể của nó. Chỉ hành động tổng thể này về phần của mỗi cá thể mới sáng tạo một thế giới hoàn toàn khác hẳn.

Chương 8

‘TÌNH TRẠNG BỊ QUY ĐỊNH VÀ THÔI THỨC ĐƯỢC TỰ DO’

Nó là một chuyến dạo bộ thú vị. Con đường từ ngôi nhà nằm băng qua vườn nho, và nho đang chín, chúng căng phồng và tròn trịa, và sẽ sinh ra nhiều rượu vang đỏ. Vườn nho này được chăm sóc cẩn thận, không có cỏ dại. Kế tiếp là thửa đất trồng thuốc lá được giữ gìn tốt, dài và rộng. Sau cơn mưa, cây cối đang bắt đầu nở rộ những bông hoa màu hồng trật tự và gọn gàng; mùi thoang thoang của thuốc lá tươi khác biệt mùi kinh tởm của thuốc lá đang cháy, sẽ trở nên nồng nặc hơn trong sức nóng mặt trời. Cái cảnh dài trên đó những bông hoa đang nở trong chốc lát sẽ được cắt đứt để làm cho những lá thuốc màu xanh bạc lạt lại, đã khá lớn rồi, được phát triển lớn hơn và dày cộm hơn trước thời gian chúng được hái. Sau đó chúng sẽ được thu gom, phân loại, cột trên những sợi dây dài, và treo trong một cái lán dài phía sau ngôi nhà, để làm khô nơi mặt trời không chạm đến chúng, nhưng nơi sẽ có cơn gió buổi chiều. Thậm chí ngay lúc đó, con người cùng những con bò đang làm việc trong thửa đất trồng thuốc lá đó, đang cày một cái luống dài giữa những hàng cây, để giết chết cỏ dại. Đất đã được chuẩn bị cẩn thận và được bón nhiều phân, và cỏ dại cũng mọc đầy trong nó

như những cây thuốc; nhưng sau tất cả những tuần lễ đó, không còn một cọng cỏ dại nào sẽ được nhìn thấy.

Con đường tiếp tục qua một vườn trái cây, có đào, lê, mận, và những cây khác, tất cả đầy quả chín. Vào buổi chiều sẽ có hương thơm ngọt ngào trong không khí, và suốt ban ngày, tiếng vo ve của những con ong. Xa khỏi vườn trái cây, con đường dẫn xuống một cái dốc dài, sâu thẳm vào những cánh rừng có cây che phủ dày đặc. Ở đây đất đai mềm mại dưới những bàn chân cùng những chiếc lá chết của nhiều mùa hè. Rất mát dưới những cái cây, bởi vì mặt trời chẳng có bao nhiêu cơ hội để xuyên thủng tán lá dày của chúng; đất đai luôn luôn ẩm ướt và có mùi ngọt, tỏa ra mùi của đất mùn. Có vô số loại nấm, hầu hết đều là những loại không thể ăn được. Đó đây có thể tìm thấy vài loại ăn được, nhưng bạn phải tìm kiếm chúng; chúng đang thu rút nhiều hơn, thông thường giấu giếm dưới một chiếc lá cùng màu sắc. Người dân quê sẽ đến sớm để hái chúng rồi bán ra chợ, hay cho sử dụng riêng của họ.

Khó có bất kỳ những con chim nào trong những cánh rừng đó, mà trải hàng dặm qua những cánh đồi cuộn tròn nhẹ nhàng. Rất yên lặng; thậm chí không có cả sự khuấy động của một cơn gió nhẹ giữa những chiếc lá. Nhưng luôn luôn có một chuyển động của loại thú vật nào đó trong những cánh rừng đó, và chuyển động đó là bộ phận của yên lặng vô cùng; nó không gây bức dọc, và dường như thêm vào yên lặng của cái trí. Những cái cây, những con côn trùng, những cái lá lan rộng, không tách rời, cái gì đó được thấy từ phía bên ngoài; chúng là bộ phận của yên lặng đó, bên trong và bên ngoài. Thậm chí tiếng ồn ào của chiếc xe lửa xa xôi được chứa đựng trong yên lặng đó. Hoàn toàn không còn sự hiện diện của kháng cự, và tiếng sủa của một con chó, kiên trì và

xuyên thấu, dường như khiến cho yên lặng đó lên đến cực điểm.

Ra khỏi cánh rừng là con sông uốn khúc, dễ thương. Nó không rộng lắm hay ấn tượng, nhưng thừa rộng để trao tặng không gian cho hai mắt tò mò muốn nhìn thấy những con người trên bờ bên kia. Dọc hai bờ sông có cây cối, nhiều nhất là cây dương, cao vút và uy nghi, cùng những chiếc lá run rẩy trong gió. Dòng nước sâu và mát, và luôn luôn đang chảy. Nó là một vật tuyệt vời để nhìn ngắm, thật sinh động và phong phú. Một người câu cá cô đơn đang ngồi trên một cái ghế với một cái giỏ dùng cho cắm trại bên cạnh và một tờ báo trên đầu gối. Con sông mang lại mãn nguyện và an bình, mặc dù những con cá dường như lẩn trốn mỗi câu. Con sông sẽ luôn luôn hiện diện ở đó, dù sẽ có những chiến tranh và con người sẽ chết; nó sẽ luôn luôn nuôi dưỡng quả đất và con người. Xa thật xa là những hòn núi phủ tuyết, và vào một buổi chiều sáng sủa, khi cảnh mặt trời lặn đang phủ lên chúng, những đỉnh núi kênh kiệu của chúng có thể được thấy giống như những đám mây tràn ngập ánh mặt trời.

Ba hay bốn người chúng tôi đang ở trong phòng, và ngay ở ngoài cửa sổ là một bãi cỏ rộng, lấp lánh. Bầu trời xanh nhạt, cùng những đám mây cuộn cuộn âm đạm.

“Liệu luôn luôn có thể,” một người đàn ông hỏi, “cho cái trí làm tự do chính nó khỏi tình trạng bị quy định? Nếu như vậy, tình trạng một cái trí mà đã coi bỏ chính nó là gì? Tôi đã nghe những nói chuyện của ông qua nhiều năm, và đã trao nhiều suy nghĩ đến vấn đề, tuy nhiên cái trí của tôi dường như không thể phá vỡ khỏi những truyền thống và những ý tưởng đã hằn sâu trong suốt thời niên thiếu. Tôi biết rằng tôi cũng bị quy định như bất kỳ người nào khác. Từ niên thiếu chúng tôi đã được dạy dỗ để tuân phục – được dạy dỗ

một cách tàn nhẫn, hay bằng thương yêu và những gợi ý dịu dàng – cho đến khi nào sự tuân phục trở thành bản năng, và cái trí sợ hãi sự không an toàn của phản kháng.

“Tôi có một người bạn lớn lên trong một môi trường Thiên chúa giáo,” anh ấy tiếp tục, “và dĩ nhiên bạn ấy được dạy bảo về tội lỗi, ngọn lửa của địa ngục, sự hân hoan của tin tưởng vào thiên đàng, và mọi chuyện của nó. Khi đến tuổi trưởng thành, và sau nhiều phản ánh, bạn ấy quãng đi cấu trúc Thiên chúa giáo của sự suy nghĩ; tuy nhiên thậm chí ngay lúc này, giữa quãng đời, bạn ấy phát giác rằng chính mình bị ảnh hưởng bởi ý tưởng của địa ngục, cùng những sợ hãi lan truyền của nó. Mặc dù nền quá khứ của tôi hoàn toàn hời hợt, tôi, giống như bạn ấy, cũng sợ hãi khi không tuân phục. Tôi thấy sự vô lý của tuân phục, nhưng tôi không thể loại bỏ nó; và thậm chí nếu tôi có thể, tôi có lẽ đang làm cùng sự việc trong một cách khác – chỉ đang tuân phục một khuôn mẫu mới mẻ khác.”

“Đó cũng là khó khăn của tôi,” một trong những phụ nữ thêm vào. “Tôi thấy rất rõ ràng nhiều phương cách mà trong đó tôi bị trói buộc bởi truyền thống; nhưng liệu tôi có thể phá vỡ ngục tù hiện tại của tôi mà không bị trói buộc vào một tuân phục mới mẻ? Có những người mà trôi giạt từ một tổ chức tôn giáo này sang một tổ chức tôn giáo khác, luôn luôn đang tìm kiếm, không bao giờ được thỏa mãn; và cuối cùng khi họ được thỏa mãn, họ trở thành những nhàm chán kinh hãi. Đó có thể là điều gì sẽ xảy ra cho tôi nếu tôi cố gắng phá vỡ tình trạng bị quy định hiện nay của tôi: do bởi không biết nó, tôi sẽ bị kéo lê vào vào một khuôn mẫu khác của sống.”

“Như thực tế,” người đàn ông tiếp tục, “hầu hết chúng tôi không bao giờ thâm nhập thăm thẳm tại sao cái trí của chúng tôi hầu như hoàn toàn bị quy định bởi xã hội và văn

hóa đó mà chúng tôi đã được lớn lên. Chúng tôi không nhận biết tình trạng bị quy định của chúng tôi, và chỉ tiếp tục sống, đang đấu tranh, đang thành tựu, hay đang thất vọng trong khuôn mẫu của một xã hội được xếp đặt sẵn. Đó là số mạng của hầu hết chúng tôi, kể cả những người lãnh đạo tôn giáo và chính trị. Bất hạnh thay cho tôi, có lẽ, tôi đã lắng nghe nhiều nói chuyện của ông, và thế là sự đau khổ của nghi ngờ bắt đầu. Trong một thời gian tôi đã không thâm nhập thăm thẳm lắm vấn đề này, nhưng bỗng nhiên tôi phát giác chính tôi đang trở nên nghiêm túc. Tôi đã đang thử nghiệm và lúc này nhận biết nhiều sự việc trong chính tôi mà tôi không bao giờ nhận biết trước kia. Nếu tôi được phép tiếp tục mà không có người nào cảm thấy rằng tôi đang nói quá nhiều, tôi muốn thâm nhập nghi vấn của tình trạng bị quy định này thêm chút nữa.”

Khi những người khác đã cam đoan với bạn ấy rằng họ rất quan tâm chủ đề này, bạn ấy tiếp tục.

“Sau khi đã nghe hay đọc hầu hết những điều ông đã nói, tôi nhận ra tôi bị quy định biết chừng nào; và tôi thấy rằng người ta phải được tự do khỏi tình trạng bị quy định – không chỉ khỏi tình trạng bị quy định của cái trí hời hợt, nhưng cũng còn khỏi tình trạng bị quy định của cái trí bên trong. Tôi nhận biết sự cần thiết tuyệt đối của nó. Nhưng điều gì thực sự đang xảy ra là như thế này: tình trạng bị quy định tôi đã thâm nhập trong thời niên thiếu của tôi tiếp tục, và tại cùng thời điểm có một ham muốn mãnh liệt phải được tự do khỏi nó của tôi. Vì vậy cái trí của tôi bị trói buộc trong xung đột này giữa tình trạng bị quy định mà tôi nhận biết, và sự thôi thúc phải được tự do khỏi nó. Đó là vị trí thực sự của tôi ngay lúc này. Làm thế nào tôi sẽ tiến tới từ đó?”

Sự thôi thúc phải được tự do khỏi tình trạng bị quy định của cái trí không đang khởi sự một khuôn mẫu khác của kháng cự và quy định hay sao? Vì đã nhận biết cái khuôn mẫu hay cái khung mà bạn đã lớn lên trong đó, bạn muốn được tự do khỏi nó; nhưng ham muốn được tự do này lại sẽ không quy định cái trí trong một khuôn mẫu khác, hay sao? Khuôn mẫu cũ kỹ quả quyết rằng bạn phải tuân phục uy quyền, và lúc này bạn đang phát triển một khuôn mẫu mới mẻ mà cũng khẳng định rằng bạn phải tuân phục; thế là bạn có hai khuôn mẫu, một khuôn mẫu xung đột với cái còn lại. Chừng nào còn có mâu thuẫn bên trong này, tình trạng bị quy định thêm nữa phải xảy ra.

“Tôi biết rằng khuôn mẫu cũ kỹ hoàn toàn vô lý và chết ròi, và rằng phải có tự do khỏi nó, nếu không cái trí của tôi sẽ tiếp tục trong cùng cách ngu xuẩn.”

Chúng ta hãy kiên nhẫn và thâm nhập thêm chút nữa. Khuôn mẫu cũ kỹ đã bắt buộc bạn tuân phục, và vì nhiều lý do khác nhau – sợ hãi của không an toàn và vân vân – bạn đã tuân phục. Lúc này, vì những lý do của một loại khác biệt, nhưng trong đó vẫn còn có sợ hãi và ham muốn cho an toàn, bạn cảm thấy rằng bạn không được tuân phục nữa. Đó là như thế, đúng chứ?

“Vâng, trong chừng mực nào đó nó là như thế. Nhưng cái cũ kỹ là dốt nát, và tôi phải được tự do khỏi sự dốt nát.”

Liệu tôi được phép vạch ra, thưa bạn, rằng bạn không đang lắng nghe. Bạn tiếp tục quả quyết rằng cái cũ kỹ là xấu xa, và bạn phải có cái mới mẻ. Nhưng có cái mới mẻ không là vấn đề gì cả.

“Đó là vấn đề của tôi, thưa ông.”

Thế sao? Bạn suy nghĩ như thế, nhưng chúng ta hãy xem thử. Làm ơn đừng tiếp tục những suy nghĩ riêng của bạn về vấn đề, nhưng chỉ lắng nghe, được chứ?

“Tôi sẽ cố gắng.”

Theo bản năng người ta tuân phục vì những lý do khác nhau: quyến luyến, sợ hãi, ham muốn cho phần thưởng, và vân vân. Đó là một trong những phản ứng đầu tiên của người ta. Sau đó một người nào đó đến và nói rằng người ta phải được tự do khỏi tình trạng bị quy định, và liền nảy sinh sự thôi thúc của không tuân phục. Bạn theo kịp chứ?

“Vâng thưa ông, điều đó rõ ràng.”

Lúc này, liệu có khác biệt căn bản nào giữa sự ham muốn của tuân phục, và sự khao khát được tự do khỏi tuân phục?

“Dường như phải có, nhưng tôi thực sự không biết. Ông nói gì đây, thưa ông?”

Không phải tôi giải thích cho bạn, và vì vậy bạn chấp nhận. Bạn không khám phá cho chính bạn liệu có bất kỳ khác biệt căn bản nào giữa hai ham muốn dường như đối nghịch này, hay sao?

“Làm thế nào tôi sẽ khám phá?” Bằng cách không chỉ trích cái này cũng không hăm hờ theo đuổi cái kia. Trạng thái của cái trí mà đang theo đuổi tự do khỏi tuân phục và phản

kháng tuân phục là gì? Làm ơn đừng trả lời tôi, những hãy cảm thấy nó, trải nghiệm thực sự trạng thái đó. Những từ ngữ là cần thiết cho sự chuyển tải, nhưng từ ngữ không là trải nghiệm thực sự. Nếu bạn không thực sự trải nghiệm và hiểu rõ trạng thái đó, những nỗ lực để được tự do của bạn sẽ chỉ mang lại sự hình thành những khuôn mẫu khác, không là như thế hay sao?

“Tôi không hoàn toàn hiểu rõ.”

Chắc chắn, không kết thúc hoàn toàn những hệ thống máy móc mà sản sinh những khuôn mẫu, những cái khung, dù tích cực hay tiêu cực, là tiếp tục một khuôn mẫu được bổ sung hay bị quy định.

“Tôi có thể hiểu rõ điều này thuộc từ ngữ, nhưng tôi không thực sự cảm thấy nó.”

Đối với một người bị đói sự diễn tả thuần túy về thức ăn đều không giá trị, anh ấy muốn được ăn.

Có sự thôi thúc mà tạo ra sự tuân phục, và sự thôi thúc được tự do. Hai thôi thúc này dường như có lẽ khác nhau, tại căn bản chúng không giống hết, hay sao? Và nếu chúng giống hết tại căn bản, vậy thì theo đuổi tự do của bạn là hão huyền bởi vì bạn chỉ chuyển động từ một khuôn mẫu sang một khuôn mẫu khác, không bao giờ kết thúc. Không có tình trạng bị quy định cao cả hay tốt lành hơn; tất cả tình trạng bị quy định đều là đau khổ. Ham muốn để hiện diện, hay không hiện diện, nuôi dưỡng tình trạng bị quy định, và chính ham muốn này phải được hiểu rõ.

Chương 9

‘TRÔNG KHÔNG BÊN TRONG’

Bà ấy đang đội một cái thúng lớn trên đầu, vịn nó bằng một tay; nó chắc phải khá nặng, nhưng dáng lắc lư của bước đi không bị thay đổi bởi trọng lượng. Bà ấy có dáng điệu thật đẹp, bước đi của bà ấy uyển chuyển và nhịp nhàng. Trên tay bà ấy là những cái vòng kim loại to mà tạo ra một âm thanh khê kê lách cách, và trên bàn chân của bà là đôi giày sandal mòn, cũ kỹ. Chiếc áo sari của bà đã rách nát và bẩn thỉu do bởi dùm lông rồi. Bà ấy thường có nhiều bạn đồng hành cùng bà ấy, tất cả họ đều mang những cái thúng, nhưng sáng này bà ấy một mình trên con đường gồ ghề. Mặt trời vẫn chưa quá nóng và vút cao trên bầu trời xanh vài con chim ung đang chuyển động trong những vòng tròn rộng mà không cần vỗ cánh. Con sông lặng lẽ trôi cạnh con đường. Một buổi sáng an bình, và có vẻ người đàn bà cô đơn đó cùng cái thúng lớn trên đầu là sự tập trung của vẻ đẹp và duyên dáng; tất cả những sự vật dường như đang hướng đến bà ấy và đang chấp nhận bà ấy như bộ phận của sự hiện diện riêng của chúng. Bà ấy không là thực thể tách rời nhưng bộ phận của bạn và tôi, và của cây me đó. Bà ấy không đang đi bộ phía trước tôi, nhưng tôi đang đi bộ cùng cái thúng đó trên đầu của tôi. Nó không là một ảo tưởng, một đồng hóa được tưởng tượng, được ao ước, và được vun quén, mà sẽ quá xấu xa, nhưng

một trải nghiệm tự nhiên và tức khắc. Một vài bước tách rời chúng tôi đã tan biến; thời gian, ký ức, và một khoảng cách rộng lớn mà sự suy nghĩ nuôi dưỡng, hoàn toàn được xóa sạch. Chỉ có người phụ nữ đó, không có tôi đang quan sát bà ấy. Và nó là một con đường thật dài dẫn đến thị trấn, nơi bà ấy sẽ bán những chừa đựng trong cái thúng của bà ấy. Vào buổi chiều bà ấy sẽ trở lại theo con đường đó và băng qua một cái cầu tre nhỏ trên đường đến ngôi làng, chỉ xuất hiện lại sáng hôm sau cùng cái thúng đầy.

Ông ấy rất nghiêm túc, và không còn trẻ nữa, nhưng ông ấy có nụ cười dễ chịu và sức khỏe tốt. Đang ngồi kiết già trên sàn nhà, ông ấy giải thích bằng tiếng Anh hơi chậm, ông ấy khá nhút nhát, đã theo học đại học và có bằng Cao học, nhưng đã không nói tiếng Anh trong nhiều năm nên hầu như đã quên hết nó. Ông ấy đã đọc nhiều văn chương tiếng Phạn và những từ ngữ tiếng Phạn thường xuyên trên hai môi của ông ấy. Ông ấy đã đến, ông ấy nói, để đặt ra nhiều câu hỏi về sự trống không phía bên trong, sự trống rỗng của cái trí. Sau đó ông ấy bắt đầu ngâm bằng tiếng Phạn, và ngay tức khắc căn phòng được phủ đầy một âm vang rền sâu lắng, tinh khiết và xuyên thấu. Ông ấy tiếp tục ngâm trong một khoảng thời gian, và quả là một hài lòng khi lắng nghe. Khuôn mặt ông ấy rực sáng cho từng ý nghĩa mà ông ấy đang thả vào mỗi từ ngữ, và bởi tình yêu mà ông ấy cảm thấy từ ngữ đó chứa đựng. Ông ấy mất đi bất kỳ sự hời hợt nào, và dư thừa nghiêm túc khi ngồi đúng tư thế.

“Tôi rất hạnh phúc khi đã ngâm lên những câu kinh này trong sự hiện diện của ông. Đối với tôi chúng có ý nghĩa và vẻ đẹp vô cùng; tôi đã tham thiền về chúng trong nhiều năm, và đối với tôi chúng là một nguồn hướng dẫn và sức

manh. Tôi đã đào tạo cơ thể không được rung động bất thường, nhưng những câu kinh này khiến cho tôi tuôn trào nước mắt. Chính âm thanh của những từ ngữ, cùng ý nghĩa phong phú của chúng, lấp đầy quả tim của tôi, và sau đó sống không còn là một vật vờ và một đau khổ. Giống như mọi người khác, tôi đã biết mùi đau khổ, đã có chết và đau khổ của sống. Tôi có một người vợ đã chết trước khi tôi bỏ lại những sung túc trong ngôi nhà của người cha tôi, và lúc này tôi mới biết ý nghĩa của nghèo khó tự nguyện. Tôi đang nói với ông tất cả điều này chỉ như một giải thích. Tôi không thất vọng, cô độc hay rơi vào bất kỳ loại nào đó. Quả tim của tôi mãi nguyện trong nhiều thứ; nhưng người cha của tôi thường nói với tôi điều gì đó về những nói chuyện của ông, và một người quen đã thôi thúc tôi đến gặp ông; và thế là tôi ở đây. “Tôi muốn nói chuyện với ông về sự trống không không thể đo lường này,” ông ấy tiếp tục. “Tôi đã có một cảm thấy của trống không đó, và tôi nghĩ rằng tôi có thể sờ chạm đường viền của nó trong những lang thang và những tham thiền của tôi.” Sau đó ông ấy trích dẫn một câu kinh để giải thích và ủng hộ trải nghiệm của ông ấy.

Nếu người ta được phép vạch rõ, uy quyền của một người khác, dù vĩ đại đến chừng nào, không là bằng chứng của sự thật thuộc trải nghiệm riêng của bạn. Sự thật không cần bằng chứng qua hành động, cũng không phụ thuộc vào bất kỳ uy quyền nào; vì vậy chúng ta hãy gạt đi tất cả uy quyền và truyền thống, và cố gắng khám phá sự thật của vấn đề này cho chính chúng ta.

“Điều đó sẽ rất khó khăn cho tôi, bởi vì tôi bị lún sâu trong truyền thống – không phải trong truyền thống của thế giới nhưng trong những lời giảng của những quyển kinh Gita,

Upanishads, và vân vân. Liệu tôi đúng đắn khi buông bỏ tất cả những quyền kinh đó? Liệu tôi không biết ơn chúng?”

Biết ơn hoặc không biết ơn chẳng dính dáng gì cả: chúng ta quan tâm khám phá sự thật hay sự giả dối của trống không đó mà bạn đã bắt gặp. Nếu bạn đi trên con đường của uy quyền và truyền thống, mà là hiểu biết, bạn sẽ chỉ trải nghiệm điều gì bạn ham muốn trải nghiệm, được giúp đỡ bởi uy quyền và truyền thống. Nó sẽ không là một khám phá; nó sẽ được biết trước một trống không phải được công nhận và được trải nghiệm. Uy quyền và truyền thống có lẽ sai lầm, chúng có lẽ là một ảo tưởng gây thỏa mãn. Muốn khám phá liệu trống không đó là thực sự hay giả dối, liệu nó hiện diện hay chỉ là một sáng chế khác của cái trí, cái trí phải được tự do khỏi mạng lưới của uy quyền và truyền thống.

“Liệu có khi nào cái trí có thể tự làm tự do chính nó khỏi mạng lưới này?”

Cái trí không thể tự làm tự do chính nó, bởi vì bất kỳ nỗ lực của cái trí để được tự do chỉ đan dệt một mạng lưới khác mà trong đó nó sẽ bị trói buộc lại. Tự do không là một đối nghịch; tự do không là tự do khỏi cái gì đó, nó không phải là một tình trạng của giải thoát khỏi ngục tù. Sự thôi thúc phải được tự do nuôi dưỡng ngục tù riêng của nó. Tự do là tình trạng của sự hiện diện mà không là kết quả của ham muốn để được tự do. Khi cái trí hiểu rõ điều này, và thấy được sự giả dối của uy quyền và truyền thống, vậy thì chỉ như thế cái giả dối tiêu tan.

“Có lẽ rằng tôi đã bị thôi thúc phải cảm thấy trống không nào đó bởi đọc những quyển kinh của tôi, và bởi

những suy nghĩ được đặt nền tảng trên đọc những quyển kinh đó; nhưng ngoại trừ tất cả điều đó, từ niên thiếu tôi đã mang máng cảm thấy, như trong một giấc mộng, sự hiện diện của trống không này. Luôn luôn có một phỏng đoán về nó, một cảm thấy đây cảm xúc cho nó; và khi tôi lớn lên, việc đọc nhiều quyển kinh chỉ củng cố thêm cảm thấy này, cho nó nhiều sức sống và mục đích hơn. Nhưng tôi bắt đầu nhận ra ông có ý gì. Hầu như tôi đã phụ thuộc hoàn toàn vào sự diễn tả những trải nghiệm của những người khác, như đã được cho trong những quyển kinh thiêng liêng. Tôi có thể quăng đi sự phụ thuộc này, bởi vì lúc này tôi thấy sự cần thiết phải hành động như thế; nhưng liệu tôi có thể làm sống lại cái cảm thấy thuần khiết, khởi nguồn đó cho cái vượt khỏi những từ ngữ?”

Cái gì được làm sống lại không là cái đang sống, không là cái mới mẻ; nó là một ký ức, một vật chết rồi, bạn không thể đặt sự sống vào cái chết rồi. Làm sống lại và sống dựa vào ký ức sẽ là một nô lệ của sự kích thích, và một cái trí phụ thuộc vào sự kích thích, nhận biết được hay không nhận biết được, chắc chắn sẽ trở nên đờ đẫn và vô cảm. Sống lại là sự tiếp tục của hoang mang; quay về quá khứ chết rồi trong khoảnh khắc của một khủng hoảng đang sống là tìm kiếm một khuôn mẫu của sống mà có gốc rễ của nó trong thoái hóa. Điều gì bạn trải nghiệm như một thời niên thiếu hay chỉ mới ngày hôm qua, là qua rồi và kết thúc; và nếu bạn bám vào quá khứ, bạn ngăn cản đang trải nghiệm vùn vụt của cái mới mẻ.

“Như tôi nghĩ ông sẽ nhận ra, thưa ông, tôi thực sự khẩn thiết lắm, và đối với tôi nó trở thành một nhu cầu cấp bách phải hiểu rõ và phải thuộc về trống không đó. Tôi sẽ làm gì đây?”

Người ta phải làm trống không cái trí khỏi cái đã được biết; tất cả hiểu biết mà người ta đã thu lượm phải kết thúc để không còn bất kỳ ảnh hưởng nào cho cái trí đang sống. Hiểu biết luôn luôn thuộc quá khứ, nó chính là qui trình của quá khứ, và cái trí phải được tự do khỏi qui trình này. Sự công nhận là bộ phận của qui trình hiểu biết, đúng chứ?

“Làm thế nào lại như thế?”

Để công nhận cái gì đó, chắc chắn bạn phải đã biết hay đã trải nghiệm nó từ trước rồi, và trải nghiệm này được lưu trữ như hiểu biết, ký ức. Sự công nhận hiện diện từ quá khứ. Bạn có lẽ đã trải nghiệm, từ xa xưa, trống không này, và bởi vì đã trải nghiệm nó một lần, lúc này bạn khao khát nó. Trải nghiệm thuần khiết, khỏi nguồn hiện diện mà không có sự theo đuổi của bạn; nhưng lúc này bạn đang theo đuổi nó, và cái bạn đang tìm kiếm không là trống không, nhưng cái mới mẻ lại của một ký ức cũ kỹ. Nếu nó sẽ xảy ra lại, tất cả hồi tưởng về nó, tất cả hiểu biết về nó, phải tan biến. Tất cả sự tìm kiếm cho nó phải kết thúc, bởi vì sự tìm kiếm được đặt nền tảng trên sự ham muốn để trải nghiệm.

“Liệu ông thực sự có ý rằng tôi không được tìm kiếm nó? Điều này dường như không thể được!”

Động cơ của tìm kiếm quan trọng hơn chính sự tìm kiếm. Động cơ tác động, hướng dẫn và định hình sự tìm kiếm. Động cơ tìm kiếm của bạn là sự ham muốn để trải nghiệm cái không biết được, để nhận được hạnh phúc và vô hạn của nó. Ham muốn này đã tạo ra người trải nghiệm mà khao khát trải nghiệm. Người trải nghiệm đang tìm kiếm trải nghiệm có ý nghĩa hơn, bao la hơn và vĩ đại hơn. Tất cả

những trải nghiệm khác đã mất đi hương vị của chúng, lúc này người trải nghiệm ao ước cái trống không; vì vậy có người trải nghiệm và vật được trải nghiệm. Thế là xung đột bắt đầu chuyển động giữa hai cái, giữa người theo đuổi và vật được theo đuổi.

“Tôi hiểu rất rõ điều này, bởi vì chính xác nó là trạng thái mà tôi đang bị kẹt. Lúc này tôi thấy rằng tôi bị trói buộc trong một mạng lưới của tạo tác riêng của tôi.”

Giống như mọi người tìm kiếm, và không phải chỉ người tìm kiếm sự thật, Thượng đế, cái trống không, và vân vân. Mọi người tham vọng và khao khát mà đang theo đuổi quyền hành, vị trí, thanh danh, mọi người lý tưởng, mọi người tôn thờ Chính thể, mọi người xây dựng một Không tưởng hoàn hảo – tất cả họ đều bị trói buộc trong cùng mạng lưới. Nhưng nếu một lần bạn hiểu rõ ý nghĩa tổng thể của sự tìm kiếm, liệu bạn sẽ tiếp tục tìm kiếm cái trống không?

“Tôi nhận biết ý nghĩa phía bên trong của câu hỏi của ông và tôi đã không còn tìm kiếm rồi.”

Nếu đây là một sự kiện, vậy thì trạng thái của cái trí mà không đang tìm kiếm là gì?

“Tôi không biết; toàn sự việc đều quá mới mẻ đối với tôi đến độ tôi phải hồi tỉnh và quan sát. Có lẽ tôi phải cần vài phút trước khi chúng ta thâm nhập thăm thăm?”

Sau một khoảng ngừng, ông ấy tiếp tục.

“Tôi nhận thấy nó tinh tế lạ thường; quả là khó khăn vô cùng cho người trải nghiệm, người nhìn ngắm, không len lỏi vào. Có vẻ hầu như suy nghĩ không thể không tạo tác người suy nghĩ; nhưng chừng nào còn có một người suy nghĩ, một người trải nghiệm, chắc chắn phải có tách khỏi, và xung đột với, cái sẽ được trải nghiệm. Và ông đang hỏi, đúng chứ, trạng thái của cái trí khi không có xung đột là gì?”

Xung đột hiện diện khi ham muốn đảm đương hình thức của người trải nghiệm và theo đuổi cái sẽ được trải nghiệm; bởi vì cái sẽ được trải nghiệm cũng được xếp đặt vào chung bởi ham muốn.

“Làm ơn hãy kiên nhẫn với tôi, và cho phép tôi hiểu rõ điều gì ông đang nói. Ham muốn không chỉ tạo ra người trải nghiệm, người nhìn ngắm, nhưng cũng còn tạo ra cái sẽ được trải nghiệm, vật được nhìn ngắm. Vì vậy ham muốn là nguyên nhân của sự phân chia giữa người trải nghiệm và vật được trải nghiệm, và chính phân chia này duy trì sự xung đột. Lúc này ông đang hỏi, trạng thái của cái trí mà không còn trong xung đột, mà không còn bị thúc đẩy bởi ham muốn, là gì? Nhưng liệu câu hỏi này có thể được trả lời mà không có người nhìn ngắm đang nhìn ngắm trải nghiệm của trạng thái không ham muốn?”

Khi bạn nhận biết sự khiêm tốn của bạn, liệu sự khiêm tốn không kết thúc hay sao? Liệu có đạo đức khi bạn cố ý luyện tập đạo đức? Luyện tập như thế là sự củng cố của hoạt động tự cho mình là trung tâm, mà không còn đạo đức. Khoảnh khắc bạn nhận biết bạn hạnh phúc, bạn không còn hạnh phúc. Trạng thái của một cái trí không bị trói buộc trong xung đột của ham muốn là gì? Sự thôi thúc phải tìm ra

là bộ phận của ham muốn mà tạo ra người trải nghiệm và vật được trải nghiệm, đúng chứ?

“Điều đó đúng. Câu hỏi của ông là một cái bẫy cho tôi, nhưng tôi cảm ơn ông vì đã hỏi như thế. Tôi đang thấy nhiều thêm nữa những tình tế phức tạp của ham muốn.”

Nó không là một cái bẫy, nhưng một câu hỏi tự nhiên và không tránh khỏi mà bạn sẽ phải tự hỏi chính bạn trong sự thâm nhập của bạn. Nếu cái trí không cực kỳ tinh táo, nhận biết, chẳng mấy chốc nó lại bị trói buộc trong mạng lưới của ham muốn riêng của nó.

“Một câu hỏi cuối cùng: liệu cái trí có thể hoàn toàn được tự do khỏi ham muốn có được trải nghiệm, mà duy trì sự phân chia này giữa người trải nghiệm và vật được trải nghiệm?”

Hãy khám phá, thưa bạn. Khi cái trí hoàn toàn được tự do khỏi cấu trúc của ham muốn này, liệu lúc đó cái trí khác biệt trống không?

Chương 10

‘VẤN ĐỀ CỦA TÌM KIẾM’

Còn rất sớm vào buổi sáng của một ngày có ánh nắng mặt trời, rục rờ và rõ ràng, và biển náo động đã bắt động, nhẹ nhàng ve vuốt bờ biển trắng xóa. Hầu như không có bất kỳ chuyển động nào của dòng nước rộng lớn xanh mẫm liệt kia, như thể màu sắc nhân tạo nào đó đã được tô thêm vào. Có một lấp lánh trong biển và một vui tươi; nó xanh hơn bầu trời xanh, cổ xưa và đầy hân hoan. Tuần qua những dòng nước rất hung bạo và đe dọa, cùng một dòng hải lưu cuồng nộ mà cuốn người ta ra thật xa; nhưng lúc này chúng không là gì cả ngoại trừ sự yên lặng, chỉ có chút ít thì thầm. Gió đã mệt mỏi sau những ngày hung bạo, và thậm chí không có một cơn gió nhẹ. Cột khói của một con tàu hơi nước ngoài biển xa tít mù hầu như đang đâm thẳng vào bầu trời không mây. Yên lặng đến độ người ta có thể nghe âm thanh của chiếc xe lửa, vẫn còn cách đây nhiều dặm, khi nó đang đến cái sườn núi thấp nhìn ra biển. Tiếng xành xạch yếu ớt đã bắt đầu gầm thét, và chẳng mấy chốc quả đất rung động khi chiếc xe lửa chở hàng hóa, hàng trăm chiếc xe hơi bằng thép được kéo bởi một đầu máy diesel rất mới, chạy qua thật nhanh trên đầu. Người tài xế vẫy tay và mỉm cười. Chẳng mấy chốc không còn nhìn thấy chiếc xe lửa, và lại nữa có yên lặng bởi biển xanh. Hàng dặm về phía bắc, người ta chỉ có thể thấy những

hàng dừa được trồng cẩn thận, cùng những bãi cỏ xanh, nơi thị trấn trải dài xuống bờ biển; nhưng ở đây nó rất thanh bình. Có hàng trăm chim hải âu trên bãi biển. Chắc chắn một con có một cái cánh bị gãy, bởi vì nó đang đứng tách rời với cánh của nó rũ xuống; xa hơn một chút, một con hải âu đã chết hầu như bị lấp kín bởi cát đang trôi giạt. Một con chó to xuất hiện, một sinh vật dễ thương trong ánh mặt trời, và nguyên đàn chim bay ra biển, vẽ thành nửa vòng tròn, và lại hạ cánh xuống cát, một khoảng cách nào đó phía sau con chó. Bằng một tiếng kêu kinh hãi, con hải âu bị thương chuyển động về hướng nước, kéo lê cái cánh của nó; con chó thấy nó, nhưng không chú ý, tiếp tục con đường của nó, đuổi theo những con cua nhỏ đang ra khỏi cát ướt.

Một người thư ký trong văn phòng nào đó, anh ấy nghiêm trang và rất khắt khe, hai mắt nghiêm túc, mặt sáng sủa và một nụ cười sẵn sàng. Giá cả leo thang, anh ấy nói, và sống đã trở thành quá đắt đỏ đến độ thật khó khăn để ổn định sống. Mặc dù còn khá trẻ, trong độ tuổi ba mươi, anh ấy lo âu về tương lai, bởi vì anh ấy có những trách nhiệm – không có con cái, anh ấy giải thích, nhưng một người vợ và một mẹ già phải nuôi dưỡng.

“Mục đích của sống lẽ thối, đơn điệu này là gì?” bỗng nhiên anh ấy hỏi. “Tôi đã luôn luôn đang tìm kiếm cái này hay cái kia: tìm kiếm công việc sau khi tôi học xong đại học, tìm kiếm vui thú với người vợ của tôi, tìm kiếm để tạo ra một thế giới tốt lành hơn bằng cách gia nhập đảng Cộng sản – mà chẳng mấy chốc tôi từ bỏ, bởi vì nó chỉ là một kiểu tôn giáo có tổ chức, giống như bất kỳ tôn giáo có tổ chức nào khác; và lúc này tôi đang tìm kiếm Thượng đế. Theo tự nhiên tôi không là một người bi quan, nhưng mọi thứ trong sống đã làm tôi chán chường. Chúng tôi tìm kiếm và tìm kiếm, và

đường như chúng tôi không bao giờ tìm được. Tôi đã đọc những quyển sách mà những người có giáo dục nhất đã từng đọc, nhưng kích thích thuộ trí năng chẳng mấy chốc trở thành phiền muộn. Tôi phải tìm ra, và sống của tôi đang bắt đầu ngấn dân. Tôi muốn nói chuyện nghiêm túc nhất với ông, bởi vì tôi cảm thấy ông có lẽ giúp đỡ trong sự tìm kiếm của tôi.”

Liệu chúng ta có thể thâm nhập chậm chậm và kiên nhẫn vào chuyển động được gọi là sự tìm kiếm này? Có những người đã khẳng định rằng họ đã tìm kiếm và đã tìm ra, và được thỏa mãn bởi điều gì họ đã tìm ra, họ có những phần thưởng của họ. Bạn nói rằng bạn đang tìm kiếm. Liệu bạn biết tại sao bạn đang tìm kiếm, và bạn tìm kiếm cái gì?

“Giống như mọi người khác, tôi đã tìm kiếm mọi thứ, hầu như những việc đó đã trôi qua rồi; nhưng, giống như căn bệnh nào đó mà không có thuốc chữa trị, sự tìm kiếm cứ tiếp tục.”

Trước khi chúng ta thâm nhập toàn nghi vấn của chúng ta tìm kiếm cái gì, chúng ta hãy khám phá chúng ta có ý gì qua từ ngữ ‘tìm kiếm’. Trạng thái của cái trí mà đang tìm kiếm là gì?

“Nó là một trạng thái của nỗ lực mà trong đó cái trí đang cố gắng thoát khỏi một tình huống xung đột hay đau khổ, và để tìm được một điều thoải mái, vui thú.”

Liệu một cái trí như thế thực sự đang tìm kiếm? Cái trí tìm kiếm cái gì nó sẽ tìm được, nhưng cái gì nó tìm được sẽ là sự chiếu rọi riêng của nó. Liệu có sự tìm kiếm thực sự, nếu

sự tìm kiếm là kết quả của một động cơ? Liệu tất cả tìm kiếm phải có một động cơ, hay liệu có một tìm kiếm mà không có động cơ gì cả? Liệu cái trí có thể hiện diện mà không có động cơ tìm kiếm? Liệu tìm kiếm như chúng ta biết nó chỉ là một phương tiện khác mà nhờ đó cái trí tẩu thoát khỏi chính nó? Nếu như thế cái gì đang thúc đẩy cái trí tẩu thoát? Nếu không hiểu rõ toàn nội dung của cái trí mà đang tìm kiếm, sự tìm kiếm chẳng có ý nghĩa bao nhiêu.

“Tôi e rằng, thưa ông, tất cả điều này là hơi quá nhiều đối với tôi. Liệu ông có thể giải thích nó đơn giản hơn?”

Chúng ta hãy bắt đầu bằng qui trình chúng ta biết. Tại sao bạn tìm kiếm, và bạn đang tìm kiếm cái gì?

“Người ta tìm kiếm quá nhiều sự việc: hạnh phúc, an toàn, thanh thản, vĩnh cửu, Thượng đế, một xã hội vĩnh viễn không có chiến tranh trong nó, và vân vân.”

Trạng thái mà thực sự bạn đang có, và mục tiêu mà bạn đang tìm kiếm, cả hai đều là những sáng chế của cái trí, đúng chứ?

“Làm ơn, thưa ông, đừng khiến cho nó quá khó khăn. Tôi biết tôi đau khổ và muốn tìm một cách thoát khỏi nó và tôi muốn chuyển động hướng về một tình trạng mà trong đó sẽ không có đau khổ.”

Nhưng mục đích bạn đang tìm kiếm vẫn là sự chiếu rọi của cái trí không muốn bị phiền muộn; không là như thế hay sao? Và có lẽ không có sự việc như thế, nó chỉ là một hoang đường.

“Nếu đó là một hoang đường, vậy thì phải có cái gì đó thực sự, và tôi phải tìm ra.”

Chúng ta đang cố gắng hiểu rõ, đúng chứ? Ý nghĩa tổng thể của sự tìm kiếm, không phải làm thế nào để tìm ra sự thật. Có lẽ chúng ta bắt gặp sự thật đó mau thôi. Lúc này chúng ta quan tâm điều gì chúng ta có ý khi chúng ta nói chúng ta đang tìm kiếm, vì vậy chúng ta hãy thâm nhập ý nghĩa tổng thể của từ ngữ đó.

Bởi vì không hạnh phúc, bạn đang tìm kiếm hạnh phúc, đúng chứ? Một con người thấy hạnh phúc trong uy quyền, vị trí, thanh danh, một người khác trong của cải hay hiểu biết, một người khác trong Thượng đế, một người khác trong Chính thể lý tưởng, một không tưởng hoàn hảo, và vân vân. Như một người tham vọng trong thế gian theo đuổi con đường thành tựu của anh ấy, mà trong đó có tàn nhẫn, thất vọng, sợ hãi, có lẽ được che đậy bởi những từ ngữ dễ thương; vì vậy bạn cũng đang tìm kiếm thành tựu cho những ham muốn của bạn, dù nó là cái tối thượng; và khi bạn biết trước kết thúc là gì, liệu có sự tìm kiếm?

“Chắc chắn, thưa ông, Thượng đế hay hạnh phúc không thể được biết trước; nó phải được tìm ra.”

Làm thế nào bạn có thể khám phá cái mà bạn không biết? Bạn biết, hay bạn suy nghĩ rằng bạn biết, Thượng đế là gì, và bạn biết tùy theo tình trạng bị quy định của bạn, hay tùy theo trải nghiệm riêng của bạn, mà được đặt nền tảng trên tình trạng bị quy định của bạn; thế là, vì đã hình thành Thượng đế là gì, bạn tiếp tục ‘tìm kiếm’ cái mà cái trí của bạn đã chiếu rọi. Rõ ràng đây không là tìm kiếm; bạn chỉ đang theo đuổi cái gì bạn biết rồi. Tìm kiếm kết thúc khi bạn

biết, bởi vì biết là một qui trình của công nhận, và công nhận là một hành động của quá khứ, của cái đã được biết.

“Nhưng tôi thực sự đang tìm kiếm Thượng đế, bằng bất kỳ cái tên gì có lẽ Ngài được gọi.”

Bạn đang tìm kiếm Thượng đế, như những người khác đang tìm kiếm hạnh phúc qua nhậu nhẹt, qua thâu lượm uy quyền, và vân vân. Đây là tất cả những động cơ được thiết lập tốt và được biết đến rõ ràng. Động cơ tạo ra kết thúc được ham muốn. Liệu có tìm kiếm khi có một động cơ?

“Tôi nghĩ tôi đang bắt đầu thấy điều gì ông có ý, làm ơn hãy tiếp tục, thưa ông.”

Nếu bạn thực sự khẩn thiết, khoảnh khắc bạn nhận biết rằng trong toàn khuôn mẫu của tạm gọi là sự tìm kiếm này, không có tìm kiếm gì cả, bạn buông bỏ nó. Nhưng nguyên nhân của sự tìm kiếm của bạn vẫn còn y nguyên. Bạn có lẽ gạt đi cái khuôn mẫu A, mà là sự tìm kiếm cái đó mà cái trí đã chiếu rọi; nhưng sau đó bạn sẽ quay sang khuôn mẫu B, mà là ý tưởng rằng bạn không được theo đuổi khuôn mẫu A; và nếu nó không là khuôn mẫu B nó sẽ là khuôn mẫu C, N, hay Z. Tâm điểm của cái trí của bạn đã không hiểu rõ toàn vấn đề của sự tìm kiếm, và đó là lý do tại sao nó chuyển động từ một khuôn mẫu sang một khuôn mẫu khác, từ một lý tưởng sang một lý tưởng khác, từ một đạo sư hay người lãnh đạo sang một người khác. Nó luôn luôn đang chuyển động trong mạng lưới của cái đã được biết.

Lúc này, liệu cái trí vẫn còn hiện diện nếu không tìm kiếm? Liệu có cái trí, người tìm kiếm, khi chuyển động của tìm kiếm này không hiện diện? Cái trí chao đảo từ một

chuyển động của tìm kiếm này sang tìm kiếm khác, luôn luôn dò dẫm, luôn luôn tìm kiếm, luôn luôn bị trói buộc trong mạng lưới của trải nghiệm. Chuyển động này luôn luôn hướng về cái nhiều hơn: sự kích thích nhiều hơn, trải nghiệm nhiều hơn, hiểu biết rộng rãi hơn và sâu thẳm hơn. Người săn bắt luôn luôn đang chiếu rọi vật được săn bắt. Liệu cái trí tìm kiếm, ngay khi nó nhận biết ý nghĩa của toàn qui trình của tìm kiếm này? Và khi cái trí không đang tìm kiếm, liệu có một người trải nghiệm để trải nghiệm?

“Ông có ý gì qua từ ngữ người trải nghiệm?”

Chừng nào còn có một người tìm kiếm và một vật được tìm kiếm, phải có người trải nghiệm, cái người mà trải nghiệm, và đây là tâm điểm của chuyển động tự cho mình là trung tâm của cái trí. Từ trung tâm này, tất cả những hoạt động xảy ra, dù cao quý hay thấp hèn: sự ham muốn cho của cải và uy quyền, sự ép buộc để thỏa mãn với cái gì là, sự thôi thúc để tìm kiếm Thượng đế, để tạo ra những đổi mới và vân vân.

“Tôi thấy trong chính tôi sự thật của điều gì ông đang nói. Tôi đã tiếp cận toàn sự việc một cách sai lầm.”

Liệu điều này có ý bạn sẽ tiếp cận nó ‘một cách đúng đắn’? Hay bạn nhận biết rằng bất kỳ tiếp cận nào đến vấn đề, ‘đúng’ hay ‘sai’, là hoạt động tự cho mình là trung tâm, mà chỉ củng cố, một cách tinh tế hay thô thiển, người trải nghiệm?

“Cái trí thật ranh mãnh làm sao, chuyển động của nó quá mau lẹ và tinh tế để tự duy trì chính nó? Tôi thấy điều đó rất rõ ràng.”

Khi cái trí không còn tìm kiếm bởi vì nó đã hiểu rõ ý nghĩa tổng thể của sự tìm kiếm, những giới hạn mà đã áp đặt vào chính nó rơi rụng, đúng chứ? Liệu lúc đó cái trí không là cái không thể đo lường được, cái không biết được hay sao?

Chương 11

‘CÁCH MẠNG TÂM LÝ’

Có nhiều la hét và nhộn nhịp trước khi xe lửa bắt đầu chạy. Những toa hàng dài đầy người và đầy khói, mọi khuôn mặt đều che giấu phía sau một tờ báo; nhưng may thay vẫn còn một hay hai chỗ trống. Chiếc xe lửa chạy bằng điện, và chẳng mấy chốc nó sẽ ra khỏi những vùng ngoại ô rồi tăng tốc độ trong vùng quê mở rộng, chạy qua những chiếc xe hơi và những chiếc xe buýt trên xa lộ song song với đường rầy. Một vùng quê đẹp, xanh, những quả đồi cuộn cuộn và những thị trấn lịch sử, cổ xưa. Mặt trời sáng dịu, bởi vì là đầu xuân, những cây ăn quả vừa bắt đầu phơi bày những bông hoa trắng hồng. Toàn cảnh đồng quê xanh tươi, trong lành và tươi trẻ, cùng những chiếc lá thanh thanh, lấp lánh và đang nhảy múa trong ánh mặt trời. Nó là một ngày thiên đàng nhưng những toa xe đầy những người khách áo nã, và không khí dày đặc khói thuốc lá. Một bé gái nhỏ và mẹ của em ngồi ngay đối diện dãy ghế và người mẹ giải thích cho bé rằng em ấy không được nhìn vào những người lạ; nhưng đứa trẻ không thêm chú ý, và lúc này chúng tôi mỉm cười với nhau. Từ lúc ấy trở đi em ấy thoải mái, thường xuyên ngược lên nhìn để xem thử liệu em bé đang được nhìn và mỉm cười khi hai mắt chúng tôi gặp nhau. Sau đó em cảm thấy buồn ngủ,

thu mình trên cái ghế, và người mẹ che kín em bằng chiếc áo khoác.

Chắc phải vui vẻ lắm khi dạo bộ theo con đường đó qua những cánh đồng, giữa quá nhiều vẻ đẹp và sáng sủa. Người ta vẫy tay khi xe lửa của chúng tôi gầm thét dọc theo con đường trải nhựa tốt. Những con bò trắng to, đang chậm chậm kéo những chiếc xe chất đầy phân, và một số trong những người đàn ông điều khiển chúng chắc phải đang ca hát, bởi vì miệng họ đang há to, và qua những khuôn mặt của họ người ta có thể thấy rằng họ đang tận hưởng không khí buổi sáng trong lành đó. Có những người đàn ông và đàn bà trong những cánh đồng, đang đào bới, đang trồng trọt, đang gieo hạt.

Tôi từ từ đi ra hành lang dài, với những chiếc ghế ngồi trên cả hai phía, hướng về phía đầu chiếc xe lửa. Ngang qua toa hàng ăn và đi qua nhà bếp, tôi đẩy cửa vào toa hành lý. Không ai ngăn cản tôi. Nhiều hành lý được sắp xếp ngăn nắp, những nhãn hiệu của chúng vung vẩy trong luồng gió lùa. Tôi đi qua cái cửa khác, và có hai người tài xế đầu máy, hoàn toàn được vây quanh bởi những cửa sổ rộng lớn tạo ra một tầm nhìn không bị giới hạn khắp vùng quê dễ thương. Một trong hai người đàn ông này đang điều khiển khéo léo cái cần lái dùng kiểm soát dòng điện, và đối diện anh ấy là những loại đồng hồ khác nhau. Người còn lại đang quan sát và đang nhàn nhã hút thuốc, nhường chỗ ngồi của anh ấy, và lấy một chiếc ghế đầu, ngồi sát phía sau tôi. Anh ấy kiên quyết bắt buộc tôi phải ngồi ở đó, và bắt đầu đưa ra nhiều câu hỏi. Khoảng giữa những nói chuyện, anh ấy dừng lại để chỉ những tòa lâu đài trên những đỉnh núi, một số trong chúng bị tàn phá, và những cái khác vẫn được bảo vệ tốt. Anh ấy giải thích những đèn xanh, đỏ rực sáng đó có nghĩa gì, và thường xuyên lấy đồng hồ ra để xem thử liệu chúng tôi đang chạy

đúng thời khóa biểu tại mỗi nhà ga. Xe lửa của chúng tôi đang chạy tốc độ giữa 100 và 110 km/h, quanh những khúc cua, lên những khoảng dốc vừa; nhưng chúng tôi không bao giờ vượt quá 110 km/h. “Nếu ông xuống nhà ga mà chúng ta vừa chạy qua và đón chuyến xe lửa khác,” anh ấy nói, “ông sẽ đến một thị trấn có tên một vị thánh nổi tiếng.” Kéo mạnh những cái nùm, xe lửa chạy rất nhanh qua những ga có những cái tên rất cổ xưa. Lúc này xe lửa đang chạy dọc theo hai bờ của cái hồ xanh có sương mù, và có thể thấy thị trấn trên phía bên kia. Đã có một trận đánh nổi tiếng trong khu vực này mà kết quả của nó là số mạng của nguyên một dân tộc đã bị cai trị. Chẳng mấy chốc chúng tôi đã vượt qua cái hồ, và ra khỏi thung lũng, và quanh những quả đồi uốn khúc, để lại đằng sau chúng tôi những cánh rừng ô liu và cây bách, và thấy chúng tôi đang ở trong một vùng quê gồ ghề hơn. Người ngồi phía sau tôi nói tên của con sông đầy bùn khi xe lửa chạy bên cạnh nó, và nó trông quá nhỏ nhoi và hiền hòa cho một con sông nổi tiếng như thế. Người còn lại, mà đã cất bàn tay của anh ấy khỏi cái nùm điều khiển chỉ một lần hay hai lần trong suốt chuyến hành trình hai tiếng rưỡi đồng hồ, đại diện cho cả hai người xin lỗi vì không thể nói chuyện bằng tiếng Anh. “Nhưng không thành vấn đề gì đâu,” anh ấy nói, “bởi vì ông hiểu rõ ngôn ngữ tuyệt vời của chúng tôi?” Lúc này chúng tôi đã đến vùng phụ cận của thị trấn lớn, và bầu trời màu xanh bị che lấp bởi khói của nó.

Có nhiều người chúng tôi trong căn phòng nhỏ nhìn ra cái hồ đẹp, và hoàn toàn yên lặng, mặc dù những con chim đang ríu rít. Trong nhóm người đó có một người đàn ông to lớn, sức khỏe dồi dào và sinh động, hai mắt sắc sảo nhưng hòa nhã, và nói năng từ tốn, có dụng ý. Bởi vì ông ấy háo hức

nói, những người còn lại giữ yên lặng, nhưng họ sẽ tham gia khi họ cảm thấy cần thiết.

“Tôi đã ở trong chính trị nhiều năm, và đã làm việc hết sức cho điều gì tôi thực sự nghĩ là điều tốt lành cho quốc gia. Nó không có nghĩa rằng tôi không tìm kiếm uy quyền và vị trí. Tôi có tìm kiếm chúng; tôi đã đấu tranh với những người khác vì nó, và như ông có lẽ biết, tôi đã đạt được nó. Tôi đã nghe ông lần đầu tiên cách đây nhiều năm rồi, mặc dù một số những sự việc mà ông nói đã tác động mạnh vào tôi, đối với tôi sự tiếp cận sống của ông chỉ là một quan tâm nhất thời; nó không bao giờ bám rễ sâu. Tuy nhiên những năm vừa qua, do bởi tất cả đấu tranh và đau khổ của chúng, cái gì đó đã đang chín chắn trong tôi, và mới đây tôi đã tham dự những nói chuyện và những bàn luận của ông bất kỳ khi nào tôi có thể. Lúc này, tôi hoàn toàn nhận ra rằng điều gì ông đang nói là phương cách duy nhất để thoát khỏi những khó khăn hỗn loạn của chúng tôi. Tôi đã đi khắp Châu Âu và Châu Mỹ, và trong một thời gian đã hướng đến nước Nga để tìm kiếm một giải đáp. Tôi là một công nhân năng động trong đảng Cộng sản, và bằng ý định nghiêm túc và tốt lành đã hợp tác với những người lãnh đạo chính trị-tôn giáo của nó. Nhưng lúc này tôi đã rút khỏi mọi thứ. Tất cả chúng đã bị thoái hóa và không hiệu quả mặc dù trong những phương hướng nào đó những tiến bộ tốt đẹp đã được thực hiện. Bởi vì đã suy nghĩ nhiều về những vấn đề này, lúc này tôi muốn thâm nhập toàn sự việc mới mẻ lại, và tôi cảm thấy tôi sẵn sàng cho cái gì đó mới mẻ và rõ ràng.”

Muốn thâm nhập, người ta không được bắt đầu bằng một kết luận, bằng một trung thành đảng phái hay một thành kiến; phải không có ham muốn cho thành công và không có đòi hỏi cho hành động tức khắc. Nếu người ta dính dáng bất

kỳ những thứ này, sự thâm nhập thực sự hoàn toàn không thể được. Muốn thâm nhập mới mẻ lại toàn chủ đề của sự hiện diện, cái trí phải được lột sạch bất kỳ động cơ cá nhân nào, bất kỳ ý thức của thất vọng nào, bất kỳ tìm kiếm quyền hành nào, dù cho một người hay cho một nhóm người, mà là cùng sự việc. Đó là như thế, phải không, thưa bạn?

“Làm ơn đừng gọi tôi là ‘thưa bạn’! Dĩ nhiên, đó là cách duy nhất để thâm nhập và để hiểu rõ bất kỳ vấn đề gì, nhưng tôi không hiểu liệu tôi có khả năng làm việc đó.”

Khả năng hiện diện cùng sự áp dụng tức khắc và hiệp thông. Muốn thâm nhập nhiều vấn đề phức tạp của sự hiện diện, chúng ta phải khởi đầu mà không cam kết đến bất kỳ triết thuyết nào, bất kỳ học thuyết nào, bất kỳ hệ thống suy nghĩ hay khuôn mẫu của hành động. Khả năng để hiểu rõ không là vấn đề của thời gian; nó là một nhận biết tức khắc, đúng chứ?

“Nếu tôi nhận biết cái gì đó là độc hại, lẫn tránh nó không là một vấn đề gì cả, đơn giản tôi chỉ không chạm đến nó. Tương tự như vậy, nếu tôi thấy rằng bất kỳ loại kết luận nào ngăn cản sự thâm nhập tổng thể những vấn đề của sống, vậy thì tất cả những kết luận, cá nhân hay tập thể, đều rơi rụng. Tôi không phải đấu tranh để được tự do khỏi chúng. Nó là như thế, đúng chứ?”

Vâng, nhưng một câu phát biểu rõ ràng về sự kiện không là sự kiện thực sự. Được tự do thực sự khỏi những kết luận hoàn toàn là vấn đề khác hẳn. Ngay khi chúng ta nhận biết thành kiến của bất kỳ loại nào cản trở sự thâm nhập trọn vẹn, chúng ta có lẽ tiến tới để nhìn mà không có thành kiến.

Nhưng từ thói quen, cái trí có khuynh hướng rơi lại uy quyền, rơi lại truyền thống bám rễ sâu; và nhận biết tinh tế khuynh hướng này đến độ nó không can thiệp tiên hành của thâm nhập là điều cần thiết. Cùng hiểu rõ này, chúng ta sẽ tiến tới?

Lúc này, nhu cầu căn bản của con người là gì?

“Lương thực, quần áo và chỗ ở; nhưng để tạo ra một phân phối bình đẳng những nhu cầu căn bản này trở thành một vấn đề, bởi vì theo tự nhiên con người đều tham lam và loại trừ.”

Bạn có ý rằng anh ấy được khuyến khích và được giáo dục bởi xã hội, để là anh ấy là gì? Lúc này, một loại xã hội khác, qua luật pháp và những hình thức khác của ép buộc, có lẽ có thể cưỡng bách anh ấy không được tham lam và loại trừ; nhưng điều này chỉ tạo ra một phản ứng, và vì vậy có một xung đột giữa cá thể và lý tưởng được thiết lập bởi Chính thể, hay một nhóm chính trị-tôn giáo có quyền hành. Muốn sáng tạo một phân phối công bằng về lương thực, quần áo, chỗ ở, một loại hoàn toàn khác hẳn của tổ chức xã hội là cần thiết, đúng chứ? Những quốc gia tách rời và những chính phủ cai trị, những bao bọc quyền hành và những cấu trúc kinh tế xung đột, cũng như hệ thống giai cấp và tôn giáo có tổ chức – mỗi thứ đều khẳng định phương cách của nó là phương cách thực sự duy nhất. Tất cả điều này phải không còn hiện diện, mà có nghĩa toàn thái độ uy quyền, phân hạng đối với sống, phải kết thúc.

“Tôi có thể thấy rằng đây là cách mạng thực sự duy nhất.”

Nó là một cách mạng tâm lý hoàn toàn, và một cách mạng như thế là cốt lõi nếu con người khắp thế giới không muốn bị trói buộc trong những nhu cầu vật chất căn bản. Quả đất là của chúng ta, không phải của riêng người Anh, người Nga hay người Mỹ, nó cũng không phụ thuộc vào bất kỳ nhóm học thuyết nào. Chúng ta là những con người, không phải những người Ấn giáo, Phật giáo, Thiên chúa giáo, hay những người Hồi giáo. Tất cả những phân chia này phải kết thúc, kể cả người mới nhất, người Cộng sản, nếu chúng ta muốn sáng tạo một cấu trúc xã hội kinh tế hoàn toàn khác hẳn. Nó phải bắt đầu nơi bạn và tôi.

“Liệu tôi có thể hành động chính trị để giúp đỡ sáng tạo một cách mạng như thế?”

Nếu người ta được phép hỏi, bạn có ý gì khi bạn nói về hành động chính trị? Liệu hành động chính trị, dù nó có lẽ là gì, tách rời khỏi hành động tổng thể của con người, hay nó là bộ phận của nó?

“Qua hành động chính trị, tôi có ý hành động tại mức độ của chính phủ: luật pháp, quản trị kinh tế, và vân vân.”

Chắc chắn, nếu hành động chính trị tách khỏi hành động tổng thể của con người, nếu nó không vận dụng bằng toàn thân tâm của anh ấy, cơ thể cũng như tâm lý của anh ấy, vậy thì nó trở thành ranh mãnh, mang lại hỗn loạn và đau khổ thêm nữa; và đây chính xác là điều gì đang xảy ra trong thế giới tại thời điểm hiện nay. Liệu con người, cùng tất cả những vấn đề của anh ấy, không thể hành động như một con người tổng thể, không phải như một thực thể chính trị, bị tách khỏi tình trạng tinh thần hay “tâm lý” của anh ấy, hay sao?

Một cái cây là cái rễ, thân, cành, lá và hoa. Bất kỳ hành động nào mà không là hiểu rõ, tổng thể, chắc chắn phải dẫn đến đau khổ. Chỉ có hành động con người tổng thể, không phải hành động chính trị, hành động tôn giáo, hay hành động Ấn độ. Hành động phân chia, tách rời, luôn luôn dẫn đến xung đột cả bên trong lẫn bên ngoài.

“Điều này có nghĩa hành động chính trị không thể xảy ra được, đúng chứ?”

Không phải đâu. Chắc chắn hiểu rõ của hành động tổng thể không ngăn cản hoạt động chính trị, giáo dục hay tôn giáo. Đây không là những hoạt động tách rời, tất cả chúng là một tiến hành hiệp thông mà sẽ tự diễn tả chính nó trong những phương hướng khác nhau. Điều gì quan trọng là tiến hành hiệp thông này, và không phải một hành động chính trị tách rời, dù gây ích lợi rõ ràng ra sao.

“Tôi nghĩ tôi thấy điều gì ông có ý. Nếu tôi có hiểu rõ tổng thể này của con người, hay của chính tôi, sự chú ý của tôi có lẽ hướng vào những phương hướng khác nhau, khi cần thiết, nhưng tất cả hành động của tôi sẽ trong một liên quan hiệp thông của tổng thể. Hành động tách rời, từng mảnh, chỉ có thể tạo ra những kết quả hỗn loạn, bởi vì tôi đang bắt đầu nhận ra. Khi thấy tất cả điều này, không phải như một người chính trị, nhưng như một con người, tầm nhìn về sống của tôi hoàn toàn thay đổi; tôi không còn thuộc bất kỳ quốc gia nào, bất kỳ đảng phái nào, bất kỳ tôn giáo đặc biệt nào. Tôi cần biết Thượng đế, như tôi cần lương thực, quần áo và chỗ ở, nhưng nếu tôi tìm kiếm Thượng đế tách khỏi phần còn lại, sự tìm kiếm của tôi chỉ dẫn đến vô số những hình thức của tham họa và hoang mang. Vâng tôi thấy điều này là như thế. Chính

trị, tôn giáo và giáo dục tất cả hoàn toàn liên quan mật thiết với nhau.

“Đúng rồi, thưa ông, tôi không còn là một người chính trị, cùng một thành kiến chính trị trong hành động. Như một con người, không phải như một người Cộng sản, một người Ấn giáo, hay một người Thiên chúa giáo, tôi muốn giáo dục đứa con trai của tôi. Liệu chúng ta có thể thâm nhập vấn đề này?”

Sống và hành động hiệp thông là giáo dục. Hiệp thông không hiện diện qua sự tuân phục vào một khuôn mẫu, hoặc khuôn mẫu riêng của người ta, hoặc khuôn mẫu của một người khác. Nó hiện diện qua hiểu rõ những ảnh hưởng áp đặt vào cái trí; qua nhận biết chúng mà không bị trói buộc trong chúng. Những bậc cha mẹ và xã hội đang quy định đứa trẻ bởi những gợi ý, những ham muốn và những ép buộc tình tế, không diễn tả, và bởi sự lặp lại liên tục những giáo điều và những niềm tin nào đó. Giáo dục là giúp đỡ đứa trẻ nhận biết tất cả những ảnh hưởng này, cùng ý nghĩa tâm lý phía bên trong của chúng, giúp đỡ em ấy hiểu rõ những phương cách của uy quyền và không bị trói buộc trong mạng lưới của xã hội.

Giáo dục không chỉ là một vấn đề của chuyển giao một phương pháp kỹ thuật mà sẽ trang bị cho đứa trẻ có một việc làm, nhưng nó còn phải giúp đỡ đứa trẻ khám phá em thương yêu làm cái gì. Tình yêu này không thể hiện diện nếu đứa trẻ đang tìm kiếm thành công, nổi tiếng hay quyền hành; và giáo dục là giúp đỡ đứa trẻ hiểu rõ điều này.

Hiểu rõ về chính mình là giáo dục. Trong giáo dục không có người thầy cũng không có người học trò, chỉ có đang học hành; người giáo dục đang học hành, giống như em

học sinh đang học hành. Tự do không có khởi đầu và không có kết thúc; hiểu rõ điều này là giáo dục.

Mỗi mấu chốt này phải được thâm nhập thăm thẳm, và lúc này chúng ta không có thời gian để thâm nhập quá nhiều chi tiết.

“Tôi nghĩ rằng tôi hiểu rõ, trong một ý nghĩa tổng thể, điều gì ông có ý qua từ ngữ giáo dục. Nhưng những người sẽ giáo dục trong phương cách mới mẻ này ở đâu? Đơn giản là những người giáo dục như thế không hiện diện.”

Bạn nói bạn đã làm việc trong lãnh vực chính trị bao nhiêu năm rồi?

“Tôi không thể nhớ được đã bao nhiêu năm. Tôi e rằng đã trên hai mươi năm rồi.”

Chắc chắn, muốn giáo dục người giáo dục, người ta phải làm việc cho nó bằng nhiều năng lượng như bạn đã làm việc trong chính trị – chỉ do bởi nó là một nhiệm vụ gian nan nhiều hơn mà đòi hỏi sự thấu triệt tâm lý thăm thẳm. Bất hạnh thay, dường như không ai quan tâm đến giáo dục đúng đắn, tuy nhiên nó lại quan trọng hơn bất kỳ một yếu tố nào khác trong việc sáng tạo một thay đổi xã hội căn bản.

“Hầu hết chúng tôi, đặc biệt những người chính trị, đều quá quan tâm đến những kết quả ngay lập tức, đến độ chúng tôi chỉ suy nghĩ những giải pháp ngắn ngủi, và không có tầm nhìn lâu dài về những sự việc.

“Lúc này, liệu tôi được phép đưa ra một câu hỏi nữa? Trong tất cả những vấn đề mà chúng ta đã nói chuyện, sự thừa kế quá khứ hiện diện ở đâu?”

Bạn có ý nói gì qua từ ngữ sự thừa kế? Bạn đang nói về sự thừa kế thuộc tài sản, hay sự thừa kế thuộc tâm lý?

“Tôi đang nghĩ về sự thừa kế thuộc tài sản. Thật ra, tôi không bao giờ nghĩ về sự thừa kế thuộc tâm lý.”

Sự thừa kế thuộc tâm lý cũng bị quy định nhiều như sự thừa kế thuộc tài sản; cả hai đều giới hạn và giam cầm cái trí trong một khuôn mẫu đặc biệt của xã hội, mà ngăn cản sự thay đổi căn bản của xã hội. Nếu quan tâm của chúng ta là sáng tạo một văn hóa hoàn toàn khác hẳn, một văn hóa không bị đặt nền tảng trên tham vọng và tham lợi, vậy thì sự thừa kế thuộc tâm lý trở thành một cản trở.

“Chính xác ông có ý gì qua từ ngữ sự thừa kế thuộc tâm lý?”

Sự áp đặt của quá khứ vào cái trí non trẻ; sự quy định phải vâng lời, phải tuân phục của tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức bên trong của em học sinh. Lúc này những người Cộng sản đang thực hiện điều này rất hiệu quả, cũng như những người Thiên chúa giáo đã thực hiện qua nhiều thế hệ. Những giáo phái tôn giáo khác cũng đang làm nó, nhưng không có mục đích hay hiệu quả lắm. Những bậc cha mẹ và xã hội đang định hình cái trí của trẻ em qua truyền thống, niềm tin, giáo điều, kết luận, quan điểm, và sự thừa kế thuộc

tâm lý này ngăn cản sự hiện diện của một trật tự xã hội mới mẻ.

“Tôi có thể thấy điều đó; nhưng muốn kết thúc hình thức của sự thừa kế thuộc tâm lý này hầu như là một điều không thể được, đúng chứ?”

Nếu bạn thực sự thấy sự cần thiết phải kết thúc hình thức thừa kế này, vậy thì liệu bạn sẽ không trao sự chú ý vô hạn để sáng tạo loại giáo dục đúng đắn cho người con trai của bạn, hay sao?

“Lại nữa, hầu hết chúng tôi đều bị quá bị trói buộc trong những sợ hãi và những bận tâm riêng của chúng tôi đến độ chúng tôi không thâm nhập những vấn đề này thăm thẳm lắm. Chúng tôi là một thế hệ của những người nói chuyện hai lời và những người lừa đảo bằng từ ngữ. Sự thừa kế thuộc tài sản là một vấn đề hoàn toàn khác hẳn. Tất cả chúng tôi đều muốn sở hữu cái gì đó, một mảnh đất, dù nhỏ nhoi như thế nào, hay một người khác; và nếu nó không như thế, vậy thì chúng tôi lại muốn sở hữu những học thuyết hay những niềm tin. Chúng tôi có thói quen xấu xa trong sự theo đuổi những tài sản của chúng tôi.”

Nhưng khi bạn nhận biết thăm thẳm rằng sự thừa kế tài sản cũng phá hoại như sự thừa kế tâm lý, vậy thì bạn sẽ bắt đầu giúp đỡ con cái của bạn được tự do khỏi cả hai hình thức thừa kế. Bạn sẽ giáo dục các em hoàn toàn tự làm chủ chính mình, không phụ thuộc ân huệ của riêng bạn hay của người khác, thương yêu công việc của chúng, có tự tin trong khả năng làm việc của các em mà không có tham vọng, không tôn thờ thành công; bạn sẽ giáo dục các em có cảm

thấy của trách nhiệm đồng hợp tác, và vì vậy biết khi nào không hợp tác. Vậy là, con cái của bạn không còn nhu cầu của thừa kế tài sản của bạn. Chúng là những con người tự do ngay từ khởi đầu, và không là những nô lệ hoặc cho gia đình hoặc cho xã hội.

“Đây là một lý tưởng mà tôi e rằng không bao giờ có thể được thực hiện.”

Nó không là một lý tưởng, nó không là cái gì đó để đạt được trong mảnh đất không bao giờ-không bao giờ của Không tưởng xa xôi nào đó. Hiểu rõ là ngay lúc này không phải trong tương lai. Hiểu rõ là hành động. Hiểu rõ không đến trước, và hành động đến sau; hành động và nhận biết không tách rời. Trong chính khoảnh khắc thấy con rắn, có hành động. Nếu sự thật của tất cả những điều này mà chúng ta đang nói sáng nay được hiểu rõ, vậy thì hành động thừa kế trong hiểu rõ đó. Nhưng chúng ta quá bị trói buộc trong những từ ngữ, trong những điều kích thích của trí năng, đến độ những từ ngữ và trí năng trở thành một cản trở cho hành động. Sự hiểu rõ tạm gọi là trí năng chỉ là nghe những giải thích bằng từ ngữ, hay nghe những ý tưởng, và sự hiểu rõ như thế không có ý nghĩa, bởi vì chỉ thuần túy diễn tả về thức ăn không có ý nghĩa cho một con người đang đói bụng. Hoặc bạn hiểu rõ hoặc bạn không hiểu rõ. Hiểu rõ là một tiến hành tổng thể, nó không tách khỏi hành động, nó cũng không là kết quả của thời gian.

Chương 12

‘KHÔNG CÓ NGƯỜI SUY NGHĨ CHỈ CÓ SUY NGHĨ BỊ QUY ĐỊNH’

Mưa đã rửa sạch bầu trời; lớp khí nóng lơ lửng không còn nữa, bầu trời rõ ràng và xanh mãnh liệt. Những cái bóng sắc nét và đậm đà, và phía cao trên quả đồi một cột khói đang đi lên thẳng đứng. Họ đang đốt cháy cái gì đó ở đằng đó, và bạn có thể nghe những tiếng nói của họ. Căn nhà nhỏ trên một con dốc núi, nhưng được che chở kín đáo, cùng một mảnh vườn nhỏ của riêng nó được chăm sóc tử tế. Nhưng sáng nay nó là bộ phận của sự hiện diện, và dường như bức tường quanh cái vườn không còn cần thiết nữa. Những dây leo mọc trên bức tường đó, giấu giếm những tảng đá, nhưng đó đây chúng được phơi bày; chúng là những tảng đá đẹp, được rửa sạch bởi nhiều cơn mưa, và nuôi sống những đám rong rêu xanh xám trên chúng. Ra khỏi bức tường là mảnh đất cỏ dại, và không hiểu vì sao mảnh đất cỏ dại này lại là bộ phận của cái vườn. Từ cổng cái vườn một con đường dẫn đến ngôi làng, nơi có một nhà thờ cổ xiêu vẹo với một nghĩa trang phía sau nó. Chẳng có bao nhiêu người đến nhà thờ, ngay cả những ngày chủ nhật, phần lớn là những người già; và trong suốt tuần lễ không ai đến, bởi vì ngôi làng đã có những vui chơi khác. Một đầu máy xe lửa chạy diesel nhỏ với hai toa xe, màu kem và màu đỏ, đi đến một thị trấn lớn

hơn hai lần một ngày. Chiếc xe lửa hầu như luôn luôn đầy đám đông huyên thuyên, vui vẻ. Ra khỏi ngôi làng một con đường nhỏ khác dẫn quanh phía bên phải, thẳng lên quả đồi Trên con đường đó bạn sẽ bắt gặp một người dân quê thỉnh thoảng đang mang cái gì đó, và với một tiếng cầu nhàu anh ấy sẽ đi qua bạn. Phía bên kia quả đồi, con đường dẫn xuống một cánh rừng dày đặc nơi mặt trời không bao giờ xuyên thủng; và đi từ ánh nắng rực rỡ vào cái bóng mát mẽ của cánh rừng giống như một phước lành huyền bí. Dường như không người nào đi qua lối đó, và cánh rừng bị bỏ hoang. Những cây xanh đen của tán lá dày đang làm tươi mát hai mắt và cái trí. Người ta ngồi đó hoàn toàn yên lặng. Thậm chí cơn gió nhẹ cũng yên lặng; không một chiếc lá chuyển động, và có yên lặng lạ thường đó mà hiện diện trong những nơi không bị tới lui thường xuyên bởi con người. Một con chó sủa xa xa, và một con hươu màu nâu thông thả băng qua đường.

Ông ấy là một người lớn tuổi, mộ đạo, và háo hức muốn nhận được sự đồng cảm và phước lành. Ông ấy đã giải thích rằng ông ấy đã đều đặn đi đến người thầy nào đó ở phía bắc để lắng nghe những bài giảng có tính giải thích của người thầy đó về Kinh thánh, và lúc này ông ấy đang trên đường đoàn tụ cùng gia đình ở phía nam.

“Một người bạn đã bảo với tôi rằng ông đang thực hiện một loạt nói chuyện ở đây, và tôi ở lại để tham dự chúng. Tôi đã lắng nghe bằng sự chú ý thăm thẳm đến tất cả điều gì ông đã và đang nói, và tôi nhận biết điều gì ông suy nghĩ về những hướng dẫn và uy quyền. Tôi hoàn toàn không đồng ý với ông, bởi vì chúng tôi những con người cần sự giúp đỡ từ những người có thể cống hiến nó, và sự kiện rằng

người ta háo hức chấp nhận sự giúp đỡ như thế không khiến cho người ta thành một người đê tử”.

Chắc chắn, ham muốn có sự hướng dẫn tạo ra sự tuân phục, và một cái trí tuân phục không có khả năng khám phá sự thật.

“Nhưng tôi không đang tuân phục. Tôi không nhẹ dạ, tôi cũng không theo sau một cách mù quáng; trái lại, tôi sử dụng cái trí của tôi, tôi chất vấn tất cả những điều được giải thích bởi người thầy này mà tôi đến gặp.”

Tìm kiếm ánh sáng từ một người khác, không hiểu rõ về chính mình, là tuân theo một cách mù quáng. Tất cả tuân theo đều mù quáng.

“Tôi không nghĩ liệu tôi có thể thâm nhập những tầng sâu thẳm hơn của cái tôi, thế là tôi tìm kiếm sự giúp đỡ. Đến với ông để tìm kiếm sự giúp đỡ không khiến cho tôi trở thành đê tử của ông.”

Nếu được phép vạch ra, thưa bạn, qui trình thiết lập uy quyền là một công việc phức tạp. Theo sau một người khác chỉ là một ảnh hưởng của một nguyên nhân sâu thẳm hơn, và nếu không hiểu rõ nguyên nhân đó, dù phía bên ngoài người ta có theo sau hay không chẳng có ý nghĩa gì cả. Ham muốn đến được bờ bên kia, là khởi đầu sự tìm kiếm của con người chúng ta. Chúng ta khao khát thành công, vĩnh cửu, thanh thản, thương yêu, một tình trạng vĩnh cửu của an bình, và nếu cái trí không được tự do khỏi sự ham muốn này, phải có theo sau trong những phương cách trực tiếp hay gián tiếp. Theo

sau chỉ là một triệu chứng của một khao khát an toàn sâu thẳm.

“Tôi có muốn sang bờ bên kia, như ông diễn tả nó, những tôi sẽ sử dụng bất kỳ con thuyền nào để mang tôi qua con sông. Đối với tôi con thuyền không quan trọng, nhưng bờ bên kia lại quan trọng.”

Không phải bờ bên kia mới quan trọng, nhưng con sông, và bờ sông bạn đang ở trên đó. Con sông là sự sống, nó là đang sống hàng ngày cùng vẻ đẹp lạ thường của nó, hân hoan và hài lòng của nó, xấu xa của nó, đau khổ và phiền muộn của nó. Sống là một phức tạp vô cùng của tất cả những thứ này, nó không phải chỉ là một đoạn đường để đi qua vì lý do gì đó, và bạn phải hiểu rõ nó, và không hướng hai mắt của bạn ở bờ bên kia. Bạn là sống này của ganh tị, bạo lực, tình yêu thoáng chốc, tham vọng, thất vọng, sợ hãi; và bạn cũng ao ước thoát khỏi tất cả nó để đến cái gì bạn gọi là bờ bên kia, vĩnh cửu, linh hồn, Đại ngã, Thượng đế, và vân vân. Nếu không hiểu rõ sống này, nếu không được tự do khỏi ganh tị, cùng những vui thú và đau khổ của nó, bờ bên kia chỉ là một hão huyền, một ảo tưởng, một lý tưởng được sáng chế bởi một cái trí sợ hãi trong sự tìm kiếm an toàn của nó. Một nền tảng đúng đắn phải được thiết lập, nếu không cái nhà, dù cao quý đến chừng nào sẽ không đứng vững.

“Tôi bị sợ hãi rồi, và ông thêm vào sự sợ hãi của tôi, ông không giải quyết nó. Người bạn của tôi nói với tôi rằng hiểu rõ ông khó khăn lắm, và tôi có thể thấy tại sao hiểu rõ ông không dễ dàng. Nhưng tôi nghĩ rằng tôi đang khẩn thiết, và tôi muốn cái gì đó nhiều hơn thuần túy ảo tưởng. Tôi hoàn toàn đồng ý rằng người ta phải thiết lập nền tảng đúng đắn;

nhưng để nhận biết cho chính người ta cái gì là sự thật và cái gì là giả dối là một vấn đề khác.”

Không phải đâu, thưa bạn. Sự xung đột của ganh tị, cùng vui thú và đau khổ của nó, chắc chắn nuôi dưỡng sự hỗn loạn cả bên trong lẫn bên ngoài. Chỉ khi nào có tự do khỏi sự hỗn loạn này cái trí mới có thể khám phá sự thật là gì. Tất cả những hoạt động của cái trí hỗn loạn chỉ dẫn đến sự hỗn loạn thêm nữa.

“Làm thế nào tôi sẽ được tự do khỏi sự hỗn loạn?”

“Làm thế nào” hàm ý được tự do từ từ; nhưng sự hỗn loạn không thể được khai quang từng chút một, trong khi phần còn lại của cái trí vẫn còn hỗn loạn, bởi vì cái phần được khai quang đó chẳng mấy chốc trở thành hỗn loạn lại. Câu hỏi của làm thế nào khai quang sự hỗn loạn này nảy sinh chỉ khi nào cái trí của bạn vẫn còn quan tâm bờ bên kia. Bạn không thấy ý nghĩa tổng thể của tham lam, hay bạo lực, hay bất kỳ thứ gì; bạn muốn loại bỏ nó với mục đích đến được cái gì đó khác. Nếu bạn hoàn toàn quan tâm ganh tị, và đau khổ bị sinh ra bởi nó, bạn sẽ không bao giờ hỏi làm thế nào loại bỏ nó. Hiểu rõ ganh tị là một hành động tổng thể, trái lại ‘làm thế nào’ hàm ý một thành tựu từ từ của tự do, mà chỉ là hành động của sự hỗn loạn.

“Ông có ý gì qua từ ngữ hành động tổng thể?”

Muốn hiểu rõ hành động tổng thể, chúng ta phải khám phá sự phân chia giữa người suy nghĩ và suy nghĩ của anh ấy.

“Liệu không có một người nhìn ngắm mà ở trên cả người suy nghĩ và suy nghĩ của anh ấy, hay sao? Tôi cảm thấy có. Cho một giây phút phước lành nào đó, tôi đã trải nghiệm trạng thái đó.”

Những trải nghiệm như thế là kết quả của một cái trí đã bị quy định bởi truyền thống, bởi hàng ngàn ảnh hưởng. Những tầm nhìn tôn giáo của một người Thiên chúa giáo sẽ hoàn toàn khác hẳn những tầm nhìn của một người Ấn giáo hay một người Hồi giáo, bởi vì tại cốt lõi chúng đều được đặt nền tảng trên tình trạng bị quy định đặc biệt của cái trí. Tiêu chuẩn của sự thật không là trải nghiệm, nhưng là tình trạng mà trong đó người trải nghiệm hay trải nghiệm không còn hiện diện.

“Ông có ý tình trạng samadi?”

Không, thưa bạn; khi sử dụng từ ngữ đó, bạn chỉ trích dẫn sự diễn tả về trải nghiệm của một người khác.

“Nhưng liệu không có một người nhìn ngắm vượt khỏi và ở trên cả người suy nghĩ lẫn suy nghĩ của anh ấy? Hầu như tôi cảm thấy dứt khoát rằng có.”

Bắt đầu bằng một kết luận kết thúc tất cả thâm nhập, đúng chứ?

“Nhưng đây không là một kết luận, thưa ông. Tôi biết, tôi đã cảm thấy sự thật của nó.”

Anh ấy, người mà nói rằng anh ấy biết, là không biết. Điều gì bạn biết và cảm thấy là sự thật là điều gì bạn đã được

dạy bảo; một người khác, mà tình cờ đã được dạy bảo một cách khác hẳn bởi xã hội của anh ấy, bởi văn hóa của anh ấy, bằng cùng sự tự tin như thế sẽ khẳng định rằng hiểu biết và trải nghiệm của anh ấy phơi bày cho anh ấy rằng cuối cùng không có người nhìn ngắm. Cả hai bạn, người tin tưởng và người không tin tưởng, đều trong cùng bảng phân loại, đúng chứ? Cả hai bạn đều bắt đầu bằng một kết luận, và bằng những trải nghiệm được đặt nền tảng trên tình trạng bị quy định của các bạn, đúng chứ?

“Khi ông diễn tả nó theo cách đó, dường như đặt tôi trong sai lầm, nhưng tôi vẫn không được thuyết phục lắm.”

Tôi không đang cố gắng để đặt bạn trong sự sai lầm, hay thuyết phục bạn về bất kỳ điều gì; tôi chỉ đang vạch rõ sự việc nào đó cho bạn thâm nhập.

“Sau khi đọc và tìm hiểu nhiều, tôi tưởng tượng rằng tôi đã nhận biết khá rõ nghi vấn của người nhìn ngắm và vật được nhìn ngắm này. Đối với tôi dường như rằng khi con mắt thấy bông hoa, và cái trí nhìn qua mắt, vì vậy, phía sau cái trí, phải có một thực thể mà nhận biết toàn qui trình: cái trí, con mắt và bông hoa.”

Chúng ta hãy thâm nhập nó mà không khẳng định, không vội vàng hay tin điều. Suy nghĩ nảy sinh như thế nào? Có nhận biết, tiếp xúc, cảm xúc, và sau đó suy nghĩ, được đặt nền tảng trên ký ức, nói, “Đó là một bông hoa hồng.” Sự suy nghĩ tạo ra người suy nghĩ; chính qui trình suy nghĩ khiến cho người suy nghĩ hiện diện. Suy nghĩ hiện diện trước, và sau đó người suy nghĩ; nó không là cách ngược lại. Nếu

chúng ta không thấy đây là một sự kiện, chúng ta sẽ bị dẫn vào mọi loại hỗn loạn.

“Nhưng có một phân chia, khoảng cách chật hẹp hay rộng rãi, giữa người suy nghĩ và suy nghĩ của anh ấy; và điều này không thể hiện rằng người suy nghĩ hiện diện trước hay sao?”

Chúng ta hãy thấy, do bởi nhận biết chính nó là không vĩnh cửu, không an toàn, và ham muốn vĩnh cửu, an toàn, suy nghĩ nảy ra người suy nghĩ, và sau đó đẩy người suy nghĩ lên những mức độ cao hơn và cao hơn của sự vĩnh cửu. Vì vậy dường như có một khoảng cách không thể bắc cầu được giữa người suy nghĩ và suy nghĩ của anh ấy, giữa người quan sát và vật được quan sát; nhưng toàn qui trình này vẫn còn bên trong lãnh vực của suy nghĩ, đúng chứ?

“Ông có ý, thưa ông, rằng người quan sát không thực sự, rằng anh ấy cũng không vĩnh cửu như suy nghĩ? Hầu như tôi không thể tin được điều này.”

Bạn có lẽ gọi nó là linh hồn, Đại ngã, hay bằng bất kỳ cái tên gì bạn muốn, nhưng người quan sát vẫn còn là sản phẩm của suy nghĩ. Chừng nào trong cách nào đó suy nghĩ còn liên quan đến người quan sát, hay người quan sát đang kiểm soát, đang định hình suy nghĩ, anh ấy vẫn còn bên trong của lãnh vực của suy nghĩ, bên trong qui trình của thời gian.

“Cái trí của tôi phản đối điều này ghê lắm! Vâng, bất kể bản thân tôi, tôi bắt đầu thấy đây là một sự kiện; và nếu nó là một sự kiện, vậy thì chỉ có một qui trình của suy nghĩ, và không có người suy nghĩ.”

Đó là như thế, đúng chứ? Suy nghĩ đã nuôi dưỡng người suy nghĩ, người nhìn ngắm, người kiểm duyệt, nhận biết được hay không nhận biết được, mà luôn luôn đang nhận xét, chỉ trích, so sánh. Do bởi người quan sát này mới luôn luôn xung đột cùng những suy nghĩ của anh ấy, thậm chí đang tạo một nỗ lực để hướng dẫn chúng.

“Làm ơn hãy thâm nhập chậm chậm một tí, tôi thực sự muốn dò dẫm điều này. Ông đang chỉ rõ – đúng chứ? – rằng mọi hình thức của nỗ lực, cao quý hay thấp hèn, đều là kết quả của sự phân chia ảo tưởng, hời hợt giữa người suy nghĩ và những suy nghĩ của anh ấy. Nhưng ông đang cố gắng loại bỏ nỗ lực? Nỗ lực không cần thiết cho tất cả thay đổi, hay sao?”

Chúng ta sẽ thâm nhập nó chốc lát nữa. Chúng ta đã thấy rằng chỉ có suy nghĩ, mà đã sắp xếp vào chung, người suy nghĩ, người quan sát, người kiểm duyệt, người điều khiển. Giữa người quan sát và vật được quan sát có xung đột của nỗ lực được thực hiện bởi cái mà muốn khuất phục hay ít nhất muốn thay đổi cái còn lại. Nỗ lực này là hảo huyền, nó không bao giờ sản sinh một thay đổi căn bản trong suy nghĩ, bởi vì người suy nghĩ, người kiểm duyệt, chính anh ấy là bộ phận của cái mà anh ấy ao ước thay đổi. Một bộ phận của cái trí không thể thay đổi một bộ phận khác, mà không là gì cả ngoại trừ một tiếp tục của chính nó. Một ham muốn có lẽ, và thường thường có, khuất phục một ham muốn khác. Nhưng ham muốn mà đang thống trị vẫn còn nuôi dưỡng một ham muốn khác, mà luân phiên trở thành ham muốn bị khuất phục hay người thống trị, và thế là sự xung đột của có hai được khỏi sự. Không có kết thúc cho qui trình này.

“Đôi với tôi dường như ông đang nói rằng chỉ qua loại bỏ xung đột mới có một khả năng của thay đổi căn bản. Tôi hoàn toàn không theo kịp điều này. Ông làm ơn thâm nhập nó một chút nữa?”

Người suy nghĩ và suy nghĩ của anh ấy là một qui trình duy nhất, cũng không có một tiếp tục độc lập; người quan sát và vật được quan sát không thể tách rời. Tất cả những phẩm chất của người suy nghĩ được chứa đựng trong suy nghĩ của anh ấy; nếu không có suy nghĩ, không có người suy nghĩ, người quan sát. Đây là một sự kiện, đúng chứ?

“Vâng, từ trước đến nay tôi đã hiểu rõ.”

Nếu sự hiểu rõ chỉ bằng từ ngữ, thuộc trí năng, nó không có ý nghĩa gì cả. Phải có một trải nghiệm thực sự về người suy nghĩ và suy nghĩ của anh ấy như một, một hợp nhất của hai cái. Vậy là, chỉ có qui trình của suy nghĩ.

“Ông có ý gì qua từ ngữ qui trình của suy nghĩ?”

Phương cách hay phương hướng mà trong đó suy nghĩ đã đang khởi sự: cá nhân hay không cá nhân, tập thể hay cá thể, tôn giáo hay thế tục, Ấn giáo hay Thiên chúa giáo, Phật giáo hay Hồi giáo, và vân vân. Không có người suy nghĩ mà là một người Hồi giáo, nhưng chỉ suy nghĩ mà đã cho một tình trạng bị quy định Hồi giáo. Suy nghĩ là kết quả của tình trạng bị quy định riêng của nó. Qui trình hay phương cách của suy nghĩ chắc chắn phải tạo ra xung đột, và khi nỗ lực được thực hiện để khuất phục xung đột này qua những phương tiện khác nhau, nó chỉ thiết lập những hình thức khác của kháng cự và xung đột.

“Điều đó rõ ràng, ít nhất tôi nghĩ như thế.”

Phương cách của suy nghĩ này phải hoàn toàn kết thúc, bởi vì nó nuôi dưỡng hỗn loạn và đau khổ. Không có suy nghĩ tốt lành hơn hay cao quý hơn. Tất cả suy nghĩ đều bị quy định.

“Dường như ông hàm ý rằng chỉ khi nào suy nghĩ kết thúc mới có một thay đổi căn bản. Nhưng đây là như thế hay sao?”

Suy nghĩ bị quy định. Cái trí, là kho lưu trữ của những trải nghiệm, những ký ức, mà từ đó suy nghĩ này nảy sinh, chính nó bị quy định; và bất kỳ chuyển động nào của cái trí, trong bất kỳ phương hướng nào, sản sinh những kết quả bị giới hạn riêng của nó. Khi cái trí thực hiện một nỗ lực để thay đổi chính nó, nó chỉ thiết lập một khuôn mẫu khác, có lẽ khác hẳn, nhưng vẫn còn là một khuôn mẫu. Mọi nỗ lực của cái trí để làm tự do chính nó là sự tiếp tục của suy nghĩ; nó có lẽ tại một mức độ cao hơn, nhưng nó vẫn còn trong cái vòng luẩn quẩn riêng của chính nó, cái vòng luẩn của suy nghĩ, của thời gian.

“Vâng, thưa ông, tôi đang bắt đầu hiểu rõ, làm ơn tiếp tục.”

Bất kỳ chuyển động nào thuộc bất kỳ loại nào của cái trí chỉ củng cố sự tiếp tục của suy nghĩ, cùng những theo đuổi tham vọng, thân lợi, ganh tị của nó. Khi cái trí hoàn toàn nhận biết sự kiện này, như nó hoàn toàn nhận biết một cơn rần độc, vậy thì bạn sẽ thấy rằng chuyển động của suy nghĩ kết thúc. Vậy thì chỉ đến lúc đó mới có một cách mạng tổng thể, không là sự tiếp tục của cái cũ kỹ trong một hình thức

khác. Tình trạng này sẽ không diễn tả được; anh ấy, người mà diễn tả nó, không biết nó.

“Tôi thực sự cảm thấy rằng tôi đã hiểu rõ, không chỉ bằng những từ ngữ của ông, nhưng hàm ý tổng thể của điều gì ông đã đang nói. Liệu tôi đã hiểu rõ hay không sẽ thể hiện trong sống hàng ngày của tôi.”

Chương 13

‘TẠI SAO NÓ XẢY RA CHO CHÚNG TÔI?’

Cái gì đó nổ thật to. Đã bốn giờ ba mươi sáng, và vẫn còn rất tối. Sẽ không có bình minh trong một tiếng đồng hồ hay nhiều hơn. Những con chim vẫn còn đang ngủ trong những cái cây, và tiếng nổ hung tợn dường như đã không gây phiền muộn chúng, nhưng chúng sẽ bắt đầu những cái cọ của chúng ngay khi bắt đầu có ánh sáng. Có một làn sương nhẹ trên đất, nhưng những vì sao rất rõ ràng. Sau tiếng nổ đầu tiên, nhiều tiếng nổ khác tiếp theo sau ở xa xa; có một khoảng thời gian yên lặng và sau đó pháo bông bắt đầu văng ra khắp mọi nơi. Ngày lễ hội bắt đầu. Buổi sáng đó những con chim không tiếp tục những huyền thoại của chúng như thường lệ, nhưng rút ngắn lại và mau lẹ tản mác, bởi vì những âm thanh hung bạo đó đang gây kinh hãi; nhưng gần chiều tối chúng sẽ tập hợp lại trong cùng những cái cây, để ồn ào kể cho nhau những công việc hàng ngày của chúng. Lúc này mặt trời đã chạm những ngọn cây, và chúng lóe lên bởi ánh sáng dịu; dễ thương trong sự cô đơn của chúng, chúng đang tạo hình dáng cho bầu trời. Bông hoa hồng đơn chiếc trong cái vườn đã đầy sương. Mặc dù luôn luôn ồn ào bởi những pháo bông, thị trấn chậm chậm thức dậy, bởi vì nó là một trong những ngày nghỉ lớn trong năm; sẽ có ăn uống

và vui vẻ, và cả người giàu lẫn người nghèo sẽ trao những quà tặng cho nhau.

Tối sẫm chiều hôm đó, mọi người tập hợp trên hai bờ sông. Họ đang nhẹ nhàng thả trên dòng nước phẳng lặng những cái đĩa bằng đất sét đựng đầy dầu, cùng một chiếc bác đang cháy. Họ sẽ thốt ra những lời cầu nguyện và thả những ngọn đèn trôi nổi trên sông. Chẳng mấy chốc đã có hàng ngàn đốm sáng trên dòng nước bất động, đen kịt. Thật kinh ngạc khi nhìn thấy, những khuôn mặt háo hức sáng lên bởi những ngọn lửa nhỏ, và con sông là một kỳ diệu của ánh sáng. Bầu trời cùng vô số những vì sao của nó nhìn xuống con sông ánh sáng này và quả đất yên lặng cùng tình yêu của con người.

Có năm người chúng tôi trong căn phòng đầy ánh sáng: một người đàn ông và người vợ của anh ấy, và hai người đàn ông khác. Tất cả họ đều còn trẻ. Người vợ dường như buồn rầu và đau khổ, và người chồng trông cũng nghiêm nghị, không lộ vẻ vui vẻ. Hai người trẻ ngồi yên lặng một cách rụt rè và để cho những người khác bắt đầu, nhưng không ngờ vực gì cả họ sẽ nói khi cơ hội nảy sinh và khi sự rụt rè của họ không còn nữa.

“Nhưng tại sao điều này lại xảy ra cho chúng tôi?” cô ấy hỏi. Có sự bực mình và tức giận trong giọng nói của cô ấy, nhưng những giọt nước mắt bắt đầu trào ra trong hai mắt và chảy xuống hai gò má của cô ấy. “Chúng tôi quá tốt với người con trai của chúng tôi; cháu quá sôi nổi và nghịch ngợm, luôn luôn cười, và chúng tôi thương yêu cháu. Chúng tôi đã nuôi nấng cháu rất cẩn thận, và đã hoạch định một sống giàu có cho cháu ...” Không thể tiếp tục nói, cô ấy ngừng lại và chờ cho đến khi cô ấy bình thản một chút. “Xin

lỗi vì đã bực dọc trước mặt ông,” lúc này cô ấy tiếp tục, “nhưng đã quá nhiều đối với tôi. Cháu đang chơi đùa và la hét, và một vài ngày sau cháu đã ra đi vĩnh viễn. Điều đó rất tàn nhẫn, và tại sao nó lại xảy ra cho chúng tôi? Chúng tôi đã sống một sống khiêm tốn; chúng tôi thương yêu nhau, và thậm chí chúng tôi còn thương yêu cháu nhiều hơn. Nhưng lúc này cháu đã đi rồi, và sống của chúng tôi trở nên trống rỗng – người chồng của tôi ở trong văn phòng của anh ấy, và tôi ở nhà. Nó đã quá mức chịu đựng và vô nghĩa.” Cô ấy sẽ tiếp tục và tiếp tục trong sự cay đắng của cô ấy, nhưng người chồng dịu dàng ngừng cô ấy lại. Lúc này cô ấy đang sụt sùi, không có bất kỳ kiềm hãm, và chốc lát sau yên lặng.

Điều này xảy ra cho tất cả chúng ta, đúng chứ? Khi bạn hỏi tại sao nó lại xảy ra cho bạn, bạn thực sự không có ý rằng nó phải xảy ra chỉ cho những người khác và không phải cho bạn. Bạn chia sẻ sự đau khổ cùng phần còn lại.

“Nhưng chúng tôi đã làm gì để phải nhận nó? Nghiệp lực của chúng tôi là gì? Tại sao cháu không còn sống? Tôi sẽ vui mừng để đổi mạng sống của tôi cho cháu.”

Liệu bất kỳ giải thích nào, bất kỳ tranh luận ranh mãnh hay niềm tin có lý luận nào, sẽ lấp đầy sự trống rỗng đau đớn đó hay sao?

“Dĩ nhiên, tôi muốn được thanh thản, nhưng không phải chỉ bởi những từ ngữ, và không phải bởi hy vọng tương lai nào đó. Bởi vậy tôi không thể tìm được bất kỳ sự thanh thản nào. Người chồng của tôi đã cố gắng giúp tôi thanh thản với niềm tin trong đầu thai, nhưng không ích gì. Và anh ấy cũng đang đau khổ; mặc dù anh ấy tin tưởng vào sự đầu

thai, sự đau khổ hiện diện ở đó. Cả hai chúng tôi đều bị trói buộc trong nó và bị biến dạng bởi nó. Nó giống như một cơn ác mộng kinh hãi, kinh tởm.”

Lại nữa người chồng của cô ấy can thiệp để làm êm dịu cảm giác đang lên cao của cô ấy.

“Tôi sẽ yên lặng và ý tứ, và tôi xin lỗi.”

“Thưa ông, chúng tôi biết quá ít về sống, về chết, và quá ít về đau khổ riêng của chúng tôi,” người chồng của cô ấy nói. “Từ biến cố này dường như bỗng nhiên tôi đã trưởng thành, và lúc này tôi có thể đưa ra những câu hỏi nghiêm túc. Trước hết, sống là hân hoan, và chúng tôi liên tục cười đùa; nhưng hầu hết những sự việc mà khiến cho chúng tôi hạnh phúc dường như quá dốt nát, quá tầm thường; nó giống như một cơn bão gió mà lật tung cây cối và bỏ cát vào trong thức ăn của người ta. Không gì sẽ giống hệt lại. Bỗng nhiên tôi phát giác mình nghiêm túc ghê lắm, muốn biết nó là gì, và từ cái chết của con trai của chúng tôi tôi đã đọc nhiều sách tâm lý và tôn giáo hơn tôi đã đọc trong tất cả sống trước kia của tôi; nhưng khi có đau khổ, những từ ngữ thuần túy không dễ dàng được chấp nhận. Tôi biết làm thế nào niềm tin dễ dàng từ từ trở thành thuốc độc. Niềm tin không những làm cùn lụt sự nhạy bén của suy nghĩ, nhưng nó cũng làm chai lý sự đau khổ, và nếu không có nó cái trí sẽ trở thành một vết thương hở, nhạy cảm. Chúng tôi đã đến nghe ông chiều hôm qua. Ông đã không giúp cho chúng tôi thanh thản, mà tôi thấy là đúng đắn; nhưng chúng tôi vẫn còn muốn chữa trị những vết thương của chúng tôi. Ông có thể giúp đỡ chúng tôi chứ?”

“Những vết thương mà tất cả chúng tôi đều có,” một trong hai người còn lại giải thích, “sẽ không được chữa trị bởi những từ ngữ, bởi một cụm từ gây thỏa mãn. Chúng tôi

đến đây không phải để tìm kiếm một niềm tin khác, nhưng để khám phá nguyên nhân của sự đau khổ của chúng tôi.”

Bạn nghĩ rằng thuần túy biết nguyên nhân sẽ khiến cho bạn được tự do khỏi đau khổ?

“Nếu một lần tôi biết điều gì gây ra đau khổ phía bên trong của tôi, tôi có thể kết thúc nó. Tôi sẽ không ăn thứ gì khi tôi biết nó sẽ gây độc hại cho tôi.”

Bạn nghĩ rằng xóa sạch vết thương bên trong là một vấn đề dễ dàng, hay sao? Chúng ta hãy thâm nhập nó một cách kiên nhẫn, một cách thăm thẳm. Vấn đề của chúng ta là gì?

“Vấn đề của tôi,” người vợ trả lời “đơn giản và rõ ràng. Tại sao tôi đã bị cướp đi đứa con trai của tôi? Nguyên nhân của nó là gì?”

Liệu bất kỳ giải thích nào sẽ thỏa mãn bạn, dù có lẽ tạo ra sự thanh thản trong chốc lát? Bạn không cần khám phá sự thật của vấn đề cho chính bạn, hay sao?

“Làm thế nào tôi sẽ khởi sự nó?” người vợ đòi hỏi.

“Đó cũng là một trong những vấn đề của tôi,” một trong hai người còn lại nói. “Làm thế nào tôi sẽ khám phá điều gì là đúng thật trong sự hoang mang bối rối này mà là ‘cái tôi’?”

“Liệu nó là nghiệp lực của chúng tôi phải chịu đựng đau khổ, mất đi người mà chúng tôi thương yêu nhất?” người chồng hỏi.

“Có lẽ tôi có thể chịu đựng sự đau khổ về cái chết của người con trai tôi,” người vợ thêm vào, “nếu tôi có thể có sự thanh thản vì hiểu biết tại sao cháu đã bị mang đi.”

Sự thanh thản là một việc, và sự thật là một việc khác, chúng đi ngược chiều nhau. Nếu bạn tìm kiếm sự thanh thản, bạn có lẽ tìm được nó trong một giải thích, một viên thuốc hay một niềm tin, nhưng nó chỉ nhất thời, và chẳng mấy chốc bạn sẽ phải bắt đầu lại. Và liệu có một sự việc như thanh thản? Có lẽ đầu tiên bạn phải thấy sự kiện này: một cái trí mà tìm kiếm sự thanh thản, an toàn, sẽ luôn luôn trong đau khổ. Một giải thích gây thỏa mãn, hay một niềm tin gây thanh thản, có thể ru bạn ngủ; nhưng đó là điều gì bạn muốn phải không? Liệu việc đó sẽ xóa sạch đau khổ của bạn? Liệu đau khổ sẽ bị loại bỏ bằng cách ru ngủ?

“Tôi nghĩ rằng điều gì tôi thực sự muốn,” người vợ tiếp tục, “là quay lại tình trạng hạnh phúc mà lúc trước tôi đã biết – có lại niềm hân hoan và vui thú của nó. Bởi vì tôi không thể làm điều đó, tôi bị xé nát bởi đau khổ, và vì vậy tìm kiếm sự thanh thản.”

Bạn có ý rằng bạn không muốn đối diện sự kiện mà bạn nghĩ gây ra đau khổ, và vì vậy bạn cố gắng tẩu thoát khỏi nó.

“Tại sao tôi không nên được thanh thản?”

Nhưng liệu bạn có thể tìm được sự thanh thản vĩnh cửu? Có lẽ không có sự việc như thế. Trong tìm kiếm sự thanh thản, điều gì chúng ta muốn là một tình trạng mà sẽ không có phiền muộn tâm lý mãi mãi trong đó. Và liệu có

một tình trạng như thế? Người ta có lẽ sắp xếp cùng nhau, bằng những phương tiện khác nhau, một tình trạng của thanh thân, nhưng chẳng mấy chốc sống gõ cửa. Gõ cửa này, đánh thức dậy này, được gọi là đau khổ.

“Như ông vạch ra điều này tôi thấy rằng nó là như thế. Nhưng tôi sẽ làm gì đây?” người vợ nài nỉ.

Không có gì phải làm cả nhưng nhận biết sự thật của sự kiện này, rằng một cái trí mà tìm kiếm sự an toàn, sự thanh thân, luôn luôn sẽ phải nhượng bộ đau khổ. Nhận biết này là hành động riêng của nó. Khi một con người nhận biết anh ấy là một tù nhân, anh ấy không cần hỏi phải làm gì, nhưng một chuỗi hành động, hay không hành động, hiện diện. Từ chính nhận biết có hành động.

“Nhưng, thưa ông,” người chồng chen vào, “những vết thương của chúng tôi là thực sự, và chúng tôi không thể chữa trị được nó hay sao? Liệu không có một qui trình chữa trị gì cả, nhưng chỉ một trạng thái của vô vọng cay đắng?”

Cái trí có thể vun quén bất kỳ trạng thái nào nó ham muốn, nhưng khám phá sự thật của toàn hoàn cảnh này là một vấn đề hoàn toàn khác hẳn. Lúc này, bạn đang theo đuổi điều gì?

“Không con người nào trong những giác quan của anh ấy sẽ muốn vun quén sự cay đắng. Chắc chắn có một triết lý của vô vọng, nhưng tôi không có ý định theo đuổi con đường đó. Tôi có muốn tìm ra, tuy nhiên, nguyên nhân, nghiệp lực của sự đau khổ của chúng tôi là gì.”

Cả hai bạn đều ao ước thâm nhập vấn đề này?

“Chắc chắn chúng tôi ao ước lắm, thưa ông. Chúng tôi có những vấn đề riêng của chúng tôi liên quan đến toàn qui trình của nghiệp lực, và nó cũng sẽ giúp chúng tôi nếu tất cả chúng tôi có thể cùng nhau thâm nhập nó.”

Nghĩa lý gốc của từ ngữ ‘nghiệp lực’ là gì?

“Nghĩa lý gốc của từ ngữ đó là ‘hành động,’ người chồng trả lời, và những người khác gật đầu đồng ý. “Nghiệp lực, như nó thông thường được hiểu – và tôi nghĩ sai lầm – là hành động như một nguyên nhân đã khẳng định. Tương lai bị cố định bởi hành động quá khứ; như ông gieo hạt, vì vậy ông sẽ gặt. Tôi đã làm điều gì đó trong quá khứ mà tôi sẽ phải trả lại, hay từ đó tôi sẽ kiếm được. Nếu người con trai của tôi chết trẻ, đúng là một nguyên nhân nào đó bị giấu giếm trong một sống quá khứ. Có nhiều khía cạnh về công thức tổng quát này.”

Tất cả sự việc nảy sinh và có sự hiện diện của nó qua chuỗi những nguyên nhân và những kết quả, đúng chứ?

“Điều đó dường như là một sự kiện,” một trong hai người còn lại trả lời. “Tôi hiện diện ở đây trong thế giới này bởi vì người cha và người mẹ của tôi và qua những nguyên nhân có trước khác. Tôi là một kết quả của những nguyên nhân mà trải dài vô tận vào quá khứ. Cả suy nghĩ và hành động là kết quả của những nguyên nhân khác nhau.”

Kết quả tách khỏi nguyên nhân? Liệu có một khoảng cách, ngắn hay dài, một khoảng ngừng của thời gian giữa chúng? Liệu nguyên nhân bị cố định cũng như là kết quả?

Nếu nguyên nhân và kết quả là đứng yên, vậy thì tương lai đã được thiết lập rồi; và nếu đây là như thế, không có tự do cho con người, anh ấy bị trói buộc trong một khe rãnh đã được khẳng định trước. Nhưng đây không là như thế, bởi vì bạn có thể quan sát những việc đang xảy ra hàng ngày, nơi những hoàn cảnh đang liên tục gây ảnh hưởng cái nguồn của những hành động. Luôn luôn có một chuyển động của thay đổi đang tiếp tục, dù rằng tức khắc hay từ từ.

“Vâng, thưa ông, tôi thấy điều đó; và nó là một khuây khỏa vô cùng cho tôi, người đã được nuôi dưỡng trong tình trạng bị quy định một-nguyên nhân và một-kết quả, khi nhận ra rằng chúng ta không cần là những nô lệ cho quá khứ.”

Cái trí không cần bị giam cầm bởi tình trạng bị quy định của nó. Kết quả của một nguyên nhân không bị trói chặt để tuân theo nguyên nhân, nó có lẽ được xóa sạch. Không có địa ngục mãi mãi. Nguyên nhân và kết quả không đứng yên, cố định; cái gì là kết quả trở thành nguyên nhân của vẫn một kết quả. Ngày hôm nay được định hình bởi ngày hôm qua, và ngày mai bởi ngày hôm nay. Đó là sự thật, đúng chứ? Vì vậy nguyên nhân và kết quả không tách rời, chúng là một qui trình hợp nhất. Một phương tiện sai lầm không thể được sử dụng để đến một kết thúc đúng đắn, bởi vì phương tiện là kết thúc; cái này chứa đựng cái kia. Hạt giống chứa đựng toàn cái cây. Nếu người ta thực sự cảm thấy sự thật của điều này, vậy thì suy nghĩ là hành động, không có suy nghĩ trước được tiếp theo bởi hành động, cùng vấn đề không thể tránh khỏi của làm thế nào bắc một cái cầu giữa chúng. Sự nhận biết tổng thể về nguyên nhân và kết quả như một đơn vị không phân chia kết thúc người tạo tác của nỗ lực, ‘cái tôi’ mà luôn luôn đang trở thành cái gì đó qua phương tiện nào đó.

“Ông không đang cho ý nghĩa riêng của ông đối với từ ngữ nghiệp lực, đúng chứ?” người chồng hỏi.

Hoặc nó đúng thực, hoặc nó giả dối. Cái gì là sự thật không cần giải thích, và điều gì được giải thích không là sự thật. Người giải thích trở thành một người phản bội, bởi vì anh ấy chỉ đang công hiến quan điểm của anh ấy, và quan điểm không là sự thật.

“Những quyển sách nói rằng mỗi người chúng ta bắt đầu sống này bằng một lượng nào đó của nghiệp lực được tích lũy mà phải được vận dụng,” người chồng tiếp tục. “Chúng ta được bảo rằng trong vận dụng nghiệp lực bị tích lũy này, dù trong một sống hay qua nhiều sống, rằng có sự vận hành của ý muốn tự do. Điều này đúng?”

Bạn nghĩ gì, ngoại trừ uy quyền của những quyển sách?

“Tôi không cảm thấy có thể tự suy nghĩ nó cho chính tôi.”

Chúng ta hãy cùng nhau thâm nhập vấn đề. Sống của một người trong sự hiện diện hiện nay có bắt đầu bằng một lượng nào đó của tình trạng bị quy định, nghiệp lực; mọi đứa trẻ đều bị ảnh hưởng của môi trường sống của em bé để suy nghĩ bên trong một khuôn mẫu nào đó, và tương lai của em bé có khuynh hướng bị khẳng định bởi khuôn mẫu này. Hoặc em ấy theo sau, bằng một tự do để chọn lựa nào đó, những luật lệ của khuôn mẫu, hoặc em ấy phá vỡ hoàn toàn nó. Trong trường hợp sau, bộ phận đó của cái trí mà tạo ra sự nỗ lực để phá vỡ cũng là một kết quả của tình trạng bị quy định,

của nghiệp lực; vì vậy trong phá vỡ một khuôn mẫu, cái trí tạo ra một khuôn mẫu khác, mà trong đó nó lại bị trói buộc.

“Trong trường hợp đó, làm thế nào cái trí có thể được tự do? Tôi thấy rất rõ ràng rằng bộ phận đó của cái trí mà ao ước được tự do khỏi khuôn mẫu, và bộ phận mà bị trói buộc trong nó, cả hai đều bị giam cầm, chính xác là như thế, trong một cái khung; cái trước nghĩ rằng nó khác biệt cái sau, nhưng tại căn bản chúng có cùng chất lượng trong đó cả hai chất lượng đều không hoàn toàn được tự do. Vậy thì tự do là gì?”

“Hầu hết mọi người,” một trong những người đàn ông trẻ chen vào, “khẳng định rằng có một siêu linh hồn, Đại ngã, mà sẽ hành động vào tình trạng bị quy định của chúng ta và xóa sạch nó qua hiến dâng và những việc tốt lành, và qua tập trung vào cái Tối thượng.”

Nhưng thực thể mà đã hiến dâng, và làm những việc tốt lành, chính anh ấy bị quy định; và cái Tối thượng mà anh ấy tập trung vào là một chiều rọi của tình trạng bị quy định của anh ấy, đúng chứ?

“Tôi thấy điều đó,” người chồng nói một cách háo hức. “Những thần thánh của chúng tôi, những ý tưởng tôn giáo của chúng tôi, những lý tưởng của chúng tôi, tất cả đều trong khuôn mẫu của tình trạng bị quy định của chúng tôi. Lúc này vì ông vạch nó ra, dường như nó quá hiển nhiên và thực tế. Nhưng vậy thì không có hy vọng cho con người.”

Vội vã nhảy đến một kết luận và bắt đầu suy nghĩ từ kết luận đó, ngăn cản hiểu rõ và bất kỳ khám phá nào thêm nữa.

Khi tổng thể của cái trí nhận ra rằng nó bị giam cầm trong một khuôn mẫu, điều gì xảy ra?

“Tôi hoàn toàn không hiểu rõ câu hỏi của ông, thưa ông.”

Bạn nhận ra rằng toàn cái trí của bạn bị quy định, gồm cả bộ phận mà được nghĩ là siêu linh hồn, Đại ngã? Liệu bạn cảm thấy nó, biết nó là một sự kiện, hay bạn chỉ đang chấp nhận một giải thích bằng từ ngữ? Điều gì đang thực sự xảy ra?

“Dứt khoát, tôi không thể nói, bởi vì tôi chưa bao giờ nghĩ ra vấn đề này đến tận cùng.”

Khi cái trí nhận ra tổng thể của tình trạng bị quy định riêng của nó – mà nó không thể thực hiện được nếu nó chỉ đang theo đuổi sự thanh thản riêng của nó, hay lười biếng theo một con đường dễ dàng – vậy thì tất cả những chuyển động của nó kết thúc; nó hoàn toàn đứng yên không có bất kỳ ham muốn, không có bất kỳ ép buộc, không có bất kỳ động cơ. Chỉ lúc đó mới có tự do.

“Nhưng chúng tôi phải sống trong thế giới này, và bất kỳ điều gì chúng tôi làm, từ việc kiếm sống đến những tìm hiểu tinh tế nhất của cái trí, phải có động cơ này hay động cơ kia. Liệu luôn luôn có hành động mà không có động cơ?”

Bạn không nghĩ là có, hay sao? Hành động của tình yêu không có động cơ, và mọi hành động khác đều có.

Chương 14

‘SÔNG, CHẾT VÀ HIỆN DIỆN’

Nó là một cây me già nua, hoành tráng, đầy quả, và những chiếc lá non mỏng manh. Mọc bên cạnh một con sông sâu, nó được thấm nước đều đặn, và trao tặng một lượng bóng mát nào đó cho thú vật và con người. Luôn luôn có một loại náo nhiệt và ồn ào nào đó đang xảy ra dưới nó, nói chuyện lớn tiếng, hay một con bê đang gọi mẹ. Nó cân xứng thật đẹp, và tương phản bầu trời xanh hình thể của nó thật trang nghiêm. Nó có sức sống không tuổi tác. Nó chắc đã phải chứng kiến nhiều sự việc bởi vì qua những mùa hè không thể đếm được, nó đã nhìn ngắm con sông và những chuyện xảy ra dọc hai bờ sông. Nó là một con sông lý thú, rộng rãi và thiêng liêng, và những người hành hương đến từ mọi vùng đất của quốc gia để tắm trong những dòng nước thiêng liêng của nó. Có những con thuyền trên nó, yên lặng di chuyển, với những cánh buồm vuông, tối sẫm. Khi mặt trăng lên cao và hầu như tròn trịa, tạo nên một con đường bằng bạc trên những dòng nước nhảy múa, luôn luôn có hân hoan trong ngôi làng gần bên, và ngôi làng bên kia bờ. Vào những ngày thiêng liêng dân làng đi xuống những bờ nước, hát hò vui vẻ, những bài hát du dương. Mang theo thức ăn của họ, cùng nhiều huyền thoại và tiếng cười, họ sẽ tắm trong con sông, và sau đó họ sẽ đặt vòng hoa tại gốc cây me

cổ thụ, và những tro hỏa táng màu đỏ và màu vàng quanh thân cây của nó, bởi vì nó cũng thiêng liêng, giống như tất cả những cái cây. Khi cuối cùng tiếng huyền thuyên và la hét đã kết thúc và mọi người đã đi về nhà, một ngọn đèn dầu hay hai ngọn vẫn còn đang cháy, được để lại bởi một người dân làng mộ đạo nào đó; những ngọn đèn đó gồm một cái bấc làm ở nhà trong một cái đĩa đất nung nhỏ đựng dầu mà người dân làng có thể mua sắm nổi. Sau đó cái cây là tối thượng; tất cả những sự việc đều thuộc về nó: quả đất, con sông, con người và những vì sao; lát nữa đây nó sẽ rút lui vào chính nó, để yên lặng cho đến khi được chạm đến bởi tia sáng đầu tiên của mặt trời buổi sáng.

Thường thường họ sẽ mang một xác chết đến bờ con sông. Quét dọn mặt đất gần với nước, trước hết họ sẽ đặt những cây củi to nặng như một cái nền cho công việc hỏa táng, và sau đó xếp trên nó những miếng gỗ nhẹ hơn, và trên đỉnh họ sẽ đặt cái xác, được che phủ bởi miếng vải trắng mới. Sau đó người bà con gần nhất sẽ đặt bó đuốc đang cháy vào chỗ hỏa táng, và ngọn lửa khổng lồ chẳng mấy chốc sẽ bùng lên trong bóng tối, thấp sáng dòng nước và những khuôn mặt yên lặng của những người thân và bạn bè áo não đang ngồi quanh đống lửa. Cây cối sẽ thấu nhận một số ánh sáng nào đó, và trao tặng sự an bình của nó cho những ngọn lửa đang nhảy múa. Phải mất nhiều tiếng đồng hồ để thi thể được thiêu rụi, nhưng tất cả họ sẽ ngồi quanh đó cho đến khi không còn gì sót lại ngoại trừ đống than hồng và những cái lưới lửa le lói. Giữa sự yên lặng vô cùng này, một em bé bỗng nhiên cất tiếng khóc, và một ngày mới sẽ bắt đầu.

Ông ấy là một người khá nổi tiếng. Ông ấy nằm chờ chết trong ngôi nhà nhỏ và cái vườn nhỏ sau bức tường, hồi trước được chăm sóc cẩn thận, nhưng lúc này bị bỏ quên.

Ông ấy được vây quanh bởi người vợ và con cái, và bởi những người bà con gần gũi khác. Nó có lẽ vài tháng, hay thậm chí lâu hơn, trước khi ông ấy qua đời, nhưng tất cả họ đều ở quanh ông ấy, và căn phòng nặng nề bởi âu sầu. Khi tôi đi vào ông ấy đã mời tất cả mọi người ra khỏi phòng, và họ miễn cưỡng rời đi, ngoại trừ cậu trai nhỏ đang chơi đùa cùng món đồ chơi nào đó trên sàn nhà. Khi họ đã đi ra ngoài hết, ông ấy vẫy tôi đến một cái ghế và chúng tôi ngồi một khoảng thời gian mà không nói một lời, trong khi những tiếng ồn của ngôi nhà và đường phố đông đúc ủa vào trong phòng.

Ông ấy nói bằng sự khó khăn. “Ông biết, tôi đã suy nghĩ nhiều trong nhiều năm về sống và thậm chí nhiều hơn nữa về chết, vì tôi đã có một căn bệnh kéo dài. Chết dường như là một sự việc lạ lùng. Tôi đã đọc nhiều quyển sách khác nhau nói về vấn đề này, nhưng tất cả chúng đều khá hời hợt.”

Liệu tất cả những kết luận đều không hời hợt hay sao?

“Tôi không chắc lắm. Nếu người ta có thể đạt đến những kết luận nào đó mà gây thỏa mãn sâu thẳm, chúng sẽ có ý nghĩa nào đó. Có điều gì sai trái với việc đạt đến những kết luận, chừng nào chúng còn gây thỏa mãn?”

Không có gì sai trái với nó, nhưng nó không dẫn đến một chân trời đối gặt hay sao? Cái trí có quyền sáng chế mọi hình thức của ảo tưởng, và dường như bị trói buộc trong nó là không cần thiết và thiếu chín chắn.

“Tôi đã sống một sống khá giàu có, và đã theo sau điều gì tôi nghĩ là bổn phận của tôi; nhưng dĩ nhiên tôi là con người. Dầu vậy, lúc này sống đã kết thúc, và ở đây tôi là một vật vô dụng; nhưng may mắn thay cái trí của tôi vẫn chưa bị

ảnh hưởng. Tôi đã đọc nhiều, và tôi vẫn còn háo hức muốn biết việc gì xảy ra sau khi chết. Liệu tôi tiếp tục, hay liệu không còn gì sót lại khi cơ thể này chết đi?”

Thưa bạn, nếu người ta được phép hỏi, tại sao bạn quá quan tâm muốn biết việc gì xảy ra sau khi chết?

“Mọi người đều không muốn biết hay sao?”

Có lẽ họ muốn; nhưng nếu chúng ta không biết sống là gì, liệu chúng ta có thể biết chết là gì? Sống và chết có lẽ là cùng sự việc, và sự kiện mà chúng ta đã tách rời chúng có lẽ là cái nguồn của đau khổ vô cùng.

“Tôi hiểu rõ ông đã nói gì về tất cả điều này trong những nói chuyện của ông, nhưng tôi vẫn muốn biết. Vậy liệu ông không vui lòng bảo cho tôi điều gì sẽ xảy ra sau khi chết hay sao? Tôi sẽ không lặp lại nó cho bất kỳ người nào khác.”

Tại sao bạn đang đấu tranh quá nhiều để biết? Tại sao bạn không cho phép toàn đại dương của sống và chết hiện diện, và thả cho nó tự phơi bày?

“Tôi không muốn chết,” ông ấy nói, bàn tay ông ấy nắm chặt cổ tay tôi. “Tôi luôn luôn sợ hãi về chết; và mặc dù tôi đã cố gắng an ủi chính mình bằng những lý luận và những niềm tin, chúng chỉ đã hành động như một bức màn mỏng che đậy sự đau khổ sâu thẳm của sợ hãi này. Tất cả đọc sự sách của tôi về chết đã là một nỗ lực để tẩu thoát khỏi sự sợ hãi này, để tìm kiếm một con đường thoát khỏi nó và lúc này cũng cùng lý do tương tự mà tôi đang nài nỉ để biết.”

Liệu bất kỳ tẩu thoát nào sẽ khiến cho cái trí được tự do khỏi sợ hãi? Liệu chính hành động của tẩu thoát không nuôi dưỡng sợ hãi hay sao?

“Nhưng ông có thể bảo cho tôi, và điều gì ông nói sẽ là sự thật. Sự thật này sẽ giải thoát tôi ...”

Chúng tôi yên lặng trong một lúc lâu, lúc này ông ấy lại nói.

“Yên lặng đó còn chữa trị nhiều hơn tất cả những nghi ngờ lo lắng của tôi. Tôi ao ước rằng tôi vẫn còn có thể ở trong nó và lặng lẽ ra đi, nhưng cái trí của tôi không chịu buông tha tôi. Cái trí của tôi đã trở thành người săn bắt cũng như vật bị săn bắt; tôi bị hành hạ. Tôi có đau khổ về cơ thể nhiều lắm, nhưng nó không là gì cả khi được so sánh với điều gì đang xảy ra trong cái trí của tôi. Liệu có một tiếp tục được nhận dạng sau khi chết? ‘Cái tôi’ này mà đã vui vẻ, đau khổ, biết – liệu nó sẽ tiếp tục?”

‘Cái tôi’ này là gì mà cái trí bám vào, và mà bạn muốn được tiếp tục? Làm ơn đừng trả lời, nhưng yên lặng lắng nghe, được chứ? ‘Cái tôi’ hiện diện chỉ qua sự đồng hóa cùng tài sản, cùng danh tánh, cùng gia đình, cùng những thất bại và những thành công, cùng tất cả những sự việc bạn đã thấy và muốn hiện diện. Bạn là cái mà bạn đã tự đồng hóa chính bạn cùng nó; bạn được tạo thành bằng tất cả những thứ đó, và nếu không có nó, bạn không hiện diện. Do bởi sự đồng hóa cùng con người, tài sản và những ý tưởng này, mà bạn muốn được tiếp tục, thậm chí vượt khỏi chết; và liệu nó là một sự việc đang sống? Hay nó chỉ là một đồng hỗn loạn của những ham muốn, những theo đuổi, những thành tựu và những thất

vọng mâu thuẫn, cùng đau khổ liên tục và hân hoan thoáng chốc.

“Nó có lẽ là điều gì ông đang gợi ý, nhưng nó vẫn tốt hơn là không biết gì cả.”

Cái đã được biết tốt hơn cái không biết được, đó là nó? Nhưng cái đã được biết quá nhỏ nòi, quá tầm thường, quá trói buộc. Cái đã được biết là đau khổ, và tuy nhiên bạn khao khát sự tiếp tục của nó.

“Hãy nghĩ về tôi, hãy từ bi, đừng quá khó khăn như thế. Nếu tôi biết được, tôi có thể chết được rồi.”

Thưa bạn, đừng đấu tranh quá nhiều để biết. Khi tất cả nỗ lực của muốn biết kết thúc, vậy thì có cái gì đó mà cái trí đã không xếp đặt vào chung. Cái không biết được còn vĩ đại hơn cái đã được biết; cái đã được biết chỉ là một chiếc thuyền nhỏ trên đại dương mênh mông của cái không biết được. Hãy buông bỏ tất cả những sự việc và “hiện diện”.

Người vợ của ông ấy vừa đi vào đưa cho ông ấy một thức uống nào đó, và đứa trẻ đứng dậy và chạy ra khỏi căn phòng mà không nhìn chúng tôi. Ông ấy bảo người vợ đóng cửa khi bà ấy ra ngoài và không cho phép cậu bé quay lại.

“Tôi không lo âu về gia đình của tôi; tương lai của họ được chăm sóc. Chính là tương lai riêng của tôi mà tôi phải quan tâm. Tôi biết trong quả tim của tôi rằng điều gì ông nói là sự thật, nhưng cái trí của tôi như một con ngựa phi nước kiệu không có người cầm cương. Liệu ông sẽ giúp tôi, hay tôi không nhận được sự trợ giúp nào cả?”

Sự thật là một điều lạ thường; bạn càng theo đuổi nó nhiều bao nhiêu, nó sẽ lẩn tránh bạn nhiều bấy nhiêu. Bạn không thể nắm bắt nó bằng bất kỳ phương tiện nào, dù tinh tế hay thô thiển; bạn không thể giam cầm nó trong mạng lưới suy nghĩ của bạn. Làm ơn nhận ra điều này và buông bỏ mọi thứ. Trên chuyến hành trình của sống và chết bạn phải một mình; trên chuyến hành trình này không thể có đang nhận được sự thanh thản trong hiểu biết, trong trải nghiệm, trong những kỷ niệm. Cái trí phải được xóa sạch tất cả mọi sự việc mà nó đã thu lượm trong thời thúc giục kiếm được an toàn của nó; những thượng đế và những đạo đức của nó phải được trả lại cho xã hội mà đã nuôi dưỡng chúng.

Phải có tình trạng một mình không bị ô uế, hoàn toàn.

“Những ngày của tôi đã được đếm rồi, hơi thở của tôi ngắn lại rồi, và ông đang đòi hỏi một sự việc quá khó khăn: rằng tôi chết mà không biết chết là gì. Nhưng tôi đã được hướng dẫn rõ ràng. Hãy là sống của tôi và nguyện cầu có một ơn lành phủ trên nó.

Chương 15

‘SỰ THOẢI HÓA CỦA CÁI TRÍ’

Dọc theo mũi của một khúc cua rộng, dài trong con sông là thị trấn, rất thiêng liêng và rất bản thiêu. Con sông thực hiện một cú quét mạnh mẽ ở đây, và sức mạnh chính của nó tác động vào bờ của thị trấn, thường thường cuốn đi những bậc thềm dẫn xuống nước, và một vài căn nhà cũ kỹ. Nhưng dù nó hủy diệt trong cơn cuồng nộ của nó ra sao, con sông vẫn còn thiêng liêng và đẹp đẽ. Buổi chiều đặc biệt đó quá tuyệt vời, cùng mặt trời đang lặn dưới thị trấn sẫm tối, và phía sau ngọn tháp cao vút, mà dường như đang kéo theo nguyên thị trấn lên tận bầu trời. Những đám mây màu đỏ vàng, rực lên bởi một mặt trời mà đã đi qua một đất đai của vẻ đẹp và buồn bã. Và khi sự rực rỡ phai nhạt, đó kia, trên thị trấn tối thui là trăng non e ấp và thanh thoát. Từ bờ bên kia, một khoảng cách nào đó với con sông, toàn cảnh quyến rũ như ma thuật, tuy nhiên lại hoàn toàn tự nhiên, mà không có một dấu vết của sự hời hợt giả tạo. Chầm chậm mặt trăng non đi xuống phía sau cái khối đen kịt của thị trấn, và những ánh đèn bắt đầu xuất hiện; nhưng con sông vẫn còn giữ ánh sáng của bầu trời buổi chiều đó, một rực rỡ bằng vàng của sự mềm mại không thể tin được. Trên ánh sáng này, mà là con sông, có hàng trăm chiếc thuyền đánh cá nhỏ. Suốt buổi chiều, những người đàn ông rám nắng ôm yếu với những chiếc sào

dài đã lao động cực nhọc để chèo ngược dòng chảy, một hàng dài gần bờ sông; bắt đầu tại làng chài bên dưới thị trấn, mỗi người trong chiếc thuyền của anh ấy, thỉnh thoảng có một hay hai đứa trẻ đẩy chiếc thuyền chậm chậm qua cái cầu nặng, dài, và lúc này những chiếc thuyền đã lên đến hàng trăm, được mang đi bởi dòng chảy mạnh mẽ. Chúng sẽ lấp lánh suốt đêm, bắt những con cá lớn, dài từ mười đến mười lăm inch, mà sau đó sẽ được đổ xuống, một số trong chúng vẫn còn đang giấy lạch bạch, vào những con thuyền lớn hơn được buộc chặt dọc bờ sông, để được bán ngày hôm sau.

Những con đường thị trấn đông đúc bởi những chiếc xe bò, những chiếc xe buýt, những chiếc xe đạp, và những người đi bộ, và một hay hai con bò đốm đây. Những con đường mòn chật hẹp, thẳng hàng bởi những cửa hàng có ánh đèn mờ mờ và uốn khúc vô ra vô tận, đầy bùn bởi những cơn mưa mới đây, rất ô nhiễm bởi sự dơ bẩn của con người và thú vật. Một trong những con đường mòn dẫn đến những bậc rộng đi xuống ngay bờ sông, và trên những bậc này mọi thứ đang tiếp tục. Một số người đang ngồi gần nước, hai mắt nhắm lại, trong tham thiền yên lặng; kẻ họ là một người đàn ông đang cầu nguyện trước một đám đông nhiệt thành, đang ngồi chiếm hết những bậc cấp; xa hơn nữa, một người ăn mày bị cùi đang chìa bàn tay chỉ còn xương của ông ấy, trong khi một người đàn ông với vài nhánh ô liu trên trán và mái tóc rối bù đang giảng đạo cho mọi người. Gần bên là một khát sĩ, mặt và da sạch sẽ, với cái áo choàng mới giặt, ngồi bất động, hai mắt nhắm lại, cái trí của ông ấy tập trung mãnh liệt bởi sự luyện tập dễ dàng và lâu dài. Một người đàn ông với hai bàn tay úp lại như cái chén đang yên lặng cầu xin thiên đàng đổ đầy nó; và một người mẹ, ngực trái của bà ấy lòi ra đang cho em bé bú sữa, không nhận biết mọi việc đang xảy ra. Xa hơn nữa phía con sông, những xác chết, được mang từ những cái

làng gần bên và từ thị trấn ngoằn ngoèo, bản thiu, đang được đốt cháy trong ngọn lửa to gầm thét. Ở đây mọi thứ đang xảy ra, bởi vì nó là nơi thiêng liêng nhất và chứa đựng nhiều nhất của thị trấn. Nhưng vẻ đẹp của con sông vẫn đang trôi chảy dường như xóa sạch tất cả những hỗn loạn của con người, trong khi bầu trời bên trên nó đang nhìn xuống bằng tình yêu và kinh ngạc.

Có nhiều người chúng tôi, hai người đàn bà và bốn người đàn ông. Một trong hai người đàn bà, đầu cân đối và hai mắt sắc lẹm, đã được giáo dục rất tốt ở trong và ngoài nước; người còn lại khiêm tốn hơn với một cái nhìn rầu rĩ và đau khổ. Một trong những người đàn ông, một người Cộng sản cũ đã rời đảng cách đây nhiều năm, thật mạnh mẽ và khăng khăng; một người khác là một họa sĩ, nhút nhát và thối lui, nhưng đủ can đảm để tự khẳng định chính mình khi cần đến; người thứ ba là một viên chức trong bộ máy nhà nước; và người thứ tư là một giáo viên, rất hòa nhã, với một nụ cười mau lẹ, và háo hức để học hành.

Mọi người yên lặng một lúc, và lúc này người Cộng sản cũ nói.

“Tại sao lại có quá nhiều thoái hóa trong mọi ngành của sống? Tôi có thể hiểu rõ làm thế nào uy quyền, thậm chí đại diện cho những con người, tại căn bản là xấu xa và gây thoái hóa, như ông đã vạch ra. Người ta thấy sự kiện này được biểu dương trong lịch sử. Hạt giống của xấu xa và thoái hóa đã được thừa hưởng trong tất cả những tổ chức tôn giáo, và chính trị, như đã được thể hiện trong giáo hội qua hàng thế kỷ, và trong Chủ nghĩa cộng sản hiện đại, mà đã hứa hẹn quá nhiều nhưng trong chính nó đã trở thành thoái hóa và chuyên chế. Tại sao mọi sự việc phải thoái hóa trong cách này?”

“Chúng ta biết quá nhiều về quá nhiều sự việc,” người phụ nữ được giáo dục tốt thêm vào, “nhưng hiểu biết dường như không giam cầm sự thoái hóa đó trong con người. Tôi có viết một chút ít, và đã có một hay hai quyển sách được xuất bản, nhưng tôi thấy cái trí có thể vỡ ra từng mảnh dễ dàng làm sao khi một lần nó bị trói buộc trong tài năng về một sự việc nào đó. Học được phương pháp kỹ thuật của diễn tả tốt, đào tung những đề mục gây phấn khích và lý thú, có được thói quen của viết lách, và ổn định trong sống; bạn trở nên được ưa chuộng, và bạn bị thoái hóa bởi nó. Tôi không nói điều này từ bất kỳ hiểm độc hay cay đắng nào bởi vì tôi là một người thất bại, hay chỉ là một người thành công vô cảm, nhưng bởi vì tôi thấy qui trình này đang vận hành trong những người khác và trong chính tôi. Dường như tôi không thoát khỏi sự thoái hóa của lẽ thói và tài năng. Muốn khởi sự bất kỳ thứ gì cần đến năng lượng và sáng kiến, nhưng ngay khi được bắt đầu hạt giống của thoái hóa đã có sẵn trong nó. Liệu người ta có thể thoát khỏi qui trình thoái hóa này?”

“Tôi cũng vậy”, người viên chức nói, “tôi bị trói buộc trong lẽ thói của thoái hóa. Từ bây giờ chúng tôi đã lên kế hoạch cho tương lai năm hay mười năm nữa, chúng tôi xây dựng những đập nước và khuyến khích những công nghiệp mới mẻ, tất cả việc đó đều tốt lành và cần thiết; nhưng mặc dù những cái đập có lẽ được xây dựng đẹp đẽ và được bảo trì hoàn hảo, và máy móc đã được thực hiện để vận hành hiệu quả, suy nghĩ của chúng tôi, ngược lại, trở thành mỗi lúc một không hiệu quả, dốt nát và lười biếng. Máy tính và những thiết bị điện tử tinh vi khác đã làm hơn con người tại mọi khúc đường, tuy nhiên nếu không có con người chúng không thể hiện diện. Sự kiện đơn giản là, một vài bộ não có năng động, sáng tạo và phần còn lại của chúng tôi sống dựa vào

họ, thoái hóa và thường thường hạnh phúc trong sự thoái hóa của chúng tôi.”

“Tôi chỉ là một giáo viên nhưng tôi quan tâm đến loại giáo dục khác biệt – một giáo dục mà sẽ ngăn cản sự bắt đầu thoái hóa này của cái trí. Lúc này chúng ta ‘giáo dục’ một con người đang sống để trở thành một viên chức dốt nát nào đó – tha thứ cho tôi – với một công việc quan trọng và một tiền lương khá tốt, hay với tiền lương của một thư ký và sự tồn tại còn đau khổ hơn. Tôi biết tôi đang nói điều gì, bởi vì tôi bị trói buộc trong nó. Nhưng chắc chắn đây là loại giáo dục mà những chính phủ mong muốn, bởi vì họ đang rót tiền bạc vào nó, và mọi người tạm gọi là giáo dục, kể cả chính tôi, đang giúp đỡ và đang khuyến khích sự thoái hóa mau lẹ này của con người. Liệu một phương pháp hay kỹ thuật tốt hơn sẽ kết thúc sự thoái hóa này? Làm ơn hãy tin tôi, thưa ông, tôi rất nghiêm túc khi đưa ra câu hỏi này, tôi không đang hỏi nó chỉ vì muốn tiếp tục nói chuyện. Tôi đã đọc những quyển sách mới nhất về giáo dục, và luôn luôn họ giải quyết bằng phương pháp này hay phương pháp khác; và từ khi nghe ông, tôi đã bắt đầu nghi ngờ toàn sự việc.”

“Tôi là một họa sĩ vẽ mọi thể loại, và một hay hai viện bảo tàng đã treo những bức tranh của tôi. Rủi thay, tôi sẽ phải quá cá nhân và tôi hy vọng những người khác sẽ không phiền muộn, bởi vì vấn đề của họ cũng là vấn đề của tôi. Tôi có lẽ còn vẽ trong một thời gian, rồi quay sang làm đồ gốm, và sau đó làm công việc điêu khắc nào đó. Nó là cùng sự thôi thúc phải tự diễn tả chính mình trong những phương cách khác nhau. Thiên tài là sức mạnh này, cảm thấy lạ thường phải tạo ra được hình dáng này, không phải nhờ vào con người hay phương tiện trung gian mà qua đó nó tự diễn tả chính nó. Tôi có lẽ không giải thích nó đúng cách, nhưng ông biết điều gì tôi có ý. Chính là khả năng sáng tạo này mà phải được duy trì

thật sinh động, dưới áp lực khủng khiếp, giống như hơi nước của một cái nồi hơi. Có những thời điểm khi người ta cảm thấy khả năng này; và đã tận hưởng nó, không gì trên quả đất có thể ngăn cản người ta không muốn nắm bắt lại nó. Từ đó trở đi, người ta bị hành hạ, thậm chí không thỏa mãn, bởi vì ngọn lửa đó không bao giờ liên tục, không bao giờ hiện diện ở đó một cách trọn vẹn. Vì vậy nó phải được nuôi dưỡng, nâng niu; và mọi nuôi dưỡng khiến nó càng yếu ớt hơn, càng ít trọn vẹn hơn. Thế là ngọn lửa dần dần chết đi, mặc dù tài năng và kỹ thuật tiếp tục, và người ta có lẽ trở nên nổi tiếng. Cũ chỉ vẫn còn, nhưng tình yêu tan biến, quả tim khô cứng; và thế là sự thoái hóa len lén vào.”

Thoái hóa là yếu tố căn bản – đúng chứ? – dù nó có lẽ là phương cách nào thuộc sống của chúng ta. Người họa sĩ có lẽ cảm thấy nó trong một cách, và người giáo viên trong một cách khác; nhưng nếu tất cả chúng ta đều nhận biết những người khác, và nhận biết những qui trình tinh thần riêng của chúng ta, chắc chắn với những người lớn tuổi và những người trẻ tuổi, sự thoái hóa đó của cái trí có xảy ra. Sự thoái hóa đó dường như có sẵn trong chính những hoạt động của chính cái trí. Như một cái máy đã cạn kiệt qua sử dụng, thế là có vẻ cái trí tồi tệ hơn qua hành động riêng của nó.

“Tất cả chúng ta đều biết điều này,” người phụ nữ có giáo dục nói. “Ngọn lửa, sức mạnh của sáng tạo, phai lạt đi sau một hay hai bùng nổ đột ngột, nhưng khả năng vẫn còn lại, và ngay lập tức sự sáng tạo giả dối này trở thành một thay thế cho sự sáng tạo thực sự. Chúng ta biết điều này quá rõ ràng. Câu hỏi của tôi là, làm thế nào cái gì sáng tạo đó vẫn còn mà không mất đi vẻ đẹp và mãnh liệt của nó?”

Những yếu tố của thoái hóa là gì? Nếu người ta biết được chúng, có lẽ có thể kết thúc chúng.

“Liệu có bất kỳ yếu tố cụ thể nào được vạch ra?” thành viên của nhóm trước hỏi. “Sự thoái hóa có lẽ nằm sẵn trong chính bản chất của cái trí.”

Cái trí là một sản phẩm của xã hội, của văn hóa mà trong đó nó đã được nuôi dưỡng; và bởi vì xã hội luôn luôn ở trong một tình trạng thoái hóa, luôn luôn hủy hoại chính nó từ phía bên trong, một cái trí mà tiếp tục bị ảnh hưởng bởi xã hội cũng phải ở trong một tình trạng của hủy hoại hay thoái hóa. Đó không là như thế hay sao?

“Dĩ nhiên, và chính bởi vì chúng tôi đã nhận biết sự kiện này,” người Cộng sản cũ giải thích, “rằng một số chúng tôi đã làm việc rất cực nhọc và khá hung bạo, tôi e như vậy, để sáng chế một khuôn mẫu cứng ngắt và mới mẻ tùy theo điều mà chúng ta cảm thấy xã hội nên vận hành. Bất hạnh thay, một vài cá nhân hư hỏng đã nắm được quyền hành, và tất cả chúng tôi đều biết kết quả.”

Liệu nó không phải, thưa bạn, rằng sự thoái hóa là điều không thể tránh khỏi khi một khuôn mẫu được sáng chế cho sống cá thể và tập thể của con người? Uy quyền gì, ngoại trừ uy quyền ranh mãnh của những người nắm quyền hành, liệu bất kỳ cá thể hay nhóm người nào có quyền tạo ra nguyên khuôn mẫu cho con người? Giáo hội đã thực hiện nó, bởi uy quyền của sợ hãi, nịnh nọt và hứa hẹn, và đã tạo ra một tù nhân của con người.

“Tôi nghĩ rằng tôi đã biết, như vị giáo sĩ nghĩ rằng ông ấy biết, cách đúng đắn của sống cho con người là gì; nhưng

lúc này, cùng nhiều người khác, tôi thấy sự hung hăng dốt nát đó là gì? Sự kiện vẫn y nguyên, tuy nhiên sự thoái hóa đó là số mạng của chúng tôi; và liệu bất kỳ người nào có thể tẩu thoát khỏi nó?”

“Liệu chúng tôi không thể giáo dục những người trẻ,” người giáo viên hỏi, “nhận biết những yếu tố của thoái hóa và hủy hoại, để theo bản năng các em sẽ tránh chúng, như các em tránh bệnh dịch?”

Chúng ta không đang loanh quanh chủ đề mà không đi thẳng vào nó, hay sao? Chúng ta hãy cùng nhau thâm nhập nó. Chúng ta biết rằng cái trí của chúng ta thoái hóa trong nhiều cách khác nhau, tùy theo cá nhân của chúng ta. Lúc này, liệu người ta có thể kết thúc qui trình này? Và chúng ta có ý gì qua từ ngữ ‘thoái hóa’? Chúng ta hãy thâm nhập nó chậm chậm. Thoái hóa là trạng thái của cái trí mà đã biết qua so sánh với một trạng thái không thoái hóa mà cái trí nhất thời đã trải nghiệm và lúc này đang sống trong ký ức về nó, hy vọng qua phương tiện nào để làm sống lại nó? Liệu nó là trạng thái của cái trí mà bị thất vọng trong ham muốn cho thành công, tự thành tựu của nó, và vân vân? Cái trí đã thử và đã thất bại để trở thành cái gì đó, và vì vậy nó tự cảm thấy chính nó đang thoái hóa?

“Nó là tất cả điều đó,” người phụ nữ có giáo dục nói. “Ít ra, dường như tôi ở trong một, nếu không nói là tất cả, của những trạng thái mà ông đã vừa diễn tả.”

Ngọn lửa mà bạn đang nói đó hiện diện khi nào?

“Nó đến bất ngờ, tôi không đang tìm kiếm nó, và khi nó đi khỏi, tôi không thể nắm nó lại. Tại sao ông hỏi?”

Nó hiện diện khi bạn không đang tìm kiếm nó; nó hiện diện cũng không qua sự ham muốn thành công của bạn, cũng không qua sự ao ước cảm thấy lạ thường của hân hoan đó. Lúc này, bởi vì nó đã qua rồi, bạn đang theo đuổi nó, bởi vì trong tích tắc nó đã trao tặng ý nghĩa nào đó cho một sống chẳng có ý nghĩa gì cả; và bởi vì bạn không thể nắm bắt lại nó, bạn cảm thấy sự thoái hóa đó đã đi vào. Đó không là như thế hay sao?

“Tôi nghĩ đúng là như thế – không chỉ với tôi, nhưng với hầu hết chúng tôi. Những con người khôn ngoan xây dựng một triết lý quanh kỷ niệm của trải nghiệm đó, và thế là giam cầm những con người ngây thơ trong mạng lưới của chúng.”

Tất cả điều này không chỉ đến điều gì đó mà có lẽ là yếu tố thống trị và trung tâm của sự thoái hóa, hay sao?

“Ông có ý tham vọng?”

Đó chỉ là một khía cạnh của trung tâm tích lũy: sự tập trung có mục đích, tự cho mình là trung tâm của năng lượng này mà là cái ‘tôi’, cái ngã, người kiểm soát, người trải nghiệm mà đánh giá trải nghiệm. Đây có lẽ không là trung tâm, yếu tố duy nhất của sự thoái hóa, hay sao?

“Liệu nó là một hoạt động ích kỷ, tự cho mình là trung tâm,” người họa sĩ hỏi, “để nhận ra sống của người ta là gì

mà không có sự mơ màng sáng tạo đó hay sao? Hầu như tôi không thể tin tưởng nó.”

Nó không là vấn đề của nhẹ dạ hay niềm tin. Chúng ta hãy thâm nhập sâu thêm. Trạng thái sáng tạo đó hiện diện mà không có mồi mọc của bạn, nó hiện diện ở đó mà không có đang tìm kiếm nó của bạn. Lúc này bởi vì nó đã phai nhạt và trở thành một kỷ niệm được nhớ lại, bạn muốn làm sống lại nó, mà bạn đã cố gắng thực hiện nó qua nhiều hình thức của kích thích. Thỉnh thoảng bạn có thể chạm vào cái rìa mép của nó, những bờ mé bên ngoài của nó, nhưng điều đó không đủ, và bạn luôn luôn khao khát theo đuổi nó. Lúc này, liệu tất cả khao khát, thậm chí khao khát cái tối thượng, không là một hoạt động của cái tôi, hay sao? Nó không là quan tâm về chính mình, hay sao?

“Dường như nó là như thế, khi ông diễn tả theo cách đó,” người họa sĩ thú nhận. “Nhưng chính là khao khát trong một hình thức này hay một hình thức khác mới thúc đẩy tất cả chúng tôi, từ vị thánh khổ hạnh đến người dân quê thấp kém.”

“Ông có ý,” người giáo viên hỏi, “rằng tất cả tự-hoàn thiện là ích kỷ hay sao? Liệu mọi nỗ lực để hoàn thiện xã hội là một hoạt động tự cho mình là trung tâm? Giáo dục không là một vấn đề của tự hoàn thiện và tự bành trướng, của tạo ra sự tiến bộ trong phương hướng đúng đắn, hay sao? Liệu nó là ích kỷ khi tuân theo một khuôn mẫu tốt đẹp hơn của xã hội?”

Xã hội luôn luôn ở trong một tình trạng thoái hóa. Không có xã hội hoàn hảo. Xã hội hoàn hảo có lẽ tồn tại trong lý thuyết, nhưng không trong thực tế. Xã hội được đặt nền tảng trên sự liên hệ con người bị thúc đẩy bởi tham lam,

ganh tị, tham lợi, hạnh phúc thoáng chốc, theo đuổi uy quyền, và vãn vãn. Bạn không thể hoàn thiện ganh tị; ganh tị phải kết thúc. Đặt một chiếc áo khoác có văn minh trên bạo lực qua sự diễn thuyết dối gạt của những lý tưởng, không đưa bạo lực đến kết thúc. Giáo dục một em học sinh phải tuân phục xã hội chỉ khuyến khích trong em sự thôi thúc thoái hóa để được an toàn. Leo lên bậc thang của thành công, trở thành người nào đó đang kiếm được sự công nhận – đây là chính bản chất của cấu trúc xã hội đang thoái hóa của chúng ta và là bộ phận của nó là thoái hóa.

“Liệu ông đang gợi ý,” người giáo viên khá lo âu tìm hiểu, “rằng người ta phải từ bỏ thế giới và trở thành người ẩn tu, một khất sĩ?”

Điều đó tương đối dễ dàng, và trong một cách nào đó có lợi lộc, từ bỏ thế giới bên ngoài của nhà cửa, gia đình, danh tánh, tài sản; nhưng kết thúc – mà không có bất kỳ động cơ, không có hứa hẹn về một tương lai tốt đẹp – thế giới bên trong của tham vọng, uy quyền, thành tựu, và thực sự không là gì cả, là một vấn đề hoàn toàn khác hẳn. Con người bắt đầu từ nhận biết sai lầm những sự việc sự vật, và thế là vĩnh viễn trong hỗn loạn. Bắt đầu từ nhận biết đúng đắn; bắt đầu từ gần để đi thật xa.

“Một thực hành rõ rệt không được chấp nhận để kết thúc sự thoái hóa này, sự không hiệu quả và lười biếng này của cái trí, hay sao?” người viên chức chính phủ hỏi.

Luyện tập hay kỹ luật hàm ý một động cơ, kiếm được một kết thúc; và đây không là một hoạt động tự cho mình là trung tâm hay sao? Trở thành có đạo đức là một qui trình của

tự quan tâm, dẫn đến sự kính trọng. Khi bạn vun quén trong chính bạn một tình trạng của không bạo lực, bạn vẫn còn bạo lực dưới một nhãn hiệu khác. Ngoài tất cả điều này, có một yếu tố thoái hóa khác: nỗ lực, trong tất cả những hình thức tinh tế của nó. Điều này không có nghĩa người ta đang cổ vũ sự lười biếng.

“Thượng đế ơi, thưa ông, chắc chắn ông đang tước đoạt mọi thứ khỏi chúng tôi!” người viên chức la lên. “Và khi ông lấy đi tất cả mọi thứ, chúng tôi còn lại cái gì? Không gì cả!”

Sáng tạo không là một qui trình của trở thành hay thành tựu, nhưng một tình trạng của hiện diện mà trong đó nỗ lực của bạn tìm kiếm hoàn toàn vắng mặt. Khi cái tôi tạo nên một nỗ lực để vắng mặt, cái tôi hiện diện. Tất cả nỗ lực của cái trí phức tạp này phải kết thúc, mà không có bất kỳ động cơ hay thôi thúc.

“Điều đó có nghĩa chết đúng chứ?”

Chết đi tất cả cái đã được biết mà là ‘cái tôi’. Chỉ khi nào tổng thể của cái trí bất động, cái sáng tạo, cái không tên hiện diện.

“Ông có ý gì qua từ ngữ cái trí?” người họa sĩ hỏi.

Tầng ý thức bên trong cũng như tầng ý thức bên ngoài; những ngõ ngách giấu giếm của quả tim cũng như những mảnh có giáo dục của cái trí.

“Tôi đã lắng nghe,” người phụ nữ yên lặng nói, “và quả tim của tôi hiểu rõ.”

Chương 16

‘NGỌN LỬA CỦA BẮT MÃN’

Trong ánh sáng ban mai, những chiếc lá của cái cây ngay bên ngoài cửa sổ đang sáng tạo những cái bóng nhỏ xíu nhảy múa trên bức tường trắng của căn phòng. Có một cơn gió nhẹ, và những cái bóng này không bao giờ đứng yên; chúng luôn luôn sinh động như chính những chiếc lá. Một hay hai chiếc lá chuyển động nhẹ nhàng, cùng sự duyên dáng và thanh thoát, nhưng chuyển động của những chiếc lá khác thật hung tợn, hỗn loạn và náo động. Mặt trời vừa ló dạng từ phía sau quả đồi nhiều cây. Ngày sẽ không nóng lắm, bởi vì cơn gió nhẹ đang thổi đến phía bắc từ những hòn núi có tuyết. Vào cái giờ sớm sủa đó, có một yên lặng lạ lùng – sự yên lặng của quả đất thức dậy trước khi con người bắt đầu sự vất vả của anh ấy. Bên trong sự yên lặng này là tiếng kêu rít rít của những con vẹt đang bay điên dại đến những cánh đồng và những cánh rừng; bên trong nó là tiếng gọi quát quát của những con quạ và tiếng huýt thuyên của nhiều chim chóc; bên trong nó là những tiếng hú xa xa của một chiếc xe lửa, và tiếng kêu inh ỏi của tiếng còi một nhà máy đang báo giờ. Nó là tiếng đồng hồ khi cái trí khoáng đạt như bầu trời và mong manh như tinh yêu.

Con đường rất đông đúc và người ta đi bộ trên nó chẳng chú ý bao nhiêu đến giao thông xe cộ, họ sẽ mỉm cười bước qua một bên, nhưng trước hết họ sẽ nhìn quanh để xem

thủ ai đang tạo ra qua nhiều ồn ào phía sau họ. Có những chiếc xe đạp, những chiếc xe buýt và những chiếc xe bò kéo, và những người đàn ông đang kéo những chiếc xe nhẹ chất đầy những bao lúa mì. Những cửa hàng, bán đủ thứ mà con người muốn có từ những cái kim đến những chiếc mô tô, đang đông nghẹt người.

Cùng con đường này dẫn qua khu giàu có của thành phố, cùng sự kهنh kiệu và ngăn nắp của nó, vào vùng quê khoáng đạt; và không xa lắm là ngôi mộ nổi tiếng. Bạn để lại chiếc xe tại lối vào phía bên ngoài, và đi thẳng lên vài bậc thềm, qua một vòm cung thoáng, vào một cái vườn được tưới nước và giữ gìn cẩn thận. Đi dọc theo một con đường cát và đi thêm nhiều bậc thềm nữa, bạn đi qua một vòm cung khác, lợp mái màu xanh, và đi vào một cái vườn phía bên trong với một bức tường vây quanh nó hoàn toàn. Nó to lắm; có hàng mẫu bãi cỏ xanh, trù phú, những cái cây và những vòi nước dễ thương. Thật mát mẻ trong bóng mát, và âm thanh của nước đang rơi quá dễ chịu. Con đường vòng tròn đi dọc theo bức tường trên bờ của bãi cỏ có một biên giới của những bông hoa rực rỡ, và phải mất một thời gian khá dài để dạo bộ quanh nó. Theo sau con đường cắt ngang bãi cỏ, bạn không hiểu tại sao quá nhiều không gian và vẻ đẹp và công việc đã có thể được trao cho một nấm mồ như thế. Lúc này bạn leo lên một tam cấp dài, đến một cái đài rộng lớn được che phủ bởi những tảng đá bằng cát màu nâu đỏ. Trên cái đài này là ngôi mộ hùng vĩ. Nó được xây dựng bằng đá cẩm thạch láng bóng, bằng phẳng, và cái quan tài bằng đá cẩm thạch cô đơn trong nó được chiếu sáng bởi ánh sáng dịu dịu của mặt trời đã lọc qua cái cửa sổ bằng đá cẩm thạch đan chéo rất tinh xảo. Nó dường như cô đơn trong an bình của nó, mặc dù được vây quanh bởi sự hoành tráng và vẻ đẹp.

Từ cái đài cao bạn có thể thấy nơi thị trấn cổ xưa với những cái vòm và những cổng vào của nó, gặp gỡ cái mới mẻ, cùng những cái cột cao bằng thép của nó dùng cho trạm phát thanh. Thật lạ lùng khi thấy sự hội tụ chung của cái cũ kỹ và cái mới mẻ, và ấn tượng của nó khuấy động toàn thân tâm của bạn. Nó như thể quá khứ và hiện tại của tất cả sống hiện diện trước bạn như một sự kiện đơn giản, mà không có sự can thiệp của người kiểm duyệt và sự chọn lựa của anh ấy. Bầu trời xanh vươn dài vượt khỏi thành phố và những cánh rừng; nó sẽ luôn luôn vẫn còn y nguyên, ngược lại cái mới mẻ trở thành cái cũ kỹ.

Có ba người trong số họ, tất cả đều còn khá trẻ, một người anh, một người em gái và một người bạn. Ăn mặc tươm tất và rất có giáo dục, họ dễ dàng nói nhiều ngôn ngữ và có thể nói chuyện về những quyển sách mới đây nhất. Thật lạ lùng khi thấy họ trong căn phòng trọ trọ đó; chỉ có hai cái ghế, và một trong hai người thanh niên trẻ phải ngồi không thoải mái trên nền nhà, làm hỏng nếp chiếc quần được ủi thẳng tắp của anh ấy. Một con chim sẻ có tổ của nó ngay phía bên ngoài bỗng nhiên xuất hiện trên bệ cửa sổ mở rộng nhưng khi thấy những khuôn mặt mới, nó vỗ cánh và bay đi lại.

“Chúng tôi đến đây để nói chuyện về một vấn đề khá cá nhân,” người anh giải thích và tôi hy vọng ông không phiền lòng. Liệu tôi có thể kể về nó? Ông thấy, người em của tôi đang trải qua một thời gian thâm trầm. Em ấy cảm thấy thẹn thùng khi giải thích nó, vì vậy lúc này tôi đang thực hiện nói chuyện này. Chúng tôi thương yêu nhau nhiều lắm, và hầu như không thể tách rời từ khi chúng tôi còn nhỏ. Không có gì không lành mạnh về sự thân thiện của chúng tôi, nhưng em ấy đã hai lần lập gia đình và hai lần ly dị. Chúng tôi cũng

đã trải qua tất cả nó cùng nhau. Những người chồng cũng tốt lành trong phương cách của họ, nhưng tôi lo ngại về em gái tôi. Chúng tôi tham vấn một người phân tâm học nổi tiếng, nhưng không hiểu vì sao vẫn không thể giải quyết được. Chúng tôi không cần thâm nhập tất cả điều đó lúc này. Mặc dù theo cá nhân tôi chưa bao giờ gặp ông, tôi đã biết ông nhiều năm, và đã đọc một số những nói chuyện đã được xuất bản của ông; vì vậy tôi thuyết phục người em gái của tôi và người bạn chung của chúng tôi đi theo, và chúng tôi đây nè. Anh ấy do dự trong chốc lát, và sau đó tiếp tục. “Khó khăn của chúng tôi là rằng người em của tôi dường như không thỏa mãn với bất kỳ điều gì. Nói một cách chính xác không gì cho cô ấy bất kỳ loại thỏa mãn hay mãn nguyện nào. Bất mãn đã trở thành một căn bệnh đối với em ấy, và nếu điều gì đó không được thực hiện, em ấy sẽ bị tan nát hoàn toàn.”

Liệu bất mãn không là một điều tốt lành hay sao?

“Trong một mức độ nào đó, vâng,” anh ấy trả lời; “nhưng có những giới hạn cho mọi thứ, và việc này đã đi quá xa rồi.”

Có gì sai trái với việc hoàn toàn bị bất mãn? Cái gì thông thường chúng ta gọi là bất mãn là sự bất mãn mà nảy sinh khi một ham muốn đặc biệt không được thành tựu. Đó không là như thế hay sao?

“Có lẽ; nhưng người em gái của tôi đã cố gắng quá nhiều sự việc, gồm cả hai cuộc hôn nhân này, và em ấy đã không hạnh phúc trong cả hai. May mắn thay, em ấy không có con cái mà sẽ làm phức tạp thêm nữa. Nhưng tôi nghĩ em

ấy có thể kể chuyện về chính em ấy lúc này; tôi chỉ muốn mở đầu câu chuyện cho tron tru.”

Thỏa mãn là gì và bất mãn là gì? Liệu bất mãn sẽ dẫn đến thỏa mãn? Bị bất mãn, liệu có khi nào bạn có thể tìm được thỏa mãn?

“Không gì gây thỏa mãn thực sự cho tôi,” người em gái nói. “Chúng tôi khá sung túc, nhưng những thứ mà tiền bạc có thể mua được đã mất đi ý nghĩa của chúng. Tôi đã đọc nhiều sách nhưng tôi chắc chắn rằng ông biết nó không dẫn đến đâu cả. Tôi đã vào ra những giáo điều tôn giáo khác nhau, nhưng tất cả chúng dường như đều giả dối; và ông còn lại gì sau việc đó? Tôi đã suy nghĩ về nó nhiều lắm, và tôi biết không phải vì sự ham muốn của con cái mà tôi như thế này. Nếu tôi có con cái, tôi sẽ cho chúng tình yêu của tôi, và tất cả mọi loại sự việc, nhưng sự hành hạ của bất mãn này chắc chắn sẽ tiếp tục. Tôi không thể tìm ra một phương cách để hướng dẫn hay kiềm chế nó, như dường như hầu hết mọi người đều thực hiện, vào một loại hoạt động hay quan tâm mê mải nào đó. Vậy thì nó sẽ dễ dàng trôi nổi; thỉnh thoảng sẽ có một biến động đột ngột mà chắc chắn không thể tránh khỏi trong sống, nhưng người ta sẽ luôn luôn ở trong tâm với của những dòng nước êm đềm. Tôi cảm thấy như thể ở trong một cơn bão liên tục, mà không có bất kỳ cái cảng an toàn nào. Tôi muốn tìm ra một thanh thân nào đó, một nơi nào đó, nhưng như tôi đã nói dường như đối với tôi điều gì những tôn giáo phải cống hiến đều hoàn toàn ngu xuẩn, không có gì cả ngoại trừ một đồng mê tín. Mọi thứ khác, kể cả sự tôn sùng chính thể, chỉ là một thay thế có lý luận cho cái sự việc thực sự – và tôi không biết cái sự việc thực sự là gì. Tôi đã thử qua những chủ đề thiên lệch tiêu khiển khác nhau, gồm cả triết

học hiện nay của vô vọng ở Pháp, nhưng tôi bị bỏ lại với hai bàn tay trống rỗng. Thậm chí tôi đã thử nghiệm bằng cách sử dụng một hay hai loại thuốc mới nhất; nhưng việc đó, dĩ nhiên, là hành động cuối cùng của tuyệt vọng. Người ta có lẽ tự tử. Lúc này ông biết tất cả về nó.”

“Nếu tôi có thể diễn tả trong một từ ngữ,” người bạn nói, “đôi với tôi dường như toàn sự việc này sẽ được giải quyết nếu bạn ấy có thể tìm ra cái gì đó mà thực sự gây hứng thú cho bạn ấy. Nếu bạn ấy có một quan tâm mãnh liệt mà làm bận rộn cái trí và sống của bạn ấy, vậy thì bất mãn đang gặm nhấm bạn ấy này sẽ tan biến. Tôi đã biết bạn ấy và người anh nhiều năm, và tôi liên tục nói với bạn ấy rằng đau khổ của bạn ấy nảy sinh từ không có cái gì đó mà sẽ mang cái trí của bạn ấy ra khỏi chính bạn ấy. Nhưng không người nào chú ý quá nhiều đến điều gì đã được nói bởi một người bạn thân.”

Liệu tôi được phép hỏi, tại sao bạn không nên bất mãn? Tại sao bạn không nên được thâm thấu bởi bất mãn. Và bạn có ý gì qua từ ngữ đó?

“Nó là một đau khổ, một phiền muộn, và theo tự nhiên người ta muốn thoát khỏi nó. Nó sẽ là một hình thức của hành hạ nếu vẫn còn ở trong nó. Rốt cuộc, người ta nên sống hạnh phúc, và không liên tục bị xô đẩy bởi sự đau khổ của bất mãn.”

Tôi không đang nói rằng bạn nên tận hưởng sự đau khổ của nó, hay chỉ dung thứ nó; nhưng tại sao bạn cố gắng tẩu thoát khỏi nó qua một bận tâm lý thú, hay qua hình thức nào đó của sự thỏa mãn nhất thời?

“Liệu đó không là điều tự nhiên nhất để thực hiện hay sao?” người bạn hỏi. “Nếu ông bị đau khổ, ông muốn thoát khỏi nó.”

Chúng ta đã không đang hiểu rõ lẫn nhau. Chúng ta có ý gì qua từ ngữ bất mãn? Chúng ta không đang thâm nhập ý nghĩa giải thích của từ ngữ đó. Chúng ta đang tìm kiếm những nguyên nhân của bất mãn. Chúng ta sẽ đến những nguyên nhân mau thôi. Điều chúng ta đang cố gắng thực hiện là thâm nhập trạng thái của cái trí bị trói buộc trong sự đau khổ của bất mãn.

“Nói cách khác, cái trí của tôi đang làm gì khi nó bị bất mãn? Tôi không biết, trước kia tôi đã chưa bao giờ đưa ra câu hỏi đó. Hãy cho phép tôi thấy. Nhưng đầu tiên, liệu tôi đã hiểu rõ câu hỏi?”

“Tôi nghĩ tôi thấy điều gì ông đang hỏi, thưa ông,” người anh thêm vào. “Cảm giác của cái trí mà ở trong sự đau khổ kinh hoàng của bất mãn là gì? Liệu đó là nó?”

Điều gì đó giống như thế. Một cảm giác lạ thường trong chính nó – đúng chứ? – tách khỏi sự vui thú hay đau khổ?”

“Nhưng liệu có thể có bất kỳ cảm giác nào” người em gái hỏi, “nếu nó không được đồng hóa cùng vui thú hay đau khổ?”

Liệu sự đồng hóa tạo ra cảm giác? Liệu có thể không có cảm giác nếu không có sự đồng hóa, nếu không có sự đặt tên? Chúng ta có lẽ đến được câu hỏi đó trong chốc lát; nhưng lại nữa, chúng ta có ý gì qua từ ngữ bất mãn? Liệu sự

bất mãn hiện diện một mình, như một cảm giác tách rời, hay liệu nó có liên quan đến cái gì đó?

“Nó luôn luôn có liên quan đến một yếu tố nào khác, đến thôi thúc, ham muốn hay khao khát nào đó, đúng chứ?” Người bạn nói. “Luôn luôn phải có một nguyên nhân, bất mãn chỉ là một triệu chứng. Chúng ta muốn hiện diện hay kiểm được cái gì đó, và nếu vì bất kỳ lý do gì chúng ta không thể chúng ta bất mãn. Tôi nghĩ đây là cái nguồn của sự bất mãn của bạn ấy.”

Thế sao?

“Tôi không biết, tôi đã không suy nghĩ sâu thẳm như thế,” người em gái trả lời.

Bạn không biết tại sao bạn bất mãn? Liệu do bởi bạn đã không tìm được bất kỳ thứ gì mà bạn có thể làm mất mình trong nó? Và nếu bạn có tìm được một thích thú hay hoạt động nào đó mà bạn có thể hoàn toàn khiến cho cái trí bạn tâm, liệu đau khổ của bất mãn sẽ tan biến? Liệu đó là điều gì mà bạn muốn được thỏa mãn?

“Thượng đế ơi, không phải!” cô ấy thốt lên. “Điều đó sẽ khủng khiếp lắm, việc đó sẽ trì trệ lắm.”

Nhưng đó không là điều gì bạn đang tìm kiếm hay sao? Có lẽ bạn có một kinh hoàng của thỏa mãn, tuy nhiên trong mong muốn được tự do khỏi bất mãn, bạn đang theo đuổi một loại rất cao cấp của thỏa mãn, đúng chứ?

“Tôi không nghĩ tôi ham muốn được thỏa mãn; nhưng tôi ham muốn được tự do khỏi sự đau khổ vô tận này của bất mãn.”

Liệu hai ham muốn này khác biệt? Hầu hết mọi người đều bất mãn, nhưng thông thường họ tuân thủ nó bằng cách tìm ra cái gì đó mà cho họ sự thỏa mãn, và sau đó họ vận hành một cách máy móc và thoái hóa, hay họ trở thành cay đắng, yếm thế, và vân vân. Liệu đó là điều gì bạn đang theo đuổi?

“Tôi không muốn trở thành yếm thế, hay thoái hóa, điều đó sẽ quá xuẩn ngốc; tôi chỉ muốn tìm ra một phương cách để làm dịu đi sự đau khổ của không chắc chắn này.”

Đau khổ hiện diện chỉ khi nào bạn kháng cự sự không chắc chắn, khi bạn muốn được tự do khỏi nó.

“Ông có ý tôi vẫn còn phải ở trong trạng thái này?”

Làm ơn lắng nghe. Bạn chỉ trích trạng thái mà bạn ở trong nó; cái trí của bạn đang phản kháng nó. Bất mãn là một ngọn lửa phải được giữ gìn cho nó bùng hực, và không phải bị bóp nghẹt bởi một thích thú hay hoạt động nào đó mà được theo đuổi như một phản ứng từ sự đau khổ của nó. Bất mãn gây đau khổ chỉ khi nào nó bị kháng cự. Một con người mà chỉ được thỏa mãn, không hiểu rõ ý nghĩa đầy đủ của sự bất mãn, đã bị ru ngủ rồi; anh ấy không còn nhạy cảm đến toàn chuyên động của sống. Thỏa mãn là một viên thuốc, và tìm được nó khá dễ dàng. Nhưng muốn hiểu rõ toàn ý nghĩa của bất mãn, tìm kiếm sự chắc chắn phải kết thúc.

“Thật khó khăn khi không muốn chắc chắn về thứ gì đó.”

Ngoại trừ những chắc chắn thuộc máy móc, liệu có bất kỳ chắc chắn nào, bất kỳ vĩnh cửu nào thuộc tâm lý? Hay chỉ có không vĩnh cửu. Tất cả sự liên hệ đều không vĩnh cửu; tất cả suy nghĩ, cùng những biểu tượng, những lý tưởng, những chiếu rọi của nó đều không vĩnh cửu, tài sản bị mất mát, và thậm chí chính sống cũng kết thúc trong chết, trong cái không biết được, mặc dù con người đã dựng lên một ngàn cấu trúc ranh mãnh của niềm tin để khuất phục nó. Chúng ta tách rời sống khỏi chết, và thế là cả hai vẫn còn không biết được. Thỏa mãn và bất mãn giống như hai mặt của một đồng tiền kềm. Muốn được tự do khỏi sự đau khổ của bất mãn, cái trí phải không còn tìm kiếm sự thỏa mãn.

“Vậy thì không có sự thành tựu?”

Tự thành tựu là một theo dõi hão huyền, đúng chứ? Trong chính sự thành tựu của cái tôi, có sợ hãi và thất vọng. Cái mà kiếm được trở thành tro bụi; nhưng chúng ta lại đấu tranh để kiếm được, và chúng ta lại bị trói buộc trong đau khổ. Nếu một lần chúng ta nhận biết qui trình tổng thể này, vậy thì tự thành tựu trong bất kỳ phương hướng nào, tại bất kỳ mức độ nào, không có ý nghĩa gì cả.

“Vậy là, đấu tranh chống lại bất mãn là bóp nghẹt ngọn lửa của sự sống,” người em gái kết luận. “Tôi nghĩ tôi hiểu rõ điều gì ông nói.”

Chương 17

‘THAY ĐỔI BÊN NGOÀI VÀ KHÔNG HIỆP THÔNG BÊN TRONG’

Chuyến xe lửa chạy về phương nam rất đông người, nhưng nhiều người đang dồn ép vào, với những bó hàng và những hòm rương của họ, họ ăn mặc đủ mọi loại. Một số người mặc những chiếc áo khoác thật dày, trong khi những người khác hầu như chẳng có bất kỳ thứ gì trên da thịt, mặc dù thời tiết khá lạnh. Có những chiếc áo khoác dài và những chiếc áo dài chudidar chặt, những chiếc khăn choàng đầu được cột lỏng lẻo nhưng gọn gàng và có những màu sắc khác nhau. Khi trong chùng mực nào đó mọi người đã ổn định, tiếng la hét có thể nghe được từ những người bán hàng rong trên bậc thềm sân ga. Hầu như họ đang bán mọi thứ: nước sô đa, thuốc lá, báo chí, đậu phụng, trà, cà phê, kẹo và những thứ được nấu nướng, đồ chơi, những tấm thảm – và, lạ lùng làm sao, một chiếc sáo được làm bằng tre đánh bóng. Người bán hàng của nó đang thổi một vài âm điệu giống nhau và nó có một âm thanh thật du dương. Đó là một đám đông ồn ào và phấn khích. Nhiều người đã đến để tiễn đưa một người đàn ông mà chắc là một người khá quan trọng, bởi vì ông ấy bị trĩu nặng xuống bởi những vòng hoa, có mùi hương thật thơm giữa mùi khói của động cơ và những mùi khó chịu khác được pha trộn nơi ga xe lửa. Hai hay ba người đang giúp đỡ

một phụ nữ già vào một toa xe lửa, bởi vì bà ấy khá mập và quả quyết mang những gánh nặng riêng của bà ấy. Một đứa bé đang khóc thật to, trong khi người mẹ đang cố gắng ghi chặt em vào ngực của bà. Một tiếng chuông reo lên, động cơ kêu rít lên, và chiếc xe lửa bắt đầu chuyển động, không phải ngừng lại trong nhiều tiếng đồng hồ.

Một vùng quê thật đẹp, sương vẫn còn trên những cánh đồng và trên những chiếc lá của những cái cây tán rộng. Xe lửa chạy được một khoảng cách nào đó cạnh một con sông no nê chảy và vùng quê dường như mở ra vẻ đẹp vô hạn cùng sự sống. Đó đây những ngôi làng bốc khói, nhỏ với gia súc lang thang quanh những cánh đồng, hay đang kéo nước từ một cái giếng. Một cậu trai phủ trong những miếng giẻ rách bản thủ đang điều khiển hai hay ba con bò trước mặt cậu ấy dọc theo một con đường; cậu ấy vẫy tay, mỉm cười, khi chiếc xe lửa gầm thét đi qua. Sáng sớm hôm đó bầu trời xanh cực kỳ, những cái cây được rửa ráy và những cánh đồng được tưới nước bởi những cơn mưa mới đây và người ta đi loanh quanh làm những công việc của họ; nhưng không phải vì lý do này mà bầu trời rất gần gũi quả đất. Có trong không khí một cảm thấy của cái gì đó thiêng liêng, mà toàn thân tâm đang hiện diện của người ta đáp lại. Chất lượng của phước lành này thật lạ thường và chữa trị mọi phiền muộn, con người cô đơn đang đi dọc theo con đường đó, và một cái nhà bản thủ bên vệ đường, được tắm trong nó. Bạn sẽ không bao giờ tìm được nó trong những nhà thờ, những đền chùa, những thánh đường, bởi vì những thứ này do con người tạo ra và những thượng đế của họ được nhào nặn. Nhưng ở đó trong vùng quê khoáng đạt, và trong chiếc xe lửa kêu xành xạch đó, là sự sống không cạn kiệt, một phước lành mà cũng không thể được tìm kiếm hay được trao tặng. Nó hiện diện ở đó cho người ta thu nhận, giống như một bông hoa vàng nhỏ

đang trôi lên sát đường ray xe lửa. Mọi người trong chiếc xe lửa đang huyền thuyên và đang cười đùa, hay đang đọc tờ báo buổi sáng của họ, nhưng nó hiện diện ở đó trong họ, và trong những thứ đang tăng trưởng, mỏng manh của mùa xuân sớm. Nó hiện diện ở đó bao la và đơn giản, tình yêu đó mà không quyển sách nào có thể phơi bày, và cái trí không bao giờ có thể chạm đến. Nó hiện diện ở đó vào một buổi sáng kỳ diệu, chính sống của sự sống.

Có tám người chúng tôi trong căn phòng ánh sáng khá tối và diu diu, nhưng chỉ có hai hay ba người tham gia nói chuyện. Phía bên ngoài họ đang cắt cỏ; người nào đó đang mài một cái lưỡi liềm và tiếng nói của trẻ em vọng vào phòng. Những người đến đây trông rất khẩn thiết. Tất cả họ đã làm việc cực nhọc trong nhiều cách khác nhau cho sự tốt đẹp của xã hội, và không phải vì lợi lộc cá nhân, phía bên ngoài; nhưng kiêu ngạo là một điều lạ lùng, nó được giấu giếm dưới chiếc áo khoác của đạo đức và kính trọng.

“Tổ chức mà chúng tôi đại diện đang tan rã,” người lớn tuổi nhất bắt đầu; “nó đã chìm lĩm trong nhiều năm vừa qua, và chúng tôi phải làm cái gì đó để chặn đứng sự tan rã này. Quá dễ dàng để hủy diệt một tổ chức, nhưng quá khó khăn để dựng lên và duy trì nó. Chúng tôi đang đối diện nhiều khủng hoảng, và không hiểu lý do tại sao chúng tôi đã xoay sở để sống sót qua chúng, bị bầm dập, nhưng vẫn còn có thể vận hành. Tuy nhiên, lúc này, chúng tôi đã đến một cực điểm nơi chúng tôi phải làm cái gì đó khủng khiếp; nhưng cái gì? Đó là vấn đề của chúng tôi.”

Điều gì cần phải làm phụ thuộc vào những triệu chứng của bệnh nhân và vào những người mà chịu trách nhiệm cho bệnh nhân.

“Chúng tôi biết rất rõ những triệu chứng của sự tan rã, tất cả chúng quá rõ ràng. Mặc dù phía bên ngoài tổ chức này được công nhận và phát triển, phía bên trong nó đang mục nát. Những công nhân của chúng tôi là điều gì họ là; chúng tôi có những khác biệt của chúng tôi, nhưng đã xoay xở để theo cùng nhau trong nhiều năm như tôi có thể nhớ được. Nếu chúng tôi thỏa mãn bởi tổ chức phía bên ngoài, chúng tôi sẽ nghĩ rằng tất cả đều tốt đẹp; nhưng những người chúng tôi mà ở phía bên trong, biết được có một thụt lùi.”

Bạn và những người khác mà đã thành lập và chịu trách nhiệm cho tổ chức này đã khiến cho nó là nó là gì; bạn là tổ chức. Và sự tan rã vốn có sẵn trong mọi tổ chức, trong mọi xã hội hay văn hóa, đúng chứ?

“Đó là như thế,” một người khác đồng ý. “Nhu ông nói, thế giới là sự tạo tác riêng của chúng tôi; thế giới là chúng tôi, và chúng tôi là thế giới. Muốn thay đổi thế giới, chúng tôi phải thay đổi chính chúng tôi. Tổ chức này là bộ phận của thế giới; do bởi chúng tôi thoái hóa, thế là tổ chức và thế giới. Sự tái sinh phải bắt đầu từ chính chúng tôi. Sự rắc rối là, thưa ông, rằng sống đối với chúng tôi không là một tiến hành tổng thể; chúng tôi hành động tại những mức độ khác nhau, mỗi người đang mâu thuẫn với những người khác. Tổ chức này là một việc, và chúng tôi là một việc khác. Chúng tôi là những giám đốc, những chủ tịch, những thư ký, những viên chức cao nhất mà qua đó tổ chức này được vận hành. Chúng tôi không suy nghĩ nó là sống riêng của chúng tôi; nó là cái gì đó tách khỏi chúng tôi, cái gì đó phải được giải quyết và được đổi mới. Khi ông nói rằng tổ chức này là điều gì chúng tôi là, chúng tôi chấp nhận nó bằng từ ngữ, nhưng không phải phía bên trong; chúng tôi quan tâm đến

việc vận hành tổ chức này, và không phải vận hành chính chúng tôi.”

Liệu bạn thấy rằng bạn đang cần một vận hành?

“Tôi thấy rằng chúng tôi đang cần một vận hành kinh khủng,” người lớn tuổi nhất nói; nhưng ai sẽ là bác sĩ giải phẫu?”

Mỗi người chúng ta là bác sĩ giải phẫu và là bệnh nhân; không có uy quyền phía bên ngoài sẽ sử dụng con dao mổ. Chính nhận biết sự kiện rằng một giải phẫu là cần thiết đã khởi sự một hành động mà trong chính nó sẽ là sự giải phẫu. Nhưng nếu phải có một giải phẫu, nó có nghĩa rằng sự phiền muộn, sự mất hòa hợp đáng kể, do bởi bệnh nhân phải không còn sống trong một lẽ thói. Phiền muộn là điều không tránh khỏi. Muốn tránh khỏi tất cả phiền muộn của những sự việc như chúng là cần phải có sự hòa hợp của nghĩa trang, mà được giữ gìn cẩn thận và trật tự, nhưng đây những thi thể thói rữa được chôn cất.

“Nhưng liệu có thể, được cấu thành như chúng tôi là, giải phẫu chính chúng tôi?”

Thưa bạn, bằng cách đưa ra câu hỏi đó, bạn không thiết lập một bức tường mà ngăn cản sự giải phẫu không xảy ra được, hay sao? Vẫn vậy không nhận biết, bạn đang cho phép sự thoái hóa tiếp tục.

“Tôi muốn giải phẫu chính bản thân tôi, nhưng dường như tôi không thể thực hiện nó.”

Khi bạn cố gắng giải phẫu chính bạn, không có giải phẫu gì cả. Tạo ra một nỗ lực để chấm dứt sự thoái hóa là một phương cách khác của lần tránh sự kiện; nó là cho phép sự thoái hóa tiếp tục. Thưa bạn, thực sự bạn không muốn một giải phẫu; bạn muốn thực hiện những thay đổi nhỏ nhen, hoàn thiện những hình dáng bên ngoài bằng một chút thay đổi đó đây. Bạn muốn đổi mới, che đậy sự thoái hóa bằng vàng bạc với mục đích bạn có lẽ có được thế giới và tổ chức bạn ham muốn. Nhưng tất cả chúng ta đều đang già nua, và chúng ta sẽ chết. Tôi không đang ép buộc bạn chấp nhận điều này, nhưng tại sao bạn đừng dấn dng vào và cho phép có một giải phẫu? Máu lành mạnh, sạch sẽ sẽ chảy nếu bạn không ngăn cản nó.

Chương 18

‘MUỐN THAY ĐỔI XÃ HỘI BẠN PHẢI RA KHỎI NÓ’

Buổi sáng đó biển rất êm, êm nhiều hơn thường lệ, bởi vì gió từ phía nam đã ngừng thổi, và trước khi cơn gió từ hướng đông bắc bắt đầu, biển đang nghỉ ngơi. Những bãi cát trắng khô ran bởi mặt trời và nước muối, và có một mùi nồng của ozone, được pha trộn với mùi của rong tảo. Tuy nhiên vẫn chưa có bất kỳ người nào trên bãi biển, và người ta đã có biển cho chính người ta. Những con cua to, cùng một cái càng to hơn những cái càng khác, đang lười biếng đi chuyển, đang quan sát với cái càng lớn đang ve vẩy trong không khí. Cũng có những con cua nhỏ, loại bình thường, chạy thật nhanh đến chỗ nước đang liếm vào bờ hoặc phóng vào những cái hố nhỏ trong cát ướt. Hàng trăm con hải âu đứng loanh quanh, nghỉ ngơi và tỉa lông cho chính chúng. Cái vành của mặt trời vừa ló ra khỏi biển, và nó tạo ra một con đường bằng vàng trên mặt nước đứng yên. Mọi thứ dường như đang chờ đợi khoảnh khắc này – và nó trôi qua mau lẹ làm sao! Mặt trời tiếp tục leo lên khỏi biển, mà cũng yên lặng như cái hồ ẩn núp trong những cánh rừng sâu nào đó. Không cánh rừng nào có thể chứa đựng được những dòng nước này, chúng quá náo động, quá mạnh mẽ và mênh mông; nhưng buổi sáng đó chúng hiền hòa, thân thiện và mời mọc.

Dưới một cái cây bên trên bãi cát và dòng nước xanh lơ đang diễn ra một sống độc lập khỏi những con cua, nước mặn và những con hải âu. Những con kiến đen, to chạy vùn vụt loang quanh, không quyết định nơi nào để đi. Chúng sẽ leo thẳng lên cái cây, rồi bỗng nhiên ngoằn ngoèo đi xuống chẳng bởi lý do nào cả. Hai hay ba con sẽ ngừng lại rất vội vàng, cọ quây cái đầu của chúng loang quanh, và sau đó, bằng sự bùng nổ dữ dội của năng lượng, tất cả chúng đến một miếng gỗ mà chắc chúng đã phải tìm hiểu hàng trăm lần trước kia; chúng sẽ tìm hiểu nó lại bằng sự tò mò háo hức, và không còn quan tâm đến nó một giây sau. Rất yên lặng dưới cái cây, mặc dù mọi thứ quanh người ta rất sinh động. Không có một hơi thở của không khí đang khuấy động giữa những chiếc lá nhưng mọi chiếc lá đều no nê bởi vẻ đẹp và ánh sáng ban mai. Có một mảnh liệt quanh cái cây – không phải mảnh liệt khủng khiếp của đạt được, của thành công, nhưng mảnh liệt của tổng thể, trọn vẹn, đơn giản, một mình và tuy nhiên bộ phận của quả đất. Những màu sắc của những chiếc lá, của vài bông hoa, của những thân cây tối sẫm, được mảnh liệt hơn một ngàn lần, và những cành cây dường như gánh cả bầu trời. Nó rõ ràng kinh ngạc, rục rĩ và sinh động trong cái bóng của cái cây đơn chiếc đó.

Thiên định là một mảnh liệt đang gia tăng của cái trí mà ở trong sự nguyên vẹn của bất động. Cái trí không bất động giống như một con thú bị kỷ luật, bị kinh sợ hay bị thuần hóa nào đó; nó bất động giống như những dòng nước bất động ở sâu dưới nhiều mét. Bất động ở đó không giống như bề mặt khi cơn gió không còn. Bất động này có một sống và một chuyển động của riêng nó mà liên quan đến dòng chảy phía bên ngoài của sống, nhưng không bao giờ được tiếp xúc bởi nó. Mảnh liệt của nó không là mảnh liệt của cái máy công suất mạnh nào đó mà được sắp xếp vào chung bởi

những bàn tay có khả năng, ranh mãnh; nó cũng đơn giản và tự nhiên như tình yêu, như sét đánh, như một con sông no nê đang chảy.

Ông ấy nói rằng ông ấy đã hoạt động chính trị nhiều năm. Ông ấy đã thực hiện những công việc thông thường để leo lên những nấc thang của thành công – đã thân thiện với những người đứng đắn, đã hòa thuận với những người lãnh đạo mà chính họ cũng đã leo lên những bậc thang giống hệt – và ông ấy tiến rất nhanh. Ông ấy đã được gọi đi nước ngoài trong nhiều ủy ban quan trọng, và được quan tâm bằng sự kính trọng bởi những người để ý đến ông ấy; bởi vì ông ấy thật thà và không thoái hóa mặc dù cũng tham vọng như những người khác. Thêm vào tất cả điều này là ông ấy đọc rất nhiều, và những từ ngữ tuôn ra quá dễ dàng đối với ông ấy. Nhưng lúc này, do một cơ hội may mắn nào đó, ông ấy đã mệt mỏi bởi trò chơi của giúp đỡ quốc gia bằng cách quảng bá chính ông ấy và trở thành một con người rất quan trọng. Ông ấy mệt mỏi bởi nó, không phải bởi vì ông ấy không thể leo cao hơn nữa, nhưng bởi vì, qua một qui trình tự nhiên của thông minh, ông ấy đã thấy được sự tốt lành thăm thẳm của con người không hoàn toàn ở trong việc lên kế hoạch, trong hiệu quả, trong ganh đua để kiếm được quyền hành. Thế là ông ấy đã quẳng đi tất cả, và đang bắt đầu suy nghĩ mới mẻ lại tổng thể của sống.

Bạn có ý gì qua từ ngữ tổng thể của sống?

“Tôi đã trải qua nhiều năm trên một nhánh của con sông, chính xác là như thế, và tôi muốn dành những năm còn lại thuộc sông của tôi trên chính con sông. Mặc dù tôi tận hưởng mọi giây phút của đấu tranh chính trị, tôi sẽ không hồi

tiếc khi từ bỏ chính trị; và lúc này tôi ao ước được đóng góp vào sự tốt lành của xã hội từ quả tim của tôi không phải từ cái trí luôn luôn toan tính của tôi. Điều gì tôi nhận được từ xã hội tôi phải trả lại nó ít nhất hơn mười lần.”

Nếu người ta được phép hỏi, tại sao bạn đang suy nghĩ dựa vào cho và nhận?

“Tôi đã nhận quá nhiều từ xã hội; và tất cả mọi thứ mà nó đã cho tôi, tôi phải trả lại nó nhiều lần.”

Bạn nợ xã hội điều gì?

“Mọi thứ tôi có: tài khoản ngân hàng của tôi, giáo dục của tôi, danh tánh của tôi – Ô, quá nhiều thứ!”

Theo thực tế, bạn đã không nhận bất kỳ thứ gì từ xã hội, bởi vì bạn là bộ phận của nó. Nếu bạn là một thực thể tách rời, không liên quan với xã hội, vậy thì bạn có thể trả lại nó thứ gì bạn đã nhận. Nhưng bạn là bộ phận của xã hội, bộ phận của văn hóa mà đã sắp xếp bạn vào chung. Bạn có thể trả lại tiền bạc được mượn; liệu bạn có thể trả lại xã hội chùng nào bạn còn là bộ phận của xã hội?

“Nhờ vào xã hội tôi mới có tiền bạc, lương thực, quần áo, chỗ ở, và tôi phải làm cái gì đó đền bù lại. Tôi có lợi lộc bằng những thứ kiếm được của tôi trong cái khung của xã hội, và sẽ là không biết ơn khi tôi quay lưng lại nó. Tôi phải làm công việc gì đó tốt lành cho xã hội trong ý nghĩa lớn lao, và không như một ‘người giúp đỡ người khác nhưng lại nhận được thứ gì đó’.”

Tôi hiểu điều gì bạn có ý; nhưng thậm chí nếu bạn trả lại tất cả thứ gì bạn đã kiếm được, liệu việc đó sẽ giúp bạn thoát khỏi nợ nần của bạn? Điều gì xã hội đã trao tặng qua những nỗ lực của bạn là tương đối dễ dàng để trả lại; bạn có thể trao nó cho những người nghèo khó, hay cho Chính thể. Và sau đó cái gì? Bạn sẽ vẫn còn có ‘bổn phận’ của bạn đối với xã hội, bởi vì bạn vẫn còn là bộ phận của nó; bạn là một trong những công dân của nó. Chẳng nào bạn còn phụ thuộc vào xã hội, đồng hóa chính bạn cùng nó, bạn vừa là người cho lẫn người nhận. Bạn duy trì nó, bạn ủng hộ cấu trúc của nó, đúng chứ?

“Tôi có, như ông nói, tôi là một bộ phận hợp nhất của xã hội; không có nó tôi không hiện diện. Bởi vì tôi là cả tốt lẫn xấu xa của xã hội, tôi phải xóa sạch xấu xa và giữ lại tốt lành.”

Trong bất kỳ văn hóa hay xã hội được cho nào, ‘tốt lành’ là điều được chấp nhận, được kính trọng. Bạn muốn giữ lại cái cao cả trong cấu trúc của xã hội; đó là nó?

“Điều gì tôi muốn thực hiện là thay đổi khuôn mẫu của xã hội mà trong đó con người bị trói buộc. Tôi có ý điều này khẩn thiết nhất.”

Khuôn mẫu xã hội được thiết lập bởi con người; nó không độc lập khỏi con người, mặc dù nó có một sống riêng của nó, và con người không độc lập khỏi nó; chúng có liên quan lẫn nhau. Thay đổi trong khuôn mẫu là không thay đổi gì cả; nó chỉ là bổ sung, đổi mới. Chỉ bằng cách ra khỏi khuôn mẫu của xã hội mà không dựng lên một khuôn mẫu khác, bạn mới có thể ‘giúp đỡ’ xã hội. Chẳng nào bạn còn

phụ thuộc vào xã hội, bạn chỉ đang giúp đỡ nó thoái hóa. Tất cả những xã hội gồm cả những không tưởng tuyệt vời nhất, có bên trong chúng những hạt giống của sự thoái hóa riêng của chúng. Muốn thay đổi xã hội, bạn phải ra khỏi nó. Bạn phải kết thúc là cái gì xã hội là: tham lợi, tham vọng, ganh tị, tìm kiếm quyền hành và vân vân.

“Ông có ý tôi phải trở thành một thầy tu, một khất sĩ?”

Chắc chắn không. Người khất sĩ chỉ từ bỏ sự thể hiện phía bên ngoài của thế giới, của xã hội, nhưng phía bên trong anh ấy vẫn là một bộ phận của nó; anh ấy vẫn đang bùng bùng sự ham muốn để thành tựu, để kiếm được, để trở thành.

“Vâng, tôi thấy điều đó.”

Chắc chắn, bởi vì bạn đã hừng hực chính bạn trong chính trị của bạn, vấn đề của bạn không chỉ là ra khỏi xã hội, nhưng còn hoàn toàn sống lại để thương yêu và đơn giản. Nếu không có tình yêu, dù bạn có lẽ làm bất kỳ điều gì, bạn sẽ không biết hành động tổng thể mà một mình nó có thể cứu thoát con người.

“Điều đó đúng, thưa ông: chúng tôi không thương yêu, chúng tôi không thực sự đơn giản.”

Tại sao? Bởi vì bạn quá quan tâm những đổi mới, những bồn phận, những kính trọng, trở thành cái gì đó, đấu tranh để qua phía bên kia. Trong danh nghĩa của một thứ khác, bạn quan tâm đến chính bạn, bạn bị trói buộc trong cái vỏ sò riêng của bạn. Bạn nghĩ bạn là trung tâm của quả đất đẹp đẽ này. Bạn không bao giờ ngừng lại để nhìn ngắm một

cái cây, một bông hoa, con sông đang chảy; và nếu do một tình cờ nào đó bạn có nhìn ngắm, hai mắt của bạn đầy những sự việc của cái trí, và không phải bằng vẻ đẹp và tình yêu.

“Lại nữa, điều đó là đúng thực; nhưng người ta phải làm gì đây?”

Nhìn ngắm và hãy đơn giản.

Chương 19

‘NƠI NÀO CÁI TÔI HIỆN DIỆN, TÌNH YÊU KHÔNG HIỆN DIỆN’

Những bụi hoa hồng ngay bên trong cái cổng được phủ bởi những bông hoa hồng đỏ rực, nặng trĩu hương thơm, và những con bướm đang vờn quanh chúng. Cũng có hoa cúc vạn thọ và hoa đậu đang nở. Cái vườn nhìn ra con sông, và buổi chiều đó nó đầy ánh sáng vàng rực của mặt trời lặn. Những con thuyền đánh cá, trong chùng mực nào đó có hình thể như những con thuyền đáy bằng, đen thui trên bờ mặt đứng yên của con sông. Ngôi làng nằm giữa những cái cây trên phía đối nghịch cách đây một dặm, và tuy nhiên những tiếng nói vẫn rõ ràng chuyển sang qua dòng nước. Từ cái cổng có con đường dẫn xuống con sông. Nó nhập vào con đường đất cứng mà được sử dụng bởi dân làng trên con đường của họ đến và về từ thị trấn. Con đường này kết thúc đột ngột tại bờ của một con suối mà chảy vào một con sông lớn. Nó không là một bờ cát, nhưng đầy những đất sét ẩm ướt, và hai bàn chân bám vào nó. Băng qua dòng suối tại điểm này họ sẽ dựng lên một cây cầu bằng tre; nhưng bây giờ đã có một cái sà lan thô kệch chất đầy những người dân làng yên lặng quay về nhà sau một ngày buôn bán trong thị trấn. Hai người đàn ông đẩy sào đưa chúng tôi qua, trong khi những người dân làng ngồi tùm tùm trong sự lạnh lẽo của

chiều tối. Có một cái đèn nhỏ được thắp sáng khi tối hơn, nhưng mặt trăng sẽ cho họ ánh sáng. Một bé gái nhỏ đang mang một cái rổ đựng củi, bé vừa đặt nó xuống trong khi băng qua con suối, và lúc này đang gặp khó khăn trong việc nhắc nó lên lại. Nó nặng lắm cho một bé gái nhỏ, nhưng với sự giúp đỡ nào đó bé nhận cái rổ cẩn thận và đặt trên cái đầu nhỏ xíu của bé, và dường như nụ cười của bé chan hòa vũ trụ. Tất cả chúng tôi đều leo lên những bờ sâu với những bước chân cẩn thận, và chẳng mấy chốc dân làng huyền thuyên đi khỏi và đi xuống con đường.

Ở đây nó là vùng quê khoáng dãng, và đất rất màu mỡ bởi những cặn bã phù sa của nhiều thế kỷ. Đất đai bằng phẳng và trồng trọt cẩn thận, được điểm tô bởi những cái cây cổ thụ, vươn đến tận đường chân trời. Có những cánh đồng của những hạt đậu thơm nức mùi, màu trắng đang nở hoa, cũng như lúa mì mùa đông và những hạt khác. Ở một phía con sông đang chảy, rộng và uốn khúc, có một cái làng nhìn xuống con sông, ồn ào bởi những hoạt động. Ở đây con đường rất cổ xưa; người ta nói rằng một Đấng Khai Sáng đã đi bộ trên nó, và người hành hương đã và đang sử dụng nó trong nhiều thế kỷ. Nó là con đường thiêng liêng, và có những ngôi đền nhỏ đó đây dọc theo lối đi thiêng liêng đó. Những cây xoài và những cây me cũng rất cổ, và một số đang hấp hối, khi đã thấy quá nhiều. Tương phản bầu trời chiều tối vàng rực chúng thật bệ vệ, những cành của chúng đen và mở rộng. Xa hơn chút nữa, có một cánh rừng tre, màu vàng bởi tuổi tác, và trong một cái vườn cây ăn quả nhỏ một con dê bị trói vào một cái cây ăn quả đang kêu gào đờ đờ của nó, đang nhảy nhót tung tăng khắp mọi nơi. Con đường tiếp tục qua những vườn xoài khác, và bên cạnh một cái ao bình thản. Có một yên lặng nín thở, và mọi người biết là giờ ăn lạnh. Quả đất và mọi thứ ập vào nó và trở thành

thiên liêng. Không phải rằng cái trí nhận biết an bình này như cái gì đó phía bên ngoài của chính nó, cái gì đó phải được ghi nhớ và được chuyển tải, nhưng có một bất động hoàn toàn của cái trí. Chỉ có cái vô hạn.

Anh ấy là một người đàn ông khá trẻ, trong lứa tuổi bốn mươi, anh ấy nói; mặc dù anh ấy đã đối diện nhiều khán giả và đã nói chuyện với sự tự tin vô cùng, anh ấy vẫn còn khá rụt rè. Giống như quá nhiều người khác thuộc thế hệ của anh ấy, anh ấy đã đùa giỡn với chính trị, với tôn giáo, và với đời mới xã hội. Anh ấy đã viết những bài thơ, và vẽ tranh. Nhiều người lãnh đạo nổi tiếng là bạn bè của anh ấy, và anh ấy có thể đã tiến xa trong chính trị; nhưng anh ấy đã chọn hướng ngược lại và mãn nguyện khi che giấu thanh danh của anh ấy trong một thị trấn vùng núi xa xôi.

“Tôi đã mong chờ được thấy ông trong nhiều năm. Có lẽ ông không nhớ nó, nhưng có một lần tôi đã ở trên cùng con tàu với ông để đi đến Châu Âu trước thế chiến thứ hai. Người cha của tôi rất quan tâm đến những lời giảng của ông, nhưng tôi đã trôi dạt vào chính trị và những sự việc khác. Cuối cùng ham muốn nói chuyện lại với ông của tôi đã trở nên quá kiên trì đến độ nó không thể bị trì hoãn thêm nữa. Tôi muốn phơi bày quả tim của tôi – cái gì đó tôi không bao giờ thực hiện với bất kỳ người nào khác, bởi vì không dễ dàng khi bộc lộ về chính người ta với những người khác. Trong một khoảng thời gian dài tôi đã tham dự những nói chuyện và những bàn luận của ông tại những nơi khác nhau, nhưng mới đây tôi đã có một thôi thúc mãnh liệt muốn gặp ông riêng tư, bởi vì tôi đã đến một mẩu chốt.”

Thuộc loại gì?

“Đường như tôi không thể ‘phá vỡ’. Tôi đã thực hiện một loại thiền định nào đó, không phải cái loại mà thôi miên

ông, nhưng cố gắng nhận biết sự suy nghĩ riêng của tôi và vân vân. Trong tiến hành này tôi luôn luôn bị ngủ mê. Tôi giả sử như vậy bởi vì tôi quá lười biếng, dễ dãi. Tôi đã nhịn ăn, và tôi đã cố gắng nhiều kiểu ăn uống khác nhau, nhưng tình trạng lơ đãng này vẫn kiên cố.”

Liệu có phải bởi lười biếng, hay bởi cái gì khác? Liệu có phải có một thất vọng sâu thẳm phía bên trong? Liệu cái trí của bạn đã bị biến cho đờ đẫn, vô cảm, bởi những biến cố thuộc sống của bạn? Nếu người ta được phép hỏi, có phải rằng tình yêu không hiện diện ở đó?

“Tôi không biết, thưa ông; mang máng tôi đã suy nghĩ về những vấn đề này, nhưng chưa bao giờ có thể nắm được bất kỳ điều gì. Có lẽ tôi đã bị bóp nghẹt bởi quá nhiều điều tốt lành và xấu xa. Trong một cách nào đó, sống đã quá dễ dàng đối với tôi, gia đình, tiền bạc, những khả năng nào đó, và vân vân. Không gì khó khăn lắm, và đó có lẽ là trở ngại. Cảm giác chung của sống thoải mái và có khả năng để giải quyết bất kỳ tình huống khó khăn nào có lẽ khiến tôi mềm yếu.”

Đó là nó à? Đó không chỉ là một diễn tả của những xảy ra hời hợt, hay sao? Nếu những sự việc đó đã ảnh hưởng bạn sâu thẳm, chắc có lẽ bạn đã sống một loại sống khác biệt, bạn chắc đã theo sau những nguồn sống dễ dàng. Nhưng bạn không như thế, vì vậy phải có một tiến hành khác hẳn đang vận hành mà khiến cho cái trí của bạn lơ đãng và không thích ứng.

“Vậy thì nó là gì? Tôi không bận tâm về tình dục; tôi đã buông thả trong nó, nhưng nó chưa bao giờ là một đam mê

đối với tôi đến mức độ tôi trở thành một nô lệ cho nó. Nó bắt đầu bằng tình yêu và kết thúc trong thất vọng, nhưng không phải trong tuyệt vọng. Tôi khá chắc chắn về điều đó. Tôi không chỉ trích và cũng không theo đuổi tình dục. Dù sao chăng nữa, nó không là một vấn đề đối với tôi.”

Liệu sự dửng dưng này hủy diệt nhạy cảm? Rốt cuộc, tình yêu là mong manh, và một cái trí mà đã thiết lập sự phòng vệ chống lại sống không là tình yêu.

“Tôi không nghĩ tôi đã thiết lập sự phòng vệ chống lại tình dục; nhưng tình yêu không nhất thiết phải là tình dục, và tôi thực sự không biết liệu tôi có thương yêu hay không.”

Bạn thấy đó, những cái trí của chúng ta được vun quén quá cẩn thận mà đã lấp đầy quả tim của chúng ta bằng những sự việc của cái trí. Chúng ta trao hầu hết thời gian và năng lượng của chúng ta cho việc kiếm sống, cho việc thu lượm hiểu biết, cho ngọn lửa của niềm tin, ái quốc và tôn sùng chính thể, cho những hoạt động của đổi mới xã hội, cho sự theo đuổi những lý tưởng và những đạo đức, và cho nhiều sự việc khác mà với nó cái trí bị bận tâm; vì thế quả tim thành trống rỗng, và cái trí trở nên phong phú trong sự ranh mãnh của nó. Điều này không tạo ra vô cảm, hay sao?

“Liệu đúng rằng chúng tôi đã quá vun đắp cái trí? Chúng tôi tôn sùng hiểu biết, và con người trí năng được tôn vinh, nhưng chẳng mấy người trong chúng tôi thương yêu trong ý nghĩa mà ông đang nói. Nói về chính tôi, thành thật tôi không biết liệu tôi có bất kỳ tình yêu nào không. Tôi không giết chóc để ăn. Tôi yêu thiên nhiên. Tôi thích đi vào rừng và cảm thấy sự yên lặng và vẻ đẹp của chúng; tôi thích

ngủ dưới bầu trời khoáng đạt. Liệu tất cả điều này thể hiện rằng tôi thương yêu?”

Nhạy cảm với thiên nhiên là bộ phận của tình yêu; nhưng nó không là tình yêu, đúng chứ? Để hòa nhã và tử tế, để làm những công việc tốt lành, không đòi hỏi bất kỳ cái gì đáp lại, là bộ phận của tình yêu; nhưng nó không là tình yêu, đúng chứ?

“Vậy thì tình yêu là gì?”

Tình yêu là tất cả những phần này, nhưng còn nhiều hơn nữa. Tổng thể của tình yêu không ở trong sự đo lường của cái trí; và muốn biết tổng thể đó, cái trí phải làm trống không những bận tâm của nó dù cao quý hay tự cho mình là trung tâm. Khi hỏi làm thế nào để làm trống không cái trí, hay làm thế nào để không tự cho mình là trung tâm, là theo đuổi một phương pháp; và theo đuổi một phương pháp là một bận tâm khác của cái trí.

“Nhưng liệu có thể làm trống không cái trí mà không có loại nỗ lực nào?”

Tất cả nỗ lực, ‘đúng đắn’ cũng như ‘sai lầm’, đều duy trì cái trung tâm, tâm điểm của sự thành tựu, cái tôi. Nơi nào cái tôi hiện diện, tình yêu không hiện diện. Nhưng chúng ta đang nói về sự trì trệ của cái trí, về sự vô cảm của nó. Bạn đã không đọc nhiều? Và có lẽ hiểu biết không là bộ phận của qui trình vô cảm này?

“Tôi không là một học giả, nhưng tôi đọc nhiều, và tôi thích ngồi trong những thư viện. Tôi tôn trọng hiểu biết, và

tôi hoàn toàn không thấy tại sao ông suy nghĩ rằng nhất thiết hiểu biết tạo ra vô cảm.”

Chúng ta có ý gì qua từ ngữ hiểu biết? Đa phần sống của chúng ta là điều gì chúng ta đã được dạy bảo, đúng chứ? Chúng ta có lẽ thêm vào cho sự học hỏi của chúng ta, nhưng qui trình lặp lại này tiếp tục và củng cố thói quen của tích lũy. Điều gì bạn biết chỉ là điều gì bạn đã học được, hay được chỉ bảo, hay điều gì bạn đã trải nghiệm? Điều gì bạn trải nghiệm lúc này được định hình bởi điều gì bạn đã trải nghiệm trước kia. Trải nghiệm thêm nữa là điều gì đã trải nghiệm rồi, chỉ phóng đại hay bổ sung thêm, và thế là qui trình lặp lại được duy trì. Lặp lại cái tốt lành hay cái xấu xa, cao quý hay tầm thường, chắc chắn tạo ra vô cảm, bởi vì cái trí chuyển động chỉ trong lãnh vực của cái đã được biết. Liệu đây có lẽ là lý do tại sao cái trí của bạn đờ đẫn?

“Nhưng tôi không thể gạt đi tất cả mọi điều mà tôi biết, mọi điều mà tôi đã tích lũy như hiểu biết.”

Bạn là hiểu biết này, bạn là những sự việc mà bạn đã tích lũy; bạn là cái máy đĩa mà luôn luôn lặp lại điều gì được khắc trên nó. Bạn là bài ca, sự ồn ào, sự huyền thuyên của xã hội, của văn hóa của bạn. Liệu có một “bạn” không bị hư hỏng, tách khỏi tất cả huyền thuyên này, hay không? Lúc này, tự cho mình là trung tâm này đang lo âu để được tự do chính nó khỏi những sự việc nó đã thâm lượm; nhưng cái nỗ lực nó thực hiện để được tự do vẫn còn là bộ phận của qui trình tích lũy. Bạn có một cái đĩa hát mới để vui đùa, cùng những từ ngữ mới, nhưng cái trí của bạn vẫn còn đờ đẫn, vô cảm.

“Tôi thấy điều đó chính xác; ông đã diễn tả rất rõ ràng tình trạng cái trí của tôi. Tôi đã học được, trong thời gian của tôi, những từ ngữ của những học thuyết khác nhau, cả tôn giáo lẫn chính trị; nhưng như ông vạch rõ, tại bản thể cái trí của tôi vẫn còn giống y hệt. Lúc này tôi nhận biết rất rõ ràng điều này; và tôi cũng nhận biết rằng toàn qui trình này khiến cho cái trí của tôi khôn ngoan một cách hời hợt, tinh táo và linh động phía bên ngoài, trong khi phía bên dưới bề mặt này vẫn còn là cái tự cho mình là trung tâm cũ kỹ mà là ‘cái tôi’.”

Liệu bạn nhận biết tất cả điều này như một sự kiện, hay bạn biết nó chỉ qua sự diễn tả của một người khác? Nếu nó không là sự khám phá riêng của bạn, cái gì đó mà bạn tìm được cho chính bạn, vậy thì nó vẫn chỉ là từ ngữ và không là sự kiện mà là quan trọng.

“Tôi hoàn toàn không theo kịp điều này. Làm ơn thâm nhập chậm chậm, thưa ông, và giải thích nó lại.”

Liệu bạn biết bất kỳ thứ gì, hay bạn chỉ công nhận? Sự công nhận là một qui trình của liên tưởng, ký ức, mà là hiểu biết. Đó là thực sự, đúng chứ?

“Tôi nghĩ tôi thấy điều gì ông có ý. Tôi biết rằng con chim đó là con vẹt chỉ bởi vì tôi đã được bảo như thế. Qua liên tưởng, ký ức mà là hiểu biết, có sự công nhận, và sau đó tôi nói: ‘Nó là một con vẹt’.”

Từ ngữ con vẹt đã ngăn cản bạn không nhìn ngắm con chim, con vật mà đang bay. Hầu như chúng ta không bao giờ nhìn vào sự kiện, nhưng vào từ ngữ hay biểu tượng mà đại diện cho sự kiện đó. Sự kiện thối lui và từ ngữ, biểu tượng,

trở thành quan trọng nhất. Lúc này, liệu bạn có thể nhìn ngắm sự kiện, dù nó có lẽ là sự kiện gì, tách khỏi từ ngữ, biểu tượng?

“Đường như đối với tôi, sự nhận biết về sự kiện, và sự nhận biết về từ ngữ đại diện cho sự kiện đó, xảy ra trong cái trí tại cùng thời điểm.”

Liệu cái trí có thể tách rời sự kiện khỏi từ ngữ?

“Tôi không nghĩ nó có thể.”

Có lẽ chúng ta đang khiến cho điều này khó khăn hơn nó thực sự là. Cái vật đó được gọi là một cái cây; từ ngữ và cái vật đó là hai sự vật tách rời, đúng chứ?

“Thực sự nó là như thế; nhưng bởi vì ông nói chúng ta luôn luôn nhìn ngắm cái vật đó qua từ ngữ.”

Liệu bạn có thể tách rời cái vật đó khỏi từ ngữ? Từ ngữ ‘tình yêu’ không là cảm giác, sự kiện của tình yêu.

“Nhưng trong một cách, từ ngữ cũng là một sự kiện, đúng chứ?”

Trong một cách, vâng. Những từ ngữ hiện diện để chuyên tải và cũng để ghi nhớ, để cố định trong cái trí một trải nghiệm thoáng chốc, một suy nghĩ, một cảm thấy; vì vậy chính cái trí là từ ngữ, trải nghiệm, nó là ký ức của sự kiện dựa vào vui thú và đau khổ, tốt lành và xấu xa. Toàn qui trình này xảy ra bên trong lãnh vực của thời gian, lãnh vực của cái đã được biết; và bất kỳ cách mạng nào bên trong lãnh vực đó

không là cách mạng gì cả, nhưng chỉ là một bổ sung của cái gì đã là.

“Nếu tôi hiểu rõ ông một cách đúng đắn, ông đang nói rằng tôi đã khiến cho cái trí của tôi dờ dẩn, trì trệ, vô cảm, qua suy nghĩ lặp lại hay truyền thống, mà tự kỷ luật là một bộ phận của nó. Kết thúc qui trình lặp lại này, cái đĩa hát, mà là cái tôi phải bị phá vỡ; và nó có thể bị phá vỡ chỉ bằng cách thấy sự kiện, và không phải qua nỗ lực. Nỗ lực, ông nói, chỉ khiến cho cái máy đĩa cuộn lại, vì vậy trong đó không có hy vọng. Vậy thì cái gì?”

Thấy sự kiện, cái gì là, và để cho sự kiện đó vận hành; liệu bạn không vận hành vào sự kiện? – ‘bạn’ là một hệ thống máy móc lặp lại, cùng những quan điểm, những nhận xét, hiểu biết của nó.

“Tôi sẽ cố gắng,” anh ấy nói đầy khẩn thiết.

Cố gắng là bôi dầu cho hệ thống máy móc lặp lại, không kết thúc được nó.

“Thưa ông, ông đang lột bỏ mọi thứ khỏi người ta, và không còn gì sót lại. Nhưng đó có lẽ là cái mới mẻ.”

Đúng vậy.

Chương 20

‘SỰ PHÂN CHIA CỦA CON NGƯỜI ĐANG KHIẾN CHO ANH ẤY BỆNH TẬT’

Vẫn còn rất sớm và có một làn sương mỏng đang giầu giếm những bụi cây và những bông hoa. Những giọt sương to đang sáng tạo một vòng tròn ẩm ướt quanh những cái cây. Mặt trời vừa ló dạng đằng sau một khối cây cối mà lúc này hoàn toàn yên lặng, do bởi tất cả những con chim huyền thuyên đã rải rác khắp mọi nơi cho một ngày. Những động cơ của những chiếc máy bay đang khởi động, và tiếng âm âm của nó lấp đầy không khí ban mai; nhưng chẳng mấy chốc chúng sẽ rời đi để đến những vùng đất khác của lục địa rộng lớn, và ngoại trừ những ồn ào hàng ngày của một thị trấn, mọi thứ sẽ lại yên lặng.

Một người ăn mày có giọng hát hay đang hát ngoài đường, và bài hát buồn bã đó quá quen thuộc với mọi người. Giọng hát của ông ấy không lớn lắm, và giữa tiếng ào ào của xe buýt và tiếng la hét của con người đang gọi nhau bên kia đường, nó có một âm thanh nghênh đôn và dễ chịu. Bạn sẽ nghe ông ấy mỗi buổi sáng nếu bạn sống quanh đây. Nhiều người ăn mày cố làm những trò vui, hay có những con khỉ làm những trò vui; họ đang biết và khôn ngoan, cùng một cái nhìn ranh mãnh và một nụ cười dễ dàng. Nhưng người ăn mày này là một loại hoàn toàn khác hẳn. Ông ấy là một người

ăn mày đơn giản, với một cái gậy dài và quần áo bẩn thỉu. Ông ấy không có những giả vờ, không có những cách ve vãn. Những người khác nhận được nhiều của bố thí hơn ông ấy, do bởi con người, thích được nịnh nọt, được gọi những cái tên mỹ miều, hay được cầu phước lành và được chúc tụng giàu có. Nhưng người ăn mày này không làm những việc đó. Ông ấy xin ăn, và nếu bạn cho, ông ấy cúi đầu và tiếp tục hát; không ngừng lại, không biểu lộ. Ông ấy sẽ đi dọc theo nguyên chiều dài có bóng mát của con đường, luôn luôn nhường bước cho người khác; tại khúc cuối của con đường, ông ấy sẽ quẹo phải để vào một con đường hẹp và yên lặng hơn, và bắt đầu hát lại, cuối cùng đi mất dạng vào những con đường nhỏ hơn. Ông ấy còn khá trẻ, và có một cảm giác dễ chịu quanh ông ấy.

Máy bay cất cánh đúng giờ và êm ả bay lên cao qua thành phố, cùng những cái vòm, những cái mộ cổ xưa của nó và những khu cao ốc dài, xấu xí, phô trương vừa được xây dựng. Ra khỏi thành phố là con sông, ngoằn ngoèo và rộng, nước của nó là một màu xanh nhạt; và máy bay theo nó, bay về hướng đông nam. Khoảng cao độ sáu ngàn feet, máy bay cân bằng lại, và vùng quê nằm dưới chúng tôi, tất cả bị phá thành những mảnh nhỏ xanh lá cây xám không đều đặn, mỗi con người đang sở hữu một mảnh nhỏ xíu. Con sông lang thang qua nhiều làng mạc, và từ nó có những con kênh do con người tạo ra, hẹp, thẳng, trải dài vào những cánh đồng. Hàng trăm dặm ở hướng đông, những dãy núi phủ tuyết bắt đầu xuất hiện, lẫm lẫm và huyền ảo trong những tia màu hồng của chúng. Thoạt đầu dường như chúng đang trôi nổi trên đường chân trời, và rất khó khăn để tin rằng chúng là những hòn núi, cùng những đỉnh nhọn và hình thể đồ sộ. Từ bề mặt của quả đất, tại khoảng cách đó, chúng không thể thấy được, nhưng từ cao độ này chúng nhìn thấy dễ dàng và đẹp

hoành tráng. Hầu như người ta không thể rời mắt khỏi chúng, bởi vì sự mất đi sự khác biệt chút xíu trong vẻ đẹp và tráng lệ của chúng. Một dãy núi từ từ nhường chỗ cho một dãy núi khác, một đỉnh núi đồ sộ sang một đỉnh núi đồ sộ khác. Chúng che phủ đường chân trời phía đông bắc, và thậm chí sau khi chúng tôi đã bay được hai tiếng đồng hồ, chúng vẫn còn ở đó. Không thể tin được: màu sắc, mệnh mang và cô đơn. Người ta đã quên đi mọi thứ khác – những hành khách, cơ trưởng đang hỏi những câu hỏi, và người tiếp viên đang yêu cầu xem vé. Nó không là sự mê mải của một đứa trẻ trong một đồ chơi, cũng không là một thầy tu trong xà lim của anh ấy, cũng không là một khát sĩ trên bờ một con sông. Nó là một tình trạng của chú ý tổng thể mà trong đó không có xao nhãng. Chỉ có vẻ đẹp và vinh quang của quả đất. Không có người nhìn ngắm.

Một người tâm lý học, một người phân tích, và một tiến sĩ y khoa, ông ấy béo phệ, với một cái đầu to và hai mắt nghiêm túc. Ông ấy đến, ông ấy nói, để nói chuyện về nhiều vấn đề; tuy nhiên, ông ấy sẽ không dùng những từ ngữ tâm lý và phân tích, nhưng sẽ sử dụng những từ ngữ mà hai chúng tôi đều quen thuộc. Vì đã học hỏi từ những người tâm lý nổi tiếng, và chính ông ấy đã được phân tích bởi một người trong số họ, ông ấy biết những giới hạn của tâm lý học hiện đại, cũng như giá trị điều trị của nó. Nó không luôn luôn thành công, ông ấy giải thích, nhưng nó có những khả năng lớn lao trong bàn tay của những con người đúng đắn. Dĩ nhiên, có nhiều người gian manh, nhưng điều đó phải được chấp nhận. Ông ấy cũng nghiên cứu, mặc dù không rộng rãi lắm, suy nghĩ và ý tưởng của phương đông về ý thức.

“Khi tầng ý thức bên trong được tìm ra và giải thích ở đây trong phương Tây lần đầu tiên, không trường đại học nào cho nó một chỗ đứng, và không nhà xuất bản nào hứa hẹn

tung ra những quyển sách; nhưng lúc này, dĩ nhiên, chỉ sau hai thập niên, từ ngữ đã ở trên hai môi của mọi người. Chúng tôi thích nghĩ rằng chúng tôi là người khám phá mọi thứ, và rằng phương Đông là cánh rừng của những huyền bí, và những trò ma thuật vĩ đại; nhưng sự thật là phương Đông đã thực hiện sự thâm nhập vào ý thức cách đây nhiều thế kỷ, chỉ vì họ đã sử dụng những biểu tượng khác nhau, với những ý nghĩa rộng rãi nhiều hơn. Tôi đang nói điều này chỉ để thể hiện rằng tôi đang háo hức học hành, và không phải những thành kiến thông thường trong vấn đề này. Chúng tôi, những người chuyên biệt trong lãnh vực tâm lý có giúp đỡ những người không hòa hợp quay lại xã hội, và dường như đó là quan tâm chính của chúng tôi. Nhưng dẫu vậy, thuộc cá nhân tôi không thỏa mãn bởi điều này – mà dẫn tôi đến một trong những vấn đề tôi muốn nói chuyện. Liệu đó là tất cả mà chúng tôi, những người tâm lý học có thể thực hiện? Liệu chúng tôi không làm gì quan trọng hơn là chỉ giúp đỡ những cá nhân mất cân bằng quay lại với xã hội?”

Liệu xã hội là lành mạnh đến độ một cá thể nên quay lại nó? Chính xã hội không đang trợ giúp để khiến cho cá thể không lành mạnh, hay sao? Dĩ nhiên, những người không lành mạnh phải được chữa trị để lành mạnh, điều đó không cần phải nói; nhưng tại sao cá thể phải điều chỉnh chính anh ấy vào một xã hội không lành mạnh? Nếu anh ấy lành mạnh, anh ấy sẽ không là bộ phận của nó. Đầu tiên nếu không đưa ra câu hỏi sự lành mạnh của xã hội là gì, tốt lành gì khi giúp đỡ những người không lành mạnh tuân phục vào xã hội?

“Tôi không nghĩ xã hội là lành mạnh; nó được điều hành bởi và cho những người mê tín, tuyệt vọng, tìm kiếm quyền hành. Nó luôn luôn trong tình trạng thay đổi hỗn loạn.

Trong suốt chiến tranh vừa qua tôi đã giúp đỡ chữa trị những người mất cân bằng trong quân đội mà không thể điều chỉnh họ đến những kinh hoàng của chiến tranh. Họ có thể là đúng, nhưng chiến tranh vẫn tiếp tục, và nó phải được chiến thắng. Một số những người chiến đấu còn sống sót vẫn cần điều trị tâm thần, và đưa họ trở về với xã hội sẽ là một công việc tốt lành.”

Giúp đỡ cá thể phù hợp vào xã hội mà luôn luôn có chiến tranh trong chính nó – liệu đây là điều gì những người tâm lý học và những người phân tích được yêu cầu phải thực hiện? Liệu cá thể được chữa trị chỉ với mục đích để giết chết hay bị giết chết? Nếu người ta không bị giết chết, hay bị thúc đẩy đến điên khùng, vậy thì liệu người ta chỉ cần phải phù hợp vào cấu trúc của hận thù, ganh tị, tham vọng và mê tín mà có thể rất khoa học?

“Tôi thừa nhận xã hội không là điều gì nó nên là, nhưng ông có thể làm gì đây? Ông không thể thoát khỏi xã hội, ông phải làm việc trong nó, sống trong nó, đau khổ và chết trong nó. Ông không thể trở thành một người ẩn tu, hay một trong những người rút lui và suy nghĩ chỉ trong sự cứu rỗi riêng của họ. Chúng ta phải cứu thoát xã hội bất kể chính nó như thế nào.”

Xã hội là sự liên hệ giữa con người và con người; cấu trúc của nó được đặt nền tảng trên sự ép buộc, sự tham vọng, sự hận thù, những ganh tị hão huyền của anh ấy, toàn bộ sự phức tạp của sự thôi thúc để thống trị và để tuân phục của anh ấy. Nếu cá thể đó không ra khỏi cấu trúc thoái hóa này, liệu có thể có giá trị căn bản nào trong sự giúp đỡ của người

phân tâm học? Anh ấy sẽ chỉ bị làm cho thoái hóa lại mà thôi.

“Nó là bản phận của người phân tâm học để chữa trị. Chúng tôi không là những người đổi mới xã hội; chuyên môn đó dành cho những người xã hội học.”

Sống là một, nó không được phân thành từng ngành chuyên môn. Chúng ta phải quan tâm tổng thể của con người: công việc của anh ấy, tình yêu của anh ấy, cách cư xử của anh ấy, sức khỏe của anh ấy, chết của anh ấy và Thượng đế của anh ấy – cũng như những quả bom nguyên tử. Do bởi sự phân chia này của con người mới đang khiến cho anh ấy bệnh tật.

“Một số người chúng tôi nhận ra điều này, thưa ông, nhưng chúng tôi có thể làm gì đây? Chính chúng tôi không là những con người tổng thể cùng một tầm nhìn tổng thể, một động cơ và mục đích hiệp thông. Chúng tôi chữa trị một bộ phận trong khi phần còn lại bị tan nát, chỉ để thấy rằng sự thoái hóa sâu thẳm đang hủy diệt tổng thể. Người ta sẽ làm gì đây? Như một người phân tâm học, bản phận của tôi là gì?”

Chữa trị, rõ ràng; nhưng nó cũng không là trách nhiệm của một bác sĩ phải chữa trị xã hội như một tổng thể hay sao? Không thể có sự đổi mới của xã hội; chỉ có thể có một cách mạng phía bên ngoài khuôn mẫu của xã hội.

“Nhưng tôi quay lại vấn đề của tôi: như một cá thể, người ta có thể làm gì?”

Ra khỏi xã hội, dĩ nhiên; được tự do, không phải khỏi những sự việc thuần túy phía bên ngoài, nhưng khỏi ganh tị, tham vọng, tôn sùng thành công và vân vân.

“Tự do như thế sẽ tốn nhiều thời gian hơn để học hành, và chắc chắn sẽ có sự yên lặng to tát hơn; nhưng liệu nó sẽ không dẫn đến một hiện diện vô dụng, hời hợt hay sao?”

Ngược lại, tự do khỏi ganh tị và sợ hãi sẽ trao tặng cá thể một tình trạng của hiệp thông, đúng chứ? Nó sẽ kết thúc những hình thức khác nhau của tẩu thoát mà chắc chắn gây ra sự hoang mang và tự mâu thuẫn, và sống sẽ có một ý nghĩa bao quát hơn, thăm thẳm hơn.

“Vài tẩu thoát nào đó không gây lợi lộc cho một thông minh bị giới hạn, hay sao? Tôn giáo là một tẩu thoát tuyệt vời cho nhiều người; nó đưa ý nghĩa, dù ảo tưởng, vào sự hiện diện nhằm chán của họ.”

Thế là, những rạp chiếu bóng, những quyền tiêu thuyết lãng mạn và những thuốc men nào đó; và bạn sẽ khuyến khích những hình thức như thế của tẩu thoát? Những người trí thức cũng có những tẩu thoát của họ, thô thiển hay tinh tế, và hầu như mọi người đều có những tẩu thoát mù quáng của anh ấy; và khi những người như thế nắm những chức vụ của quyền hành, họ nuôi dưỡng đau khổ và ranh mãnh nhiều hơn nữa. Tôn giáo không là vấn đề của những tín điều và những niềm tin, của những nghi lễ và những mê tín; nó cũng không là vun đắp sự cứu rỗi cá thể, mà là một hoạt động tự cho mình là trung tâm. Tôn giáo là cách sống tổng

thê; nó là hiểu rõ sự thật, mà không là một chiêu rọi của cái trí.

“Ông đang đòi hỏi quá nhiều cho một người trung bình, mà muốn những vui chơi của anh ấy, những tẩu thoát của anh ấy, tôn giáo tự thỏa mãn của anh ấy, và người nào đó để theo sau hay để ganh ghét. Điều gì ông đang hàm ý đòi hỏi một giáo dục khác hẳn, một xã hội-thể giới khác hẳn, và không có người chính trị nào của chúng tôi cũng không có những người giáo dục trung bình nào của chúng tôi có thể có tầm nhìn bao quát hơn này. Tôi nghĩ con người đã trải qua những đêm dài tăm tối của đau khổ và phiền muộn trước khi anh ấy sẽ trở dậy như một con người thông minh, hiệp thông. Lúc này, đó không là quan tâm của tôi. Quan tâm của tôi là với những gãy đổ của con người cá thể, và với những con người đó tôi có thể làm nhiều việc cho họ; nhưng dường như quá ít ỏi trong biển cả rộng lớn này của đau khổ. Như ông nói, tôi sẽ phải sáng tạo một tình trạng hiệp thông trong chính tôi, và đó hoàn toàn là một nhiệm vụ gian nan.

“Còn một vấn đề khác, thuộc cá nhân, mà tôi muốn nói chuyện với ông, nếu tôi được phép. Lúc trước ông đã nói điều gì đó về ganh tị. Tôi nhận ra rằng tôi có ganh tị; và mặc dù tôi tự cho phép chính mình được phân tích từ thời gian này qua thời gian khác, như hầu hết chúng tôi, những người phân tích đều thực hiện, tôi đã không thể vượt khỏi sự ghen tị. Hầu như tôi mắc cỡ khi thú nhận nó, nhưng ganh tị vẫn còn hiện diện ở đó, trải từ sự ganh tị nhỏ nhen đến những hình thức phức tạp nhiều hơn của nó, và dường như tôi không thể thoát khỏi nó.”

Liệu cái trí có thể được tự do khỏi ganh tị, không phải trong từng mảnh một, nhưng trọn vẹn? Nếu không có tự do

tổng thể khỏi nó, suốt sự hiện diện của người ta, ganh tị cứ tự lặp lại trong những hình thức khác nhau, tại những thời gian khác nhau.

“Vâng, tôi nhận ra điều đó, ganh tị phải được loại bỏ hoàn toàn khỏi cái trí, giống như khối u đang tăng trưởng phải hoàn toàn được cắt khỏi cơ thể, nếu không nó sẽ tái phát; nhưng làm thế nào đây?”

‘Làm thế nào’ là một hình thức khác của ganh tị, đúng chứ? Khi người ta yêu cầu một phương pháp, người ta muốn loại bỏ ganh tị với mục đích để là cái gì đó, thế là ganh tị vẫn đang vận hành.

“Nó là một câu hỏi tự nhiên nhưng tôi thấy điều gì ông có ý. Trước kia khía cạnh này của vấn đề chưa bao giờ tác động tôi.”

Dường như chúng ta luôn luôn rơi vào cái bẫy này, và mãi mãi sau khi chúng ta bị trói buộc trong nó; chúng ta luôn luôn cố gắng được tự do khỏi ganh tị. Cố gắng được tự do tạo ra một phương pháp, và thế là cái trí không bao giờ được tự do khỏi hoặc ganh tị hoặc phương pháp. Thâm nhập khả năng của tự do tổng thể khỏi ganh tị này là một việc, và tìm kiếm một phương pháp để giúp đỡ người ta được tự do là một việc khác. Trong tìm kiếm một phương pháp, người ta luôn luôn tìm được nó, dù nó có lẽ đơn giản hay phức tạp. Vậy thì tất cả thâm nhập khả năng của tự do tổng thể kết thúc, và người ta bị trói buộc trong một phương pháp, một thực hành, một kỷ luật. Vẫn vậy, ganh tị tiếp tục và được nuôi dưỡng một cách tinh tế.

“Vâng, như ông đã vạch ra, tôi thấy điều đó hoàn toàn chính xác. Trong nỗ lực ông đang hỏi tôi liệu tôi thực sự quan tâm đến tự do tổng thể khỏi ganh tị. Ông biết, thưa ông, thỉnh thoảng tôi đã phát giác ganh tị đang kích thích như thế nào; có sự vui thú trong nó. Tôi muốn được tự do khỏi tổng thể của ganh tị, khỏi cả vui thú lẫn đau khổ của nó? Tôi thú nhận rằng trước kia tôi chưa bao giờ tự đưa ra cho chính tôi câu hỏi đó, tôi cũng chưa bao giờ đã được đưa ra câu hỏi đó bởi những người khác. Phản ứng đầu tiên của tôi là, tôi không biết liệu tôi muốn nó hay không muốn nó. Tôi nghĩ điều gì tôi thực sự muốn, là giữ lại khía cạnh kích thích của ganh tị và loại bỏ phần còn lại. Nhưng chắc chắn không thể chỉ giữ lại những phần vui thú của nó, và người ta phải chấp nhận toàn nội dung của ganh tị, hay được tự do khỏi nó một cách tổng thể. Tôi đang bắt đầu thấy ý nghĩa câu hỏi của ông. Sự thôi thúc phải được tự do khỏi ganh tị hiện diện ở đó, và tuy nhiên tôi muốn bám chặt những phần nào đó của nó. Chúng tôi, những con người, chắc chắn không có lý trí và mâu thuẫn. Điều này đòi hỏi sự phân tích thêm nữa, thưa ông, và tôi hy vọng ông có đủ kiên nhẫn để thâm nhập đến tận cùng của nó. Tôi có thể thấy có sự sợ hãi dính dáng trong điều này. Nếu tôi không bị thúc đẩy bởi ganh tị, mà được che đậy bởi những từ ngữ và những đòi hỏi, có lẽ có một thụt lùi: tôi có lẽ không thành công lắm, không nổi bật, không được giàu có về tiền bạc. Có một sợ hãi tinh tế của mất đi tất cả điều này, một sợ hãi của không an toàn, và những sợ hãi khác mà không cần thâm nhập lúc này. Chắc chắn sợ hãi khó nhận diện này mạnh mẽ hơn sự thôi thúc được tự do khỏi thậm chí những khía cạnh khó chịu của ganh tị, hướng chỉ là việc tự do tổng thể khỏi nó. Lúc này tôi thấy những khuôn mẫu phức tạp của vấn đề này, tôi hoàn toàn không chắc chắn liệu tôi có muốn được tự do khỏi ganh tị hay không?”

Chùng nào cái trí còn suy nghĩ dựa vào ‘nhiều hơn’, phải có ganh tị; chùng nào còn có so sánh, mặc dù qua so sánh chúng ta nghĩ rằng chúng ta hiểu rõ, phải có ganh tị; chùng nào còn có một kết thúc, một mục đích để đạt được, phải có ganh tị; chùng nào những qui trình thêm vào còn hiện diện mà là tự hoàn thiện, kiếm được đạo đức, và vân vân, phải có ganh tị. ‘Nhiều hơn’ hàm ý thời gian, đúng chứ? Nó hàm ý thời gian với mục đích thay đổi cái gì người ta là đến cái gì người ta nên là, lý tưởng; thời gian như một phương tiện của kiếm được, đến được.

“Dĩ nhiên. Muốn che phủ một khoảng cách, muốn di chuyển từ một điểm này đến một điểm khác, dù vật chất hay tâm lý, thời gian là cần thiết.”

Thời gian như một chuyển động từ đây đến đó là một sự kiện tuần tự, vật chất. Nhưng liệu thời gian được cần đến để được tự do khỏi ganh tị? Chúng ta nói, “Tôi là cái này, và muốn trở thành cái kia, hay thay đổi chất lượng này thành chất lượng kia, cần thời gian.” Nhưng liệu thời gian là nhân tố của thay đổi? Hay liệu bất kỳ thay đổi nào bên trong lãnh vực của thời gian không là thay đổi gì cả?

“Tôi đang hơi bị hoang mang ở đây. Ông đang gợi ý rằng thay đổi dựa vào thời gian không là thay đổi gì cả. Đó là như thế hay sao?”

Thay đổi như thế là một tiếp tục được bổ sung của cái gì đã là, đúng chứ?

“Hãy cho phép tôi thấy nếu tôi hiểu rõ điều này. Thay đổi từ sự kiện, mà là ganh tị, đến lý tưởng, mà là không ganh

tị, cần thời gian – ít nhất đó là điều gì chúng tôi suy nghĩ. Thay đổi từ từ qua thời gian này, ông nói, không là thay đổi gì cả, nhưng chỉ là một vui thú thêm nữa trong ganh tị. Vâng, tôi có thể thấy điều đó.”

Chừng nào cái trí còn suy nghĩ dựa vào thời gian, tạo ra một cách mạng trong tương lai, không có thay đổi gì cả trong hiện tại. Đây là một sự kiện đúng chứ?

“Đúng rồi, thưa ông, cả hai chúng ta đều thấy điều này là một sự kiện. Vậy thì cái gì?”

Cái trí phản ứng như thế nào khi nó bị đối diện sự kiện này?

“Hoặc nó trốn chạy sự kiện, hoặc nó ngừng lại và nhìn ngắm nó.”

Phản ứng của bạn là gì?

“Cả hai, tôi nghĩ như thế. Có một thôi thúc tẩu thoát sự kiện đó, và cùng lúc tôi muốn thâm nhập nó.”

Liệu bạn có thể thâm nhập cái gì đó khi có sợ hãi liên quan đến nó? Liệu bạn có thể nhìn ngắm một sự kiện khi bạn có một quan điểm, một nhận xét?

“Tôi thấy điều gì ông có ý. Tôi không đang nhìn ngắm sự kiện, nhưng đang đánh giá nó. Cái trí của tôi đang chiếu rọi những ý tưởng và những sợ hãi của nó vào nó. Vâng, điều đó đúng.”

Nói cách khác, cái trí của bạn bị bạn tâm với chính nó, và vì vậy không thể nhận biết sự kiện một cách đơn giản. Bạn đang vận hành vào sự kiện, và không cho phép sự kiện vận hành vào cái trí của bạn. Sự kiện rằng thay đổi bên trong lãnh vực của thời gian là không thay đổi gì cả, rằng chỉ có thể tự do tổng thể và không phải tự do từng phần, dần dần khỏi ganh tị – chính sự thật của sự kiện này sẽ vận hành vào cái trí, khiến cho nó tự do.

“Tôi thực sự nghĩ rằng sự thật của nó đang xuyên thủng những tắc nghẽn của tôi.”

Chương 21

‘SỰ HẢO HUYỀN CỦA HIỂU BIẾT’

Có bốn người đang đọc kinh, và nó là âm thanh tinh khiết. Họ là những người lớn tuổi, yên lặng, không quan tâm những sự việc thế gian, nhưng không từ bỏ; đơn giản họ không rút khỏi thế giới. Mặc những quần áo sạch sẽ nhưng cũ kỹ, và bằng những khuôn mặt nghiêm nghị, hầu như họ sẽ không được nhận ra nếu họ đi ngang qua bạn ngoài đường. Nhưng khoảnh khắc họ bắt đầu đọc kinh, những khuôn mặt của họ được thay đổi và tỏa sáng, không tuổi tác và họ tạo ra, cùng âm thanh của những từ ngữ và ngữ điệu sinh động, bầu không khí lạ thường đó của một ngôn ngữ rất cổ xưa. Họ là những từ ngữ, âm thanh và ý nghĩa. Âm thanh của những từ ngữ có chiều sâu vô cùng. Nó không là âm thanh của một nhạc cụ dây, hay của một cái trống, nhưng chiều sâu của tiếng nói con người nhận biết ý nghĩa của những từ ngữ được biến thành thánh thiện qua thời gian và sự sử dụng. Bài kinh trong ngôn ngữ đã được đánh bóng và được làm cho hoàn hảo, và âm thanh của nó tràn ngập căn phòng lớn, và xuyên thủng những bức tường, cái vườn, cái trí và quả tim. Nó không là âm thanh của một ca sĩ trên sân khấu, nhưng có sự yên lặng mà hiện diện giữa hai chuyển động của âm thanh. Bạn cảm thấy cơ thể của bạn rung động không thể kiểm soát được bởi âm thanh của những từ ngữ, mà vào đến tận tủy của

những cái xương của bạn; bạn ngồi hoàn toàn bất động, và nó giam giữ bạn trong chuyển động của nó; nó đang sống, đang nhảy múa, đang rung động, và cái trí của bạn thuộc về nó. Nó không là một âm thanh mà ru bạn ngủ, nhưng một âm thanh lay động và khiến cho bạn đau đớn. Nó là chiều sâu và vẻ đẹp của âm điệu tinh khiết, không chạm đến được bởi những tiếng vỗ tay, bởi sự nổi tiếng và bởi thế gian; nó là âm điệu mà từ đó tất cả âm thanh, tất cả âm nhạc hiện diện.

Một cậu bé ba tuổi hay như thế đang ngồi thẳng đứng phía trước mà không chuyển động cái lưng thẳng băng của cậu ấy, hai mắt cậu ấy nhắm lại; cậu ấy không ngủ. Sau một tiếng đồng hồ cậu ấy mau lẹ đứng dậy và đi khỏi, mà chẳng có bất kỳ ngưng ngừng bổi rỗi. Cậu ấy bình đẳng với tất cả mọi người, bởi vì những âm thanh của những từ ngữ ở trong quả tim của cậu ấy.

Bạn không bao giờ mệt mỏi trong suốt hai tiếng đồng hồ này; bạn không muốn chuyển động, và thế giới, cùng tất cả sự ồn ào của nó, không hiện diện. Lúc này tiếng cầu kinh ngừng lại, và âm thanh kết thúc; nhưng nó vẫn tiếp tục bên trong bạn, và nó sẽ tiếp tục trong nhiều ngày. Bốn người cúi đầu và chào, và một lần nữa trở thành con người của mỗi ngày. Họ nói rằng họ đã luyện tập hình thức cầu kinh đó trên mười năm, và nó đã yêu cầu sự kiên nhẫn vô hạn và một sống hiến dâng. Nó là một môn nghệ thuật chết rồi, do bởi ngày nay hầu như không có bất kỳ người nào sẵn lòng hiến dâng sống của anh ấy cho loại đạo kinh đó; không tiền bạc trong nó, không danh vọng, và ai muốn ngao du trong loại thế giới đó? Họ mãn nguyện, họ nói, khi đọc kinh trước những người thực sự trân trọng sự nỗ lực của họ. Sau đó họ quay lại sống bình thường của họ, nghèo nàn và mất hút trong thế giới của ồn ào, tàn nhẫn và tham lam. Nhưng con sông đã lắng nghe, và lúc này yên lặng.

Ông ấy là một học giả nổi tiếng và đã đến cùng một số bạn bè và một hay hai đệ tử. Ông ấy có một bộ đầu to, và hai mắt nhỏ của ông ấy nhìn chăm chú qua cặp kính dày cộm. Ông ấy biết tiếng Phạn như những người khác biết ngôn ngữ riêng của họ và nói nó dễ dàng; và ông ấy cũng biết tiếng Hi Lạp và tiếng Anh. Ông ấy quen thuộc những triết lý phương Đông đơn giản, kể cả những nhánh khác nhau của chúng, giống như bạn biết cộng trừ, và ông ấy cũng đã nghiên cứu cả triết lý phương Tây, cổ xưa lẫn hiện đại. Nghiêm khắc trong tự kỷ luật của ông ấy, ông ấy có những ngày yên lặng và nhin đói, và đã thực hành, ông ấy nói, những hình thức khác nhau của thiền định. Với tất cả điều này, ông ấy hoàn toàn là một người đàn ông khá trẻ, có lẽ trong lứa tuổi cuối bốn mươi, trang phục đơn giản và háo hức. Những người bạn và những người đệ tử ngồi quanh ông ấy và chờ đợi bằng sự hy vọng tin tưởng mãnh liệt mà ngăn cản bất kỳ nghi ngờ nào. Tất cả họ đều thuộc về thế giới của những học giả đó mà sở hữu hiểu biết bách khoa, có những tầm nhìn và những trải nghiệm tâm linh, và vững vàng về hiểu rõ riêng của họ. Họ không tham gia nói chuyện, nhưng lắng nghe, hay khác hơn nghe điều gì đang xảy ra. Sau đó họ sẽ cùng nhau bàn luận nó sôi nổi, nhưng lúc này họ phải duy trì một yên lặng kính trọng trong sự hiện diện của uy quyền cao hơn. Có một thời điểm của yên lặng, và lúc này ông ấy bắt đầu. Không có kiêu ngạo hay hãnh diện về hiểu biết quanh ông ấy.

“Tôi đã đến như một người thâm nhập, không phải để khoe khoang điều gì tôi biết. Điều gì tôi biết vượt khỏi điều gì tôi đã đọc và đã trải nghiệm? Học hành là một đạo đức to tát, nhưng thỏa mãn bởi điều gì người ta biết là dốt nát. Tôi không đến đây trong tinh thần của tranh luận, mặc dù sự tranh luận cần thiết khi sự nghi ngờ nảy sinh. Tôi đã đến để tìm kiếm, và không phải để bài bác. Như tôi đã nói, tôi đã trải

qua nhiều năm thực hành thiền định, không chỉ những hình thức của Ấn giáo và Phật giáo, nhưng những loại phương tây nữa. Tôi đang nói điều này để cho ông có lẽ biết trong một mức độ nào đó tôi đã tìm được cái đó mà thăng hoa cái trí.”

Liệu có khi nào một cái trí luyện tập một hệ thống có thể khám phá cái vượt khỏi cái trí? Liệu một cái trí bị giam cầm trong cái khung của kỷ luật riêng của nó có thể khám phá? Liệu không phải được tự do để khám phá, hay sao?

“Chắc chắn, muốn tìm kiếm và quan sát phải có một kỷ luật nào đó; phải có thực hành đều đặn phương pháp nào đó nếu người ta muốn tìm ra, và hiểu rõ cái mà người ta tìm ra?”

Thưa bạn, tất cả chúng ta đều tìm kiếm một phương cách để thoát khỏi đau khổ và những thử thách của chúng ta, nhưng tìm kiếm kết thúc khi một phương pháp được chấp nhận qua phương tiện của cái mà chúng ta hy vọng sẽ kết thúc đau khổ. Chỉ trong hiểu rõ đau khổ mới có một kết thúc nó, và không phải trong thực hành một phương pháp.

“Nhưng làm thế nào có thể có kết thúc một đau khổ nếu cái trí không được kiểm soát tốt, không được hướng về một mục tiêu và có mục đích? Ông có ý rằng kỷ luật không cần thiết cho hiểu rõ?”

Liệu người ta hiểu rõ khi, qua kỷ luật, qua những luyện tập khác nhau, cái trí của người ta bị định hướng bởi ham muốn? Cái trí không cần được tự do để cho sự hiểu rõ hiện diện, hay sao?

“Tự do, chắc chắn, đến tại khúc cuối của chuyến hành trình; tại khởi đầu, người ta là một nô lệ cho ham muốn và những sự việc của ham muốn. Muốn làm tự do chính người ta khỏi quyến luyến những vui thú của những giác quan, phải có kỷ luật, luyện tập những phương tiện khác nhau; ngược lại, cái trí sẽ nhượng bộ sự ham muốn và bị trói buộc trong mạng lưới của nó. Nếu nền tảng của sự đứng đắn không được đưa ra đúng cách, ngôi nhà sẽ đổ nhào.”

Tự do tại ngay khởi đầu, không phải tại khúc cuối. Hiểu rõ về tham lam, về toàn nội dung của nó – bản chất của nó, những hàm ý của nó, và những ảnh hưởng cả vui thú lẫn đau khổ của nó – phải tại ngay khởi đầu. Vậy thì cái trí không cần thiết phải xây dựng một bức tường của tự kỷ luật chính nó chống lại sự tham lam. Khi tổng thể của cái mà dẫn đến đau khổ và hoang mang được nhận biết, kỷ luật chống lại nó không có ý nghĩa. Nếu anh ấy, người mà lúc này dành ra nhiều thời gian và năng lượng trong luyện tập kỷ luật, cùng tất cả những xung đột của nó, sẽ trao cùng suy nghĩ và chú ý đến sự hiểu rõ ý nghĩa tổng thể của đau khổ, sẽ có một kết thúc hoàn toàn của đau khổ. Nhưng chúng ta bị trói buộc trong truyền thống của kháng cự, kỷ luật, và vì vậy không có hiểu rõ những phương cách của đau khổ.

“Tôi đang lắng nghe, nhưng tôi không hiểu rõ.”

Liệu có thể có đang lắng nghe chừng nào cái trí còn bám vào những kết luận được đặt nền tảng trên những trải nghiệm và những giả thuyết của nó. Chắc chắn, người ta lắng nghe chỉ khi nào cái trí không diễn giải điều gì nó nghe dựa vào điều gì nó biết. Hiểu biết ngăn cản đang lắng nghe. Người ta có lẽ biết nhiều; nhưng lắng nghe cái gì đó mà có lẽ

hoàn toàn khác hẳn cái gì người ta biết, người ta phải gạt đi hiểu biết của người ta. Đó không là như thế hay sao, thưa bạn?

“Vậy thì làm thế nào người ta có thể xác định liệu điều gì đã được nói là thực sự hay giả dối?”

Thực sự và giả dối không được đặt nền tảng trên quan điểm hay nhận xét, dù khôn ngoan và cổ xưa đến chừng nào. Nhận biết cái thực sự trong cái giả dối, cái giả dối trong cái gì đã được nói là thực sự, và thấy sự thật như sự thật, đòi hỏi một cái trí không bị giam cầm trong tình trạng bị quy định riêng của nó. Làm thế nào người ta có thể thấy liệu một câu nói là thực sự hay giả dối, nếu cái trí của người ta bị thành kiến, bị trói buộc trong cái khung của những kết luận và những trải nghiệm riêng của nó hay của những người khác? Đối với một cái trí như thế, điều quan trọng là nhận biết những giới hạn riêng của nó.

“Làm thế nào một cái trí bị rối rắm trong mạng lưới của tạo tác riêng của nó tự tháo gỡ chính nó?”

Câu hỏi này phản ánh sự tìm kiếm một phương pháp mới mẻ hay liệu nó được đưa ra để khám phá cho chính mình toàn ý nghĩa của tìm kiếm và thực hành một phương pháp? Rốt cuộc, khi người ta thực hành một phương pháp, một kỷ luật, ý định là đạt được một kết quả, kiếm được những chất lượng nào đó, và vân vân. Thay vì những sự việc thuộc thế gian, người ta hy vọng kiếm được những sự việc tạm gọi thuộc tinh thần; nhưng kiếm được là mục đích trong cả hai trường hợp. Không có sự khác biệt, ngoại trừ trong những từ ngữ, giữa người mà thiên định và thực hành một kỷ luật với

mục đích sang được bờ bên kia, và người mà làm việc cực nhọc để thành tựu tham vọng thế gian của anh ấy. Cả hai đều tham vọng, cả hai đều tham lam, cả hai đều quan tâm đến chính họ.

“Đó là sự kiện, thưa ông, làm thế nào ganh tị, tham lam, tham vọng và vân vân, được xóa sạch?”

Lại nữa, nếu được phép vạch ra, ‘làm thế nào’, phương pháp mà có vẻ mang lại tự do, chỉ kết thúc sự thâm nhập vào vấn đề của người ta, và giam giữ sự hiểu rõ về nó. Muốn nắm bắt trọn vẹn ý nghĩa của vấn đề, người ta phải suy nghĩ toàn nghi vấn của nỗ lực. Một cái trí tầm thường đang thực hiện một nỗ lực để không tầm thường vẫn còn tầm thường; một cái trí tham lam đang kỷ luật chính nó để rộng lượng vẫn còn tham lam. Nỗ lực để là hay để không là cái gì đó là sự tiếp tục của cái tôi. Nỗ lực này có lẽ tự đồng hóa chính nó cùng Đại ngã, linh hồn, Thượng đế sống nơi nào đó, và vân vân, nhưng tâm điểm của nó vẫn còn tham lam, tham vọng, mà là cái tôi, cùng tất cả những đặc điểm của nó.

“Vậy thì, ông đang khẳng định rằng tất cả nỗ lực để đạt được một kết thúc, thuộc thế gian hay thuộc tinh thần, tại căn bản đều giống hệt. Trong đó sự ích kỷ là nền tảng của nó. Nỗ lực như thế chỉ nuôi dưỡng cái tôi.”

Đó là như thế, đúng chứ? Cái trí mà luyện tập đạo đức không còn là đạo đức. Khiêm tốn không thể được vun quén; khi nó được vun quén, nó không còn là khiêm tốn nữa.

“Điều đó rõ ràng và đến một mấu chốt. Lúc này bởi vì ông không thể đang cố vũ sự lừa dối, bản chất của nỗ lực

thực sự là gì? Khi chúng tôi nhận biết ý nghĩa tổng thể của nỗ lực, cùng tất cả những hàm ý của nó, liệu lúc đó có bất kỳ nỗ lực nào mà chúng tôi nhận biết?

“Ông đã vạch rõ rằng bất kỳ trở thành, tích cực hay tiêu cực, là sự tiếp tục của ‘cái tôi’ này, mà là kết quả của sự đồng hóa cùng ham muốn và những mục tiêu của ham muốn. Khi một lần sự kiện này được hiểu rõ, ông đang hỏi, vậy thì có bất kỳ nỗ lực nào như chúng tôi biết nó lúc này? Tôi có thể nhận biết khả năng của một tình trạng của sự hiện diện mà trong đó tất cả nỗ lực như thế đã kết thúc.”

Chỉ nhận biết khả năng của tình trạng đó không là hiểu rõ ý nghĩa tổng thể của nỗ lực trong sự hiện diện hàng ngày. Chừng nào còn có một người quan sát đang cố gắng thay đổi, hay đang kiếm được, hay xóa sạch cái mà anh ấy quan sát, phải có nỗ lực; rốt cuộc, nỗ lực là xung đột giữa cái gì là và cái gì nên là, lý tưởng. Khi sự kiện này được hiểu rõ, không chỉ bằng từ ngữ hay trí năng, nhưng thăm thẳm, vậy thì cái trí đã thâm nhập tình trạng của hiện diện đó mà trong nó tất cả nỗ lực, như chúng ta biết nó, không có mặt.

“Trải nghiệm tình trạng đó là sự ham muốn đam mê của mọi người tìm kiếm, kể cả tôi.”

Nó không thể được tìm kiếm; nó đến không cần mời mọc. Ham muốn nó thúc đẩy cái trí thâm lượm hiểu biết và thực hành kỷ luật như một phương tiện của kiếm được nó – mà lại nữa tuân phục đến một khuôn mẫu với mục đích thành công. Hiểu biết là một cản trở cho đang trải nghiệm tình trạng đó.

“Làm thế nào hiểu biết có thể là một cản trở?” ông ấy choáng váng hỏi.

Vấn đề của hiểu biết rất phức tạp, đúng chứ? Hiểu biết là một chuyển động của quá khứ. Biết là khẳng định điều gì đã được biết. Anh ấy, người mà khẳng định anh ấy biết, không còn hiểu rõ sự thật. Rốt cuộc, thưa bạn, chúng ta biết cái gì?

“Tôi biết những sự kiện đạo đức và khoa học nào đó, nếu không có hiểu biết đó thế giới văn minh sẽ biến thành man rợ – và chắc chắn ông không đang cố vũ điều đó. Ngoại trừ những sự kiện này, tôi biết cái gì đây? Tôi biết có cái từ bí vô hạn, cái Tối thượng.”

Đó không là một sự kiện, đó là một giả thuyết thuộc tâm lý của cái trí mà đã bị quy định để tin tưởng sự hiện diện của cái Tối thượng. Người mà đã bị quy định một cách khác hẳn sẽ quả quyết rằng cái Tối thượng không hiện diện. Cả hai bị trói buộc bởi truyền thống, bởi hiểu biết, và thế là không người nào sẽ khám phá sự thật của nó. Lại nữa, chúng ta biết cái gì? Chúng ta chỉ biết cái gì chúng ta đã đọc hay đã trải nghiệm, cái gì chúng ta đã được dạy dỗ bởi những người thầy cô xưa và những đạo sư và những người giảng thuyết hiện đại.

“Lại nữa tôi bị ép buộc phải đồng ý với ông. Chúng tôi là những sản phẩm của quá khứ cùng hiện tại. Hiện tại bị định hình bởi quá khứ.”

Và tương lai là một tiếp tục được bổ sung bởi hiện tại. Nhưng đây không là vấn đề của đồng ý, thưa bạn. Hoặc

người ta thấy sự kiện, hoặc người ta không thấy. Khi sự kiện được thấy bởi cả hai chúng ta, đồng ý không cần thiết. Đồng ý hiện diện chỉ nơi nào có những quan điểm.

“Ông đang nói, thưa ông, rằng chúng tôi biết chỉ cái gì chúng tôi đã được dạy bảo; rằng chúng tôi chỉ là sự lặp lại của cái gì đã là; rằng những trải nghiệm của chúng tôi, những tầm nhìn và những khao khát là những phản ứng của tình trạng bị quy định của chúng tôi, và không còn gì khác. Nhưng liệu điều này hoàn toàn là như thế? Liệu cái Tôi thượng là tạo tác riêng của chúng tôi? Liệu nó có thể là một chiếu rọi thuần túy của những ham muốn và những hy vọng riêng của chúng tôi? Nó không là một sáng chế, nhưng là một cần thiết.”

Cái mà cần thiết chẳng mấy chốc sẽ được thay đổi bởi cái trí, và tiếp theo cái trí bị trói buộc và chấp nhận cái gì nó đã thay đổi. Những cái trí của nguyên một chủng tộc có thể được giáo dục để chấp nhận một niềm tin được sáng chế, hay niềm tin ngược lại của nó, và cả hai đều là kết quả của cần thiết, của hy vọng, của sợ hãi, của ham muốn sự thanh thản hay uy quyền.

“Qua chính lý luận của ông, ông đang ép buộc tôi phải thấy những sự kiện nào đó, bao gồm trong đó là tình trạng hoang mang riêng của tôi. Nhưng vẫn còn một nghi vấn, một cái trí làm gì mà bị trói buộc trong mạng lưới rối rắm riêng của nó?”

Chúng ta hãy nhận biết không chọn lựa sự kiện rằng nó bị hoang mang; bởi vì bất kỳ hành động nào được sinh ra từ sự hoang mang chỉ có thể dẫn đến hoang mang thêm nữa.

Thưa bạn, cái trí không phải chết đi tất cả mọi hiểu biết nếu nó muốn khám phá sự thật của Cái Tối thượng, hay sao?

“Ông đang đưa ra một câu hỏi quá khó. Liệu tôi có thể chết đi mọi thứ tôi đã học được, đọc được, trải nghiệm được? Tôi thực sự không biết.”

Nhưng liệu cái trí không cần thiết phải – tự nguyện, mà không có bất kỳ động cơ hay ép buộc – chết đi quá khứ, hay sao? Một cái trí mà là kết quả của thời gian, một cái trí mà đã đọc được, học được, tham thiền về cái gì nó đã được dạy bảo, và trong chính nó là một tiếp tục của quá khứ – làm thế nào một cái trí như thế có thể trải nghiệm sự thật, cái không thời gian, cái luôn luôn mới mẻ? Làm thế nào nó có thể đo lường cái không biết được? Rõ ràng là biết, chắc chắn, là phương cách của hãnh tiến, kiêu ngạo. Chừng nào người ta còn biết, không có chết, chỉ có sự tiếp tục; và cái gì có sự tiếp tục không bao giờ có thể trong tình trạng đó của sáng tạo mà là cái không thời gian. Khi quá khứ không còn gây ô uế, sự thật hiện diện. Vậy thì, không còn nhu cầu để tìm kiếm nó.

Do bởi một bộ phận của cái trí, chính nó biết rằng không có vĩnh cửu, không có ngõ ngách nào mà trong đó nó có thể nghỉ ngơi; nhưng do bởi một bộ phận khác, nó luôn luôn đang tự kỷ luật chính nó, đang tìm kiếm một cách công khai hay lén lút để thiết lập một chỗ cư ngụ vững chắc, vĩnh cửu, một liên hệ vượt khỏi tranh cãi. Vì vậy có một mâu thuẫn vô tận, một đấu tranh để là và có lẽ để không là và chúng ta trải qua những ngày tháng của chúng ta trong xung đột và đau khổ, những tù nhân bên trong những bức tường của những cái trí riêng của chúng ta. Những bức tường có thể bị phá sập, nhưng hiểu biết và phương pháp kỹ thuật không là dụng cụ của tự do đó.

Chương 22

“SÔNG LÀ GÌ?”

Mặt trời đang đốt nóng con đường đá sỏi, gồ ghề, và thật dễ chịu khi ở trong bóng mát của cây xoài to. Từ những cái làng người ta đi xuống con đường đó mang trên đầu của họ những cái thúng lớn chất đầy rau, trái cây, và những thứ khác để đi đến thị trấn. Hầu hết đều là phụ nữ, đi bằng bàn chân đất một cách thoải mái, huyên thuyên và cười đùa, khuôn mặt sạm đen của họ dơ ra dưới ánh mặt trời. Họ sẽ đặt gánh nặng của họ xuống dọc theo bờ con đường và nghỉ ngơi trong bóng mát của cây xoài, ngồi trên đất và không nói nhiều lắm. Những cái thúng khá nặng, và lúc này mỗi phụ nữ sẽ giúp đỡ nhau đặt cái thúng của cô ấy lên đầu, người cuối cùng xoay xở đưa thúng lên đến độ hầu như đang quì trên mặt đất. Sau đó họ đi khỏi, với sự bền bỉ và duyên dáng lạ thường của chuyển động mà đã theo cùng năm tháng của lao động. Nó không là một sự việc đã học được qua sự chọn lựa; nó đã xảy ra qua sự cần thiết hoàn toàn. Có một bé gái nhỏ trong số họ, khoảng hơn mười tuổi hay như thế, và em cũng có một cái thúng trên đầu, mặc dù nhỏ hơn thúng của những người khác. Em ấy luôn tươi cười và vui đùa, và sẽ không nhìn thẳng như những người phụ nữ lớn tuổi nhưng sẽ quay lại để xem thử liệu tôi đang theo sau, và chúng tôi sẽ mỉm

cười với nhau. Em ấy cũng đi hai chân đất, và em ấy cũng đang ở trên một chuyến hành trình thật dài của sống.

Nó là một vùng quê dễ thương, giàu có và quyến rũ. Có những cánh rừng xoài và những quả đồi cuồn cuộn, và nước vẫn còn đang chảy trong những thềm cát chật hẹp, tạo nên một âm thanh vui vẻ khi nó lang thang qua đất đai. Những cây dừa đường như vút cao phủ qua những cây xoài đang nở rộ và bị ám ảnh bởi những tiếng gầm gừ của những con ngỗng hoang dã. Những cây bồ đề cổ cũng mọc hai bên đường, mà lúc này đang bận rộn bởi sự chuyển động của những chiếc xe bò kéo lười biếng và bởi những con người huyền thuyên đang đi bộ từ làng này qua làng khác để thực hiện công việc kinh doanh nhỏ nhoi nào đó. Họ không vội vã lắm, và sẽ tụ họp để kể về những công việc của họ bất kỳ nơi nào họ cảm thấy có bóng mát. Chẳng có bao nhiêu người có bất kỳ thứ gì trên bàn chân mỗi mệ, ốm yếu của họ, và cũng vậy chẳng bao nhiêu người có được chiếc xe đạp. Thịnh thoảng họ ăn vài hạt đậu, hay vài hạt ngũ cốc khô. Họ có một bầu không khí của tử tế hòa nhã quanh họ, và chắc chắn họ không bị trói buộc trong những xấu xa của thị trấn. Trên con đường đó có an bình, mặc dù chiếc xe tải thịnh thoảng chạy ngang qua, mang, có lẽ, những bao than chất nặng đến độ một số đường như sẵn sàng rơi xuống xe bất kỳ lúc nào, nhưng chúng không bao giờ rơi. Một chiếc xe buýt đầy người sẽ đến, tạo ra những âm thanh bởi cái còi của nó. Nhưng chẳng mấy chốc nó sẽ đi qua, nhường lại con đường cho những dân làng – và cho những con khí màu nâu, có đến hàng tá, già và trẻ. Khi một chiếc xe tải hay một chiếc xe buýt âm âm chạy đến, những con khí nhỏ sẽ bám vào mẹ của chúng; chúng sẽ bám vào cho đến khi mọi thứ yên lặng trở lại, và sau đó rải ra trên đường, nhưng không bao giờ đi rất xa khỏi con mẹ. Với những cái đầu to của chúng, và hai mắt

sáng cùng sự tò mò, chúng sẽ ngồi gãi ngứa và nhìn ngắm những con khác. Những con khi vừa mới lớn ở khắp mọi nơi, đuổi nhau băng qua đường và leo thẳng lên những cái cây, luôn luôn lẩn tránh những con già hơn, nhưng sẽ không lang thang khỏi chúng xa lắm. Có một con đực rất lớn, già rồi nhưng năng động, sẽ ngồi bất động bên đường, nhìn ngắm mọi thứ. Những con khác không đèn gằn, nhưng khi nó rời đi, tất cả chúng sẽ thông thả theo sau, tung tăng và nô đùa, nhưng luôn di chuyển trong cùng phương hướng chung. Nó là một con đường của hàng ngàn sự việc xảy ra.

Anh ấy là một thanh niên trẻ, và được đi theo cùng bởi hai người khác cùng lứa tuổi. Khá lo lắng với cái trán rộng và dài, hai bàn tay náo động, anh ấy giải thích rằng anh ấy chỉ là một thư ký, với chẳng bao nhiêu tiền và không có nhiều tương lai. Mặc dù anh ấy đã tốt nghiệp đại học thuộc loại khá, anh ấy đã kiếm được công việc này với nhiều khó khăn và sung sướng khi có được nó. Anh ấy vẫn chưa lập gia đình, và không biết anh ấy có thể hay không bởi vì sống thật khó khăn, và anh ấy cần tiền để giáo dục con cái. Tuy nhiên anh ấy mãn nguyện với một chút xíu mà anh ấy kiếm được, bởi vì anh ấy và mẹ của anh ấy có thể sống dựa vào nó và mua những thứ cần thiết cho sống. Trong bất kỳ trường hợp nào, anh ấy đã không có mặt ở đây, anh ấy thêm vào, nhưng chỉ vì một lý do hoàn toàn khác hẳn. Cả hai người bạn của anh ấy, một trong hai người đã lập gia đình, có một vấn đề tương tự như anh ấy, và anh ấy đã thuyết phục theo cùng. Họ đã học đại học, và giống như anh ấy, có những công việc văn phòng loại nhỏ. Tất cả họ đều sạch sẽ, nghiêm trang và khá vui đùa, với hai mắt sáng và những nụ cười biểu cảm.

“Chúng tôi đến đây để đưa ra cho ông một câu hỏi rất đơn giản, hy vọng nhận được một câu trả lời đơn giản. Mặc

dù chúng tôi là những người được giáo dục đại học, chúng tôi vẫn chưa được chuẩn bị sẵn sàng cho sự lý luận sâu thẳm và sự phân tích bao quát, nhưng chúng tôi sẽ lắng nghe điều gì ông chỉ bảo cho chúng tôi. Ông thấy, thưa ông, chúng tôi không biết sống là gì. Chúng tôi đã bị hỗn loạn đó đây, phụ thuộc vào những đảng phái chính trị nào đó, tham gia vào ‘những người làm việc tốt lành’ cho xã hội, tham dự những gặp gỡ của những người lao động, và mọi chuyện của nó; và như nó xảy ra, tất cả chúng tôi đều đam mê âm nhạc. Chúng tôi đã đến những đền chùa và đã mê mải những quyển kinh thiêng liêng, nhưng không lún sâu lắm. Tôi mạo muội kể cho ông tất cả việc này một cách đơn giản và trao cho ông một ít thông tin về chính chúng tôi. Ba chúng tôi đã tụ họp mỗi tối để nói về mọi sự việc và câu hỏi mà chúng tôi muốn đưa ra cho ông là như thế này: mục đích của sống là gì và làm thế nào chúng tôi có thể tìm được nó?”

Tại sao bạn đang đưa ra câu hỏi này? Và nếu người nào đó sẽ bảo cho bạn mục đích của sống là gì, liệu bạn chấp nhận nó và hướng dẫn sống của bạn! bởi nó?

“Chúng tôi đang đưa ra câu hỏi này,” người đã lập gia đình giải thích, “bởi vì chúng tôi bị hoang mang, chúng tôi không biết tất cả sự hỗn loạn này là gì, đau khổ này là gì. Chúng tôi muốn nói chuyện về nó với người nào đó mà không bị hoang mang như chúng tôi, và người mà không kiêu ngạo và ra vẻ uy quyền; người nào đó mà sẽ nói chuyện với tôi một cách bình thường, và không kên kiệu, như thể họ biết mọi thứ và chúng tôi là những cậu học sinh dốt nát không biết gì cả. Chúng tôi đã nghe rằng ông không giống như thế, và thế là chúng tôi phải đến để hỏi ông sống là gì.”

“Nó không chỉ là những việc đó, thưa ông,” người đầu tiên thêm vào. “Chúng tôi cũng muốn sống một sống nở hoa, một sống cùng một ý nghĩa nào đó cho nó; nhưng cùng lúc, chúng tôi không muốn trở thành ‘những người đặc biệt nào đó’ hay phụ thuộc vào bất kỳ ‘chủ nghĩa đặc biệt nào’. Một số những bạn bè của chúng tôi phụ thuộc vào những nhóm khác nhau của những người nói hai lời thuộc chính trị và tôn giáo, nhưng chúng tôi không có ham muốn tham gia cùng họ. Những người chính trị thường là những người theo đuổi quyền hành cho chính họ nhân danh chính thể; và những người tôn giáo, đa phần đều nhẹ dạ và mê tín. Vì vậy chúng tôi ở đây, và tôi không biết liệu ông có thể giúp đỡ chúng tôi.”

Lại nữa, nếu một người nào đó đủ dốt nát để bảo cho bạn mục đích của sống là gì, liệu bạn sẽ chấp nhận nó – nếu, dĩ nhiên, nó hợp lý, gây thanh thản và hơi hơi thỏa mãn?

“Tôi nghĩ rằng chúng tôi sẽ,” người đầu tiên nói. “Nhưng anh ấy cũng muốn bảo đảm rằng nó là sự thật, và không chỉ là một sáng chế khôn ngoan nào đó,” một trong những người bạn thêm vào.

“Tôi nghi ngờ liệu chúng tôi có thể có khả năng nhận xét rõ ràng như thế,” người còn lại thêm vào.

Đó là toàn mấu chốt, đúng chứ? Tất cả các bạn đều thú nhận rằng các bạn khá bị hoang mang. Lúc này, liệu các bạn nghĩ rằng một cái trí hoang mang có thể tìm ra mục đích của sống là gì?

“Tại sao không, thưa ông?” người đầu tiên hỏi. “Chúng tôi bị hoang mang, không phủ nhận điều đó; nhưng

nếu qua sự hoang mang chúng tôi không thể nhận biết mục đích của sống là gì, vậy thì không có hy vọng.”

Dù nó có thể dò dẫm và tìm kiếm sâu thẳm bao nhiêu, một cái trí hoang mang chỉ có thể tìm ra cái mà hoang mang thêm nữa; đó không là như thế hay sao?

“Tôi không nắm được điều gì ông đang nhắm đến,” người lập gia đình nói.

Chúng ta không đang cố gắng nhắm đến bất kỳ cái gì. Chúng ta đang thâm nhập từng bước một; và điều đầu tiên phải khám phá, chắc chắn, liệu cái trí có thể luôn luôn suy nghĩ rõ ràng nếu nó bị hoang mang.

“Chắc chắn, nó không thể,” người đầu tiên trả lời mau lẹ. “Nếu tôi bị hoang mang, như đúng là như vậy, tôi không thể suy nghĩ rõ ràng. Suy nghĩ rõ ràng hàm ý sự vắng mặt của hoang mang. Bởi vì tôi bị hoang mang, suy nghĩ của tôi không rõ ràng. Vậy thì cái gì?”

Sự kiện là rằng bất kỳ điều gì cái trí hoang mang tìm kiếm và tìm ra cũng phải bị hoang mang; những người lãnh đạo của nó, những đạo sư của nó, những đích đến của nó, sẽ phản ánh sự hoang mang riêng của nó. Không là như thế hay sao?

“Nhận ra điều đó thật khó khăn,” người lập gia đình nói.

Nhận ra điều đó thật khó khăn do bởi sự lừa dối của chúng ta. Chúng ta nghĩ rằng chúng ta quá khôn ngoan, quá

đur thừa khả năng để giải quyết những vấn đề của con người. Hầu hết chúng ta đều sợ hãi khi tự thú nhận sự kiện rằng chúng ta bị hoang mang. Bởi vì lúc đó chúng ta sẽ phải thú nhận rằng chúng ta hoàn toàn không khả năng để giải quyết những vấn đề riêng của chúng ta, những thất bại riêng của chúng ta – mà có nghĩa hoặc thất vọng, hoặc khiếm tốn. Thất vọng dẫn đến cay đắng, yếm thế, và những triết lý hão huyền; nhưng khi có sự khiếm tốn thực sự, vậy thì chúng ta có thể thực sự bắt đầu khám phá và hiểu rõ.

“Tôi hoàn toàn thấy sự thật của điều gì ông đang nói,” người lập gia đình trả lời.

Liệu cũng không là một sự kiện rằng sự chọn lựa thể hiện sự hoang mang, hay sao?

“Tôi không thể hiểu rõ làm thế nào điều đó có thể được,” người thứ hai nói. “Chúng tôi phải chọn lựa, nếu không có sự chọn lựa, không có tự do.”

Bạn chọn lựa khi nào? Chỉ từ sự hoang mang, khi bạn không hoàn toàn chắc chắn. Khi có sự rõ ràng, không có chọn lựa.

“Hoàn toàn đúng, thưa ông,” người lập gia đình thêm vào. “Khi ông thương yêu và muốn lập gia đình với một người, không có sự chọn lựa được dính dáng. Chỉ khi nào không có tình yêu thì ông mới so sánh người này người kia. Trong một cách nào đó, tình yêu là sự rõ ràng, đúng chứ?”

Nó tùy thuộc vào chúng ta có ý gì qua từ ngữ tình yêu. Nếu ‘tình yêu’ bị vây quanh bởi sợ hãi, ghen tuông, quyến

luyện, vậy thì nó không là tình yêu, và không có sự rõ ràng. Nhưng lúc này chúng ta không đang nói về tình yêu. Khi cái trí ở trong một trạng thái của hoang mang, sự tìm kiếm của nó cho mục đích của sống, và sự chọn lựa của nó về những mục đích, không có ý nghĩa gì cả, đúng chứ?

“Ông có ý gì qua từ ngữ ‘sự chọn lựa về những mục đích’?”

Khi tất cả các bạn đến đây, hỏi mục đích của sống là gì, các bạn mua bán một mục đích, một đích đến, đúng chứ? Chắc chắn các bạn đã hỏi những người khác cùng câu hỏi đó, nhưng những trả lời của họ đúng là không gây thỏa mãn, và vì vậy các bạn đến đây. Bạn đang chọn lựa, và như chúng ta đã nói, sự chọn lựa được sinh ra từ sự hoang mang. Bị hoang mang, bạn muốn được chắc chắn; và một cái trí mà tìm kiếm sự chắc chắn khi hoang mang chỉ duy trì hoang mang, đúng chứ? Sự chắc chắn được thêm vào sự hoang mang phía bên trong chỉ củng cố sự hoang mang.

“Điều đó rõ ràng,” người đầu tiên trả lời. “Tôi đang bắt đầu thấy rằng một cái trí hoang mang chỉ có thể tìm ra những câu trả lời hoang mang đối với những vấn đề hoang mang. Vậy thì cái gì?”

Chúng ta hãy thâm nhập nó chậm chậm. Những cái trí của chúng ta bị hoang mang, và đó là một sự kiện. Vậy thì những cái trí của chúng ta cũng nông cạn, tầm thường, bị giới hạn; đó là một sự kiện khác, đúng chứ?

“Nhưng chúng tôi không hoàn toàn tầm thường, có một bộ phận của chúng tôi không như thế,” người lập gia

đình khẳng định. “Nếu chúng tôi tìm được một phương cách để vượt khỏi sự nông cạn này, chúng tôi có thể phá vỡ nó.”

Đó là một hy vọng gây thanh thản, nhưng liệu nó sẽ thực sự? Bạn có sự nhận thức của truyền thống rằng có một thực thể – Đại ngã, linh hồn, bản thể tinh thần – vượt khỏi tất cả tầm thường này, một thực thể mà có thể và có xuyên thủng nó. Nhưng khi một cái trí tầm thường suy nghĩ rằng có một bộ phận của chính nó mà không tầm thường, nó chỉ duy trì sự tầm thường của nó. Trong khẳng định rằng có Đại ngã, cái tôi cao hơn, và vân vân, một cái trí dốt nát, bị hoang mang vẫn còn bị giam cầm trong những giới hạn của suy nghĩ hoang mang riêng của nó, mà hầu hết đều được đặt nền tảng trên truyền thống, điều gì nó đã được dạy dỗ bởi những người khác.

“Vậy thì chúng tôi sẽ làm gì đây?”

Câu hỏi này không thiếu chín chắn, hay sao? Có lẽ không cần thiết phải đưa ra bất kỳ hành động đặc biệt nào. Trong chính qui trình của hiểu rõ toàn vấn đề, có lẽ có một loại hoàn toàn khác hẳn của hành động.

“Ông có ý rằng hành động được sử dụng sẽ tự bộc lộ chính nó khi chúng tôi đang sống trong hiểu rõ về sống của chúng tôi,” người lập gia đình giải thích. “Lúc này, ông có ý gì qua từ ngữ sống?”

Sống là vẻ đẹp, đau khổ, hân hoan và hoang mang; nó là cái cây, con chim, ánh sáng của mặt trăng trên dòng nước; nó là công việc, đau khổ và hy vọng; nó là chết, sự tìm kiếm cho bất tử, sự tin tưởng và phủ nhận cái Tôi thượng; nó là tốt

lành, hận thù và ganh tị; nó là tham lam và tham vọng; nó là tình yêu và không tình yêu; nó là sáng chế, và khả năng khai thác máy móc; nó là ngây ngất vô cùng; nó là cái trí, người thiên định, và thiên định. Nó là tất cả mọi thứ. Nhưng làm thế nào những cái trí hoang mang, tầm thường của chúng ta tiếp cận được sống? Điều đó quan trọng, không phải giải thích sống là gì. Tất cả những câu hỏi và trả lời đều phụ thuộc vào sự tiếp cận của chúng ta với sống.

“Tôi thấy rằng hỗn loạn này mà tôi gọi là sống là kết quả của cái trí riêng của tôi,” người đầu tiên nói. “Tôi thuộc về nó và nó thuộc về tôi. Liệu tôi có thể tách rời chính tôi khỏi sống, và tự hỏi chính mình làm thế nào để tiếp cận nó?”

Bạn thực sự đã tách rời chính bạn khỏi sống, đúng chứ? Bạn không nói, “Tôi là tổng thể của sống”, và vẫn còn bất động; bạn muốn thay đổi cái này và hoàn thiện cái kia, bạn muốn khước từ và bám chặt. Bạn, người nhìn ngắm, tiếp tục như một trung tâm vĩnh cửu, bất động trong chuyển động rộng lớn này, và thế là bạn bị trói buộc trong xung đột, trong đau khổ. Lúc này, bạn người mà tách rời, làm thế nào bạn có thể tiếp cận cái tổng thể? Làm thế nào bạn đến được cái bao la này, đến được vẻ đẹp của quả đất và bầu trời.

“Tôi đến với nó như tôi là,” người có gia đình trả lời, “Cùng sự tầm thường của tôi, đang xin xỏ những đáp án vô ích.”

Điều gì chúng ta xin xỏ, chúng ta nhận được. Sống của chúng ta tầm thường, keo kiệt, hoàn toàn nông cạn và hướng về lẽ thói; và những thượng đế của cái trí tầm thường cũng dốt nát như người tạo tác của chúng. Dù chúng ta sống

trong một cung điện hay trong một ngôi làng, dù chúng ta là những thư ký trong một văn phòng hay ngồi trong những chiếc ghế của uy quyền, sự kiện là rằng những cái trí của chúng ta tầm thường, nông cạn, tham vọng, ganh tị; và chính là với những cái trí tầm thường đó chúng ta muốn tìm ra liệu có Thượng đế, sự thật là gì, chính phủ hoàn hảo là gì, và tìm kiếm những đáp án cho vô số những câu hỏi khác nảy ra bất ngờ.

“Vâng, thưa ông, đó là sống của chúng tôi,” người đầu tiên buồn bã thừa nhận. “Chúng tôi có thể làm gì đây?”

Chết đi toàn bộ sự hiện diện của chúng ta, không phải từng chút một, nhưng toàn bộ! Chính là cái trí tầm thường mà cố gắng, mà đấu tranh, mà có những lý tưởng và những hệ thống, mà luôn luôn đang hoàn thiện chính nó bằng những đạo đức vun quén. Đạo đức không còn là đạo đức khi nó được vun quén.

“Tôi có thể thấy rằng chúng tôi sẽ chết đi quá khứ,” người đầu tiên nói, “nhưng nếu tôi chết đi quá khứ, vậy thì có cái gì?”

Bạn đang nói, đúng chứ? – rằng bạn chết đi quá khứ chỉ khi nào bạn được bảo đảm một thay thế gây thỏa mãn cho điều gì bạn đã từ bỏ. Đó không là từ bỏ, đó chỉ là một kiếm được khác. Một cái trí tầm thường muốn biết có cái gì sau khi chết sẽ tìm được câu trả lời tầm thường riêng của nó. Bạn phải chết đi tất cả cái đã được biết cho cái không biết được hiện diện.

“Tôi đưa ra câu hỏi đó từ sự không suy nghĩ. Tôi có hiểu rõ, thưa ông, điều gì ông đã đang nói, và đây không chỉ là một câu nói bằng từ ngữ và lễ phép. Tôi nghĩ mỗi người chúng tôi đã cảm thấy một cách thăm thẳm sự thật về tất cả điều đó, và cảm thấy này là điều quan trọng. Từ cảm thấy này, hành động có thể và sẽ xảy ra. Liệu chúng tôi được phép viếng thăm ông lại?”

Chương 23

‘NẾU KHÔNG CÓ TỐT LÀNH VÀ TÌNH YÊU, NGƯỜI TA KHÔNG CÓ GIÁO DỤC’

Được xếp ngồi trên một cái bục cao, anh ấy đang chơi một nhạc cụ bảy dây cho một số nhỏ khán giả quen thuộc với loại nhạc cổ điển này. Họ đang ngồi trên nền nhà trước mặt anh ấy; trong khi từ một vị trí phía sau anh ấy một dụng cụ khác, chỉ có bốn dây, đang được chơi. Anh ấy là một thanh niên trẻ, nhưng hoàn toàn là bậc thầy của đàn bảy dây và loại âm nhạc phức tạp đó. Anh ấy sẽ sáng tác ngẫu hứng trước mỗi bài hát; sau đó sẽ đến bài hát, và trong đó sẽ có nhiều kỹ thuật ngẫu hứng hơn. Bạn sẽ không bao giờ nghe bất kỳ bài hát nào được chơi hai lần trong cùng cách. Những từ ngữ được giữ lại, nhưng bên trong một cái khung nào đó có nốt cao tuyệt vời, và người nhạc sĩ có thể sáng tác thêm bao nhiêu cũng được; những thay đổi và những kết hợp càng tuyệt vời bao nhiêu, người nhạc sĩ càng vĩ đại bấy nhiêu. Trên những dây đàn, những từ ngữ không thể xảy ra được; nhưng tất cả những người đang ngồi ở đó biết được những từ ngữ, và họ thâm nhập vào những ngân ngát qua chúng. Cùng những cái đầu lắc lư và những bàn tay cử động duyên dáng, họ duy trì thời gian hoàn hảo đó, và sẽ có một cái vỗ êm ả trên đùi tại khúc cuối của âm điệu. Người nhạc sĩ đang nhắm nghiền hai mắt và hoàn toàn bị nuốt trọn trong sự tự do sáng

tạo của anh ấy, và trong vẻ đẹp của âm thanh; cái trí và những ngón tay của anh ấy phối hợp hoàn hảo. Và những ngón tay kỳ diệu làm sao! Thanh thanh và nhanh nhẹn, dường như chúng có một sống riêng của chúng. Chúng chỉ không cựa quậy tại khúc cuối của bài hát trong cái khung đặc biệt đó, và sau đó chúng sẽ yên lặng và nghỉ ngơi; nhưng bằng sự mau lẹ không thể tin được chúng sẽ bắt đầu một bài hát khác trong một cái khung khác hẳn. Hầu như chúng thôi miên bạn bởi sự duyên dáng và mau lẹ của chuyển động. Và những sợi dây đó, những âm thanh kỳ diệu mà chúng tạo ra! Chúng được ấn bởi những ngón tay của bàn tay trái đến sự căng thẳng thích hợp, trong khi những ngón tay của bàn tay phải khảy chúng bằng sự thanh thản và kiểm soát.

Mặt trăng sáng rực phía bên ngoài, và những cái bóng sẫm bất động; qua cửa sổ, con sông vừa nhìn thấy được, một dòng chảy của màu bạc tương phản những cái cây bất động, tối sẫm trên bờ bên kia. Một sự việc lạ thường đang xảy ra trong không gian mà là cái trí. Nó đang nhìn ngắm những chuyển động duyên dáng của những ngón tay, đang lắng nghe những âm thanh du dương, đang quan sát những cái đầu lắc lư và những bàn tay nhịp nhàng của những con người yên lặng. Bỗng nhiên người nhìn ngắm, người lắng nghe, tan biến; anh ấy đã không bị ru ngủ bởi những sợi dây đàn du dương, nhưng hoàn toàn không còn hiện diện. Chỉ có không gian rộng lớn mà là cái trí. Tất cả những sự vật sự việc của con người và quả đất đều ở trong nó, nhưng chúng là những bờ viền phía bên ngoài, mờ mờ và xa xôi. Bên trong không gian nơi không có gì cả, có một chuyển động, và chuyển động đó là bất động. Nó là một chuyển động rộng lớn, thăm thẳm, không phương hướng, không động cơ, mà bắt đầu từ những bờ phía bên ngoài, và cùng sức mạnh không thể tin được đang tiến về hướng trung tâm – một trung tâm mà là

mọi nơi bên trong bất động, bên trong chuyển động mà là không gian. Trung tâm này là tình trạng hoàn toàn một mình, không bị ô uế, không thể biết được, một cô đơn mà không là cô lập, mà không kết thúc cũng không khởi đầu. Nó hoàn toàn trong chính nó, và không phải được tạo ra; những cái bờ viền bên ngoài nằm trong nó nhưng không thuộc về nó. Nó ở đó, nhưng không ở bên trong khu vực thuộc cái trí của con người. Nó là cái tổng thể, cái nguyên vẹn, nhưng không thể tiếp cận được.

Có bốn người trong số họ, tất cả những cậu trai khoảng cùng lứa tuổi, mười sáu hay mười tám. Khá nhút nhát, các em cần thúc giục nhẹ nhàng, nhưng ngay khi bắt đầu nói, hầu như các em không thể ngừng lại, và những câu hỏi háo hức đang tuôn ra lẫn lộn. Bạn có thể thấy rằng họ đã nói chuyện về nó với chính họ nhiều lần trước kia, và đã chuẩn bị những câu hỏi viết sẵn, nhưng sau một hay hai câu hỏi, họ đã quên điều gì họ đã viết; và những từ ngữ của họ được trôi chảy tự do từ những suy nghĩ ngay lúc này của riêng họ. Mặc dù không thuộc những gia đình giàu có, họ sạch sẽ và gọn gàng trong quần áo của họ.

“Thưa ông, khi ông nói chuyện cùng chúng tôi, những học sinh cách đây hai hay ba ngày,” người ngồi gần nhất bắt đầu, “ông đã nói điều gì đó rằng sự giáo dục đúng đắn cần thiết ra sao nếu chúng tôi muốn gặp gỡ sống. Tôi ước ao ông sẽ giải thích lại cho chúng tôi ông có ý gì qua từ ngữ sự giáo dục đúng đắn. Chúng tôi đã cùng nhau bàn luận về nó, nhưng chúng tôi hoàn toàn không hiểu rõ.”

Hiện nay tất cả các bạn nhận được loại giáo dục nào?

“Ồ, chúng tôi đang học đại học, và chúng tôi đang được dạy những sự việc thông thường mà cần thiết cho một nghề nghiệp được cho sẵn,” em ấy trả lời. “Tôi sắp sửa là một kỹ sư, những người bạn của tôi ở đây đang học những môn học khác nhau về vật lý, văn chương và kinh tế. Chúng tôi đang tham dự những khóa học được sắp xếp sẵn, và đọc những quyển sách được quy định sẵn, và khi có thời gian chúng tôi đọc một vài quyển tiểu thuyết; nhưng ngoại trừ những trò chơi, hầu hết thời gian chúng tôi đều dành cho việc học hỏi của chúng tôi.”

Bạn nghĩ từng đó là đầy đủ để được giáo dục đúng đắn cho sống hay sao?

“Từ điều gì ông đã nói, thưa ông, nó không đầy đủ đâu,” người thứ hai trả lời. “Nhưng đó là tất cả mà chúng tôi nhận được, và thông thường chúng tôi nghĩ chúng tôi đang được giáo dục.”

Chỉ học đọc và viết, vun đắp ký ức và vượt qua vài kỳ thi nào đó, thu lượm những khả năng hay kỹ năng nào đó với mục đích có một việc làm – đó là giáo dục hay sao?

“Tất cả điều này không cần thiết hay sao?”

Có, chuẩn bị một phương tiện đúng đắn để kiếm sống là cần thiết; nhưng đó không là tất cả sống. Cũng có tình dục, tham vọng, ganh tị, yêu nước, bạo lực, chiến tranh, tình yêu, chết, Thượng đế, sự liên hệ của con người với con người, mà là xã hội – và quá nhiều sự việc khác. Liệu bạn được giáo dục để gặp gỡ cánh đồng lớn lao này được gọi là sống?

“Ai sẽ giáo dục chúng tôi như thế,” người thứ ba hỏi. “Những giáo viên và những giáo sư của chúng tôi dường như quá đờng đực. Một số họ thông minh và đọc nhiều, nhưng không người nào trong họ đưa ra bất kỳ suy nghĩ nào về loại sự việc này. Chúng tôi bị đẩy đi, và chúng tôi nghĩ rằng chính chúng tôi may mắn nếu có được những mảnh bằng; mọi thứ đang trở nên quá khó khăn.”

“Ngoại trừ những đam mê thuộc tình dục của chúng tôi, mà khá rõ ràng,” người đầu tiên nói, “chúng tôi không biết gì về sống cả; mọi chuyện khác dường như khá mơ hồ và xa vời. Chúng tôi nghe cha mẹ phàn nàn về việc không có đủ tiền, chúng tôi nhận ra rằng họ bị kẹt trong những khe rãnh nào đó cho những ngày còn lại của họ. Vì vậy ai có thể dạy dỗ chúng tôi về sống?”

Không người nào có thể dạy dỗ bạn, nhưng bạn có thể học hành. Có một khác biệt vô cùng giữa học hành và được dạy dỗ. Học hành tiếp tục suốt sống, ngược lại được dạy dỗ chỉ trải qua trong vài tiếng đồng hồ hay vài năm – và sau đó, suốt sống của bạn, bạn lặp lại điều gì đã được dạy. Điều gì bạn đã được dạy dỗ chẳng mấy chốc trở thành những thông điệp chết rồi; và thế là sống, một sự việc đang sống, trở thành một trận chiến của những nỗ lực hão huyền. Bạn bị quẳng vào sống mà không có sự thanh thản hay sự nhàn rỗi để hiểu rõ nó; trước khi bạn biết bất kỳ điều gì về sống, bạn đã ở chính giữa nó rồi, kết hôn, bị trói buộc trong một công việc, cùng xã hội đang hò hét một cách không thương tiếc quanh bạn. Bạn phải học hành về sống từ thời niên thiếu trở đi, không phải khoảnh khắc cuối cùng; khi tất cả chúng ta đã lớn lên, nó hầu như quá trễ rồi.

Liệu bạn biết sống là gì? Nó trải dài từ khoảnh khắc bạn được sinh ra đến khoảnh khắc bạn chết đi, và có lẽ vượt

khỏi. Sống là một tổng thể phức tạp, rộng lớn; nó giống như một ngôi nhà mà trong đó mọi thứ đang xảy ra cùng một lúc. Bạn thương yêu và bạn hận thù; bạn tham lam, ganh tị, và cùng lúc bạn cảm thấy bạn không nên như thế. Bạn tham vọng, và cũng có thất vọng hay thành công, theo sau là sự thôi thúc của lo âu, sợ hãi và tàn nhẫn; và chẳng mấy chốc một cảm thấy của vô ích trong tất cả điều đó. Sau đó có những kinh hoàng và những tàn nhẫn của chiến tranh, và hòa bình qua khủng bố; có chủ nghĩa quốc gia, sự cai trị, mà ủng hộ chiến tranh; có chết tại khúc cuối của con đường của sống, hay bất kỳ nơi nào trên con đường đó. Có sự tìm kiếm Thượng đế, cùng những niềm tin xung đột của nó và những cãi cọ giữa những tôn giáo có tổ chức. Có đấu tranh để kiếm được và giữ được công việc; có hôn nhân, con cái, bệnh tật, và sự thống trị của xã hội và chính thể. Sống là tất cả điều này, và còn nhiều hơn nữa; và bạn bị quăng vào đồng hỗn loạn này. Thông thường bạn chìm lìm trong nó, đau khổ và mất mát; và nếu bạn còn sống sót bằng cách leo lên đỉnh của cái đồng này, bạn vẫn còn là bộ phận của đồng hỗn loạn. Đây là điều gì chúng ta gọi là sống, đấu tranh và đau khổ vô tận, cùng một chút hân hoan đó đây. Ai sẽ dạy dỗ bạn về tất cả điều này? Hay nói khác đi, làm thế nào bạn sẽ học hành nó? Thậm chí nếu bạn có khả năng và tài năng, bạn bị chất đây bởi tham vọng, bởi ham muốn cho tiếng tăm, cùng những thất vọng và đau khổ của nó. Tất cả điều này là sống, đúng chứ? Và vượt khỏi tất cả điều này cũng là sống.

“Bất hạnh thay, chúng tôi chẳng biết bao nhiêu về sự đấu tranh tổng thể,” người đầu tiên tiếp tục, “nhưng điều gì ông bảo cho chúng tôi về nó đã tiềm ẩn trong chúng tôi rồi. Tôi muốn là một kỹ sư nổi tiếng, tôi muốn thắng tất cả họ; vì vậy tôi phải làm việc thật cực nhọc và phải biết được những

con người đứng đắn; tôi phải lên kế hoạch, tính toán cho tương lai. Tôi phải băng qua sông.”

Đó chính xác là nó. Mọi người đều nói rằng tôi phải tạo ra một chỗ đứng trong sông; mọi người đều sống vì anh ấy, dù trong kinh doanh, tôn giáo hay quốc gia. Bạn muốn trở nên nổi tiếng, và người láng giềng của bạn cũng vậy, và người láng giềng của anh ấy cũng vậy; và vì vậy nó giống hệt với mọi người, từ người cao nhất đến người thấp nhất trong quả đất này. Thế là chúng ta thiết lập một xã hội được đặt nền tảng trên tham vọng, ganh tị và tham lợi, mà trong đó mỗi người là kẻ thù của người khác, và bạn được ‘giáo dục’ để tuân phục vào xã hội không hiệp thông này, để phù hợp vào cái khung hiểm độc của nó.

“Nhưng chúng tôi phải làm gì?” người thứ hai hỏi. “Đối với tôi dường như chúng tôi phải tuân phục vào xã hội, hoặc bị hủy diệt, liệu có bất kỳ phương cách nào thoát khỏi nó, thưa ông?”

Lúc này bạn là những người tạm gọi là được giáo dục để phù hợp vào xã hội này; những khả năng của bạn được phát triển để làm cho bạn có khả năng có được một kiếm sống bên trong cái khuôn mẫu. Cha mẹ của bạn, những người giáo dục của bạn, chính phủ của bạn, tất cả đều quan tâm đến sự an toàn về tài chánh và hiệu quả của bạn, đúng chứ?

“Tôi không biết về chính phủ, thưa ông,” người thứ tư thêm vào, “Nhưng cha mẹ chúng tôi trải qua những ngày kiếm tiền cực nhọc của họ để giúp đỡ chúng tôi có thể có một tấm bằng đại học, để cho chúng tôi có thể kiếm sống. Họ thương yêu chúng tôi.?”

Thế à? Chúng ta hãy xem thử. Chính phủ muốn bạn là những nhân viên có hiệu quả để điều hành chính thể, những công nhân kỹ nghệ ngoan ngoãn để duy trì kinh tế, và những người lính có khả năng để giết ‘kẻ thù’; không phải như thế hay sao?

“Tôi nghĩ đúng là chính phủ làm như vậy. Nhưng cha mẹ của chúng tôi tử tế hơn; họ nghĩ đến hạnh phúc của chúng tôi và muốn chúng tôi trở thành những công dân tốt lành.”

Vâng, họ muốn bạn là những ‘công dân tốt lành’, mà có nghĩa tham vọng được kính trọng, tham lợi mãi mãi, và buông thả trong sự nhần tâm được chấp nhận của xã hội mà được gọi là ganh đua, để cho bạn và họ có lẽ được an toàn. Đây là điều gì cấu thành một người công dân được gọi là tốt lành; nhưng liệu nó là tốt lành hay cái gì đó rất xấu xa? Bạn nói rằng cha mẹ của bạn thương yêu bạn; nhưng nó là như thế hay sao? Tôi không đang mỉa mai. Tình yêu là một sự việc lạ thường; nếu không có nó, sống là trợ trụ. Bạn có lẽ có nhiều sở hữu và ngồi trong chiếc ghế của uy quyền, nhưng nếu không có vẻ đẹp và sự vĩ đại của tình yêu, sống chẳng mấy chốc trở nên đau khổ và hoang mang. Tình yêu hàm ý – đúng chứ? – rằng những người được thương yêu được thả cho hoàn toàn tự do để phát triển trong sự trọn vẹn của họ, để là cái gì đó to tát hơn chỉ là những chiếc máy của xã hội. Tình yêu không xô đẩy hoặc qua những đe dọa công khai hoặc tinh tế của những bôn phận và những trách nhiệm. Nơi nào có bất kỳ hình thức của ép buộc hay áp lực của uy quyền, không có tình yêu.

“Tôi không nghĩ đây hoàn toàn là loại tình yêu mà người bạn của tôi đang nói,” người thứ ba nói. Cha mẹ chúng

tôi thương yêu chúng tôi, nhưng không phải trong cách đó. Tôi biết một người bạn muốn làm một họa sĩ, nhưng người cha của bạn ấy lại muốn bạn ấy là một người kinh doanh, và ông ấy đe dọa cắt đứt mọi trợ giúp nếu cậu ấy không làm bỏn phận của cậu ấy.”

Điều gì những bậc cha mẹ gọi là bỏn phận không là tình yêu, nó là một hình thức của ép buộc; và xã hội sẽ ủng hộ những bậc cha mẹ, bởi vì điều gì họ đang làm đáng được kính trọng. Những cha mẹ lo lắng cho cậu trai có được một công việc an toàn và kiếm được một món tiền nào đó; nhưng với một dân số khổng lồ như thế, có hàng ngàn thí sinh cho mỗi công việc, và cha mẹ nghĩ rằng cậu trai không bao giờ kiếm đủ tiền qua việc vẽ vời; vì vậy họ cố gắng ép buộc cậu trai vượt qua điều gì họ nghĩ là một ao ước thoáng chốc ngu xuẩn. Họ nghĩ nó là một cần thiết cho cậu trai phải tuân phục xã hội, để được kính trọng và an toàn. Đây được gọi là tình yêu. Nhưng liệu nó là tình yêu? Hay nó là sự sợ hãi bị che đậy bởi từ ngữ ‘tình yêu’?

“Khi ông diễn tả nó theo cách đó, tôi không biết nói gì đây,” người thứ ba trả lời.

Liệu có bất kỳ cách nào khác để diễn tả nó? Điều gì vừa được nói có lẽ gây khó chịu, nhưng nó là một sự kiện. Cái tạm gọi là giáo dục mà chúng ta có được hiện nay chắc chắn không giúp đỡ bạn gặp gỡ sự phức tạp này của sống; bạn đến với nó không chuẩn bị và bị nuốt trọn trong nó.

“Nhưng ai có thể giáo dục chúng tôi hiểu rõ sống? Chúng tôi không có những người thầy như thế, thưa ông.”

Người giáo dục cũng phải được giáo dục. Những người lớn tuổi nói rằng bạn, thế hệ sắp đến, phải tạo ra một thế giới khác hẳn, nhưng họ không có ý gì về nó cả. Trái lại, bằng suy nghĩ và chăm sóc kỹ lưỡng họ sắp đặt ‘giáo dục’ bạn để tuân phục vào một khuôn mẫu cũ kỹ cùng một số bổ sung nào đó. Mặc dù họ có lẽ nói rất khác biệt, những giáo viên và cha mẹ, được ủng hộ bởi chính phủ và xã hội, bảo đảm rằng bạn được giáo dục để tuân phục truyền thống, để chấp nhận tham vọng và ganh tị như một cách tự nhiên của sống. Họ không quan tâm một phương cách mới mẻ của sống, và đó là lý do tại sao người giáo dục, chính anh ấy, không đang được giáo dục đúng đắn. Thế hệ cũ kỹ đã tạo ra thế giới của chiến tranh này, thế giới của thù hận này và sự phân chia giữa con người và con người; và thế hệ mới mẻ hơn đang theo sau rất kỹ càng trong những bước chân của nó.

“Nhưng chúng tôi muốn được giáo dục đúng đắn, thưa ông. Chúng tôi phải làm gì đây?”

Trước hết, thấy rất rõ ràng một sự kiện đơn giản: rằng không phải chính phủ, cũng không phải những người giáo viên hiện nay của bạn, cũng không phải cha mẹ của bạn, lo lắng để giáo dục bạn đúng đắn; nếu họ thực hiện, thế giới này sẽ hoàn toàn khác hẳn, và không có những chiến tranh. Vì vậy nếu bạn muốn được giáo dục đúng đắn, bạn phải tự bắt đầu nó cho chính bạn; và khi bạn lớn lên, lúc đó bạn sẽ bảo đảm rằng con cái riêng của bạn được giáo dục đúng đắn.

“Nhưng làm thế nào chúng tôi có thể tự giáo dục đúng đắn chính chúng tôi? Chúng tôi cần một người nào đó để dạy dỗ chúng tôi.”

Bạn có những người giáo viên để dạy bạn môn toán, môn văn và vận vận; nhưng giáo dục là cái gì đó thăm thăm và bao quát hơn là chỉ thuần túy thu lượm thông tin. Giáo dục là sự vun quén cái trí để cho hành động không là tự cho mình là trung tâm; nó là đang học hành qua sống để phá vỡ những bức tường mà cái trí xây dựng với mục đích được an toàn, và từ đó nảy sinh sợ hãi cùng tất cả những phức tạp của nó. Muốn được giáo dục đúng đắn bạn phải học hành chăm chỉ và không lười biếng. Hãy giỏi giang trong những trò chơi, không đánh đập người khác, nhưng hãy khiến thời gian trôi qua vui vẻ đối với chính bạn. Ăn thức ăn đúng đắn, và giữ gìn cơ thể khỏe mạnh. Hãy để cho cái trí tinh táo và có thể giải quyết những vấn đề của sống, không như một người Ấn giáo, một người Cộng sản, hay một người Thiên chúa giáo, nhưng như một con người. Muốn được giáo dục đúng đắn, bạn phải hiểu rõ về chính mình; bạn phải tiếp tục học hành về chính bạn. Khi bạn ngừng học hành, sống trở thành xấu xa và đau khổ. Nếu không có tốt lành và tình yêu, bạn không được giáo dục đúng đắn.

Chương 24

‘HẬN THÙ VÀ BẠO LỰC’

Còn khá sớm; mặt trời sẽ lên trong một tiếng đồng hồ hay như thế. Sao Hồng thập tự Nam sẽ rất rõ ràng và đẹp lạ lùng trên những cây dừa. Mọi thứ rất yên lặng; cây cối bất động và sẫm đen, và mỗi sinh vật nhỏ xíu của quả đất đều yên lặng. Có một tinh khiết và một phước lành phủ lên thế giới đang ngủ yên.

Con đường dẫn qua một lùm cây dừa, vượt qua một cái ao lớn, và ra khỏi, đến nơi những ngôi nhà bắt đầu. Mỗi ngôi nhà đều có một mảnh vườn, được giữ gìn cẩn thận, và những cái khác lại bị bỏ quên. Có một mùi hoa nhài trong không khí, và những giọt sương khiến cho mùi thơm của nó phong phú thêm. Không có bất kỳ ánh đèn nào trong những ngôi nhà, và những vì sao vẫn còn sáng, nhưng có một thứ dậy trong bầu trời phía đông. Một người đạp xe xuất hiện đang ngáp dài đi ngang qua mà không quay đầu lại. Một người nào đó đang khởi động một chiếc xe hơi và đang từ từ nổ máy cho ấm, và có một tiếng còi mát kiên nhẫn. Qua khỏi những ngôi nhà, đường sá, qua những cánh đồng lúa và queo trái, hướng về thị trấn ngoằn ngoèo.

Một con đường nhỏ tách khỏi con đường và theo một lối dẫn xuống nước. Những cây dừa dọc theo hai bờ của nó được phản ảnh rõ ràng trên dòng nước, yên lặng, và một con

chim trắng lớn đã sẵn sàng làm việc, đang cố gắng bắt cá. Vẫn chưa có người nào khác trên con đường nhỏ đó, nhưng chẳng mấy chốc sẽ có nhiều người, bởi vì nó được sử dụng bởi nhiều người dân địa phương như một lối đi tắt đến con đường chính. Ra khỏi con đường dẫn xuống nước có một ngôi nhà ẩn dật, với một cái cây lớn trong một cái vườn khá xinh. Bình minh lúc này đã lên đầy đủ, và vì sao mai hầu như có thể thấy được trên cây; nhưng đêm tối vẫn còn giữ ngôi nhà lại. Một người phụ nữ đang ngồi trên một tấm chiếu dưới cái cây, hòa một nhạc cụ bằng dây được dựa trên đùi của bà ấy. Lúc này bà ấy hát câu gì đó trong tiếng Phạn; nó có tánh tôn giáo thăm thẳm, và khi những từ ngữ tràn đầy không khí ban mai, toàn bầu không khí nơi đó dường như thay đổi, bắt đầu được nạp đầy sự phong phú và ý nghĩa lạ lùng. Sau đó bà ấy bắt đầu hát một bài hát mà được hát chỉ vào tiếng đồng hồ đó của buổi sáng. Nó thật quyến rũ. Bà ấy hoàn toàn không biết rằng người nào đó đang lắng nghe, và bà ấy cũng không thèm quan tâm liệu có bất kỳ người nào hay không, bởi vì bà ấy hoàn toàn thâm nhập trong bài hát đó. Bà ấy có một giọng hát rõ ràng, hay, và hoàn toàn tận hưởng một cách nghiêm túc và trang nghiêm. Người ta hầu như không thể nghe được dụng cụ bằng dây, nhưng giọng hát của bà ấy đã đi qua dòng nước rõ ràng và mạnh mẽ. Những từ ngữ và âm thanh lấp đầy thân tâm của người ta, và có sự hân hoan của tinh khiết vô cùng.

Ông ấy đến đây cùng nhiều người bạn, nhưng chắc chắn một số là những đệ tử. Một người đàn ông to lớn, rất đen và có vóc dáng rất khỏe mạnh, ông ấy dường như rất sinh lực, và về cơ thể ông ấy rất năng động. Ông ấy tắm rửa sạch sẽ, và quần áo của ông ấy sạch sẽ không một đốm bẩn. Khi ông ấy nói chuyện, hai môi của ông ấy dường như che phủ

nguyên khuôn mặt của ông ấy; một sự giận dữ bên trong xuất hiện đang nuốt trọn ông ấy, và cái đầu to của ông ấy, với mái tóc dày, được giữ cao bởi uy quyền và sự khinh miệt. Nụ cười của ông ấy bị ép buộc, và bạn có thể thấy rằng ông ấy cười với rất ít người. Hai mắt của ông ấy trực tiếp và không dè dặt, thể hiện một tự tin hoàn toàn trong tất cả mọi điều ông ấy nói. Có cái gì đó tiềm năng lạ lùng quanh ông ấy.

“Tôi hy vọng ông sẽ tha thứ cho tôi nếu tôi thâm nhập vào vấn đề ngay tức khắc; tôi không thích vòng vo, nhưng thích đi thẳng vào mấu chốt. Tôi ở cùng một nhóm đồng người mà muốn hủy diệt truyền thống Bà la môn và đặt người Bà la môn trong vị trí của anh ấy. Anh ấy đã trục lợi chúng tôi một cách tàn nhẫn, và lúc này đến phiên chúng tôi. Anh ấy đã cai trị chúng tôi, khiến cho chúng tôi cảm thấy thấp kém một cách ngu xuẩn và nhượng bộ những thần thánh của anh ấy. Chúng tôi sẽ đốt cháy những thần thánh của anh ấy. Chúng tôi không muốn những từ ngữ của anh ấy làm hư hỏng ngôn ngữ của chúng tôi, mà cổ xưa hơn ngôn ngữ của anh ấy. Chúng tôi đang lên kế hoạch để đuổi anh ấy ra khỏi vị trí nổi bật, và chúng tôi sẽ khiến cho chúng tôi thông minh hơn và ranh mãnh hơn anh ấy. Anh ấy đã tước đoạt chúng tôi khỏi sự giáo dục, nhưng thậm chí như thế chúng tôi sẽ chiến thắng.”

Thưa bạn, tại sao lại có hận thù này đối với những con người khác? Bạn không đang trục lợi hay sao? Bạn không đim những người khác xuống hay sao? Bạn không ngăn cản những người khác không được giáo dục đúng đắn hay sao? Bạn không đang lên kế hoạch để khiến những người khác chấp nhận những thần thánh của bạn và những giá trị của bạn hay sao? Hận thù đều giống hệt, dù nó ở trong bạn hay trong những người tạm gọi là Bà la môn.

“Tôi không nghĩ ông hiểu rõ. Người ta có thể bị quản thúc trong một khoảng thời gian nào đó. Đây là thời điểm của những người bị chà đạp. Chúng tôi sẽ vùng dậy và lật đổ luật lệ của Bà la môn; chúng tôi được tổ chức tốt, và chúng tôi sẽ nỗ lực làm việc để thực hiện điều này. Chúng tôi không muốn những thần thánh của họ cũng như những giáo sĩ của họ; chúng tôi muốn là những người bằng họ, hay vượt trên họ.”

Liệu sẽ không tốt lành hơn khi nói chuyện có suy nghĩ nhiều hơn về vấn đề của sự liên hệ con người? Quá dễ dàng khi nói chuyện về không gì cả, rơi vào những khẩu hiệu, tự mê hoặc chính mình và những người khác bằng nói chuyện hai lời. Chúng ta là những con người, thưa bạn, mặc dù chúng ta có lẽ gọi mình bằng những cái tên khác nhau. Quả đất này là của chúng ta, nó không là quả đất của người Bà la môn, người Nga hay người Mỹ. Chúng ta tự hành hạ chính mình bằng những phân chia xuân gốc đó. Người Bà la môn không hư hỏng nhiều hơn bất kỳ người nào khác mà đang tìm kiếm quyền hành và chức vụ; những thần thánh của anh ấy không có gì giả dối hơn những thần thánh của bạn và những người khác sáng chế. Quăng đi một hình ảnh và thế vào một hình ảnh khác trong vị trí của nó dường như hoàn toàn vô ích, dù hình ảnh đó được làm bằng tay hay cái trí.

“Trong lý thuyết tất cả điều này có lẽ như thế, nhưng trong sống hàng ngày chúng tôi phải đối diện những sự kiện. Những người Bà la môn đã trục lợi những người khác trong hàng thế kỷ; họ đã phát triển sự khôn ngoan ranh mãnh, và lúc này bám vào tất cả những vị trí chọn lựa. Chúng tôi vùng dậy để lật đổ những vị trí của họ, và chúng tôi đang thực hiện nó hoàn toàn thành công.”

Bạn không thể xóa sạch sự khôn ngoan ranh mãnh của họ, và họ sẽ vẫn tiếp tục sử dụng nó cho những mục đích riêng của họ.

“Nhưng chúng tôi sẽ tự giáo dục, khiến cho chúng tôi khôn ngoan hơn họ; chúng tôi sẽ đánh bại họ tại trò chơi riêng của họ, và sau đó chúng tôi sẽ tạo ra một thế giới tốt lành hơn.”

Thế giới không được khiến cho tốt lành hơn qua hận thù và ganh tị. Bạn không đang tìm kiếm quyền hành và vị trí, hơn là tạo ra một thế giới mà trong đó tất cả hận thù, tham lam và bạo lực phải kết thúc hay sao? Do bởi ham muốn quyền hành và vị trí này mới làm hư hỏng con người, dù anh ấy là một người Bà la môn, một người không Bà la môn hay một người đổi mới nhiệt thành. Nếu một nhóm mà tham vọng, ganh tị, hung bạo một cách ranh mãnh, được thay thế bởi một nhóm khác với cùng khuynh hướng của sự suy nghĩ – chắc chắn điều này không dẫn đến đâu cả,

“Ông đang nói trong những học thuyết, và chúng tôi trong những sự kiện.”

Đó là như thế hay sao, thưa bạn? Bạn có ý gì qua từ ngữ một sự kiện?

“Trong sống hàng ngày, những xung đột của chúng tôi, những đòi khát của chúng tôi là một sự kiện. Đối với chúng tôi, điều gì quan trọng là lấy lại những quyền lợi của chúng tôi để bảo vệ những quan tâm của chúng tôi, và thấy rằng tương lai được an toàn cho con cái của chúng tôi. Đối

với mục đích này, chúng tôi muốn nắm được quyền hành trong bàn tay riêng của chúng tôi. Đây là những sự kiện.”

Bạn có ý rằng hận thù và ganh tị không là những sự kiện?

“Chúng có lẽ là nhưng chúng tôi không quan tâm điều đó.” Ông ấy nhìn quanh để thấy điều gì những người khác đang suy nghĩ, nhưng tất cả họ đều yên lặng một cách kính trọng. Họ cũng đang bảo vệ những quan tâm của họ.

Hận thù không hướng dẫn cái nguồn của hành động phía bên ngoài hay sao? Hận thù chỉ có thể nuôi dưỡng hận thù thêm nữa; và một xã hội được đặt nền tảng trên hận thù, trên ganh tị, một xã hội mà trong đó có những nhóm người đang ganh đua, mỗi người đang bảo vệ sự quan tâm riêng của nó – một xã hội như thế sẽ luôn luôn có chiến tranh bên trong chính nó, và cũng như thế với những xã hội khác. Từ điều gì bạn nói, tất cả mọi điều mà bạn kiếm được là viễn cảnh rằng nhóm người của bạn có lẽ sẽ lên đến đỉnh, thế là sẽ ở trong một vị trí để trục lợi, để gây ra những ranh mãnh, như nhóm người còn lại đã làm trong quá khứ. Điều này dường như quá đốt nát, đúng chứ?

“Tôi thú nhận rằng nó đúng là như vậy; nhưng chúng tôi phải lấy những thứ như họ lấy.”

Trong một cách, vâng; nhưng chúng ta không cần tiếp tục với họ như họ là. Chắc chắn phải có một thay đổi, nhưng không phải bên trong cùng khuôn mẫu của hận thù và bạo lực. Bạn không cảm thấy điều này là thực sự hay sao?

“Liệu có thể tạo ra một thay đổi mà không có hận thù và bạo lực?”

Lại nữa, liệu có một thay đổi nếu những phương tiện được sử dụng giống hệt như phương tiện được sử dụng trong tạo ra xã hội hiện nay?

“Nói cách khác, ông đang nói rằng bạo lực chỉ có thể tạo ra một xã hội bạo lực một cách căn bản, mặc dù chúng tôi có lẽ suy nghĩ nó mới mẻ đến chừng nào. Vâng, tôi có thể thấy điều đó.” Lại nữa ông ấy nhìn quanh những người bạn của ông ấy.

Bạn sẽ không nói rằng, muốn tạo ra một trật tự xã hội tốt lành, phương tiện đúng đắn là cốt lõi, hay sao? Và liệu phương tiện khác biệt kết thúc? Kết thúc không được chứa đựng trong phương tiện hay sao?”

“Điều này đang trở nên hơi phức tạp. Tôi thấy rằng hận thù và bạo lực chỉ có thể tạo ra một xã hội mà tại căn bản là bạo lực và đối kháng. Điều đó khá rõ ràng. Lúc này, ông nói rằng phương tiện đúng đắn phải được vận dụng để tạo ra một xã hội đúng đắn. Phương tiện đúng đắn có nghĩa gì?”

Phương tiện đúng đắn là hành động mà không là kết quả của hận thù, ganh tị, uy quyền, tham vọng, sợ hãi. Kết thúc không rời khỏi phương tiện. Kết thúc là phương tiện.

“Nhưng làm thế nào chúng tôi khuất phục hận thù và ganh tị? Những cảm thấy này kết hợp chúng tôi chống lại một kẻ thù chung. Có một vui thú nào đó trong bạo lực, nó

tạo ra những kết quả, và nó không thể bị loại bỏ quá dễ dàng như thế.”

Tại sao không? Khi bạn tự nhận biết rằng bạo lực chỉ dẫn đến tổn hại thêm nữa, liệu khó khăn để buông bỏ bạo lực? Khi, dù cái gì đó vui thú bên ngoài đến chừng nào, khiến cho bạn đau khổ sâu thẳm, liệu bạn không gạt nó đi hay sao?

“Trên mức độ vật chất điều đó dễ dàng, nhưng khó khăn hơn nhiều với những sự việc bên trong.”

Nó khó khăn chỉ khi nào vui thú lấn áp đau khổ. Nếu hận thù và bạo lực là vui thú đối với bạn, thậm chí dù chúng nuôi dưỡng những tổn hại và đau khổ không kể xiết, bạn sẽ tiếp tục cùng chúng; nhưng hãy rõ ràng về nó, và đừng nói rằng bạn đang tạo ra một trật tự xã hội mới mẻ, một phương cách sống tốt lành hơn, bởi vì điều đó hoàn không ý nghĩa.

Anh ấy, người mà hận thù, người mà tham lợi, người mà tìm kiếm quyền hành hay một vị trí của uy quyền, không là một người Bà la môn, bởi vì một người Bà la môn thực sự ở bên ngoài trật tự xã hội mà được đặt nền tảng trên những sự việc này; và nếu bạn, về phần bạn, không được tự do khỏi ganh tị, khỏi hận thù, và khỏi ham muốn cho uy quyền, bạn không khác biệt những người Bà la môn hiện nay, dù bạn có lẽ gọi mình bằng một cái tên khác hẳn.

“Thưa ông, tôi kinh ngạc với chính mình thậm chí tôi đang lắng nghe ông. Một tiếng đồng hồ trước đây, tôi đã bị kinh hãi bởi suy nghĩ rằng tôi có lẽ đang lắng nghe nói chuyện như thế này; nhưng tôi đã và đang lắng nghe, và tôi không hổ thẹn về nó. Lúc này, tôi thấy chúng tôi bị mang đi bởi những từ ngữ riêng của chúng tôi dễ dàng ra sao, và bởi

những thôi thúc ranh mãnh nhiều hơn của chúng tôi. Chúng ta hãy hy vọng những sự việc sẽ khác hẳn.”

Chương 25

‘VUN ĐÁP NHẠY CẢM’

Vẫn còn rất sớm khi máy bay cất cánh. Tất cả những hành khách đã khoác trên cơ thể dày cộm bởi vì thời tiết khá lạnh, và nó sẽ lạnh hơn khi máy bay lên cao. Người ngồi ghế bên cạnh đang nói, qua tiếng ầm ầm của động cơ, rằng những người phương đông này rất nổi tiếng, có lý luận, và đằng sau họ có văn hóa của nhiều thế kỷ; nhưng tương lai của họ là gì? Ngược lại, những người phương tây không thông minh lắm, ngoại trừ một ít người rất năng động và đã sản xuất quá nhiều; họ siêng năng như những con kiến. Nhưng tại sao tất cả họ đã tạo ra những nhố nhăng và giết chóc lẫn nhau qua những khác biệt tôn giáo và chính trị, và sự phân chia của đất đai? Họ là những con người ngu xuẩn làm sao? Họ đã không học hành bất kỳ điều gì từ lịch sử. Anh ấy cảm ơn Thượng đế rằng anh ấy là một học giả, và không bị trói buộc trong tất cả nó. Người đàn ông lúc này đang nắm quyền hành và đã quay về làm một người chính trị thuần túy, không phải người chính khách vĩ đại mà người ta đã hy vọng anh ấy sẽ là; nhưng như một cách thông thường của thế giới. Lạ lùng làm sao, cách đây hàng thế kỷ, một nhóm nhỏ văn minh phương Tây, và một nhóm khác đã bùng nổ sáng tạo khắp phương Đông; trao tặng những ý nghĩa mới mẻ hơn và thăm thẳm

hơn cho sống. Nhưng tất cả nó bây giờ ở đâu? Con người đã trở thành đầu óc chật hẹp, đau khổ, mất mát.

“Rốt cuộc, khi cái trí bị trói buộc bởi uy quyền, nó co rút lại, mà là điều gì đã xảy ra cho những cái trí của những học giả,” ông ấy thêm vào bằng một nụ cười. “Khi bị giới hạn bởi truyền thống, triết lý không còn là sáng tạo, ý nghĩa. Hầu hết những học giả đều sống trong một thế giới của riêng họ, một thế giới mà họ tẩu thoát trong nó. Nhưng sống là như thế, đúng chứ? – đầy những hứa hẹn vô hạn, và kết thúc trong đau khổ, tuyệt vọng. Tất cả đều giống hệt, sống của cái trí có những phần thưởng riêng của nó.”

Bầu trời là một màu xanh dịu, rõ ràng, nhưng lúc này những đám mây đang chất đống, sẫm và nặng nề bởi những giọt mưa. Máy bay đang bay giữa một tầng cao hơn và một tầng thấp hơn của những đám mây; nó rõ ràng nơi chúng tôi hiện diện nhưng không có mặt trời, chỉ có không gian mà trong đó không có mây. Những giọt mưa nặng đang rơi trên những cánh máy bay màu bạc từ tầng cao hơn, lạnh lẽo và nhồi lên nhồi xuống, nhưng máy bay sẽ sớm hạ cánh. Người đàn ông ghé kế bên đã ngủ; miệng của ông ấy méo xệch, và hai tay của ông ấy giật giật đầy căng thẳng. Trong vài phút nữa sẽ có chuyến đi dài rời khỏi phi trường, qua những cánh rừng và những cánh đồng xanh tươi.

Giống như hai người đã đến cùng cô ấy, cô ấy là giáo viên, hoàn toàn trẻ trung và nhiệt thành.

“Tất cả chúng tôi đều có bằng đại học,” cô ấy bắt đầu, “và đã được đào tạo như những giáo viên – mà có lẽ là bộ phận của điều gì là sai lầm của chúng tôi,” cô ấy thêm vào

bằng một nụ cười. “Chúng tôi dạy học tại một ngôi trường dành cho trẻ em, khoảng đến tuổi trưởng thành, và chúng tôi muốn nói chuyện với ông về một số những vấn đề của thời kỳ dậy thì, khi những thôi thúc tình dục bắt đầu. Dĩ nhiên, chúng tôi đã đọc tất cả về nó, nhưng đọc hoàn toàn khác hẳn nói chuyện về nó. Tất cả chúng tôi đều lập gia đình, và nhìn lại, chúng tôi nhận ra rằng nó sẽ tốt lành biết bao nếu người nào đó đã giải thích cho chúng tôi về những vấn đề thuộc tình dục và giúp đỡ chúng tôi hiểu rõ thời kỳ dậy thì đầy khó khăn đó. Nhưng chúng tôi đã đến đây không phải để nói chuyện về chính chúng tôi, mặc dù chúng tôi cũng có những vấn đề của chúng tôi; và ai mà không có?”

“Đa phần,” người thứ hai thêm vào, “trẻ em đến thời kỳ khó khăn đó hoàn toàn không được chuẩn bị, với chẳng bao nhiêu giúp đỡ hay hiểu rõ; mặc dù các em có lẽ biết điều gì đó về nó, các em bị trói buộc hay bị trôi nổi theo sự thôi thúc tình dục. Chúng tôi muốn giúp đỡ những học sinh đối diện nó, hiểu rõ nó, và không trở thành nô lệ hoàn toàn cho nó, nhưng với tất cả những rạp chiếu bóng này, những hình ảnh quảng cáo, và những trang bìa tạp chí gợi dục, thậm chí quá khó khăn cho những người trưởng thành suy nghĩ ngay thẳng về nó. Tôi không đang tôn trọng hay bị ảnh hưởng dễ dàng, nhưng vấn đề hiện diện ở đó, và người ta phải có thể hiểu rõ và giải quyết nó một cách thực tế.”

“Đó là nó,” người thứ ba nói; “chúng tôi muốn điều thực tế, dù nó có lẽ có ý nghĩa bao nhiêu, nhưng chúng tôi vẫn còn không biết quá nhiều về nó. Phim ảnh bây giờ có sẵn, kể về tình dục, và chỉ từ đầu đến cuối đưa bé được sinh ra như thế nào, và tất cả những việc còn lại của nó; nhưng nó là một vấn đề quan trọng mà người ta do dự để giải quyết nó. Chúng tôi muốn dạy dỗ các em điều gì các em nên biết về tình dục, mà không kích động bất kỳ sự tò mò không lành

manh nào, và không củng cố những cảm giác manh có sẵn của các em đến mức khuyến khích các em thực hiện những trải nghiệm. Nó là một vấn đề khó khăn mà người ta phải gặp gỡ; và những bậc cha mẹ, với vài ngoại lệ nào đó, dĩ nhiên, không giúp ích nhiều lắm; họ kinh hãi và lo lắng muốn được kính trọng. Vì vậy nó không chỉ là một vấn đề của các em đây thì; nó gồm cả những phụ huynh và toàn môi trường xã hội, và chúng ta cũng không thể bỏ qua khía cạnh đó của nó. Cũng vậy, có vấn đề của tội phạm vị thành niên.”

Tất cả những vấn đề này không liên quan lẫn nhau hay sao? Không vấn đề nào tách rời, và không vấn đề nào có thể được giải quyết bởi một mình nó; đó không là như thế hay sao? Vậy thì bạn muốn nói chuyện về vấn đề nào đây?

“Vấn đề tức khắc của chúng tôi là làm thế nào giúp đỡ đưa trẻ hiểu rõ thời kỳ dậy thì này, và tuy nhiên không làm bất kỳ điều gì khuyến khích em ấy hào hứng trong quan hệ với giới đối nghịch của em ấy.”

Lúc này, làm thế nào bạn gặp gỡ vấn đề?

“Chúng tôi suy nghĩ chín chắn trước khi bắt đầu, chúng tôi nói mang máng về sự kiểm soát những cảm xúc của người ta, kỷ luật những ham muốn của người ta – và dĩ nhiên luôn luôn có những mẫu mực, những anh hùng của đạo đức,” người giáo viên đầu tiên phát biểu. “Chúng tôi thúc giục các em sự quan trọng của theo sau những lý tưởng, sống một sống trong sạch tiết chế, tuân theo trật tự xã hội, và tất cả mọi loại sự việc đó. Một số các em nhận được sự ảnh hưởng ổn định, những em khác lại chẳng bị tác động gì cả, và một

số ít bị sợ hãi; nhưng tôi nghĩ sợ hãi chẳng mấy chốc sẽ không còn.”

“Chúng tôi nói về qui trình của sinh sản, vạch nó ra trong thiên nhiên,” người thứ hai thêm vào, “nhưng nói chung chúng tôi rất bảo thủ và thận trọng.”

Vậy thì vấn đề là gì?

“Nhu người bạn của tôi đã nói, vấn đề là làm thế nào giúp đỡ em học sinh hiểu rõ sự thôi thúc tình dục khi em ấy đến tuổi dậy thì, và không phải bị ngạc nhiên hay hứng thú bởi nó.”

Liệu sự thôi thúc tình dục nảy sinh chỉ khi cậu trai và cô gái đến tuổi dậy thì, hay nó hiện diện tự do hơn và đơn giản hơn qua những năm trước tuổi dậy thì? Liệu đứa trẻ không nên được giúp đỡ để hiểu rõ nó từ cái tuổi sớm nhất có thể, không chỉ tại một thời kỳ muộn hơn trong sự phát triển của em, hay sao?

“Tôi nghĩ ông nói đúng,” người thứ ba nói. “Không nghi ngờ gì cả, sự thôi thúc tình dục tự biểu lộ chính nó trong những cách khác nhau tại một thời kỳ sớm hơn nhiều, nhưng hầu hết chúng ta không có thời gian hay quan tâm suy nghĩ về nó thấu đáo trước khi đứa trẻ đến tuổi dậy thì, khi vấn đề có khuynh hướng trở thành nhạy cảm hơn.”

Nếu người ta đến tuổi dậy thì mà không được giáo dục đúng đắn, vậy thì chắc chắn sự thôi thúc tình dục bắt đầu có một quan trọng đặc biệt và hầu như trở thành không thể kiểm soát được.

“‘Được giáo dục đúng đắn’ có nghĩa gì?”

Giáo dục đúng đắn là qua sự vun đắp của nhạy cảm; và nhạy cảm phải được vun đắp, không phải tại thời kỳ đặc biệt của sự phát triển được gọi là dậy thì, nhưng xuyên suốt sống của người ta; đó không là như thế hay sao?

“Tại sao lại có sự nhấn mạnh vào nhạy cảm này?” người đầu tiên hỏi.

Nhạy cảm là cảm thấy thương yêu, nó là nhận biết về đẹp, xấu xa; liệu sự vun đắp nhạy cảm này không là bộ phận của vấn đề mà bạn đang nói, hay sao?

“Trước kia tôi đã chưa từng suy nghĩ về nó, nhưng lúc này bởi vì ông vạch ra, tôi thấy chúng có liên quan với nhau.”

Được giáo dục đúng đắn không chỉ là đã học lịch sử hay vật lý; nó cũng là nhạy cảm cùng những sự vật của quả đất – cùng thú vật, cùng cây cối, cùng những dòng suối, cùng bầu trời, và cùng những người khác. Nhưng chúng ta đã bỏ quên tất cả điều đó, hay chúng ta nghiên cứu nó như bộ phận của một đề án, cái gì đó để học được và lưu trữ và sử dụng khi cần đến. Thậm chí nếu người ta có nhạy cảm này trong thời niên thiếu, thông thường nó bị hủy diệt bởi sự náo động của cái tạm gọi là văn minh. Chẳng mấy chốc môi trường sống của đứa trẻ ép buộc em ấy vào cái khuôn của những điều được kính trọng, những truyền thống. Dịu dàng, thương yêu, cảm thấy cho vẻ đẹp, nhạy cảm cùng những xấu xí – tất cả điều này bị mất hết; nhưng dĩ nhiên sự thôi thúc thuộc sinh học vẫn còn ở đó.

“Điều đó đúng,” người thứ ba đồng tình. “Dường như chúng tôi lo là tất cả khía cạnh đó của sống. Và chúng tôi tự biện hộ bằng cách nói rằng chúng tôi không có thời gian cho nó, chúng tôi có những môn học phải nghiên cứu, và tất cả mọi chuyện còn lại!”

Ít ra, sự vun đắp nhạy cảm này không quan trọng bằng những quyển sách hay những mảnh băng hay sao? Nhưng chúng ta tôn sùng sự thành công, và chúng ta lãng quên nhạy cảm này, mà hủy hoại sự theo đuổi thành công.

“Thành công không cần thiết trong sống hay sao?”

Kiên quyết được thành công nuôi dưỡng vô cảm, nó khuyến khích trạng thái tàn nhẫn và tự cho mình là trung tâm. Làm thế nào một người tham vọng có thể nhạy cảm cùng những người khác, hay cùng những sự vật của quả đất? Chúng hiện diện ở đó cho sự thành tựu của anh ấy, được sử dụng bởi anh ấy trong việc leo lên đỉnh của anh ấy. Và nhạy cảm này là cốt lõi, nếu không bạn gặp phải những vấn đề về tình dục.

“Làm thế nào ông sẽ vun đắp nhạy cảm trong những người trẻ?”

‘Vun đắp’ là một từ ngữ bất hạnh, nhưng vì chúng ta sử dụng nó chúng ta sẽ tiếp tục cùng nó. Nhạy cảm không là cái gì đó được luyện tập; không tốt lành gì cả khi bảo những người trẻ quan sát thiên nhiên, hay đọc những bài thơ, và mọi chuyện của nó. Nếu chính bạn nhạy cảm cùng những đẹp đẽ và những xấu xí, nếu trong bạn có một ý thức của hòa nhã, của tình yêu, liệu bạn không nghĩ rằng bạn sẽ có thể giúp đỡ

những em học sinh của bạn có thương yêu, ân cần, và vâng vâng, hay sao? Bạn thấy, chúng ta kiềm chế hay lơ là tất cả điều này, trong khi lại buông thả trong mọi hình thức của sự giải trí kích thích, vì vậy vấn đề trở thành phức tạp vô cùng.

“Tôi thấy điều gì ông nói là thực sự, nhưng tôi nghĩ ông hoàn toàn không nhận ra sự khó khăn của chúng tôi. Chúng tôi có những lớp học khoảng ba mươi hay bốn mươi cậu trai và cô gái, và chúng tôi không thể nói chuyện cá nhân với tất cả họ, dù chúng tôi ao ước như thế nào chẳng nữa. Hơn nữa, dạy quá nhiều em học sinh trong một lớp học là một nhiệm vụ kiệt sức và chúng tôi bị mệt nhoài bởi nó và có khuynh hướng mất đi bất kỳ nhạy cảm nào mà chúng tôi có.”

Vì vậy bạn sẽ làm gì? Chăm sóc, ân cần, thương yêu – đây là cốt lõi nếu những thôi thúc tình dục muốn được hiểu rõ. Chắc chắn, bằng cách hiểu rõ vấn đề, bằng nói về nó, bằng cách trình bày nó trong những cách khác nhau, nhạy cảm được tập hợp bởi giáo viên và ý nghĩa của nó được chuyển tải sang em học sinh; và khi đưa trẻ đó bắt đầu dậy thì, lúc đó em học sinh sẽ có thể gặp gỡ những thôi thúc tình dục bằng sự hiểu rõ sâu thẳm hơn và rộng rãi hơn. Nhưng muốn sáng tạo giáo dục đúng đắn cho đứa trẻ, bạn cũng phải giáo dục những bậc cha mẹ, mà hình thành xã hội.

“Vấn đề quá phức tạp và thực sự to tát, và chúng tôi có thể làm gì trong tình trạng hỗn loạn này? Cá thể có thể làm gì?”

Chỉ như những cá thể nên chúng ta có thể làm bất kỳ điều gì. Nó đã luôn luôn là một cá thể, đó đây, người mà đã thực sự gây ảnh hưởng xã hội và tạo ra những thay đổi vĩ đại

trong suy nghĩ và hành động. Muốn cách mạng thực sự, người ta phải thoát khỏi khuôn mẫu xã hội, khuôn mẫu của tham lợi, ganh tị, và vùn vùn. Rốt cuộc, bất kỳ sự đổi mới nào bên trong khuôn mẫu chỉ gây ra hỗn loạn và đau khổ. Hành vi phạm tội tuổi vị thành niên không là gì cả ngoại trừ một phản kháng bên trong khuôn mẫu; và chức năng của người giáo dục, chắc chắn, là giúp đỡ em học sinh thoát khỏi khuôn mẫu, mà là tự do khỏi tham lợi và khỏi tìm kiếm quyền hành.

“Tôi có thể thấy rằng chúng tôi sẽ chẳng có chút giá trị nào cả nếu chúng tôi không cảm thấy những điều này một cách mãnh liệt. Và đó là một trong những khó khăn chính của chúng tôi: chúng tôi cũng quá trí năng đến độ những cảm giác của chúng tôi đã trở thành tê liệt. Chỉ khi nào chúng tôi cảm thấy một cách mãnh liệt thì chúng tôi mới có thể thực sự làm được điều gì đó.”

Chương 26

“TẠI SAO TÔI KHÔNG CÓ THẤU TRIỆT?”

Mưa liên tục suốt một tuần; mặt đất mềm nhũn và có những vũng nước lớn dọc theo con đường nhỏ. Mực nước đã dâng cao trong những cái giếng, và ếch nhái đang tận hưởng một thời gian huy hoàng, kêu ộp ộp không ngừng nghỉ suốt đêm. Con sông căng phồng đang đe dọa cây cầu; nhưng những cơn mưa được nghênh đón, mặc dù sự thiệt hại to tát đang bị gây ra. Tuy nhiên, lúc này nó đang từ từ quang đãng; có những đốm bầu trời xanh nhạt trên đầu, và mặt trời buổi sáng đang xua đuổi những đám mây. Còn lâu lắm trước khi những chiếc lá của những cái cây mới được rửa ráy lại bị phủ đầy bụi đỏ mịn. Màu xanh của bầu trời quá mãnh liệt đến độ nó khiến cho bạn phải ngừng lại và kinh ngạc. Không khí được lọc tinh khiết, và trong một tuần ngắn ngủi quả đất bỗng nhiên trở nên xanh tươi. Trong ánh sáng ban mai đó, an bình nằm trên đất đai.

Một con vẹt cô đơn đang đậu trên một cành cây khô của một cái cây gần bên; nó đang tự tia lông, nhưng nó ngồi rất yên lặng, và hai mắt của nó chuyển động và cảnh giác. Nó thuộc về một màu xanh phơn phớt, cùng một cái mỏ đỏ rực, và một cái đuôi dài có màu xanh nhạt hơn. Bạn muốn chạm nó, để cảm thấy màu sắc của nó; nhưng nếu bạn động đậy, nó sẽ bay đi. Mặc dù nó hoàn toàn bất động, một ánh sáng xanh cố

định, bạn có thể cảm thấy nó một sức sống mãnh liệt, và dường như nó ban sự sống cho cái cành cây khô mà nó đang đậu. Nó là một con vật đẹp kinh ngạc, nó khiến cho bạn ngừng thở; hầu như bạn không dám rời mắt khỏi nó, vì sợ rằng trong một chớp mắt nó biến mất. Bạn đã thấy hàng tá những con vẹt, chuyển động trong những đường bay điên dại của chúng, đậu hàng dài trên những đường dây điện, hay rải rác trên những cánh đồng đất đỏ trông hấp dẫn xanh non. Nhưng dường như con chim cô đơn này là sự tập trung của tất cả sống, của tất cả sự hoàn hảo và vẻ đẹp. Không có gì cả ngoại trừ cái đốm xanh rực rỡ trên một cành cây đen sẫm tương phản bầu trời xanh. Không những từ ngữ, không những suy nghĩ trong cái trí của bạn; thậm chí bạn không nhận biết rằng bạn đang không suy nghĩ. Sự mãnh liệt của nó khiến cho bạn chảy nước mắt và bạn phải nhấp nháy – và có lẽ chính nhấp nháy đó làm con chim hoảng sợ bay đi! Nhưng nó vẫn còn ở đó bất động, quá mềm mại, quá mỏng manh, cùng mọi cái lông ép sát cơ thể. Chắc chỉ một vài phút đã trôi qua, nhưng vài phút đó bao trùm cái ngày đó, năm đó và tất cả thời gian; trong vài phút đó sự sống hiện diện, mà không có một kết thúc hay một khởi đầu. Nó không là một trải nghiệm được lưu trữ trong ký ức, một sự việc chết rồi để được làm sống lại bởi suy nghĩ, mà cũng đang chết rồi; nó hoàn toàn đang sống, và vì vậy không thể được phát hiện giữa những thứ chết rồi.

Một người nào đó gọi từ một ngôi nhà bên kia cái vườn và cành cây khô bỗng nhiên trợ trụ.

Có ba người trong số họ, một phụ nữ và hai người đàn ông, và tất cả họ đều còn khá trẻ, có thể trong lứa tuổi ba mươi. Họ đã đến rất sớm, tắm rửa sạch sẽ và quần áo tươm tất, nhưng chắc chắn không thuộc những người có tiền bạc. Những khuôn mặt của họ chiếu sáng bởi suy nghĩ; hai mắt

của họ rõ ràng và đơn giản, không có bất kỳ cái nhìn che khuất nào mà nảy sinh do bởi lượm lặt được nhiều hiểu biết. Người phụ nữ là người chị lớn nhất của họ, và người đàn ông còn lại là người chồng của cô ấy. Tất cả chúng tôi đều ngồi trên một chiếc chiếu có đường viền màu đỏ tại mỗi đầu. Giao thông tạo nên một âm thanh dễ sợ, và một cửa sổ phải được đóng lại, nhưng cái còn lại được mở ra hướng về một cái vườn riêng biệt mà trong đó có một cái cây tỏa ra thật rộng. Họ ngập ngừng một chút, nhưng chẳng mấy chốc sẽ nói chuyện một cách tự do.

“Mặc dù tất cả mọi người trong gia đình chúng tôi đều sung túc, tất cả ba người chúng tôi đều chọn một sống rất đơn giản, không những hào nhoáng,” người anh bắt đầu. “Chúng tôi sống gần một ngôi làng nhỏ, đọc sách một chút ít, và dành nhiều thời gian cho thiền định. Chúng tôi không có ham muốn giàu có, và chỉ vừa đủ sống qua ngày. Tôi biết tiếng Phạn khá nhiều, nhưng do dự khi trích dẫn những kinh điển một cách uy quyền. Người em rể của tôi chăm chỉ hơn tôi, nhưng cả hai chúng tôi đều còn quá trẻ để phải thâm lượm hiểu biết. Tự nó, hiểu biết chẳng có ý nghĩa bao nhiêu; nó hữu dụng chỉ khi nào nó có thể hướng dẫn chúng tôi, giữ gìn chúng tôi trên con đường ngay thẳng.”

Tôi không hiểu liệu hiểu biết có hữu dụng; liệu nó không là một cản trở hay sao?

“Làm thế nào hiểu biết có thể là một cản trở?” anh ấy hỏi khá lo âu. “Chắc chắn, hiểu biết luôn luôn hữu dụng.”

Hữu dụng trong cách gì?

“Hữu dụng trong tìm ra Thượng đế, trong hướng dẫn một sống đúng đắn.”

Thế à? Một kỹ sư phải có hiểu biết để xây dựng một cây cầu, để thiết kế máy móc và vân vân. Hiểu biết là cần thiết cho những người quan tâm đến sự trật tự của những sự vật. Người vật lý phải có hiểu biết, nó là bộ phận của giáo dục của anh ấy, bộ phận của chính sự hiện diện của anh ấy và nếu không có nó anh ấy không thể tiến bộ. Nhưng liệu hiểu biết khiến cho cái trí được tự do để khám phá? Mặc dù hiểu biết là cần thiết để vận dụng cái gì đã được khám phá rồi. Chắc chắn, tình trạng thực sự của khám phá là được tự do khỏi hiểu biết.

“Nếu không có hiểu biết, tôi có lẽ lang thang khỏi con đường dẫn đến Thượng đế.”

Tại sao bạn không nên lang thang khỏi con đường? Liệu con đường được đánh dấu quá rõ ràng, và kết thúc quá xác định? Và bạn có ý gì qua từ ngữ hiểu biết?

“Qua từ ngữ hiểu biết tôi có ý tất cả mọi điều mà người ta đã trải nghiệm, đã đọc, đã được dạy bảo về Thượng đế, và về những sự việc người ta phải thực hiện, những đạo đức người ta phải thực hành, và vân vân, với mục đích tìm ra Thượng đế. Dĩ nhiên, tôi không đang nói về những hiểu biết kỹ thuật.”

Liệu có quá nhiều khác biệt giữa hai loại? Người kỹ sư được đào tạo làm thế nào để đạt được những kết quả vật chất nào đó qua sự ứng dụng của hiểu biết mà con người đã thu lượm được qua hàng thế kỷ; ngược lại bạn đã được dạy

đồ làm thế nào để đạt được những kết quả bên trong nào đó bằng cách kiểm soát những suy nghĩ của bạn, sự vun quén đạo đức, làm những công việc tốt lành, và vân vân, tất cả cái đó chỉ là một vấn đề của hiểu biết được thâm lượm qua hàng thế kỷ. Người kỹ sư có những quyển sách và những người thầy của anh ấy, cũng như bạn có những người thầy của bạn. Cả hai bạn đều được dạy một phương pháp kỹ thuật, và cả hai bạn đều ham muốn kiếm được một kết thúc, bạn trong cách của bạn, và anh ấy trong cách của anh ấy. Cả hai bạn đều theo đuổi những kết quả. Và liệu Thượng đế, hay sự thật, là một kết quả? Nếu nó như thế, vậy thì nó được sắp xếp vào chung bởi cái trí; và cái gì được sắp xếp vào chung có thể được tách rời thành nhiều mảnh. Vì vậy, liệu hiểu biết hữu dụng trong khám phá sự thật?

“Tôi không chắc rằng nó không phải như vậy, thưa ông, bất kể điều gì ông nói,” người chồng trả lời. “Nếu không có hiểu biết, làm thế nào con đường đó có thể được giảm qua?”

Nếu sự kết thúc là đứng yên, nếu nó là một vật chết ròi, mà không có chuyển động, vậy thì một hay nhiều con đường có thể dẫn đến nó; nhưng liệu sự thật, Thượng đế hay bất kỳ cái tên nào bạn có lẽ trao cho nó, một nơi ở cố định với một địa chỉ vĩnh cửu?

“Dĩ nhiên không,” người anh hăm hở nói.

Vậy thì làm thế nào có thể có một con đường dẫn đến nó? Chắc chắn, sự thật không có con đường.

“Trong trường hợp đó chức năng của hiểu biết là gì?” người chồng hỏi.

Bạn là kết quả của điều gì bạn đã được dạy bảo, và những trải nghiệm của bạn được đặt nền tảng trên tình trạng bị quy định đó; và những trải nghiệm của bạn, luân phiên, củng cố hay bổ sung tình trạng bị quy định của bạn. Bạn giống như một chiếc máy hát đĩa, đang chơi những đĩa hát khác nhau, có lẽ, nhưng vẫn là cái máy hát đĩa; và những ghi lại mà bạn chơi được tạo thành từ điều gì bạn đã được dạy bảo, dù bởi những người khác hay bởi những trải nghiệm riêng của bạn. Đó là như thế, đúng chứ?

“Vâng, thưa ông,” người anh trả lời, “nhưng liệu không có một bộ phận của tôi mà đã không được dạy dỗ?”

Liệu có à? Chắc chắn, cái đó mà bạn gọi là Đại Ngã, linh hồn, cái tôi cao hơn, và vân vân, vẫn còn bên trong lãnh vực của cái bạn đã học được hay đã được dạy dỗ.

“Những câu nói của ông quá rõ ràng và có ý nghĩa, người ta được thuyết phục bất kể chính người ta phản ứng ra sao,” người anh nói.

Nếu bạn chỉ được thuyết phục, vậy thì bạn không thấy sự thật của nó. Sự thật không là một vấn đề của thuyết phục hay đồng ý. Bạn có thể đồng ý hay không đồng ý về những quan điểm hay những kết luận, nhưng một sự kiện không cần sự đồng ý; nó là như thế. Nếu ngay khi bạn thấy cho chính bạn rằng điều gì đã được nói là một sự kiện, vậy thì bạn không chỉ được thuyết phục: cái trí của bạn đã trải qua một thay đổi căn bản. Nó không còn nhìn ngắm sự kiện qua một

bức màn của thuyết phục hay tin tưởng; nó hiệp thông sự thật, Thượng đế, mà không có hiểu biết, không có bất kỳ sự ghi lại. Ghi lại là “cái tôi”, cái ngã, cái vật trang điểm, cái người mà biết, cái người mà đã được dạy dỗ, mà đã luyện tập đạo đức – và cái người mà xung đột với sự kiện.

“Vậy thì tại sao chúng tôi đấu tranh để thấu hiểu biết?” người chồng hỏi. “Liệu hiểu biết không là một bộ phận cốt lõi thuộc hiểu biết của chúng tôi, hay sao?”

Khi có một hiểu rõ về cái tôi, lúc đó hiểu biết có vị trí đúng đắn của nó; nhưng nếu không có hiểu rõ này, theo đuổi hiểu rõ về chính mình cho một cảm giác của thành tựu, của đến được nơi nào đó; nó cũng phấn khởi và vui thú như sự thành công trong thế giới. Người ta có lẽ từ bỏ những sự vật phía bên ngoài của sự hiện diện, nhưng trong đấu tranh để thấu hiểu hiểu rõ về chính mình có một cảm thấy của sự thành tựu, của người săn bắn bắt được vật bị săn, mà cũng giống như sự thỏa mãn của kiếm được thuộc thế gian. Không có hiểu rõ về cái tôi, ‘cái tôi lệ thuộc’, cái ngã qua đang tích lũy hiểu biết về cái gì đã là hay cái gì là. Sự tích lũy biến dạng sự nhận biết, và không thể hiểu rõ cái tôi trong những hoạt động hàng ngày của nó, những phản ứng ranh mãnh và mau lẹ của nó, khi cái trí bị chât nặng bởi hiểu biết. Chừng nào cái trí còn bị chât nặng bởi hiểu biết, và chính nó là kết quả của hiểu biết, nó không bao giờ có thể mới mẻ, có thể không ô uế.

“Liệu tôi được phép đưa ra một câu hỏi?” cô gái trầm tư, khá lo lắng. Cô ấy đã im lặng lắng nghe, do dự để đưa ra những câu hỏi vì kính trọng người chồng; nhưng do bởi lúc này hai người còn lại đã miễn cưỡng im lặng, cô ấy nói lên. “Tôi muốn hỏi, nếu tôi được phép, tại sao một người có thấu

triệt, hiểu rõ, nhận biết tổng thể, trong khi những người khác thấy chỉ những chi tiết khác nhau và không thể nắm bắt cái tổng thể. Tại sao tất cả chúng tôi không thể có được thấu triệt này, khả năng thấy cái tổng thể này, mà dường như ông có? Tại sao một người có nó, và người khác không có?”

Liệu bạn nghĩ nó là một quà tặng?

“Nó có vẻ như thế,” cô ấy trả lời. “Tuy nhiên điều đó sẽ có nghĩa rằng thần thánh có thiên vị, và thế là sẽ chẳng có bao nhiêu cơ hội cho những người còn lại của chúng tôi. Tôi hy vọng nó không phải như thế.”

Chúng ta hãy thâm nhập. Lúc này, tại sao bạn đang đưa ra câu hỏi này?

“Lý do hiển nhiên và đơn giản rằng tôi muốn sự thấu triệt thăm thẳm đó.”

Lúc này cô ấy đã mất đi sự thẹn thùng của cô ấy, và háo hức nói chuyện như hai người còn lại.

Thế là, sự thâm nhập của bạn được thúc đẩy bởi một ham muốn phải kiếm được cái gì đó. Kiếm được, đạt được, hay trở thành cái gì đó hàm ý một qui trình của tích lũy, và đồng hóa cùng cái gì đã được tích lũy. Điều này không đúng hay sao?

“Đúng, thưa ông.”

Kiếm được cũng hàm ý so sánh, đúng chứ? Bạn, người mà không có thấu triệt đó, đang so sánh chính bạn với một người nào đó mà có.

“Đó là như vậy.”

Nhưng chắc chắn tất cả so sánh như thế là kết quả của ganh tị; và liệu thấu triệt được thức dậy qua ganh tị?

“Không, tôi nghĩ không được đâu.”

Thế giới đầy ắp ganh tị, tham vọng, mà có thể thấy được trong mỗi mỗi theo đuổi thành công, trong liên hệ của đệ tử với người thầy, của người thầy với người thầy cao hơn, và vân vân, vô tận; và nó có phát triển những khả năng nào đó. Nhưng liệu sự nhận biết tổng thể, sự thấu triệt tổng thể, là một khả năng như thế? Liệu nó được đặt nền tảng trên ganh tị, tham vọng? Hay nó hiện diện chỉ khi nào tất cả ham muốn để kiếm được đã kết thúc? Bạn hiểu chứ?

“Tôi không nghĩ rằng tôi hiểu rõ.”

Ham muốn để kiếm được được đặt nền tảng trên sự tự phụ, đúng chứ?

Cô ấy do dự, và sau đó từ từ nói, “Lúc này, do bởi ông đã vạch rõ, tôi thấy rằng tại căn bản nó là như thế.”

Vì vậy chính là sự tự phụ của bạn, trong ý nghĩa to tát cũng như tầm thường, mà đang khiến cho bạn đưa ra câu hỏi này.

“Tôi e rằng điều đó cũng thực sự.”

Nói cách khác, bạn đang đưa ra câu hỏi này từ sự ham muốn để được thành công. Lúc này, liệu cùng câu hỏi này –

Tại sao tôi không có thấu triệt thăm thẳm? – có thể được đưa ra mà không ganh tị, mà không thể hiện bất kỳ nhấn mạnh nào cho ‘cái tôi’?

“Tôi không biết.”

Liệu có thể có bất kỳ thâm nhập nếu cái trí còn bị trôi buộc trong một động cơ? Chừng nào sự suy nghĩ còn được tập trung trong ganh tị, trong tự phụ, trong ham muốn để kiếm được thành công, liệu nó có thể tự do và lang thang xa thật xa. Muốn thâm nhập thực sự, liệu trung tâm đó không phải kết thúc hay sao?

“Ông có ý ganh tị, tham vọng, mà là sự ham muốn để là hay trở thành cái gì đó, phải hoàn toàn biến mất, nếu người ta muốn có thấu triệt thăm thẳm?”

Lại nữa, nếu được phép vạch ra, bạn muốn sở hữu khả năng đó, vì vậy bạn sẽ bắt đầu tự kỷ luật chính bạn với mục đích kiếm được nó. Bạn, người sẽ sở hữu, vẫn còn quan trọng, không phải chính khả năng. Khả năng này nảy sinh chỉ khi nào cái trí không có động cơ thuộc bất kỳ loại nào.

“Nhưng trước kia ông đã nói, thưa ông, rằng cái trí là kết quả của thời gian, của hiểu biết, của động cơ; và làm thế nào một cái trí như thế có thể hiện diện mà không có bất kỳ động cơ nào?”

Hãy đưa ra câu hỏi đó cho chính bạn, không chỉ bằng từ ngữ, một cách hời hợt, nhưng nghiêm túc như một người đói muốn thức ăn. Khi bạn đang hỏi, đang thâm nhập, quan trọng phải khám phá cho chính bạn nguyên nhân sự thâm

nhập của bạn. Bạn có thể hỏi từ ganh tị, hay bạn có thể hỏi mà không có bất kỳ động cơ. Trạng thái của cái trí mà thực sự đang thâm nhập vào khả năng của nhận biết tổng thể là một trạng thái của khiêm tốn hoàn toàn, yên lặng hoàn toàn; và chính khiêm tốn này, bất động này, chính nó là khả năng đó. Nó không là cái gì phải kiếm được.

Chương 27

‘ĐỔI MỚI, CÁCH MẠNG VÀ TÌM KIẾM THƯỢNG ĐẾ’

Con sông sáng hôm đó có màu xám, giống như chì bị tan chảy. Mặt trời đã lên khỏi những cánh rừng đang ngủ, to lớn, tỏa sáng chói lọi, nhưng chẳng mấy chốc những đám mây ngay trên đường chân trời sẽ giấu giếm nó; và suốt ngày dài mặt trời và những đám mây đánh nhau để dành được chiến thắng cuối cùng. Thông thường có những người dân chài trên sông, trong những chiếc thuyền đáy bằng; nhưng sáng hôm đó chúng không xuất hiện, và con sông được bỏ lại một mình. Xác chết trương thối của con thú lớn nào đó trôi trên sông, và nhiều con kên kên đang ở trên nó, cào cào và xé nát thịt. Những con khác muốn được chia phần, nhưng chúng bị đuổi đi bởi những cái cánh to đang đập mạnh, cho đến khi những con đang ăn no bụng. Những con quạ đang hung tợn kêu to, cố gắng chen vào giữa những con chim vụng về hơn và to lớn hơn, nhưng chúng không có cơ hội. Ngoại trừ tiếng ồn và tiếng vẫy cánh quanh xác chết này, con sông rộng lớn ngoằn ngoèo đang chảy an bình. Cái làng bờ bên kia đã thức dậy khoảng một hay hai tiếng đồng hồ. Dân làng đang la hét nhau, và những tiếng nói mạnh mẽ của họ vọng sang rõ ràng qua dòng nước. Tiếng la hét đó có cái gì đó dễ chịu trong nó; nó âm áp và thân thiện. Một tiếng nói sẽ gọi từ bờ bên kia,

nghe rõ ràng trong không khí trong lành, và một tiếng nói khác sẽ trả lời nó từ nơi nào đó trên sông, hay từ bờ bên kia. Dường như không có gì trong những thứ này gây phiền muộn sự yên lặng của buổi sáng đó, mà trong đó có một ý thức của an bình vô cùng, vĩnh cửu.

Chiếc xe chạy trên một con đường gồ ghề, bị bỏ quên, tung lên một đám mây bụi mà bám trên những cái cây và trên vài dân làng đang đi tới lui từ những thị trấn ngoằn ngoèo, bản thú. Trẻ em đi học quen thuộc với con đường đó, nhưng dường như chúng không thèm quan tâm đến bụi bặm; chúng mãi mê quá nhiều trong tiếng cười và vui đùa của chúng. Đi vào con đường chính, chiếc xe băng qua thị trấn, đường ray xe lửa, và chằng máy chóc lại trong vùng quê thoáng đãng, trong lành. Ở đây đẹp đẽ, có những con bò và những con dê trong những cánh đồng xanh tươi và những những cái cây cỏ thụ, khổng lồ, và như thể bạn chưa bao giờ thấy chúng trước kia. Băng qua thị trấn, cùng bản thú và tôi tàn của nó, dường như đã lấy đi vẻ đẹp của quả đất; nhưng lúc này nó được trao lại cho bạn và bạn kinh ngạc khi thấy sự tốt lành của quả đất, và của những sự việc của quả đất. Có những con lạc đà to lớn, được nuôi ăn đầy đủ, mỗi con đang mang một bó lớn cây đay. Chúng không vội vã, nhưng giữ một bước đi vững vàng, với những cái chân thật thẳng trong không gian; và một người đàn ông ngồi trên nóc của mỗi bó đay, đang thúc giục con vật công kền đó đi nhanh. Bị chấn động bởi sự kinh ngạc, trên con đường bạn thấy hai con voi to lớn đang vung vẩy chậm chậm, được bao phủ rực rỡ bởi miếng vải đỏ, thêu màu vàng, những cái ngà của chúng được trang trí bởi những dải băng màu bạc. Chúng được mang đến một nghi lễ tôn giáo nào đó, và được trang trí cho dịp đó; chúng bị ngừng lại, và có một nói chuyện. Thân thể công kền khổng lồ của chúng thật cao phía trên bạn; nhưng chúng rất hòa nhã, mọi

thù địch đã tan biến. Bạn sờ vào làn da thô ráp của nó; đầu của cái vòi chạm mềm mại trên bàn tay của bạn, hiểu kỳ, và rời khỏi. Người đàn ông la hét bắt chúng đi lại, và quả đất dường như chuyển động cùng chúng. Một chiếc xe hai bánh nhỏ xuất hiện, được kéo bởi một con ngựa ốm yếu, kiệt sức; chiếc xe ngựa không có nóc, và đang mang một thi thể, được bọc trong miếng vải trắng. Thi thể được buộc lỏng lẻo vào sàn của chiếc xe không có lò xo, và khi con ngựa phi trên con đường gồ ghề, cả tài xế và thi thể nảy lên nảy xuống.

Chiếc máy bay từ phương bắc đã đến, và hành khách đang xuống máy bay để nghỉ ngơi nửa tiếng đồng hồ trước khi bắt đầu lại. Có những người chính trị, và qua cái nhìn của họ, chắc hẳn họ phải là những người rất quan trọng, những bộ trưởng, người ta nói. Họ xuống và đi trên một đường bộ tráng xi măng giống như một con tàu đang băng qua một cái kênh chật hẹp, tất cả đầy quyền hành và hoàn toàn khác biệt những người dân thường. Những hành khách khác đi sau họ nhiều bước. Mọi người đều biết họ là ai; nếu có ai không biết, chẳng mấy chốc anh ấy sẽ được bảo cho biết, và đám đông trở nên im lặng, nhìn ngắm những con người quan trọng trong sự vinh quang của họ. Nhưng quả đất vẫn xanh tươi, một con chó đang sủa, và những hòn núi phủ tuyết ở trên đường chân trời, một cảnh kinh ngạc phải chăm chú.

Một nhóm nhỏ đã tập hợp trong căn phòng rộng không đồ đạc, nhưng chỉ bốn người trong số họ nói, và không hiểu vì sao dường như bốn người này nói thay cho tất cả họ. Nó không phải là nói chuyện được sắp xếp từ trước, nhưng nó diễn ra khá tự nhiên, và chắc chắn những người khác sung sướng khi nó diễn ra như thế. Một trong bốn người, một người đàn ông to lớn đầy tự tin, đưa ra những câu nói dễ dàng và mau lẹ. Người thứ hai không to lớn lắm, nhưng ông

ấy có hai mắt sắc lẹm và dáng điệu thoải mái. Hai người còn lại có vóc dáng nhỏ thó; nhưng cả bọn họ chắc phải đọc sách nhiều lắm, và những từ ngữ tuôn ra dễ dàng. Họ có vẻ khoảng chừng bốn mươi tuổi, và tất cả dường như thấy điều gì đó từ sống, họ nói, đang làm những công việc khác nhau mà họ thích.

“Tôi muốn nói về sự thất vọng,” người đàn ông to lớn nói. “Nó là lời nguyền của thế hệ chúng tôi. Dường như tất cả chúng tôi đều thất vọng trong cách này hay cách kia, và một số người trở nên cay đắng, yếm thế, luôn luôn chỉ trích những người khác và hăm dọa xé nát họ. Hàng ngàn người đã bị hủy diệt trong những thanh trừng chính trị; nhưng chúng ta nên nhớ rằng chúng ta cũng có thể giết chết những người khác bởi những từ ngữ và cử chỉ. Thuộc cá nhân tôi không cay đắng, mặc dù tôi đã trao phần lớn sống của tôi cho công việc xã hội và hoàn thiện xã hội. Giống như quá nhiều người khác, tôi đã vui đùa cùng chủ nghĩa cộng sản, và tôi chẳng thấy gì trong nó; nếu không nói rằng nó là một phong trào cổ lỗ, và chắc chắn không dành cho tương lai. Tôi đã làm việc trong chính phủ, và không hiểu vì sao nó chẳng có ý nghĩa nhiều lắm đối với tôi. Tôi đã đọc sách khá nhiều, nhưng đọc sách cũng chẳng có nghĩa làm cho quả tim người ta nhẹ nhàng bớt. Mặc dù tôi tranh luận rất giỏi, trí năng của tôi nói một kiểu và quả tim của tôi lại nói một kiểu khác. Tôi đã đấu tranh với chính mình trong nhiều năm, và dường như không có cách nào thoát khỏi sự xung đột phía bên trong này. Tôi là một đồng hồ hỗn loạn của những mâu thuẫn, và tôi đang từ từ chết dần phía bên trong . . . Tôi không có ý nói về điều này, nhưng không hiểu vì sao tôi lại đang nói. Tại sao phía bên trong chúng tôi lại khô kiệt và đang chết dần? Nó không chỉ

đang xảy ra với tôi, nhưng cũng còn cả quá nhiều người trong mảnh đất này.”

Bạn có ý gì qua từ ngữ khô kiệt, đang chết dần?

“Người ta có lẽ giữ một chức vụ trách nhiệm, người ta có lẽ làm việc cực nhọc và lên đến đỉnh, nhưng phía bên trong người ta chết rồi. Nếu ông nói với những người tạm gọi là vĩ đại trong số chúng tôi – những người mà tên của họ trên những tờ báo và những diễn văn và những việc làm của họ – rằng tại căn bản họ đều đờ đẫn và dốt nát, họ sẽ kinh hãi lắm; nhưng giống như những người còn lại của chúng tôi, họ cũng đang chết rồi, đang thoái hóa. Tại sao? Chúng tôi theo những sống được kính trọng, có luân lý, tuy nhiên đằng sau hai mắt của chúng tôi không còn ngọn lửa. Một số người chúng tôi không thoái hóa – ít ra tôi không nghĩ như thế – và tuy nhiên sống bên trong của chúng tôi đang chết rồi; dù chúng tôi biết nó hay không, và dù chúng tôi sống trong những biệt thự của bộ trưởng hay trong những căn phòng trọ trụi của những công nhân hiện dân, thuộc tinh thần chúng tôi đã đặt một chân trong nắm mồ. Tại sao?”

Liệu có lẽ nó không phải là chúng ta bị chết ngộp trong những tự phụ của chúng ta, bởi sự kiêu ngạo của thành công và thành tựu, bởi những sự việc có giá trị to tát cho cái trí, hay sao? Khi cái trí bị chất nặng bởi những thứ nó đã thu lượm, quả tim khô kiệt. Nó không lạ lùng lắm khi mọi người đều muốn leo lên những bậc thang của thành công và công nhận, hay sao?

“Chúng tôi được nuôi nấng bởi nó. Và tôi nghĩ chừng nào người ta còn leo lên cái thang, hay đang ngồi tại đỉnh của

nó, thất vọng là điều không tránh khỏi. Nhưng làm thế nào người ta vượt qua ý thức thất vọng này?”

Rất đơn giản, bằng cách không leo lên. Nếu bạn thấy cái thang và biết nó dẫn đến đâu, nếu bạn thấy những hàm ý sâu thẳm của nó và không đặt chân lên bậc đầu tiên, bạn không bao giờ có thể bị thất vọng.

“Nhưng tôi không thể chỉ ngồi bất động và thoái hóa!”

Lúc này, bạn đang thoái hóa rồi, đang ở giữa hoạt động không ngừng nghỉ của bạn, và nếu giống như người ẩn dật đang tự kỷ luật chính mình, bạn chỉ ngồi bất động khi phía bên trong đang hừng hực sự ham muốn, cùng tất cả những sợ hãi của tham vọng và ganh tị, bạn sẽ tiếp tục kiệt quệ. Liệu không đúng, thưa bạn, rằng thoái hóa theo cùng kính trọng, hay sao? Điều này không có nghĩa rằng người ta phải trở nên gian ngoan. Nhưng bạn rất đạo đức, đúng chứ?

“Tôi cố gắng như thế.”

Đạo đức của xã hội dẫn đến chết. Nhận biết sự đạo đức của người ta là chết một cách kính trọng. Phía bên ngoài và bên trong bạn đang tuân phục những quy tắc của đạo đức xã hội, đúng chứ?

“Nếu hầu hết chúng tôi không tuân phục, toàn cấu trúc của xã hội sẽ vỡ vụn. Ông đang giảng vô đạo đức?”

Thế sao? Đạo đức xã hội chỉ là sự kính trọng. Tham vọng, tham lam, sự tự phụ của thành công và sự công nhận của nó, sự độc ác của quyền hành và chức vụ, giết người

nhân danh một học thuyết hay một quốc gia – đây là đạo đức của xã hội.

“Đầu vậy, những người lãnh đạo tôn giáo và xã hội của chúng tôi có giảng thuyết chống lại ít ra một số trong những điều tội lỗi này.”

Sự kiện là một việc, và giảng thuyết là một việc khác. Giết người vì một học thuyết hay một quốc gia rất được kính trọng, và người giết, vị tướng mà tổ chức sát nhân tập thể, được kính trọng và được trao tặng huân chương. Con người của quyền hành có vị trí quan trọng trong mảnh đất này. Người giảng thuyết và người được giảng thuyết đều ở chung một cái thuyền, đúng chứ?

“Tất cả chúng tôi đều ở chung một cái thuyền,” người thứ hai chen vào, “và chúng tôi đang đấu tranh để thực hiện điều gì đó cho nó.”

Nếu bạn thấy rằng cái thuyền thủng nhiều lỗ và đang chìm mau, liệu bạn sẽ không nhảy ra hay sao?

“Cái thuyền không tệ như thế. Chúng tôi phải vá lại, và mọi người nên phụ giúp. Nếu mọi người đều giúp đỡ, cái thuyền sẽ nổi trên con sông của sống.”

Bạn là một công nhân xã hội, đúng chứ?

“Vâng, thưa ông, đúng rồi, và tôi đã có đặc ân được kết hợp với một số những người đổi mới vĩ đại nhất của chúng tôi. Tôi tin tưởng rằng đổi mới, không phải cách mạng, là cách duy nhất thoát khỏi sự hỗn loạn này. Hãy quan sát

điều gì cách mạng Nga đã đạt được! Không, thưa ông, những con người vĩ đại thực sự luôn luôn là những người đổi mới.”

Bạn có ý gì qua từ ngữ đổi mới?

“Đổi mới là từ từ hoàn thiện những điều kiện kinh tế và xã hội của nhân dân qua những kế hoạch khác nhau mà chúng tôi đã lập công thức; nó là làm giảm bớt sự nghèo khổ, xóa sạch sự mê tín, loại bỏ những phân chia giai cấp, và vân vân.”

Đổi mới như thế luôn luôn đang ở trong khuôn mẫu xã hội đang tồn tại. Một nhóm người khác có lẽ nắm quyền hành, hiến pháp mới có lẽ được áp đặt, có lẽ có sự quốc hữu hóa của những ngành công nghiệp nào đó, và mọi chuyện của nó; nhưng nó luôn luôn ở trong cái khung hiện nay của xã hội. Đó là điều gì được gọi là đổi mới, đúng chứ?

“Nếu ông phản đối điều đó, vậy thì ông chỉ có thể ủng hộ cách mạng; và tất cả chúng ta đều biết rằng cách mạng vĩ đại sau chiến tranh thứ nhất đã tự chứng thực chính nó là một phong trào thật lùi, cổ lỗ, như người bạn của tôi đã vạch ra, tội lỗi thuộc mọi loại kinh hoàng và đàn áp. Thuộc công nghiệp, những người cộng sản có lẽ tiên bộ, họ có lẽ bằng hay vượt xa những quốc gia khác; nhưng con người không chỉ sống bằng bánh mì, và chắc chắn chúng tôi không muốn theo khuôn mẫu đó.”

Một cách mạng bên trong khuôn mẫu, bên trong cái khung của xã hội, không là cách mạng gì cả; nó có lẽ tiên bộ hay thật lùi, nhưng giống như đổi mới, nó chỉ là một tiếp tục được bổ sung của cái gì đã là. Dù đổi mới cần thiết và tốt đẹp

ra sao, nó chỉ có thể tạo ra một thay đổi hời hợt, mà lại nữa cần đến đổi mới thêm nữa. Không có kết thúc cho qui trình này, bởi vì xã hội luôn luôn đang phân hóa trong khuôn mẫu của sự hiện diện riêng của nó.

“Vậy thì, ông khẳng định rằng tất cả đổi mới, dù ích lợi ra sao, chỉ là công việc vá vúi, và chẳng có đổi mới nào có thể tạo ra một thay đổi tổng thể của xã hội?”

Không bao giờ thay đổi tổng thể có thể xảy ra trong khuôn mẫu của bất kỳ xã hội nào, dù đó là xã hội độc tài hay tạm gọi là dân chủ.

“Một xã hội dân chủ không quan trọng và xứng đáng nhiều hơn một chính thể cảnh sát hoặc độc tài, hay sao?”

Dĩ nhiên.

“Vậy thì, ông có ý gì qua từ ngữ khuôn mẫu của xã hội?”

Khuôn mẫu của xã hội là sự liên hệ của con người được đặt nền tảng trên tham vọng, ganh tị, trên sự ham muốn tập thể hay cá nhân cho quyền hành, trên thái độ người cao kẻ thấp, trên những học thuyết, những giáo điều, những niềm tin. Một xã hội như thế có lẽ hay thường thường tuyên bố rằng tin tưởng tình yêu, tốt lành; nhưng nó luôn luôn sẵn sàng để giết chóc, để tạo ra chiến tranh. Bên trong khuôn mẫu, thay đổi không là thay đổi gì cả, dù nó có vẻ cách mạng ra sao. Khi bệnh nhân cần một giải phẫu quan trọng, quả là dốt nát khi chỉ giảm bớt những triệu chứng.

“Nhưng ai sẽ là bác sĩ giải phẫu?”

Bạn phải tự giải phẫu cho chính bạn, và không nhờ vả một người khác, dù bạn có lẽ nghĩ rằng bác sĩ đó giỏi giang ra sao. Bạn phải ra khỏi khuôn mẫu của xã hội, khuôn mẫu của tham lam, của tham lợi, của xung đột.

“Liệu ra khỏi xã hội của tôi ảnh hưởng xã hội?”

Đầu tiên ra khỏi nó, và thấy điều gì xảy ra. Ở lại bên trong khuôn mẫu của xã hội và hỏi điều gì sẽ xảy ra nếu bạn ra khỏi xã hội nó là một hình thức của tẩu thoát, một tìm hiểu biến dạng và vô ích.

“Không giống hai người này,” người thứ ba nói bằng một giọng dịu dàng và dễ chịu. “Tôi không quen biết bất kỳ người nổi tiếng nào; tôi hoàn toàn chuyên động trong một vòng tròn khác hẳn. Tôi chưa bao giờ suy nghĩ về việc trở thành nổi tiếng, nhưng vẫn còn trong nền quá khứ, làm nhiệm vụ của tôi một cách vô danh. Tôi đã từ bỏ người vợ của tôi, bỏ đi những vui vẻ của gia đình và con cái, và hoàn toàn hiến dâng cho công việc giải phóng quốc gia của chúng tôi. Tôi thực hiện điều này khẩn thiết và nhiệt thành. Tôi không tìm kiếm quyền hành cho chính tôi; tôi chỉ muốn quốc gia của tôi được tự do, để phát triển thành một quốc gia thiêng liêng, để có lại vinh quang và vẻ đẹp mà là Ấn độ. Nhưng tôi đã thấy mọi loại sự việc đã và đang xảy ra; tôi đã quan sát những người tự phụ, những bộ quần áo lễ phục, những tham nhũng, những phe phái, và đã nghe những diễn thuyết dối trá của vô số những người chính trị, kể cả người lãnh đạo đảng phái mà tôi phụ thuộc. Tôi đã không hi sinh sống của tôi, những vui thú của tôi, người vợ của tôi, tiền bạc của tôi, để cho những

con người thoái hóa đó cai trị quốc gia. Tôi không màng đến quyền hành chỉ vì điều tốt lành cho quốc gia – chỉ để thấy những người tham vọng này leo lên những vị trí quyền hành. Lúc này tôi nhận ra rằng tôi đã mất đi những năm tháng tốt lành của đời tôi cho những hảo huyền, và tôi cảm thấy giống như tự tử.”

Những người khác im lặng, bị kinh hoàng bởi điều gì đã được nói; bởi vì thật ra tất cả họ đều là những người chính trị tại đáy lòng.

Thưa bạn, hầu hết mọi người đều có thực hiện một hướng bị biến dạng cho những sống của họ, và có lẽ khám phá nó quá trễ, hay không bao giờ. Nếu họ nắm giữ chức vụ và quyền hành, họ có gây thiệt hại nhân danh quốc gia; họ trở thành những người tạo tác ranh mãnh nhân danh hòa bình, thượng đế. Tự phụ và tham vọng cai trị đất đai khắp mọi nơi, cùng những mức độ thay đổi của độc ác và hung tợn. Hoạt động chính trị liên quan đến chỉ một phần nhỏ của sống; nó có sự quan trọng của nó, nhưng khi nó xâm chiếm toàn cánh đồng của sự hiện diện, như hiện nay nó đang làm, nó trở thành suy nghĩ và hành động thoái hóa, tàn nhẫn. Chúng ta tôn vinh và kính trọng những người có quyền hành, người lãnh đạo, bởi vì trong chúng ta có cùng sự thèm khát cho quyền hành và chức vụ, cùng sự ham muốn để cai trị và sai khiến. Chính là mỗi cá thể mới tạo ra người lãnh đạo; chính là từ hoang mang, ganh tị, tham vọng của mỗi con người mới tạo ra người lãnh đạo, và theo sau người lãnh đạo là theo sau những đòi hỏi, những ham muốn, và những thất vọng của chúng ta. Cả người lãnh đạo và người theo sau phải chịu trách nhiệm cho sự đau khổ và sự hoang mang của con người.

“Tôi nhận biết sự thật của điều gì ông đang nói, mặc dù thật khó khăn cho tôi để công nhận nó. Và lúc này, sau tất cả những năm này, tôi thực sự không biết phải làm gì. Tôi đã khóc lóc tận đáy lòng của tôi, nhưng tốt lành gì cho tất cả điều đó? Tôi không thể xóa sạch những xấu xa đã gây ra. Tôi đã khuyến khích hàng ngàn người, bằng từ ngữ và hành động, để chấp nhận và tuân theo. Nhiều người trong họ giống như tôi, mặc dù không ở trong thái độ cực đoan của tôi; họ đã thay đổi sự ủng hộ từ một người lãnh đạo sang một người khác, từ một đảng phái sang một đảng phái khác, từ một bộ những từ ngữ giả dối, ngon ngọt sang một bộ khác. Nhưng tôi đã thoát khỏi nó, và tôi không muốn đến gần lại bất kỳ người lãnh đạo nào. Tôi đã đấu tranh trong hầu hễu tất cả những năm này; ngôi vườn mà tôi cẩn thận vun đắp đã biến thành những cục đá vô dụng. Người vợ của tôi đã chết rồi, và tôi không còn bạn bè nữa. Lúc này tôi thấy rằng tôi đã theo sau những thần thánh do con người sáng chế: chính thể, uy quyền của người lãnh đạo và những hãnh tiến tinh tế của sự quan trọng riêng của người ta. Tôi đã mù quáng và đốt nát.”

Nhưng nếu bạn thực sự nhận biết rằng tất cả mọi điều mà bạn đã làm việc vì nó đều ngu xuẩn và hễu huyền, rằng nó chỉ dẫn đến đau khổ thêm nữa, vậy là có sẵn rồi sự khởi đầu của rõ ràng. Khi ý định của bạn là đi về hướng bắc, và bạn phát giác rằng bạn thực sự đang đi về hướng nam, chính phát giác đó là một quay ngoắt về hướng bắc. Đó không là như thế hay sao?

“Không hoàn toàn đơn giản như thế đâu. Lúc này, tôi thấy rằng con đường mà tôi đã theo sau chỉ dẫn đến sự đau khổ và sự hủy diệt con người; nhưng tôi không biết bất kỳ con đường nào khác để theo sau.”

Không có con đường nào ngoài tất cả những con đường mà con người đã xây dựng và đã giẫm qua. Muốn khám phá sự thật không con đường đó, bạn phải thấy sự thật trong cái giả dối, hay cái giả dối như cái giả dối. Nếu bạn nhận biết rằng con đường mà bạn đã giẫm qua là giả dối – không phải trong so sánh với con đường nào khác, hay không qua sự nhận xét của thất vọng, cũng không qua sự đánh giá của đạo đức xã hội, nhưng giả dối trong chính nó – vậy thì chính nhận biết cái giả dối là thấu triệt sự thật. Bạn không phải theo đuổi sự thật: sự thật khiến cho bạn tự do khỏi cái giả dối.

“Nhưng tôi vẫn còn cảm thấy bị ép buộc phải theo sống riêng của tôi và kết thúc tất cả nó.”

Ham muốn kết thúc tất cả nó là kết quả của cay đắng, của thất vọng thăm thẳm. Nếu con đường bạn đang theo sau, mặc dù hoàn toàn giả dối trong chính nó, đã dẫn đến cái mà bạn đã nghĩ như một mục đích; nếu, nói cách khác, bạn đã thành công, sẽ không có ý thức của thất vọng, không có ý thức của cay đắng. Cho đến khi bạn gặp gỡ sự thất vọng cuối cùng này, bạn chưa bao giờ hỏi bạn đang làm gì, bạn chưa bao giờ thâm nhập để khám phá liệu nó là giả dối hay thực sự trong chính nó. Nếu bạn có, những sự việc có lẽ đã hoàn toàn khác hẳn. Bạn đã được cuốn đi bởi dòng chảy của tự thành tựu; và lúc này, nó đã để lại cho bạn sự cô lập, sự thất vọng, sự cay đắng.

“Tôi nghĩ tôi thấy điều gì ông có ý. Ông đang nói rằng bất kỳ hình thức nào của tự thành tựu – trong chính thể, trong những công việc tốt lành, trong giấc mộng không tưởng nào

đó – chắc chắn phải dẫn đến thất vọng, đến tình trạng trợ trụ của cái trí. Tôi nhận biết điều đó rất rõ ràng.”

Nở hoa phong phú của tình trạng tốt lành trong cái trí – mà rất khác biệt là ‘tốt lành’ với mục đích kiếm được một kết thúc, hay trở thành cái gì đó – trong chính nó là hành động. Tình yêu là hành động riêng của nó, vĩnh cửu riêng của nó.

“Mặc dù đã muộn rồi,” người thứ tư nói, “liệu tôi được phép đưa ra một câu hỏi: tin tưởng Thượng đế sẽ giúp anh ấy tìm được Ngài?”

Muốn khám phá sự thật, hay Thượng đế, phải không có hoặc niềm tin hoặc không niềm tin. Người tin tưởng cũng giống như người không tin tưởng; không người nào sẽ tìm được sự thật, bởi vì suy nghĩ của họ bị định hình bởi giáo dục của họ, bởi môi trường sống của họ, bởi văn hóa của họ, và bởi những hy vọng và những sợ hãi, những hân hoan và những đau khổ riêng của họ. Một cái trí không được tự do khỏi tất cả những ảnh hưởng quy định này không bao giờ có thể khám phá sự thật, dù nó có thực hiện bất kỳ điều gì chẳng nữa.

“Vậy thì, tìm kiếm Thượng đế không quan trọng?”

Làm thế nào một cái trí sợ hãi, ganh tị, tham lợi, có thể khám phá cái vượt khỏi chính nó? Nó sẽ chỉ tìm được những chiếu rọi riêng của nó, những hình ảnh, những niềm tin và những kết luận mà nó bị trói buộc trong đó. Muốn khám phá cái gì là thực sự, cái gì là giả dối, cái trí phải được tự do. Tìm kiếm Thượng đế mà không hiểu rõ về chính người

ta chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Tìm kiếm có một động cơ không là tìm kiếm gì cả.

“Liệu có thể có tìm kiếm mà không có một động cơ?”

Khi có một động cơ cho sự tìm kiếm, kết thúc của sự tìm kiếm đã được biết trước rồi. Bởi vì không hạnh phúc, bạn tìm kiếm hạnh phúc; thế là bạn đã không còn tìm kiếm, bởi vì bạn nghĩ bạn đã biết trước hạnh phúc là gì rồi.

“Vậy thì, sự tìm kiếm là một ảo tưởng?”

Một trong nhiều ảo tưởng. Khi cái trí không có động cơ, khi nó tự do và không bị thôi thúc bởi bất kỳ khao khát nào, khi nó hoàn toàn bất động, vậy thì sự thật hiện diện. Bạn không phải tìm kiếm nó; bạn không thể theo đuổi hay mời mọc nó. Nó phải hiện diện.

Chương 28

‘ĐỨA TRẺ ÒN ÀO VÀ CÁI TRÍ YÊN LẶNG’

Suốt ngày những đám mây đã đến qua khoảng trống rộng trong những hòn núi; tự chất đồng tương phản những quả đồi hướng tây, chúng vẫn còn đen sẫm và đang đe dọa khắp thung lũng, và có thể sẽ có mưa vào buổi chiều. Quả đất đỏ khô ran, nhưng những cái cây và những cái bụi lại xanh tươi, do bởi đã có mưa vài tuần trước. Nhiều con suối nhỏ lang thang qua thung lũng, nhưng chúng không bao giờ đến được biển cả, bởi vì con người đã sử dụng nước để tưới những cánh đồng lúa của họ. Một số những cánh đồng này được cày cấy và thấm nước, sẵn sàng chờ trồng trọt, nhưng hầu hết chúng đã xanh tươi với những mầm lúa. Màu xanh đó không thể tin được; nó không là màu xanh của những triền núi được tưới nước đầy đủ, cũng không phải màu xanh của những bãi cỏ được giữ gìn cẩn thận, cũng không phải màu xanh của mùa xuân, cũng không phải màu xanh của những cái nụ mong manh giữa những chiếc lá già hơn của một cây cam. Nó là một màu xanh hoàn toàn khác hẳn; nó là màu xanh của sông Nile, của cây ô liu, của màu xanh lên ten, một pha trộn của tất cả màu này và còn nhiều hơn nữa. Có trong nó một điểm tô của những giả tạo, của những chất hóa học; và vào buổi sáng, khi mặt trời ở ngay trên những quả đồi phương

đồng, màu xanh đỏ có sự rực rỡ và phong phú của những bộ phận cổ xưa nhất của quả đất. Thật khó để tin rằng một màu xanh như thế có thể hiện diện trong thung lũng này, được biết đến bởi chẳng bao nhiêu người, nơi chỉ có những người dân làng sinh sống. Đối với họ nó là một cảnh hàng ngày, một sự việc mà họ đã phải lao động cực nhọc, thấm nước đến tận đầu gối; và lúc này, sau sự chuẩn bị và chăm sóc lâu dài, có những cánh đồng của màu xanh kinh ngạc này. Mưa sẽ giúp đỡ, và những đám mây đen kia trao tặng những hứa hẹn nào đó.

Mọi nơi có sự tối tăm của màn đêm sắp đến, và của những đám mây treo thấp; nhưng một tia sáng đơn chiếc của mặt trời hoàng hôn chạm vào bờ mềm mại của một tảng đá lớn trên những quả đồi phía đông, và nó nổi bật trong sự tối tăm đang tập hợp. Một nhóm dân làng đi qua, nói chuyện lớn tiếng và lái gia súc phía trước họ. Một con dê lang thang đi khỏi, và một cậu bé đang thực hiện những tiếng ồn để gọi nó quay lại; nó không chú ý điều gì cả, vì vậy cậu bé đuổi theo nó, giậm dừ ném những hòn đá, cho đến khi cuối cùng nó quay lại với bầy. Đã khá tối rồi, nhưng lúc này bạn vẫn có thể thấy được bờ của con đường nhỏ, và một bông hoa trắng trên một bụi cây. Một con cú đang kêu từ một nơi nào đó gần bên, và một con khác trả lời nó từ bên kia thung lũng. Âm điệu sâu thẳm của tiếng gọi của chúng làm rung động bên trong bạn, và bạn ngừng lại lắng nghe. Một vài giọt mưa rơi xuống, lúc này nó bắt đầu và có mùi tốt lành của những cơn mưa trên quả đất khô cằn.

Nó là một căn phòng sạch sẽ, dễ chịu, với một tấm thảm đỏ trên sàn nhà. Không có hoa trong căn phòng, nhưng không cần chúng. Phía bên ngoài có quả đất xanh tươi; trong

bầu trời xanh một đám mây cô đơn đang bình bồng, và một con chim đang gọi.

Có ba người trong số họ, một người phụ nữ và hai người đàn ông. Một trong hai người đàn ông này đến từ xa trong những hòn núi cao, nơi anh ấy đã trải qua sống của anh ấy trong cô đơn và trầm tư. Hai người khác là những giáo viên trong những ngôi trường của một trong hai thị trấn gần bên. Họ đã đến bằng xe buýt, vì đi xe đạp quá xa. Xe buýt đông người, và con đường lại xấu; nhưng nó không bỏ công, họ nói, bởi vì họ có nhiều việc để nói. Cả hai còn khá trẻ, và nói rằng chẳng bao lâu nữa họ sẽ lập gia đình. Họ đã giải thích rằng họ đã được trả tiền vô lý làm sao đâu, và nói rằng sẽ khó khăn lắm để thu xếp sống, bởi vì giá cả đang tăng lên; nhưng dường như họ cảm thấy dễ chịu và hạnh phúc, và nhiệt thành với công việc của họ. Người đàn ông từ những hòn núi đã lắng nghe và yên lặng.

“Trong số những vấn đề khác,” người giáo viên nữ bắt đầu, “là vấn đề của sự ồn ào. Có quá nhiều ồn ào trong một trường học của những đứa trẻ, mà thỉnh thoảng hầu như không thể chịu đựng được; hầu như bạn không thể nghe chính bạn nói. Dĩ nhiên, bạn có thể phạt chúng, ép buộc chúng yên lặng; nhưng dường như quá tự nhiên để cho chúng la hét và bùng nổ.”

“Nhưng bạn phải cấm ồn ào trong những nơi nào đó, như phòng học và phòng ăn, ngược lại sống sẽ không thể được,” những giáo viên khác trả lời. “Bạn không thể cho phép la hét và huyên thuyên suốt ngày; phải có thời kỳ khi tắt cả sự ồn ào ngừng lại. Đám trẻ phải được dạy dỗ rằng bên cạnh chúng còn có những người khác trong thế giới này. Ý tứ với những người khác cũng quan trọng như toán học. Tôi đồng ý rằng chẳng tốt đẹp gì cả khi chỉ ép buộc chúng giữ yên lặng qua sự đe dọa của hình phạt; nhưng ngược lại,

dường như nói chuyện về những sự việc với chúng một cách có lý luận không khiến cho chúng chấm dứt la hét liên tục.”

“Tạo tác ồn ào là bộ phận của sống tại lứa tuổi đó,” người bạn của anh ấy tiếp tục, “và thật không tự nhiên cho chúng khi yên lặng bởi cách ngu xuẩn đó. Nhưng yên lặng cũng là bộ phận của sự hiện diện, và mặc dù chúng dường như không quan tâm tất cả điều này, dẫu vậy chúng ta phải giúp đỡ chúng yên lặng khi sự yên lặng được cần đến. Trong yên lặng người ta nghe được nhiều hơn và thấy được nhiều hơn, đó là lý do tại sao rất quan trọng phải biết sự yên lặng.”

“Tôi đồng ý rằng những đứa trẻ nên yên lặng vào những thời điểm nào đó,” người giáo viên khác nói, “nhưng làm thế nào chúng ta dạy dỗ chúng yên lặng? Quả là vô lý khi thấy trẻ em đang ngồi trên những dây ghế bị ép buộc phải yên lặng; nó sẽ là một vô nhân đạo, không tự nhiên nhất.”

Có lẽ chúng ta có thể tiếp cận vấn đề một cách khác hẳn. Khi nào bạn bị khuấy động bởi một ồn ào? Một con chó bắt đầu sủa vào ban đêm; nó có lẽ đánh thức bạn, và bạn có lẽ hay không có lẽ làm cái gì đó về nó. Nhưng chỉ khi nào có một kháng cự đến ồn ào thì nó mới trở thành một sự việc mệt mỏi, một đau khổ, một bực bội.

“Nó còn nhiều hơn một bực bội khi nó kéo dài suốt ngày,” người giáo viên nam phản đối. “Nó kích động hệ thần kinh của ông, cho đến khi ông cũng muốn la hét luôn.”

Nếu được phép gợi ý, lúc này chúng ta hãy gạt đi sự ồn ào của trẻ con, và thâm nhập chính sự ồn ào và ảnh hưởng của nó vào mỗi người chúng ta. Nếu cần thiết, chúng ta sẽ thâm nhập những đứa trẻ và sự ồn ào của chúng sau.

Lúc này, khi nào bạn nhận biết một ồn ào, trong ý nghĩa của gây bức bối? Chắc chắn, chỉ khi nào bạn kháng cự nó; và bạn kháng cự nó chỉ khi nào nó gây khó chịu.

“Đó là như thế,” anh ấy thú nhận. “Tôi nghênh đón những âm thanh dễ chịu của âm nhạc; nhưng tôi kháng cự tiếng la hét khủng khiếp của trẻ em, và luôn luôn không hài lòng lắm.”

Kháng cự sự ồn ào này làm tăng thêm sự bức bối mà nó tạo ra. Và đó là điều gì chúng ta thực hiện trong sống hàng ngày của chúng ta; giữ lại cái đẹp để, khước từ cái xấu xí; kháng cự xấu xa, chúng ta vun đắp tốt lành; lẩn trốn hận thù, chúng ta nghĩ về tình yêu, và vân vân. Bên trong chúng ta luôn luôn có tự mâu thuẫn này, xung đột của những đối nghịch này; và xung đột như thế không dẫn đến đâu cả. Đó không là như thế hay sao?

“Tự mâu thuẫn không là một trạng thái dễ chịu,” người giáo viên nữ trả lời. “Tôi biết tất cả điều đó khá rõ ràng; và tôi nghĩ nó hoàn toàn vô ích.”

Chỉ nhạy cảm từng phần là bị tê liệt. Thâu nhận vẻ đẹp và kháng cự xấu xa là vô cảm; nghênh đón sự yên lặng và khước từ sự ồn ào là không hiệp thông, không tổng thể. Nhạy cảm là nhận biết cả yên lặng lẫn ồn ào, không theo đuổi cái này và kháng cự cái kia; nó là hiện diện mà không có tự mâu thuẫn, là tổng thể.

“Nhưng điều này giúp đỡ những đứa trẻ trong cách nào?” người giáo viên nam hỏi.

Những đứa trẻ yên lặng khi nào?

“Khi chúng quan tâm, thậm thẩu cái gì đó. Lúc đó có sự an bình hoàn hảo.”

“Không phải chỉ lúc đó chúng mới yên lặng,” người bạn theo cùng lập tức thêm vào. “Khi người ta thực sự yên lặng trong chính người ta, trong chừng mực nào đó những đứa trẻ bắt được cảm giác đó, và chúng cũng trở nên yên lặng; chúng nhìn người ta khá lạ lùng, thắc mắc điều gì đã xảy ra. Bạn không nhận biết nó hay sao?”

“Dĩ nhiên tôi có,” anh ấy trả lời.

Thế là, đó có lẽ là câu trả lời. Nhưng hiếm khi nào chúng ta yên lặng; mặc dù chúng ta không đang nói chuyện, cái trí liên tục huyền thuyên, đang thực hiện một nói chuyện yên lặng, đang cãi cọ với chính nó, đang tưởng tượng, đang nhớ lại quá khứ hay đang phỏng đoán tương lai. Nó là sự ồn ào không ngưng nghỉ, luôn luôn đang đấu tranh với cái gì đó, đúng chứ?

“Tôi chưa bao giờ nghĩ về điều đó,” người giáo viên nam nói. “Trong ý thức bên trong đó, cái trí của người ta cũng ồn ào như chính những đứa trẻ.”

Chúng ta ồn ào trong những cách khác nữa, đúng chứ?

“Thế sao?” người bạn theo cùng anh ấy hỏi. “Khi nào?”

Khi chúng ta bị kích động cảm xúc: tại một gặp gỡ chính trị, tại một bàn tiệc, khi chúng ta tức giận, khi chúng ta bị ngăn cản, và vân vân.

“Vâng, vâng, đó là như thế,” cô ấy đồng tình. “Khi tôi thực sự phấn khởi bởi những trò chơi và vân vân, tôi thường phát giác chính tôi đang la hét, phía bên trong, nếu không ở phía bên ngoài. Chúa ơi, không có khác biệt nhiều lắm giữa chúng tôi và những đứa trẻ, đúng chứ? Và sự ồn ào của chúng còn hồn nhiên hơn sự ồn ào mà chúng tôi, những người lớn thực hiện.”

Chúng ta biết yên lặng là gì?

“Tôi yên lặng khi tôi mải mê công việc của tôi,” người giáo viên nam trả lời. “Tôi không nhận biết mọi thứ đang xảy ra quanh tôi.”

Đứa trẻ cũng thế khi nó mải mê một món đồ chơi; nhưng đó là yên lặng?

“Không,” người đàn ông cô đơn từ những hòn núi chen vào. “Có yên lặng chỉ khi nào người ta kiểm soát hoàn toàn cái trí, khi suy nghĩ bị khuất phục và không có xao nhãng. Sự ồn ào, mà là sự huyền thuyên của cái trí, phải được nhường chỗ cho cái trí để được bất động và yên lặng.”

Liệu yên lặng là đối nghịch của ồn ào? Kiểm chế cái trí huyền thuyên thể hiện sự kiểm soát trong ý nghĩa của kháng cự, đúng chứ? Và liệu yên lặng là kết quả của kháng cự, kiểm soát? Nếu như thế, liệu nó là yên lặng?

“Tôi hoàn toàn không hiểu rõ ông có ý gì, thưa ông. Làm thế nào có thể có yên lặng nếu sự huyền thuyên của cái trí không kết thúc, những lang thang của nó không được kiểm

soát? Cái trí giống như một con ngựa hoang mà phải được thuần hóa.”

Như một trong những giáo viên này đã nói lúc trước, chẳng tốt lành gì cả khi ép buộc một đứa trẻ yên lặng. Nếu bạn làm như thế, đứa trẻ có thể yên lặng trong vài phút, nhưng chẳng mấy chốc em sẽ lại bắt đầu gây ồn ào. Và liệu một đứa trẻ thực sự yên lặng khi bạn ép buộc em phải như vậy? Phía bên ngoài đứa trẻ có lẽ ngồi yên lặng qua sợ hãi, hay qua hy vọng của phần thưởng, nhưng phía bên trong em ấy đang rên rỉ, đang chờ đợi một cơ hội để lặp lại sự huyền thuyên ồn ào của em ấy. Đây là như thế, đúng chứ?

“Nhưng cái trí lại khác hẳn. Có bộ phận cao hơn của cái trí mà phải chi phối và hướng dẫn bộ phận thấp hơn.”

Người giáo viên có lẽ cũng coi anh ấy như một thực thể cao hơn phải hướng dẫn và định hình cái trí của đứa trẻ. Sự tương tự là khá rõ ràng, đúng chứ?

“Thực sự nó là như thế,” người giáo viên nữ nói. “Nhưng chúng tôi vẫn không biết phải làm gì về đứa trẻ ồn ào.”

Chúng ta hãy dừng suy nghĩ điều gì cho đến khi chúng ta hiểu rõ trọn vẹn vấn đề. Quý bạn này đã nói rằng cái trí khác biệt một đứa trẻ; nhưng nếu bạn quan sát cả hai, bạn sẽ thấy rằng chúng không khác biệt lắm. Có một tương tự vô cùng giữa đứa trẻ và cái trí. Sự kiềm chế cái này hay cái kia chỉ có khuynh hướng làm gia tăng sự thôi thúc để tạo ra ồn ào, huyền thuyên; có một hình thành phía bên trong của sự căng thẳng mà phải và tìm ra sự giải phóng trong nhiều cách

nào khác. Nó giống như một cái nồi đang sôi hình thành một cột hơi nước; nó phải có một chỗ thoát, hay nó sẽ nổ tung.

“Tôi không muốn tranh luận,” người đàn ông của những hòn núi tiếp tục, “nhưng làm thế nào cái trí có thể kết thúc sự huyền thuyên ồn ào của nó nếu không qua kiểm soát?”

Cái trí có lẽ được yên lặng, và có những trải nghiệm thăng hoa, qua những năm của kiểm soát, của kiểm chế, của luyện tập một hệ thống yoga nào đó; hay, bằng cách sử dụng một loại thuốc hiện đại, có lẽ thỉnh thoảng đạt được những kết quả tương tự trong chốc lát. Tuy nhiên bạn có lẽ đạt được chúng do bởi những kết quả phụ thuộc vào một phương pháp, và một phương pháp – có lẽ cũng là thuốc men – là phương cách của kháng cự, đè nén, đúng chứ? Lúc này, liệu yên lặng là sự kiểm chế của ồn ào?

“Nó là như thế,” người đàn ông cô đơn chen vào.

Vậy thì, liệu tình yêu là sự kiểm chế của hận thù?

“Thông thường đó là điều gì chúng tôi suy nghĩ,” người giáo viên nữ thêm vào, “nhưng khi người ta quan sát sự kiện thực sự, người ta thấy sự vô lý của cách suy nghĩ đó. Nếu yên lặng chỉ là sự kiểm chế của ồn ào, vậy thì nó vẫn còn liên quan đến ồn ào, và ‘yên lặng’ như thế là ồn ào, nó không là yên lặng gì cả.”

“Tôi hoàn toàn không hiểu rõ điều này,” người đàn ông từ những hòn núi nói. “Tất cả chúng tôi đều biết ồn ào là gì, và nếu chúng tôi loại bỏ nó, chúng tôi sẽ biết yên lặng là gì.”

Thưa bạn, thay vì nói chuyện một cách lý thuyết, chúng ta hãy thực hiện một thí nghiệm ngay lúc này. Chúng ta hãy thâm nhập chậm chậm và ngập ngừng, từng bước một, và thấy liệu chúng ta có thể trải nghiệm trực tiếp và hiểu rõ chức năng thực sự của cái trí.

“Điều đó gây lợi lộc nhiều lắm.”

Nếu tôi được phép đưa ra cho bạn một câu hỏi đơn giản như, ‘Bạn sống ở đâu?’ Câu trả lời của bạn là tức khắc, đúng chứ?

“Dĩ nhiên.”

Tại sao?

“Bởi vì tôi biết câu trả lời, nó hoàn toàn quen thuộc với tôi.”

Vì vậy qui trình suy nghĩ chỉ mất một giây, nó chấm dứt trong một chớp nhoáng; nhưng một câu hỏi phức tạp nhiều hơn cần một thời gian dài hơn để trả lời; có một do dự nào đó. Liệu do dự này là yên lặng?

“Tôi không biết.”

Một khoảng thời gian tồn tại giữa một câu hỏi phức tạp và trả lời của bạn cho nó, bởi vì cái trí của bạn đang nhìn vào những ghi lại của ký ức để tìm ra một trả lời. Khoảng cách thời gian này không là yên lặng, đúng chứ? Trong khoảng ngừng này đang có một tiếp tục, một dò dẫm, một

tim ra. Nó là một hoạt động, một chuyển động vào quá khứ; nhưng nó không là yên lặng.

“Tôi thấy điều đó, bất kỳ chuyển động nào của cái trí, vào quá khứ hay vào tương lai, chắc chắn không là yên lặng.”

Lúc này, chúng ta hãy thâm nhập sâu thêm chút nữa. Đối với một câu hỏi mà câu trả lời của nó bạn không thể tìm được trong những ghi lại của ký ức, trả lời của bạn là gì?

“Tôi chỉ có thể nói rằng tôi không biết,”

Và lúc đó trạng thái của cái trí là gì?

“Nó là một trạng thái của cảm thấy vừa lo âu vừa phấn khích,” người giáo viên nữ trả lời.

Trong trạng thái đó bạn đang chờ đợi một câu trả lời, đúng chứ? Vì vậy vẫn còn có một chuyển động, một chờ đợi trong khoảng trống đó giữa hai huyền thuyên, giữa câu hỏi và câu trả lời cuối cùng. Chờ đợi này không là yên lặng, đúng chứ?

“Tôi đang bắt đầu thấy điều gì ông đang nhắm đến,” người đàn ông cô đơn trả lời. “Tôi nhận biết rằng không phải chờ đợi cho một câu trả lời và cũng không phải dò dẫm những sự việc quá khứ là yên lặng. Vậy thì yên lặng là gì?”

Nếu tất cả chuyển động của cái trí là ồn ào, vậy thì liệu yên lặng là đối nghịch của ồn ào đó? Tình yêu là đối nghịch của hận thù? Hay yên lặng là một tình trạng hoàn toàn không liên quan đến ồn ào, đến huyền thuyên, đến hận thù?

“Tôi không biết.”

Làm ơn thâm nhập điều gì bạn đang nói. Khi bạn nói bạn không biết, trạng thái của cái trí của bạn là gì?

“Tôi e rằng tôi lại đang chờ đợi một trả lời, đang mong chờ ông bảo cho tôi yên lặng là gì.”

Nói cách khác, bạn đang chờ đợi một diễn tả bằng từ ngữ của yên lặng; và bất kỳ sự diễn tả của yên lặng nào phải liên quan đến ồn ào; vì thế nó là bộ phận của ồn ào, đúng chứ?

“Tôi thực sự không hiểu rõ điều này, thưa ông.”

Một câu hỏi khiến cho bộ máy của ký ức vận hành, mà là một qui trình suy nghĩ. Nếu câu hỏi rất quen thuộc, bộ máy trả lời ngay tức khắc. Nếu câu hỏi phức tạp hơn, bộ máy sẽ mất thời gian dài hơn để trả lời; nó phải mò mẫm trong những ghi lại của ký ức để tìm ra câu trả lời. Và khi một câu hỏi được đặt ra mà câu trả lời của nó không được ghi lại trên cái máy, cái máy nói, ‘Tôi không biết’. Chắc chắn, toàn qui trình này là hệ thống máy móc của sự ồn ào. Dù phía bên ngoài yên lặng như thế nào, cái trí luôn đang vận hành, đúng chứ?

“Đúng,” ông ấy háo hức trả lời.

Lúc này, liệu yên lặng chỉ là đang ngừng lại của hệ thống máy móc này? Hay yên lặng hoàn toàn tách khỏi hệ thống máy móc, dù nó được ngừng lại hay đang vận hành?

“Liệu ông đang nói, thưa ông, rằng tình yêu tách khỏi hận thù, dù hận thù hiện diện ở đó hay không?” người giáo viên nữ hỏi.

Không phải thế hay sao? Đi vào trong miếng vải của hận thù, không bao giờ tình yêu có thể được đan dệt. Nếu nó được đan dệt, vậy thì nó không là tình yêu. Nó có lẽ có tất cả hình dáng của tình yêu, nhưng nó không là tình yêu; nó là cái gì đó hoàn toàn khác hẳn. Thực sự quan trọng phải hiểu rõ điều này.

Một con người tham vọng không bao giờ có thể biết an bình; tham vọng phải hoàn toàn kết thúc, và chỉ lúc đó mới có an bình. Khi một người chính trị nói về hòa bình, nó chỉ là một nói chuyện giả dối, bởi vì một người chính trị phải có tham vọng, bạo lực tại quả tim của anh ấy.

Hiểu rõ cái gì là sự thật và cái gì là giả dối là hành động riêng của nó, và hành động như thế sẽ hiệu quả, hiệu quả ‘thực tế’. Nhưng hầu hết chúng ta đều bị trói buộc trong hành động, trong đang làm, hay đang tổ chức cái gì đó, hay đang thực hiện kế hoạch nào đó, đến độ quan tâm cái gì là thực sự và cái gì là giả dối dường như phức tạp và không cần thiết. Đó là lý do tại sao tất cả hành động của chúng ta đều dẫn đến ranh mãnh và đau khổ.

Thuần túy vắng mặt của hận thù không là tình yêu. Thuần hóa hận thù, ép buộc nó đứng yên, không là tình yêu. Yên lặng không là kết quả của ồn ào, nó không là một phản ứng mà nguyên nhân của phản ứng đó là ồn ào. ‘Yên lặng’ mà phát triển từ ồn ào có gốc rễ của nó trong ồn ào. Yên lặng là một tình trạng hoàn toàn ở bên ngoài bộ máy của cái trí; cái trí không thể hình dung nó, và những nỗ lực của cái trí để kiểm được yên lặng vẫn còn là bộ phận của ồn ào. Không

cách nào yên lặng có liên quan đến ồn ào.Ồn ào phải hoàn toàn kết thúc cho yên lặng hiện diện.

Khi có yên lặng trong người giáo viên, nó sẽ giúp đỡ những đứa trẻ yên lặng.

Chương 29

‘NƠI NÀO CÓ CHÚ Ý, SỰ THẬT HIỆN DIỆN’

Những đám mây tương phản những quả đồi, đang giấu giếm chúng và những hòn núi xa xa. Đã có mưa suốt ngày, một mưa lất nhắt nhẹ nhàng không rửa sạch quả đất lấm, và trong không gian có mùi dễ chịu của hoa nhài và hoa hồng. Ngũ cốc đang chín trong những cánh đồng; giữa những tảng đá, nơi những con dê kiếm ăn, là những bụi cây thấp, cùng đó đây một cái cây già nua nhiều mấu cứng. Trên sườn đồi có một con suối cao luôn luôn chảy, cả mùa hè lẫn mùa đông, và nước tạo nên một âm thanh dễ chịu khi nó chảy xuống quả đồi, băng qua một rừng cây, và biến mất trong những cánh đồng mênh mông bên ngoài ngôi làng. Một cây cầu nhỏ bằng đá chẻ được dựng lên trên dòng chảy bởi những người dân làng, dưới sự giám sát của một kỹ sư địa phương. Ông ấy là một người lớn tuổi thân thiện, và họ làm việc nhàn rỗi khi ông ấy đi loanh quanh. Nhưng khi ông ấy không hiện diện ở đó, chỉ có một hay hai người làm việc; số còn lại, đặt những dụng cụ và những cái rổ của họ xuống đất, ngồi quanh và nói chuyện.

Đọc theo con đường bên cạnh con suối có một người dân làng cùng mười hai con lừa. Chúng đã quay lại từ một thị trấn gần bên với những cái bao trống không. Những con lừa này có những cái chân duyên dáng, ốm yếu, và chúng đang

sải bước thật nhanh trên đường, thỉnh thoảng ngừng lại nhăm nháp nháp một nhúm cỏ xanh trên hai lề đường. Chúng đang đi về nhà, và không phải bị xua đuổi. Dọc theo con đường có những đóm nhỏ của đất đai được trồng trọt, và một cơn gió nhẹ đang khuấy động ngọn bắp non. Trong một căn nhà nhỏ, một phụ nữ bằng giọng rõ ràng đang ca hát; nó mang những giọt lệ đến hai mắt của bạn, không phải từ một hồi tưởng buồn vui lẫn lộn nào đó, nhưng từ vẻ đẹp thuần túy của âm thanh. Bạn ngồi dưới một cái cây, và quả đất và bầu trời thâm nhập thân tâm đang hiện diện của bạn. Xa khỏi bài hát và quả đất đỏ là bất động đó, sự yên lặng tổng thể, mà trong đó tất cả sự sống đang chuyển động. Lúc này có những con đom đóm lẫn trong những cái cây và những bụi rậm, và trong bóng tối đang tập hợp chúng rục rờ và rõ ràng; lượng ánh sáng chúng sáng tạo thật kinh ngạc. Trên một tảng đá đen thui, ánh sáng nhấp nháy, mềm dịu của một con đom đóm đơn côi đã nhốt chặt ánh sáng của thế giới.

Anh ấy còn trẻ và rất khẩn thiết, hai mắt sắc, rõ ràng. Mặc dù trong lứa tuổi ba mươi, anh ấy vẫn chưa lập gia đình; nhưng tình dục và hôn nhân không là vấn đề quan trọng, anh ấy thêm vào. Một người đàn ông vóc dáng to lớn, anh ấy có sức sống trong những cử chỉ và trong dáng đi của anh ấy. Anh ấy không đọc sách nhiều lắm, nhưng anh ấy đã đọc một vài những quyển sách nghiêm túc nào đó, và đã suy nghĩ về những sự việc của sống. Được thuê mướn trong một văn phòng chính phủ nào đó, anh ấy nói lương của anh ấy vừa đủ. Anh ấy thích những trò chơi phía bên ngoài, đặc biệt là quần vợt, và chắc chắn anh ấy khá giỏi môn đó. Anh ấy không quan tâm phim ảnh nhiều, và chẳng có bao nhiêu bạn bè. Nó là sự thực hành của anh ấy, anh ấy giải thích, tham thiền mỗi sáng và tối khoảng một tiếng đồng hồ; và sau khi nghe nói

chuyện của tôi hôm trước, anh ấy đã quyết định đến để bàn luận ý nghĩa và sự quan trọng của thiền định. Khi còn là một cậu bé, anh ấy thường theo cùng người cha vào một căn phòng nhỏ để thiền định; anh ấy có thể ở lại đó chỉ mười phút hay như thế, và cha của anh ấy dường như không quan tâm. Căn phòng đó có một bức tranh duy nhất trên tường, và không thành viên nào của gia đình vào đó ngoại trừ với mục đích thiền định. Trong khi người cha không khuyến khích, cũng không làm nản chí anh về vấn đề thiền định, và chưa bao giờ bảo cho anh ấy thiền định như thế nào, hay nó là về cái gì, nhưng không hiểu vì sao, kể từ khi anh ấy còn là cậu bé, anh ấy đã thích thiền định. Khi anh ấy đang học đại học, thật khó khăn cho anh ấy để giữ giờ giấc đều đặn, nhưng sau đó, ngay khi anh ấy có một việc làm, anh ấy đã thiền định một tiếng đồng hồ mỗi sáng và chiều, và lúc này anh ấy sẽ không chịu mất đi hai tiếng đồng hồ thiền định đó cho bất kỳ điều gì trong thế giới.

“Tôi đến, thưa ông, không phải để tranh luận, hay để bảo vệ cái gì đó, nhưng để học hành. Mặc dù tôi đã đọc về nhiều loại thiền định khác nhau cho những tính khí khác nhau, và kiểm soát những suy nghĩ của tôi tôi không dốt nát để tưởng tượng rằng điều gì tôi đang làm là thiền định thực sự. Tuy nhiên, nếu tôi không sai lầm, hầu hết những người có uy quyền về thiền định đều ủng hộ kiểm soát sự suy nghĩ; điều đó dường như là bản thể của thiền định. Tôi cũng đã luyện tập một chút ít yoga như một phương tiện để làm yên lặng cái trí. Đặc biệt là những bài tập hít thở, lặp lại những từ ngữ và những câu kinh nào đó, và vân vân. Qua cách nào đó tất cả điều này chỉ đang giới thiệu về chính tôi, và có lẽ nó không quan trọng lắm. Mấu chốt là, tôi thực sự quan tâm thực hành thiền định, nó đã trở thành sống của tôi, và tôi muốn biết nhiều hơn về nó.”

Thiền định có ý nghĩa chỉ khi nào có một hiểu rõ về người thiền định. Trong thực hành điều gì bạn gọi là thiền định, người thiền định tách khỏi thiền định, đúng chứ? Tại sao lại có sự khác biệt này, khoảng trống này giữa chúng? Liệu nó là điều không tránh khỏi, hay khoảng trống phải được nối liền? Nếu không có hiểu rõ thực sự về sự thật hay giả dối của sự phân chia hiện nhiên này, những kết quả của tạm gọi là thiền định cũng giống như những kết quả mà được mang lại từ bất kỳ loại thuốc gây mê nào được sử dụng để làm yên lặng cái trí. Nếu mục đích của người ta là kiểm soát suy nghĩ, vậy thì bất kỳ hệ thống hay thuốc men mà sản sinh ra kết quả được ham muốn sẽ làm được.

“Nhưng tức khắc ông xóa sạch những luyện tập yoga, những hệ thống cổ xưa của thiền định mà đã được luyện tập và được cổ vũ qua hàng thế kỷ bởi nhiều vị thánh và những người tu khổ hạnh. Làm thế nào tất cả họ đều sai lầm?”

Tại sao tất cả họ không sai lầm? Tại sao có sự nhẹ dạ này? Liệu một nghi ngờ chút ít không giúp đỡ hiểu rõ toàn vấn đề của thiền định này, hay sao? Bạn chấp nhận bởi vì bạn háo hức tìm kiếm một kết quả, tìm kiếm thành công; bạn muốn ‘đến’. Muốn hiểu rõ thiền định là gì, phải có đang nghi ngờ, thâm nhập; và chỉ chấp nhận là hủy diệt thâm nhập. Bạn phải tự thấy cho chính bạn cái giả dối như cái giả dối, và sự thật trong cái giả dối và sự thật như sự thật; bởi vì không ai có thể hướng dẫn về nó. Thiền định là phương cách của sống, nó là bộ phận của sự hiện diện hàng ngày, và vẻ đẹp cùng phong phú của sống chỉ có thể được hiểu rõ qua thiền định. Nếu không hiểu rõ toàn phức tạp của sống, và những phản ứng hàng ngày từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc, thiền định trở thành một qui trình của tự thôi miên. Thiền định của quá

tim là hiểu rõ những vấn đề hàng ngày. Bạn không thể đi rất xa nếu bạn không bắt đầu từ rất gần.

“Tôi có thể hiểu rõ điều đó. Người ta không thể leo lên hòn núi mà trước tiên không đi qua thung lũng. Tôi đã gắng sức trong sống hàng ngày của tôi để xóa sạch những rào chắn nào đó, như tham lam, ganh tị, và vân vân, và ngạc nhiên thay, tôi đã xoay xở để gạt đi những sự việc của thế giới. Tôi hoàn toàn thấy và công nhận rằng một nền tảng đúng đắn phải được thiết lập, ngược lại không một cao ốc nào có thể đứng vững. Nhưng thiên định không là một vấn đề của tuân thực những ham muốn và những đam mê hừng hực. Những đam mê phải được khuất phục, kiểm soát, nhưng chắc chắn, thưa ông, thiên định là cái gì đó còn nhiều hơn điều này, đúng chứ? Tôi không đang trích dẫn bất kỳ uy quyền nào, nhưng tôi có cảm thấy rằng thiên định là cái gì đó còn to tát hơn là chỉ đặt nền tảng đúng đắn.”

Điều đó có lẽ; nhưng tại ngay khởi đầu là tổng thể. Đó là điều mà đầu tiên người ta phải đặt nền tảng đúng đắn, và sau đó xây dựng, hay trước tiên phải được tự do khỏi ganh tị, và sau đó ‘đến’. Trong ngay khởi đầu là kết thúc. Không có khoảng cách phải được bao phủ, không leo lên, không đi đến. Thiên định, chính nó là không thời gian, nó không là phương cách của đến một tình trạng không thời gian. Nó là, không một khởi đầu và không một kết thúc. Nhưng đây chỉ là những từ ngữ, và chúng vẫn còn y nguyên như thế nếu bạn không thâm nhập và tự hiểu rõ cho chính bạn sự thật và sự giả dối của người thiên định.

“Tại sao điều đó lại quan trọng như vậy?”

Người thiên định là người kiểm duyệt, người nhìn ngắm, người tạo tác của nỗ lực ‘đúng đắn’ và ‘sai lầm’. Anh ấy là cái trung tâm, và từ đó anh ấy luôn lách qua mạng lưới của suy nghĩ; nhưng chính suy nghĩ đã tạo ra anh ấy; suy nghĩ đã tạo ra khoảng trống này giữa người suy nghĩ và suy nghĩ. Nếu sự phân chia này không kết thúc, điều tạm gọi là thiên định chỉ củng cố cái trung tâm, người trải nghiệm mà nghĩ về chính anh ấy như tách khỏi trải nghiệm. Người trải nghiệm luôn luôn khao khát nhiều hơn; mỗi trải nghiệm củng cố sự tích lũy của những trải nghiệm quá khứ, mà luân phiên sẽ sai khiến, định hình trải nghiệm hiện tại. Vì vậy cái trí đang luôn luôn tự quy định chính nó. Vì vậy trải nghiệm và hiểu biết không là những yếu tố giải thoát mà chúng được tưởng tượng là.

“Tôi e rằng tôi không hiểu rõ tất cả điều này,” anh ấy nói, khá bối rối.

Cái trí được tự do chỉ khi nào nó không còn bị quy định bởi những trải nghiệm riêng của nó, bởi hiểu biết, bởi kiêu ngạo, bởi ganh tị; và thiên định là làm tự do cái trí khỏi tất cả những điều này, khỏi tất cả những hoạt động và những ảnh hưởng tự cho mình là trung tâm.

“Tôi nhận ra rằng cái trí phải được tự do khỏi tất cả những hoạt động tự cho mình là trung tâm, nhưng tôi hoàn toàn không theo kịp điều gì ông có ý qua từ ngữ những ảnh hưởng.”

Cái trí của bạn là kết quả của những ảnh hưởng, đúng chứ? Từ niên thiếu cái trí của bạn bị ảnh hưởng bởi thức ăn bạn ăn, bởi khí hậu bạn sống, bởi cha mẹ của bạn, bởi những

quyển sách bạn đọc, bởi môi trường văn hóa mà trong đó bạn được giáo dục, và vân vân. Bạn được dạy dỗ điều gì phải tin tưởng và không tin tưởng điều gì; cái trí của bạn là kết quả của thời gian, mà là ký ức, hiểu biết. Tất cả trải nghiệm là một qui trình của diễn giải dựa vào quá khứ, vào cái đã được biết, và vì vậy không có tự do khỏi cái đã được biết; chỉ có một tiếp tục được bổ sung của cái gì đã là. Cái trí được tự do chỉ khi nào sự tiếp tục này kết thúc.

“Nhưng làm thế nào người ta biết rằng cái trí của người ta được tự do?”

Chính ham muốn để được chắc chắn, để được an toàn này, là khởi đầu của ngục tù. Chỉ khi nào cái trí không bị trói buộc trong mạng lưới của sự chắc chắn, và không tìm kiếm sự chắc chắn, thì nó mới ở trong một tình trạng của khám phá.

“Cái trí có mong muốn được chắc chắn về mọi thứ, và lúc này tôi thấy ham muốn này có thể là một cản trở ra sao.”

Điều gì quan trọng là phải chết đi mọi thứ mà người ta đã tích lũy, bởi vì tích lũy này là cái tôi, cái ngã, ‘cái tôi lệ thuộc’. Nếu không có kết thúc qui trình tích lũy này phải có sự tiếp tục của ham muốn để được chắc chắn, bởi vì có sự tiếp tục của quá khứ.

“Thiền định, tôi đang bắt đầu thấy, không đơn giản. Tương đối dễ dàng khi chỉ kiểm soát suy nghĩ, và tôn thờ một hình ảnh, hay lặp lại những từ ngữ và những câu kinh nào đó, chỉ là ru ngủ cái trí; nhưng thiền định thực sự dường như

phức tạp hơn nhiều và gian nan hơn tôi đã từng tưởng tượng.”

Nó không thực sự phức tạp đâu, mặc dù nó có lẽ gian nan lắm. Bạn thấy, chúng ta không bắt đầu bằng cái thực sự, bằng cái sự kiện, bằng cái gì chúng ta đang suy nghĩ, đang làm, đang ham muốn; chúng ta bắt đầu bằng những giả thuyết hay bằng những lý tưởng, mà không là những thực sự, và vì vậy chúng ta bị dẫn dắt sai lầm. Muốn bắt đầu bằng những sự kiện, và không phải bằng những giả thuyết, chúng ta cần sự chú ý hiệp thông, và mọi hình thức của suy nghĩ không khởi nguồn từ cái sự kiện là một xao nhãng. Đó là lý do tại sao rất quan trọng phải hiểu rõ điều gì thực sự đang xảy ra cả bên trong lẫn chung quanh người ta.

“Những tầm nhìn không là những sự kiện thực sự, hay sao?”

Thế à? Chúng ta hãy khám phá. Nếu bạn là một người Thiên chúa giáo, những tầm nhìn của bạn tuân theo một khuôn mẫu nào đó; nếu bạn là một người Ấn giáo, một người Phật giáo, một người Hồi giáo, bạn tuân theo những khuôn mẫu khác nhau. Bạn thấy Christ hay Krishna, tùy theo tình trạng bị quy định của bạn; giáo dục của bạn, văn hóa mà trong đó bạn đã được nuôi dưỡng, định đoạt những tầm nhìn của bạn. Mà là cái thực sự: tầm nhìn, hay cái trí mà đã bị quy định trong một khuôn mẫu nào đó? Tầm nhìn là sự chiếu rọi của truyền thống đặc biệt mà tình cờ hình thành nên quá khứ của cái trí. Tình trạng bị quy định này, không phải tầm nhìn mà nó chiếu rọi, là cái thực sự, sự kiện. Đơn giản để hiểu rõ sự kiện, nhưng nó bị khiến cho khó khăn bởi những ưa thích và không ưa thích của chúng ta, bởi của sự kiện, bởi của

những quan điểm hay những nhận xét mà chúng ta có về sự kiện đó. Được tự do khỏi vô số những hình thức của sự đánh giá là hiểu rõ cái thực sự, cái gì là.

“Ông đang nói rằng chúng tôi không bao giờ nhìn ngắm một sự kiện một cách thực sự, nhưng luôn luôn qua những thành kiến và những ký ức của chúng tôi, qua những truyền thống của chúng tôi và những trải nghiệm của chúng ta được đặt nền tảng trên những truyền thống này. Sử dụng từ ngữ của ông, chúng tôi không bao giờ tự nhận biết chính chúng tôi như chúng tôi thực sự là. Lại nữa, tôi thấy rằng ông đúng, thưa ông. Sự kiện là một mấu chốt quan trọng.”

Chúng ta hãy thâm nhập toàn vấn đề một cách khác hẳn. Chú ý là gì? Khi nào bạn chú ý? Và liệu bạn có thực sự chú ý bất kỳ thứ gì?

“Tôi chú ý khi tôi quan tâm cái gì đó.”

Quan tâm là chú ý hay sao? Khi bạn quan tâm cái gì đó, điều gì đang thực sự xảy ra cho cái trí? Chắc chắn bạn quan tâm nhìn ngắm đàn gia súc đi ngang qua; sự quan tâm này là gì?

“Tôi bị quyến rũ bởi chuyển động của chúng, màu sắc của chúng, hình dáng của chúng, tương phản với hậu cảnh xanh tươi.”

Liệu có chú ý trong quan tâm này?

“Tôi nghĩ rằng có.”

Một đứa trẻ mê mải món đồ chơi. Bạn gọi đó là chú ý?

“Không như thế sao?”

Món đồ chơi nuốt trọn sự quan tâm của đứa bé, nó kiểm soát cái trí của cậu ta, và cậu ta yên lặng, không còn nao động; nhưng lấy món đồ chơi đi, và cậu ta nao động trở lại, cậu ta khóc lóc, và vân vân. Những đồ chơi trở nên quan trọng bởi vì nó khiến cho cậu ta yên lặng. Nó cũng như vậy đối với người lớn. Lấy đi những đồ chơi của họ – hoạt động, niềm tin, tham vọng, ham muốn quyền hành, tôn sùng thần thánh hay chính thể, đấu tranh vì một nguyên nhân – và họ cũng trở nên nao động, mất mát, hoang mang; vì vậy những đồ chơi của những người lớn cũng trở nên quan trọng. Liệu có chú ý khi món đồ chơi khiến cho cái trí mê mải nó? Món đồ chơi là một xao nhãng, đúng chứ? Món đồ chơi trở thành quan trọng nhất, không phải cái trí mà bị đảm đương bởi đồ chơi. Muốn hiểu rõ chú ý là gì, chúng ta phải quan tâm cái trí, không phải những món đồ chơi của cái trí.

“Những đồ chơi của chúng tôi, như ông gọi chúng, giam cầm sự quan tâm của cái trí.”

Đồ chơi mà giam cầm sự quan tâm của cái trí có lẽ là người thầy, một bức tranh, hay bất kỳ hình ảnh nào khác được tạo ra bởi bàn tay hay bởi cái trí; và giam cầm sự quan tâm của cái trí bởi một đồ chơi này được gọi là sự tập trung. Liệu tập trung như thế là chú ý? Khi bạn tập trung trong cách này và cái trí bị mê mải một đồ chơi, liệu có chú ý? Tập trung như thế không là một đang làm chật hẹp cái trí, hay sao? Và đây là chú ý à?

“Bởi vì tôi đã luyện tập tập trung, nó là một đấu tranh để khiến cho cái trí cố định vào một điểm nào đó để loại trừ tất cả những suy nghĩ khác, tất cả những xao nhãng.”

Liệu có chú ý khi có sự kháng cự chống lại những xao nhãng? Chắc chắn, những xao nhãng nảy sinh chỉ khi nào cái trí đã mất đi sự quan tâm trong món đồ chơi; và vì vậy có một xung đột, đúng chứ?

“Chắc chắn, có một xung đột để khuất phục xao nhãng.”

Liệu bạn có thể chú ý khi có một xung đột đang xảy ra trong cái trí?

“Tôi đang bắt đầu thấy điều gì ông nhắm đến, thưa ông. Làm ơn tiếp tục.”

Khi món đồ chơi cuốn hút cái trí, không có chú ý; cũng không có chú ý khi cái trí đang đấu tranh để tập trung bằng cách loại trừ những xao nhãng. Chừng nào còn có một mục tiêu của chú ý, liệu có chú ý?

“Ông không đang nói cùng sự việc, chỉ đang dùng từ ngữ ‘mục tiêu’ để thay thế ‘món đồ chơi’, hay sao?”

Mục tiêu, hay đồ chơi, có lẽ là phía bên ngoài; nhưng đây cũng là những món đồ chơi phía bên trong, đúng chứ?

“Vâng, thưa ông, ông đã lập danh sách một số chúng. Tôi nhận biết điều này.”

Một món đồ chơi phức tạp nhiều là động cơ. Liệu có chú ý khi có một động cơ để chú ý?”

“Ông có ý gì qua từ ngữ một động cơ?”

Một ép buộc để hành động; một thôi thúc của tự hoàn thiện, được đặt nền tảng trên sợ hãi, tham lam, tham vọng; một nguyên nhân mà thúc đẩy bạn tìm kiếm; đau khổ mà khiến cho bạn muốn tẩu thoát, và vân vân. Liệu có chú ý khi động cơ giấu giếm nào đó đang vận hành?

“Khi tôi bị thúc đẩy để chú ý bởi đau khổ hay vui thú, bởi sợ hãi hay hy vọng một phần thưởng, vậy thì không có chú ý. Vâng, tôi thấy được điều gì ông có ý. Điều này rất rõ ràng, thưa ông, tôi đang theo sát ông.”

Vì vậy không có chú ý khi chúng ta tiếp cận bất kỳ điều gì theo cách đó. Và liệu từ ngữ, danh tánh, không can thiệp vào chú ý, hay sao? Ví dụ, chúng ta có khi nào nhìn ngắm mặt trăng mà không có sự diễn đạt bằng từ ngữ, hay liệu từ ngữ ‘mặt trăng’ luôn luôn can thiệp vào đang nhìn ngắm của chúng ta? Liệu có khi nào chúng ta lắng nghe bất kỳ thứ gì bằng chú ý, hay liệu những suy nghĩ, những diễn giải của chúng ta, và vân vân, can thiệp vào lắng nghe của chúng ta? Liệu chúng ta chú ý bất kỳ thứ gì? Chắc chắn chú ý không động cơ, không mục tiêu, không đồ chơi; không đấu tranh, không diễn đạt bằng từ ngữ. Đây là chú ý thực sự, đúng chú? Nơi nào có chú ý, sự thật hiện diện.

“Nhưng không thể có chú ý tổng thể đến bất kỳ thứ gì!” anh ấy la lên. “Nếu người ta có thể, sẽ không có bất kỳ vấn đề nào.”

Mọi hình thức khác của ‘chú ý’ chỉ gia tăng những vấn đề, đúng chứ?

“Tôi thấy rằng đúng như vậy, nhưng người ta phải làm gì đây?”

Khi bạn thấy bất kỳ tập trung nào vào những món đồ chơi, bất kỳ hành động nào được đặt nền tảng trên động cơ, dù nó là động cơ gì, chỉ gia tăng những ranh mãnh và đau khổ; vậy thì trong đang thấy cái giả dối này có nhận biết của sự thật; và sự thật có hành động riêng của nó. Tất cả điều này là thiên định.

“Nếu tôi được phép nói như thế này, thưa ông, tôi đã lắng nghe đúng đắn và đã hiểu rõ thực sự nhiều điều mà ông đã giải thích. Điều gì được hiểu rõ sẽ có ảnh hưởng riêng của nó, mà không có sự can thiệp của tôi vào nó. Tôi hy vọng tôi được phép đến lại.”

Chương 30

‘QUAN TÂM VỀ CHÍNH MÌNH LÀM THOÁI HÓA CÁI TRÍ’

Khúc khuỷu từ một phía này của thung lũng đến phía bên kia, con đường băng qua cây cầu nhỏ nơi dòng nước chảy xiết có màu nâu bởi những cơn mưa mới đây. Quay về hướng bắc nó dẫn qua những đường dốc êm ả đến một ngôi làng ẩn dật. Ngôi làng đó và con người của nó rất nghèo nàn. Những con chó ốm yếu, chúng sẽ sủa từ thật xa và không bao giờ mạo hiểm đến gần, đuôi của chúng quặp xuống, những cái đầu ngẩng cao, sẵn sàng để chạy. Nhiều con dê rải rác trên sườn đồi, kêu be be và ăn những bụi cây hoang. Nó là một vùng quê đẹp, xanh tươi với những quả đồi xanh. Đá granite trụi đang chiếu rọi từ những đỉnh đồi đã được rửa sạch bởi những cơn mưa của vô số thế kỷ. Những quả đồi này không cao lắm, nhưng chúng rất cổ xưa, và tương phản bầu trời xanh chúng có một vẻ đẹp lạ thường, sự dễ thương lạ lùng của thời gian không đo lường được. Chúng giống như những đền chùa mà con người đã dựng lên giống như chúng, trong sự khao khát để tìm được thiên đàng của anh ấy. Nhưng chiều hôm đó, cùng mặt trời hoàng hôn trên chúng, dường như những quả đồi này quá gần gũi. Xa thật xa về phía nam một cơn bão đang tập hợp, và sét đánh giữa những đám mây cho một cảm giác lạ lùng vào đất đai. Cơn bão sẽ tung hoành

suốt đêm; và những quả đồi đã đứng vững qua những cơn bão của thời gian không thể kể ra được, và chúng sẽ luôn luôn hiện diện ở đó, vượt khỏi tất cả vất vả và đau khổ của con người.

Dân làng đang quay về những cái nhà của họ, mệt mỏi sau một ngày làm việc ngoài đồng. Chẳng mấy chốc bạn sẽ thấy khói bốc lên từ những cái nhà tranh khi họ chuẩn bị bữa ăn tối. Sẽ không nhiều lắm; và những đứa trẻ, đang chờ đợi bữa cơm của chúng, sẽ mỉm cười khi bạn đi ngang qua. Chúng có hai mắt thật to và nhút nhát đối với những người lạ, nhưng chúng thân thiện mau lẹ. Hai bé gái nhỏ ôm những đứa bé trên hông của chúng trong khi mẹ của chúng đang nấu nướng; những đứa bé sẽ tụt xuống và được xúc lên hông lại. Mặc dù chỉ mới mười hay mười hai tuổi, hai bé gái nhỏ đã quen thuộc việc bồng bế những em bé; và cả hai đều mỉm cười. Con gió nhẹ buổi tối lẩn trong những cái cây, và gia súc đã được đưa vào nghỉ đêm.

Lúc này trên con đường đó không còn một người nào khác, thậm chí không còn những người dân làng cô đơn. Đường như quả đất bỗng nhiên trống không, yên lặng lạ lùng. Mặt trăng non, mới mẻ vừa ngay trên những quả đồi tối thui. Con gió nhẹ không còn thổi, không một chiếc lá đang cựa quậy; mọi thứ bất động, và cái trí hoàn toàn một mình. Nó không là cô độc, cô lập, khép kín bên trong suy nghĩ riêng của nó, nhưng một mình, không chạm được, vô nhiễm. Nó không cách biệt và xa xôi, tách khỏi những sự vật của quả đất. Nó một mình, và tuy nhiên cùng mọi thứ; do bởi nó là một mình, mọi thứ thuộc về nó. Cái mà tách rời biết về chính nó như tách rời; nhưng một mình này không biết tách rời, không biết phân chia; những cái cây, con suối, người dân làng đang gọi ở xa xa, tất cả đều ở trong một mình này. Nó không là một đồng hóa cùng con người, cùng quả đất, bởi vì

tất cả đồng hóa đã hoàn toàn biến mất. Trong một mình này, ý nghĩa của thời gian trôi qua đã kết thúc.

Có ba người trong số họ, một người cha, người con trai và một người bạn. Người cha đúng là ở cuối lứa tuổi năm mươi, người con trong lứa tuổi ba mươi, và người bạn ở độ tuổi không rõ ràng. Hai người lớn tuổi đầu bị hói, nhưng người con vẫn còn nhiều tóc. Cậu ta có một cái đầu thật cân đối, một cái mũi hơi ngắn và hai mắt to. Hai môi của cậu ấy náo động, mặc dầu cậu ấy ngồi khá bất động. Người cha đã chọn chỗ ngồi sau người con và người bạn, nói rằng ông ấy sẽ tham gia nói chuyện nếu cần thiết, nhưng ngược lại sẽ chỉ nhìn ngắm và lắng nghe. Một con chim sẽ bay đến phía bên ngoài cửa sổ mở rộng và lại bay đi, bị sợ hãi bởi quá nhiều người trong căn phòng. Nó biết căn phòng đó, và thường đến đậu trên bệ cửa sổ, kêu rít rít nho nhỏ, mà không sợ hãi.

“Mặc dầu cha tôi không tham gia nói chuyện,” người con bắt đầu, “ông ấy muốn ở trong nó bởi vì vấn đề là sự quan tâm của tất cả chúng tôi. Người mẹ của tôi có lẽ đã đến nếu bà ấy không bị bệnh bất ngờ, và bà ấy đang chờ chúng tôi kể lại điều gì đã nhận được. Chúng tôi đã đọc một số những vấn đề mà ông đã nói chuyện và kể từ đó người cha của tôi đã đặc biệt tuân theo những nói chuyện của ông; nhưng chỉ mới năm ngoái hay như thế, chính tôi đã quan tâm thực sự điều gì ông đang nói. Chỉ mới đây, chính trị đã nuốt trọn phần lớn sự nhiệt thành và quan tâm của tôi; nhưng tôi bắt đầu thấy sự không chín chắn của chính trị. Sống tôn giáo chỉ dành cho cái trí chín chắn, và không phải cho những người chính trị và những luật sư. Tôi đã là một luật sư khá thành công, nhưng đã từ bỏ nghề nghiệp đó, bởi vì tôi muốn dành những năm còn lại thuộc sống của tôi trong cái gì đó có ý nghĩa và xứng đáng hơn và tôi cũng đã nói cho người bạn

của tôi, mà muốn theo cùng chúng tôi khi anh ấy nghe rằng chúng tôi đang đến đây. Ông thấy, thưa ông, vấn đề của chúng tôi là sự kiện rằng tất cả chúng tôi đều đang già đi. Ngay cả tôi, mặc dù còn tương đối trẻ, đang đến thời kỳ của sống đó khi thời gian dường như đang bay đi, khi những ngày của người ta dường như quá ngắn ngủi và chết quá gần kề. Chết, ít nhất cho khoảnh khắc đó, không là một vấn đề; nhưng tuổi già lại là vấn đề.”

Bạn có ý gì qua tuổi già? Liệu bạn đang nói sự lão hóa của các cơ quan cơ thể hay của cái trí?

“Dĩ nhiên sự lão hóa của cơ thể là điều không thể tránh khỏi, nó cạn kiệt qua sử dụng và bệnh tật. Nhưng liệu cái trí cần phải lão hóa và thoái hóa?”

Suy nghĩ một cách phỏng đoán là vô ích và lãng phí thời gian. Sự thoái hóa của cái trí là một giả sử, hay một sự kiện thực sự?

“Nó là một sự kiện, thưa ông. Tôi nhận ra rằng cái trí của tôi đang già đi, mệt mỏi; lão hóa đang từ từ xảy ra,”

Liệu đây không là một vấn đề đối với người trẻ, mặc dù họ có lẽ vẫn còn không nhận biết nó? Thậm chí lúc này những cái trí của họ ở trong một khuôn mẫu; luôn luôn suy nghĩ của họ bị khép kín trong một khe rãnh chật hẹp. Nhưng bạn có ý gì khi bạn nói rằng cái trí của bạn đang trở nên già đi?

“Nó không còn linh động, tinh táo, nhạy cảm như lúc trước nữa. Nhận biết của nó đang co rút lại; những phản ứng

của nó đến nhiều thách thức của sống đang được sử dụng gia tăng từ kho lưu trữ của quá khứ. Nó đang thoái hóa, đang vận hành mỗi lúc càng nhiều hơn bên trong những giới hạn của bố cục riêng của nó.”

Vậy thì cái gì khiến cho cái trí bị thoái hóa? Nó là tự phòng vệ và kháng cự sự thay đổi, đúng chứ? Mỗi người có một nguồn quan tâm mà anh ấy đang bảo vệ một cách nhận biết được hay không nhận biết được, đang cảnh giác, và không cho phép bất kỳ thứ gì gây phiền muộn.

“Ông có ý nguồn quan tâm trong tài sản?”

Không chỉ trong tài sản, nhưng trong những liên hệ thuộc mọi loại. Không gì có thể hiện diện trong cô lập. Sống là liên hệ; và cái trí có một quan tâm mãnh liệt trong liên hệ của nó đến con người, đến những ý tưởng và đến những sự vật sự việc. Tự quan tâm mãnh liệt này, và sự phủ nhận tạo ra một cách mạng căn bản hoặc sáng tạo bên trong chính nó, là khởi đầu của thoái hóa của cái trí. Hầu hết những cái trí đều bảo thủ, chúng kháng cự những thay đổi. Thậm chí cái trí tạm gọi là cách mạng cũng bảo thủ, bởi vì ngay khi nó đã kiếm được sự thành công cách mạng của nó, nó cũng kháng cự sự thay đổi; chính cách mạng trở thành sự quan tâm mãnh liệt của nó. Mặc dù cái trí, dù bảo thủ hay tạm gọi là cách mạng, mà có lẽ cho phép những bổ sung nào đó trên những bờ viền của những hoạt động của nó, tại trung tâm nó kháng cự tất cả những thay đổi. Những hoàn cảnh có lẽ thúc đẩy nó dễ nhượng bộ, dễ tự thích ứng, cùng đau khổ hay cùng sự thoải mái, đến một khuôn mẫu nào đó; nhưng trung tâm vẫn còn cứng ngắt, và chính là trung tâm này gây ra sự thoái hóa của những cái trí.

“Ông có ý gì qua từ ngữ trung tâm?”

Bạn không biết hay sao? Bạn đang tìm kiếm một diễn tả về nó?

“Không, thưa ông, nhưng qua sự diễn tả tôi có lẽ tiếp xúc được nó, nhận được cảm thấy về nó.”

“Thưa ông,” người cha chen vào, “theo trí năng chúng tôi có lẽ nhận biết cái trung tâm đó, nhưng thực sự hầu hết chúng tôi đã không bao giờ hiệp thông cùng nó, chính tôi đã thấy nó được diễn tả khéo léo và tinh tế trong những quyển sách khác nhau, nhưng tôi thực sự đã chưa bao giờ hiệp thông cùng nó; và khi ông hỏi liệu chúng tôi biết nó, tôi, một người, chỉ có thể nói rằng tôi không biết. Tôi chỉ biết những diễn tả về nó.”

“Lại nữa do bởi sự quan tâm mãnh liệt của chúng tôi,” người bạn thêm vào, “sự ham muốn bám rễ chặt cho sự an toàn của chúng tôi, chính nó ngăn cản chúng tôi không biết, tôi không biết sự quan tâm mãnh liệt của người con trai riêng của tôi, dù rằng tôi đã sống cùng cậu ấy từ thời niên thiếu, và thậm chí bây giờ mặc dù tôi sống gần gũi nhiều hơn nhưng tôi chẳng biết sự quan tâm mãnh liệt của cậu ấy là gì cả. Muốn biết nó người ta phải nhìn ngắm nó, quan sát nó, lắng nghe nó, nhưng tôi chưa bao giờ thực hiện. Tôi luôn luôn vội vã; và thỉnh thoảng nếu tôi có nhìn ngắm nó, tôi lại xung đột với nó.”

Chúng ta đang nói về lão hóa, cái trí đang thoái hóa. Cái trí luôn luôn đang thiết lập một khuôn mẫu của sự chắc chắn riêng của nó, sự an toàn của những quan tâm riêng của nó; những từ ngữ, những hình dáng, sự diễn tả có lẽ thay đổi từ lúc này đến lúc khác, từ văn hóa sang văn hóa, nhưng cái

trung tâm của tự quan tâm vẫn còn y nguyên. Chính trung tâm này mới khiến cho cái trí thoái hóa, dù bên ngoài nó có lẽ tinh táo, năng động bao nhiêu. Trung tâm này không là một điểm cố định, nhưng những điểm khác nhau bên trong cái trí, và vì vậy nó chính là cái trí. Sự hoàn thiện của cái trí, hay sự chuyển động từ một trung tâm sang một trung tâm khác, không xóa sạch những trung tâm này; kỷ luật, kiềm chế hay nhượng bộ của một trung tâm chỉ thiết lập một trung tâm khác trong vị trí của nó.

Lúc này, chúng ta có ý gì khi chúng ta nói chúng ta đang sống?

“Thông thường,” người con trai trả lời, “chúng ta đang sống khi chúng ta nói chuyện, khi chúng ta cười đùa, khi có cảm giác, khi có suy nghĩ, hoạt động, xung đột, hân hoan.”

Vì vậy điều gì chúng ta gọi là sống là sự chấp nhận hay ‘sự phản kháng’ bên trong khuôn mẫu xã hội; nó là một chuyển động bên trong cái cũ của cái trí. Sống của chúng ta là một chuỗi vô tận của những đau khổ và những vui thú, những sợ hãi và những tuyệt vọng, đang ham muốn và đang nắm bắt; và khi chúng ta có sự suy nghĩ về sự thoái hóa của cái trí, và hỏi liệu nó có thể kết thúc, sự thâm nhập của chúng ta cũng là bên trong cái cũ của cái trí. Đây là đang sống hay sao?

“Tôi e rằng chúng tôi không biết sống nào khác,” người cha nói. “Bởi vì khi chúng tôi già nua, những vui thú cơ rúm lại trong khi những đau khổ dường như phình ra; và nếu người ta có suy nghĩ, người ta nhận biết rằng cái trí của người ta đang thoái hóa từ từ. Chắc chắn cơ thể trở nên già

nua và biết sự lão hóa; nhưng làm thế nào người ta ngăn cản được sự thoái hóa này của cái trí?”

Chúng ta sống một sống không suy nghĩ, và đến tận khúc cuối của nó chúng ta bắt đầu thắc mắc tại sao cái trí thoái hóa và làm thế nào kiềm chế được qui trình này. Chắc chắn, điều gì quan trọng là chúng ta sống những ngày của chúng ta, không chỉ khi chúng ta còn trẻ, nhưng cũng trong cuộc sống chính giữa, và trong suốt những năm cuối đời này. Loại đúng đắn của sống đòi hỏi chúng ta còn thông minh hơn bất kỳ nghề nghiệp để kiếm sống. Đang suy nghĩ đúng đắn là cốt lõi cho sống đúng đắn.

“Ông có ý gì qua từ ngữ đang suy nghĩ đúng đắn?” người bạn hỏi.

Chắc chắn, có một khác biệt vô cùng giữa đang suy nghĩ đúng đắn và suy nghĩ đúng đắn. Đang suy nghĩ đúng đắn là tình trạng nhận biết liên tục; suy nghĩ đúng đắn, ngược lại, hoặc tuân phục vào một khuôn mẫu được thiết lập bởi xã hội, hoặc một phản ứng chống lại xã hội. Suy nghĩ đúng đắn là cố định, nó là một qui trình của sắp xếp thành nhóm những ý tưởng nào đó, được gọi là những lý tưởng, và tuân theo chúng. Suy nghĩ đúng đắn luôn luôn thiết lập uy quyền, tầm nhìn thứ bậc, và nuôi dưỡng sự kính trọng; ngược lại đang suy nghĩ đúng đắn là nhận biết toàn tiến hành của sự tuân phục, chấp nhận, bắt chước, phản đối. Đang suy nghĩ đúng đắn không giống như suy nghĩ đúng đắn, không phải một sự việc để đạt được; nó nảy sinh đồng thời cùng hiểu rõ về chính mình, mà là nhận biết những phương cách của cái tôi. Đang suy nghĩ đúng đắn không thể học được từ những quyển sách, hay từ một người khác; nó hiện diện qua nhận biết của cái trí

về chính nó trong hành động của liên hệ. Nhưng không thể có hiểu rõ về hành động này chừng nào cái trí còn bệnh vực hay chỉ trích nó. Vì vậy, đang suy nghĩ đúng đắn xóa sạch sự xung đột và tự mâu thuẫn, mà là những nguyên nhân căn bản của sự thoái hóa của cái trí.

“Xung đột không là một bộ phận cốt lõi của sống hay sao?” người con trai hỏi. “Nếu chúng ta không đấu tranh, chúng ta sẽ chỉ như cây cỏ.”

Chúng ta nghĩ rằng chúng ta đang sống khi chúng ta bị trói buộc trong sự xung đột của tham vọng, khi chúng ta bị thúc đẩy bởi sự ép buộc của ganh tị, khi ham muốn xô đẩy chúng ta vào hành động; nhưng tất cả điều này chỉ dẫn đến đau khổ và hỗn loạn thêm nữa. Xung đột làm gia tăng hoạt động tự cho mình là trung tâm, nhưng hiểu rõ về xung đột xảy ra qua đang suy nghĩ đúng đắn.

“Rủi thay, qui trình của đấu tranh và đau khổ này, cùng một chút hân hoan, là sống duy nhất mà chúng tôi biết,” người cha nói. “Có những hàm ý của một loại sống khác, nhưng chúng hiếm hoi và xa vời lắm. Muốn vượt khỏi sự hỗn loạn này và khám phá sống khác đó luôn luôn là mục tiêu của sự tìm kiếm của chúng tôi.”

Tìm kiếm cho cái gì vượt khỏi cái thực tế là bị trói buộc trong ảo tưởng. Sự hiện diện hàng ngày, cùng những tham vọng, những ganh tị, và vân vân, phải được hiểu rõ; nhưng muốn hiểu rõ nó đòi hỏi đang suy nghĩ đúng đắn. Không có đang suy nghĩ đúng đắn khi suy nghĩ bắt đầu bằng một giả thuyết, một thành kiến. Khởi hành bằng một kết luận, hay tìm kiếm một câu trả lời được sắp sẵn, kết thúc đang suy

nghĩ đúng đắn; thật ra, lúc đó không có suy nghĩ gì cả. Vì vậy, đang suy nghĩ đúng đắn là nền tảng của đúng đắn.

“Dường như đối với tôi,” người con chen vào, “rằng ít nhất một trong những yếu tố của toàn vấn đề của sự thoái hóa của cái trí là vấn đề của sự bận tâm đúng đắn.”

Bạn có ý gì qua từ ngữ bận tâm đúng đắn?

“Tôi đã nhận thấy, thưa ông, rằng những người mà mê mải trong hoạt động hay nghề nghiệp nào đó chẳng mấy chốc quên bẵng đi chính họ; họ quá bận rộn không còn thời gian suy nghĩ về chính họ, mà là một điều tốt đẹp.”

Nhưng sự bận tâm như thế không là một tẩu thoát khỏi chính người ta, hay sao? Và tẩu thoát khỏi chính người ta là sự bận tâm sai lầm; nó là đang thoái hóa, nó nuôi dưỡng hận thù, phân chia, và vân vân. Sự bận tâm đúng đắn hiện diện qua loại đúng đắn của giáo dục, và cùng hiểu rõ về chính người ta. Liệu bạn không nhận thấy rằng bất kỳ hoạt động hay nghề nghiệp nào, cái tôi sử dụng nó một cách nhận biết được hay không nhận biết được, như một phương tiện cho sự thỏa mãn riêng của nó, cho sự thành tựu của những tham vọng của nó, hay cho sự thành tựu của thành công dựa vào uy quyền, hay sao?

“Rủi thay, đó là như thế. Dường như chúng tôi sử dụng mọi thứ mà chúng tôi chạm đến đều dành cho sự hoàn thiện riêng của chúng tôi.”

Chính là tự quan tâm này, tự hoàn thiện liên tục này, mới khiến cho cái trí tâm thường; và mặc dù hoạt động của

nó là lan rộng, mặc dù nó bị bận tâm bởi khoa học, chính trị, nghệ thuật, nghiên cứu, hay bất kỳ điều gì bạn muốn, có một đang làm chật hẹp của đang suy nghĩ, một tình trạng nông cạn mà tạo ra sự thoái hóa, thối rữa. Chỉ khi nào có hiểu rõ về tổng thể của cái trí, cả tầng ý thức bên trong lẫn bên ngoài, mới có khả năng tái sinh của cái trí.

“Thế giới là lời nguyền của thế hệ hiện đại,” người cha nói. “Nó bị cuốn trôi bởi những sự việc của thế giới, và không sáng tạo suy nghĩ cho những sự việc đúng đắn.”

(Ghi chú của người đánh máy, sau khi Ông Không qua đời:

“Wordliness is the curse of the modern generation,” said the father. “It is carried away by the things of the world, and does not give thought to serious things.”)

Thế hệ này giống như những thế hệ khác. Những sự việc thế gian không chỉ là những chiếc tủ lạnh, áo bằng lụa, những máy bay, máy truyền hình, và vân vân; chúng còn là những lý tưởng, sự tìm kiếm quyền hành, dù thuộc cá nhân hay tập thể, và sự ham muốn để được an toàn, hoặc trong thế giới này hoặc trong thế giới về sau. Tất cả điều này gây thoái hóa cái trí và tạo ra sự thối rữa của nó. Vấn đề của thoái hóa phải được hiểu rõ ngay tại khởi đầu, trong tuổi niên thiếu của người ta, không phải tại thời kỳ suy sụp của cơ thể.

“Điều đó có nghĩa rằng không có hy vọng cho chúng tôi?”

Không phải đâu. Gian nan nhiều lắm khi chặn đứng sự thoái hóa của cái trí tại lứa tuổi của chúng ta, đó là tất cả. Muốn sáng tạo một thay đổi căn bản trong những phương cách thuộc sống của chúng ta, phải có nhận biết đang lan

rộng, và một chiều sâu thăm thẳm của cảm thấy mà là tình yêu. Cùng tình yêu mọi thứ đều có thể xảy ra.

Chương 31

‘SỰ QUAN TRỌNG CỦA CƠ HỘI’

Con kiến lớn màu đen đã sáng tạo một con đường qua bụi cỏ bằng qua một dải cát, trên một đồng đá vụn và qua khoảng trống trong một bức tường cổ xưa. Một chút xíu ở ngoài bức tường là một cái lỗ là cái tổ của chúng. Có đang đến và đang rời lạ thường trên con đường đó, một nhện nhện không ngừng nghỉ trong cả hai phương hướng. Mỗi con kiến sẽ do dự một giây khi đi qua một con khác; những cái đầu của chúng chạm vào nhau, và chúng tiếp tục đi lại. Phải có hàng ngàn con. Chỉ khi nào mặt trời chiếu ngay trên đầu thì con đường đó mới bị bỏ hoang, và sau đó tất cả hoạt động sẽ được tập trung vào cái tổ của chúng gần bức tường; chúng đang đào bới, mỗi con kiến mang ra một hạt cát, một viên sỏi hay một chút xíu đất. Khi bạn gõ nhẹ nhẹ trên đất gần bên, có một nhón nháo chung. Chúng sẽ tràn ra khỏi tổ, tìm kiếm kẻ xâm lăng; nhưng chẳng mấy chốc chúng sẽ ổn định và tiếp tục công việc của chúng. Ngay khi mặt trời ở trên hướng tây và cơn gió buổi chiều thổi mát mẻ dễ chịu từ những hòn núi, chúng sẽ diễu hành lại trên con đường của chúng, chen chúc trong thế giới yên lặng của cỏ, cát và đá sỏi. Chúng đi dọc theo con đường đó một khoảng cách khá xa, săn bắt, và chúng sẽ tìm ra khá nhiều thứ: chân của một con cào cào, một con ếch chết, những phần còn lại của một con chim, con

thần lẫn đã bị ăn mất một nửa hay vài hạt ngũ cốc. Mọi thứ bị tấn công hung tợn; cái gì không thể mang đi được ăn ngay tại chỗ, hay mang về nhà trong những mảnh nhỏ. Chỉ có mưa mới ngừng hoạt động liên tục của chúng, và cùng những giọt mưa cuối cùng chúng lại bò ra ngoài. Nếu bạn đặt ngón tay của bạn trên con đường của chúng, chúng sẽ cảm giác quanh đầu ngón tay, và một ít con sẽ leo lên nó, chỉ để rơi xuống lại.

Bức tường cổ xưa có một sống của riêng nó. Gân đỉnh bức tường là những cái lỗ mà trong đó có những con vệt màu xanh rực rỡ, cùng những cái mỏ đỏ cong, đã làm tổ của chúng. Chúng là một đàn nhút nhát, và không muốn bạn đến quá gần. La hét và bám vào những viên gạch đỏ vỡ vụn, nó sẽ chờ xem thử bạn sắp sửa làm gì. Nếu bạn không đến gần thêm nữa, chúng sẽ uốn éo vào những cái lỗ, chỉ để lại những cái lông đuôi xanh nhạt ló ra ngoài; sau đó lại có một uốn éo khác, những cái lông đuôi sẽ biến mất, và những cái mỏ đỏ cùng những cái đầu xanh đỏ sộ đang nhô ra. Chúng đang ổn định qua đêm.

Bức tường bao bọc một ngôi mộ cổ mà cái vòm của nó đang bắt những tia sáng cuối cùng của mặt trời lặn, rực sáng như thể người nào đó đã bật một cái đèn từ bên trong. Toàn cấu trúc được xây dựng đẹp đẽ và cân đối lạ lùng; nó không có một vệt mà có thể khiến cho bạn khó chịu, và nó đứng nổi bật tương phản bầu trời ban đêm, dường như được tự do khỏi quả đất. Tất cả những sự vật sinh động lạ thường, tất cả những sự vật – ngôi mộ cổ, những viên gạch đỏ vỡ vụn, những con vệt xanh, những con kiến bận rộn, tiếng còi của chiếc xe lửa xa xa, sự yên lặng và các vì sao – hiệp thông vào tổng thể của sự sống. Nó là một phước lành.

Mặc dù đã trễ, họ muốn đến, vì thế tất cả chúng tôi đều đi vào phòng. Những chiếc đèn lồng đã được thắp sáng, và do vội vàng, một cái đã bị vỡ, nhưng hai cái còn lại cho chúng tôi đủ ánh sáng để thấy nhau khi chúng tôi ngồi thành một vòng tròn trên nền nhà. Một trong những người đã đến là một thư ký trong một văn phòng nào đó; anh ấy nhỏ người và bẽn lẽn, và hai bàn tay của anh ấy luôn luôn cựa quậy. Một người khác chắc có nhiều tiền bạc hơn, bởi vì anh ấy sở hữu một cửa hàng và có dáng vẻ của một người đàn ông đã làm ăn khá giả trong thế giới. Vóc dáng to lớn và khá mập, anh ấy có khuynh hướng cười dễ dàng, nhưng lúc này thật nghiêm túc. Người khách thứ ba là một người đàn ông già, và đã nghỉ hưu, ông ấy giải thích, ông ấy có nhiều thời gian để nghiên cứu những quyển kinh và thực hiện puja, một nghi thức tôn giáo. Người thứ tư là một nghệ sĩ với mái tóc dài, mà quan sát bằng một cặp mắt kiên trì mỗi chuyển động, mỗi cử chỉ chúng tôi thực hiện; anh ấy sẽ không bỏ qua bất kỳ việc gì. Tất cả chúng tôi đều yên lặng trong chốc lát. Qua cửa sổ mở rộng một hay hai vì sao có thể thấy được, và mùi thơm nồng nặc của hoa nhài tràn vào căn phòng.

“Tôi muốn ngồi yên lặng như thế này lâu hơn,” người buôn bán nói. “Quả là một phước lành để cảm thấy chất lượng của yên lặng này, nó có một hiệu quả chữa trị; nhưng tôi không muốn lãng phí thời gian để giải thích những cảm giác tức khắc của tôi, và tôi nghĩ rằng tôi nên tiếp tục vấn đề tôi đến để nói chuyện. Tôi đã trải qua một sống rất gian nan, cực khổ hơn hầu hết mọi người; và không qua bất kỳ phương tiện nào tôi lại là một người giàu có, lúc này tôi đã có của cải. Tôi luôn luôn cố gắng sống một sống tôn giáo. Tôi không có quá nhiều thềm muốn, tôi làm công việc từ thiện nhiều, và tôi không lừa dối những người khác một cách không cần thiết; nhưng khi ông ở trong kinh doanh, thỉnh thoảng ông phải

tránh nói chính xác sự thật. Tôi có thể kiếm được nhiều tiền hơn nữa, nhưng chính tôi phủ nhận vui thú đó. Tôi vui vẻ trong những cách đơn giản nhưng nói chung tôi sống một sống nghiêm túc; nó có lẽ tốt lành hơn, nhưng thật ra nó không xấu xa lắm. Tôi đã lập gia đình, và có hai người con. Nói vắn tắt, thưa ông, đó là lịch sử cá nhân của tôi. Tôi đã đọc một số những quyển sách của ông và đã tham dự những bài giảng của ông, và tôi đã đến đây để được giải thích làm thế nào sống một sống tôn giáo thăm thẳm. Nhưng tôi phải nhường cho quý ông kia nói.”

“Công việc của tôi là một lễ thói khá mệt mỏi, nhưng tôi không đủ khả năng để tìm bất kỳ công việc nào khác,” người thư ký nói. “Những nhu cầu riêng của tôi ít ỏi lắm, tôi chưa lập gia đình; nhưng tôi phải nuôi cha mẹ của tôi, và tôi cũng đang giúp cậu em nhỏ của tôi qua đại học. Tôi không là người tôn giáo trong ý nghĩa chính thống, nhưng sống tôn giáo cuốn hút tôi rất mãnh liệt. Tôi thường có khuynh hướng từ bỏ mọi thứ và trở thành một khát sĩ, nhưng một ý thức của trách nhiệm đối với cha mẹ và người em của tôi đã khiến tôi ngăn ngừa. Tôi thiền định mỗi ngày trong nhiều năm, và từ khi nghe giải thích của ông về thiền định thực sự là gì, tôi đã cố gắng theo nó, nhưng khó khăn lắm, ít ra đối với tôi, và dường như tôi không thể theo con đường của nó. Cũng vậy, vị trí của tôi như một người thư ký, mà đòi hỏi tôi phải làm việc suốt ngày dài vào cái gì đó mà trong đó tôi không có quan tâm nào cả, và hầu như không thúc đẩy tôi đến suy nghĩ thẳng hoa hơn. Nhưng thăm thẳm phía bên trong, tôi khao khát khám phá sự thật, nếu tôi có thể thực hiện, và trong khi tôi còn trẻ tôi muốn đặt phương hướng đúng đắn cho phần còn lại thuộc sống của tôi; thế là tôi có mặt ở đây.”

“Về phần tôi,” người đàn ông già nói, “Tôi khá quen thuộc với những quyển kinh, và từ khi không còn là viên

chức chính phủ cách đây nhiều năm, thời gian của tôi là của riêng tôi. Tôi không có trách nhiệm, tất cả con cái đều đã lớn và có gia đình, vì vậy tôi được tự do để thiền định, để đọc sách, và nói về những sự việc nghiêm túc. Tôi luôn luôn quan tâm đến sống tôn giáo. Nhiều lần tôi đã lắng nghe một cách chú ý đến một hay những người thầy khác nhau, nhưng tôi đã không bao giờ thỏa mãn. Trong vài trường hợp nào đó những lời giảng của họ hoàn toàn ngây ngô, trong khi những người khác lại giáo điều, bảo thủ và chỉ thuần túy giải thích. Mới đây tôi đã tham dự một số nói chuyện và bàn luận của ông. Tôi tuân theo nhiều điều ông nói, nhưng có những điểm nào đó mà tôi không thể đồng ý – hay nói khác hơn, mà tôi không hiểu rõ. Đồng ý, như ông đã giải thích, có thể hiện diện liên quan đến những quan điểm, những kết luận, những ý tưởng, nhưng không thể có ‘đồng ý’ liên quan đến sự thật; hoặc người ta thấy nó, hoặc người ta không thấy. Cụ thể, tôi muốn minh bạch nhiều hơn nữa về sự kết thúc của suy nghĩ.”

“Tôi là một họa sĩ, nhưng không là một người nổi tiếng lắm,” người đàn ông với mái tóc dài nói. “Tôi hy vọng một ngày nào đó đến Châu Âu để học về nghệ thuật; ở đây chúng tôi có những giáo viên tầm thường. Đối với tôi, vẻ đẹp trong bất kỳ hình thức nào là một diễn tả của sự thật; nó là một khía cạnh của thiêng liêng. Tôi thiền định trước khi tôi bắt đầu vẽ, giống như những người cổ xưa, vẽ vẻ đẹp thẩm mỹ hơn của sống. Tôi cố gắng uống tại cái nguồn của tất cả vẻ đẹp, để nắm bắt một thoáng của cái tối thượng, và chỉ lúc đó tôi mới bắt đầu vẽ hàng ngày. Thịnh thoảng nó đến, nhưng thường xuyên nó không; dù tôi cố gắng đến chừng nào, dường như không gì xảy ra, và nguyên những ngày, thậm chí nguyên những tuần, bị lãng phí. Tôi cũng đã cố gắng ăn chay, theo cùng những luyện tập khác nhau, cả về cơ thể lẫn trí năng, hy vọng thức dậy cái cảm giác sáng tạo; nhưng tất cả

đều không có kết quả. Mọi thứ khác đều chẳng đáng giá gì đối với cảm giác đó, mà nếu không có nó người ta không thể là một họa sĩ thực sự, và tôi sẽ đi đến tận cùng của thế giới để tìm được nó. Đó là lý do tại sao tôi đã đến đây.”

Tất cả chúng tôi ngồi yên lặng một chốc lát, mỗi người cùng những suy nghĩ riêng của anh ấy.

Liệu vô số những vấn đề của các bạn là khác biệt, hay chúng tương tự, mặc dù chúng có vẻ khác biệt? Liệu không thể rằng có một vấn đề căn bản nằm dưới tất cả chúng?

“Tôi không chắc rằng trong bất kỳ cách nào vấn đề của tôi có liên quan đến vấn đề của người họa sĩ,” người buôn bán nói. “Anh ấy theo đuổi sự cảm hứng, cảm giác sáng tạo, nhưng tôi muốn sống một sống tinh thần thắm thắm hơn.”

“Chính xác đó là điều gì tôi cũng muốn,” người họa sĩ trả lời, “chỉ vì tôi đã diễn tả nó một cách khác hẳn.”

Chúng ta thích nghĩ rằng vấn đề đặc biệt của chúng ta là riêng rẽ, rằng đau khổ của chúng ta hoàn toàn khác biệt những đau khổ của những người khác; chúng ta muốn duy trì sự tách rời bằng bất kỳ cách nào. Nhưng đau khổ là đau khổ, dù nó là của bạn hay của tôi. Nếu chúng ta không hiểu rõ điều này, chúng ta không thể thâm nhập tiếp; chúng ta sẽ cảm thấy bị lừa dối, bị thất vọng, bị nản lòng. Chắc chắn tất cả chúng ta ở đây theo đuổi cùng sự việc; tại cốt lõi vấn đề của mỗi người là vấn đề của tất cả. Nếu chúng ta cảm thấy sự thật của điều này, vậy thì chúng ta đã làm một chuyến hành trình dài trong hiểu rõ của chúng ta, và chúng ta có thể thâm nhập cùng nhau; chúng ta có thể giúp đỡ lẫn nhau, lắng nghe và

học hành lẫn nhau. Vậy thì uy quyền của một người thầy không có ý nghĩa gì cả, nó trở thành ngu xuẩn. Vấn đề của bạn là vấn đề của một người khác; đau khổ của bạn cũng là đau khổ của một người khác. Tình yêu không là loại trừ. Nếu điều này rõ ràng, thưa các bạn, chúng ta hãy thâm nhập tiếp.

“Lúc này, tôi nghĩ tất cả chúng tôi đều thấy rằng những vấn đề của chúng tôi không phải là không có liên quan,” người đàn ông già trả lời, và những người khác gật đầu đồng ý.

Vậy thì vấn đề chúng của chúng ta là gì? Làm ơn đừng trả lời ngay tức khắc, nhưng chúng ta hãy thâm nhập.

Liệu nó không phải, thưa các bạn, rằng phải có một thay đổi căn bản trong chính người ta? Nếu không có thay đổi này, luôn luôn sự ngẫu hứng xuất thần là thoáng chốc, và có một đấu tranh liên tục để nắm bắt nó lại; nếu không có thay đổi này, bất kỳ nỗ lực nào để sống một sống tinh thần chỉ có thể dẫn đến rất hời hợt, một vấn đề của những nghi lễ, của cái chuông và những quyển kinh; nếu không có thay đổi này, thiên định trở thành một phương tiện của tẩu thoát, một hình thức của tự thôi miên.

“Đó là như thế,” người đàn ông già nói. “Nếu không có một thay đổi thăm thẳm phía bên trong, tất cả nỗ lực để sống tôn giáo hay tinh thần chỉ là một gã ngựa trên bè mặt.”

“Tôi hoàn toàn đồng ý cùng ông, thưa ông,” người đàn ông từ văn phòng thêm vào.

“Tôi có cảm thấy rằng phải có một thay đổi căn bản trong tôi, nếu không tôi sẽ tiếp tục sống như thế này cho phần còn lại thuộc sống của tôi, dò dẫm, hỏi han và nghi ngờ. nhưng làm thế nào người ta sẽ sáng tạo sự thay đổi này?”

“Tôi cũng có thể thấy rằng phải có một thay đổi bùng nổ bên trong chính tôi nếu cái mà tôi đang tìm kiếm muốn hiện diện,” người họa sĩ nói. “Chắc chắn, một thay đổi trong chính người ta là cốt lõi. Nhưng, vì quý ông đó đã hỏi rồi, làm thế nào một thay đổi như thế được sáng tạo?”

Chúng ta hãy trao những cái trí và quả tim của chúng ta để khám phá những phương cách đang xảy ra của nó. Điều gì là quan trọng, chắc chắn là thấy sự khẩn thiết của thay đổi một cách căn bản, mà không chỉ bị thuyết phục bởi những từ ngữ của một người khác mà khiến cho bạn thay đổi, nhưng một cảm giác như thế rất hời hợt, và nó trôi qua mau lẹ khi sự kích thích không còn nữa. Nhưng nếu chính bạn thấy sự quan trọng của thay đổi, nếu bạn cảm thấy, mà không có bất kỳ ép buộc, mà không có bất kỳ động cơ hay ảnh hưởng rằng thay đổi căn bản là cốt lõi, vậy thì chính cảm thấy này là hành động của thay đổi.

“Nhưng làm thế nào người ta có được cảm thấy này?” người buôn bán hỏi.

Bạn có ý gì qua từ ngữ ‘làm thế nào’?

“Bởi vì tôi phải có cảm thấy này cho thay đổi, làm thế nào tôi có thể vun đắp nó?”

Bạn có thể vun đắp cảm thấy này hay sao? Nó không nảy sinh tức khắc từ nhận biết hiệp thông riêng của bạn về sự cần thiết hoàn toàn phải có một thay đổi căn bản, hay sao? Cảm thấy sáng tạo phương tiện riêng của hành động. Bằng cách lý luận hợp lý bạn có lẽ đến được kết luận rằng một thay

đổi căn bản là cần thiết, nhưng sự hiểu rõ bằng từ ngữ hay trí năng như thế không sáng tạo hành động của thay đổi.

“Tại sao không?” người đàn ông già hỏi.

Sự hiểu rõ thuộc từ ngữ hay trí năng không là một phản ứng hời hợt, hay sao? Bạn nghe, bạn lý luận, nhưng toàn thân tâm đang hiện diện của bạn không thâm nhập vào nó được. Cái trí bề mặt của bạn có lẽ đồng ý rằng một thay đổi là cần thiết, nhưng tổng thể cái trí của bạn không đang trao chú ý trọn vẹn; nó bị phân chia trong chính nó.

“Ông có ý, thưa ông, rằng hành động của thay đổi xảy ra chỉ khi nào có chú ý tổng thể?” người họa sĩ hỏi.

Chúng ta thâm nhập nó. Một bộ phận của cái trí được thuyết phục rằng sự thay đổi căn bản này là cần thiết, nhưng phần còn lại của cái trí không thêm quan tâm; nó có lẽ đang ngủ, hay mơ màng và năng động chống lại một thay đổi như thế. Khi việc này xảy ra có một mâu thuẫn bên trong cái trí, một bộ phận muốn thay đổi, và bộ phận khác lại dừng dừng hay phản kháng thay đổi. Xung đột nảy sinh, mà trong đó bộ phận của cái trí muốn thay đổi đang cố gắng khuất phục bộ phận không thỏa hiệp, được gọi là kỷ luật, nhượng bộ, kiểm chế; nó cũng được gọi là tuân theo lý tưởng. Một nỗ lực đang được thực hiện để dựng lên một cái cầu nối liền khoảng trống của tự mâu thuẫn. Có lý tưởng, sự hiểu rõ thuộc từ ngữ hay trí năng rằng phải có một thay đổi căn bản và cảm thấy mang máng nhưng thực sự của không muốn bị phiền muộn, ham muốn thả cho những sự việc tiếp tục bởi vì chúng là sự thay đổi của sợ hãi, của không an toàn. Vì vậy có một phân chia trong cái trí; và sự theo đuổi lý tưởng là một nỗ lực để mang

hai bộ phận mâu thuẫn này vào cùng nhau, mà là một không thể thực hiện được. Chúng ta theo đuổi lý tưởng bởi vì nó không đòi hỏi hành động ngay tức khắc; lý tưởng là một tri hoãn được kính trọng và được chấp nhận.

“Vậy thì đang cố gắng thay đổi chính người ta luôn luôn là một hình thức của tri hoãn?” Người đàn ông từ văn phòng hỏi.

Không phải thế hay sao? Bạn đã không nhận thấy rằng khi bạn nói, “Tôi sẽ cố gắng thay đổi,” bạn không có ý định thay đổi gì cả, hay sao? Bạn, hoặc thay đổi, hoặc không thay đổi; đang cố gắng thay đổi thực sự chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Đang theo đuổi lý tưởng, đang gắng sức thay đổi, đang ép buộc hai bộ phận mâu thuẫn của cái trí hợp lại cùng nhau bằng hành động của ý muốn, đang thực hành một phương pháp hay một kỹ luật để đạt được một hợp nhất như thế, và vân vân – tất cả điều này là nỗ lực vô ích và lãng phí mà thực sự ngăn cản bất kỳ thay đổi căn bản nào của cái trung tâm, cái tôi, cái ngã.

“Tôi nghĩ tôi hiểu rõ điều gì ông đang chuyển tải,” người họa sĩ nói. “Chúng tôi đang đùa giỡn loanh quanh với ý tưởng của thay đổi, nhưng không bao giờ thay đổi. Thay đổi đòi hỏi hành động hiệp thông, bùng nổ.”

Vâng; và hành động hợp nhất hay hiệp thông không thể xảy ra chừng nào còn có một xung đột giữa những bộ phận đối nghịch của cái trí.

“Tôi thấy điều đó, tôi thực sự thấy!” người đàn ông từ văn phòng la lên. “Không có chủ nghĩa lý tưởng nào, lý luận

hợp lý nào, không có niềm tin hay kết luận nào, có thể tạo ra thay đổi nào mà chúng ta đang nói. Nhưng vậy thì cái gì sẽ?”

Bằng chính câu hỏi đó, bạn không đang ngăn cản chính bạn khỏi sự khám phá hành động của thay đổi hay sao? Chúng ta quá háo hức kiếm được những kết quả đến độ chúng ta không ngừng lại giữa điều gì chúng ta vừa khám phá là sự thật hay giả dối, và lật tung một sự kiện khác. Chúng ta vội vã tiến về trước mà không hiểu rõ trọn vẹn điều gì chúng ta đã vừa khám phá.

Chúng ta đã thấy rằng những kết luận hợp lý và có lý luận sẽ không sáng tạo thay đổi này, thay đổi căn bản này của cái trung tâm. Nhưng trước khi chúng ta tự hỏi chính mình yếu tố nào sẽ sáng tạo nó, chúng ta phải nhận biết trọn vẹn những ranh mãnh mà cái trí sử dụng để thuyết phục chính nó rằng thay đổi là dần dần và phải được ảnh hưởng qua sự theo đuổi những lý tưởng, và vân vân. Khi thấy sự thật hay sự giả dối của toàn qui trình này, chúng ta có thể thâm nhập để tự hỏi chính chúng ta yếu tố nào là cần thiết cho thay đổi căn bản này.

Lúc này, cái gì khiến cho bạn chuyển động, hành động?

“Bất kỳ cảm giác mãnh liệt nào. Sự tức giận kinh khủng khiến cho tôi hành động; sau đó tôi có thể hối tiếc nó, nhưng cảm giác đó bùng nổ thành hành động.”

Đó là, toàn thân tâm đang hiện diện của bạn trong nó; bạn quên hay không màng đến sự nguy hiểm, bạn quên bằng sự an toàn, bảo đảm riêng của bạn. Chính cảm giác đó là hành động; không có khoảng trống giữa cảm giác và hành động. Khoảng trống được tạo ra bởi cái qui trình tạm gọi là lý

luận, một cân nhắc của ủng hộ và chống đối phụ thuộc vào những niềm tin, những thành kiến, những sợ hãi của bạn, và vân vân. Vậy thì hành động là chính trị, toan tính, nó bị tước đoạt khỏi tức khắc, không toan tính, khỏi tất cả sự nhân đạo. Những con người đang tìm kiếm quyền hành, dù cho chính họ, cho nhóm người của họ hay quốc gia của họ, hành động trong cách này, hành động như thế chỉ nuôi dưỡng đau khổ và hỗn loạn thêm nữa.

“Thật ra,” người đàn ông từ văn phòng tiếp tục, “thậm chí chẳng mấy chốc một cảm giác mãnh liệt phải có thay đổi căn bản bị xóa sạch bởi lý luận tự bảo vệ, bởi suy nghĩ điều gì sẽ xảy ra nếu một thay đổi như thế xảy ra trong người ta, và vân vân.”

Vậy thì, cảm giác bị vây quanh bởi những ý tưởng, bởi những từ ngữ, đúng chứ? Có một phản ứng mâu thuẫn, được sinh ra từ ham muốn không bị phiền muộn. Nếu đó là trường hợp, vậy thì tiếp tục trong cách cũ kỹ của bạn, đừng đổi gạt chính bạn bằng cách theo sau cái lý tưởng, bằng cách nói rằng bạn đang cố gắng thay đổi, và mọi chuyện của nó. Hãy đơn giản với sự kiện rằng bạn không muốn thay đổi. Nhận ra sự thật này trong chính nó là đủ rồi.

“Nhưng tôi có muốn thay đổi.”

Vậy thì thay đổi; đừng nói một cách vô cảm về sự cần thiết của thay đổi. Nó không có ý nghĩa gì cả.

“Tại lứa tuổi của tôi,” người đàn ông già nói, “Tôi không có gì để mất trong ý nghĩa phía bên ngoài; nhưng từ bỏ những ý tưởng và những kết luận cũ kỹ là một vấn đề

hoàn toàn khác hẳn. Lúc này, ít ra tôi thấy một điều: rằng không thể có thay đổi căn bản nếu không có một thức dậy của cảm thấy cho nó. Lý luận là cần thiết, nhưng nó không là công cụ của hành động. Biết không nhất thiết là hành động.”

Nhưng hành động của cảm thấy cũng là hành động của đang biết, hai cái này không tách rời; chúng tách rời chỉ khi nào lý luận, hiểu biết, kết luận hay niềm tin thúc đẩy hành động.

“Tôi đang thấy điều này rất rõ ràng, và hiểu biết của tôi về những quyền kinh, như một nền tảng cho hành động, đã và đang mất dần sự ràng buộc trong cái trí của tôi.”

Hành động được đặt nền tảng trên uy quyền không là hành động gì cả; nó chỉ là bắt chước, lặp lại.

“Và hầu hết chúng tôi đều bị trói buộc trong qui trình đó. Nhưng người ta có thể phá vỡ nó. Tôi đã hiểu rõ nhiều vào buổi tối này.”

“Tôi cũng vậy,” người họa sĩ nói, “Đối với tôi, nói chuyện này đã và đang kích thích cao độ, và tôi không nghĩ sự kích thích sẽ cho phép bất kỳ phản ứng nào. Tôi đã thấy cái gì đó rất rõ ràng, và tôi sẽ theo đuổi nó, không cần biết nó sẽ dẫn đến đâu.”

“Sống của tôi đã được kính trọng lắm,” người buôn bán nói, “và sự kính trọng không bị thôi thúc để thay đổi, đặc biệt của loại căn bản mà chúng ta đã và đang nói. Tôi đã vun đắp rất khẩn thiết sự ham muốn lý tưởng phải thay đổi, và sống một sống tôn giáo đích thực; nhưng lúc này tôi thấy rằng thiên định về sống và những phương cách của thay đổi còn cốt lõi nhiều hơn.”

“Liệu tôi được phép thêm vào một từ ngữ khác?” người đàn ông già hỏi. “Thiền định không phải về sống; chính nó là phương cách của sống.”

Chương 32

‘GIẾT CHÓC’

Mặt trời sẽ không lên cao trong một hay hai tiếng đồng hồ nữa. Không một đám mây trong bầu trời, và những vì sao đang reo hò hân hoan. Bầu trời bị vây quanh bởi đường viền tối đen của những quả đồi vòng tròn, và đêm hoàn toàn yên lặng; không một con chó đang sủa, và những dân làng vẫn chưa thức dậy. Thậm chí con cú có giọng trầm cũng yên lặng. Cửa sổ lùa vào phòng sự mãnh liệt của ban đêm, và có cảm thấy lạ lùng đó của hoàn toàn một mình – một mình được thức dậy. Con suối nhỏ đang chảy dưới cây cầu bằng đá, nhưng bạn phải lắng nghe nó; tiếng rì rầm dịu dàng của nó là không thể nghe được trong yên lặng bao la đó, mà quá mãnh liệt, quá xuyên thấu, đến độ toàn thân tâm của bạn bị nhốt chặt trong nó. Nó không là đối nghịch của ồn ào; ồn ào có thể trong nó, nhưng không thuộc về nó.

Trời vẫn khá tối khi chúng tôi khởi hành trong chiếc xe hơi, nhưng vì sao mai đã trên những quả đồi phía đông. Những cái cây và những cái bụi xanh mãnh liệt trong ánh sáng rực rỡ của những cái đèn xe hơi khi nó đang luồn lách giữa những quả đồi. Con đường vắng vẻ, nhưng bạn không thể đi quá nhanh do bởi nhiều khúc cua. Lúc này có sự khởi đầu của một tia sáng ở hướng đông; và mặc dù chúng tôi đang huyền thuyên trong xe, sự thức dậy của thiên định đang

xảy ra. Cái trí hoàn toàn bất động; nó không ngủ mê, nó không mệt mỏi nhưng hoàn toàn bất động. Khi bầu trời mỗi lúc trở nên sáng sủa hơn, cái trí thâm nhập sâu thêm và sâu thêm, thăm thẳm hơn và thăm thẳm hơn, mặc dù nó nhận biết quả cầu khổng lồ của ánh sáng vàng rực, và nói chuyện đang xảy ra, nó một mình, chuyển động mà không có bất kỳ kháng cự, mà không có bất kỳ phương hướng; nó một mình, giống như một ngọn đèn trong bóng tối. Nó không biết nó một mình – chỉ có từ ngữ biết. Nó là một chuyển động không có kết thúc, không có phương hướng. Nó đang xảy ra mà không có một nguyên nhân, và nó sẽ tiếp tục mà không có thời gian.

Đèn xe đã tắt, và trong ánh sáng ban mai đỏ, vùng quê xanh tươi, trù phú đang gây mê hoặc. Có sương dày, và bất kỳ nơi nào những tia sáng mặt trời chạm vào quả đất, vô số viên đá quý đang lấp lánh cùng mọi màu sắc của cầu vồng. Vào giờ đó những tảng đá granite láng bóng dường như dịu dàng và nhượng bộ – một ảo tưởng mà chẳng mấy chốc mặt trời mọc sẽ làm tiêu tan. Con đường uốn khúc giữa những cánh đồng lúa trù phú và những cái ao lớn, tràn ngập những dòng nước đang nhảy múa, mà giữ cho vùng quê này được trù phú cho đến mùa mưa kế tiếp. Nhưng những cơn mưa vẫn chưa chấm dứt; và mọi thứ sinh động và xanh tươi làm sao! Gia súc mập mạp, và những khuôn mặt của những con người trên con đường được chiếu sáng bởi sự trong sáng mát mẻ của buổi sáng. Lúc này có nhiều con khỉ dọc theo con đường. Chúng không phải loại có chân dài và cơ thể dài mà nhún nhảy thoải mái và duyên dáng từ cảnh này sang cảnh kia, hay bước đi nhẹ nhàng và kiêu hãnh trong những cánh đồng, đang quan sát bằng vẻ mặt nghiêm trang khi bạn đi ngang qua. Có những con khỉ nhỏ, với những cái đuôi dài và những đám lông màu nâu xanh bần thủ, đang đùa giỡn tinh nghịch. Một con hầu như bị kẹt lại trong bánh xe trước, nhưng nó

được cứu thoát bởi sự mau lẹ riêng của nó, và bởi sự tinh táo của người tài xế.

Lúc này nó là ánh sáng chan hòa của ban ngày, và những người dân làng đang di chuyển trong nhóm đông người. Chiếc xe phải chuyển qua phía bên kia con đường để vượt qua những chiếc xe bò di chuyển chậm chậm, mà luôn luôn dường như quá đông; và những chiếc xe tải sẽ không bao giờ nhường lối để cho bạn đi qua cho đến khi bạn bấm còi một hay hai phút. Những ngôi đền nổi tiếng nhô cao trên những cái cây, và chiếc xe chạy nhanh qua nơi sinh của một người thầy thiêng liêng.

Một nhóm nhỏ đã đến, một người phụ nữ và nhiều người đàn ông, nhưng chỉ ba hay bốn người tham gia nói chuyện. Tất cả họ là những người khản thiết, và bạn có thể thấy rằng họ là những người bạn tốt lành, mặc dù họ có những khác biệt về suy nghĩ. Người đàn ông đầu tiên có một bộ râu quai nón tĩa đẹp, một cái mũi chim ưng và một cái trán cao; hai mắt ông ấy sắc sảo và rất nghiêm nghị. Người thứ hai rất tiêu tụy; ông ấy hói đầu và nước da láng, và không thể rời hai bàn tay khỏi khuôn mặt. Người thứ ba béo phệ, vui vẻ và dễ dàng trong dáng điệu; ông ấy sẽ nhìn bạn như thể đang khám xét cái gì, và do bởi không thỏa mãn, sẽ nhìn lại để thấy liệu sự nhận xét của ông ấy là đúng đắn. Ông ấy có hai bàn tay to, với những ngón dài. Mặc dù ông ấy cười dễ dàng, trong ông ấy có một chiều sâu của sự nghiêm túc. Người thứ tư có một nụ cười dễ chịu, và hai mắt của ông ấy là hai mắt của người đàn ông đã đọc sách nhiều. Mặc dù ông ấy tham gia rất ít trong nói chuyện, ông ấy lại rất tinh táo. Tất cả những người đàn ông có lẽ trong lứa tuổi bốn mươi, những người phụ nữ có vẻ trẻ hơn nhiều; cô ấy không bao giờ tham gia nói chuyện mặc dù cô ấy chú ý đến điều gì đang xảy ra.

“Chúng tôi đã nói về những sự việc với chính chúng tôi trong nhiều tháng, và chúng tôi muốn nói chuyện cùng ông một vấn đề mà đã gây phiền muộn cho chúng tôi,” người đầu tiên nói. “Ông thấy một số người chúng tôi là những người ăn thịt cá, những người khác lại không. Thuộc cá nhân, tôi không bao giờ ăn thịt trong sống của tôi; nó khiến cho tôi kinh tởm trong bất kỳ hình thức giết chóc nào, và tôi không thể kham nổi ý tưởng của giết chết một con thú để thỏa mãn cái bao tử của tôi. Mặc dù chúng tôi không thể đồng ý điều gì là đúng đắn trong vấn đề này, tất cả chúng tôi vẫn là những người bạn tốt, và sẽ tiếp tục như thế, tôi hy vọng.”

“Thỉnh thoảng tôi ăn thịt,” người thứ hai nói. “Tôi không muốn ăn thịt, nhưng khi đi lại rất khó khăn để duy trì sự dinh dưỡng cân bằng nếu không có thịt, và sẽ đơn giản hơn nhiều khi ăn thịt. Tôi không thích giết chết thú vật, tôi nhạy cảm về loại sự việc đó, nhưng thỉnh thoảng ăn thịt cũng chẳng sao. Nhiều người ăn chay nghiêm ngặt còn gây tội lỗi nhiều hơn những người giết chóc để ăn.”

“Người con trai của tôi bắn được một con chim bồ câu vào ngày hôm trước, và chúng tôi đã dùng nó cho bữa ăn tối,” người thứ ba nói. “Cháu rất phấn khích khi bắn hạ nó bằng một khẩu súng mới. Ông nên thấy cái nhìn trong hai mắt của cháu! Cháu vừa đau khổ vừa vui thú; vừa cảm thấy tội lỗi, cùng lúc cháu toát ra vẻ chinh phục. Tôi bảo cháu đừng cảm thấy tội lỗi. Giết chóc là hung dữ, nhưng nó là bộ phận của sống, và sẽ không quá nghiêm trọng chừng nào nó còn được thực hiện vừa phải và được kiểm chế đúng mức. Ăn thịt không là một tội lỗi kinh hãi đến mức bạn bè của tôi ở đây nghĩ nó như thế. Tôi cũng không ham muốn quá nhiều những môn thể thao đổ máu, nhưng giết chóc để ăn không là một tội lỗi ngược lại ý của Thượng đế. Tại sao chúng ta lại rối rắm về nó nhiều như thế?”

“Như ông có thể thấy, thưa ông,” người đầu tiên tiếp tục, “Tôi đã không thể thuyết phục họ rằng giết chết thú vật để làm thức ăn là dã man; và ngoài ra, ăn thịt không lành mạnh lắm, như bất kỳ người nào đã bỏ thời gian để tìm hiểu không thành kiến về những dữ kiện đều hiểu rõ. Đối với tôi ăn chay là một vấn đề của nguyên tắc; trong gia đình tôi, chúng tôi đã là những người không ăn thịt trong nhiều thế hệ. Đối với tôi dường như con người phải loại bỏ bản chất của sự tàn bạo khi giết chóc thú vật cho thức ăn này nếu anh ấy thực sự có văn minh.”

“Đó là điều gì anh ấy luôn luôn nói với chúng tôi,” người thứ hai ngắt lời. “Anh ấy muốn ‘văn minh’ chúng tôi những người ăn thịt, tuy nhiên những hình thức khác của hung tợn dường như không gây cho anh ấy bất kỳ quan tâm nào. Anh ấy là một luật sư, và anh ấy không màng đến sự tàn nhẫn liên quan đến sự bảo vệ nghề nghiệp của anh ấy. Tuy nhiên, bất kể sự bất đồng của chúng tôi về mấu chốt này, chúng tôi vẫn là bạn bè. Chúng tôi đã bàn luận chủ đề này hàng tá lần, và bởi vì dường như chúng tôi không bao giờ tiến xa thêm được nữa, tất cả chúng tôi đồng ý rằng chúng tôi nên đến và nói chuyện cùng ông.”

“Có những chủ đề rộng rãi và to tát hơn giết chóc vài thú vật tội nghiệp nào đó cho lương thực,” người thứ tư chen vào. “Tất cả là vấn đề của bạn nhìn sống như thế nào.”

Vấn đề là gì, thưa các bạn?

“Ăn thịt hay không ăn,” người không ăn thịt trả lời. “Liệu đó là vấn đề chính, hay nó là bộ phận của vấn đề bao quát hơn?”

“Đối với tôi, sự sẵn lòng hay không sẵn lòng của một người khi giết chết thú vật để thỏa mãn ham muốn ăn uống

của anh ấy thể hiện thái độ của anh ấy đối với những vấn đề to tát hơn của sống.”

Nếu chúng ta có thể thấy rằng tập trung riêng rẽ bất kỳ bộ phận nào không tạo ra sự hiểu rõ về tổng thể, vậy thì có lẽ chúng ta không bị hoang mang về những bộ phận. Nếu chúng ta không thể nhận biết tổng thể, bộ phận đảm đương sự quan trọng to tát hơn nó có. Có một vấn đề to tát hơn liên quan đến tất cả điều này, đúng chứ? Vấn đề là vấn đề giết chóc, và không chỉ giết chết thú vật vì lương thực. Một con người không đạo đức do bởi anh ấy không ăn thịt, anh ấy cũng không kém đạo đức do bởi anh ấy có ăn thịt. Thượng đế của một cái trí tâm thường cũng tầm thường; sự tầm thường của anh ấy được đo lường bởi sự tầm thường của cái trí mà đặt những bông hoa dưới chân của Ngài. Vấn đề bao quát hơn bao gồm những vấn đề tách rời rõ ràng mà con người đã tạo ra bên trong chính anh ấy và bên ngoài chính anh ấy. Giết chóc thực sự là một vấn đề phức tạp và rất to tát. Chúng ta sẽ thâm nhập nó, thưa các bạn?

“Tôi nghĩ chúng ta nên thâm nhập,” người thứ tư trả lời. “Tôi háo hức quan tâm vấn đề này, và tiếp cận nó trong một lãnh vực bao quát cuốn hút tôi nhiều lắm.”

Có nhiều hình thức của giết chóc, đúng chứ? Có giết chóc bằng một từ ngữ hay một cử chỉ, giết chóc trong sợ hãi và trong tức giận, giết chóc cho một quốc gia hay một học thuyết, giết chóc cho một bộ giáo điều thuộc kinh tế hay những niềm tin tôn giáo.

“Người ta giết chóc bằng một cử chỉ như thế nào?” người thứ ba hỏi.

Bạn không biết sao? Bằng một từ ngữ hay một cử chỉ bạn có lẽ giết chết danh tiếng của một con người; qua bàn tán, viết lách, khinh miệt, bạn có lẽ xóa sạch anh ấy. Và so sánh không giết chết, hay sao? Bạn không giết chết một cậu bé bằng cách so sánh cậu ấy với một người khác khôn ngoan hay khéo léo hơn, hay sao? Một người giết chóc vì hận thù hay tức giận được coi như một tội phạm và bị tử hình. Tuy nhiên người mà cố ý hủy diệt hàng ngàn người trên quả đất này nhân danh quốc gia của anh ấy lại được tôn vinh, được trao huy chương; anh ấy được coi như một người anh hùng. Giết chóc đang tràn lan khắp quả đất. Muốn có sự an toàn hay sự bành trướng của một quốc gia, một quốc gia khác bị hủy diệt. Những thú vật bị giết chết để cho thức ăn, cho lợi lộc, cho tạm gọi là thể thao; chúng đã bị giết cho sự ‘thịnh vượng’ của con người. Người lính hiện diện để giết chóc. Sự tiến bộ lạ thường được thực hiện trong công nghệ giết chết số lượng lớn con người trong một vài giây đồng hồ và ở những khoảng cách xa xôi. Nhiều người khoa học bị bận tâm bởi nó, và những giáo sĩ ban ơn cho những người đi bỏ bom và những tàu chiến. Cũng vậy chúng ta giết chết một cái bắp cải hay một củ cà rốt với mục đích để ăn; chúng ta hủy diệt một con côn trùng. Chúng ta vẽ ra một đường giới hạn ở đâu mà vượt khỏi nó chúng ta sẽ không giết chóc?

“Tùy thuộc mỗi cá thể,” người thứ hai trả lời.

Liệu nó đơn giản như thế? Nếu bạn khước từ chiến tranh, bạn hoặc bị giết chết hay được gửi đến nhà tù, hay có lẽ một bệnh viện tâm thần. Nếu bạn chối từ tham gia trò chơi quốc gia của hận thù, bạn bị khinh miệt, và bạn có lẽ mất việc làm của bạn; áp lực được tạo ra trong những cách khác nhau để ép buộc bạn phải tuân phục. Trong việc trả thuế,

thậm chí trong việc mua một con tem, bạn đang ủng hộ chiến tranh, giết chết những kẻ thù luôn luôn thay đổi.

“Vậy thì người ta phải làm gì đây?” người không ăn thịt hỏi. “Tôi hoàn toàn nhận biết rằng tôi đã giết chóc một cách hợp pháp, trong những vụ xử án, nhiều lần; nhưng tôi là một người ăn chay nghiêm ngặt, và tôi không bao giờ giết chết bất kỳ sinh vật đang sống nào bằng hai bàn tay của tôi.”

“Ngay cả một côn trùng độc hại, đúng chứ? Người thứ hai hỏi.

“Không, nếu tôi có thể giúp đỡ nó.”

“Một người nào khác thực hiện nó giúp bạn.”

“Thưa ông,” người luật sư ăn chay tiếp tục, “Liệu ông đang gợi ý rằng chúng tôi không nên trả tiền thuế hay viết những lá thư?”

Lại nữa, trong quan tâm đầu tiên đến những chi tiết của hành động, trong phỏng đoán liệu chúng ta có nên làm điều này hay điều kia, chúng ta bị mất hút trong cái riêng rẽ mà không hiểu rõ tổng thể của vấn đề. Vấn đề cần được thâm nhập như một tổng thể, đúng chứ?

“Tôi hoàn toàn thấy rằng phải có một cái nhìn tổng thể về vấn đề, nhưng những chi tiết cũng quan trọng. Chúng ta không thể lơ là hoạt động ngay tức khắc của chúng ta, đúng chứ?”

Bạn có ý gì qua ‘một cái nhìn tổng thể về vấn đề’? Liệu nó là một vấn đề của đồng ý thuộc trí năng, đồng ý thuộc từ ngữ, hay thực sự bạn hiểu rõ tổng thể vấn đề của giết chóc?

“Nói thật, thưa ông, cho đến lúc này tôi không chú ý nhiều đến những hàm ý bao quát hơn của vấn đề. Tôi đã quan tâm đến một khía cạnh riêng rẽ của nó.”

Mà giống như không mở toang cửa sổ và nhìn ngắm bầu trời, những cái cây, những con người, toàn chuyển động của sống, nhưng thay vì thế chỉ nhìn qua một khe nứt chật hẹp của cái cửa sổ. Và cái trí giống như thế đó: một bộ phận không quan trọng, nhỏ xíu của nó rất năng động, trong khi phần còn lại ngủ quên. Hoạt động tầm thường này của cái trí tạo ra những vấn đề tầm thường riêng của nó về tốt lành và xấu xa, những giá trị đạo đức và chính trị của nó, và vân vân. Nếu chúng ta có thể thực sự thấy sự vô lý của qui trình này, chúng ta sẽ, tự nhiên, mà không có bất kỳ ép buộc nào, thâm nhập vào những lãnh vực bao quát hơn của cái trí.

Vì vậy vấn đề chúng ta đang bàn luận không chỉ là giết chết hay không giết chết thú vật, nhưng sự hung bạo và hận thù luôn luôn đang gia tăng trong thế giới và trong mỗi con người chúng ta. Đó là vấn đề thực sự của chúng ta, đúng chứ?

“Vâng,” người thứ tư trả lời một cách nhấn mạnh. “Sự hung tợn đang lan tràn thế giới giống như một nạn dịch; nguyên một quốc gia bị hủy diệt bởi những người hàng xóm mạnh mẽ hơn hay to lớn hơn. Hung tợn, hận thù là vấn đề, không phải liệu người ta tình cờ thích hương vị của thịt hay không.”

Hung tợn, tức giận, hận thù mà hiện diện trong chính chúng ta được diễn tả trong quá nhiều cách: trong sự bóc lột những người yếu kém bởi những người quyền hành và những người ranh mãnh; trong sự tàn nhẫn của ép buộc nguyên một

chúng tộc, dưới sự đau khổ của bị bóc lột, phải chấp nhận một khuôn mẫu học thuyết nào đó của sống; trong việc thiết lập chủ nghĩa quốc gia và những chính phủ chuyên chế qua tuyên truyền mạnh mẽ; trong vun đắp những giáo điều và những niềm tin có tổ chức, mà được gọi là tôn giáo, nhưng thực sự đang tách rời con người với con người. Những phương cách của hung tợn nhiều lắm và rất tinh tế.

“Thậm chí nếu chúng tôi dành phần còn lại thuộc những sống của chúng tôi nhìn ngắm, chúng tôi không thể lật tung tất cả những cách tinh tế mà trong đó sự hung tợn tự diễn tả chính nó, đúng chứ?” Người thứ ba dò hỏi. “Vậy thì làm thế nào chúng tôi sẽ thâm nhập tiếp?”

“Đường như đối với tôi,” người thứ nhất nói, “rằng chúng tôi đang bỏ qua vấn đề chính. Mỗi người chúng tôi đang bảo vệ chính anh ấy; chúng tôi đang bảo vệ những tự quan tâm của chúng tôi, những đánh giá thuộc trí năng hay kinh tế của chúng tôi, hay có lẽ một truyền thống mà cung cấp chúng tôi một lợi lộc nào đó, không nhất thiết là tiền bạc. Tự quan tâm này trong mọi thứ mà chúng tôi chạm đến, từ chính trị đến Thượng đế, là gốc rễ của vấn đề.”

Lại nữa, nếu người ta được phép hỏi, liệu đó chỉ là một khẳng định thuộc từ ngữ, một kết luận hợp lý mà có thể bị xé nát thành từng mảnh hay được phòng vệ một cách ranh mãnh? Hay nó phản ánh sự nhận biết một sự kiện thực sự mà có ý nghĩa trong sống hàng ngày của suy nghĩ và hành động của chúng ta?

“Ông đang cố gắng đưa chúng tôi đến sự phân biệt giữa từ ngữ và sự kiện thực sự,” người thứ ba nói, “và tôi đang bắt đầu thấy quan trọng làm sao khi chúng tôi phải thực

hiện sự phân biệt rõ ràng này. Ngược lại chúng tôi sẽ bị nuốt chửng trong những từ ngữ, mà không có bất kỳ hành động nào – như thật ra chúng tôi là như thế.”

Muốn hành động phải có cảm thấy. Một cảm thấy vấn đề tổng thể sáng tạo hành động tổng thể.

“Khi người ta cảm thấy thăm thẳm bất kỳ điều gì,” người đàn ông thứ tư nói, “người ta hành động, và hành động như thế không là ép buộc hay tạm gọi là bản năng, cũng không là một hành động có tính toán, được suy nghĩ trước. Nó được sinh ra từ chiều sâu của thân tâm người ta. Nếu hành động đó tạo ra sự ranh mãnh, đau khổ, người ta vui vẻ bồi thường nó; nhưng một hành động như thế hiếm khi nào ranh mãnh. Câu hỏi là, làm thế nào người ta sẽ duy trì cảm thấy thăm thẳm này?”

“Trước khi chúng ta có thể thâm nhập sâu thẳm hơn,” người đàn ông thứ ba khẩn thiết thêm vào, “chúng ta hãy rõ ràng về điều gì ông đang giải thích, thưa ông. Người ta nhận biết sự kiện rằng, muốn có hành động tổng thể, phải có cảm thấy thăm thẳm, mà trong đó có một hiểu rõ thuộc tâm lý tổng thể về vấn đề; ngược lại chỉ có những mảnh của hành động, mà không bao giờ hiệp thông cùng nhau. Điều đó quá rõ ràng. Vậy thì, khi chúng ta đang nói, từ ngữ không là cảm thấy; từ ngữ có thể khơi dậy cảm thấy, nhưng sự khơi dậy bằng từ ngữ này không duy trì cảm thấy. Lúc này liệu người ta không thể thâm nhập thế giới của cảm thấy một cách hiệp thông, mà không diễn tả nó, mà không có biểu tượng hay từ ngữ, hay sao? Đó không là câu hỏi kế tiếp, hay sao?”

Vâng, thưa bạn. Chúng ta bị xao nhãng bởi những từ ngữ, bởi những biểu tượng; hiếm khi nào chúng ta cảm thấy

nếu không có sự kích thích của từ ngữ, sự diễn tả. Từ ngữ ‘Thượng đế’ không là Thượng đế, nhưng từ ngữ đó khiến cho chúng ta phản ứng tùy theo tình trạng bị quy định của chúng ta. Chúng ta có thể khám phá sự thật hay sự giả dối của Thượng đế chỉ khi nào từ ngữ ‘Thượng đế’ không còn tạo ra trong chúng ta những phản ứng thuộc tâm lý hay thuộc hệ thần kinh cơ thể thói quen nào đó. Như lúc đầu chúng ta đã nói, một cảm thấy tổng thể dẫn đến hành động tổng thể – hay một cảm thấy tổng thể là hành động tổng thể. Một cảm xúc trôi qua, để lại cho bạn nơi bạn đã là trước kia. Nhưng cảm thấy tổng thể này mà chúng ta đang nói không là một cảm xúc, nó không phụ thuộc sự kích thích; nó tự duy trì chính nó, không sự giả dối nào được cần đến.

“Nhưng làm thế nào cảm thấy tổng thể này được khơi dậy?” người thứ nhất nài nỉ.

Nếu người ta được phép nói, bạn không đang thấy máu chót đó. Cảm thấy mà có thể được khơi dậy là một vấn đề của sự kích thích; nó là một cảm xúc được nuôi dưỡng qua những phương tiện khác nhau, bởi phương pháp này hay phương pháp kia. Lúc đó phương tiện hay phương pháp trở thành quan trọng nhất, không phải cảm thấy. Biểu tượng như một phương tiện dẫn đến cảm thấy được thờ cúng trong một ngôi đền, trong một nhà thờ, và thế là cảm thấy hiện diện chỉ qua biểu tượng hay từ ngữ. Nhưng liệu cảm thấy tổng thể sẽ được ‘khơi dậy’? Hãy thâm nhập, thưa bạn, đừng trả lời.

“Tôi thấy điều gì ông có ý, người thứ ba nói. “Cảm thấy tổng thể không bị khơi dậy gì cả; nó hiện diện ở đó, hay nó không hiện diện. Điều này để lại trong chúng tôi một tình trạng khá tuyệt vọng, đúng chứ?”

Thế sao? Có một ý thức tuyệt vọng bởi vì bạn muốn đến nơi nào đó, bạn muốn đạt được cảm thấy tổng thể đó; và bởi vì bạn không thể, bạn cảm thấy khá hụt hẫng. Chính là ham muốn để đến được, đạt được, trở thành này mới tạo ra phương pháp, biểu tượng, chất kích thích, mà qua đó cái trí tự thoải mái và xao nhãng. Vì vậy chúng ta hãy thâm nhập lại vấn đề của giết chóc, hung bạo, hận thù.

Quan tâm đến giết chóc ‘nhân đạo’ là hoàn toàn vô lý; quyết định không ăn thịt trong khi hủy diệt người con trai của bạn bằng cách so sánh cậu ta với một người khác là hung bạo; tham gia trong giết chóc được kính trọng cho quốc gia của bạn hay cho một học thuyết là vun đắp hận thù; tử tế với thú vật và hung bạo với người bạn bằng hành động, từ ngữ, hay cử chỉ, là nuôi dưỡng thù hận và nhẫn tâm.

“Thưa ông, tôi hiểu rõ điều gì ông đã nói; nhưng làm thế nào cảm thấy tổng thể hiện diện? Tôi hỏi điều này chỉ như một thắc mắc trong chuyển động của thâm nhập. Tôi không đang yêu cầu một phương pháp: tôi thấy sự vô lý của điều đó. Tôi cũng thấy rằng, sự ham muốn để đạt được thiết lập những cản trở riêng của nó, và rằng cảm thấy tuyệt vọng, hay không có sự trợ giúp là đốt nát. Lúc này, tất cả điều này đã rõ ràng.”

Nếu nó rõ ràng rồi, không chỉ thuộc từ ngữ hay trí năng, nhưng bằng sự thật của đau đớn mà một cái gai đâm vào bàn chân của bạn, vậy thì có từ bi, tình yêu. Vậy thì bạn đã mở toang cánh cửa đến cảm thấy tổng thể của từ bi. Một con người từ bi biết hành động đúng đắn. Nếu không có tình yêu, bạn đang cố gắng tìm kiếm việc đúng đắn để làm là gì, và hành động của bạn chỉ dẫn đến hư hại và đau khổ to tát hơn; nó là hành động của những người chính trị và những

người đời mới. nếu không có tình yêu bạn không thể hiểu rõ sự tàn bạo; một an bình của những loại như thế có lẽ được thiết lập qua sự cai trị của những người khủng bố; nhưng chiến tranh, giết chóc, sẽ tiếp tục tại một mức độ khác thuộc sự hiện diện của chúng ta.

“Chúng tôi không có từ bi, thưa ông, và đó là cái nguồn thực sự của đau khổ của chúng tôi,” người đàn ông đầu tiên nói đầy cảm xúc. “Chúng tôi quá khô cằn phía bên trong, một sự việc xấu xa trong chính chúng tôi, nhưng chúng tôi chôn giấu nó dưới những từ ngữ và những hành động hời hợt của sự quảng đại. Chúng tôi bị ung thư tại ngay quả tim, bắt chập những niềm tin tôn giáo và những đời mới xã hội của chúng tôi. Chính là trong quả tim riêng của người ta mà một giải phẫu phải xảy ra, và vì vậy một hạt giống mới có thể được gieo trồng. Chính giải phẫu đó là sự sống của hạt giống mới mẻ. Giải phẫu đã bắt đầu, và có lẽ hạt giống đó sinh ra quả.”

Chương 33

‘THÔNG MINH LÀ ĐƠN GIẢN’

Biển rất xanh, và mặt trời hoàng hôn vừa chạm đỉnh những đám mây nằm thấp. Một cậu bé mười ba hay mười bốn tuổi, trong bộ quần áo ướt, đang đứng bên cạnh một chiếc xe hơi, run lập cập và giả vờ bị câm; đang vùi vãnh tiền và đang diễn một vai rất hay. Có một vài đồng tiền cắc, ông ấy xuống xe, quẳng xuống cát. Những con sóng đang liếm bờ rất nhẹ nhàng, và chúng hoàn toàn không xóa hết những dấu chân khi trườn trên chúng. Những con cua đang chạy đua cùng những con sóng, và né tránh chân của người ta; chúng sẽ buông xuôi để bị cuốn đi bởi một con sóng, và bởi những hạt cát đang trôi đi, nhưng chúng sẽ vào lại, sẵn sàng cho con sóng tiếp theo. Ngồi trên vài khúc gỗ được buộc cùng nhau, một người đàn ông ở ngoài biển, và lúc này ông ta đang đi vào cùng hai con cá lớn; ông ấy đen sẫm, bị cháy nắng bởi phơi nắng nhiều. Lên bờ bằng sự khéo léo và dễ dàng, ông ấy kéo chiếc bè của ông ấy lên thật xa chỗ vùng cát khô, khỏi tầm với của những con sóng. Xa hơn nữa có một cánh rừng dừa, nghiêng về hướng biển và vượt khỏi chúng là thị trấn. Một con tàu hơi nước trên đường chân trời như thể bất động, và một cơn gió nhẹ đang thổi từ phương bắc. Nó là một tiếng đồng hồ của vẻ đẹp và yên lặng vô cùng, mà trong đó quả đất và bầu trời gặp gỡ. Bạn có thể ngồi trên cát và nhìn

ngắm những con sóng đi vào và đi ra, không ngừng nghỉ, và chuyển động âm điệu của chúng dường như truyền qua đất đai. Cái trí của bạn sinh động, nhưng không như biển nào động; nó sinh động, và nó vươn rộng từ một chân trời sang một chân trời. Nó không có chiều cao hay chiều sâu, nó không xa cũng không gần; không có trung tâm để từ đó đo lường hay bao bọc cái tổng thể. Biển, bầu trời và đất đai đều hiện diện ở đó, nhưng không có người quan sát. Nó là không gian vô hạn và ánh sáng không thể đo lường được. Ánh sáng của mặt trời hoàng hôn ở trên cây cối, nó tắm rửa ngôi làng và có thể được trông thấy khỏi con sông; nhưng đây là một ánh sáng không bao giờ cố định, một ánh sáng mà luôn luôn đang chiếu sáng. Và lạ lùng thay, không có những cái bóng trong nó; bạn không tỏa cái bóng của bạn qua bất kỳ phần nào của nó. Bạn không đang ngủ, bạn đã không nhắm lại hai mắt của bạn, bởi vì lúc này các vì sao có thể thấy được; nhưng dù bạn nhắm hay mở hai mắt của bạn, ánh sáng luôn luôn ở đó. Nó không bị trói buộc và đặt trong một ngôi đền.

Một bà mẹ có ba người con, bà ấy dường như đơn giản, yên lặng và không tự phụ, nhưng hai mắt bà ấy sinh động và cảnh giác; chúng thu nhận nhiều thứ. Khi bà ấy nói, sự nhút nhát khá căng thẳng của bà biến mất, nhưng bà ấy vẫn lặng lẽ cảnh giác. Cậu con trai lớn nhất của bà ấy đã được giáo dục ở nước ngoài và lúc này đang làm việc như một kỹ sư điện tử; người con thứ hai có một việc làm tốt trong một nhà máy dệt, và người trẻ nhất vừa học xong đại học. Tất cả đều là những cậu trai ngoan ngoãn, bà ấy nói, và bạn có thể thấy được bà ấy tự hào về chúng. Họ đã mất người cha cách đây vài năm, nhưng ông ấy đã giải quyết xong sự giáo dục tốt và tự sống của chúng. Còn một chút gì ông ấy có, ông ấy để lại cho bà ấy, và bà ấy không cần bất kỳ thứ gì, bởi vì những nhu cầu của bà ấy rất ít ỏi. Tại mấu chốt này bà

ấy ngừng nói, và chắc chắn đang phát giác rất khó khăn để thổ lộ điều gì đó trong cái trí của bà ấy. Nhận thấy điều gì bà ấy muốn nói, tôi do dự hỏi bà. Bà yêu con cái của bà?

“Dĩ nhiên có chứ,” bà ấy mau lẹ trả lời, sung sướng khi được khai mở. “Ai mà không yêu con cái của họ? Tôi đã nuôi dưỡng chúng bằng sự chăm sóc thương yêu, và đã bận tâm suốt nhiều năm trường với những đến và đi của chúng, những đau khổ và những hân hoan của chúng, và cùng tất cả những sự việc khác mà một người mẹ quan tâm. Chúng là những đứa trẻ rất ngoan ngoãn, và tử tế với tôi. Tất cả chúng đều học giỏi, và chúng sẽ thực hiện được sự nghiệp của chúng trong sống; chúng có lẽ không để lại dấu vết nào của chúng trên quả đất này, nhưng rất cuộc, chẳng mấy người làm được. Tất cả chúng tôi lúc này đang sống cùng nhau, và khi chúng lập gia đình, tôi sẽ ở, nếu tôi được yêu cầu, với một hay hai đứa trong số chúng. Dĩ nhiên, tôi cũng có một ngôi nhà riêng của tôi, và về kinh tế tôi không phụ thuộc vào chúng. Nhưng thật lạ lùng khi ông phải hỏi tôi câu hỏi đó.”

Thế sao?

“Ồ, trước kia tôi chưa bao giờ nói về bản thân tôi cho bất kỳ người nào, thậm chí với người chị của tôi, hay với người chồng đời sau của tôi, và bỗng nhiên được hỏi câu hỏi đó dường như khá lạ lùng – mặc dù tôi có muốn nói về nó với ông. Phải mất nhiều can đảm để đến gặp ông, nhưng lúc này tôi sung sướng vì đã đến, và ông đã giúp tôi nói chuyện được dễ dàng. Tôi luôn luôn là một người lắng nghe, nhưng không phải trong ý nghĩa của từ ngữ. Tôi thường lắng nghe người chồng của tôi, và những người bạn kinh doanh của anh ấy bất kỳ khi nào họ ghé nhà. Tôi đã lắng nghe con cái của

tôi và những người bạn của tôi. Nhưng dường như luôn luôn không người nào thềm quan tâm lắng nghe tôi, và trong hầu hết mọi nói chuyện tôi đều yên lặng. Trong lắng nghe những người khác, người ta học hành, nhưng hầu hết điều gì người ta nghe không là gì cả ngoại trừ những điều người ta biết trước rồi. Những người đàn ông cũng bàn tán nhiều như những người phụ nữ, ngoài việc phàn nàn về công việc và tiền lương thấp của họ; một số người nói về hy vọng của họ trong thăng chức, những người khác nói về đời mới xã hội, công việc của làng hay điều gì vị đạo sư đã nói. Tôi đã nghe tất cả họ và đã không bao giờ thổ lộ tâm sự của tôi cho bất kỳ người nào. Một số thông minh hơn và những người khác dốt nát hơn tôi, nhưng trong hầu hết mọi công việc họ không mấy khác biệt tôi. Tôi thường thích âm nhạc, nhưng tôi lắng nghe nó bằng một cái tai khác hẳn. Dường như tôi luôn luôn đang lắng nghe người này hay người kia; nhưng cũng có cái gì đó khác nữa mà tôi lắng nghe, cái gì đó mà luôn luôn lẩn tránh tôi. Tôi được phép nói về nó chứ?”

Đó không là lý do bạn ở đây, hay sao?

“Vâng, tôi nghĩ nó là như thế. Ông thấy tôi đã gần bốn mươi lăm tuổi, và hầu hết những năm tháng qua tôi đã bận tâm về những người khác; tôi đã bận tâm với một ngàn và một ngàn sự việc, suốt ngày và mọi ngày. Chồng tôi đã chết cách đây năm năm, và từ đó trở đi tôi đã bận tâm nhiều hơn với con cái; và lúc này, lạ lùng thay, tôi luôn luôn bận tâm về chính tôi. Cùng người chị dâu tôi đã tham dự nói chuyện của ông ngày hôm trước, và một cái gì đó đã khuấy động trong quả tim của tôi, một cái gì đó mà tôi biết luôn luôn hiện diện ở đó. Tôi không thể diễn tả nó rõ ràng lắm, và tôi hy vọng ông sẽ hiểu rõ điều gì tôi muốn nói.”

Liệu tôi có thể giúp đỡ bạn?

“Tôi mong ước ông sẽ giúp đỡ.”

Thật khó khăn để đơn giản đến tận cùng của bất kỳ thứ gì, đúng chứ? Chúng ta trải nghiệm cái gì đó mà đơn giản trong chính nó, nhưng chẳng mấy chốc nó trở thành phức tạp; quả là khó khăn khi giữ nó bên trong những biên giới của sự đơn giản khởi nguồn của nó. Bạn không cảm thấy điều này hay sao?

“Trong cách nào đó, có chứ. Có một sự việc đơn giản trong quả tim của tôi, nhưng tôi không biết tất cả điều đó có nghĩa gì?”

Bạn nói rằng bạn thương yêu con cái của bạn. Ý nghĩa của từ ngữ ‘thương yêu’ đó là gì?

“Tôi đã bảo cho ông nó có nghĩa gì. Thương yêu con cái của người ta là chăm sóc chúng, thấy rằng chúng không bị tổn thương, rằng chúng không gây quá nhiều lỗi lầm; nó là giúp đỡ chúng chuẩn bị một việc làm tốt, thấy chúng lập gia đình hạnh phúc và vân vân.”

Đó là tất cả hay sao?

“Một người mẹ có thể làm gì hơn nữa?”

Nếu người ta được phép hỏi, liệu tình yêu của bạn cho con cái của bạn lấp đầy toàn sống của bạn, và không chỉ một phần của nó?

“Không,” bà ấy thú nhận. “Tôi thương yêu chúng, nhưng nó không bao giờ lấp đầy toàn sống của tôi. Sự liên hệ với người chồng của tôi khác hẳn. Anh ấy có lẽ đã lấp đầy sống của tôi, nhưng không phải con cái; và lúc này bởi vì chúng đã lớn lên thành những người thanh niên trẻ, chúng có những sống riêng của chúng để theo đuổi. Chúng thương yêu tôi, và tôi thương yêu chúng; nhưng sự liên hệ của một người đàn ông với người vợ của anh ấy là khác biệt, và chúng sẽ khám phá sự phong phú trong sống của chúng khi lập gia đình với một người phụ nữ đúng đắn.”

Bạn không bao giờ muốn con cái của bạn được giáo dục đúng đắn, để cho chúng sẽ giúp đỡ ngăn cản những chiến tranh, và không bị giết chết vì một ý tưởng nào đó hay để thỏa mãn sự khao khát quyền hành của một người chính trị nào đó, hay sao? Tình yêu của bạn không khiến cho bạn muốn giúp đỡ chúng sáng tạo một loại xã hội khác hẳn, một xã hội mà trong đó hận thù, căm ghét, ganh tị, sẽ không còn hiện diện, hay sao?

“Nhưng tôi có thể làm gì về nó? Chính bản thân tôi đã không được giáo dục đúng đắn, vì vậy làm thế nào tôi có thể giúp đỡ sáng tạo một trật tự xã hội mới mẻ?”

Bạn không cảm thấy một cách mãnh liệt về nó, hay sao?

“Tôi e rằng không. Liệu chúng ta cảm thấy mãnh liệt về bất kỳ thứ gì?”

Vậy thì tình yêu không là cái gì đó mãnh liệt, sinh động, khẩn thiết, hay sao?

“Nó phải là, nhưng với hầu hết chúng tôi nó không là như thế. Tôi thương yêu những người con trai của tôi, và cầu nguyện cho không có gì xấu xa xảy ra cho chúng. Nếu nó xảy ra, tôi có thể làm gì ngoại trừ rơi nước mắt cay đắng về nó?”

Nếu bạn có tình yêu, liệu nó không dư thừa mãnh liệt để khiến cho bạn hành động hay sao? Ghen tuông, giống như hận thù, cũng mạnh mẽ và nó tạo ra hành động mạnh mẽ, đầy sinh lực; nhưng ghen tuông không là tình yêu. Vậy thì liệu chúng ta thực sự biết tình yêu là gì?

“Tôi đã luôn luôn suy nghĩ rằng tôi thương yêu con cái của tôi, mặc dù nó không là sự việc lớn nhất trong sống của tôi.”

Vậy thì liệu có một tình yêu trong sống của bạn lớn lao hơn tình yêu của bạn dành cho con cái của bạn?

Không dễ dàng để đến mấu chốt này, và bà ấy cảm thấy ngưng ngưng và bối rối khi chúng tôi nói chuyện đến đây. Trong một khoảng thời gian bà ấy không thể nói được, và chúng tôi ngồi đó mà không nói một lời.

“Tôi không bao giờ thực sự thương yêu,” bà ấy bắt đầu một cách nhẹ nhàng. “Tôi đã không bao giờ cảm thấy rất thăm thăm bất kỳ điều gì. Lúc trước tôi rất ghen tuông, và nó là một cảm giác rất mạnh mẽ. Nó gặm nhấm quả tim của tôi và khiến cho tôi trở nên hung bạo; tôi đã khóc lóc, đã tạo ra những cãi cọ lớn tiếng, và một lần, Thượng đế tha thứ cho tôi, tôi đã đánh chông tôi. Nhưng tất cả việc đó qua rồi và không còn nữa. Ham muốn tình dục của tôi cũng rất mạnh mẽ, nhưng với mỗi đứa bé được sinh ra nó giảm dần, và lúc này nó hoàn toàn không còn nữa. Cảm thấy cho con cái của

tôi không mãnh liệt như nó phải là. Tôi đã không bao giờ cảm thấy bất kỳ điều gì rất mãnh liệt lắm ngoại trừ ghen tuông và tình dục; và điều đó cũng không đi xa lắm, đúng chứ?”

Không xa lắm.

“Vậy thì tình yêu là gì? Quyển luyện, ghen tuông, ngay cả hận thù, là điều gì hồi trước tôi thường nghĩ là tình yêu; dĩ nhiên cả quan hệ tình dục. Nhưng lúc này tôi thấy rằng quan hệ tình dục chỉ là một bộ phận rất nhỏ của một sự việc lớn lao hơn nhiều. Tôi không bao giờ biết được cái sự việc lớn lao hơn đó, đó là lý do tại sao tình dục trở nên quá quan trọng, ít nhất trong một thời gian. Khi điều đó không còn nữa, tôi nghĩ rằng tôi thương yêu những người con trai của tôi; nhưng sự kiện rằng tôi đã thương yêu chúng, nếu tôi được phép dùng từ ngữ đó, chỉ trong một cách rất nhỏ nhoi; và mặc dù chúng là những cậu trai ngoan ngoãn, chúng cũng giống hết hàng ngàn những cậu trai khác mà thôi. Tôi nghĩ rằng tất cả chúng tôi đều tầm thường, thỏa mãn bởi những sự việc nhỏ nhen: tham vọng, giàu có, ganh tị. Sống của chúng tôi thật nhỏ nhoi, dù chúng tôi sống trong cung điện hay những cái chòi tranh. Lúc này tất cả điều này rất rõ ràng đối với tôi, mà nó đã không bao giờ như thế trước kia; nhưng bởi vì ông phải biết, tôi không là một người có giáo dục.”

Giáo dục không liên quan gì với nó; tầm thường không là một độc quyền của những người không có giáo dục. Học giả, người khoa học, người rất thông minh, có lẽ cũng tầm thường. Tự do khỏi sự tầm thường, khỏi sự nhỏ nhen, không là một vấn đề của giai cấp hay học hành.

“Nhưng tôi đã không suy nghĩ nhiều lắm, tôi đã không cảm thấy nhiều lắm; sống của tôi là một sống buồn bã.”

Thậm chí khi chúng ta cảm thấy mạnh mẽ, thường thường về những sự việc nhỏ nhen: về sự an toàn gia đình và cá nhân, về lá cờ, về một người lãnh đạo chính trị hay tôn giáo nào đó. Cảm thấy của chúng ta luôn ủng hộ hay chống đối cái gì đó; nó không giống như một ngọn lửa cháy hừng hực, mà không có khói.

“Nhưng ai sẽ cho chúng tôi ngọn lửa đó?”

Lệ thuộc vào một người khác, hướng đến một đạo sư, một lãnh đạo là mất đi tình trạng một mình, sự tinh khiết của ngọn lửa; nó tạo ra khói.

“Vậy thì, nếu chúng tôi không yêu cầu sự giúp đỡ, chúng tôi phải có ngọn lửa để bắt đầu cùng nó.”

Không gì cả. Tại khởi đầu, ngọn lửa không hiện diện ở đó. Nó phải được nuôi dưỡng; phải có một chăm sóc, một gạt bỏ khôn ngoan, cùng hiểu rõ, về những sự việc đó mà làm tắt ngấm đi ngọn lửa, mà hủy diệt sự hừng hực của ngọn lửa. Vậy thì chỉ như thế hiện diện ngọn lửa mà không thứ gì có thể dập tắt.

“Nhưng điều đó cần đến thông minh, mà tôi không có.”

Vâng, bạn có. Trong thấy cho chính bạn sống của bạn nhỏ nhen biết chừng nào, bạn thương yêu chẳng bao nhiêu; trong nhận biết bản chất của ghen tuông; trong bắt đầu nhận

biết chính bạn trong liên hệ hàng ngày, luôn luôn sẵn có chuyển động của thông minh. Thông minh là một vấn đề của làm việc gian nan, nhận biết mau lẹ những ranh mãnh tinh tế của cái trí, đang đối diện sự kiện, và suy nghĩ rõ ràng, mà không có những giả thuyết hay những kết luận. Nhóm lên ngọn lửa của thông minh, và giữ cho nó hừng hực, đòi hỏi sự tinh táo và đơn giản vô cùng.

“Thật tử tế khi ông nói rằng tôi có thông minh; nhưng tôi có à?” bà ấy quả quyết.

Thật tốt lành khi thâm nhập, nhưng không khẳng định rằng bạn có hay không có. Thâm nhập đúng đắn, trong chính nó, là khởi đầu của thông minh. Bạn cản trở thông minh trong chính bạn bằng những niềm tin, những quan điểm, những khẳng định và những phủ nhận riêng của bạn. Đơn giản là phương cách của thông minh – không phải chỉ là sự biểu diễn của đơn giản trong những sự việc hay cách cư xử phía bên ngoài, nhưng sự đơn giản của không hiện diện phía bên trong. Khi bạn nói “Tôi biết”, bạn đang ở trên con đường của không thông minh; nhưng khi bạn nói “Tôi không biết”, và thực sự có ý về nó, bạn đã bắt đầu trên con đường của thông minh. Khi một người đàn ông không biết, anh ấy nhìn, lắng nghe, thâm nhập. “Biết” là tích lũy, và anh ấy người mà tích lũy sẽ không bao giờ biết; anh ấy không thông minh. “Nếu tôi đang trên đường của thông minh bởi vì tôi đơn giản và không biết nhiều ...”

Suy nghĩ phụ thuộc vào ‘nhiều’ là không thông minh. ‘Nhiều’ là một từ ngữ so sánh, và so sánh được đặt nên tảng trên sự tích lũy.

“Vâng, tôi thấy điều đó. Nhưng khi tôi đang nói, nếu người ta đang trên con đường của thông minh bởi vì người ta đơn giản và thực sự không biết bất kỳ cái gì, vậy thì dường như thông minh sẽ có cùng ảnh hưởng xấu xa như dốt nát.”

Dốt nát là một việc, và tình trạng không biết hoàn toàn là một việc khác; không cách nào hai cái này có liên quan. Bạn có lẽ rất học thức, khôn ngoan, hiệu quả, tài năng, và tuy nhiên lại dốt nát. Có dốt nát khi không có hiểu rõ về chính mình. Người dốt nát là người không nhận biết về chính anh ấy, người mà không biết những đối gạt, những hảo huyền, những ganh tị riêng của anh ấy, và vân vân. Hiểu rõ về chính mình là tự do. Bạn có lẽ biết tất cả những điều kỳ lạ của thế giới và của bầu trời, và vẫn không được tự do khỏi ganh tị, đau khổ. Nhưng khi bạn nói “Tôi không biết”, bạn đang học hành. Học hành không là sự tích lũy, hoặc hiểu biết, hoặc những sự việc, hoặc những liên hệ. Thông minh là đơn giản; nhưng đơn giản là công việc gian nan lạ thường.

Chương 34

‘HOANG MANG VÀ NHỮNG NIỀM TIN’

Những đỉnh núi bên kia cái hồ đang ở trong những đám mây nặng nề, tối sẫm, nhưng hai bờ hồ lại đang thu nhận ánh nắng mặt trời. Nó là mùa xuân sớm, và mặt trời không ám áp. Những cái cây vẫn còn trơ trụi, những cái cành không lá của nó tương phản bầu trời xanh; nhưng chúng thật đẹp trong sự trơ trụi của chúng. Chúng có thể chờ đợi kiên nhẫn và chắc chắn, bởi vì mặt trời sẽ ập vào chúng, và trong vài tuần nữa chúng sẽ được che kín bởi những chiếc lá xanh mỏng manh. Một con đường nhỏ cạnh hồ bẻ quặt qua cánh rừng, hầu như xanh rì; chúng trải dài nhiều dặm, và nếu bạn đi đủ xa dọc theo con đường đó bạn thấy một cánh đồng mở toang, cùng cây cối quanh nó. Nó là một mảnh đất thật đẹp, ẩn khuất và xa xôi. Thỉnh thoảng một vài con bò đang gặm cỏ trên cánh đồng, nhưng dường như tiếng leng keng của những cái chuông không bao giờ khuấy rầy tình trạng một mình và lấy mất đi cảm thấy của khoảng cách, của cô đơn và sự rút lui thân thuộc. Có lẽ hàng ngàn người đã đến nơi quyến rũ đó, và khi họ rời đi, cùng sự ồn ào và rác rưởi của họ, nó sẽ vẫn còn trong trắng, một mình và thân thiện.

Chiều hôm đó mặt trời đang ở trên bãi cỏ, và trên những cây đen sẫm, cao vút vây quanh nó, nổi bật trong màu xanh rì, oai nghiêm, bất động. Cùng những bận tâm và những

huyền thuyên phía bên trong của bạn, cùng cái trí và hai mắt của bạn khắp mọi nơi, đang luôn luôn thắc mắc, không hiểu cơn mưa sẽ chào đón bạn trên đường trở về nhà của bạn, bạn cảm thấy như thể bạn đang xâm chiếm, không được mong muốn ở đó; nhưng chẳng mấy chốc bạn sẽ là bộ phận của nó, bộ phận của sự cô đơn quyến rũ đó. Không có chim chóc thuộc bất kỳ loại nào; không khí hoàn toàn đứng yên, và những ngọn cây đều bất động tương phản bầu trời xanh. Cánh đồng cỏ xanh trù phú là trung tâm của thế giới này, và khi bạn ngồi trên một tảng đá, bạn là bộ phận của trung tâm đó. Nó không là tưởng tượng; tưởng tượng là ngu xuẩn. Không phải rằng bạn đang cố gắng đồng hóa chính bạn cùng cái gì mà quá khoáng đạt và đẹp đẽ; đồng hóa là kiêu ngạo. Không phải rằng bạn đang cố gắng tự quên bằng hay từ bỏ chính bạn trong sự cô đơn trong trắng của thiên nhiên này; tất cả tự từ bỏ, quên bằng là hung hăng. Nó không là cú chấn động hay ép buộc của quá nhiều tinh khiết; tất cả ép buộc là một phủ nhận sự thật. Bạn không thể làm gì để khiến cho chính bạn, hay giúp đỡ chính bạn là, bộ phận của tổng thể đó. Nhưng bạn là bộ phận của tổng thể, bộ phận của cánh đồng cỏ xanh đó, tảng đá cứng đó, bầu trời xanh đó và những cái cây oai nghiêm đó. Nó là như thế. Bạn có lẽ nhớ lại nó, nhưng vậy thì bạn sẽ không thuộc về nó; và nếu bạn quay lại nó, bạn sẽ không bao giờ tìm được nó.

Bỗng nhiên bạn nghe được những nốt nhạc rõ ràng của một cây sáo; và dọc theo con đường bạn gặp người chơi sáo, chỉ là một cậu bé. Không bao giờ cậu ấy sẽ là một người chuyên nghiệp, nhưng có hân hoan trong đang chơi sáo của cậu ấy. Cậu ấy đang chăm sóc những con bò. Cậu ấy quá nhút nhát khi nói chuyện, vì vậy cậu ấy thổi sáo khi cậu ấy và bạn cùng nhau đi theo con đường. Cậu ấy muốn theo suốt

con đường, nhưng xa quá, và lúc này cậu ấy đã quay lại; nhưng những nốt sáo vẫn còn trong không gian.

Họ là chồng và vợ, không có con cái, và tương đối trẻ. Lùn và vóc dáng to, họ là một đôi vợ chồng trông khỏe mạnh, đẹp đẽ. Cô ấy nhìn thẳng vào bạn, nhưng anh ấy thường nhìn bạn chỉ khi nào bạn không đang nhìn anh ấy. Trước kia họ đã đến một hay hai lần, và đã có một thay đổi trong họ. Thuộc cơ thể họ đều giống nhau, nhưng có cái gì đó khác biệt ẩn trong cái nhìn của họ, trong cách họ ngồi, và trong sự diễn tả khẳng định của những cái đầu, họ có dáng vẻ của những người đang trở thành hay đã trở thành, quan trọng. Rời khỏi yếu tố thông thường của họ, họ cảm thấy một chút ngưng ngưng, kiềm hãm, và có vẻ hoàn toàn không chắc tại sao họ đã đến, hay điều gì họ nó; thế là họ bắt đầu bằng cách nói về những chuyến đi của họ, về những vấn đề khác mà không có sự quan tâm lớn lao cho họ dưới những hoàn cảnh hiện nay.

“Dĩ nhiên,” cuối cùng người chồng nói, “Chúng tôi có tin tưởng những người thầy, nhưng lúc này chúng tôi không đang nhấn mạnh đến tất cả điều đó. Con người không hiểu rõ, và khiến cho những người thầy thành những đấng cứu rỗi, những siêu đạo sư và điều gì ông nói về những đạo sư hoàn toàn đúng. Đối với chúng tôi, những người thầy là những cái tôi cao hơn của riêng chúng tôi; họ hiện diện, không chỉ như một vấn đề của niềm tin, nhưng như một xảy ra hàng ngày trong sống của chúng tôi. Họ hướng dẫn những sống của chúng tôi; họ giảng giải và chỉ ra con đường.”

Tới cái gì, thưa bạn, nếu người ta được phép hỏi?

“Tới những qui trình tiến hóa và cao quý hơn của sống. Chúng tôi có những bức ảnh của những người thầy, nhưng chúng chỉ là những biểu tượng, những hình ảnh cho cái trí tuệ, với mục đích mang cái gì đó lớn lao hơn vào những sống nhỏ nhen của chúng tôi. Ngược lại sống trở thành hào nhoáng, trống rỗng, và rất nông cạn. Bởi vì có những người lãnh đạo trong những lãnh vực kinh tế và chính trị, vì vậy những biểu tượng này hành động như những hướng dẫn trong lãnh vực của sự suy nghĩ cao hơn. Họ cũng cần thiết như ánh sáng trong bóng tối. Chúng tôi không phải không sẵn lòng chấp nhận những hướng dẫn khác, những biểu tượng khác; chúng tôi nghênh đón tất cả chúng, bởi vì trong những thời điểm tối tăm này, con người cần tất cả sự giúp đỡ mà anh ấy có thể nhận được. Vì vậy chúng tôi không phải không sẵn lòng chấp nhận; nhưng có vẻ ông không khoan nhượng và quá tự tin khi ông phủ nhận những người thầy như những người hướng dẫn, và từ bỏ mọi hình thức khác của uy quyền? Tại sao ông quả quyết rằng con người phải được tự do khỏi uy quyền? Làm thế nào chúng tôi có thể hiện diện trong thế giới này nếu chúng tôi không có một loại luật lệ và trật tự nào đó, mà rốt cuộc được đặt nền tảng trên uy quyền? Con người đã cố gắng rất nhiều, và anh ấy cần những người có thể giúp đỡ và gây thanh thân sâu thẳm cho anh ấy.”

Con người nào?

“Con người nói chung. Có lẽ có những ngoại lệ, nhưng con người bình thường cần một loại uy quyền nào đó, một hướng dẫn mà sẽ đưa anh ấy ra khỏi một sống giác quan đến sống của tinh thần. Tại sao ông chống lại uy quyền?”

Có nhiều loại uy quyền, đúng chứ? Có uy quyền của chính thể cho điều tạm gọi là tốt lành chung. Có uy quyền của nhà thờ, của giáo điều, của niềm tin, mà được gọi là tôn giáo, để cứu giúp con người khỏi tội lỗi và giúp anh ấy vẫn minh. Có uy quyền của xã hội, mà là uy quyền của truyền thống, tham lam, ganh tị, tham vọng; và có uy quyền của trải nghiệm hay hiểu biết cá nhân, mà là kết quả của tình trạng bị quy định của chúng ta, của sự giáo dục của chúng ta. Cũng có uy quyền của người chuyên môn, uy quyền của tài năng, và uy quyền của lực lượng hung tợn, dù của một chính phủ hay một cá nhân. Tại sao chúng ta tìm kiếm uy quyền?

“Điều đó khá rõ ràng, đúng chứ? Như tôi đã nói, con người cần cái gì đó để hướng dẫn anh ấy đi qua; bởi vì bị hoang mang, tự nhiên anh ấy tìm kiếm một uy quyền để dẫn anh ấy thoát khỏi sự hoang mang của anh ấy.”

Thưa bạn, bạn không đang nói về một con người như thể anh ấy là một con người, khác biệt với bạn, hay sao? Bạn cũng không tìm kiếm uy quyền, hay sao?

“Vâng, tôi có.”

Tại sao?

“Người vật lý biết nhiều hơn tôi về cấu trúc của vật chất, và nếu tôi muốn học được những sự kiện nào đó trong lãnh vực đó, tôi đến với anh ấy. Nếu tôi bị bệnh đau răng, tôi đến một nha sĩ. Nếu tôi bị hoang mang phía bên trong, mà thường xảy ra, tôi tìm kiếm sự hướng dẫn của cái tôi cao hơn, người thầy, và vân vân. Có gì sai trái với điều đó?”

Đến nha sĩ, chạy xe phía bên phải hay bên trái của con đường, hay trả thuế là một việc; nhưng liệu việc này cũng giống hệt như chấp nhận uy quyền với mục đích được tự do khỏi đau khổ? Hai việc này hoàn toàn khác biệt, đúng chứ? Liệu đau khổ thuộc tinh thần có thể được hiểu rõ và được loại bỏ bằng cách theo sau uy quyền của một người khác?

“Thường xuyên người tâm lý học hay người phân tích giúp đỡ cái trí vô trật tự giải quyết vấn đề của nó. Uy quyền trong những trường hợp như thế rõ ràng là có lợi ích.”

Nhưng tại sao bạn hướng đến uy quyền của điều gì bạn gọi là cái tôi cao hơn, hay người thầy?

“Bởi vì tôi bị hoang mang.”

Liệu có khi nào một cái trí hoang mang tìm được cái gì là sự thật?

“Tại sao không?”

Dù làm điều gì nó muốn, một cái trí hoang mang chỉ có thể dẫn đến hoang mang thêm nữa; sự tìm kiếm cho cái tôi cao hơn của nó, và sự đáp ứng nó nhận được, sẽ tùy thuộc vào tình trạng hoang mang của nó. Khi có sự rõ ràng, có một kết thúc đối với uy quyền.

“Có những khoảnh khắc mà cái trí của tôi được rõ ràng.”

Bạn đang nói, thật ra, rằng bạn không hoàn toàn bị hoang mang, rằng có một bộ phận của bạn mà rõ ràng; và bộ phận mà tạm gọi là rõ ràng này là điều gì bạn gọi là cái tôi cao hơn, người thầy, và vân vân. Tôi không đang chỉ trích khi nói điều này. Nhưng liệu có thể có một bộ phận của cái trí mà bị hoang mang và một bộ phận khác không bị hoang mang? Hay đây chỉ là sự suy nghĩ ao ước?

“Tôi chỉ biết có những khoảnh khắc khi tôi không bị hoang mang?”

Liệu sự rõ ràng có thể tự biết chính nó như không bị hoang mang? Liệu sự hoang mang có thể công nhận sự rõ ràng? Nếu sự hoang mang công nhận sự rõ ràng, vậy thì cái gì được công nhận vẫn còn là bộ phận của hoang mang. Nếu sự rõ ràng tự biết chính nó như một trạng thái của không hoang mang, vậy thì nó là kết quả của sự so sánh; nó đang so sánh chính nó với hoang mang, và vì vậy nó là bộ phận của hoang mang.

“Ông đang nói với tôi rằng tôi hoàn toàn bị hoang mang, đúng chứ, thưa ông? Nhưng chính xác điều đó không là như thế,” anh ấy quả quyết.

Liệu đầu tiên bạn nhận biết sự hoang mang hay sự rõ ràng?

“Điều đó không giống như đang hỏi cái nào đến trước, con gà hay quả trứng, hay sao?”

Không hoàn toàn như thế. Khi bạn hạnh phúc, bạn không nhận biết nó; chỉ khi nào hạnh phúc không hiện diện ở

đó bạn mới tìm kiếm nó. Khi bạn nhận biết rằng bạn hạnh phúc, chính tại khoảnh khắc đó hạnh phúc không còn nữa. Trong hướng về Đại ngã – cái trí siêu hạng, người thầy hay bất kỳ cái tên nào bạn muốn đặt cho nó – để khai quang sự hoang mang của bạn, bạn đang hành động từ sự hoang mang; hành động của bạn là kết quả của một cái trí bị quy định, đúng chứ?

“Có lẽ.”

Bởi vì bị hoang mang, bạn đang tìm kiếm hay thiết lập một uy quyền để khai quang sự hoang mang đó, mà chỉ khiến cho vấn đề tồi tệ hơn.

“Vâng,” anh ấy miễn cưỡng đồng ý.

Nếu bạn thấy sự thật của điều này, vậy thì quan tâm duy nhất của bạn là khai quang sự hoang mang của bạn, và không phải thiết lập uy quyền, mà không có ý nghĩa gì cả.

“Nhưng làm thế nào tôi khai quang sự hoang mang của tôi?”

Bằng cách thực sự chân thật trong sự hoang mang của bạn. Tự thú nhận với chính người ta rằng người ta hoàn toàn bị hoang mang là khởi đầu của hiểu rõ.

“Nhưng tôi có một vị trí để duy trì,” anh ấy hấp tấp nói.

Đó chính xác là nó. Bạn có một vị trí của lãnh đạo – và người lãnh đạo cũng bị hoang mang như những người bị

dắt đi. Nó cũng giống vậy khắp thế giới. Từ hoang mang của anh ấy, người theo sau hay người đệ tử chọn lựa người lãnh đạo, người thầy, người đạo sư; vì vậy hoang mang lan tràn. Nếu bạn thực sự ao ước được tự do khỏi sự hoang mang, vậy thì đó là quan tâm chính của bạn, và duy trì một vị trí không còn bất kỳ sự quan trọng nào nữa. Nhưng bạn đã đùa giỡn với trò chơi trốn tìm này với chính bạn trong một thời gian nào đó, đúng chứ, thưa bạn?

“Tôi nghĩ rằng tôi đã.”

Mọi người đều muốn là người nào đó, và vì vậy chúng ta tạo ra đau khổ và hỗn loạn nhiều hơn cho chính chúng ta cho những người khác; và tuy nhiên chúng ta lại nói về cứu rỗi thế giới! Trước hết người ta phải khai quang cái trí riêng của người ta, và không phải quan tâm đến hoang mang của những người khác.

Có một khoảng ngừng lâu, sau đó người vợ, mà đã yên lặng lắng nghe, nói trong giọng nói khá bị tổn thương, “Nhưng chúng tôi muốn giúp đỡ những người khác, và chúng tôi đã trao những sống của chúng tôi cho nó. Ông không thể tước đoạt chúng tôi khỏi sự khao khát này, rốt cuộc chúng tôi đã thực hiện một công việc tốt lành. Ông quá hủy diệt, quá tiêu cực. Ông tước đoạt mọi thứ, nhưng ông cho lại cái gì? Có lẽ ông đã tìm ra sự thật, nhưng chúng tôi không; chúng tôi là những người tìm kiếm, và chúng tôi có một quyền đối với những niềm tin của chúng tôi.”

Người chồng đang nhìn bà ấy khá lo âu, đang tự hỏi điều gì sẽ tuôn ra, nhưng bà ấy đã tiếp tục.

“Sau tất cả những năm làm việc này, chúng tôi đã thiết lập cho chính chúng tôi một vị trí trong tổ chức của chúng tôi; bởi vì lần đầu tiên chúng tôi có một cơ hội để là những người lãnh đạo, và nó là nhiệm vụ của chúng tôi phải thấu nhận nó.”

Bạn nghĩ như thế hay sao?

“Chắc chắn tôi thực hiện nó.”

Vậy thì không có vấn đề. Tôi không đang cố gắng thuyết phục bạn về bất kỳ thứ gì, hay chuyển hóa bạn sang một quan điểm đặc biệt nào. Suy nghĩ từ một kết luận hay một niềm tin không là suy nghĩ gì cả; và lúc đó đang sống là một hình thức của chết rồi, đúng chứ?

“Nếu không có những niềm tin của chúng tôi, đối với chúng tôi sống sẽ trống rỗng. Những niềm tin của chúng tôi đã khiến cho chúng tôi là cái gì chúng tôi là; chúng tôi tin tưởng những sự việc nào đó, và chúng đã trở thành bộ phận của chính sự tạo tác của chúng tôi.”

Liệu chúng có giá trị hay không? Liệu một niềm tin có bất kỳ giá trị nào?

“Chúng tôi đã suy nghĩ nhiều về những niềm tin của chúng tôi, và phát giác rằng đằng sau chúng có sự thật.”

Làm thế nào bạn tìm được sự thật của một niềm tin?

“Chúng tôi biết liệu có một sự thật phía sau trong một niềm tin hay không,” bà ấy cứng rắn trả lời.

Nhưng làm thế nào bạn biết.

“Qua thông minh của chúng tôi, trải nghiệm của chúng tôi, và thử nghiệm trong sống hàng ngày của chúng tôi, dĩ nhiên.”

Những niềm tin của bạn được đặt nền tảng trên giáo dục của bạn, trên văn hóa của bạn; chúng là kết quả của nền quá khứ của bạn, của xã hội, của cha mẹ, của ảnh hưởng truyền thống hay tôn giáo, đúng chứ?

“Có gì sai trái với điều đó?”

Khi cái trí bị quy định sẵn bởi một bộ những niềm tin, làm thế nào nó có thể khám phá sự thật của chúng? Chắc chắn, đầu tiên cái trí phải được tự do khỏi những niềm tin của nó, và chỉ lúc đó sự thật liên quan đến những niềm tin mới có thể được nhận biết. Thật vô lý cho một người Thiên chúa giáo khi điều cốt những niềm tin và giáo điều của Ấn giáo, cũng như một người Ấn giáo nhạo báng giáo điều Thiên chúa giáo mà khẳng định rằng chỉ qua một niềm tin nào đó bạn mới có thể được cứu rỗi, bởi vì cả hai đều ở trong cùng con thuyền. Muốn hiểu rõ sự thật liên quan đến niềm tin, tin tưởng, giáo điều, trước tiên phải có sự tự do khỏi tất cả tình trạng bị quy định như một người Thiên chúa giáo, một người Cộng sản, một người Ấn giáo, một người Hồi giáo, hay bất kỳ người nào bạn muốn. Nếu không, bạn chỉ đang lặp lại điều gì bạn đã được dạy bảo.

“Nhưng niềm tin được đặt trên trải nghiệm là một vấn đề khác hẳn,” bà ấy khẳng định.

Thế sao? Niềm tin chiếu rọi trải nghiệm, và sau đó trải nghiệm như thế củng cố niềm tin. Tầm nhìn của chúng ta là kết quả của tình trạng bị quy định của chúng ta, tôn giáo cũng như không tôn giáo, đây là như thế, đúng chứ?

“Thưa ông, điều gì ông nói quá tàn nhẫn,” bà ấy phát biểu. “Chúng tôi là những người yếu ớt, chúng tôi không thể đứng trên hai bàn chân riêng của chúng tôi, và chúng tôi cần sự ủng hộ của những niềm tin của chúng tôi.”

Bằng cách khẳng định rằng bạn không thể đứng trên hai bàn chân riêng của bạn, chần chẫn bạn đang khiến cho bạn yếu ớt; và vì vậy bạn tự cho phép chính bạn bị trục lợi bởi người trục lợi mà bạn đã tạo ra.

“Nhưng chúng tôi cần sự giúp đỡ.”

Khi bạn không tìm kiếm nó, sự giúp đỡ lại đến. Nó có lẽ đến từ một chiếc lá, từ một nụ cười, từ cử chỉ của một đứa trẻ, hay từ bất kỳ quyền sách nào. Nhưng nếu bạn khiến cho quyền sách, chiếc lá, hình ảnh, thành quan trọng nhất, bạn bị mất hút, bởi vì bạn bị trói buộc trong nhà tù của sự tạo tác riêng của bạn.

Lúc này bà ấy đã trở nên yên lặng hơn, nhưng vẫn còn lo âu về điều gì đó. Người chồng cũng đang muốn nói chuyện, nhưng tự kiềm chế. Tất cả chúng tôi đều chờ đợi trong yên lặng, và lúc này bà ấy nói.

“Từ mọi điều mà ông vừa nói, dường như ông coi uy quyền như tội lỗi. Tại sao? Có gì sai trái với việc sử dụng uy quyền?”

Bạn có ý gì qua từ ngữ uy quyền? Sự thống trị của một chính thể, của một nhóm người, của một đạo sư, của một người lãnh đạo, của một học thuyết; áp lực của tuyên truyền, mà qua đó những người thông minh, và những người ranh mãnh áp đặt sự ảnh hưởng của họ vào cái tạm gọi là tập thể – đây là điều gì bạn có ý qua từ ngữ uy quyền, đúng chứ?

“Trong chừng mực nào đó, vâng. Nhưng có uy quyền để làm điều tốt lành, cũng như có uy quyền để làm điều xấu xa.”

Uy quyền trong ý nghĩa của vị trí, thống trị, ảnh hưởng ép buộc trên một người khác, luôn luôn là tội lỗi; không có uy quyền ‘tốt lành’.

“Nhưng có những người tìm kiếm uy quyền vì sự tốt lành cho quốc gia của họ, nhân danh Thượng đế, hòa bình hay tình huynh đệ, đúng chứ?”

Có, bất hạnh thay. Nếu người ta được phép hỏi, liệu bạn đang tìm kiếm uy quyền?

“Chúng tôi có tìm kiếm uy quyền,” bà ấy ương ngạnh trả lời. “Nhưng chỉ với mục đích làm điều tốt lành cho những người khác.”

Đó là điều gì tất cả họ đều nói, từ những người chuyên chế hung bạo nhất đến những người chính trị tạm gọi là dân chủ, từ người đạo sư, đến bậc cha mẹ bị tức giận.

“Nhưng chúng tôi lại khác. Vì chính chúng tôi đã chịu đựng đau khổ quá nhiều, chúng tôi muốn giúp đỡ những

người khác thoát khỏi cái vực thẳm mà chúng tôi đã trải qua. Những con người là con cái, và họ phải được giúp đỡ cho hạnh phúc riêng của họ. Chúng tôi thực sự có ý làm điều tốt lành.”

Bạn biết điều gì là tốt lành?

“Tôi nghĩ hầu hết chúng tôi đều biết điều gì là tốt lành: không làm điều hư hại, phải tử tế, rộng lượng, giữ gìn không giết chóc, và không quan tâm về chính người ta.”

Nói cách khác, bạn muốn bảo con người sự rộng lượng của quả tim và bàn tay; nhưng điều này đòi hỏi một tổ chức có đất đai, rộng lớn, với khả năng rằng một trong các bạn có lẽ trở thành người đứng đầu của nó?

“Trở thành người đứng đầu tổ chức của chúng tôi chỉ giúp cho nó đang chuyển động theo những phương hướng đúng đắn, và không phải bởi vì lợi ích của uy quyền cá nhân.”

Liệu có uy quyền trong một tổ chức rất khác biệt có uy quyền cá nhân? Cả hai bạn đều muốn tận hưởng thanh danh của nó, những cơ hội để đi lại mà nó gánh vác, cảm thấy quan trọng, và vân vân. Tại sao không đơn giản về nó? Tại sao lại phủ trên tất cả điều này bằng sự kính trọng? Tại sao sử dụng nhiều từ ngữ cao cả để che lấp ham muốn sự thành công của bạn và sự công nhận của nó, mà là điều gì hầu hết những con người đều mong muốn?

“Chúng tôi chỉ muốn giúp đỡ con người,” bà ấy quả quyết.

Thật không lạ lòng khi người ta khước từ thấy những sự việc như chúng là, hay sao?

“Thưa ông,” người chồng ngắt lời, “Tôi không nghĩ ông hiểu rõ hoàn cảnh của chúng tôi. Chúng tôi là những con người bình thường, và chúng tôi không giả vờ để là bất kỳ người nào khác; chúng tôi có những lỗi lầm của chúng tôi, và chúng tôi thành thật thú nhận tham vọng của chúng tôi. Nhưng những người mà chúng tôi kính trọng, và những người mà đã thông minh trong nhiều cách, đã yêu cầu chúng tôi đảm nhận chức vụ này, và nếu chúng tôi không đảm nhận nó, nó sẽ rơi vào những bàn tay còn tồi tệ hơn – vào những bàn tay của những con người mà hoàn toàn quan tâm đến chính họ. Vì vậy chúng tôi cảm thấy rằng chúng tôi phải chấp nhận trách nhiệm của chúng tôi, mặc dù chúng tôi thực sự không xứng đáng với nó. Một cách chân thật, tôi hy vọng ông hiểu rõ.”

Nó không tốt hơn cho bạn phải hiểu rõ điều gì bạn đang làm, hay sao? Bạn quan tâm sự đổi mới, đúng chứ?

“Ai không? Những người lãnh đạo và những người thầy vĩ đại, quá khứ và hiện tại, đã luôn luôn quan tâm sự đổi mới. Những người ần dật cô lập, người khát sĩ, chẳng có ích lợi bao nhiêu cho xã hội.”

Đổi mới, mặc dù cần thiết, không có ý nghĩa nhiều nếu tổng thể con người không được hiểu rõ. Cắt một vài cành cây chết không làm cho cái cây khỏe mạnh nếu những cái rễ của nó yếu ớt. Thuần túy đổi mới luôn luôn nuôi dưỡng đổi mới thêm nữa. Điều gì cần thiết là một cách mạng tổng thể trong suy nghĩ của chúng ta.

“Nhưng hầu hết chúng tôi không có khả năng của thực hiện một cách mạng như thế, và một thay đổi căn bản phải được tạo ra dần dần, qua những qui trình tiến hóa. Chính là khao khát của chúng tôi để trợ giúp vào sự thay đổi dần dần này, và chúng tôi đã hiến dâng những sống của chúng tôi cho sự phục vụ con người. Ông không nên nhân nhượng sự yếu ớt của con người, hay sao?”

Nhân nhượng không là từ bi, nó là một sự việc được sắp xếp vào chung bởi cái trí ranh mãnh. Nhân nhượng là phản ứng từ không nhân nhượng; nhưng những người nhân nhượng và những người không nhân nhượng sẽ không bao giờ từ bi. Nếu không có tình yêu, tất cả hành động tạm gọi là tốt lành chỉ có thể dẫn đến đau khổ và ranh mãnh thêm nữa. Một cái trí mà tham vọng, đang tìm kiếm uy quyền, không biết tình yêu, và nó sẽ không bao giờ từ bi. Tình yêu không là đổi mới, nhưng hành động tổng thể.

Chương 35

‘CHÚ Ý KHÔNG ĐỘNG CƠ’

Trên con đường nhỏ, chật hẹp, có bóng mát giữa hai cái vườn, một cậu nhỏ đang thổi sáo; nó là một vật bằng gỗ rẻ tiền và cậu ấy đang chơi một giai điệu phổ biến trong phim, nhưng sự tinh khiết của những nốt nhạc tràn đầy không gian trên con đường nhỏ đó. Những bức tường trắng của những ngôi nhà đã được rửa sạch bởi cơn mưa mới đây, và trên những bức tường đó những cái bóng đang nhảy múa theo điệu nhạc của cây sáo. Nó là một buổi sáng có nắng, có những đám mây trắng rải rác trong bầu trời xanh, và một cơn gió nhẹ đang thổi từ phía bắc. Ra khỏi những mái nhà và những cái vườn là làng mạc, cùng những cây cỏ thụ phủ hết những túp lều tranh. Dưới những cái cây đó, những người phụ nữ đang bán cá, một ít rau cỏ và vài món đồ khô. Không có bao nhiêu trẻ em đang chơi đùa trên con đường chật hẹp đó, và những đứa trẻ nhỏ hơn đang sử dụng những đường mương như nhà vệ sinh của chúng, không thêm quan tâm đến những người lớn tuổi và những chiếc xe hơi chạy ngang qua. Có nhiều dê, những con dê con trắng và đen nhỏ sạch sẽ hơn và thậm chí còn háo hức hơn những đứa trẻ. Chúng quá mềm dẹt khi sờ chạm, và chúng ưa thích được vỗ về. Đang đi qua bờ kè gai của khu vực khép kín của chúng, chúng sẽ chạy băng qua đường vào một không gian nhỏ không bị cấm,

nhắm nháp cỏ, chạy loanh quanh, chọc ghẹo lẫn nhau, nhảy lên cao trong không gian một cách phóng túng, và sau đó chạy nhanh trở lại với những con mẹ của chúng. Những chiếc xe hơi chạy chậm tránh chúng, và không con nào bị cán chết. Đường như chúng có được sự bảo vệ thiêng liêng – chỉ để bị giết chết và bị ăn thịt.

Nhưng người chơi sáo ở đó giữa những tán lá xanh rì, và những âm điệu rõ ràng mời gọi người ta ra ngoài cửa. Cậu bé bản thiêu, quần áo của cậu ấy rách nát và không được giặt giũ, khuôn mặt cậu ấy sắc sảo và bực bội. Không ai dạy cậu ấy thổi sáo, và không ai sẽ dạy; cậu ấy đã tự nhật được nó, và khi âm điệu của cuốn phim vang lên, sự tinh khiết của những nốt nhạc thật lạ thường. Thật lạ lùng khi cái trí trôi nổi trên sự tinh khiết đó. Chuyển động khỏi khoảng vài bước đi, nó tiếp tục qua những cái cây, trên những ngôi nhà và hướng ra biển. Chuyển động của nó không ở trong thời gian và không gian, nhưng trong tinh khiết. Từ ngữ ‘tinh khiết’ không là tinh khiết; từ ngữ bị trói buộc vào ký ức, và liên tưởng đến nhiều sự vật. Tinh khiết này không là sáng chế của một cái trí; nó không là một sự việc được sắp xếp vào chung, để phải được tháo gỡ, qua sự hồi tưởng và so sánh. Người thổi sáo ở đó, nhưng cái trí ở xa vô cùng – không trong khoảng cách, cũng không dựa vào ký ức. Nó thật xa bên trong chính nó, rõ ràng, không tiếp xúc được, một mình, vượt khỏi sự đo lường của thời gian và sự công nhận.

Căn phòng nhỏ nhìn ra một mảnh vườn nhỏ đầy hoa, cùng một bãi cỏ. Chỉ đủ cho năm người chúng tôi, và cho một cậu bé mà người ta đã mang theo. Cậu bé sẽ ngồi yên lặng một lúc, và sau đó đứng dậy đi ra khỏi cửa ra vào. Cậu ấy muốn chơi đùa, và nói chuyện của người lớn vượt khỏi cậu ấy; nhưng cậu ấy có một dáng vẻ nghiêm túc. Mỗi lần

cậu ấy đi vào, cậu ấy sẽ ngồi cạnh người đàn ông, mà hóa ra là người cha của cậu ấy, và hai bàn tay của họ sẽ chạm vào nhau; và lúc này cậu ấy ngủ gục, bàn tay đang bám một ngón tay của người cha.

Tất cả họ là những người đàn ông năng động, có khả năng và năng lực. Những nghề nghiệp đáng kính của họ như một luật sư, một viên chức chính quyền, một kỹ sư và một công nhân xã hội, ngoại trừ người cuối cùng, chỉ là một phương tiện kiếm sống. Sự quan tâm thực sự của họ nằm nơi nào đó, và tất cả họ dường như phản ánh văn hóa của nhiều thế hệ.

“Tôi chỉ quan tâm đến chính tôi,” người luật sư nói, “nhưng không phải trong ý nghĩa cá nhân, chật hẹp của sự tự hoàn thiện. Mấu chốt là, một mình tôi tôi có thể phá vỡ hàng rào của hàng thế kỷ và khiến cho cái trí của tôi tự do. Tôi sẵn lòng lắng nghe, lý luận, bàn luận, nhưng tôi kinh tởm tất cả ảnh hưởng. Ảnh hưởng, rốt cuộc, là sự tuyên truyền, và tuyên truyền là hình thức ngu xuẩn nhất của sự ép buộc. Tôi đã đọc nhiều, nhưng tôi luôn luôn nhìn ngắm chính tôi để thấy rằng tôi không rơi vào sự ảnh hưởng thuộc suy nghĩ của tác giả. Tôi đã tham dự nhiều những nói chuyện và những bàn luận của ông, thưa ông, và tôi đồng ý với ông rằng bất kỳ hình thức nào của ép buộc đều ngăn cản hiểu rõ. Bất kỳ người nào mà bị thuyết phục, một cách nhận biết được hay không nhận biết được, suy nghĩ dựa theo một phương hướng đặc biệt dù gây lợi lộc như thế nào, chắc chắn sẽ kết thúc trong một hình thức của thất vọng, bởi vì sự thành tựu của anh ấy phụ thuộc vào phương cách của một người khác, và vì vậy anh ấy thực sự không bao giờ tự thành tựu cho chính anh ấy.”

Chúng ta không đang bị ảnh hưởng bởi cái này hay cái kia hay sao, hầu hết mọi thời gian? Người ta có lẽ không

nhận biết sự ảnh hưởng, nhưng liệu nó không luôn hiện diện trong nhiều hình thức tinh tế, hay sao? Suy nghĩ, chính nó, không là sản phẩm của sự ảnh hưởng, hay sao?

“Bốn người chúng tôi thường nói chuyện về vấn đề này,” người viên chức trả lời, “và chúng tôi vẫn còn không rõ ràng lắm, ngược lại chúng tôi đã không ở đây. Thuộc cá nhân, tôi đã viếng thăm nhiều người thầy tại những thiền viện của họ khắp quốc gia; nhưng trước khi gặp gỡ người thầy, đầu tiên tôi cố gắng gặp gỡ những đệ tử để thấy họ đã được ảnh hưởng như thế nào đến một sống tốt lành hơn. Một số những đệ tử tức giận bởi sự tiếp cận này, và họ không thể hiểu tại sao tôi không muốn gặp người thầy trước. Hầu như họ hoàn toàn ở dưới gót chân của uy quyền; và những thiền viện, đặc biệt những thiền viện lớn hơn, thỉnh thoảng được điều hành rất hiệu quả, giống như bất kỳ văn phòng hay nhà máy nào. Người ta dâng hiến tất cả tài sản và những sở hữu của họ cho uy quyền trung tâm, và sau đó ở lại trong thiền viện, dưới sự hướng dẫn, cho phần còn lại thuộc sống của người ta. Ông sẽ bị ngạc nhiên bởi loại người mà người ta tìm thấy ở đó, nguyên một nhóm người quan trọng của xã hội: những người điều hành chính quyền về hưu, những người kinh doanh giàu sụ, một hay hai giáo sư, và vân vân. Và tất cả họ đều bị thống trị bởi ảnh hưởng tạm gọi là tinh thần của người đạo sư. Thật bi đát, nhưng nó hiện diện ở đó!”

Ảnh hưởng hay ép buộc bị giới hạn trong những thiền viện, hay sao? Người anh hùng, lý tưởng, điều không tương thuộc chính trị, tương lai như một biểu tượng của đạt được hay trở thành cái gì đó – những sự việc này không áp đặt sự ảnh hưởng tinh tế của chúng vào mỗi người chúng ta, hay sao? Và cái trí cũng phải không được tự do khỏi loại ép buộc này, hay sao?

“Chúng tôi không thâm nhập sâu như thế,” người công nhân xã hội nói. “Chúng tôi khôn ngoan ở lại bên trong những giới hạn nào đó, ngược lại có lẽ có sự hỗn loạn hoàn toàn.”

Loại bỏ sự ép buộc trong mọi hình thức, chỉ chấp nhận nó trong một hình thức tinh tế nhiều hơn, dường như là một nỗ lực vô ích, đúng chứ?

“Chúng tôi muốn đi từng bước một, hệ thống hóa và hiểu rõ thấu đáo một hình thức của ép buộc này tiếp theo một hình thức khác,” người kỹ sư nói.

Liệu một sự việc như thế có khi nào xảy ra được? Ép buộc hay ảnh hưởng không phải được giải quyết như một tổng thể, chứ không từng mảnh một, hay sao? Trong cố gắng loại bỏ một áp lực sau một áp lực khác, liệu trong chính qui trình này không có sự duy trì điều mà bạn đang cố gắng loại bỏ, có lẽ tại một mức độ khác, hay sao? Ganh tị có thể loại bỏ từng chút một, hay sao? Chính nỗ lực đó không duy trì ganh tị, hay sao?

“Muốn xây dựng bất kỳ thứ gì cần có thời gian. Ông không thể dựng lên một cây cầu ngay tức khắc. Thời gian được cần đến cho mọi thứ – cho hạt giống ra quả, cho con người trưởng thành.”

Trong những sự việc nào đó, chắc chắn thời gian là cần thiết. Muốn thực hiện một loạt những hành động, hay di chuyển trong không gian từ đây đến đó, phải mất thời gian. Nhưng ngoài sự tuân tự ra, thời gian là vật đùa giỡn của cái trí, đúng chứ? Thời gian được sử dụng như một phương tiện

để đạt được, để trở thành cái gì đó, một cách tích cực hay tiêu cực; thời gian hiện diện trong so sánh. Suy nghĩ “tôi là cái này, và tôi sẽ là cái kia” là phương cách của thời gian. Tương lai là quá khứ được bổ sung, và hiện tại chỉ trở thành một chuyển động hay sự trôi qua từ quá khứ đến tương lai, và vì vậy chẳng quan trọng bao nhiêu. Thời gian như một phương tiện để đạt được có ảnh hưởng lạ lùng, nó sử dụng áp lực của nhiều thế kỷ truyền thống. Liệu qui trình của thu hút và ép buộc này, cả tích cực lẫn tiêu cực, sẽ được hiểu rõ từng chút một, hay nó phải được thấy như một tổng thể?

“Nếu tôi được phép ngắt lời, tôi muốn tiếp tục với điều gì lúc đầu tôi đã nói,” người luật sư phản đối. “Bị ảnh hưởng không là suy nghĩ gì cả, và đó là lý do tại sao tôi chỉ quan tâm đến chính tôi – nhưng không phải trong cách tự cho mình là trung tâm. Nếu tôi có lẽ cá nhân, tôi đã đọc một số sự việc mà ông đã nói về uy quyền, và tôi đang vận hành trên cùng phương hướng. Chính vì lý do này mà tôi không còn đi bất kỳ nơi nào để gần gũi những người thầy khác nhau. Uy quyền – không trong ý nghĩa luật pháp hay dân sự – phải được loại bỏ bởi một người thông minh.”

Liệu bạn chỉ quan tâm đến tự do khỏi uy quyền phía bên ngoài, khỏi ảnh hưởng của những tờ báo, những quyền sách, những người thầy, và vân vân? Liệu bạn cũng không phải được tự do khỏi mọi hình thức của ép buộc phía bên trong, khỏi những áp lực của chính cái trí, không chỉ cái trí bề mặt, nhưng cái trí tầng ý thức sâu thẳm, hay sao? Và liệu điều này có thể xảy ra được?

“Đó là một trong những vấn đề mà tôi đang mong muốn được nói chuyện cùng ông. Trong chừng mực nào đó

nếu người ta nhận biết được, tương đối dễ dàng để quan sát và được tự do khỏi sự áp đặt được thực hiện vào cái trí tàng ý thức bên ngoài bởi những ảnh hưởng và những áp lực từ phía bên ngoài; nhưng tình trạng bị quy định và ảnh hưởng của tàng ý thức bên trong là một vấn đề hoàn toàn khó khăn để hiểu rõ.”

Tàng ý thức bên trong là một kết quả – đúng chứ? – của vô số những ảnh hưởng và những ép buộc, cả tự áp đặt lẫn bị áp đặt bởi xã hội.

“Dứt khoát nó bị ảnh hưởng rõ ràng bởi văn hóa hay xã hội mà trong đó người ta đã được nuôi dưỡng; nhưng liệu tình trạng bị quy định này là tổng thể, hay chỉ từng mảnh một, tôi không hoàn toàn chắc chắn.”

Bạn muốn khám phá?

“Dĩ nhiên tôi muốn, đó là lý do tại sao tôi có mặt ở đây.”

Làm thế nào người ta sẽ khám phá? ‘Làm thế nào’ là tiến hành của sự thâm nhập, nó không là sự tìm kiếm một phương pháp. Nếu người ta đang tìm kiếm một phương pháp, vậy thì sự thâm nhập kết thúc. Khá rõ ràng rằng cái trí bị ảnh hưởng, bị giáo dục, bị định hình, không chỉ bởi văn hóa hiện nay, nhưng bởi hàng thế kỷ văn hóa. Điều gì chúng ta đang gắng sức khám phá là liệu chỉ một mảnh của cái trí, hay tổng thể của cái trí, ý thức, bị ảnh hưởng, bị quy định.

“Vâng, đó là câu hỏi.”

Chúng ta có ý gì qua từ ngữ ý thức? Động cơ và hành động; ham muốn, thành tựu và tuyệt vọng; sợ hãi và ganh tị; truyền thống, sự thừa hưởng của chủng tộc và những trải nghiệm của cá thể được đặt nền tảng trên quá khứ tập thể; thời gian như quá khứ và tương lai – tất cả điều này là bản thể của ý thức, chính trung tâm của nó, đúng chứ?

“Vâng, tôi hoàn toàn nhận biết sự phức tạp rộng lớn của nó.”

Liệu người ta tự cảm thấy bản chất của ý thức cho chính người ta, hay người ta bị ảnh hưởng bởi sự diễn tả về nó của một người khác?

“Nói hoàn toàn chân thật, cả hai; tôi cảm thấy bản chất của ý thức riêng của tôi, nhưng có một diễn tả về nó cũng giúp đỡ tôi.”

Được tự do khỏi ảnh hưởng thật gian nan làm sao! Khi gạt đi sự diễn tả, liệu người ta có thể cảm thấy được bản chất của ý thức và không chỉ lý thuyết về nó, hay buông thả trong những giải thích? Thực hiện điều này rất quan trọng, đúng chứ?

“Tôi nghĩ rằng đúng,” người viên chức ngập ngừng thêm vào. Người luật sư mãi mê trong những suy nghĩ riêng của anh ấy.

Cảm thấy cho chính người ta bản chất của ý thức là một trải nghiệm hoàn toàn khác biệt công nhận bản chất của nó qua một diễn tả.

“Dĩ nhiên, đúng là như vậy,” người luật sư trả lời, quay lại nói chuyện. “Một cái là ảnh hưởng của những từ ngữ, và cái còn lại là đang trải nghiệm hiệp thông điều gì đang xảy ra.”

Trạng thái của đang trải nghiệm hiệp thông là chú ý không có động cơ. Khi có ham muốn đạt được một kết quả, có đang trải nghiệm cùng một động cơ, mà chỉ dẫn đến tình trạng bị quy định thêm nữa của cái trí. Học hành, và học được bởi một động cơ, là những qui trình khác biệt, đúng chứ? Liệu người ta đang học hành khi có một động cơ để học hành? Sự tích lũy của hiểu biết, hay sự thấu lượm một phương pháp kỹ thuật, không là chuyển động của học hành. Học hành là một chuyển động mà không ra khỏi hay hướng về cái gì đó; nó kết thúc khi có sự tích lũy của hiểu biết với mục đích kiếm được, đạt được, đến được. Cảm thấy bản chất của ý thức, học hành nó, là không có động cơ; không có đang trải nghiệm, hay đang được dạy dỗ, với mục đích để là hay không là cái gì đó. Có một động cơ, một nguyên nhân, luôn luôn tạo ra áp lực, ép buộc.

“Liệu ông đang hàm ý, thưa ông, rằng tự do thực sự không có một nguyên nhân?”

Dĩ nhiên. Tự do không là một phản ứng đối với ngục tù; khi tự do là phản ứng, vậy thì tự do đó trở thành một ngục tù khác. Đó là lý do rất quan trọng phải khám phá liệu người ta có một động cơ để được tự do. Nếu người ta có, vậy thì kết quả không là tự do, nhưng chỉ là đối nghịch của cái gì là.

“Vậy thì cảm thấy bản chất của ý thức, mà là trải nghiệm hiệp thông nó mà không có bất kỳ động cơ nào, đã sẵn sàng là một giải thoát cái trí khỏi ảnh hưởng. Đó là nó?”

Đó không là như thế hay sao? Bạn đã không nhận ra rằng một động cơ mờ mịt ảnh hưởng, ép buộc, tuân phục hay sao? Muốn cái trí được tự do khỏi áp lực, dễ chịu hay khó chịu, tất cả mọi động cơ, dù tinh tế hay cao cả, phải biến mất – nhưng không qua bất kỳ hình thức của ép buộc, kỷ luật hay áp lực, mà sẽ chỉ tạo ra một loại ngục tù khác.

“Tôi thấy,” người luật sư tiếp tục. Ý thức là nguyên một tổ hợp phức tạp của những động cơ có liên quan lẫn nhau. Muốn hiểu rõ tổ hợp này người ta phải cảm thấy nó, học hành nó, mà không có bất kỳ động cơ thêm nữa; bởi vì chắc chắn tất cả những động cơ đều tạo ra một loại ảnh hưởng, áp lực nào đó. Nơi nào có một động cơ thuộc bất kỳ loại nào, không có tự do. Tôi đang bắt đầu hiểu rõ điều này rất rõ ràng.”

“Nhưng liệu có thể hành động mà không có bất kỳ động cơ nào?” Người công nhân xã hội hỏi.

“Đối với tôi dường như động cơ không thể tách khỏi hành động.”

Bạn có ý gì qua từ ngữ hành động?

“Ngôi làng cần được dọn dẹp sạch sẽ, trẻ em phải được giáo dục, luật pháp phải được áp đặt, đời mới phải được thực hiện, và vân vân. Tất cả điều này là hành động, và phía sau nó dứt khoát phải có một loại động cơ nào đó. Nếu hành động có một động cơ là sai lầm, vậy thì hành động đúng đắn là gì?”

Những người Cộng sản nghĩ rằng học thuyết của họ là phương cách đúng đắn; những người tư bản cũng thế, và những người tạm gọi là tôn giáo cũng vậy. Những chính phủ có những kế hoạch năm năm hay mười năm, và áp đặt những luật lệ nào đó để thực hiện chúng. Người đổi mới xã hội hình dung một cách sống, mà anh ấy quả quyết là hành động đúng đắn. Mọi phụ huynh, mọi giáo viên trường học áp đặt truyền thống và tập trung. Có vô số những tổ chức tôn giáo và chính trị, mỗi tổ chức với người lãnh đạo của nó, và mỗi tổ chức có quyền hành, thô thiển hay tinh tế, áp đặt điều gì nó gọi là hành động đúng đắn.

“Nếu không có tất cả điều này, sẽ có hỗn loạn, vô chính phủ.”

Chúng ta không chỉ trích hay đang bảo vệ bất kỳ cách sống nào, bất kỳ người lãnh đạo hay người thầy nào; chúng ta đang cố gắng hiểu rõ, qua tổ hợp phức tạp này, hành động đúng đắn là gì. Tất cả những cá thể và những tổ chức này, cùng những đề nghị và phản đề nghị của chúng, đang cố gắng gây ảnh hưởng sự suy nghĩ trong phương hướng này hay phương hướng kia, và điều gì được gọi là hành động đúng đắn bởi một số người, được nghĩ là hành động sai lầm bởi những người khác. Đây là như thế, đúng chứ?

“Vâng, đến một mức độ nào đó,” người công nhân xã hội đồng ý. “Nhưng chắc chắn sự suy nghĩ là không tổng thể, tách rời, ví dụ, không người nào suy nghĩ về hành động chính trị, như là hoặc đúng đắn hoặc sai lầm trong chính nó; nó chỉ là một cần thiết. Vậy thì hành động đúng đắn là gì?”

Cố gắng mang lại cùng nhau tất cả những nhận thức xung đột này không tạo ra hành động đúng đắn, đúng chứ?

“Dĩ nhiên không.”

Thấy sự hỗn loạn mà thế giới đang ở trong, cá thể phản ứng lại nó trong những phương cách khác nhau; anh ấy khẳng định rằng anh ấy phải hiểu rõ anh ấy trước tiên, rằng anh ấy phải lau sạch thân tâm riêng của anh ấy trước tiên, và vân vân; hoặc nếu không anh ấy trở thành một người đổi mới, một người giáo điều, một người chính trị đang tìm kiếm để ép buộc những cái trí của những người khác phải tuân phục vào một khuôn mẫu đặc biệt. Nhưng vẫn vậy cá thể mà phản ứng đến sự hỗn loạn và vô trật tự của xã hội vẫn còn là bộ phận của nó; hành động của anh ấy, thực sự là một phản ứng, chỉ có thể tạo ra sự hỗn loạn trong một hình thức khác. Không cái nào trong tất cả điều này là hành động đúng đắn. Hành động đúng đắn, chắc chắn, là hành động tổng thể, nó không tách rời hay mâu thuẫn; và chính hành động tổng thể, một mình này mới có thể phản ứng thỏa đáng đến tất cả những đòi hỏi thuộc xã hội và chính trị.

“Hành động tổng thể này là gì?”

Bạn đã không khám phá điều đó cho chính bạn, hay sao? Nếu bạn được chỉ bảo nó là gì, và bạn đồng ý hay không đồng ý, nó sẽ chỉ dẫn đến hành động phân chia khác, đúng chứ? Hoạt động đổi mới bên trong xã hội, và hoạt động về phần của cá thể như phản kháng hay tách khỏi xã hội, là hành động không tổng thể. Hành động tổng thể vượt khỏi hai hành động này, và hành động tổng thể đó là tình yêu.

Chương 36

‘CHUYỂN HÀNH TRÌNH TRÊN MỘT ĐẠI DƯƠNG KHÔNG ĐƯỢC VẼ BẢN ĐỒ’

Mặt trời vừa lặn sau những đám mây và những cái cây, những tia nắng vàng rực đến qua một cửa sổ của một căn phòng rộng, đầy người, đang lắng nghe âm nhạc của một nhạc cụ tám dây được phụ họa bởi một cái trống nhỏ. Hầu hết mọi người trong đám khán giả đang thâm nhập âm nhạc đó bằng sự mê mải trọn vẹn, đặc biệt một cô gái trong một bộ quần áo rực rỡ, ngồi giống như một bức tượng, bàn tay của cô ấy bắt theo nhịp điệu hoàn hảo khi nó nhẹ nhàng vang ra âm điệu trên đùi cô ấy. Đó là chuyển động duy nhất mà cô ấy thực hiện; với cái đầu thẳng đứng và hai mắt dán chặt người đàn ông đang chơi nhạc cụ, cô ấy không nhận biết mọi thứ khác quanh cô ấy. Nhiều người khác trong số khán giả đang giữ nhịp bằng những bàn tay và những cái đầu của họ. Tất cả họ đều cảm thấy hài lòng vô cùng, và thế giới của những chiến tranh, những người chính trị, những phiến quân, không còn hiện diện.

Bên ngoài ánh sáng đang tối dần, và những bông hoa đã chiếu sáng bởi những màu sắc rực rỡ một vài phút trước biến mất trong bóng tối đang tập hợp lại. Lúc này, những con chim yên lặng, và một trong những con cú nhỏ đang bắt đầu kêu. Một người nào đó đang la hét từ một ngôi nhà bên kia

lôi đi; qua những cái cây một hay hai vì sao đã được nhìn thấy, và một con thần lẩn trên bức tường màu trắng vừa được nhìn thấy khi nó lén lút bò về hướng con côn trùng. Nhưng âm nhạc đã bao bọc khán giả. Nó là loại nhạc tinh khiết và tinh tế, cùng chiều sâu vô cùng của vẻ đẹp và cảm thấy. Bỗng nhiên nhạc cụ tám dây ngừng lại, và cái trống nhỏ đảm đương; nó vang lên bằng một rõ ràng và chính xác mà thực sự không thể nào tin được. Hai bàn tay nhẹ nhàng và mau lẹ kinh ngạc khi họ đánh vào cả hai phía của cái trống nhỏ, âm thanh của nó nói nhiều hơn tiếng huyền thuyên hoang dại của những con người. Cái trống đó, nếu được yêu cầu, có thể gửi đi những thông điệp từ bi mãnh liệt và thăm thẳm; nhưng lúc này nó đang lặng lẽ diễn tả về nhiều thứ, và cái trí lướt trên những con sóng âm thanh của nó.

Khi cái trí ở trên đường bay của khám phá, sự tưởng tượng là một nguy hiểm. Sự tưởng tượng không có nơi chỗ trong hiểu rõ; chắc chắn nó hủy diệt hiểu rõ như sự phỏng đoán thực hiện. Phỏng đoán và tưởng tượng là những kẻ thù của những chú ý. Nhưng cái trí nhận biết điều này, và thế là không có đường bay từ cái mà nó phải được nhớ lại. Cái trí hoàn toàn bất động – tuy nhiên nó mau lẹ làm sao! Thậm chí nó đã chuyển động đến tận hai đầu của quả đất và quay lại trước khi nó bắt đầu chuyển hành trình của nó. Nó còn nhanh hơn cái nhanh nhất, và tuy nhiên nó có thể chậm lại – chậm đến độ không chi tiết nào thoát khỏi nó. Âm nhạc, khán giả, con thần lẩn, chỉ là một ngăn ngủ bên trong nó. Nó bất động hoàn toàn, và bởi vì nó bất động, nó một mình. Sự bất động của nó không là sự bất động của chết, nó cũng không là một sự việc được sắp xếp bởi suy nghĩ, bị ép buộc và bị mang vào hiện diện bởi sự kiêu ngạo của con người. Nó là một chuyển động vượt khỏi sự đo lường của con người, một chuyển động

không thời gian, không có đang đến và đang đi, nhưng bất động cùng những chiều sâu không biết được của sáng tạo.

Trong lứa tuổi cuối bốn mươi của anh ấy, và khá mập mạp, anh ấy đã được giáo dục ở nước ngoài; và lặng lẽ, trong một cách lòng vòng, anh ấy cho biết rằng anh ấy đã biết tất cả những người quan trọng. Anh ấy kiếm sống bằng cách viết bài cho những tờ báo về những chủ đề nghiêm túc, và thực hiện những nói chuyện khắp quốc gia; và anh ấy cũng có nguồn lợi tức nào đó khác nữa. Có vẻ anh ấy đọc sách nhiều, và quan tâm tôn giáo – như hầu hết mọi người, anh ấy thêm vào. “Tôi có một đạo sư của riêng tôi, và tôi đi đến ông ấy đều đặn khi có thể được, nhưng tôi không là một trong những người theo sau mù quáng đó. Bởi vì tôi đã đi lại khá nhiều, tôi đã gặp nhiều người thầy, từ vùng xa phía bắc đến đầu phía nam của quốc gia. Một số là những người giả dối với một chút ít hiểu biết sách vở được giấu giếm khôn ngoan như trải nghiệm riêng của họ. Có những người khác mà đã thực hiện những năm tháng của thiền định, người mà thực hành những hình thức khác nhau của yoga, và vân vân. Một số ít trong những người này rất tiến bộ, nhưng đa số đều rất hời hợt như bất kỳ giáo phái nào của những người đặc biệt. Họ biết những giới hạn của họ, và thỏa mãn cùng nó. Có những thiền viện mà những người thầy tinh thần của nó đầy hiệu quả, có khả năng, khẳng định và hoàn toàn độc đoán, đầy những cái tôi được lý tưởng hóa riêng của họ. Tôi đang kể cho ông tất cả điều này, không như một bàn tán, nhưng thể hiện rằng tôi nghiêm túc trong tìm kiếm sự thật của tôi, và tôi có khả năng để phân biệt rõ ràng. Tôi đã tham dự một số nói chuyện của ông, khi thời gian cho phép; và trong khi tôi phải viết lách để kiếm sống, và không thể trao toàn thời gian của tôi cho sống tôn giáo, tôi hoàn toàn nghiêm túc về nó.”

Nếu người ta được phép hỏi, bạn cho ý nghĩa nào đến từ ngữ ‘nghiêm túc’ đó?

“Tôi không hạ thấp những giá trị tôn giáo, và thực sự tôi muốn sống một sống tôn giáo. Tôi đã tách riêng một tiếng đồng hồ nào đó của ban ngày để thiền định, và tôi dành nhiều thời gian có thể được để làm sâu thẳm sống bên trong của tôi. Tôi rất nghiêm túc về nó.”

Hầu hết mọi người đều nghiêm túc về cái gì đó, đúng chứ? Họ nghiêm túc về những vấn đề của họ, về sự thành tựu những ham muốn của họ, về vị trí của họ trong xã hội, về hình dáng của họ, những vui chơi của họ, tiền bạc của họ, và vân vân.

“Tại sao ông so sánh tôi với những người khác?” anh ấy hỏi, khá bực dọc.

Tôi không đang hạ thấp sự nghiêm túc của bạn, nhưng mỗi người chúng ta đều nghiêm túc nơi nào sự hứng thú đặc biệt của anh ấy có liên quan. Một người đàn ông kiêu ngạo nghiêm túc trong sự tự trọng của anh ấy; những người uy quyền nghiêm túc về sự quan trọng và ảnh hưởng của họ.

“Nhưng tôi nghiêm túc trong những hoạt động của tôi, và rất khẩn thiết trong nỗ lực của tôi để sống một sống tôn giáo.”

Liệu sự ham muốn cái gì đó tạo ra sự nghiêm túc? Nếu như thế, vậy thì theo thực tế mọi người đều nghiêm túc, từ người chính trị ranh mãnh đến vị thánh cao quý nhất. Mục tiêu của ham muốn có lẽ là thế gian hay ngược lại; nhưng

mọi người đều nghiêm túc khi đang đang theo đuổi cái gì đó, đúng chứ?

“Chắc chắn có một khác biệt, anh ấy trả lời bằng một bực dọc nào đó, “giữa sự nghiêm túc của người chính trị và người kiếm tiền, và sự nghiêm túc của một người tôn giáo. Sự nghiêm túc của một người tôn giáo có một chất lượng hoàn toàn khác hẳn.”

Thế sao? Bạn có ý gì qua từ ngữ người tôn giáo?

“Người đang tìm kiếm Thượng đế, người ẩn dật hay người khát sĩ đã từ bỏ thế giới với mục đích tìm ra Thượng đế, tôi sẽ gọi là sự nghiêm túc thực sự. Sự nghiêm túc của những người khác, bao gồm cả người họa sĩ và người đổi mới, là trong cùng một bảng phân loại.”

Liệu người đang tìm kiếm Thượng đế, thực sự là tôn giáo? Làm thế nào anh ấy có thể tìm kiếm Thượng đế nếu anh ấy không biết Ngài? Và nếu anh ấy biết Thượng đế mà anh ấy tìm kiếm, điều gì anh ấy ấy biết chỉ là điều gì anh ấy đã được chỉ bảo, hay điều gì anh ấy đã đọc được; hoặc nó được đặt nền tảng trên trải nghiệm cá nhân của anh ấy, mà lại nữa bị định hình bởi truyền thống, và bởi sự ham muốn riêng của anh ấy để tìm được sự an toàn trong một thế giới khác.

“Ông không hơi quá lý luận hay sao?”

Chắc chắn người ta phải hiểu rõ hệ thống tạo tác-huyền thoại của cái trí trước khi có thể có sự trải nghiệm cái mà vượt khỏi sự đo lường của cái trí. Phải có tự do khỏi cái đã được biết để cái không biết được hiện diện. Cái không biết

được không bị theo đuổi và tìm kiếm. Liệu anh ấy, người mà theo đuổi một chiều rọi riêng của cái trí anh ấy, thậm chí khi chiếu rọi đó được gọi là Thượng đế, có sự nghiêm túc?

“Nếu ông giải thích nó theo cách đó, không ai trong chúng tôi có sự nghiêm túc.”

Chúng ta nghiêm túc trong việc theo đuổi cái gì gây dễ chịu, gây thỏa mãn.

“Có gì sai lầm với điều đó?”

Nó cũng không là đúng đắn hay sai lầm, nhưng đơn giản nó là một sự thật. Đây không là điều gì thực sự đang xảy ra với mỗi người chúng ta, hay sao?

“Tôi có thể nói cho chính tôi, và tôi không nghĩ rằng tôi đang tìm kiếm Thượng đế cho sự thỏa mãn riêng của tôi. Tôi đang tự phủ nhận nhiều sự việc, mà chính xác không là một vui thú.”

Bạn tự phủ nhận những sự việc nào đó vì lợi ích của một thỏa mãn to tát hơn, đúng chứ?

“Nhưng tìm kiếm Thượng đế không là một vấn đề của sự thỏa mãn,” anh ấy quả quyết.

Người ta có lẽ thấy sự dốt nát của theo đuổi những sự việc thế gian, hay bị tuyệt vọng trong nỗ lực đạt được chúng, hay bị phiền muộn bởi sự đau khổ và đấu tranh mà sự thành tựu như thế có dính dáng; và thế là cái trí của người ta hướng về thế giới tinh thần, hướng về sự theo đuổi của một hân

hoan hay một phước lành mà được gọi là Thượng đế. Trong chính qui trình của tự phủ nhận này là sự thỏa mãn của nó. Rốt cuộc, bạn đang tìm kiếm một hình thức nào đó của vĩnh cửu, đúng chứ?

“Tất cả chúng tôi đều như thế; đó là bản chất của con người.”

Vì vậy bạn không đang tìm kiếm Thượng đế, hay cái không biết được, cái mà ở trên và vượt khỏi những thoáng chốc, vượt khỏi sự xung đột và đau khổ. Điều gì bạn đang thực sự tìm kiếm là một tình trạng vĩnh cửu của sự thỏa mãn không bị quấy rầy.

“Diễn tả nó tồi tệ như thế có vẻ khủng khiếp quá.”

Nhưng đó là sự kiện thực sự, đúng chứ? Chính là trong hy vọng của đạt được sự thỏa mãn trọn vẹn mà chúng ta đi từ một người thầy này sang một người thầy khác, từ một tôn giáo này sang một tôn giáo khác, từ một hệ thống này sang một hệ thống khác. Mà chúng ta rất nghiêm túc về nó.

“Chấp nhận điều đó đúng,” anh ấy nói mà không tin tưởng lắm.

Thưa bạn, đây không là vấn đề của chấp nhận hay đồng ý bằng từ ngữ. Nó là một sự thật rằng tất cả chúng ta đều nghiêm túc trong tìm kiếm sự thỏa mãn của chúng ta, sự thỏa mãn sâu thẳm, dù phương cách kiếm được nó có lẽ thay đổi như thế nào. Bạn có lẽ kỷ luật chính bạn với mục đích để kiếm được quyền hành và vị trí trong thế giới này, ngược lại tôi có lẽ hãnh diện luyện tập một phương pháp nào đó trong

hy vọng đạt được một tình trạng tạm gọi là tinh thần, nhưng tại cốt lõi động cơ trong mọi trường hợp đều giống hệt. Một theo đuổi có lẽ không gây hư hại cho xã hội bằng theo đuổi kia, nhưng cả hai chúng ta đều đang tìm kiếm sự thỏa mãn, sự tiếp tục của trung tâm đó, mà luôn luôn đang mong muốn thành công, để là hay để trở thành cái gì đó.

“Tôi thực sự đang tìm kiếm để là cái gì đó hay sao?”

Không như thế à?

“Tôi không quan tâm được biết đến như một người viết văn, nhưng tôi muốn những ý tưởng và những nguyên tắc mà tôi viết ra được chấp nhận bởi những người quan trọng.”

Liệu bạn không đang đồng hóa chính bạn cùng những ý tưởng đó, hay sao?

“Tôi nghĩ rằng có. Người ta có khuynh hướng, bất kể chính người ta, sử dụng những ý tưởng như một phương tiện để nổi tiếng.”

Đó chính xác là nó, thưa bạn. Nếu chúng có thể suy nghĩ một cách đơn giản và trực tiếp về nó, tình huống sẽ rõ ràng. Hầu hết chúng ta đều quan tâm, cả bên ngoài lẫn bên trong, sự tiến bộ riêng của chúng ta. Nhưng để nhận biết những sự kiện về chính người ta như chúng là, và không phải như người ta muốn chúng là, lại gian nan vô cùng; nó đòi hỏi một nhận biết không thành kiến, mà không có ký ức được công nhận của đúng hay sai.

“Chắc chắn ông hoàn toàn không đang chỉ trích sự tham vọng, đúng chứ?”

Muốn khám phá cái gì là, cần phải không chỉ trích lẫn không bênh vực. Chắc chắn tự thành tựu trong bất kỳ hình thức nào là sự tiếp tục của trung tâm này mà đang cố gắng để là hay để trở thành cái gì đó. Bạn có lẽ muốn trở thành nổi tiếng qua việc viết sách của bạn, và tôi có lẽ muốn đến được cái gì tôi gọi là Thượng đế hay sự thật, mà có những lợi ích nhận biết được hay không nhận biết được riêng của nó. Sự theo đuổi của bạn được gọi là thế gian, và sự theo đuổi của tôi được gọi là tôn giáo hay tinh thần; nhưng ngoài những nhãn hiệu đó liệu có quá nhiều khác biệt giữa chúng? Mục đích của sự ham muốn có lẽ thay đổi nhưng động cơ nằm bên dưới lại giống hệt. Tham vọng để thành tựu, hay để trở thành cái gì đó, bên trong nó luôn luôn có hạt giống của tuyệt vọng, sợ hãi và đau khổ. Hoạt động tự cho mình là trung tâm này chính là bản chất của cái tôi, đúng chứ?

“Thượng đế ơi, ông đang lột sạch mọi thứ khỏi con người của tôi: khỏi những kiêu hãnh của tôi, khỏi những ham muốn để nổi tiếng của tôi, thậm chí khỏi động cơ để truyền đạt những ý tưởng giá trị nào đó của tôi. Tôi sẽ làm gì đây khi tất cả điều này biến mất?”

Câu hỏi của bạn thể hiện rằng không có gì biến mất, đúng chứ? Không người nào có thể lấy đi của bạn, phía bên trong, điều gì bạn không muốn từ bỏ. Bạn sẽ tiếp tục con đường của bạn, mà là phương cách của đau khổ, thất vọng, sợ hãi.

“Thình thoảng tôi có muốn từ bỏ nhưng sức hút lại quá mạnh.” Giọng nói của anh ấy trở nên lo âu và khẩn thiết. “Cái gì sẽ chặn đứng tôi không tiếp tục con đường đó?”

Bạn đang nghiêm túc đặt ra câu hỏi này chứ?

“Tôi nghĩ tôi có nghiêm túc. Đau khổ, tôi nghĩ như thế?”

Liệu đau khổ là phương cách của hiểu rõ? Hay liệu đau khổ hiện diện bởi vì không có hiểu rõ? Nếu bạn thâm nhập toàn sự thôi thúc để trở thành cái gì đó, và con đường của sự thành tựu, không chỉ trí năng, nhưng thăm thẳm, vậy thì thông minh, hiểu rõ, sẽ hiện diện và hủy diệt gốc rễ của đau khổ. Nhưng đau khổ không mang lại hiểu rõ.

“Điều đó như thế nào, thưa ông?”

Đau khổ là kết quả của một choáng váng, nó là một lay động tạm thời của một cái trí mà được ổn định, mà đã chấp nhận lẽ thói của sống. Cái gì đó xảy ra: một chết chóc, một mất việc làm, sự nghi ngờ của một niềm tin được áp ủ – và cái trí bị phiền muộn. Nhưng một cái trí bị phiền muộn sẽ làm gì? Nó tìm ra một cách để không bị phiền muộn lại; nó ẩn nấp trong một niềm tin khác, trong một công việc an toàn nhiều hơn, trong một liên hệ mới. Lại nữa con sóng của sống đến và đập tan những phòng vệ của nó, nhưng chẳng mấy chốc cái trí vẫn tìm được sự phòng vệ thêm nữa; và thế là nó tiếp tục. Đây không là phương cách của thông minh, đúng chứ?

“Vậy thì phương cách của thông minh là gì?”

Tại sao bạn đang hỏi một người khác? Bạn không tự khám phá cho chính bạn, hay sao? Nếu tôi đưa cho bạn một đáp án, bạn sẽ hoặc lẩn tránh nó hoặc chấp nhận nó, và lại nữa sẽ ngăn cản thông minh, hiểu rõ.

“Tôi thấy điều gì ông đã nói về đau khổ là hoàn toàn thực sự. Đó chính xác là điều gì tất cả chúng tôi đều làm. Nhưng làm thế nào người ta ra khỏi cái bẫy này?”

Không hình thức nào của sự ép buộc phía bên ngoài hay bên trong sẽ giúp đỡ, đúng chứ? Tất cả ép buộc, dù tinh tế, đều là kết quả của dốt nát; nó được sinh ra từ sự ham muốn phần thưởng hay sự sợ hãi của trừng phạt. Hiểu rõ toàn bản chất của cái bẫy này là được tự do khỏi nó; không con người, không phương pháp, không niềm tin nào, có thể khiến cho bạn được tự do. Sự thật của điều này là yếu tố giải thoát duy nhất – nhưng bạn phải tự thấy nó cho chính bạn, mà không chỉ bị thuyết phục. Bạn phải thực hiện chuyến hành trình này trên một đại dương không được vẽ bản đồ.

Chương 37

‘CÔ ĐƠN VƯỢT KHỎI CÔ ĐỘC’

Mặt trăng vừa ló dạng khỏi biển cả đi vào một thung lũng của những đám mây. Những dòng nước vẫn còn xanh, và sao Orion được thấy mờ mờ trong bầu trời xanh nhợt nhạt. Những con sóng trắng bạc đều dọc theo bờ biển, và những túp lều của dân chài, vuông vức, ngăn nắp và tối sẫm tương phản cát trắng, rất gần mặt nước. Những bức tường của những túp lều này được làm bằng tre, và mái lợp lá dừa lợp này trên lớp khác, nghiêng dốc để cho mưa lớn không chảy vào trong nhà. Tròn trĩnh và đầy đặn, mặt trăng đang sáng tạo một con đường ánh sáng trên dòng nước đang chuyển động, và nó thật to – bạn không thể ôm nó trong hai cánh tay của bạn. Thật cao trên thung lũng của những đám mây, nó có thiên đàng của chính nó. Âm thanh của biển không ngừng nghỉ, và tuy nhiên có yên lặng vô cùng.

Bạn không bao giờ ở cùng bất kỳ cảm thấy nào, thuần khiết và đơn giản, nhưng luôn vây quanh nó bằng vô số những từ ngữ. Từ ngữ làm biến dạng nó, suy nghĩ, luôn lách quanh nó, quăng nó vào cái bóng, phủ ngập nó bằng những sợ hãi và những ao ước chất chồng như núi. Bạn không bao giờ ở lại cùng một cảm thấy, và cùng không gì cả: cùng hận thù, hay cùng cảm thấy lạ lùng đó của vẻ đẹp. Khi cảm thấy của hận thù nảy sinh, bạn nói nó xấu xa làm sao; có ép buộc,

đấu tranh để khuất phục nó, sự hỗn loạn của suy nghĩ về nó. Bạn muốn vẫn còn ở cùng tình yêu; nhưng bạn phá vỡ nó, gọi nó là cá nhân hay không cá nhân; bạn bao phủ nó bằng những từ ngữ, cho nó ý nghĩa thông thường, hay nói nó là vũ trụ; bạn giải thích làm thế nào cảm thấy nó, làm thế nào duy trì nó, tại sao nó biến mất; bạn nghĩ về một người nào đó mà bạn thương yêu, hay người mà thương yêu bạn. Có mọi loại chuyển động bằng từ ngữ.

Hãy thử ở lại cùng cảm thấy của hận thù, cùng cảm thấy của ganh tị, ghen tuông, cùng nọc độc của tham vọng; bởi vì rốt cuộc, đó là điều gì bạn có trong sống hàng ngày, mặc dù bạn có lẽ muốn sống cùng tình yêu, hay cùng từ ngữ 'tình yêu'. Bởi vì bạn có cảm thấy của hận thù, của muốn gây tổn thương người nào đó bằng một cử chỉ, hay một từ ngữ trên tức, thấy liệu bạn có thể ở lại cùng cảm thấy đó. Liệu bạn có thể? Có khi nào bạn đã thử? Cố gắng ở lại cùng một cảm thấy, và thấy điều gì xảy ra. Bạn sẽ phát giác nó khó khăn lạ thường. Cái trí của bạn sẽ không cho phép cảm thấy đó một mình; nó xuất hiện xô đẩy vào những hồi tưởng của nó, những liên tưởng của nó, những làm và không làm của nó, huyền thuyên vô tận của nó. Nhặt lên một vỏ sò. Liệu bạn có thể nhìn ngắm nó, ngạc nhiên bởi vẻ đẹp tinh tế của nó, và không nói nó đẹp làm sao, hay con vật gì đã tạo ra nó? Liệu bạn có thể nhìn ngắm mà không có chuyển động của cái trí? Liệu bạn có thể sống cùng cảm thấy đằng sau từ ngữ, mà không có cảm thấy rằng từ ngữ dựng lên nó? Nếu bạn có thể, vậy thì bạn sẽ khám phá một sự việc lạ thường, một chuyển động vượt khỏi sự đo lường của thời gian, một mùa xuân không biết đến mùa hè.

Bà ấy là một phụ nữ lớn tuổi, nhỏ người, có mái tóc bạc và nếp nhăn nhiều, bởi vì bà ấy đã sinh nhiều con cái;

nhưng không có yếu ớt hay vụng về trong bà ấy, và nụ cười của bà ấy chuyển tải chiều sâu của cảm thấy của bà ấy. Hai bàn tay của bà ấy nhăn nhúm nhưng khỏe mạnh, và chắc chắn chúng đã chuẩn bị nhiều món rau, bởi vì ngón cái phải và ngón trỏ của bàn tay phải đầy những vết cắt nhỏ, mà đã trở thành thâm đen. Nhưng chúng là những bàn tay đẹp – những bàn tay mà đã làm việc cực nhọc và lau sạch nhiều giọt nước mắt. Bà ấy lặng lẽ nói và thường ngập ngừng, với giọng nói của một người đã chịu đựng quá nhiều đau khổ; và bà ấy rất bảo thủ, bởi vì bà ấy phụ thuộc một giai cấp cổ xưa mà yêu cầu nghiêm khắc, và truyền thống của nó là không giao du với những nhóm người khác, hoặc qua hôn nhân hoặc qua buôn bán. Họ là những người mà được nghĩ rằng vun đắp mảnh trí năng như một phương tiện để đến cái gì đó khác hơn sự tham lợi thuần túy của những sự vật thuộc vật chất.

Trong một khoảng thời gian không một người nào trong chúng tôi nói; và bà ấy đang tự tập trung sự tự tin, và không chắc chắn phải bắt đầu như thế nào. Bà ấy nhìn quanh căn phòng, và dường như ưng ý về sự trơ trụi của nó. Thậm chí không một cái ghế, hay một bông hoa ngoại trừ những bông hoa mà người ta thấy được ngoài cửa sổ. “Lúc này tôi đã bảy mươi lăm tuổi,” bà ấy bắt đầu, “và ông có thể là người con trai của tôi. Tôi hãnh diện làm sao khi có một người con trai như thế. Nó sẽ là một phước lành. Nhưng hầu hết chúng tôi không có hạnh phúc như thế. Chúng tôi sinh ra những đứa trẻ mà lớn lên và trở thành những con người của thế giới, đang cố gắng thật vĩ đại trong công việc nhỏ nhoi của chúng. Mặc dù chúng có lẽ giữ những vị trí cao, chúng không có sự vĩ đại trong chúng. Một trong những người con trai của tôi sống ở thủ đô, và cậu ấy có nhiều quyền hành, nhưng tôi biết quả tim của cậu ấy như một người mẹ biết. Nói về chính

minh, tôi không muốn bất kỳ thứ gì từ bất kỳ người nào khác; tôi không muốn nhiều tiền bạc hơn, hay một ngôi nhà lớn hơn. Tôi có ý sống một sống đơn giản đến lúc chết. Con cái của tôi cười chế nhạo tính bảo thủ của tôi, nhưng tôi có ý định tiếp tục nó. Chúng hút thuốc, nhậu nhẹt và thường ăn thịt, không suy nghĩ gì về nó. Mặc dù tôi thương yêu chúng, tôi sẽ không ăn cùng chúng, bởi vì chúng đã trở thành không sạch sẽ; và tại sao tôi, trong tuổi già của tôi, lại phải thỏa mãn tất cả vô lý của chúng. Chúng muốn lập gia đình ở ngoài giai cấp, và chúng không thực hiện những lễ nghi tôn giáo, hay thực hành thiền định, như bố của chúng đã làm. Ông ấy là một người tôn giáo, nhưng ...” Bà ấy ngừng nói, và suy nghĩ điều gì bà ấy sắp sửa nói.

“Tôi không đến đây để nói về gia đình của tôi,” bà ấy tiếp tục, “nhưng tôi sung sướng khi nói điều gì tôi đã làm. Những người con trai của tôi sẽ theo con đường của chúng, và tôi không thể chỉ huy chúng, mặc dù nó gây buồn bã cho tôi khi thấy điều gì chúng đang đi đến. Chúng đang mất đi và không kiếm được, thậm chí dù chúng có tiền bạc và vị trí. Khi những cái tên của chúng xuất hiện trên những tờ báo, như thường xảy ra, chúng chỉ cho tôi những tờ báo đó một cách hãnh diện; nhưng chúng sẽ giống như những người bình thường, và chất lượng của cha ông chúng tôi biến mất mau lẹ. Tất cả chúng đang trở thành những người buôn bán, đang bán tài năng của chúng, và tôi không thể làm bất kỳ điều gì để ngăn chặn trào lưu đó. Nhưng từng đó đã đủ về con cái của tôi.”

Lại nữa bà ấy ngừng nói, và lần này khó khăn hơn nhiều để nói về điều gì trong quả tim bà ấy. Với cái đầu cúi thấp bà ấy đang suy nghĩ làm thế nào để sắp xếp những từ ngữ cùng nhau, nhưng chúng sẽ không đến. Bà ấy chối từ sự

giúp đỡ, và không bị bối rối để giữ yên lặng trong một thời gian. Lúc này bà ấy bắt đầu.

“Thật khó khăn để nói về những sự việc rất sâu thẳm, đúng chứ? Người ta có thể nói về những vấn đề hời hợt, nhưng nó đòi hỏi một tự tin nào đó trong chính người ta và trong người nghe để bắt đầu diễn tả một vấn đề thẳm kín, chính sự hiện diện của vấn đề đó mà thậm chí người ta hầu như không dám tự thú nhận với chính người ta bởi vì sợ hãi đánh thức sự kiện của những sự việc tối tăm hơn mà đã ngủ yên quá lâu. Trong trường hợp này không phải rằng tôi không tin cậy người nghe,” bà ấy mau lẹ thêm vào. “Tôi tin cậy ông nhiều lắm. Nhưng không dễ dàng gì cả khi diễn tả những cảm thấy nào đó trong những từ ngữ, đặc biệt khi người ta chưa bao giờ diễn tả chúng trong những từ ngữ. Những cảm thấy là quen thuộc, nhưng những từ ngữ để diễn tả chúng lại không. Những từ ngữ là những sự việc khủng khiếp, đúng chứ? Nhưng tôi biết ông rất kiên nhẫn, và tôi sẽ giải thích từ từ.

“Ông biết những người trẻ lấy nhau như thế nào trong quốc gia này, không phải bởi sự lựa chọn riêng của họ. Chồng tôi và tôi đã lấy nhau theo lối đó cách đây nhiều năm. Anh ấy không là một người tử tế, anh ấy có một tính khí mau lẹ và đưa ra những từ ngữ sắc bén. Một lần anh ấy đánh tôi; nhưng tôi trở nên quen thuộc với nhiều sự việc trong sống hôn nhân. Mặc dù như một đứa trẻ tôi thường chơi đùa với anh chị em của tôi, tôi dành nhiều thời gian sống một mình, và tôi luôn luôn cảm thấy tách rời, một mình. Trong đang sống với người chồng của tôi, cảm thấy đó bị đẩy vào nền quá khứ; có quá nhiều việc phải làm. Tôi rất bận rộn với công việc nhà, và cùng sự hân hoan và đau khổ của sinh ra và nuôi nấng con cái. Dầu vậy, cảm thấy của một mình vẫn len lén vào tôi, và tôi muốn suy nghĩ về nó, nhưng không có thời

gian; vì vậy nó trôi qua giống như một con sóng, và tôi sẽ tiếp tục điều gì tôi phải làm.

“Khi con cái đã lớn, được giáo dục, và ra đời để sống một sống riêng của chúng – mặc dù tôi vẫn sống cùng một trong những người con trai của tôi – chồng tôi và tôi vẫn sống một cách yên lặng cho đến khi ông ấy chết cách đây năm năm. Từ khi ông ấy chết, cảm thấy của một mình này đã đến thường xuyên với tôi nhiều hơn; nó dần dần gia tăng cho đến bây giờ, và tôi hoàn toàn ẩn náu trong nó. Tôi đã cố gắng đi khỏi nó bằng cách thực hiện lễ nghi, bằng cách nói chuyện cùng vài người bạn, nhưng nó vẫn ở đó; nó là một khôn khổ, một sự việc sợ hãi. Người con trai của tôi có một chiếc máy thu thanh, nhưng tôi không thể thoát khỏi cảm thấy này qua phương tiện như thế, và tôi không thích tất cả sự ồn ào đó. Tôi đi đến đền chùa; nhưng ý thức của hoàn toàn một mình này ở cùng tôi trên con đường, trong khi tôi ở đó, và quay trở về. Tôi không đang phóng đại, nhưng chỉ đang diễn tả sự việc như nó là.” Bà ấy ngừng lại một chút, và sau đó tiếp tục.

“Ngày hôm trước người con trai của tôi đã đưa tôi đến nghe nói chuyện của ông. Tôi không thể theo kịp tất cả điều gì ông đang nói, nhưng ông đề cập cái gì đó về tình trạng một mình, và sự tinh khiết của nó; vì vậy có lẽ ông sẽ hiểu rõ.” Có những giọt lệ trong hai mắt của bà ấy.

Muốn khám phá liệu có cái gì đó thăm thẳm hơn, cái gì đó vượt khỏi cảm thấy mà ập vào bạn, mà trong đó bạn bị trói buộc, trước tiên bạn phải hiểu rõ cảm thấy này, đúng chứ?

“Liệu cảm thấy khôn khổ của một mình này dẫn tôi đến Thượng đế?” bà ấy lo lắng dò hỏi.

Bạn có ý gì qua từ ngữ một mình?

“Thật khó khăn để diễn tả cảm thấy đó thành từ ngữ, nhưng tôi sẽ cố gắng. Nó là một sợ hãi mà hiện diện khi người ta cảm thấy chính người ta hoàn toàn một mình, hoàn toàn bị tách khỏi, hoàn toàn bị cắt đứt khỏi mọi thứ. Mặc dù người chồng và con cái của tôi hiện diện ở đó, con sóng này thường ập vào tôi, và tôi sẽ cảm thấy chính mình như một cái cây chết rồi trong một vùng đất bỏ hoang: cô độc, không được thương yêu và không đang thương yêu. Sự khốn khổ của nó còn mãnh liệt hơn sự khốn khổ của mang thai. Kinh hãi và lạ lùng; tôi không phụ thuộc vào bất kỳ người nào; có một ý thức của hoàn toàn cô lập. Ông hiểu rõ chứ, thưa ông?”

Hầu hết mọi người đều có cảm thấy của cô độc này, ý thức của tách rời, cùng sợ hãi của nó, chỉ là họ bóp nghẹt nó, chạy trốn nó, khiến cho họ bị mất hút trong một hoạt động nào đó, tôn giáo hay ngược lại. Hoạt động mà trong đó họ buông thả là tẩu thoát nó, họ có thể bị mất hút trong nó, và đó là lý do tại sao họ phòng vệ nó một cách hung hăng.

“Tôi đã thử hết mình để chạy trốn cảm thấy của cô độc này, cùng sợ hãi của nó, và tôi đã không thể thực hiện được. Tới đền chùa không giúp đỡ gì cả; và thậm chí nếu nó có giúp đỡ, người ta không thể luôn hiện diện ở đó, hướng chỉ là người ta có thể dành nguyên cuộc đời của người ta để thực hành những nghi lễ”

Đã không tìm được một tẩu thoát có lẽ là sự cứu rỗi của bạn. Trong sợ hãi của một mình, của cảm thấy bị cắt đứt, một số người dựa vào nhậu nhẹt, những người khác sử dụng thuốc men, trong khi những người khác lại hướng đến chính

trị, hay tìm một cách nào đó của tẩu thoát. Vì vậy bạn thấy, bạn may mắn khi không tìm ra một phương tiện để lẩn tránh sự việc này. Những người lẩn tránh nó làm nhiều việc ranh mãnh trong thế giới; họ là những người gây nguy hại thực sự, bởi vì họ cho sự quan trọng đến những sự việc mà không có ý nghĩa cao nhất. Thường thường, bởi vì rất khôn ngoan và có khả năng, những người như thế hướng dẫn sai lầm những người khác bởi sự hiến dâng của họ vào những hoạt động mà là sự tẩu thoát của họ; nếu nó không là tôn giáo, nó là chính trị hay đổi mới xã hội – bất kỳ thứ gì thoát khỏi chính họ. Có vẻ họ có lẽ không ích kỷ, nhưng họ thực sự vẫn còn quan tâm đến chính họ, chỉ trong một phương cách khác. Họ trở thành những người lãnh đạo hay những người theo sau người thầy nào đó; họ luôn luôn phụ thuộc cái gì đó, hay thực hành một phương pháp nào đó, hay theo đuổi một lý tưởng. Họ không bao giờ chỉ là chính họ; họ không là những con người, nhưng là những nhãn hiệu. Vì vậy thật may mắn làm sao khi bạn đã không tìm ra một tẩu thoát.

“Ông có ý lẩn tránh nó rất nguy hiểm?” bà ấy bối rối hỏi.

Không phải thế hay sao? Một vết thương nặng phải được khám nghiệm, đối xử, chữa trị; chẳng tốt lành gì khi che đậy nó, hay từ chối nhìn nó.

“Điều đó đúng. Và cảm thấy của cô độc này là một vết thương như thế?”

Nó là cái gì đó mà bạn không hiểu rõ, và trong ý nghĩa đó nó giống như một căn bệnh mà sẽ tiếp tục xảy ra; vì vậy

thật vô nghĩa khi chạy trốn nó. Bạn đã thử chạy trốn, nhưng nó tiếp tục ập vào bạn, đúng chứ?

“Nó tiếp tục. Vậy thì ông vui mừng khi tôi đã không tìm được một tẩu thoát?”

Thật thế hay sao? – cái nào còn quan trọng nhiều hơn.

“Tôi nghĩ tôi hiểu rõ điều gì ông đã giải thích, và tôi được khuây khỏa khi có một hy vọng nào đó.”

Lúc này cả hai chúng ta hãy thâm nhập vết thương. Muốn thâm nhập cái gì đó, bạn phải không sợ hãi về sự việc đó mà bạn sắp sửa thấy, đúng chứ? Nếu bạn sợ hãi, bạn sẽ không nhìn thấy; bạn sẽ quay đầu đi. Khi bạn có những em bé, bạn nhìn ngắm chúng lúc có thể sau khi chúng được sinh ra. Bạn không quan tâm liệu chúng xấu xí hay đẹp đẽ; bạn nhìn ngắm chúng bằng tình yêu, đúng chứ?

“Đó chính xác là điều tôi đã làm. Tôi nhìn ngắm đứa bé mới sinh ra bằng tình yêu, bằng chăm sóc, và ôm chặt nó vào quả tim của tôi.”

Trong cùng cách, cùng tình yêu, chúng ta phải thâm nhập cảm thấy của bị cắt đứt này, ý thức của cô lập này, của cô độc này, đúng chứ? Nếu chúng ta sợ hãi, lo âu, chúng ta sẽ không thể thâm nhập gì cả.

“Vâng, tôi thấy sự khó khăn. Thực sự trước kia tôi đã không nhìn ngắm nó, bởi vì tôi sợ hãi điều gì tôi có lẽ thấy. Nhưng lúc này tôi nghĩ tôi có thể nhìn ngắm.”

Chắc chắn, sự khốn khổ của cô độc này chỉ là sự phóng đại cuối cùng của cái gì tất cả chúng ta cảm thấy nhỏ nhỏ hàng ngày, đúng chứ? Hàng ngày bạn đang tự cô lập, tự cắt đứt, đúng chứ?

“Làm thế nào?” bà ấy hỏi, khá kinh hãi.

Trong khá nhiều cách. Bạn phụ thuộc một gia đình nào đó, một giai cấp đặc biệt nào đó; chúng là con cái của bạn, những cháu nội của bạn; nó là niềm tin của bạn, Thượng đế của bạn, tài sản của bạn; bạn có đạo đức hơn người nào khác; bạn biết, và một người khác không biết. Tất cả điều này là một phương cách của tự cắt đứt, một phương cách của cô lập, đúng chứ?

“Nhưng chúng tôi được nuôi nấng theo cách đó, và người ta phải sống. Chúng tôi không thể cắt đứt khỏi xã hội, đúng chứ?”

Đây không là điều gì bạn thực sự đang thực hiện, hay sao? Trong liên hệ được gọi là xã hội này, mọi con người đang tự cắt đứt chính anh ấy khỏi một người khác bởi vị trí của họ, bởi tham vọng của họ, bởi ham muốn nổi tiếng, quyền hành, và vân vân; nhưng anh ấy phải sống trong sự liên hệ hung bạo này cùng những người khác giống như chính anh ấy, thế là toàn sự việc được che đậy và khiến cho được kính trọng bởi những từ ngữ nghe có vẻ dễ chịu. Trong sống hàng ngày, mỗi người hiến dâng những quan tâm riêng của anh ấy, mặc dù nó có lẽ nhân danh quốc gia, nhân danh hòa bình, hay Thượng đế, và vì vậy qui trình cô lập xảy ra. Người ta trở nên nhận biết toàn qui trình này trong một hình thức của cô độc mãnh liệt, một cảm thấy của cô lập hoàn

toàn. Sự suy nghĩ, mà đã luôn luôn trao sự quan trọng nhất vào chính nó, tự cô lập chính nó như ‘cái tôi’, cái ngã, cuối cùng đã đến máu chốt của nhận ra rằng nó bị giam giữ trong nhà tù của sự tạo tác riêng của nó.

“Tôi e rằng tại lứa tuổi của tôi tất cả điều này khá khó khăn để theo đuổi, và tôi cũng không được giáo dục tốt.”

Điều này không liên quan gì đến có giáo dục. Nó cần thâm nhập thăm thẳm, đó là tất cả. Bạn cảm thấy cô độc, cô lập, và nếu bạn có thể, bạn sẽ chạy trốn cảm thấy đó; nhưng may thay cho chính bạn, bạn đã không thể tìm được một phương tiện để làm như thế. Vì bạn đã không tìm được phương cách để thoát khỏi, lúc này bạn ở trong một vị trí để nhìn ngắm cái đó mà bạn đã cố gắng tẩu thoát khỏi nó; nhưng bạn không thể nhìn ngắm nếu bạn sợ hãi nó, đúng chứ?

“Tôi thấy điều đó.”

Sự khó khăn của bạn không nằm trong sự kiện rằng chính từ ngữ tạo ra trở ngại, hay sao?

“Tôi không hiểu rõ điều gì ông có ý.”

Bạn đã liên tưởng những từ ngữ nào đó vào cảm thấy này mà áp vào bạn, những từ ngữ như ‘cô độc’, ‘cô lập’, ‘sợ hãi’, ‘bị cắt đứt’. Đó không là như thế hay sao?

“Vâng.”

Lúc này, giống như tên của người con trai của bạn không ngăn cản bạn nhận biết và hiểu rõ những chất lượng

thực sự và giả tạo của cậu ấy, vì vậy bạn không được cho phép những từ ngữ như ‘cô lập’, ‘cô độc’, ‘sợ hãi’, ‘bị cắt đứt’, can thiệp vào sự thâm nhập cảm thấy đó mà những từ ngữ đó đã đại diện.

“Tôi thấy điều gì ông có ý. Tôi đã luôn luôn nhìn ngắm con cái của tôi trong cách trực tiếp đó.”

Và khi bạn nhìn ngắm cảm thấy này cùng cách trực tiếp đó, điều gì xảy ra? Liệu bạn không thấy rằng chính cảm thấy đó không đang gây ra sợ hãi, nhưng chính là điều gì bạn suy nghĩ về cảm thấy đó. Nó là cái trí, sự suy nghĩ, mà mang sợ hãi vào cảm thấy đó, đúng chứ?

“Vâng, điều đó đúng; tại khoảnh khắc này tôi hiểu điều đó rất rõ ràng. Liệu tôi có thể hiểu rõ nó khi tôi rời khỏi đây, và ông không còn ở đó để giải thích?”

Dĩ nhiên. Nó giống như thấy một con rắn hổ mang. Bởi vì đã thấy nó một lần, bạn không bao giờ có thể lại làm lẫn nó; bạn không phải phụ thuộc bất kỳ người nào để bảo cho bạn một con rắn hổ mang là gì. Tương tự, khi một lần bạn đã hiểu rõ cảm thấy này, hiểu rõ đó sẽ luôn luôn ở cùng bạn; khi một lần bạn đã học hành để nhìn ngắm, bạn có khả năng để thấy. Nhưng người ta phải trải qua và vượt khỏi cảm thấy này, bởi vì còn có nhiều điều để khám phá nữa. Có một cô đơn mà không là cô độc này, ý thức của cô độc này. Tình trạng của cô đơn đó không là một hồi tưởng hay một công nhận; nó không bị tiếp xúc bởi cái trí, bởi từ ngữ, bởi xã hội, bởi truyền thống. Nó là một phước lành.

“Trong một tiếng đồng hồ này tôi đã học hành nhiều hơn tất cả bảy mươi lăm năm của tôi. Cầu cho phước lành đó ở cùng ông và tôi.”

Chương 38

“TẠI SAO ÔNG ĐÃ GIẢI TÁN TỔ CHỨC ‘TRẬT TỰ CỦA VÌ SAO’?”

Được tắm trong ánh sáng của mặt trời hoàng hôn, một người dân chài xuất hiện nhún nhảy trên con đường cùng một nụ cười trên khuôn mặt. Anh ấy mặc một mảnh vải được buộc lại bởi một sợi dây quấn quanh eo, ngoài ra hoàn toàn trần truồng. Anh ấy có một cơ thể to lớn, và bạn có thể thấy anh ấy rất hãnh diện về nó. Một chiếc xe hơi chạy qua được lái bởi một người tài xế, và người phụ nữ ngồi bên trong tất cả đều ăn mặc sang trọng. Chắc là bà ấy đang đến một tiệc tùng nào đó. Bà ấy có những nữ trang quanh cô và hai tai, và những bông hoa trên mái tóc đen của bà ấy. Người tài xế đang làm công việc lái xe, và bà ấy mê mải trong chính bà ấy. Thậm chí bà ấy chẳng thèm nhìn người dân chài, và bà ấy cũng không nhận biết bất kỳ thứ gì chung quanh; nhưng người dân chài nhìn vào chiếc xe khi nó chạy qua, để thấy liệu anh ấy được nhận ra. Anh ấy đang đi thật nhanh, bằng một sải chân dài dễ dàng, không bao giờ để ý bước chân của anh ấy; nhưng khi mỗi chiếc xe chạy qua anh ấy quay đầu nhìn. Nhưng trước khi đến ngôi làng, anh ấy đi trên một con đường mới đắp bằng đất đỏ rực, mà trong những tia sáng cuối cùng của mặt trời hoàng hôn nó còn đỏ hơn bất kỳ lúc nào. Băng qua một rừng dừa và dọc theo một con kênh, nơi

có những cái phà nhỏ được chắt đầy củi, người dân chài băng qua cây cầu và theo một con đường hẹp dẫn đến bờ sông.

Rất yên lặng bên bờ sông, bởi vì không có nhà cửa gần bên, và tiếng ồn của xe cộ không đến được. Những con cua đất đã làm những cái hố tròn lớn trong bãi bùn ướt, và một vài gia súc lang thang. Cơn gió nhẹ đang đùa giỡn cùng những cây dừa, và chúng thật oai vệ trong chuyển động của chúng; tất cả chúng đang nhảy múa, như thể theo điệu nhạc.

Thiền định không dành cho người thiền định. Người thiền định có thể suy nghĩ, lý luận, dựng lên hay phá sập đi, nhưng anh ấy sẽ không bao giờ biết thiền định; và nếu không có thiền định, sống của anh ấy trống rỗng như vỏ sò bên biển cả. Cái gì đó có thể đặt trong trống không đó, nhưng nó không là thiền định. Thiền định không là một hành động mà giá trị của nó có thể được cân đo nơi chợ búa; nó có hành động riêng của nó, mà không thể được đo lường. Người hành động chỉ biết hành động nơi chợ búa, cùng sự nhỏ nhẻ trao đổi buôn bán của nó; và qua sự nhỏ nhẻ này, hành động tinh khiết của thiền định này không bao giờ có thể được khám phá. Hành động của nguyên nhân trở thành kết quả, và kết quả trở thành nguyên nhân, là một chuỗi vô tận mà trói chặt người thiền định. Hành động như thế, bởi vì ở trong những bức tường của ngục tù riêng của anh ấy, không là thiền định. Người thiền định không bao giờ biết thiền định mà vượt khỏi những bức tường của anh ấy. Chính là những bức tường mà chính người thiền định đã xây dựng, cao hay thấp, dày hay mỏng, mới phân chia anh ấy khỏi thiền định.

Anh ấy là một người thanh niên trẻ, vừa tốt nghiệp đại học và tràn đầy sinh lực. Bị chuyển động bởi thôi thúc để làm điều tốt lành, mới đây anh ấy đã gia nhập một phong trào nào đó với mục đích có hiệu quả nhiều hơn, và muốn hiến dâng

toàn sống của anh ấy cho nó; nhưng bất hạnh thay người cha của anh ấy là một người tật nguyên, và anh ấy phải nuôi nấng bố mẹ anh ấy. Anh ấy thấy những trở ngại của phong trào cũng như những khen ngợi của nó, nhưng những tốt lành thắng thế những xấu xa. Anh ấy không lập gia đình, anh ấy nói, và sẽ không bao giờ. Nụ cười của anh ấy thân thiện, và anh ấy háo hức diễn tả về chính mình.

“Ngày hôm trước tôi đã có mặt tại nói chuyện của ông, mà trong đó ông nói rằng sự thật không thể được tổ chức, và không tổ chức nào có thể dẫn người ta đến sự thật. Ông rất dứt khoát về nó, nhưng đối với tôi giải thích của ông hoàn toàn không gây thỏa mãn, và tôi muốn nói chuyện về nó với ông. Tôi biết rằng ông đã một lần đứng đầu một tổ chức lớn, tổ chức Trật tự của Vì sao, mà ông đã giải tán, và nếu tôi được phép hỏi, đây có phải do bởi một hành động cá nhân, hay nó bị thôi thúc bởi một nguyên tắc?”

Cả hai đều không. Nếu có một nguyên nhân cho hành động liệu nó là hành động? Nếu bạn từ bỏ bởi vì một nguyên tắc, một ý tưởng, một kết luận, liệu nó là từ bỏ? Nếu bạn từ bỏ một việc vì lợi ích của cái gì đó to tát hơn, hay vì một người nào đó, liệu nó là từ bỏ?

“Lý do không đóng một vai trò trong việc từ bỏ bất kỳ thứ gì; đó là điều gì ông có ý?”

Lý do có thể khiến cho người ta cư xử theo cách này hay cách kia; nhưng điều gì lý do đã sắp xếp vào chung, lý do có thể phải bỏ. Nếu lý do là tiêu chuẩn của hành động, vậy thì cái trí không bao giờ có thể được tự do khỏi hành động. Lý do, dù tinh tế hay hợp lý, là một qui trình của suy nghĩ, và suy nghĩ luôn luôn bị ảnh hưởng, bị quy định bởi ưa thích cá

nhân, bởi ham muốn, hay bởi một ý tưởng, một kết luận, dù bị áp đặt hay tự thôi thúc.

“Nếu nó không là lý luận, nguyên tắc, hay ham muốn cá nhân mà khiến cho ông thực hiện nó, vậy thì nó phải là cái gì đó phía bên ngoài của chính ông, một tác nhân thiêng liêng hay cao cấp?”

Không. Nhưng có lẽ nó sẽ rõ ràng nếu chúng ta có thể tiếp cận nó một cách khác hẳn. Vấn đề của bạn là gì?

“Ông đã nói rằng sự thật không thể được tổ chức, và không tổ chức nào có thể dẫn con người đến sự thật. Tổ chức mà tôi phụ thuộc khẳng định rằng con người có thể được dẫn đến sự thật qua những nguyên tắc nào đó của hành động, qua những gắng sức cá nhân đúng đắn tự hiến dâng chính người ta cho những công việc tốt lành, và vân vân. Vấn đề của tôi là, liệu tôi đang đi con đường đúng đắn?”

Bạn nghĩ có một con đường dẫn đến sự thật?

“Nếu tôi không nghĩ rằng có, tôi sẽ không phụ thuộc tổ chức này. Theo những người lãnh đạo của chúng tôi, tổ chức này được đặt nền tảng trên sự thật; nó được hiến dâng cho hạnh phúc của tất cả, và nó sẽ giúp đỡ người dân làng cũng như những người có giáo dục đang giữ những vị trí trách nhiệm. Tuy nhiên, khi tôi nghe ông ngày hôm trước, tôi đã bị bối rối, và thế là nhân dịp có cơ hội đầu tiên đến gặp ông. Tôi hy vọng ông hiểu được sự khó khăn của tôi.”

Chúng ta hãy thâm nhập vấn đề một cách chậm chậm, từng bước một. Trước tiên, liệu có một con đường dẫn đến sự

thật? Một con đường hàm ý đi từ một điểm cố định đến một điểm cố định khác. Như một thực thể đang sống, bạn đang thay đổi, đang định hình, đang xô đẩy, đang tìm hiểu chính bạn, đang hy vọng tìm ra một sự thật vĩnh cửu, không bao giờ thay đổi. Không phải thế hay sao?

“Vâng, tôi muốn tìm ra sự thật, hay Thượng đế, với mục đích để làm điều tốt lành,” anh ấy háo hức trả lời.

Chắc chắn, không có gì vĩnh cửu về bạn ngoại trừ điều gì bạn suy nghĩ là vĩnh cửu; nhưng suy nghĩ của bạn cũng thoáng chốc, đúng chứ? Và liệu sự thật có một nơi cố định, mà không có bất kỳ chuyển động?

“Tôi không biết. Người ta thấy quá nhiều nghèo khó, quá nhiều đau khổ và hỗn loạn trong thế giới, và trong ham muốn để làm điều tốt lành của người ta, người ta chấp nhận một người lãnh đạo hay một triết lý mà công hiến một hy vọng nào đó. Ngược lại sống sẽ khủng khiếp lắm.”

Tất cả những con người tốt lành đều muốn làm điều tốt lành, nhưng hầu hết chúng ta không suy nghĩ thấu đáo vấn đề. Chúng ta nghĩ rằng chúng ta không thể tự suy nghĩ nó đến tận cùng cho chính chúng ta, hay rằng người lãnh đạo biết nhiều hơn. Nhưng liệu họ biết? Hãy xem xét vô số những người lãnh đạo chính trị, những người lãnh đạo tạm gọi là tôn giáo và những người lãnh đạo thuộc xã hội và đổi mới kinh tế. Tất cả họ đều có những kế hoạch, mỗi người nói rằng kế hoạch của anh ấy là phương cách dẫn đến sự cứu rỗi, đến sự xóa sạch nghèo đói, và vân vân; và những cá thể giống như bạn, mà muốn hành động bất kể tất cả đau khổ và hỗn loạn, bị trói buộc trong mạng lưới của tuyên truyền và những

kháng định giáo điều. Liệu bạn không thấy rằng chính hành động này nuôi dưỡng đau khổ và hỗn loạn thêm nữa, hay sao?

Sự thật không có nơi trú ngụ cố định; nó là một vật đang sống, sinh động nhiều hơn, năng động nhiều hơn bất kỳ thứ gì cái trí có thể suy nghĩ về, vì vậy không thể có con đường đến nó.

“Tôi nghĩ rằng tôi thấy điều đó, thưa ông. Nhưng liệu ông đang phản kháng tất cả những tổ chức?”

Sẽ là ngu xuẩn khi ‘chống lại’ những tổ chức bưu điện hay những tổ chức tương tự. Nhưng bạn không đang nói đến những tổ chức như thế, đúng chứ?

“Không. Tôi đang nói đến những nhà thờ, những nhóm tinh thần, những tổ chức tôn giáo, và vân vân. Tổ chức mà tôi phụ thuộc bao gồm mọi tôn giáo, và bất kỳ người nào quan tâm đến sự hoàn thiện về tinh thần và vật chất của con người có thể là một thành viên. Dĩ nhiên, những tổ chức như thế luôn luôn có những người lãnh đạo của họ mà nói họ biết sự thật, hay người mà dẫn đến những sống thánh thiện.”

Liệu sự thật có thể được tổ chức, với một người chủ tịch và người thư ký, hay với những vị giáo sĩ và những người trung gian cao cấp?

“Nếu tôi hiểu rõ ông một cách đúng đắn, có vẻ như không thể được. Vậy thì tại sao những người lãnh đạo thánh thiện này lại nói rằng những tổ chức của họ là cần thiết?”

Không đặt thành vấn đề điều gì những người lãnh đạo nói, bởi vì họ cũng mù lòa như những người theo sau của họ, ngược lại họ sẽ không là những người lãnh đạo. Bạn nghĩ gì, ngoại trừ những người lãnh đạo của bạn? Những tổ chức như thế là cần thiết?

“Chúng có lẽ không cần thiết hoàn toàn, nhưng người ta có tìm được sự thanh thản trong phụ thuộc một tổ chức như thế, và trong làm việc cùng những người khác của cùng cái trí.”

Điều đó đúng. Và cũng có một ý thức của an toàn trong được dạy bảo phải làm gì, đúng chứ? Người lãnh đạo biết, và bạn, người theo sau không biết; vì vậy dưới sự hướng dẫn của anh ấy bạn có thể làm mọi việc đúng đắn. Có uy quyền trên bạn, một người nào đó hướng dẫn bạn, tạo ra nhiều thanh thản, đặc biệt khi chung quanh có quá nhiều hỗn loạn và đau khổ. Đó là lý do tại sao bạn trở thành, không chính xác như một nô lệ, nhưng là một người theo sau, đang thực hiện kế hoạch được đưa ra bởi người lãnh đạo. Chính là bạn, người đã tạo ra tất cả mớ hỗn loạn này trong thế giới, nhưng bạn không quan trọng; chỉ kế hoạch là quan trọng. Nhưng kế hoạch là máy móc, nó cần những con người để khiến cho nó vận hành; vì vậy bạn trở nên hữu ích đối với kế hoạch.

Vì vậy có những giáo sĩ, với uy quyền thần thánh của họ để cứu rỗi linh hồn của bạn, và từ niên thiếu bạn đã bị quy định bởi họ để suy nghĩ trong một hướng nào đó. Lại nữa, bạn như một con người không còn quan trọng; nó không là tự do của bạn, không là tình yêu của bạn, mà quan trọng, nhưng cái linh hồn của bạn, mà phải được cứu rỗi phù hợp với những giáo điều của một nhà thờ hay một giáo phái đặc biệt.

“Tôi thấy sự thật của điều này, đúng rồi, như ông giải thích nó. Vậy thì cái gì là quan trọng trong tất cả sự hỗn loạn này?”

Việc quan trọng là làm tự do cái trí của bạn khỏi ganh tị, hận thù và bạo lực; và muốn có điều đó bạn không cần một tổ chức, đúng chứ? Những tổ chức tạm gọi là tôn giáo không bao giờ giải thoát cái trí, chúng chỉ khiến nó tuân phục một tín điều hay niềm tin nào đó.

“Tôi cần thay đổi; phải có tình yêu trong tôi, tôi phải không còn ganh tị, và vì vậy tôi sẽ luôn luôn hành động đúng đắn. Tôi sẽ không phải được dạy bảo hành động đúng đắn là gì. Lúc này tôi thấy rằng đây là điều duy nhất mà có sự quan trọng, không phải tổ chức nào tôi phụ thuộc.”

Người ta có lẽ theo sau điều gì thông thường được nghĩ là hành động đúng đắn, hay được dạy bảo hành động đúng đắn là gì; nhưng điều đó không sáng tạo tình yêu, đúng chứ?

“Không, chắc chắn nó không sáng tạo tình yêu; người ta chỉ theo đuổi một khuôn mẫu được sáng chế bởi cái trí. Lại nữa, tôi thấy điều này rất rõ ràng, thưa ông, và lúc này tôi hiểu rõ tại sao ông giải tán tổ chức mà ông đứng đầu. Người ta phải là ngọn đèn cho chính mình; theo sau ngọn đèn của một người khác, người khác chỉ dẫn người ta vào sự tối tăm.”

Chương 39

‘TÌNH YÊU LÀ GÌ?’

Cô gái nhỏ nhà bên cạnh bị bệnh, và em cứ khóc hoài, lúc này, lúc kia, suốt ngày, và mãi đến tận khuya. Việc này đã xảy ra trong một thời gian, và người mẹ tội nghiệp kiệt sức. Có một cây nhỏ trong cửa sổ mà bà ấy thường tưới nước mỗi buổi chiều, nhưng trong vài ngày qua nó bị bỏ quên. Người mẹ một mình trong ngôi nhà, ngoài trừ một người giúp việc không hiệu quả và vô dụng, và bà ấy dường như hơi bị lạc lõng, bởi vì bệnh tật của em bé rõ ràng là trầm trọng. Bác sĩ đã lái xe đến nhiều lần trong chiếc xe hơi to của ông ấy, và người mẹ buồn bã hơn và buồn bã hơn.

Một cây chuối trong vườn được tưới bởi nước nhà bếp, và đất chung quanh nó luôn luôn ẩm ướt. Những chiếc lá của nó có màu xanh sẫm, và có một chiếc lá rất to, bề ngang hai hay ba feet và bề dài còn nhiều hơn nữa, mà từ trước đến nay không bị xé nát bởi những cơn gió, giống như những chiếc lá khác. Nó sẽ đong đưa nhẹ nhàng trong cơn gió nhẹ, và nó chỉ bị chạm đến bởi mặt trời phương tây. Quả là một sự kiện lạ thường khi nhìn ngắm những bông hoa vàng trong những vòng tròn rũ xuống trên một cái cuống dài, quặp xuống. Chẳng mấy chốc những bông hoa này sẽ là những quả chuối non và cuống của nó sẽ hoàn toàn đầy đặn, bởi vì có lẽ có hàng tá chúng, mập mạp, xanh sáng và nặng nề. Thịnh

thoảng một con ong nghệ màu đen chiếu sáng sẽ len lỏi giữa những bông hoa màu vàng, và nhiều con bướm đen trắng sẽ đến và vẫy cánh quanh chúng. Dường như có một phong phú của sự sống trong cây chuối đó, đặc biệt khi mặt trời chiếu vào nó, và cùng những chiếc lá lớn của nó đang lay động trong cơn gió nhẹ. Cô gái nhỏ thường chơi đùa quanh nó, và em ấy đầy vui vẻ và những nụ cười. Thịnh thoảng chúng tôi dạo bộ cùng nhau một quãng đường ngắn xuống con đường khi người mẹ quan sát, và sau đó cô bé sẽ chạy trở lại. Chúng tôi không thể hiểu nhau, bởi vì những từ ngữ của chúng tôi là khác biệt, nhưng điều đó không ngăn cản được cô bé nói chuyện; thế là chúng tôi đã nói chuyện.

Một buổi chiều người mẹ ra dấu hiệu mời tôi vào nhà. Bé gái ốm yếu và gầy xương; em ấy mỉm cười yếu ớt, sau đó nhắm hai mắt lại trong kiệt sức hoàn toàn. Em ấy đang ngủ chập chờn. Qua khung cửa sổ mở rộng có tiếng ồn của những đứa trẻ khác, la hét và nô đùa. Người mẹ không nói gì và không cạn nước mắt. Bà ấy không ngồi xuống, nhưng đứng bên cạnh chiếc nôi nhỏ, có sự tuyệt vọng và khao khát trong không gian. Ngay lúc đó người bác sĩ đi vào, và tôi rời đi, bằng một yên lặng hứa hẹn sẽ quay lại.

Mặt trời đang lặn sau những cái cây, và những đám mây khổng lồ trên nó được chiếu sáng vàng rực. Có những con quạ thường lệ, và một con vẹt kêu rít bám vào mé của một cái lỗ trong một cây khô, to, đuôi của nó ấn vào thân cây; nó ngần ngừ, vì thấy một con người khá gần, nhưng tích tắc sau biến mất vào cái lỗ. Có vài dân làng trên đường, và một chiếc xe hơi chạy qua, chất đầy những người trẻ. Một con bê khoảng một tuần tuổi bị trói chặt vào một cái cột, con mẹ của nó đang gặm cỏ bên cạnh. Một người phụ nữ đang đi xuống con đường với một cái chậu bằng đồng được đánh bóng trên đầu và một cái chậu khác bên hông của bà ấy; bà

ấy đang mang nước từ cái giếng. Bà ấy thường đi qua vào mỗi buổi chiều; và buổi chiều hôm đó thật đặc biệt, tương phản mặt trời hoàng hôn, bà ấy là chính quả đất đang chuyển động.

Hai người đàn ông trẻ đã đến từ một thị trấn gần bên. Chiếc xe buýt đã mang họ đến góc đường, và họ đã đi bộ quãng đường còn lại. Họ làm việc trong một văn phòng, họ nói, và vì vậy họ không thể đến sớm hơn. Họ mặc quần áo sạch sẽ, mà chiếc xe buýt cũ kỹ đã không làm vậy bản, và họ vui vẻ đến nhưng khá nhút nhát, thái độ của họ do dự một cách đáng kính trọng. Ngay khi ngồi vào chỗ, chẳng mấy chốc họ quên đi sự nhút nhát của họ, nhưng họ vẫn hoàn toàn không chắc chắn làm thế nào để diễn tả những suy nghĩ của họ thành những từ ngữ.

Bạn làm loại công việc gì?

“Cả hai chúng tôi đều được thuê làm việc trong cùng văn phòng; tôi là một người viết tốc ký, và bạn tôi làm kế toán. Không ai trong chúng tôi học đại học, bởi vì chúng tôi không đủ điều kiện cho việc đó, và không ai trong chúng tôi đã lập gia đình. Chúng tôi không nhận được lương cao, nhưng bởi vì chúng tôi không có những trách nhiệm gia đình, từng đó đã đủ cho nhu cầu của chúng tôi. Nếu chúng tôi đã lập gia đình, nó sẽ là một vấn đề hoàn toàn khác hẳn.”

“Chúng tôi không được giáo dục nhiều lắm,” người thứ hai thêm vào, “và mặc dù chúng tôi đọc nhiều tác phẩm văn chương nghiêm túc, việc đọc sách của chúng tôi cũng không đầy đủ lắm. Chúng tôi dành nhiều thời gian ở cùng nhau, và vào những ngày nghỉ chúng tôi quay về với gia đình chúng tôi. Chẳng có bao nhiêu người trong văn phòng quan

tâm những công việc nghiêm trọng. Một người bạn của hai đứa đưa chúng tôi đến nói chuyện của ông ngày hôm trước, và chúng tôi đã hỏi liệu chúng tôi có thể gặp ông. Tôi xin phép đặt ra một câu hỏi đợc chứ, thưa ông?

Dĩ nhiên.

“Tình yêu là gì?”

Bạn muốn một định nghĩa về nó? Bạn không biết từ ngữ đó có nghĩa gì hay sao?

“Có quá nhiều ý tưởng tình yêu nên là gì, đến độ tất cả chúng gây hoang mang,” người thứ nhất nói.

Loại ý tưởng gì?

“Rằng tình yêu không nên là đam mê, nhục dục; rằng người ta nên thương yêu người láng giềng của người ta như chính người ta; rằng người ta nên thương yêu người cha và người mẹ của người ta; rằng tình yêu nên là tình yêu không cá nhân của Thượng đế, và vân vân. Mọi người đều đưa ra một quan điểm tùy theo ưa thích của anh ấy.”

Ngoại trừ những quan điểm của những người khác, bạn nghĩ gì? Bạn cũng có quan điểm của bạn về tình yêu chứ?

“Thật khó khăn để diễn tả thành những từ ngữ điều gì người ta cảm thấy,” người thứ hai trả lời. “Tôi nghĩ tình yêu phải là tổng thể; người ta phải thương yêu tất cả, mà không có thành kiến. Chính là thành kiến mới hủy diệt tình yêu;

chính là ý thức có phân hạng mới tạo ra những rào chắn và phân chia con người. Những quyển sách thiêng liêng nói rằng chúng ta phải thương yêu lẫn nhau, và không bị cá nhân hay bị giới hạn trong tình yêu của chúng ta, nhưng thỉnh thoảng chúng tôi thấy việc này rất khó khăn.”

“Thương yêu Thượng đế là thương yêu tất cả,” người thứ nhất thêm vào. “Chỉ có tình yêu thiêng liêng; phần còn lại đều là dục vọng, cá nhân. Tình yêu vật chất này ngăn cản tình yêu thiêng liêng; và nếu không có tình yêu thiêng liêng, tất cả tình yêu khác chỉ là buôn bán và đổi chác. Tình yêu không là cảm xúc. Cảm xúc tình dục phải được kiểm soát, được kỷ luật; đó là lý do tôi chống lại sự kiểm soát sinh dục. Sự đam mê vật chất là hủy diệt; qua sự trong trắng hiện diện con đường đến Thương đế.”

Trước khi chúng ta thâm nhập sâu thêm nữa, bạn không nghĩ rằng chúng ta phải khám phá liệu tất cả những quan điểm này có bất kỳ giá trị nào, hay sao? Liệu một quan điểm không tốt bằng một quan điểm khác, hay sao? Loại bỏ người có nó, liệu quan điểm không là một hình thức của thành kiến, một thành kiến bị tạo ra bởi tính khí của người ta, trải nghiệm của người ta, và phương cách người ta tình cờ được nuôi dưỡng, hay sao?

“Ông nghĩ nó là sai lầm khi có một quan điểm?” người thứ hai hỏi.

Nói rằng đúng hay sai chỉ là một quan điểm khác, đúng chứ? Nhưng nêu người ta bắt đầu quan sát và hiểu rõ những quan điểm được hình thành như thế nào, vậy thì có lẽ

người ta có thể nhận biết ý nghĩa thực sự của quan điểm, đánh giá, đồng ý.

“Ông làm ơn giải thích?”

Suy nghĩ là kết quả của ảnh hưởng, đúng chứ? Suy nghĩ của bạn và những quan điểm của bạn được sai khiến bởi phương cách bạn đã được nuôi dưỡng. Bạn nói, “Điều này đúng, và điều kia sai”, tùy theo khuôn mẫu đạo đức của tình trạng bị quy định đặc biệt của bạn. Trong lúc này chúng ta không quan tâm đến điều gì là sự thật vượt khỏi tất cả ảnh hưởng, hay liệu có sự thật như thế. Chúng ta đang cố gắng thấy ý nghĩa của những quan điểm, những niềm tin, những khẳng định, dù chúng là của tập thể hay cá nhân. Quan điểm, niềm tin, đồng ý hay không đồng ý, là những phản ứng phụ thuộc nền quá khứ rộng rãi hay chật hẹp của người ta. Đó không là như thế hay sao?

“Nhưng liệu điều đó là sai lầm?”

Lại nữa, nếu bạn nói nó đúng hay sai, bạn vẫn còn trong lãnh vực của những quan điểm. Sự thật không là vấn đề của quan điểm; một sự kiện không phụ thuộc sự đồng ý hay tin tưởng. Bạn và tôi có lẽ đồng ý để gọi vật này là cái đồng hồ, nhưng bằng bất kỳ cái tên nào khác nó vẫn là cái gì nó là. Niềm tin hay quan điểm của bạn là cái gì đó mà đã được trao tặng cho bạn bởi xã hội mà trong đó bạn sống. Trong phản kháng lại nó, như một phản ứng, bạn có lẽ hình thành một quan điểm khác, một niềm tin khác; nhưng bạn vẫn còn trên cùng mức độ, đúng chứ?

“Tôi xin lỗi, thưa ông, nhưng tôi không hiểu rõ điều gì ông đang nhắm đến,” người thứ hai trả lời.

Bạn có những ý tưởng và những quan điểm nào đó về tình yêu, đúng chứ?

“Vâng.”

Làm thế nào bạn nhận được chúng?

“Tôi đã đọc điều gì những vị thánh và những người thầy vĩ đại đã nói về tình yêu, và đã suy nghĩ về nó, tôi đã hình thành những kết luận riêng của tôi.”

Mà được định hình bởi những ưa thích và không ưa thích của bạn, đúng chứ? Bạn thích hay bạn không thích điều gì những người khác đã nói về tình yêu, và bạn quyết định câu phát biểu nào là đúng hay sai phụ thuộc những ưa thích riêng của bạn. Đây không là điều gì bạn làm hay sao?

“Tôi chọn lựa điều mà tôi nghĩ là sự thật.”

Sự chọn lựa của bạn được đặt nền tảng trên cái gì?

“Trên hiểu biết và sự sáng suốt của tôi.”

Bạn có ý gì qua từ ngữ hiểu biết? Tôi không đang cố gắng để gài bẫy hay kiểm soát bạn, nhưng cùng nhau chúng ta đang cố gắng hiểu rõ tại sao người ta có những quan điểm, những ý tưởng, những kết luận về tình yêu. Nếu một lần chúng ta hiểu rõ điều này, chúng ta có thể thâm nhập sâu

thêm nữa vào vấn đề. Vì vậy, bạn có ý gì qua từ ngữ hiểu biết?

“Qua từ ngữ hiểu biết tôi có ý điều gì tôi đã học được từ những lời giảng của những quyển sách thiêng liêng.”

“Hiểu biết cũng gồm cả những phương pháp kỹ thuật của khoa học hiện đại, và tất cả thông tin mà đã được thu lượm bởi con người từ thời cổ xưa đến thời nay,” người còn lại thêm vào.

Vì vậy hiểu biết là một qui trình của sự tích lũy, đúng chứ? Nó là sự vun đắp của ký ức. Hiểu biết mà chúng ta đã tích lũy như những người khoa học, những nhạc sĩ, những người đánh máy, những học giả, những kỹ sư, khiến chúng ta có kỹ thuật trong những lãnh vực khác nhau của sống. Khi chúng ta phải xây dựng một cái cầu, chúng ta suy nghĩ như những kỹ sư, và hiểu biết này là bộ phận của truyền thống, bộ phận của nền quá khứ, hay tình trạng bị quy định, mà ảnh hưởng tất cả những suy nghĩ của chúng ta. Đang sống, kể cả khả năng để xây dựng một cái cầu, là một hành động tổng thể, không phải một hoạt động từng phần, tách rời; tuy nhiên suy nghĩ của chúng ta về sống, về tình yêu, bị định hình bởi những quan điểm, những kết luận, truyền thống. Nếu bạn được nuôi dưỡng trong một văn hóa mà khẳng định rằng tình yêu chỉ là vật chất, và tình yêu thiêng liêng đó không ý nghĩa gì cả, bạn sẽ, trong cùng cách, lặp lại điều gì bạn đã được dạy bảo, đúng chứ?

“Không phải luôn luôn,” người thứ hai trả lời. “Tôi thừa nhận điều đó hiếm hoi lắm, nhưng một số người chúng tôi có phản kháng và suy nghĩ cho chính chúng tôi.”

Suy nghĩ có lẽ phản kháng lại khuôn mẫu được thiết lập, nhưng chính phản kháng này thông thường là kết quả của một khuôn mẫu khác; cái trí vẫn còn bị trói buộc trong qui trình của hiểu biết, truyền thống. Nó giống như phản kháng bên trong những bức tường của một nhà tù để nhận được những tiện nghi nhiều hơn, thức ăn tốt hơn, và vân vân.

Vì vậy cái trí của bạn bị quy định bởi những quan điểm, truyền thống, hiểu biết, và bởi những ý tưởng của bạn về tình yêu, mới khiến cho bạn hành động trong một phương cách nào đó. Điều đó rõ ràng, đúng chứ?

“Vâng, thưa ông, từng đó đã rõ ràng rồi,” người thứ nhất trả lời. “Nhưng vậy thì tình yêu là gì?”

Nếu bạn cần một định nghĩa, bạn có thể nhìn trong bất kỳ quyển tự điển nào; nhưng những từ ngữ mà định nghĩa tình yêu, không là tình yêu, đúng chứ? Chỉ tìm kiếm một giải thích của tình yêu là gì, vẫn còn bị trói buộc trong những từ ngữ, trong những quan điểm, mà được chấp nhận hay khước từ tùy thuộc tình trạng bị quy định của bạn.

“Ông không đang khiến cho không thể thâm nhập tình yêu là gì, hay sao?”, người thứ hai hỏi.

Liệu có thể thâm nhập qua một bộ của những quan điểm, những kết luận? Muốn thâm nhập đúng đắn, suy nghĩ phải được tự do khỏi kết luận, khỏi an toàn của hiểu biết, truyền thống. Cái trí có lẽ tự làm tự do chính nó khỏi một bộ của những kết luận, và hình thành một bộ khác, mà lại nữa chỉ là một tiếp tục được bổ sung của bộ cũ kỹ.

Lúc này, chính suy nghĩ không là một chuyển động từ một kết quả sang một kết quả khác, từ một ảnh hưởng sang một ảnh hưởng khác? Bạn thấy điều gì tôi có ý?

“Tôi không chắc chắn tôi thấy rõ lắm,” người đầu tiên nói.

“Tôi không hiểu rõ gì cả,” người thứ hai nói.

Có lẽ các bạn sẽ hiểu rõ, khi chúng ta tiếp tục thâm nhập. Hãy cho phép tôi diễn tả nó theo cách này: liệu suy nghĩ là dụng cụ của thâm nhập? Liệu suy nghĩ sẽ giúp người ta hiểu rõ tình yêu là gì?

“Làm thế nào tôi sẽ tìm được tình yêu là gì nếu tôi không được phép suy nghĩ?” người thứ hai hỏi khá sắc bén.

Làm ơn hãy kiên nhẫn một chút. Bạn đã suy nghĩ về tình yêu, đúng chứ?

“Người bạn của tôi và tôi đã suy nghĩ nhiều về nó.”

Nếu người ta được phép hỏi, bạn có ý gì khi bạn nói rằng bạn đã suy nghĩ về tình yêu.

“Tôi đã đọc nó, bàn luận nó cùng những người bạn của tôi, và rút được những kết luận riêng của tôi.”

Liệu nó đã giúp đỡ bạn khám phá tình yêu là gì, hay sao? Bạn đã đọc, trao đổi những quan điểm lẫn nhau, và rút được những kết luận nào đó về tình yêu, tất cả được gọi là suy nghĩ. Một cách tích cực hay tiêu cực, bạn đã diễn tả tình yêu là gì, thỉnh thoảng thêm vào, và thỉnh thoảng rút bớt đi,

điều gì bạn đã học được trước kia. Đó không là như thế hay sao?

“Vâng, đó chính xác là điều gì chúng tôi đang làm, và suy nghĩ của chúng tôi đã giúp đỡ khai quang những cái trí của chúng tôi.”

Thế à? Hay bạn đã bám chặt hơn trong một quan điểm? Chắc chắn, điều gì bạn gọi là rõ ràng là một qui trình của đến một kết luận thuộc trí năng hay từ ngữ xác định.

“Điều đó đúng; chúng tôi không hoang mang như chúng tôi đã là.”

Nói cách khác, một hay hai ý tưởng nổi bật rõ ràng trong sự nhào nặn của những lời giảng và những quan điểm mâu thuẫn về tình yêu. Đó không là như thế hay sao?

“Vâng, chúng tôi càng thâm nhập toàn vấn đề của tình yêu là gì nhiều bao nhiêu, nó càng trở nên rõ ràng hơn bấy nhiêu.”

Liệu tình yêu đã trở thành rõ ràng, hay điều gì bạn suy nghĩ về nó?

Chúng ta hãy thâm nhập sâu thêm nữa vào điều này, được chứ? Một hệ thống máy móc khéo léo nào đó được gọi là một cái đồng hồ bởi vì tất cả chúng ta đều đã đồng ý sử dụng từ ngữ này để thể hiện cái vật đặc biệt đó; nhưng từ ngữ ‘đồng hồ’ chắc chắn không là chính hệ thống máy móc của nó. Tương tự như vậy, có một cảm thấy hay một trạng thái mà tất cả chúng ta đã đều đồng ý gọi là tình yêu; nhưng từ ngữ không là cảm thấy thực sự, đúng chứ? Và từ ngữ ‘tình

yêu' có nghĩa quá nhiều sự việc khác nhau. Tại một thời điểm bạn sử dụng nó để diễn tả một cảm giác tình dục, và vào lúc khác bạn lại nói về tình yêu thiêng liêng hay tình yêu không cá nhân, hay bạn khẳng định tình yêu nên là gì hay không nên là gì, và vân vân.

“Liệu tôi được phép ngắt lời, thưa ông, liệu có thể rằng tất cả những cảm giác này chỉ là những hình thức khác nhau của cùng một sự việc?” người đầu tiên hỏi.

Làm thế nào nó xuất hiện cho bạn?

“Tôi không chắc. Có những khoảnh khắc khi tình yêu dường như là một việc, nhưng những khoảnh khắc khác nó có vẻ như cái gì đó hoàn toàn khác hẳn. Tất cả đều rất hoang mang. Người ta không biết người ta ở đâu.”

Đó chính xác là nó. Chúng ta muốn được chắc chắn về tình yêu, giữ nó lại, để cho nó sẽ không lần tránh chúng ta; chúng ta đạt đến kết luận, thực hiện những kết luận về nó; chúng ta gọi nó bằng những cái tên khác nhau, bằng những ý nghĩa đặc biệt của chúng; chúng ta nói về ‘tình yêu của tôi’, giống như chúng ta nói về ‘tài sản của tôi’, ‘gia đình của tôi’, ‘đạo đức của tôi’, và chúng ta hy vọng khóa nó lại một cách an toàn, để cho chúng ta có thể hướng đến những sự việc khác và cũng bảo đảm về chúng; nhưng trong chừng mực nào đó nó luôn luôn đang lần tránh khi chúng ta mong đợi nó.

“Tôi hoàn toàn không theo kịp tất cả điều này,” người thứ hai nói, khá bối rối.

Như chúng ta đã nói, chính cảm giác khác hẳn điều gì những quyển sách nói về nó; cảm giác không là sự diễn tả, nó không là từ ngữ. Điều đó rõ ràng nhiều rồi, đúng chứ?

“Vâng.”

Lúc này, liệu bạn có thể tách rời cảm giác khỏi từ ngữ, và khỏi những ý tưởng định sẵn của bạn về điều gì nên hay không nên là?

“Ông có ý gì, với từ ngữ ‘tách rời?’” người đầu tiên hỏi.

Có cảm giác, và từ ngữ hay những từ ngữ mà diễn tả cảm giác đó, cả ưng thuận hay không ưng thuận. Liệu bạn có thể tách rời cảm giác khỏi sự diễn tả bằng từ ngữ về nó? Tương đối dễ dàng để tách rời một sự vật khách quan, như cái đồng hồ này, khỏi từ ngữ mà diễn tả nó; nhưng rất gian nan và đòi hỏi nhiều chú ý khi tách rời chính cảm giác khỏi từ ngữ ‘tình yêu’ cùng tất cả những hàm ý của nó.

“Nó sẽ tạo ra điều tốt đẹp gì?” người thứ hai hỏi.

Chúng ta luôn luôn muốn nhận được một kết quả để đền bù khi làm một việc gì đó. Ham muốn một kết quả này, mà là một hình thức khác của đang tìm kiếm-kết luận, ngăn cản hiểu rõ. Khi bạn hỏi, “Nó sẽ tạo ra điều tốt đẹp gì cho tôi nếu tôi tách rời cảm giác khỏi từ ngữ ‘tình yêu?’”, bạn đang suy nghĩ về một kết quả; vì vậy bạn thực sự không đang thâm nhập để khám phá cảm giác đó là gì, đúng chứ?

“Tôi muốn khám phá, nhưng tôi cũng muốn biết kết quả của tách rời cảm giác khỏi từ ngữ sẽ là gì. Đây không hoàn toàn là tự nhiên hay sao?”

Có lẽ; nhưng nếu bạn muốn hiểu rõ, bạn sẽ phải trao chú ý của bạn, và không có chú ý khi một phần cái trí của bạn quan tâm những kết quả, và phần khác quan tâm hiểu rõ. Trong cách này bạn không nhận được gì cả, và vì vậy bạn trở nên mỗi lúc hoang mang, cay đắng và đau khổ nhiều hơn. Nếu chúng ta không tách rời từ ngữ, mà là ký ức và tất cả những phản ứng của nó, khỏi cảm giác, vậy thì từ ngữ đó hủy diệt cảm giác; và vậy thì từ ngữ, hay ký ức, là tro bụi mà không có lửa. Đây không là điều gì đã xảy ra cho cả hai bạn hay sao? Bạn đã quá tự quyền luyện trong mạng lưới của những từ ngữ, hay những giả thuyết, đến độ chính cảm giác, mà là sự việc duy nhất có ý nghĩa thăm thăm và sinh động, bị mất hút.

“Tôi đang bắt đầu thấy điều gì ông có ý,” người đầu tiên chậm rãi nói. “Chúng tôi không đơn giản, chúng tôi không khám phá bất kỳ thứ gì cho chính chúng tôi, nhưng chỉ lặp lại điều gì chúng tôi đã được dạy bảo. Thậm chí khi chúng tôi phản kháng, chúng tôi hình thành những kết luận mới, mà lại nữa phải được phá vỡ. Chúng tôi thực sự không biết tình yêu là gì, nhưng chỉ có những quan điểm về nó. Đó là như thế?”

Bạn không nghĩ như thế hay sao? Chắc chắn, muốn biết tình yêu, sự thật, Thượng đế, phải không có những quan điểm, không những niềm tin, không những phỏng đoán liên quan đến nó. Nếu bạn có một quan điểm về một sự kiện, quan điểm trở thành quan trọng, không phải sự kiện. Nếu bạn

muốn biết sự thật hay sự giả dối của sự kiện, vậy thì bạn phải không sống trong từ ngữ, trong trí năng. Bạn có lẽ có nhiều hiểu biết, thông tin, về sự kiện, nhưng sự kiện thực sự lại hoàn toàn khác biệt. Hãy dẹp đi những quyển sách, sự mô tả, truyền thông, uy quyền, và thực hiện chuyến hành trình của tự khám phá. Hãy thương yêu, và đừng bị trôi buộc trong những quan điểm và những ý tưởng về điều gì tình yêu là hay nên là. Khi bạn thương yêu, mọi thứ sẽ hiện diện một cách đúng đắn. Tình yêu có hành động riêng của nó. Hãy thương yêu, và bạn sẽ biết những ân lành của nó. Hãy tránh xa uy quyền mà đã bảo bạn tình yêu là gì và không là gì. Không uy quyền nào biết được; và anh ấy, người mà biết không thể nói. Hãy thương yêu, và có hiểu rõ.

Chương 40

‘TÌM KIẾM VÀ TRẠNG THÁI CỦA TÌM KIẾM’

Bầu trời mở toang, và có mưa; nó che phủ quả đất. Nó rơi xuống trong từng mảng, gây lụt lội đường sá và đổ đầy cái ao đầy hoa huệ tây trắng ngần. Những cái cây quần xuống bởi sức nặng của nước. Những con quạ ướt đầm và hầu như không thể cất cánh được, và những con chim nhỏ tìm chỗ núp dưới những mái hiên nhà. Bỗng nhiên, không từ nơi nào cả, xuất hiện những con ếch, to và nhỏ. Những con có chân dài thực hiện những bước nhảy dài bằng sự dễ dàng kinh ngạc. Một số con màu nâu, một số có những sọc màu xanh lá cây trong khi những con khác hầu như hoàn toàn màu xanh, và tất cả chúng đều có hai mắt rực sáng, đen, tròn và to. Khi bạn cầm một con trong bàn tay của bạn, nó vẫn nằm yên ở đó, hai mắt hạt đậu của nó nhìn bạn; và khi bạn đặt nó xuống lại, nó vẫn không động đậy, nhưng ngồi như thể được dán chặt vào nơi đó. Mưa vẫn đang đổ xuống; mọi nơi có những con suối đang chảy, và lúc này nước trên đường ngập sâu đến mắt cá chân. Không có gió, nhưng chỉ có mưa lớn. Trong vài giây tất cả quần áo của bạn đầm nước, và chúng bám vào cơ thể của bạn rất khó chịu; nhưng thời tiết ẩm áp, và bạn thực sự không màng bị ướt. Bạn nhìn xuống để giữ nước không vào mắt của bạn; nhưng những giọt nước nặng gây đau đớn

trên da đầu của bạn, và chẳng mấy chốc bạn sẽ phải đi vào nhà. Một bông hoa huệ tây tím nhạt, với một nhụy hoa vàng rực, đang bị xé nát bởi sức mạnh của cơn mưa; nó không thể chịu đựng hơn nữa những tiếng đập nặng nề của những giọt mưa. Một con rắn màu xanh mập bằng ngón tay của bạn đang bám vào một cành cây; hầu như bạn không thể thấy nó, bởi vì nó có cùng màu của những chiếc lá, chỉ một chút xanh rực hơn, bởi một giả tạo hóa chất quanh nó. Nó không có lông mi, và hai mắt đen của nó lộ ra. Nó không chuyển động khi bạn đến gần, nhưng bạn có thể cảm thấy nó không đồng ý khi bạn quá gần. Nó là một chủng loại vô hại, dài khoảng mười tám inch, mập mạp và mềm dẻo kinh ngạc. Thậm chí khi bạn đi khỏi, nó vẫn còn bất động và cảnh giác, và từ một khoảng cách gần bạn không thể thấy nó.

Những chiếc lá của những cây chuối bị xé rách thành những mảnh, những bông hoa không nở được, và mưa vẫn tiếp tục dữ dội như trước đây. Những bông hoa nhài màu trắng thanh thanh nằm trên đất; và chúng nhanh chóng trở thành màu của đất; trong chết chúng vẫn có hương thơm quyến rũ của chúng, nhưng chỉ khi nào bạn đến gần chúng; xa hơn một chút xíu có mùi của mưa và của ẩm ướt đang tràn ngập không khí. Một con quạ ướt sũng đã núp trên hàng hiên; hoàn toàn thấm nước, hai cánh của nó chạm nền nhà, và màu da tái xanh của nó đang phơi bày. Nó không thể bay, và nó nhìn bạn van xin bạn đừng đến quá gần. Cái mỏ màu đen, sắc lẹm của nó là vật duy nhất còn cứng cáp và còn mạnh bạo, quanh nó mọi thứ khác đều mềm nhão và yếu ớt. Tiếng gầm thét của biển không thể nghe được trên tiếng đập của mưa trên mái nhà, trên những chiếc lá, và trên cây cọ có hình cái quạt. Nhưng bạn có thể cảm thấy rằng sự ồn ào này đang từ từ kết thúc. Mưa đã ít hơn, và có thể nghe tiếng ếch nhái kêu la. Những tiếng ồn khác có thể nghe được: những giọng nói

đang gọi, một con chó đang sủa, một chiếc xe hơi đang chạy đến dưới đường. Mọi thứ đang trở nên bình thường trở lại. Bạn thuộc về quả đất, những chiếc lá, bông huệ tây đang chết, và cũng vậy bạn được rửa sạch sẽ.

Ông ấy là một người đàn ông già, được biết đến vì bản chất quảng đại của ông ấy, và vì công việc cực nhọc của ông ấy. Gầy còm và khổ hạnh, ông ấy đi loanh quanh trong quốc gia bằng xe lửa, xe buýt hay đi bộ, nói về những vấn đề tôn giáo, và có quanh ông ấy sự cao cả của suy nghĩ và thiền định. Ông ấy có một bộ râu quai nón, sạch sẽ và tỉa đẹp, và mái tóc dài. Hai bàn tay của ông ấy dài và gầy, và ông ấy có một nụ cười thân thiện, vui vẻ.

“Mặc dù tôi không mặc chiếc áo cà sa, tôi là một khất sĩ, và tôi đã đi khắp mọi vùng đất, nói chuyện với nhiều người và tìm hiểu những người thầy tôn giáo khắp mọi nơi. Như ông thấy, tôi là một người đàn ông già rồi, râu của tôi đã bạc, nhưng tôi đã cố gắng giữ cho quả tim của tôi trẻ trung và cái đầu của tôi được rõ ràng. Tôi đã rời nhà vào lứa tuổi mười lăm để tìm kiếm Thượng đế.” Ông ấy mỉm cười một cách nhẹ nhàng khi nhớ về những hồi tưởng quá khứ. “Việc đó xảy ra cách đây nhiều năm rồi; và mặc dầu tôi đã đọc, thờ cúng, thiền định, tôi đã không tìm được Thượng đế. Tôi đã lắng nghe đây chú ý những người nổi tiếng nhất trong số những người lãnh đạo thiêng liêng mà liên tục nói về Thượng đế – đã lắng nghe họ, không phải một lần, nhưng nhiều lần; tôi đã nhìn ngắm công việc của họ, công việc đổi mới xã hội của họ, không phải như kẻ bề trên, nhưng cùng quả tim rộng mở để thấy sự tốt lành của họ. Tôi không khoan nhượng hay cũng không khoan nhượng. Tôi đã cầu nguyện cùng đám đông, và tôi đã cầu nguyện phía bên trong, một cách yên

lặng, trong cô đơn. Khi là một người trẻ tuổi, tôi muốn trở thành một người đổi mới xã hội, và tôi sẵn lòng xắn tay áo cho những công việc tốt lành; nhưng tôi phát giác rằng những công việc có ý nghĩa chỉ khi nào chúng ở bên trong tổng thể vĩ đại, mà là Thượng đế, và tuy rằng tôi thấy đổi mới xã hội là cần thiết, nó không phải là sự quan tâm chính của tôi.

“Không phải bằng một quả tim khô cứng mà tôi đã lắng nghe ‘những người lãnh đạo của con người’ này, như họ được gọi”, anh ấy tiếp tục; “nhưng Thượng đế của họ không là Thượng đế mà tôi đang tìm kiếm. Thượng đế của họ là hành động; họ giảng đạo, thuyết phục, nhin đói, tổ chức những gặp gỡ chính trị; họ phục vụ như những người đứng đầu của những ủy ban, viết những bài báo, ấn bản những tờ báo, và pha trộn vào sự vĩ đại của mảnh đất này. Họ năng động, nhưng họ không biết được yên lặng. Tôi đã tìm kiếm Thượng đế cùng họ, nhưng đã không tìm được Ngài. Mới đây tên của những người này đã bắt đầu xuất hiện trên báo chí, tôi đang tìm kiếm Thượng đế một mình, trong những hang động và trong những không gian khoáng đạt; nhưng tôi đã không tìm được Ngài.

“Lúc này tôi là một người già, và tôi chỉ còn một vài năm nữa mà thôi. Liệu tôi sẽ tìm được Ngài? Hay Ngài không hiện diện? Tôi không muốn có một quan điểm, hay những tranh cãi ranh mãnh của một cái trí được đánh bóng. Tôi phải biết. Tôi đã lắng nghe ông nhiều lần, ở phía bắc cũng như ở phía nam, và ông không nói về Thượng đế như những người khác nói, ông cũng không ở trong lãnh vực chính trị tôn giáo. Ông giải thích Thượng đế không là gì, nhưng ông không nói Ngài là gì – như nó nên là. Nhưng ông không trao tặng con đường dẫn đến Ngài, và hiểu rõ điều đó thật khó khăn. Tôi đã biết ông từ những ngày ông còn rất trẻ, và tôi thường thắc mắc làm thế nào tất cả điều này lại xảy ra.

Nếu nó đã xảy ra một cách khác, tôi sẽ không hiện diện ở đây. Đây không là một ca tụng. Tôi muốn biết sự thật trước khi tôi rời khỏi thế giới này.”

Ông ấy ngồi im lặng, hai mắt nhắm lại. Quanh ông ấy không có sự khắc nghiệt của ngò vọc, cũng không có sự tàn nhẫn của cay đắng, cũng không có sự cố chấp mà cố gắng trở thành khoan dung. Ông ấy là người mà đã đi đến tận cùng sự tìm kiếm của ông ấy, và vẫn còn muốn biết.

Có một yên lặng lạ lùng trong căn phòng.

Thưa bạn, liệu có khiêm tốn khi chúng ta tìm kiếm? Tìm kiếm không bao giờ được sinh ra từ khiêm tốn, đúng chứ?

“Vậy thì nó được sinh ra từ sự kiêu ngạo?”

Không phải sao? Ham muốn để đạt được, để đến được, là bộ phận của kiêu ngạo mà tự che giấu chính nó trong sự tìm kiếm. Một phương cách phải được tìm ra để tạo ra sự phân phối hợp lý và hiệu quả của những nhu cầu vật chất của con người; và nó sẽ được tìm ra, bởi vì công nghệ sẽ thúc đẩy chúng ta tìm ra nó, hôm nay hay ngày mai. Nhưng ngoại trừ tìm kiếm sự thịnh vượng vật chất của con người, tại sao chúng ta tìm kiếm?

“Từ niên thiếu tôi đã tìm kiếm bởi vì thế giới này chẳng có ý nghĩa bao nhiêu; ý nghĩa của nó có thể được thấy bằng hai mắt trần. Tôi không nói nó là một ảo tưởng, như một số người khác. Thế giới này cũng thực sự như đau khổ và phiền muộn. Ảo tưởng chỉ hiện diện trong cái trí, và uy quyền để sáng chế ảo tưởng có thể kết thúc. Cái trí có thể

được xóa sạch những ô uế của nó bằng hơi thở của từ bi; nhưng xóa sạch cái trí không là tìm được Thượng đế. Tôi đã tìm kiếm Ngài nhưng vẫn chẳng tìm được Ngài.” Đang sống hàng ngày này là một sự việc thoáng chốc, và người ta tìm kiếm sự vĩnh cửu; hay trong giữa tất cả điên rồ này, người ta hy vọng cái gì đó hợp lý, lành mạnh; hay người ta theo đuổi một loại vĩnh cửu cá nhân nào đó; hay người ta đang theo đuổi thành tựu cái gì đó to tát vô hạn hơn sự phong phú của ham muốn thoáng chốc. Lúc này, tất cả tìm kiếm này là một hình thức của kiêu ngạo, đúng chứ? Và làm thế nào bạn biết được sự thật? Liệu bạn có thể công nhận nó, tìm hiểu nó? Liệu nó ở trong sự đo lường của cái trí?

“Liệu Thượng đế sẽ đến với chúng tôi mà không có tìm kiếm Ngài của chúng tôi?”

Tìm kiếm bị giới hạn trong lãnh vực của suy nghĩ; tất cả tìm kiếm và tìm được đều ở trong những biên giới của cái trí, đúng chứ? Cái trí có thể tưởng tượng, phỏng đoán, có thể nghe được sự ồn ào của huyền thuyên riêng của nó, nhưng nó không thể khám phá cái vượt khỏi chính nó. Tìm kiếm của nó bị giới hạn trong không gian của sự đo lường riêng của nó.

“Thế là, tôi chỉ đang đo lường, và không phải thực sự tìm kiếm?”

Tìm kiếm luôn luôn là đo lường, thưa bạn. Không có tìm kiếm nếu cái trí ngừng đo lường, so sánh.

“Ông đang bảo với tôi rằng những năm tìm kiếm của tôi là hão huyền?”

Một người khác không thể nhận xét. Nhưng chuyển động của cái trí mà bắt đầu chuyển hành trình của tìm kiếm mãi mãi ở trong những giới hạn rộng rãi hay chật hẹp của chính nó.

“Tôi đã tìm kiếm để làm yên lặng cái trí, nhưng trong đó cũng không có kết thúc.”

Một cái trí mà đã được làm cho yên lặng không là một cái trí yên lặng. Nó là một cái trí chết rồi. Bất cứ điều gì mà được mang đến một kết thúc bởi sự ép buộc phải bị chinh phục lại và chinh phục lại; không có kết thúc đối với nó. Chỉ cái mà có một kết thúc vượt khỏi tầm với của thời gian.

“Yên lặng phải không được tìm kiếm, hay sao? Chắc chắn, một cái trí lang thang phải được kỷ luật và kiểm soát.”

Liệu yên lặng có thể được tìm kiếm? Liệu nó là một vun quén và tập hợp? Muốn tìm kiếm yên lặng của cái trí, người ta phải biết nó là gì rồi. Và liệu chúng ta biết yên lặng là gì? Chúng ta có lẽ biết nó qua sự diễn tả của một người khác; nhưng liệu nó có thể được diễn tả? Biết chỉ là một quy định bằng từ ngữ, một qui trình của công nhận; và cái gì được công nhận không là yên lặng, mà luôn luôn mới mẻ.

“Tôi đã biết sự yên lặng của những hòn núi và những hang động, và tôi đã gạt đi tất cả những suy nghĩ ngoại trừ suy nghĩ về yên lặng; nhưng tôi không bao giờ biết được yên lặng của cái trí. Ông đã nói một cách thông minh rằng sự phỏng đoán là trống rỗng. Nhưng phải có một tình trạng của yên lặng; và làm thế nào tình trạng đó hiện diện?”

Liệu có một phương pháp để hiện diện cái mà không là sản phẩm của tưởng tượng, cái mà không được sắp xếp vào chung bởi cái trí?

“Không, tôi nghĩ rằng không có. Yên lặng duy nhất mà tôi đã trải nghiệm là cái mà nảy sinh khi cái trí của tôi được đặt hoàn toàn dưới sự kiểm soát; nhưng ông nói rằng đây không là yên lặng. Tôi đã kỷ luật cái trí của tôi phải vâng lời, và chỉ làm hài lòng nó dưới sự cảnh giác nghiêm ngặt; nó đã được đào tạo và được sắc sảo qua tìm hiểu, qua tranh luận, qua thiền định và qua suy nghĩ sâu thẳm; nhưng yên lặng của cái mà ông nói không ở trong lãnh vực trải nghiệm của tôi. Làm thế nào yên lặng đó được trải nghiệm? Tôi sẽ phải làm gì?”

Thưa bạn, người trải nghiệm phải kết thúc cho yên lặng hiện diện. Người trải nghiệm luôn luôn đang tìm kiếm trải nghiệm nhiều hơn; anh ấy muốn có những cảm giác mới, hay lặp lại những cảm giác cũ kỹ; anh ấy khao khát thành tựu chính anh ấy, để là hay trở thành cái gì đó. Người trải nghiệm là người tạo ra động cơ, và chừng nào còn có một động cơ, dù tinh tế, chỉ có đang mua yên lặng; nhưng nó không là yên lặng.

“Vậy thì làm thế nào yên lặng sẽ xảy ra? Nó là một tình cờ của sống? Nó là một quà tặng?”

Chúng ta hãy cùng nhau thâm nhập toàn vấn đề. Chúng ta luôn luôn đang tìm kiếm cái gì đó, và chúng ta sử dụng từ ngữ ‘tìm kiếm’ quá dễ dãi. Sự kiện rằng chúng ta đang tìm kiếm là quan trọng nhất, và không phải cái gì đang được tìm kiếm. Cái gì người ta tìm kiếm là sự chiếu rọi thuộc

ham muốn riêng của người ta. Tìm kiếm không là tiến hành của khám phá; nó là một phản ứng, một qui trình của phủ nhận và khẳng định liên quan đến một ý tưởng được tạo tác bởi cái trí. Muốn tìm kiếm, phải biết trước rồi điều được tìm kiếm. Tương tự như thế, muốn tìm kiếm Thượng đế, hạnh phúc, yên lặng, hay điều gì bạn muốn, là đã biết rồi, đã hình thành hay đã tưởng tượng nó. Tìm kiếm, như nó được gọi, là luôn luôn cho cái gì đó đã được biết. Tìm được là công nhận, và công nhận được đặt nền tảng trên hiểu biết có trước. Qui trình của tìm kiếm này không là tiến hành của khám phá. Cái trí mà đang tìm kiếm đang chờ đợi, đang ao ước, đang ham muốn, và điều gì nó tìm được có thể công nhận được, vì vậy đã biết rồi. Tìm kiếm là hành động của quá khứ. Nhưng tiến hành của khám phá hoàn toàn khác hẳn, nó không giống như tìm kiếm; và nó không là một phản ứng, đối nghịch của tìm kiếm. Hai cái này không liên quan trong bất kỳ cách nào.

“Vậy thì tiến hành của khám phá là gì?”

Nó không thể được diễn tả, nhưng có thể ở trong tiến hành đó nếu có một hiểu rõ về đang tìm kiếm cái gì. Chúng ta tìm kiếm từ bất mãn, bất hạnh, sợ hãi, đúng chứ? Tìm kiếm là một mạng lưới của những hoạt động mà trong đó không có tự do. Mạng lưới này phải được hiểu rõ.

“Ông có ý gì qua từ ngữ hiểu rõ?”

Liệu hiểu rõ không là một tình trạng của cái trí mà trong đó hiểu biết, ký ức, hay công nhận, không vận hành ngay tức khắc hay sao? Muốn hiểu rõ, cái trí phải đứng yên; những hoạt động của hiểu biết phải bật tắt. Bất động này của cái trí xảy ra ngay tức khắc khi người giáo viên hay cha

mẹ muốn hiểu rõ đứa trẻ. Khi có ý định để hiểu rõ, có chú ý mà không có sự xao nhãng của ham muốn để chú ý. Vậy thì cái trí không bị kỷ luật, không bị kiểm soát, không bị tập hợp vào chung để tạo ra bất động. Bất động của nó là tự nhiên khi có ý định để hiểu rõ. Không có nỗ lực, không có xung đột, được đánh dấu trong hiểu rõ. Cùng hiểu rõ ý nghĩa đầy đủ của tìm kiếm, tiến hành của khám phá hiện diện. Nó không thể được tìm kiếm và được tìm ra.

“Bởi vì tôi đã lắng nghe ông đang giải thích, đã có một nhìn ngắm cận kề hơn về cái trí. Lúc này tôi thấy được sự thật của điều gì được gọi là tìm kiếm, và tôi nhận ra rằng có thể không cần tìm kiếm; tuy nhiên tiến hành của khám phá không hiện diện.”

Tại sao nói nó không hiện diện, hay nó hiện diện? Nhận biết sự thật và sự giả dối của tìm kiếm, cái trí không còn bị trói buộc trong bộ máy của tìm kiếm. Có một cảm thấy của được cởi bỏ, một ý thức của giải thoát. Cái trí là bất động; nó không còn tạo ra nỗ lực theo đuổi cái gì đó; nhưng nó không ngủ quên, nó cũng không chờ đợi, mong đợi. Đơn giản là nó chỉ yên lặng, thức dậy. Đó không là như thế hay sao, thưa bạn?

“Làm ơn đừng gọi tôi là ‘thưa bạn’. Tôi là một người đang được hướng dẫn. “Điều gì ông nói có vẻ là sự thật.”

Cái trí thức dậy này là tiến hành của khám phá. Nó không còn đang tìm kiếm từ một động cơ; không có mục tiêu để kiếm được. Cái trí đã không bị làm cho bất động; không có áp lực vào nó để bất động, và thế là nó bất động. Bất động của nó không phải bất động của một chiếc lá mà sẵn sàng

nhảy múa cùng cơn gió kế tiếp; nó không là một vật đùa giỡn của ham muốn.

“Có nhận biết về một chuyển động trong bất động đó.”

Nhận biết này không là bất động, hay sao? Chúng ta đang diễn tả, nhưng không phải như người trải nghiệm thường diễn tả. Người trải nghiệm bị hiện diện qua nhiều nguyên nhân; anh ấy là một kết quả mà luân phiên trở thành nguyên nhân của một kết quả khác. Người trải nghiệm vừa là nguyên nhân lẫn kết quả trong một chuỗi vô tận của những nguyên nhân và những kết quả. Nhận biết sự thật của điều này khiến cho cái trí tự do. Không có tự do trong mạng lưới của nguyên nhân-kết quả. Tự do không là được tự do khỏi mạng lưới, nhưng tự do hiện diện khi mạng lưới không hiện diện. Tự do khỏi cái gì đó không là tự do; nó chỉ là một phản ứng, đối nghịch của ngục tù. Tự do hiện diện khi ngục tù được hiểu rõ. Sự thật không là cái gì đó vĩnh cửu, cố định vì vậy nó không thể được tìm kiếm; sự thật là một đang sống, nó là tiến hành của khám phá.

“Tiến hành đó là Thượng đế. Không có kết thúc để kiếm được và giam cầm. Có tìm kiếm mà không tìm được đã tiếp tục qua tất cả những năm tháng này, đã không mang lại sự cay đắng cho quả tìm, cũng không có tiếc nuối qua những năm tháng đã trải qua này. Chúng tôi được dạy dỗ, chúng tôi không học hành, và thế là có sẵn trong đó sự đau khổ của chúng tôi. Hiểu rõ xóa sạch thời gian và tuổi tác, nó quét sạch sự khác biệt giữa người thầy và người được dạy. Tôi hiểu rõ và cảm thấy vô cùng. Chúng ta sẽ gặp lại.”

Chương 41

‘TẠI SAO NHỮNG KINH THÁNH CHỈ TRÍCH SỰ HAM MUỐN?’

Nó là một trong những thị trấn lớn, mở rộng bừa bãi mà đang tàn phá vùng quê này, và muốn ra khỏi nó chúng tôi phải đi nhiều dặm vô tận dọc theo những con đường gồ ghề, qua những nhà máy, những khu nhà ổ chuột và những kho cất xe lửa, qua những vùng ngoại ô có người ở biệt lập, cho đến khi cuối cùng chúng tôi thấy những hé mở của vùng quê khoáng đạt, nơi bầu trời rộng rãi và cây cối cao và mọc tự do. Một ngày đẹp đẽ, rõ ràng và không quá nóng, bởi vì vừa có mưa – một trong những cơn mưa nhẹ nhàng, êm ả đó mà đã thấm sâu vào quả đất. Bỗng nhiên khi con đường đến đỉnh của một quả đồi, chúng tôi bắt gặp con sông, lấp lánh trong ánh mặt trời khi nó ngoằn ngoèo qua những cánh đồng xanh hướng về biển cả xa xa. Chỉ có vài con thuyền trên con sông, được thiết kế vụng về, cùng những cánh buồm vuông màu đen. Nhiều dặm xa hơn có một cái cầu cho xe lửa và giao thông hàng ngày, nhưng tại nơi này chỉ có một cái cầu phao, mà trên đó giao thông chỉ một chiều một lần, và chúng tôi thấy một hàng dài xe tải, xe bò kéo và xe có động cơ, và hai con lạc đà đang chờ đến lượt của chúng băng qua cầu. Chúng tôi không muốn đi vào cái hàng dài lê thê đó, vì sợ phải chờ đợi lâu vì vậy chúng tôi dùng một con đường khác, rời con

sông đê qua những quả đồi và những cánh đồng cỏ, qua nhiều cái làng, đê đến biển bao la.

Bầu trời trên đầu xanh rực rỡ, và đường chân trời đầy những đám mây trắng khổng lồ, cùng mặt trời buổi sáng chiếu vào chúng. Chúng thật tuyệt vời trong hình thể, và chúng vẫn còn bất động và xa xăm. Bạn không thể đến gần chúng, thậm chí nếu bạn lái xe nhiều dặm về hướng chúng. Hai bên đường cỏ non và xanh tươi. Mùa hè đang đến sẽ biến nó thành màu nâu, và vùng quê sẽ mất đi xanh tươi của nó; nhưng lúc này mọi thứ được làm mới mẻ, và có hân hoan trong đất đai. Con đường khá gồ ghề, với những ổ gà trên nó, và mặc dù người lái xe đã cố tránh nhiều, chúng tôi vẫn bị nảy lên rơi xuống, đầu của chúng tôi hầu như chạm vào trần xe; nhưng động cơ xe đang chạy thật tốt, và không có tiếng lạch cạch trong xe.

Cái trí của người ta nhận biết những cái cây uy nghi, những quả đồi đầy đá, những người dân làng, bầu trời xanh khoáng đãng, nhưng nó cũng ở trong thiền định. Không một suy nghĩ đang khuấy rây nó. Không có vung vẩy của ký ức, không có nỗ lực để bám chặt hay kháng cự, cũng không có bất kỳ thứ gì trong tương lai để kiếm được. Cái trí đang nhận vào mọi thứ, nó mau lẹ hơn hai mắt, và nó không giữ lại cái gì nó nhận được; những đang xảy ra trôi qua nó, như ngọn gió trôi qua giữa những cái cành của một cái cây. Người ta nghe nói chuyện phía sau, và thấy chiếc xe bò kéo và chiếc xe tải đang đến gần, tuy nhiên cái trí hoàn toàn bất động; và chuyển động bên trong bất động đó là nhịp đập của một bắt đầu mới mẻ, một sinh ra mới mẻ. Nhưng cái bắt đầu mới mẻ sẽ không bao giờ cũ kỹ; nó sẽ không bao giờ biết ngày hôm qua và ngày mai. Cái trí không đang trải nghiệm cái mới mẻ: chính nó là cái mới mẻ. Nó không có sự tiếp tục, và vì vậy

không có chết; nó là mới mẻ, không phải được làm mới mẻ. Ngọn lửa không từ những than hồng của ngày hôm qua.

Anh ấy đưa theo người bạn của anh ấy, anh ấy nói, để cho với sự giúp đỡ của người bạn anh ấy có thể hình thành tốt hơn những ý kiến của anh ấy. Cả hai người đều khá kín đáo, và không đưa ra quá nhiều từ ngữ, nhưng họ nói họ biết tiếng Phạn và một số Kinh thánh. Có lẽ trong lứa tuổi bốn mươi của họ, họ vừa vặn và khỏe mạnh cùng bộ đầu đẹp và hai mắt trầm tư.

“Tại sao những quyền kinh thánh lại chỉ trích sự ham muốn?” người cao hơn bắt đầu hỏi. “Trên thực tế dường như mọi người thầy cổ xưa đã chỉ trích nó, đặc biệt ham muốn tình dục, nói rằng nó phải được kiểm soát, được khuất phục. Chắc chắn họ coi tình dục như một cản trở của sống cao cả. Phật đã nói về ham muốn như là nguyên nhân của tất cả đau khổ và giảng thuyết sự kết thúc của nó. Shankara, trong triết lý phức tạp của ông ấy, đã nói rằng ham muốn và thôi thúc tình dục phải được kiềm chế, và trong chừng mực nào đó tất cả những người thầy tôn giáo khác đã khẳng định cùng thái độ. Một số những vị thánh Thiên chúa giáo đã hành hạ thân xác của họ và tự tra tấn chính họ trong nhiều cách khác nhau, trong khi những người khác giữ gìn cơ thể của họ, giống như con lừa hay con ngựa phải được đối xử tốt lành, nhưng được kiểm soát. Chúng tôi đã không đọc nhiều lắm, nhưng như chúng tôi có thể quen thuộc với nó, tất cả những văn chương tôn giáo dường như quả quyết rằng ham muốn phải bị kỷ luật, kiềm chế, khuất phục, và vân vân. Chúng tôi chỉ là những người sơ cơ trong sống tôn giáo, nhưng trong chừng mực nào đó chúng tôi cảm thấy có cái gì đó mất mát trong tất cả điều này, một nở hoa cùng hương thơm. Chúng tôi có lẽ hoàn toàn sai lầm, nhưng chúng tôi không muốn tự thử

nghiệm ngược lại những người thầy vĩ đại, nhưng chúng tôi muốn, nếu chúng tôi được phép, nói về những sự việc này cùng ông. Như chúng tôi có thể hiểu được từ khi đọc những quyển sách của ông, ông đã không bao giờ nói ham muốn phải được kiềm chế hay được khuất phục, nhưng nó phải được hiểu rõ cùng một nhận biết mà trong đó không có chỉ trích hay bênh vực. Mặc dù ông đã giải thích điều này trong những phương cách khác nhau, chúng tôi thấy vô cùng khó khăn để nắm bắt được toàn ý nghĩa của nó, và nói chuyện về nó cùng ông sẽ trợ giúp đáng kể cho chúng tôi.”

Chính xác vấn đề bạn muốn nói chuyện là gì?

“Ham muốn là tự nhiên, đúng chứ, thưa ông?” người còn lại hỏi. “Ham muốn lương thực, ham muốn giấc ngủ, ham muốn một mức độ nào đó của thanh thản, ham muốn tình dục, ham muốn sự thật – trong tất cả những hình thức này, ham muốn là hoàn toàn tự nhiên, và tại sao chúng tôi được bảo rằng nó phải được loại bỏ?”

Gạt đi điều gì bạn đã được bảo, liệu chúng ta có thể thâm nhập sự thật và sự giả dối của ham muốn? Bạn có ý gì qua từ ngữ ham muốn? Không phải định nghĩa bằng tự điển, nhưng ý nghĩa, nội dung của ham muốn là gì? Và sự quan trọng nào bạn trao cho nó?

“Tôi có nhiều ham muốn,” người cao hơn trả lời, “và những ham muốn này thay đổi trong giá trị và sự quan trọng của chúng từng thời điểm một. Có những ham muốn lâu dài cũng như thoáng chốc. Một ham muốn mà tôi có ngày hôm nay có lẽ, vài ngày kế tiếp, không còn nữa, hay mãnh liệt thêm. Thậm chí nếu tôi không còn ham muốn tình dục, có lẽ

tôi vẫn còn ham muốn uy quyền; tôi có lẽ qua tuổi ham muốn tình dục, nhưng ham muốn uy quyền của tôi vẫn còn tiếp tục.”

Đó là như thế. Những ham muốn trẻ con trở thành những ham muốn chín chắn bởi tuổi tác, bởi thói quen, bởi lặp lại. Mục tiêu của ham muốn có lẽ thay đổi khi chúng ta lớn hơn, nhưng ham muốn vẫn còn. Sự thành tựu và sự đau khổ của thất vọng luôn luôn trong lãnh vực của ham muốn, đúng chứ?

Lúc này, liệu có ham muốn nếu không có mục tiêu của ham muốn? Liệu ham muốn và mục tiêu của nó không tách rời? Liệu tôi biết ham muốn chỉ bởi vì mục tiêu? Chúng ta hãy khám phá.

Tôi thấy một cây bút mới, và bởi vì cây bút của tôi không đẹp bằng, tôi muốn cây bút mới đó; vì vậy một qui trình của ham muốn bắt đầu khởi động, một chuỗi những phản ứng, cho đến khi tôi nhận được, hay không nhận được, cái gì tôi muốn. Một mục tiêu bắt vào mắt, và sau đó hiện diện một cảm thấy của muốn hay không muốn. Trong qui trình này ‘cái tôi’ chen vào tại điểm nào?

“Đó là một câu hỏi hay.”

Liệu ‘cái tôi’ hiện diện trước cảm thấy của ham muốn, hay liệu nó nảy sinh cùng cảm thấy đó? Bạn thấy mục tiêu nào đó, như là một cây bút mới, và nhiều phản ứng đang khởi động mà hoàn toàn bình thường; nhưng cùng chúng xuất hiện sự ham muốn phải sở hữu cây bút, và sau đó bắt đầu một chuỗi của những phản ứng khác mà mang vào ‘cái tôi’ mà nói, ‘Tôi phải có nó’. Thế là ‘cái tôi’ được sắp xếp vào chung bởi cảm thấy hay ham muốn mà nảy sinh qua phản ứng tự

nhiên của đang thấy. Nếu không có đang thấy, đang nhận biết, đang ham muốn, liệu có một ‘cái tôi’ như một thực thể cô lập, tách rời? Hay toàn qui trình này của đang thấy, đang có một cảm giác, đang ham muốn, cấu thành ‘cái tôi’?

“Ông có ý, thưa ông, ‘cái tôi’ không hiện diện ở đó đầu tiên, đúng chứ? Nó không là ‘cái tôi’ nhận biết và sau đó ham muốn hay sao?” người thấp hơn hỏi.

Bạn nói gì? ‘Cái tôi’ không tự tách rời chính anh ấy chỉ trong qui trình của đang nhận biết và đang ham muốn, hay sao? Trước khi qui trình này bắt đầu, liệu có một ‘cái tôi’ như một thực thể tách rời?

“Thật khó khăn để nghĩ về ‘cái tôi’ như chỉ là kết quả của một qui trình tâm lý hệ thần kinh cơ thể nào đó, bởi vì điều này nghe ra rất vật chất, và nó phản kháng lại truyền thống cùng tất cả những thói quen suy nghĩ của chúng tôi, mà nói rằng ‘cái tôi’, người quan sát, hiện diện ở đó trước, và không phải rằng anh ấy đã được ‘sắp xếp vào chung’. Nhưng bất chấp truyền thống và những quyền sách thiêng liêng, và khuynh hướng đang bị lay động riêng của tôi để tin tưởng chúng, tôi thấy điều gì ông nói là một sự thật.”

Không phải điều gì người khác nói mà tạo ra nhận biết một sự thật, nhưng sự quan sát hiệp thông riêng của bạn và sự rõ ràng của suy nghĩ; đó không là như thế hay sao?

“Dĩ nhiên,” người cao hơn trả lời. “Lúc đầu tôi có lẽ nhầm lẫn một sợi dây cho một con rắn, nhưng khoảnh khắc tôi thấy vật đó một cách rõ ràng, không có sai lầm, không có suy nghĩ ao ước về nó nữa.”

Nếu mấu chốt đó được rõ ràng, chúng ta sẽ tiếp tục câu hỏi của kiểm chế hay khuất phục sự ham muốn? Lúc này, vấn đề là gì?

“Ham muốn luôn luôn hiện diện ở đó, thỉnh thoảng nóng bỏng một cách cuồng nhiệt, và thỉnh thoảng ngủ yên nhưng sẵn sàng sống lại; và vấn đề là, người ta sẽ làm gì với nó? Khi ham muốn ngủ yên, toàn thân tâm của tôi khá yên lặng, nhưng khi nó thức giấc, tôi rất bức dọc, tôi trở nên náo động, sôi nổi, cho đến khi ham muốn đặc biệt đó được thỏa mãn. Sau đó tôi lại tương đối bình thản – chỉ để có ham muốn bắt đầu lại, có lẽ với một mục tiêu khác. Nó giống như nước dưới áp lực, và dù bạn xây cái đập cao như thế nào, nó luôn luôn đang luồn qua những kẽ nứt, chun qua đáy, hay tràn qua đỉnh. Tôi không thể làm gì cả ngoại trừ tự hành hạ mình, cố gắng thoát khỏi ham muốn, nhưng đến tận cùng của những nỗ lực tốt nhất của tôi, ham muốn vẫn còn ở đó, mỉm cười hay nhăn nhó. Làm thế nào tôi được tự do khỏi nó?”

Bạn đang cố gắng kiểm chế, khuất phục sự ham muốn, đúng chứ? Bạn muốn thuần hóa nó, gây mê nó, khiến cho nó được kính trọng? Ngoại trừ quan điểm từ những quyển sách, những lý tưởng và những đạo sư, bạn cảm thấy gì về ham muốn? Sự thôi thúc của bạn là gì? Bạn suy nghĩ gì?

“Ham muốn là tự nhiên, đúng chứ, thưa ông?” người thấp hơn hỏi.

Bạn có ý gì qua từ ngữ tự nhiên.

“Đói khát, tình dục, mong muốn thoải mái và an toàn – tất cả điều này là ham muốn, và dường như nó khôn ngoan

và bình thường một cách lành mạnh. Rốt cuộc, chúng ta được hình thành như thế.”

Nếu nó bình thường như thế, tại sao bạn lại bận tâm bởi nó?

“Vấn đề là, không chỉ một ham muốn, nhưng nhiều ham muốn mâu thuẫn, tất cả đang thu hút trong những phương hướng khác nhau; tôi bị xé nát phía bên trong. Hai hay ba ham muốn quan trọng hơn, và chúng sẽ thắng thế những ham muốn mâu thuẫn ít hơn; nhưng thậm chí giữa những ham muốn chính yếu này cũng có một mâu thuẫn. Chính là mâu thuẫn này, cùng những căng thẳng và những áp lực của nó, mới gây ra đau khổ.”

Và để vượt qua đau khổ này, bạn được bảo bạn phải kiểm soát, kiềm chế hay khuất phục sự ham muốn. Đó không là như thế hay sao? Nếu sự thành tựu của ham muốn được tạo ra chỉ có vui thú và không có đau khổ, bạn sẽ vui vẻ đi theo cùng nó, đúng chứ?

“Chắc chắn,” người cao hơn chen vào. “Nhưng luôn luôn có đau khổ và sợ hãi, và đây là điều gì chúng tôi muốn loại bỏ.”

Vâng, mọi người đều muốn, và đó là lý do tại sao toàn cấu trúc và nền tảng của suy nghĩ của chúng ta tiếp tục với những vui thú trong khi lẫn tránh đau khổ của ham muốn. Đây cũng không là điều gì bạn đang theo đuổi, hay sao?

“Tôi e rằng đúng là như vậy.”

Đấu tranh này giữa những vui thú của ham muốn và đau khổ mà cũng đến cùng nó là sự xung đột của phân hai. Không có gì phải nghi ngờ về nó. Ham muốn tìm kiếm sự thành tựu, và cái bóng của thành tựu là thất vọng. Chúng ta không thú nhận điều đó, vì vậy tất cả chúng ta theo đuổi sự thành tựu, hy vọng rằng không bao giờ bị thất vọng; nhưng hai cái này không thể tách rời.

“Không bao giờ có thể có sự thành tựu mà không có đau khổ của thất vọng?”

Bạn không biết à? Bạn đã không trải nghiệm vui thú thoáng chốc của thành tựu, và nó không luôn luôn luôn được theo sau bởi lo âu, đau khổ hay sao?

“Tôi đã nhận thấy điều đó, nhưng trong cách này hay cách khác người ta cố gắng vượt qua đau khổ.”

Và bạn đã thành công?

“Không, nhưng người ta luôn luôn hy vọng.”

Làm thế nào phòng vệ chống lại đau khổ như thế là quan tâm chính của bạn suốt sống; vì vậy bạn bắt đầu kỷ luật ham muốn; bạn nói, “Đây là ham muốn đúng đắn, và kia là sai trái, vô đạo đức.” Bạn vun quén ham muốn lý tưởng, cái gì nên là, trong khi bị trói buộc trong cái gì không nên là. Cái gì không nên là là sự kiện thực sự, và cái gì nên là không có thực tế ngoại trừ như một biểu tượng tưởng tượng. Đây là như thế, đúng chứ?

“Nhưng dù tưởng tượng đến chừng nào, những lý tưởng không cần thiết, hay sao?” người thấp hơn hỏi. “Chúng giúp chúng tôi loại bỏ được đau khổ.”

Như thế à? Những lý tưởng của bạn đã giúp đỡ bạn được tự do khỏi đau khổ, hay chúng chỉ giúp đỡ bạn tiếp tục vui thú trong khi tự nói một cách lý tưởng cho chính bạn rằng bạn không nên? Vì vậy đau khổ và vui thú của ham muốn tiếp tục. Thật ra bạn không muốn được tự do khỏi cả hai; bạn muốn trôi dạt cùng đau khổ và vui thú của ham muốn, trong khi đó lại nói về những lý tưởng và tất cả chuyện vô lý đó.

“Ông hoàn toàn đúng, thưa ông,” anh ấy thú nhận.

Chúng ta hãy thâm nhập từ đó. Ham muốn sẽ không bị phân chia như vui thú và đau khổ, hay như ham muốn đúng đắn và ham muốn sai lầm. Chỉ có ham muốn mà hiện diện dưới những hình thức khác nhau, cùng những mục tiêu khác nhau. Nếu bạn không hiểu rõ điều này, bạn chỉ đang đấu tranh để vượt qua những mâu thuẫn mà chính là bản chất của ham muốn.

“Vậy thì liệu có một ham muốn trung tâm mà phải được khuất phục, một ham muốn mà từ đó tất cả những ham muốn khác được sinh ra?” Người cao hơn hỏi.

Bạn có ý ham muốn cho an toàn?

“Tôi đang suy nghĩ về điều đó; nhưng cũng có ham muốn tình dục, và nhiều ham muốn khác.”

Liệu có một ham muốn trung tâm mà từ đó những ham muốn khác được sinh ra giống như quá nhiều đứa trẻ, hay liệu ham muốn chỉ thay đổi mục tiêu thành tựu của nó từ lần này sang lần khác, từ không chín chắn sang chín chắn? Có ham muốn để sở hữu, để đam mê, để thành công, để được an toàn cả bên trong lẫn bên ngoài, và vân vân. Ham muốn luôn lách qua sự suy nghĩ và hành động, qua sống tạm gọi là tinh thần cũng như tâm thường, đúng chứ?

Họ im lặng một lúc.

“Chúng tôi không thể suy nghĩ thêm được nữa,” người thấp hơn nói. “Chúng tôi bị tê liệt.”

Nếu bạn kiểm chế ham muốn, nó sẽ xuất hiện lại trong một hình thức khác, đúng chứ? Kiểm soát ham muốn là thu hẹp nó và tự cho mình là trung tâm; kỷ luật nó là xây dựng một bức tường kháng cự, mà luôn luôn bị đổ vỡ – dĩ nhiên, nếu không bạn sẽ trở thành loạn thần kinh, bị cố định trong một khuôn mẫu của ham muốn. Nhượng bộ ham muốn là một hành động của ý muốn; nhưng ý muốn là cốt lõi của sự tập trung của ham muốn, và khi một hình thức của ham muốn thống trị một hình thức ham muốn khác, bạn quay lại khuôn mẫu cũ kỹ của đấu tranh của bạn.

Kiểm soát, kỷ luật, kiểm chế, đè nén – tất cả nó đều dính dáng một loại nỗ lực nào đó, và nỗ lực như thế vẫn còn trong lãnh vực của phân hai, của ham muốn ‘đúng đắn’ và ‘sai lầm’. Lười biếng có lẽ được khuất phục bởi một hành động của ý muốn, nhưng sự tầm thường của cái trí vẫn còn. Một cái trí tầm thường có thể rất năng động, và thông thường nó năng động, vì vậy gây ra manh mẫn và đau khổ cho chính nó và cho những người khác. Vì vậy dù một cái trí tầm thường có lẽ đấu tranh để khuất phục ham muốn nhiều đến

chùng nào, nó sẽ tiếp tục là một cái trí tâm thường. Tất cả điều này rõ ràng, đúng chứ?

Họ nhìn lẫn nhau.

“Tôi nghĩ như thế,” người cao hơn trả lời. “Nhưng làm ơn thâm nhập thêm chút nữa, thưa ông, và đừng nhồi nhét những câu nói bằng những ý tưởng.”

Giống như hơi nước, ham muốn là năng lượng, đúng chứ? Và bởi vì hơi nước có thể được hướng dẫn để chạy mọi loại máy móc, hoặc là có ích hoặc là hủy diệt, vì vậy ham muốn có thể dần dần tan biến, hay nó có thể được sử dụng để hiểu rõ mà không có bất kỳ người sử dụng của năng lượng kinh ngạc đó. Nếu có một người sử dụng nó, dù là một người hay nhiều người, cá thể hay tập thể, mà là truyền thống, vậy thì rắc rối bắt đầu; vậy thì có vòng tròn khép kín của đau khổ và vui thú.

“Nếu không cá nhân cũng không tập thể sử dụng năng lượng đó, vậy thì ai sử dụng nó?”

Đó không là một câu hỏi sai lầm khi bạn đưa ra hay sao? Một câu hỏi sai lầm sẽ có một đáp án sai lầm, nhưng một câu hỏi đúng đắn có lẽ mở cánh cửa đến hiểu rõ. Chỉ có năng lượng; không có câu hỏi ai sẽ sử dụng nó. Không phải rằng năng lượng đó, nhưng người sử dụng nó, mà duy trì sự hoang mang và sự mâu thuẫn của đau khổ và vui thú. Người sử dụng, như một người và như nhiều người, nói, “Đây là đúng đắn và kia là sai lầm, đây là tốt lành và kia là xấu xa”, vì vậy duy trì sự xung đột của phân hai. Anh ấy là người tạo tác ranh mãnh thực sự, tác giả của đau khổ. Liệu người sử dụng năng lượng được gọi là ham muốn đó có thể không còn

hiện diện? Liệu người nhìn ngắm có thể không là một người điều hành, một thực thể tách rời đang khẳng định truyền thống này hay truyền thống khác, và là chính năng lượng đó?

“Điều đó không quá khó khăn, hay sao?”

Đó là mấu chốt duy nhất, và không phải làm thế nào để kiểm soát, kỷ luật, hay khuất phục sự ham muốn. Khi bạn bắt đầu hiểu rõ điều này, ham muốn có một ý nghĩa hoàn toàn khác hẳn; lúc này nó là sự tinh khiết của sáng tạo, chuyển động của sự thật. Nhưng chỉ lặp lại rằng ham muốn là tối thượng, và vân vân, không những vô dụng, nhưng dứt khoát còn gây nguy hiểm, bởi vì nó hành động như một ru ngủ, một kéo lê để làm yên lặng cái trí tầm thường.

“Nhưng làm thế nào người sử dụng của sự ham muốn kết thúc?”

Nếu câu hỏi “Làm thế nào?” phản ánh sự tìm kiếm một phương pháp, vậy thì người sử dụng của ham muốn sẽ chỉ được sắp xếp vào chung trong một hình thức khác. Điều gì quan trọng là kết thúc người sử dụng, không phải làm thế nào để kết thúc người sử dụng. Không có ‘làm thế nào’. Chỉ có hiểu rõ, thôi thúc mới phá tan cái cũ kỹ.

Chương 42

‘LIÊU CHÍNH TRI CÓ THỂ ĐƯỢC TINH THẦN HÓA?’

Ra khỏi cái cầu là biển cả, xanh và xa xôi. Có những bãi cát vàng dọc theo bờ biển uốn khúc, và những cánh rừng dừa trải rộng. Người dân thành phố đến đây trong những chiếc xe hơi của họ cùng những đứa trẻ ăn mặc sang trọng, mà la hét đầy hân hoan của được giải phóng khỏi những ngôi nhà chật hẹp và những đường sá tấp tểnh của chúng.

Vào sáng sớm, ngay trước khi mặt trời ló dạng từ biển, khi những hạt sương còn nặng nề trên mặt đất và những vì sao còn nhìn thấy được, nơi này đẹp lắm. Bạn có thể ngồi ở đây một mình, cùng thế giới của yên lặng mãnh liệt, tất cả quanh bạn. Biển náo động và tối sẫm, tạo nên sự hung tợn bởi mặt trăng, những con sóng của nó gặm thét cuộn vào bờ bằng một cuồng nộ. Nhưng bất kể tiếng âm âm sâu thẳm của biển cả, mọi thứ yên lặng lạ lùng; không có gió và chim chóc vẫn còn đang ngủ. Cái trí của bạn đã mất đi nhịp đập của nó để lang thang trên bộ mặt của quả đất, để chuyển động giữa những đất đai quen thuộc, cổ xưa, để tiếp tục một độc thoại yên lặng. Bỗng nhiên và không mong đợi, tất cả năng lượng khủng khiếp đó đang tập hợp cùng nhau, đang tự thân gom chính nó, nhưng không phí phạm chính nó trong sự chuyển động. Có sự chuyển động chỉ với người trải nghiệm, người

đang tìm kiếm, đang kiếm được, đang mất đi. Đang tập hợp cùng nhau của năng lượng này, được tự do khỏi những áp lực và những ảnh hưởng của sự ham muốn, dù được làm yếu ớt hay mạnh mẽ hơn, đã sáng tạo sự yên lặng hoàn toàn phía bên trong. Cái trí của bạn hoàn toàn được thấp sáng, mà không có bất kỳ cái bóng nào, và không tỏa ra bất kỳ cái bóng nào. Vì sao mai rất rõ ràng, cố định và không nhấp nháy, và có một ánh sáng rực rỡ trong bầu trời phía đông. Cái trí của bạn đã bất động hoàn toàn; nó không bị tê liệt, nhưng ánh sáng của bất động phía bên trong đó đã trở thành hành động trong chính nó, mà không còn những từ ngữ và những hình ảnh của cái trí. Ánh sáng của nó không có một trung tâm, người tạo tác cái bóng; chỉ có ánh sáng.

Vì sao mai đang phai lạt, và chẳng mấy chốc một đường vành vàng rực đang lộ dạng xa khỏi những dòng nước náo động. Khấp đất đai những cái bóng đang từ từ tỏa ra. Mọi thứ đang thức dậy, và một cơn gió nhẹ đang đến từ phương bắc. Bạn đi theo con đường nhỏ bên cạnh bờ sông và nhập vào con đường chính. Tại tiếng đồng hồ đó chẳng có bao nhiêu người trên nó, một hay hai người đang thực hiện chuyến đi hàng ngày của họ; hầu như không có những chiếc xe hơi, và mọi thứ hầu như yên lặng. Con đường đi ngang qua một cái làng đang ngái ngủ, nơi hai em nhỏ đang sử dụng vỉa hè như nhà vệ sinh của chúng, đang cười đùa và đang nói chuyện không dứt, không nhận biết người đi ngang qua. Một con dê đang nằm dài giữa đường, và một chiếc xe hơi đi vòng qua nó. Hơi xa khỏi cái làng, bạn đi qua một cái cổng vào một cái vườn được giữ gìn cẩn thận, nơi có những bông hoa rực rỡ và một ao vuông cùng nhiều hoa huệ tây trong nó. Lúc này những cái bóng sâu thẳm nhưng vẫn còn sương mai trên cỏ.

Anh ấy là một người trung niên đến từ ngôi làng, và là một luật sư thuộc loại nào đó. Anh ấy không làm việc cực nhọc lắm, anh ấy nói, bởi vì anh ấy có một ít tài sản và anh ấy có thể cho một số thời gian của anh ấy vào những việc khác. Lúc này anh ấy đang viết một quyển sách về những điều kiện xã hội trong quốc gia này. Anh ấy đã gặp gỡ một số người nổi tiếng trong chính quyền, và đã tham gia phong trào mới nhất của cải cách đất đai, đi bộ cùng những người khác từ làng này sang làng khác. Sự nhiệt thành của anh ấy rất phi thường khi anh ấy nói về đổi mới xã hội và chính trị, và toàn âm điệu giọng nói thay đổi. Nó trở nên khẩn thiết vô cùng, phấn khích; đầu của anh ấy ngẩng cao, một cái nhìn hung hăng thoáng hiện trên hai mắt anh ấy, và dáng điệu có khuynh hướng nỗ lực nhiều. Anh ấy hoàn toàn không nhận biết tất cả điều này. Những từ ngữ và những con số thống kê đến với anh ấy thật dễ dàng, và dường như anh ấy tập hợp sức mạnh khi nói chuyện. Bởi vì người ta lắng nghe mà không ngắt ngang dòng chảy của những giải thích và những đánh giá của anh ấy, bỗng nhiên anh ấy nhận ra anh ấy ở nơi nào, và ngưng ngưng ngưng lại.

“Tôi luôn luôn phấn khởi khi nói về chính trị và đổi mới xã hội; tôi không thể ngăn được nó. Nó là máu huyết của tôi. Dường như nó cũng như vậy với tất cả chúng tôi, ít nhất trong thế hệ này: chính trị ở trong máu huyết của chúng tôi. Ngay khi người ta rời đại học, giáo dục của chúng tôi tiếp tục phần lớn qua báo chí, mà hầu hết đều hiến dâng cho chính trị. Tôi cảm thấy rằng một lượng khổng lồ của sự tốt lành có thể được thực hiện qua chính trị, và đó là lý do tại sao tôi đã hiến dâng nhiều thời gian của tôi cho nó. Tôi cũng ưa thích nó; có sự phấn khởi trong nó.”

Bởi vì có trong nhậu nhẹt, trong tình dục, trong ăn uống, trong hung tợn và vân vân. Sự phấn khởi trong bất kỳ hình thức nào, trao tặng chúng ta một ý nghĩa của đang sống, và thậm chí chúng ta còn đòi hỏi nó trong tôn giáo.

“Ông nghĩ nó là sai lầm?”

Bạn nghĩ gì? Hận thù và chiến tranh công hiến sự phấn khởi to tát, đúng chứ?

“Theo cá nhân, tôi không coi thường chính trị,” anh ấy tiếp tục, lơ là câu hỏi; đối với tôi nó là một vấn đề rất nghiêm túc, bởi vì tôi cảm thấy nó là một dụng cụ tuyệt vời để tạo ra những đổi mới cần thiết. Hành động chính trị có sản sinh ra những kết quả, và không quá xa trong tương lai, vì vậy dứt khoát trong nó có một hy vọng cho một con người bình thường. Có vẻ hầu hết những người tôn giáo không nhận ra sự quan trọng của hành động chính trị, mà tôi nghĩ là một đáng thương vô cùng; bởi vì, như một trong những người lãnh đạo của chúng tôi đã nói, chính trị phải được tinh thần hóa. Ông đồng ý điều này, đúng chứ?”

Một người tôn giáo thực sự không quan tâm đến chính trị; đối với anh ấy chỉ có hành động, một hành động tôn giáo tổng thể, và không phải những hoạt động phân chia mà được gọi là chính trị và xã hội.

“Liệu ông phản đối việc đưa tôn giáo vào chính trị?”

Phản đối chỉ nuôi dưỡng hận thù, đúng chứ? Chúng ta hãy thâm nhập chúng ta có ý gì qua từ ngữ tôn giáo. Nhưng trước hết, bạn có ý gì qua từ ngữ chính trị?

“Toàn thủ tục lập pháp: công lý, lên kế hoạch cho sự thịnh vượng của chính thể, bảo đảm cơ hội bình đẳng cho tất cả công dân của nó, và vân vân. Nó là chức năng của chính phủ phải cai trị một cách khôn ngoan và ngăn cản sự hỗn loạn.”

Chắc chắn, đổi mới thuộc mọi loại cũng là một chức năng của chính phủ; nó không nên cho phép những tưởng tượng và những hảo huyền, được gọi là những lý tưởng, của những cá thể mạnh mẽ và những nhóm người của chúng, bởi vì điều này dẫn đến sự phân chia của chính thể. Trong một hệ thống nhiều đảng hay hai đảng, những người đổi mới nên làm việc hoặc qua chính phủ, hoặc như bộ phận của phe đối nghịch. Tại sao chúng ta cần những người đổi mới xã hội?

“Nếu không có họ, nhiều đổi mới đã được thành tựu sẽ không bao giờ hiện diện. Những người đổi mới phải cần thiết bởi vì họ thúc đẩy chính phủ. Họ có tầm nhìn to tát hơn người chính trị trung bình và qua sự mẩu mực của họ, họ thúc ép chính phủ tạo ra những đổi mới được cần đến, hay thay đổi chính sách của nó. Nhịn đổi là một trong những phương tiện được chấp nhận bởi những người đổi mới thiêng liêng để thúc đẩy chính phủ tuân theo những lời khuyên của họ.”

Mà là một loại hối lộ, đúng chứ?

“Có lẽ; nhưng nó áp lực chính phủ phải suy nghĩ và thậm chí thực hiện những đổi mới cần thiết.”

Người đổi mới thiêng liêng có lẽ sai lầm, và thường thường anh ấy sai lầm khi anh ấy dính dáng vào chính trị.

Bởi vì anh ấy có một ảnh hưởng nào đó với công chúng, chính phủ có lẽ nhượng bộ những đòi hỏi của anh ấy – thỉnh thoảng với những kết quả thảm khốc, như mới đây đã cho thấy. Bởi vì đổi mới thuộc mọi loại, qua những hình thức khác nhau của luật pháp, là chức năng cốt lõi của một chính thể thông minh, nhân đạo, tại sao những vị thánh có đầu óc chính trị này không tham gia chính phủ, hay tạo ra một đảng phái chính trị khác? Liệu có phải rằng họ muốn đùa giỡn chính trị, và tuy nhiên lại lánh xa nó?

“Tôi nghĩ họ muốn tinh thần hóa chính trị.”

Liệu có khi nào chính trị có thể được tinh thần hóa? Chính trị liên quan xã hội, mà luôn luôn xung đột với chính nó, luôn luôn đang thoái hóa. Sự liên hệ lẫn nhau của những con người cấu thành xã hội, và sự liên hệ đó thực sự được đặt nền tảng trên tham vọng, thất vọng, ganh tị. Xã hội không biết từ bi. Từ bi là hành động của cá thể tổng thể và hiệp thông.

Lúc này, mỗi người trong những người đổi mới tôn giáo chính trị này khẳng định rằng con đường của anh ấy là là con đường dẫn đến sự cứu rỗi, đúng chứ?

“Hầu hết họ đều như thế, nhưng có một ít người không khẳng định lắm.”

Liệu có lẽ tất cả họ không bị sai lầm vô cùng, không bị trói buộc trong tình trạng bị quy định riêng của họ với thành kiến mạnh mẽ và những cố chấp truyền thống, hay sao? Liệu không có một khuynh hướng cho mỗi vị thánh lãnh đạo chính trị, cùng nhóm người theo sau anh ấy, để tạo ra

một phân chia thêm nữa và một mắt hợp nhất thêm nữa của chính thể, hay sao?

“Nhưng liệu đó không là một liều lĩnh mà chúng tôi phải chấp nhận hay sao? Liệu sự hợp nhất có thể được tạo ra chỉ qua lập pháp?”

Dĩ nhiên không, có một hao hao giống nhau của sự hợp nhất, sự theo sau phía bên ngoài của một khuôn mẫu chung, thuộc xã hội hay chính trị, nhưng sự hợp nhất của con người không bao giờ có thể được tạo ra qua lập pháp, dù được sáng suốt đến chừng nào. Nơi nào có tình bằng hữu, từ bi, tổ chức của công lý là không cần thiết; và qua tổ chức của công lý, từ bi không nhất thiết phải hiện diện. Trái lại, có lẽ nó xóa sạch từ bi. Nhưng đó là một vấn đề khác.

Như tôi đang nói, tại sao những người thánh chính trị này không tham gia chính phủ, hay thành lập một đảng phái để thực hiện những chính sách của họ? Nhu cầu của những người đổi mới này là gì, bên ngoài lãnh vực chính trị?

“Họ có nhiều uy quyền phía bên ngoài của quốc hội hơn là họ có bên trong; họ hành động như roi vọt đạo đức đối với chính phủ. Họ có phân chia con người đến mức độ nào đó, nó là thực sự, nhưng đó là một tội lỗi cần thiết mà từ đó cái tốt lành có thể hiện diện.”

Vấn đề còn sâu thẳm hơn điều đó nhiều, đúng chứ? Những đổi mới chính trị, kinh tế, xã hội chắc chắn là cần thiết; nhưng nếu chúng ta không bắt đầu hiểu rõ vấn đề to tát hơn, mà là tổng thể của con người và hành động tổng thể của anh ấy, những đổi mới như thế chỉ nuôi dưỡng sự ranh mãnh

thêm nữa, vẫn còn cần đến những đôi mới nhiều hơn nữa, trong một chuỗi vô tận mà con người bị giam cầm trong đó.

Lúc này liệu không có những thôi thúc sâu thẳm hơn mà đang thúc đẩy những người lãnh đạo chính trị này để hành động như họ làm, hay sao? Lãnh đạo hàm ý uy quyền, uy quyền để gây ảnh hưởng, hướng dẫn, thống trị, và một cách tinh tế hay khẳng định, những người lãnh đạo này là những người tìm kiếm uy quyền. Uy quyền trong bất kỳ hình thức nào đều xấu xa, và chắc chắn nó sẽ dẫn đến thảm họa. Hầu hết mọi người đều muốn được hướng dẫn, và được chỉ bảo phải làm gì, và trong sự hoang mang của họ khiến cho những người lãnh đạo hiện diện, mà cũng hoang mang như chính họ.

“Nhưng tại sao ông nói rằng những người lãnh đạo của tôi đang tìm kiếm uy quyền?” ông ấy hỏi một cách khá nghi ngờ. “Họ là những con người được kính trọng nhiều bởi ý định tốt lành và hành vi tốt lành.”

Những người được kính trọng là những người truyền thống; họ tuân theo truyền thống, rộng rãi hay chật hẹp, được thừa nhận hay không được thừa nhận. Những người được kính trọng luôn luôn có uy quyền của quyền sách, của quá khứ. Một cách có ý thức có lẽ họ không tìm kiếm uy quyền, nhưng uy quyền đến với họ qua vị trí của họ, những hoạt động của họ, và vân vân; và họ bị thúc đẩy bởi uy quyền này. Khiên tôn không có trong họ. Họ là những người lãnh đạo, họ có những người theo sau. Anh ấy người mà theo sau một người khác, dù là vị thánh vĩ đại nhất hay người thầy nơi góc đường, tại cốt lõi không là người tôn giáo.

“Tôi thấy điều gì ông có ý, thưa ông; nhưng tại sao những con người này tìm kiếm uy quyền?” anh ấy hỏi một cách khẩn thiết hơn.

Tại sao bạn tìm kiếm uy quyền? Có uy quyền trên một người hay trên hàng ngàn người, cho một vui thú sở hữu mãnh liệt, đúng chứ? Có một cảm thấy vui thú của tự quan trọng, của hiện diện trong một vị trí uy quyền.

“Vâng, tôi biết điều đó rất rõ, tôi cảm thấy ý thức vui thú của uy quyền khi tôi được tư vấn về những vấn đề luật pháp, hay chính trị.”

Tại sao chúng ta tìm kiếm và cố gắng duy trì ý thức phân khởi này của uy quyền?

“Nó đến tự nhiên đến độ dường như nó đã được sinh sẵn trong chúng tôi.”

Một giải thích như thế khóa chặt sự thâm nhập sâu thẳm hơn và sâu thẳm hơn, đúng chứ? Nếu bạn muốn khám phá sự thật của vấn đề, bạn không được thỏa mãn bởi những giải thích, dù hợp lý và hài lòng ra sao.

Tại sao chúng ta muốn là những người lãnh đạo? Phải có sự công nhận với mục đích để cảm thấy quan trọng; nếu chúng ta không được công nhận, sự quan trọng như thế không có ý nghĩa gì cả. Sự công nhận là toàn qui trình của lãnh đạo. Không chỉ người lãnh đạo kiếm được sự quan trọng, nhưng còn cả người theo sau. Bằng cách khẳng định rằng anh ấy phụ thuộc vào một phong trào như thế, được hướng dẫn bởi những người lãnh đạo như thế, người theo sau

trở thành người nào đó. Bạn không thấy đây là sự thật hay sao?

“Tôi nghĩ rằng tôi thấy.”

Giống như với người theo sau, người lãnh đạo cũng thế. Do bởi trống rỗng, thiếu thốn trong chính chúng ta, chúng ta tiến tới để lấp đầy sự trống rỗng đó bằng một ý thức của sở hữu, uy quyền, vị trí, hay bằng hiểu biết, những học thuyết gây thỏa mãn, và vân vân; chúng ta nhét đầy nó cùng những sự việc của cái trí. Qui trình của nhét đầy, của tẩu thoát, của trở thành, dù nhận biết được hay không, là mạng lưới của cái tôi; nó là cái ngã, ‘cái tôi’, thực thể mà đã tự đồng hóa chính nó cùng một học thuyết, cùng đối mới, cùng một khuôn mẫu nào đó của hành động. Trong qui trình đang trở thành này, mà là tự thành tựu, luôn luôn có cái bóng của thất vọng. Nếu sự kiện này không được hiểu rõ thăm thẳm, để cho cái trí được tự do khỏi hành động của tự thành tựu, sẽ luôn luôn có sự xấu xa của uy quyền này, cùng những nhân hiệu khác nhau của sự kính trọng kèm theo nó.

“Nếu tôi được phép hỏi, khi chính ông từ chối, cách đây nhiều năm, để tiếp tục như người đứng đầu của một tổ chức tôn giáo, liệu ông đã suy nghĩ về tất cả điều này? Lúc đó ông còn quá trẻ, và làm thế nào nó đã xảy ra rằng ông có thể thực hiện điều này?”

Người ta có một thấu triệt, một cảm thấy mang máng, về điều gì là đúng đắn, người ta thực hiện nó, mà không suy nghĩ về những kết cục. Sau đó giải thích có lý luận hiện diện; và bởi vì hành động là sự thật, những lý do sẽ được thỏa đáng và thực sự. Nhưng lại nữa đó là một vấn đề khác. Chúng ta

đang nói về những làm việc phía bên trong của những người lãnh đạo và những người theo sau.

Người mà tìm kiếm uy quyền, hay chấp nhận uy quyền trong bất kỳ hình thức nào, tại căn bản không là người tôn giáo. Anh ấy có lẽ tìm kiếm uy quyền qua khổ hạnh, qua tự kỷ luật và tự phủ nhận, mà được gọi là đạo đức, hay qua sự giải thích những quyển sách thiêng liêng; nhưng một người như thế không biết được ý nghĩa mãnh liệt của cái có lẽ được gọi là tôn giáo.

“Vậy thì tôn giáo là gì? Lúc này tôi thấy rõ ràng rằng chính trị không thể được tinh thần hóa, nhưng rằng nó có ý nghĩa hiển nhiên nào đó trong nơi chỗ thích hợp của nó, mà gồm cả thế giới của đời mới; và quanh thế giới đó tôi vẫn còn nhiệt thành. Nhưng tôi là người tôn giáo tại bản chất, và tôi muốn biết từ ông tôn giáo thực sự có ý gì.”

Bạn không thể biết nó từ một người khác; nhưng nó có nghĩa gì đối với bạn?

“Tôi được nuôi dưỡng trong Ấn giáo, và tôi chấp nhận như tôn giáo điều gì nó dạy bảo.”

Đó là gì người Thiên chúa giáo, người Phật giáo, người Hồi giáo cũng làm; mỗi người chấp nhận như tôn giáo cái khuôn mẫu đặc biệt của niềm tin, giáo điều và nghi lễ mà trong đó anh ấy tình cờ đã được nuôi dưỡng. Chấp nhận hàm ý sự chọn lựa, đúng chứ? Và liệu có một chọn lựa trong vấn đề của tôn giáo?

“Khi tôi nói tôi chấp nhận tôn giáo mà tôi phụ thuộc dạy bảo điều gì, tôi có ý nó thuyết phục sự lý luận của tôi. Liệu có bất kỳ sai lầm nào trong đó?”

Đó không là vấn đề của sai lầm hay đúng đắn, nhưng chúng ta hãy hiểu rõ chúng ta đang nói gì. Từ niên thiếu bạn đã bị ảnh hưởng bởi cha mẹ của bạn, bởi xã hội, phải suy nghĩ dựa vào khuôn mẫu nào đó của những niềm tin và những giáo điều. Sau đó bạn có lẽ phản kháng tất cả điều đó, và khoác vào một khuôn mẫu khác của cái gì được gọi là tôn giáo; nhưng dù bạn phản kháng hay không, lý do của bạn được đặt nền tảng trên ham muốn an toàn của bạn, để được an toàn phần ‘tinh thần’, và sự chọn lựa của bạn phụ thuộc vào sự thôi thúc đó. Rốt cuộc, lý luận hay suy nghĩ cũng là kết quả của tình trạng bị quy định, thành kiến, khuynh hướng, của sự sợ hãi nhận biết hay không nhận biết được, và vân vân. Dù lý luận của người ta có lẽ hợp lý hay hiệu quả đến chừng nào, nó không dẫn đến cái vượt khỏi cái trí. Muốn cái mà vượt khỏi cái trí hiện diện, cái trí phải hoàn toàn bất động.

“Nhưng ông chống lại lý luận?” anh ấy gắng hỏi.

Lại nữa, nó là vấn đề của hiểu rõ, không phải chống lại hay ủng hộ cái gì đó. Mặc dù người ta có lẽ có khả năng suy nghĩ một cách hiệu quả đến tận cùng của một vấn đề, suy nghĩ luôn luôn bị giới hạn; lý luận không thể vượt khỏi một điểm mấu chốt nào đó. Suy nghĩ không bao giờ được tự do, bởi vì tất cả suy nghĩ là phản ứng của ký ức; nếu không có ký ức, không có suy nghĩ. Ký ức, hay hiểu biết, là thuộc máy móc, được bám rễ trong ngày hôm qua, nó luôn luôn thuộc quá khứ. Tất cả tìm hiểu, lý luận hay không lý luận, bắt đầu

từ hiểu biết, cái đã là. Bởi vì suy nghĩ không được tự do, nó không thể đi xa lắm, nó chuyển động bên trong những giới hạn của tình trạng bị quy định riêng của nó, bên trong những biên giới của hiểu biết và trải nghiệm của nó. Mỗi trải nghiệm mới được diễn giải tùy thuộc vào quá khứ, và vì vậy cũng cố quá khứ, mà là truyền thống, tình trạng bị quy định. Vì vậy suy nghĩ không là phương cách dẫn đến sự hiểu rõ sự thật.

“Nếu người ta không sử dụng cái trí của người ta, làm thế nào có thể khám phá tôn giáo là gì?”

Trong chính qui trình của sử dụng cái trí, của suy nghĩ rõ ràng, lý luận một cách phê bình và thông minh, người ta tự khám phá cho chính người ta sự giới hạn của suy nghĩ. Suy nghĩ, phản ứng của cái trí trong liên hệ con người, bị trói buộc vào tự quan tâm về chính mình, tích cực hay tiêu cực; nó bị trói buộc bởi tham vọng, ganh tị, bởi sở hữu, sợ hãi và vân vân. Chỉ khi nào cái trí đã thoát khỏi ngục tù này, mà là cái tôi, cái trí mới được tự do. Hiểu rõ ngục tù này là hiểu rõ về chính mình.

“Ông vẫn chưa nói tôn giáo là gì. Đối với tôi, tôn giáo luôn luôn là niềm tin trong Thượng đế, cùng nguyên tổ hợp của những giáo điều, những nghi lễ, những truyền thống và những lý tưởng theo cùng nó.”

Niềm tin không là con đường dẫn đến sự thật, niềm tin hay không niềm tin là một vấn đề của ảnh hưởng, áp lực, và một cái trí mà bị áp lực, lộ liễu hay giấu giếm, không bao giờ có thể bay thẳng. Cái trí phải được tự do khỏi ảnh hưởng, khỏi những ép buộc và những thôi thúc phía bên trong, để

cho nó, một mình, không bị kiềm chế bởi quá khứ, chỉ đến lúc đó cái không thời gian mới có thể hiện diện. Không có con đường dẫn đến nó. Tôn giáo không là một vấn đề của giáo điều, truyền thống và nghi lễ; nó không là niềm tin có tổ chức. Niềm tin có tổ chức giết chết tình yêu và sự thân thiện. Tôn giáo là cảm thấy của thiêng liêng, của từ bi, của tình yêu.

“Người ta phải buông bỏ những niềm tin, những lý tưởng, đền chùa – mọi sự việc mà con người đã được nuôi dưỡng, hay sao? Sẽ khó khăn vô cùng khi làm như thế; người ta sợ hãi đứng một mình. Liệu một sự việc như thế thực sự có thể xảy ra được?”

Nó có thể xảy ra được ngay khoảnh khắc bạn thấy sự cần thiết khẩn cấp của nó. Nhưng bạn không thể bị thúc đẩy; bạn phải thấy nó cho chính bạn. Những niềm tin và những giáo điều chẳng có giá trị bao nhiêu – thật ra, chúng gây hại ghê lắm, tách rời con người khỏi con người và nuôi dưỡng sự thù hận. Điều gì quan trọng là làm cho chính cái trí được tự do khỏi ganh tị, tham vọng, khỏi ham muốn quyền hành, bởi vì những thứ này hủy diệt từ bi. Tình yêu, từ bi, thuộc về sự thật.

“Thăm thẳm bên trong, điều gì ông nói có âm vang của sự thật. Hầu hết chúng tôi đều sống trên bề mặt quá nhiều, chúng tôi quá không chín chắn và nhượng bộ sự ảnh hưởng, đến độ sự thật chạy trốn chúng tôi. Và người ta muốn đổi mới thế giới! Tôi phải bắt đầu với chính tôi; tôi phải lau sạch quả tim riêng của tôi, và không bị cuốn trôi bởi suy nghĩ về một đổi mới khác. Thưa ông, tôi hy vọng tôi được phép quay lại.”

Chương 43

‘NHẬN BIẾT VÀ KẾT THÚC NHỮNG GIÁC MỘNG’

Bầu trời phía đông rực rỡ hơn nơi mặt trời đã lặn; có những đám mây khổng lồ, hình thể diễm ảo và dường như được thấp sáng từ bên trong bởi một quả cầu lửa. Một đám mây khác là một xanh tím, sâu thẳm; nặng nề bởi sự đe dọa và tối tăm, nó được bắn qua bằng những ánh sét, ngoằn ngoèo, sắc cạnh và rực sáng. Trên cao và vượt khỏi có những hình thể lạ lùng khác, đẹp không thể tin được và rực rỡ cùng mọi màu sắc không thể tưởng tượng được. Nhưng mặt trời đã lặn trong một bầu trời quang đãng, và ở hướng tây có một ánh sáng màu cam tinh khiết. Tương phản bầu trời này, trên những đỉnh của những cây khác, một cây dừa cô đơn nổi bật, rõ ràng, bất động, đen sẫm, mảnh khảnh. Vài đứa trẻ đang đùa giỡn, cùng phấn khích và vui thú, trong một cánh đồng xanh. Chẳng mấy chốc chúng sẽ rời đi, bởi vì đã tối rồi; ngay lúc đó, từ một trong những ngôi nhà rải rác, một người nào đó đang gọi, và một đứa trẻ trả lời bằng một giọng rất cao. Những ngọn đèn đang bắt đầu xuất hiện trong những khung cửa sổ, và một yên lặng lạ lùng đang len lỏi vào đất đai, bạn có thể cảm thấy nó đến từ xa, đi ngang qua và vượt khỏi bạn đến những tận cùng của quả đất. Bạn ngồi ở đó hoàn toàn bất động, cái trí của bạn theo cùng bất động đó, lan rộng đến vô

hạn mà không có một trung tâm, mà không có một điểm để công nhận hay để tham khảo. Ngồi tại bờ bãi cỏ đó, cơ thể của bạn bất động, nhưng rất năng động. Cái trí lúc này còn nhiều hơn nữa; trong một tình trạng hoàn toàn yên lặng, dẫu vậy nó nhận biết sét đánh và những đứa trẻ đang la hét, những tiếng ồn khe khẽ giữa bãi cỏ và âm thanh của tiếng còi xa xa. Nó là yên lặng trong những chiều sâu nơi suy nghĩ không thể với đến được, và yên lặng đó là một on lành xuyên thấu – một từ ngữ mà chẳng có ý nghĩa bao nhiêu ngoại trừ để truyền đạt – mà tiếp tục và tiếp tục; nó không là một chuyển động dựa vào thời gian và khoảng cách, nhưng nó không có một kết thúc. Nó là một khối lạ thường, tuy nhiên nó có thể bị thổi đi bởi một hơi thở.

Con đường đi qua một nghĩa trang lớn, đầy những bia đá trắng tro trụi, kết quả của chiến tranh. Nó là một cái vườn xanh tươi, được chăm sóc cẩn thận, được bao bọc bởi một bờ gậu, và một hàng rào kẽm gai với một cái cổng trong nó. Những cái vườn như thế hiện diện khắp quả đất này cho những con người để được thương yêu, được giáo dục, được giết chết và được chôn cất. Con đường tiếp tục đi xuống một chỗ dốc, nơi có vài cây cổ thụ cao, với một dòng suối nhỏ lang thang giữa chúng. Bặng qua một cây cầu gỗ yếu ớt, bạn leo lên một sườn dốc khác và đi theo con đường vào vùng quê mở rộng. Lúc này đã hoàn toàn tối, nhưng bạn biết con đường của bạn, bởi vì trước kia bạn đã đi trên con đường đó. Những vì sao rực sáng, nhưng những đám mây mang ánh sáng đang đến gần hơn. Sẽ phải mất một khoảng thời gian cho cơn bão bùng nổ, và đến lúc đó bạn sẽ đến được chỗ ẩn núp.

“Tôi không hiểu tại sao tôi nằm mộng quá nhiều? Tôi có vài loại giấc mộng thực tế mỗi đêm. Tỉnh thoảng giấc

mộng của tôi là dễ chịu, nhưng thường xuyên chúng khó chịu, thậm chí gây kinh hãi, và khi tôi thức dậy vào buổi sáng tôi cảm thấy bị kiệt sức.”

Anh ấy là một người đàn ông trẻ, lộ rõ sự bối rối và lo âu. Anh ấy có một việc làm khá tốt với chính phủ, anh ấy giải thích, với những hy vọng tốt lành cho tương lai, và nhu cầu kiếm sống không khiến cho anh ấy lo âu. Anh ấy có khả năng, và luôn luôn có thể có một việc làm. Vợ anh ấy đã chết, và anh ấy có một cậu trai nhỏ mà anh ấy đã nhờ một người chị chăm sóc, bởi vì cậu bé quá tinh nghịch, anh ấy nói, không thể mang cậu bé theo cùng. Anh ấy có vóc dáng khá nặng nề và nói năng chậm rãi, cùng một bầu không khí thực tế quanh anh ấy.

“Tôi không là một người đọc nhiều,” anh ấy tiếp tục, “mặc dù tôi học hành giỏi ở trường đại học, và tốt nghiệp hạng danh dự. Nhưng tất cả điều đó không có ý nghĩa gì cả, ngoại trừ nó giúp đỡ tôi có một công việc đầy hứa hẹn – mà trong đó tôi không hứng thú lắm. Một vài tiếng đồng hồ làm việc chăm chỉ mỗi ngày đã duy trì tốt mọi công việc, và tôi có dư thừa thời gian. Tôi nghĩ rằng tôi là một người bình thường, và tôi có thể lập gia đình lại, nhưng tôi cảm thấy không bị cuốn hút nhiều lắm bởi người khác phái. Tôi thích những trò chơi, và tôi sống một sống sôi nổi, lành mạnh. Công việc của tôi giúp tôi tiếp xúc với những người chính trị nổi tiếng, nhưng tôi không quan tâm chính trị và tất cả những mưu mô thú tính theo cùng nó, và tôi có ý tách khỏi nó. Người ta có lẽ leo lên cao qua những đôi xử bất công và thoái hóa, nhưng tôi giữ công việc của tôi vì tôi thành thạo nó, và từng đó đã đủ cho tôi rồi. Tôi đang trình bày cho ông tất cả điều này, không phải như một bản tán, nhưng giúp ông có một ý tưởng về hoàn cảnh tôi đang sống. Tham vọng của tôi

tương đối bình thường, nhưng tôi không bị điên cuồng bởi nó. Tôi sẽ thành công nếu tôi không bị bệnh, và nếu không có quá nhiều những ảnh hưởng chính trị. Ngoài công việc của tôi, tôi có một ít bạn bè tốt, và chúng tôi thường bàn luận những sự việc nghiêm túc. Vì vậy lúc này trong chừng mực nào đó ông biết được toàn bức tranh.”

Nếu người ta được phép hỏi, bạn muốn nói chuyện về điều gì?

“Một người bạn đưa tôi đến nghe một trong những nói chuyện chiều tối của ông, và cùng anh ấy tôi cũng đã tham dự một bàn luận buổi sáng. Tôi bị tác động nhiều bởi điều gì tôi đã nghe, và tôi muốn theo đuổi nó. Nhưng điều tôi quan tâm lúc này là giấc mộng ban đêm này. Những giấc mộng của tôi rất gây phiền muộn, thậm chí cả những giấc mộng dễ chịu, và tôi muốn loại bỏ chúng; tôi muốn có những đêm an bình. Tôi sẽ làm gì đây? Hay đây là một câu hỏi xuẩn ngốc?”

Bạn có ý gì qua từ ngữ những giấc mộng?

“Khi tôi đang ngủ say, tôi có những tầm nhìn thuộc những loại khác nhau; một chuỗi những hình ảnh hay những con người hiện ra trong cái trí của tôi. Một đêm tôi có lẽ sắp rơi vào một vực thẳm, và tôi giật mình thức dậy; một đêm khác tôi có lẽ phát giác chính tôi đang ở trong một thung lũng dễ chịu, được bao bọc bởi những hòn núi cao, hay một con suối chạy qua nó; một đêm khác tôi có lẽ có một tranh cãi quyết liệt với những người bạn của tôi, hay chỉ lỡ một chuyến xe lửa, hay chơi một set quần vợt thật hay; hay có lẽ bỗng nhiên tôi thấy cái chết của vợ tôi, và vân vân. Những giấc mộng của tôi hiếm khi thuộc tình dục, nhưng chúng

thường là những cơn ác mộng, đầy sợ hãi, và thỉnh thoảng chúng lại phức tạp lạ lùng.”

Khi bạn đang nằm mộng, liệu nó thường xảy ra rằng hầu như luôn luôn có một diễn giải về nó?

“Không, tôi chưa bao giờ có một trải nghiệm như thế; tôi chỉ nằm mộng, và sau đó than van về nó. Tôi đã không bao giờ đọc bất kỳ quyển sách nào về triết học hay sự diễn giải về những giấc mộng. Tôi đã nói chuyện về những vấn đề này với một số bạn bè của tôi, nhưng họ không giúp đỡ được nhiều, và tôi cảm thấy khá lo ngại khi đến một người phân tích. Vậy ông có thể bảo cho tôi biết tại sao tôi nằm mơ, và những giấc mộng của tôi có nghĩa gì?”

Bạn muốn một diễn giải về những giấc mộng của bạn? Hay bạn muốn hiểu rõ vấn đề phức tạp của nằm mộng?

“Liệu không cần thiết phải diễn giải những giấc mộng của người ta hay sao?”

Có lẽ không cần thiết mơ mộng gì cả. Chắc chắn, bạn phải tự khám phá cho chính bạn sự thật hay sự giả dối của toàn qui trình mà chúng ta gọi là nằm mộng. Sự khám phá này còn quan trọng hơn là diễn giải những giấc mộng của bạn, đúng chứ?

“Dĩ nhiên. Nếu tôi có thể tự nhận biết cho chính mình toàn ý nghĩa của nằm mộng, nó sẽ cứu thoát tôi khỏi lo âu và náo động hàng đêm này. Nhưng tôi chưa bao giờ thực sự suy nghĩ về những vấn đề này, và ông sẽ phải kiên nhẫn với tôi.”

Chúng ta đang cùng nhau cố gắng hiểu rõ vấn đề, vì vậy không có không kiên nhẫn ở cả hai phía. Cả hai chúng ta đều đang thực hiện chuyển hành trình của thâm nhập, mà có nghĩa rằng cả hai chúng ta phải tỉnh táo, và không bị chặn lại bởi bất kỳ thành kiến hay sợ hãi mà chúng ta có lẽ lật tung khi chúng ta thâm nhập.

Ý thức của bạn là tổng thể của điều gì bạn suy nghĩ và cảm thấy, và còn nhiều hơn nữa. Những mục đích hay những động cơ của bạn, dù giấu giếm hay lộ liễu; những ham muốn thầm kín của bạn; sự tinh tế và ranh mãnh của suy nghĩ của bạn; những thôi thúc giấu giếm và những ép buộc trong chiều sâu quả tim của bạn – tất cả điều này là ý thức của bạn. Nó là đặc điểm của bạn, những khuynh hướng của bạn, tính khí của bạn, những thành tựu và những thất vọng của bạn, những hy vọng và những sợ hãi của bạn. Không quan tâm đến việc bạn tin tưởng hay không tin tưởng Thượng đế, hay linh hồn, Đại ngã, thực thể siêu tinh thần nào đó, toàn qui trình suy nghĩ của bạn là ý thức, đúng chứ?

“Trước kia, tôi đã không suy nghĩ về điều này, thưa ông, nhưng tôi có thể thấy rằng ý thức của tôi được tạo thành từ tất cả những yếu tố này.”

Nó cũng là truyền thống, hiểu biết và trải nghiệm; nó là quá khứ liên quan đến hiện tại, mà tạo ra nhân cách, nó là tập thể, chủng tộc, tổng thể của con người. Ý thức là toàn lãnh vực của suy nghĩ, ham muốn, thương yêu và những đạo đức được vun quén, mà không là đạo đức gì cả; nó là ganh tị, tham lợi, và vân vân. Tất cả điều này không là điều gì chúng ta gọi là ý thức, hay sao?

“Tôi có lẽ không theo kịp mọi chi tiết, nhưng tôi có một cảm thấy của tổng thể này,” anh ấy do dự trả lời.

Ý thức là cái gì đó mà còn nhiều hơn nữa; nó là trận chiến của những ham muốn mâu thuẫn, cánh đồng của đấu tranh, đau khổ, phiền muộn. Nó cũng là sự phản kháng chống lại trận chiến này, mà là sự tìm kiếm hòa bình, tốt lành, tình yêu bền vững. Tự ý thức nảy sinh khi có nhận biết xung đột và đau khổ, và sự ham muốn để loại bỏ chúng; cũng vậy khi có nhận biết hân hoan, và ham muốn nhận được nhiều hơn. Tất cả điều này là tổng thể của ý thức; nó là một qui trình rộng lớn của ký ức, hay quá khứ, đang sử dụng hiện tại như một đoạn đường dẫn đến tương lai. Ý thức là thời gian – thời gian như cả thức giấc lẫn thời kỳ ngủ, ngày và đêm.

“Nhưng liệu người ta có thể nhận biết hoàn toàn tổng thể của ý thức này?”

Hầu hết chúng ta nhận biết chỉ một phần nhỏ của nó, và sống của chúng ta được trải qua trong cái phần nhỏ đó, tạo ra nhiều ồn ào trong xô đẩy và hủy diệt lẫn nhau, cùng thỉnh thoảng một chút xiu thân thiện hay thương yêu. Chúng ta không nhận biết phần chính yếu, và thế là có tầng ý thức bên ngoài và bên trong. Thật ra, dĩ nhiên, không có sự phân chia giữa hai tầng này; chỉ bởi vì chúng ta trao chú ý đến cái này nhiều hơn cái còn lại.

“Điều đó hoàn toàn rõ ràng rồi – thật ra quá rõ ràng. Cái trí tầng ý thức bên ngoài bị bận tâm bởi một ngàn lẻ một vấn đề, mặc dù tất cả chúng đều bám rễ trong tự quan tâm về chính mình.”

Nhưng có phần còn lại của nó, giấu giếm, năng động, hung hăng và hoạt động nhiều hơn cái trí tầng bên ngoài bình thường. Phần giấu giếm này của cái trí liên tục, đang thôi thúc, đang gây ảnh hưởng, đang kiểm soát, nhưng nó thường thất bại khi truyền đạt mục đích của nó suốt những tiếng đồng hồ thức giấc, bởi vì tầng ý thức bên ngoài của cái trí bị bận tâm; vì vậy nó đưa ra những hàm ý và những gợi ý trong suốt thời kỳ tạm gọi là giấc ngủ. Cái trí bên ngoài có lẽ phản kháng sự ảnh hưởng không được thấy này, nhưng nó lại lặng lẽ thích ứng, bởi vì tổng thể của ý thức quan tâm đến an toàn, vĩnh cửu; và bất kỳ thay đổi nào luôn luôn trong phương hướng của tìm kiếm an toàn thêm nữa, vĩnh cửu cao cấp hơn của chính nó.

“Tôi e rằng tôi hoàn toàn không hiểu rõ.”

Cái trí muốn được an toàn trong tất cả liên hệ của nó, đúng chứ? Nó muốn được an toàn trong liên hệ của nó với những ý tưởng và những niềm tin, cũng như trong liên hệ của nó với con người và với tài sản. Bạn không nhận thấy điều này hay sao?

“Nhưng điều đó không tự nhiên hay sao?”

Chúng ta được giáo dục để suy nghĩ rằng nó là điều tự nhiên; nhưng liệu như thế hay sao? Chắc chắn, chỉ cái trí mà không bám vào sự an toàn mới được tự do để khám phá cái mà hoàn toàn không bị ô uế bởi quá khứ. Nhưng cái trí tầng ý thức bên ngoài bắt đầu bằng sự thôi thúc để được an toàn này, để được bảo đảm, để khiến cho chính nó vĩnh cửu; và cái phần bị bỏ quên hay bị giấu giếm của cái trí, tầng ý thức bên trong, cũng chú ý những quan tâm riêng của nó. Cái trí

tầng ý thức bên ngoài có lẽ bị ép buộc bởi những hoàn cảnh để đổi mới, để tự thay đổi chính nó ít ra phía bên ngoài. Nhưng tầng ý thức bên trong, bị bám rễ thật chặt trong quá khứ, lại bảo thủ, chú ý, nhận biết những chủ đề sâu thẳm hơn và kết quả sâu thẳm hơn của chúng; vì vậy có một xung đột giữa hai phần của cái trí. Xung đột này có sản sinh một loại thay đổi nào đó, một tiếp tục được bổ sung, mà hầu hết chúng ta đều quan tâm; nhưng cách mạng thực sự ở phía bên ngoài cánh đồng phân hai này của ý thức.

“Những giấc mộng đi vào tất cả điều này ở đâu?”

Chúng ta phải hiểu rõ tổng thể của ý thức trước khi thâm nhập một phần riêng biệt của nó. Suốt những giờ thức giấc của nó, cái trí tầng ý thức bên ngoài bị bận tâm bởi những sự kiện và những áp lực hàng ngày, không có thời gian hay cơ hội để lắng nghe phần sâu thẳm hơn của chính nó; vì vậy, khi cái trí tầng ý thức bên ngoài ‘đi ngủ’, đó là, khi nó khá yên lặng, không lo âu, tầng ý thức bên trong có thể truyền đạt, và truyền đạt này mang hình thức của những biểu tượng, những tâm nhìn, những cảnh trí. Khi thức dậy bạn nói, “Tôi đã có một giấc mộng”, và bạn cố gắng tìm kiếm ý nghĩa của nó; nhưng bây kỳ giải thích nào về nó sẽ bị thành kiến, bị quy định.

“Liệu không có những người được đào tạo để giải thích những giấc mộng?”

Có lẽ có, nhưng nếu bạn nhờ vào một người khác để giải thích những giấc mộng của bạn, bạn có vấn đề thêm nữa của phụ thuộc vào uy quyền, mà nuôi dưỡng nhiều xung đột và đau khổ.

“Trong trường hợp đó, làm thế nào tôi có thể tự giải thích chúng cho chính tôi?”

Đó là câu hỏi đúng đắn hay sao? Những câu hỏi không quan trọng chỉ có thể sản sinh những đáp án không quan trọng. Nó không là một vấn đề của làm thế nào để giải thích những giấc mộng, nhưng liệu những giấc mộng có cần thiết hay không?

“Vậy thì làm thế nào tôi có thể kết thúc những giấc mộng này của tôi?” anh ấy khẳng khẳng.

Những giấc mộng là một dụng cụ mà qua đó một phần của cái trí truyền đạt với phần khác. Đó không là như thế hay sao?

“Vâng, dường như điều đó khá rõ ràng, lúc này tôi đã hiểu rõ hơn một chút bản chất của ý thức. “

Liệu sự truyền đạt này không thể luôn luôn tiếp tục, trong suốt thời gian thức giấc, hay sao? Liệu không thể nhận biết những phản ứng riêng của bạn khi bạn lên xe buýt, khi bạn ở cùng gia đình, khi bạn đang nói chuyện với ông chủ của bạn ở văn phòng, hay với người giúp việc của bạn ở nhà? Chỉ nhận biết tất cả điều này – nhận biết những cái cây và những con chim, những đám mây và những đứa trẻ, những thói quen riêng của bạn, những phản ứng và những truyền thống – là quan sát nó mà không có nhận xét hay so sánh; và nếu bạn có thể nhận biết như thế, liên tục nhìn ngắm, lắng nghe, bạn sẽ thấy rằng bạn không có giấc mộng nào cả. Vậy thì toàn cái trí của bạn đang sống cực kỳ; mọi thứ có một ý nghĩa, một quan trọng. Đối với một cái trí như thế, những

giấc mộng là không cần thiết. Lúc đó bạn sẽ khám phá rằng trong giấc ngủ, không những có sự nghỉ ngơi hoàn toàn và mới mẻ lại, nhưng còn có một tình trạng mà cái trí không bao giờ có thể tiếp xúc được. Nó không là cái gì đó để được hồi tưởng và quay lại; nó hoàn toàn không thể hình dung được, một mới mẻ lại hoàn toàn mà không thể được hình thành.

“Liệu tôi có thể tỉnh thức suốt nguyên một ngày?” anh ấy khẩn thiết hỏi. “Nhưng tôi phải, và tôi sẽ, bởi vì tôi thấy một cách trung thực sự cần thiết của nó. Thưa ông, tôi đã học hành nhiều, và tôi hy vọng tôi được phép đến lại.”

Chương 44

‘NGHIÊM TÚC CÓ NGHĨA GÌ?’

Ngồi trên chiếc xe bò với một cái roi nhỏ và dài trong bàn tay là một người đàn ông già, ốm đến độ xương của ông ấy lộ ra ngoài. Ông ấy có một khuôn mặt nhăn nheo, tử tế, và da của ông ấy đen thui, bị cháy nắng bởi mặt trời. Chiếc xe bò chất đầy củi, và ông ấy đang đánh những con bò; bạn có thể nghe tiếng đập của cái roi trên lưng chúng. Chúng đang đến từ vùng quê vào thị trấn, và đã là một ngày dài. Người lái xe và những con vật đều kiệt sức, và vẫn còn một khoảng cách nào đó phải đi. Có bọt trắng quanh miệng những con bò, và dường như người đàn ông sẵn sàng gục xuống; nhưng có sự dẻo dai trong cơ thể già nua mệt mỏi đó, và những con bò sẽ tiếp tục. Khi bạn đi bên cạnh chiếc xe bò, người đàn ông già bắt gặp hai mắt của bạn, mỉm cười, và ngừng đánh những con bò. Chúng là những con bò của ông ấy, và ông ấy đã sở hữu chúng nhiều năm; chúng biết ông ấy thương yêu chúng, và đánh đập là một việc thoảng chốc. Lúc này ông ấy đang đánh chúng, và chúng tiếp tục di chuyển thoải mái. Hai mắt của người đàn ông già toát ra sự kiên nhẫn vô hạn, và miệng của ông ấy diễn tả sự áo não và lao dịch vô tận. Ông ấy sẽ không nhận được nhiều tiền cho số củi của ông ấy, nhưng nó đủ sống qua ngày. Họ sẽ nghỉ ngơi dọc đường trong đêm, và khởi hành về nhà vào sáng sớm. Chiếc

xe bò sẽ trống rỗng, và chuyến hành trình quay lại sẽ dễ dàng hơn. Chúng tôi cùng nhau đi xuống con đường, và những con bò dường như không quan tâm việc bị sờ chạm bởi một người lạ đang đi cạnh chúng. Đã bắt đầu tối, và lúc này người lái xe ngừng lại, thắp lên một ngọn đèn, treo dưới chiếc xe của ông ấy, và tiếp tục hướng về thị trấn ồn ào.

Sáng hôm sau mặt trời mọc đằng sau những đám mây đen, dày. Mưa rất thường xuyên trên hòn đảo lớn này, và đất đai màu mỡ cùng cây cối xanh tươi. Khắp mọi nơi có những cái cây thật to, và những cái vườn được chăm sóc cẩn thận đầy những bông hoa. Con người được ăn uống đầy đủ, gia súc béo tốt và hai mắt hiền hòa. Trên một cái cây có hàng tá chim hoàng anh, với đôi cánh đen, và cơ thể màu vàng; chúng là những con chim lớn kinh ngạc, nhưng tiếng kêu của chúng lại nhẹ nhàng. Chúng đang nhảy từ cành này sang cành khác, giống như những tia sáng vàng, và dường như chúng còn rục rờ hơn vào một ngày có mây. Một con chim ác là đang gọi bằng những âm điệu trong cổ họng sâu, và tiếng những con quạ đang tạo ra tiếng ồn quạc quạc thường lệ của chúng. Tương đối mát mẻ, và dạo bộ thật dễ chịu. Ngôi đền đầy những người đang quì gối, đang cầu nguyện, và mảnh đất quanh nó sạch sẽ. Xa khỏi ngôi đền là một câu lạc bộ thể thao, nơi họ đang chơi quần vợt. Trẻ em khắp mọi nơi, và giữa chúng là những giáo sĩ đi bộ với những cái đầu trọc lóc của họ và không thể tránh khỏi cây quạt quen thuộc. Đường sá được trang trí, bởi vì sẽ có một buổi rước tôn giáo vào ngày hôm sau, khi mặt trăng tròn đầy. Qua những cây dừa có thể được thấy một dải bầu trời xanh lạt, mà những đám mây đang dồn vào để che khuất. Giữa dòng người dọc theo những con đường ồn ào, và trong những cái vườn của những người giàu có, có vẻ đẹp vô cùng; nó hiện diện ở đó vĩnh cửu, nhưng chẳng bao nhiêu người quan tâm nhìn ngắm.

Hai người trong số họ, một người đàn ông và một người phụ nữ, đã đến từ khoảng cách nào đó để tham gia những nói chuyện. Họ có thể là vợ chồng, anh chị em, hay chỉ là bạn bè. Họ tươi vui và thân thiện, và hai mắt của họ toát ra cái văn hóa cổ xưa mà nằm đằng sau họ. Giọng nói dễ chịu và khá nhút nhát từ sự kính trọng, dường như họ đọc rất nhiều, và anh ấy biết tiếng Phạn. Anh ấy cũng đi du lịch chút ít và biết những phương cách của thế giới.

“Cả hai chúng tôi đã trải qua nhiều sự việc,” anh ấy bắt đầu. “Chúng tôi đã theo sau một vài những người lãnh đạo chính trị, đã là những người giao du với những người Cộng sản và qua kinh nghiệm đã biết sự tàn nhẫn kinh khủng của họ, đã đi đến một loạt những người thầy tinh thần, và luyện tập nhiều hình thức khác nhau của thiền định. Chúng tôi nghĩ chúng tôi là những người nghiêm túc, nhưng chúng tôi có lẽ đang lừa gạt chính mình. Tất cả những việc này đã được thực hiện bằng ý định nghiêm túc, nhưng không việc nào trong số chúng dường như có chiều sâu vô cùng, mặc dù chúng tôi luôn luôn nghĩ chúng có. Cả hai chúng tôi đều năng động theo tự nhiên, chúng tôi không phải loại người mơ mộng nhưng lúc này chúng tôi đã đến cái mấu chốt khi chúng tôi không còn muốn ‘đi đến nơi nào nữa’, hay tham gia trong những luyện tập và những hoạt động thuộc tổ chức mà chẳng có bao nhiêu ý nghĩa. Bởi vì trong những hoạt động như thế chúng tôi đã tìm được không gì nhiều hơn là đầu môi chót lưỡi và tự dối gạt, lúc này chúng tôi muốn hiểu rõ ông đang giảng dạy điều gì. Người cha của tôi quen thuộc chút ít với tiếp cận sống của ông và thường kể cho tôi về nó, nhưng tôi không bao giờ có thời gian để thâm nhập vấn đề cho chính tôi, có thể bởi vì tôi đã đã được ‘dạy bảo’ – mà có lẽ là một phản ứng bình thường khi người ta còn trẻ. Như nó đã xảy ra, một trong những người bạn của chúng tôi tham dự những nói

chuyện của ông năm ngoái, và khi anh ấy kể lại cho chúng tôi điều gì đó mà anh ấy đã nghe được, chúng tôi quyết định đến đây. Tôi không biết bắt đầu từ đâu, và có lẽ ông có thể giúp đỡ chúng tôi được.”

Mặc dù người bạn đồng hành của anh ấy đã không nói một lời, hai mắt cô ấy và cung cách cô ấy thể hiện rằng cô ấy đang trao trọn vẹn chú ý cho điều gì đang được nói.

Bởi vì cả hai bạn đã nói rằng cả hai bạn đều nghiêm túc, chúng ta hãy bắt đầu từ đó. Tôi không hiểu chúng ta có ý gì khi nói về nghiêm túc? Hầu hết mọi người đều nghiêm túc về điều này hay điều kia. Người chính trị cùng kế hoạch của anh ấy, và trong sự kiếm được quyền hành của anh ấy; cậu học sinh ham muốn đậu một kỳ thi; người đàn ông kinh doanh kiếm tiền; người chuyên nghiệp, và người hiến dâng cho một học thuyết nào đó, hay bị trói buộc trong mạng lưới của niềm tin – tất cả họ đều nghiêm túc trong cách riêng của họ. Những người loạn thần kinh cũng nghiêm túc, và người khát sĩ cũng thế. Vậy thì nghiêm túc có nghĩa gì? Làm ơn đừng nghĩ rằng tôi đang loanh quanh những chi tiết, nhưng nếu chúng ta có thể hiểu rõ sự việc này, chúng ta có lẽ học hành nhiều về chính chúng ta; và rất cuộc, đó là khởi đầu đúng đắn.

“Tôi nghiêm túc,” người bạn đồng hành của anh ấy nói, “trong muốn rõ ràng sự hoang mang riêng của tôi và chính vì lý do này mà tôi đã đi quanh tìm kiếm sự giúp đỡ của những người mà nói rằng họ có thể hướng dẫn tôi hướng về sự rõ ràng đó. Tôi đã cố gắng quên mình trong những công việc tốt lành, trong mang hạnh phúc đến cho những người khác, và trong nỗ lực đó tôi đã nghiêm túc. Tôi cũng nghiêm túc trong ham muốn của tôi để tìm ra Thượng đế.”

Hầu hết mọi người đều nghiêm túc về cái gì đó. Một cách tiêu cực hay tích cực, sự nghiêm túc của họ luôn luôn có một mục tiêu, tôn giáo hay ngược lại, và hy vọng kiếm được mục tiêu đó mà sự nghiêm túc của họ phụ thuộc vào. Nếu vì bất kỳ lý do nào sự hy vọng của kiếm được mục tiêu gây thỏa mãn không còn nữa, liệu họ vẫn còn nghiêm túc? Người ta nghiêm túc trong đạt được, trong kiếm được, trong thành công, trong trở thành; chính là cái mục tiêu mới khiến người ta nghiêm túc, sự việc mà người ta hy vọng đạt được hay lẫn tránh. Vì vậy mục tiêu là quan trọng, và không phải hiểu rõ nghiêm túc là gì. Chúng ta quan tâm, không phải tình yêu, nhưng tình yêu sẽ làm gì. Đang làm, kết quả, kiếm được, là quan trọng nhất, và không phải chính tình yêu mà có hành động riêng của nó.

“Tôi hoàn toàn không hiểu rõ làm thế nào có sự nghiêm túc nếu người ta không nghiêm túc về cái gì đó,” anh ấy trả lời.

“Tôi nghĩ tôi thấy điều gì ông có ý,” người bạn đồng hành của anh ấy nói. “Tôi muốn tìm được Thượng đế, và đối với tôi tìm được Ngài là quan trọng nhất, ngược lại sống không có ý nghĩa gì cả; nó chỉ là một hỗn loạn bối rối, đầy đau khổ. Tôi có thể hiểu rõ sống chỉ qua Thượng đế, mà là kết thúc và khởi đầu của tất cả những sự việc; Ngài, một mình có thể hướng dẫn tôi trong cái mớ hỗn loạn của những mâu thuẫn này, và đó là lý do tại sao tôi nghiêm túc để tìm được Ngài. Nhưng ông đang hỏi, liệu đây là sự nghiêm túc?”

Vâng. Hiểu rõ sống, cùng tất cả những phức tạp của nó, là một việc, và tìm kiếm Thượng đế là một việc khác. Trong nói rằng Thượng đế, mục tiêu kết thúc, sẽ cho ý nghĩa đến sống, bạn đã mang vào hiện diện – đúng chứ? – hai trạng

thái đối nghịch: sống và Thượng đế. Bạn đang đấu tranh để tìm được cách gì đó thoát khỏi sống. Bạn nghiêm túc để kiếm được một mục đích, một kết thúc, mà bạn gọi là Thượng đế; và liệu đó là nghiêm túc? Có lẽ không có sự việc như là tìm ra Thượng đế trước, và sau đó sống; có lẽ rằng Thượng đế được khám phá trong chính hiểu rõ về qui trình phức tạp này được gọi là sống.

Chúng ta đang cố gắng hiểu rõ chúng ta có ý gì qua từ ngữ nghiêm túc. Chúng ta nghiêm túc về một công thức, một tự chiều rọi, một niềm tin, mà không liên quan gì đến sự thật. Bạn nghiêm túc về những sự việc của cái trí, mà không phải về chính cái trí, mà là vật tạo tác những sự việc này. Trong trao sự nghiêm túc của bạn để kiếm được một kết quả đặc biệt, liệu bạn không đang theo đuổi sự thỏa mãn riêng của bạn hay sao? Đó là điều gì mọi con người nghiêm túc: kiếm được cái gì họ muốn. Liệu rằng qua từ ngữ nghiêm túc chúng ta có ý tất cả điều đó?

“Trước kia tôi chưa bao giờ quan sát nó trong cách này,” cô ấy la lên, “Rõ ràng tôi không nghiêm túc gì cả.”

Đừng vội nhảy đến những kết luận. Chúng ta đang cố gắng hiểu rõ nghiêm túc có nghĩa gì. Người ta có thể thấy rằng theo đuổi sự thành tựu trong bất kỳ hình thức nào, dù cao quý hay thấp hèn, không là nghiêm túc thực sự. Con người mà nhậu nhẹt để tẩu thoát sự đau khổ của anh ấy, con người mà theo đuổi quyền hành, và con người mà đang tìm kiếm Thượng đế, tất cả đều cùng trên một con đường, mặc dù ý nghĩa xã hội của những theo đuổi của họ có lẽ khác biệt. Liệu những người như thế là nghiêm túc hay sao?

“Nếu không, vậy thì tôi e rằng không một ai trong chúng tôi nghiêm túc,” anh ấy trả lời. “Tôi luôn luôn quen thuộc rằng tôi nghiêm túc trong những công việc khác nhau của tôi, nhưng lúc này tôi bắt đầu thấy rằng có một loại hoàn toàn khác biệt của nghiêm túc. Tôi không nghĩ rằng tôi có thể diễn tả nó bằng những từ ngữ, nhưng tôi đang bắt đầu bắt gặp cảm thấy của nó. Liệu ông sẽ vui lòng tiếp tục?”

“Tôi hơi bị mất hút trong tất cả điều này,” người bạn đồng hành của anh ấy thêm vào. “Tôi nghĩ tôi đang hiểu rõ nó, nhưng nó lẩn tránh tôi.”

Khi chúng ta nghiêm túc, chúng ta nghiêm túc về cái gì đó; nó là như thế, đúng chứ?

“Vâng”.

Lúc này, liệu có một nghiêm túc mà không hướng về một kết thúc và không dựng lên sự kháng cự?

“Tôi hoàn toàn không theo kịp.”

“Câu hỏi trong chính nó hoàn toàn đơn giản,” anh ấy giải thích. “Muốn cái gì đó, chúng tôi khởi sự kiếm được nó và trong nỗ lực này chúng tôi suy nghĩ chính chúng tôi là nghiêm túc. Lúc này, ông đang hỏi, liệu đó là nghiêm túc thực sự? Hay liệu nghiêm túc là một tình trạng của một cái trí mà trong đó sự kiếm được kết thúc và sự kháng cự không hiện diện?”

“Hãy cho phép tôi thấy nếu tôi hiểu rõ điều này,” cô ấy trả lời. “Chừng nào tôi còn đang cố gắng kiếm được hay lẩn tránh cái gì đó, tôi còn quan tâm về chính tôi. Kết thúc-kiếm được thực sự là tự quan tâm về chính mình; nó là một hình thức của buông thả, thô thiển hay tinh tế, và ông đang

nói, thưa ông, sự buông thả đó không là nghiêm túc. Lúc này điều đó rõ ràng đối với tôi. Nhưng vậy thì nghiêm túc là gì?”

Chúng ta hãy cùng nhau thâm nhập và học hành nó. Bạn không đang được dạy bảo bởi tôi. Được dạy bảo, và được tự do để học hành, là hai sự việc hoàn toàn khác biệt, đúng chứ?

“Làm ơn thâm nhập chậm chậm một chút. Tôi không thông minh lắm, nhưng tôi sẽ nắm được nó qua sự kiên trì. Tôi cũng hơi cố chấp – một đức tính hữu dụng, nhưng có thể là một rắc rối. Tôi hy vọng ông sẽ kiên nhẫn cùng tôi. Đang được dạy bảo khác biệt với đang được tự do để học hành trong cách nào?”

Trong đang được dạy bảo, luôn luôn có người thầy, người đạo sư mà biết, và người đệ tử mà không biết; vì vậy một phân chia luôn luôn được duy trì giữa họ. Tại căn bản, đây là một thái độ chức sắc, uy quyền mà trong đó tình yêu không hiện diện. Mặc dù người thầy có lẽ nói về tình yêu, và người đệ tử khẳng định sự hiến dâng của anh ấy, sự liên hệ của họ là không thuộc tinh thần, vô đạo đức sâu thẳm, dẫn đến nhiều hoang mang và đau khổ. Điều này là rõ ràng, đúng chứ?

“Rõ ràng một cách kinh hoàng,” anh ấy thêm vào. “Ông đã xóa sạch ngay tức khắc toàn cấu trúc của uy quyền tôn giáo; nhưng tôi thấy ông là đúng.”

“Nhưng người ta cần sự hướng dẫn, và ai sẽ hành động như một người hướng dẫn?” người bạn đồng hành của anh ấy hỏi.

Liệu có bất kỳ nhu cầu cho sự hướng dẫn khi chúng ta luôn luôn đang học hành, không phải từ bất kỳ người nào đặc biệt, nhưng từ mọi thứ khi chúng ta đang sống? Chắc chắn, chúng ta tìm kiếm sự hướng dẫn chỉ khi nào chúng ta muốn được an toàn, bảo đảm, thanh thản. Nếu chúng ta được tự do để học hành, chúng ta sẽ học hành từ chiếc lá đang rơi, từ mọi loại của liên hệ, từ nhận biết những hoạt động của những cái trí riêng của chúng ta. Nhưng hầu hết chúng ta không được tự do để học hành, bởi vì chúng ta quen thuộc với được dạy bảo; chúng ta được dạy bảo phải suy nghĩ gì bởi những quyển sách, bởi cha mẹ của chúng ta, bởi xã hội, và giống như một chiếc máy hát đĩa chúng ta lặp lại điều gì trên cái đĩa.

“Và thông thường cái đĩa bị trầy sứt rất trầm trọng,” anh ấy thêm vào. “Chúng tôi đã lặp lại quá thường xuyên. Suy nghĩ của chúng tôi hoàn toàn là nhai lại.”

Bị dạy bảo đã khiến người ta lặp lại, tầm thường. Sự thôi thúc để được hướng dẫn, cùng những hàm ý về uy quyền của nó, vâng lời, sợ hãi, thiếu thôn tình yêu, và vân vân, chỉ có thể dẫn đến tối tăm. Được tự do để học hành là một vấn đề hoàn toàn khác hẳn. Và không thể có tự do để học hành khi đã có sẵn một kết luận, một giả thuyết; hay khi tầm nhìn của người ta được đặt nền tảng trên trải nghiệm như hiểu biết; hay khi cái trí bị giam giữ trong truyền thống, bị trói buộc vào một niềm tin; hay khi có ham muốn để được an toàn, để kiếm được một kết thúc đặc biệt.

“Nhưng không thể được tự do khỏi tất cả điều đó!” cô ấy thốt lên.

Bạn không biết có thể được hay không thể được nếu bạn không thử.

“Dù người ta thích nó hay không,” cô ấy quả quyết, “cái trí của người ta được dạy bảo, và nếu, như ông nói, một cái trí được dạy bảo không thể học hành, người ta sẽ làm gì?”

Cái trí có thể nhận biết ngục tù riêng của nó, và trong chính nhận biết là học hành. Nhưng trước hết, liệu nó rõ ràng đối với chúng ta rằng cái trí mà bị giam cầm một cách mù quáng trong điều gì nó đã được dạy bảo, không thể học hành?

“Nói cách khác, ông đang nói rằng chừng nào tôi chỉ tuân theo truyền thống tôi không thể học hành bất kỳ điều gì mới mẻ. Vâng, điều đó rõ ràng rồi. Nhưng làm thế nào tôi được tự do khỏi truyền thống?”

Đừng vội vã quá, làm ơn. Những thâu lượm của cái trí ngăn cản sự tự do để học hành. Để học hành, phải không có sự tích lũy của hiểu biết, không chất đống những trải nghiệm như quá khứ. Bạn, chính bạn thấy sự thật của điều này? Liệu nó là một sự kiện đối với bạn, hay chỉ là cái gì đó tôi đã nói, mà bạn đồng ý hay không đồng ý?

“Tôi nghĩ rằng tôi thấy nó là một sự kiện,” anh ấy thêm vào. “Dĩ nhiên, ông không có ý rằng chúng tôi phải quẳng đi tất cả hiểu biết khoa học đã tìm được, mà sẽ là vô lý. Mấu chốt là, nếu chúng tôi muốn học hành, chúng tôi không thể giả thiết bất kỳ điều gì.”

Học hành là một chuyển động, nhưng không phải từ một điểm cố định sang một điểm khác, và chuyển động này

không thể xảy ra nếu cái trí bị chắt nặng bởi một tích lũy của quá khứ, cùng những kết luận, những truyền thống, những niềm tin. Sự tích lũy này, mặc dù nó có lẽ được gọi là Đại ngã, linh hồn, hay cái tôi cao hơn, và vân vân, là ‘cái tôi’, cái ngã, cái tôi lệ thuộc. Cái tôi và sự khẳng định của nó ngăn cản chuyển động của học hành.

“Tôi đang bắt đầu hiểu rõ điều gì có ý qua từ ngữ chuyển động của học hành,” cô ấy chậm rãi nói. “Chừng nào tôi còn bị bao bọc trong sự ham muốn riêng của tôi cho an toàn, thanh thản, an bình, không thể có chuyển động của học hành. Vậy thì làm thế nào tôi sẽ được tự do khỏi ham muốn này?”

Đó không là một câu hỏi sai lầm, hay sao? Không có một phương pháp mà dựa vào nó để được tự do. Chính sự khẩn thiết và quan trọng của có thể học hành này sẽ khiến cho cái trí tự do khỏi những kết luận, khỏi cái tôi mà được sắp xếp vào chung bởi những từ ngữ, bởi ký ức. Thực hành một phương pháp, ‘làm thế nào’ và sự kỷ luật của nó, là một hình thức khác của sự tích lũy; nó không bao giờ làm tự do cái trí, nhưng chỉ khiến cho nó chuyển động trong một khuôn mẫu khác.

“Dường như tôi hiểu rõ cái gì đó trong tất cả điều này,” anh ấy nói, “nhưng có quá nhiều điều được bao hàm, tôi không hiểu liệu tôi sẽ thực sự đến được đáy của nó.”

Không tệ lắm như thế đâu. Cùng hiểu rõ một hay hai sự kiện trung tâm, nguyên bức tranh trở nên rõ ràng. Một cái trí bị dạy bảo, hay ham muốn được hướng dẫn không thể học hành. Lúc này chúng ta thấy điều này quá đơn giản, vì vậy

chúng ta hãy quay lại câu hỏi của sự nghiêm túc, mà chúng ta đã bắt đầu.

Chúng ta đã thấy rằng cái trí không nghiêm túc nếu nó có kết thúc nào đó phải kiếm được hay phải lẩn tránh. Vì vậy nghiêm túc là gì? Muốn khám phá, người ta phải nhận biết rằng cái trí của người ta được hướng ra bên ngoài hay hướng vào bên trong với mục đích để tự thành tựu cho chính nó, để kiếm được hay trở thành cái gì đó. Chính nhận biết này khiến cho cái trí được tự do để học hành sự nghiêm túc có nghĩa gì; và học hành không có kết thúc. Đối với một cái trí đang học hành, bầu trời mở toang.

“Tôi đã học hành nhiều trong nói chuyện này,” người bạn đồng hành của anh ấy nói, “nhưng liệu tôi có thể học hành thêm nữa nếu không có sự trợ giúp của ông?”

Bạn thấy bạn đang tự khóa chặt chính bạn như thế nào? Nếu người ta được phép nói như thế, bạn tham lam kiếm được nhiều hơn, và tham lam này đang ngăn cản chuyển động của học hành. Nếu bạn đã nhận biết ý nghĩa của điều gì bạn đang cảm thấy và đang nói, nó sẽ mở toang cánh cửa đến chuyển động đó. Không có học hành ‘thêm nữa’, nhưng chỉ đang học hành khi bạn đang sống. So sánh này sinh chỉ khi nào có sự tích lũy. Chết đi mọi thứ mà bạn đã học được là học hành. Chết đi này không là một động thái kết thúc: nó là chết đi từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc.

“Tôi đã thấy và đã hiểu rõ, và tốt lành sẽ nở hoa từ nó.”

Chương 45

‘LIỆU CÓ BẤT KỲ THỨ GÌ VĨNH CỬU?’

Ngôi nhà trên một quả đồi nhìn xuống con đường chính, và xa khỏi con đường là biển lờ lờ mờ đục, mà đường như không bao giờ có sự sống. Nó không giống như biển trong những vùng khác của thế giới – xanh, náo động, mênh mông – nhưng luôn luôn hoặc màu nâu hay xám xịt, và đường chân trời dường như quá gần. Người ta sung sướng khi nó ở đó, bởi vì cơn gió mát mẻ thông thường đến từ nó khi mặt trời đang hạ thấp. Vào những dịp hiếm hoi sẽ không có một hơi thở của không khí, và sau đó nóng ngọt ngạt; mùi nhựa đường sẽ bốc lên từ con đường, cùng những khói thải của giao thông liên tục.

Có một mảnh vườn nhỏ dưới ngôi nhà, cùng nhiều bông hoa, và nó là một cảnh dễ thương cho người đi ngang qua. Từ những bụi cây treo lơ lửng, những bông hoa màu vàng rơi xuống trên lề đường, và thỉnh thoảng một người khách qua đường cúi xuống nhặt một bông hoa rụng. Những đứa trẻ đi ngang qua cùng người bảo mẫu của chúng, nhưng hầu hết chúng không được phép nhặt những bông hoa; con đường dơ dáy, và chúng không được chạm vào những thứ bẩn thỉu!

Không xa lắm có một ngôi đền bên cạnh một cái ao, và quanh ao có những chiếc ghế dài. Người ta luôn luôn ngồi

trên những chiếc ghé đó, và trên những bậc cấp bằng gạch dẫn xuống nước. Từ một khoảng không gian rộng tại bờ ao, bốn hay năm bậc thêm dẫn thẳng vào ngôi đền. Ngôi đền, những bậc thêm và khoảng không gian rộng rãi được giữ gìn rất sạch sẽ, và người ta cởi giày trước khi đi vào đó. Mỗi người thờ cúng rung cái chuông treo từ mái đền, đặt những bông hoa cạnh bức tượng, chấp tay cầu nguyện, và đi khỏi. Khá yên lặng ở đó, và mặc dù bạn có thể thấy xe cộ, sự ồn ào không đến xa lắm.

Mỗi buổi chiều sau khi mặt trời đã lặn, một thanh niên trẻ sẽ đến và ngồi cạnh lối vào cửa điện thờ. Vừa mới tắm rửa và mặc quần áo sạch sẽ, anh ấy trông rất có giáo dục, và có thể là một công chức văn phòng thuộc loại nào đó. Anh ấy ngồi ở đó, bắt chéo hai chân trong một tiếng đồng hồ hay nhiều hơn, lưng thẳng băng và hai mắt nhắm nghiền; trong bàn tay phải của anh ấy, dưới một bộ quần áo mới giặt vẫn còn ẩm ướt, anh ấy cầm một xâu chuỗi, bàn tay được che kín của anh ấy sẽ chuyển động từ một hạt sang hạt kế tiếp khi hai môi của anh ấy phát ra những từ ngữ của mỗi câu kinh. Ngoại trừ việc này anh ấy không bao giờ chuyển động một cơ bắp, anh ấy sẽ ngồi ở đó, mắt hút thế giới này, cho đến khi trời hoàn toàn tối.

Luôn luôn có một hay hai người bán hàng gần lối vào ngôi đền, bán đậu phụng, hoa và dừa. Một buổi chiều ba thanh niên trẻ đến ngồi ở đó. Có vẻ tất cả họ đều dưới hai mươi tuổi. Bỗng nhiên một người trong số họ đứng dậy và nhảy múa, trong khi một người khác phát ra nhịp điệu trên một cái lon. Anh ấy chỉ mặc một chiếc áo lót và một chiếc khăn quấn quanh thắt lưng, và anh ấy đang biểu diễn. Anh ấy nhảy múa bằng sự náo động lạ thường, chuyển động hai hông và hai cánh tay của anh ấy với sự duyên dáng dễ dàng. Anh ấy chắc đã không chỉ xem những vũ công Ấn độ, mà

cũng còn nhảy múa ở câu lạc bộ thời trang gần bên. Lúc này một đám đông đã tụ tập, và họ đang khuyến khích anh ấy; nhưng anh ấy không cần sự khuyến khích, và sự nhảy múa đang trở nên thô tục hơn. Suốt thời gian này người đàn ông của câu kinh đang ngồi ở đó, cơ thể của anh ấy dựng đứng, với chỉ hai môi và những ngón tay của anh ấy đang chuyển động. Cái ao đèn nhỏ xíu đang phản ánh ánh sáng của những vì sao.

Chúng tôi đang ở trong một căn phòng nhỏ, trơ trụi nhìn xuống con đường ồn ào. Có một tấm thảm trên nền nhà, và tất cả chúng tôi ngồi quanh nó. Qua cửa sổ mở rộng có thể thấy một cây dừa cô đơn và trên nó một con diều hâu đang đậu, cùng hai mắt hung tợn, và cái mỏ treo lơ lửng, sắc bén. Có ba thanh niên và hai thiếu nữ trong nhóm người đến đây. Những thiếu nữ ngồi một phía, đối diện những thanh niên, và không bao giờ nói; nhưng họ lắng nghe thật chú ý, và hai mắt của họ thường sáng lên cùng hiểu rõ, và một nụ cười nhẹ sẽ hiện diện trên đôi môi của họ. Tất cả đều còn rất trẻ, và tất cả đều học đại học, và lúc này mỗi người trong số họ đã có một việc làm hay một nghề nghiệp. Tất cả họ là những người bạn tốt và gọi nhau bằng những cái tên thân thuộc, và chắc họ đã cùng nhau nói chuyện về nhiều sự việc. Một trong những thanh niên phẳng phất dáng nghệ sĩ, và chính anh ấy bắt đầu.

“Tôi luôn luôn nghĩ,” anh ấy nói, “chẳng có bao nhiêu họa sĩ thực sự sáng tạo. Một số người biết làm thế nào để sử dụng màu sắc và cọ vẽ; họ đã học thiết kế và là những bậc thầy của chi tiết; họ biết sự tương đồng đến mức hoàn hảo, và có khả năng kinh ngạc trên khung vải vẽ. Được trang bị bởi khả năng và kỹ thuật, và chuyển động bởi một nhịp sáng tạo sâu thẳm, họ vẽ. Nhưng chẳng mấy chốc họ trở nên nổi tiếng và có uy tín, và tiếp theo điều gì đó xảy ra cho họ – tiền bạc

và tăng bốc, có thể. Tâm nhìn sáng tạo không còn, nhưng vẫn còn kỹ thuật siêu đẳng của họ, và suốt phần còn lại thuộc sống họ rồi rắm bởi nó. Lúc này nó là sự xao nhãng thuần túy, lúc này nó là những người phụ nữ hai mặt, lúc này nó là một cảnh chiến tranh với một vài hàng, không gian và những cái chấm. Thời kỳ đó trôi qua và một thời kỳ mới được bắt đầu: họ trở thành những người điêu khắc, ngừng người thợ làm đồ gốm, những người xây dựng nhà thờ, và vân vân. Nhưng vinh quang phía bên trong không còn nữa, và họ chỉ biết những huy hoàng phía bên ngoài. Tôi không là một họa sĩ, thậm chí tôi không biết làm thế nào để cầm một cây bút vẽ; nhưng tôi có cảm thấy rằng có cái gì đó có ý nghĩa quan trọng mà tất cả chúng ta đều mất mát.”

“Tôi là một luật sư,” một trong những người khác nói, “nhưng đối với tôi thực hành nghề luật chỉ là một phương tiện kiếm sống. Tôi biết nó là hư hỏng, người ta phải làm quá nhiều sự việc bản thủ để có thể tồn tại, và ngày mai tôi sẽ từ bỏ nó nếu không phải vì những trách nhiệm gia đình, và những sợ hãi riêng của người ta – mà là một gánh nặng lớn lao hơn những trách nhiệm. Từ niên thiếu tôi đã bị cuốn hút bởi tôn giáo; tôi hầu như trở thành một khát sĩ, và thậm chí lúc này tôi cố gắng thiền định mỗi buổi sáng. Dứt khoát, tôi cảm thấy thế giới là quá nhiều với chúng tôi. Tôi không vui cũng không buồn; tôi chỉ hiện diện. Nhưng bất kể mọi việc, có cái gì đó, một khao khát thăm thăm cho cái gì đó to tát hơn sự hiện diện tầm thường này. Dù nó là gì, tôi cảm thấy nó hiện diện ở đó, nhưng ý muốn của tôi dường như quá yếu ớt và không hiệu quả để phá vỡ sự tầm thường mà tôi sống trong đó. Tôi đã thử ra đi, nhưng tôi phải quay lại – do bởi gia đình, và tất cả mọi chuyện còn lại của nó. Phía bên trong tôi bị xé nát trong hai phương hướng. Tôi có thể tẩu thoát xung đột này bằng cách mất mình đi trong những giáo điều

và những nghi lễ của những đền chùa hay nhà thờ nào đó, nhưng tất cả điều đó quá xuân ngọc và trẻ con. Sự kính trọng thuần túy thuộc xã hội, cùng vô đạo đức của nó, không có ý nghĩa gì đối với tôi; nhưng tôi được kính trọng trong nghề luật sư của tôi, và tôi sẽ tiếp tục nghề nghiệp đó – nhưng thậm chí đó là một tẩu thoát to tát hơn ngôi đền hay nhà thờ. Tôi đã tìm hiểu những quyển sách và những diễn thuyết đối trá của chủ nghĩa cộng sản, và sự vô lý cực đoan của nó là một điều khủng khiếp. Mọi nơi tôi đi – ở nhà, tòa án, những đạo bộ một mình – sự đau khổ phía bên trong này ở cùng tôi, giống như một căn bệnh không thuốc chữa. Tôi đến đây cùng những người bạn của tôi, không phải để tìm một phương thuốc chữa trị, bởi vì tôi đã đọc điều gì ông nói về những sự việc như thế, nhưng liệu có thể hiểu rõ cơn sốt phía bên trong này.”

“Khi tôi còn là một cậu bé, tôi đã luôn luôn muốn trở thành một bác sĩ,” người thứ ba nói, “và bây giờ tôi là một bác sĩ, tôi có thể kiếm được nhiều tiền; tôi có thể kiếm nhiều hơn nữa, nhưng để làm gì? Tôi cố gắng tận tâm với những bệnh nhân của tôi, nhưng ông biết nó như thế nào. Tôi chữa trị những người giàu có, nhưng tôi cũng có những bệnh nhân không có xu nào và có quá nhiều người trong họ đến độ thậm chí nếu tôi có thể điều trị cả ngàn người một ngày, sẽ luôn luôn có nhiều hơn nữa. Tôi không thể dành tất cả thời gian cho họ, vì vậy tôi gặp những người giàu có vào những buổi sáng, và người nghèo khổ những buổi chiều, và thỉnh thoảng suốt ban đêm; và với quá nhiều việc, người ta có khuynh hướng trở nên nhẫn tâm. Tôi cố gắng chữa trị những người nghèo khổ như những người giàu có nhưng tôi đang phát giác rằng tôi trở nên ít thông cảm và tôi đang mất đi sự nhạy cảm mà quá cần thiết cho người đang hành nghề y khoa. Tôi sử dụng tất cả những từ ngữ đúng đắn và đã phát triển một cách

săn sóc bệnh nhân tốt lành, nhưng phía bên trong tôi đang khô cạn. Những bệnh nhân có lẽ không biết điều này, nhưng tôi biết quá rõ. Lúc trước tôi thương yêu những bệnh nhân của tôi, đặc biệt những người nghèo khổ; tôi thực sự cảm thông họ, cùng tất cả bản thủ và bệnh tật của họ. Nhưng từ từ qua nhiều năm tháng tôi đã mất đi tất cả điều đó; quả tim của tôi đang trở nên khô cứng, sự thông cảm của tôi đang chết dần. Tôi đi khỏi một thời gian trong hy vọng một thay đổi hoàn toàn và sự nghỉ ngơi sẽ nhen lại ngọn lửa; nhưng nó chẳng giúp ích gì. Đơn giản là ngọn lửa không còn ở đó, và tôi chỉ còn lại những tro bụi chết ròi của ký ức. Tôi giúp đỡ những bệnh nhân của tôi, nhưng quả tim của tôi không có tình yêu. Nó khiến cho tôi tốt lành khi nói ra tất cả điều này với ông – nhưng đó chỉ là một khuây khỏa, nó không là một sự kiện thực sự. Và liệu có khi nào một sự kiện thực sự có thể được khám phá?”

Tất cả chúng tôi đều im lặng. Con diều hâu đã bay đi và một con quạ lớn đã thế chỗ của nó trên cây dừa. Cái mỏ đen mạnh mẽ của nó sáng rực trong ánh mặt trời.

Tất cả những vấn đề này không liên quan lẫn nhau hay sao? Người ta phải ngờ vực sự tương tự; nhưng tại căn bản ba vấn đề này không tương tự nhau, hay sao?

“Khi suy nghĩ về nó,” người luật sư trả lời, “Có vẻ như hai người bạn và tôi đều cùng trong một cái thuyền. Tất cả chúng tôi đều theo đuổi cùng sự việc. Chúng tôi có thể gọi nó bằng những cái tên khác nhau – tình yêu, sáng tạo, cái gì đó to tát hơn sự hiện diện hào nhoáng này.”

“Thế sao?” người họa sĩ hỏi. “Có những khoảnh khắc tôi đã cảm thấy vẻ đẹp kinh ngạc, bao la của sống; nhưng chẳng mấy chốc những khoảnh khắc đó trôi qua, và chỉ còn

lại sự trống rỗng. Trống rỗng này có sức mạnh riêng của nó, nhưng nó không giống như cái khác lạ. Cái khác lạ vượt khỏi sự đo lường của thời gian, vượt khỏi tất cả từ ngữ và suy nghĩ. Khi cái khác lạ đó hiện diện, nó như thể người ta đã chưa bao giờ hiện diện; tất cả những tâm thường của sống, những hành hạ hàng ngày của sự hiện diện, đều tan biến, và chỉ tình trạng đó hiện diện. Tôi đã biết tình trạng đó, và trong chừng mực nào đó tôi phải khiến cho nó sống lại. Tôi không quan tâm đến bất kỳ thứ gì khác.”

“Bạn, những nghệ sĩ,” người bác sĩ nói, “nghĩ rằng bạn tách khỏi phần còn lại của chúng tôi. Bạn ở trên những người khác; bạn có một tài năng đặc biệt cùng những đặc quyền riêng. Bạn được nghĩ rằng nhận biết nhiều hơn, cảm thấy nhiều hơn, sống mãnh liệt hơn. Nhưng tôi không nghĩ rằng bạn quá khác biệt người kỹ sư, hay người luật sư, hay người bác sĩ, mà có lẽ cũng sống mãnh liệt. Tôi thường trải qua đau khổ bởi những bệnh nhân của tôi; tôi thương yêu họ, tôi biết điều gì họ đang chịu đựng, những sợ hãi, những hy vọng và những thất vọng của họ. Tôi cảm thấy mãnh liệt cho họ như bạn có lẽ cảm thấy cho một đám mây, cho một bông hoa, hay cho một chiếc lá bị thổi tung bởi cơn gió, hay cho khuôn mặt một con người. Sự mãnh liệt của cảm thấy của bạn không khác biệt sự mãnh liệt của tôi, hay không khác biệt sự mãnh liệt của bạn bè ở đây. Chính là sự mãnh liệt của cảm thấy mới quan trọng, không phải điều gì người ta cảm thấy mãnh liệt. Người nghệ sĩ thích suy nghĩ rằng cảm thấy đặc biệt của anh ấy là cái gì đó cao cấp hơn, gần gũi thiên đàng hơn, và tôi biết thế giới nín thở khi nó bật ra từ ngữ ‘nghệ sĩ’ đó; nhưng bạn cũng là con người như phần còn lại của chúng tôi, và sự mãnh liệt của chúng tôi cũng nhiệt thành, sinh động, rung động như sự mãnh liệt của bạn. Tôi không đang hạ thấp người nghệ sĩ, tôi cũng không ganh tị với

anh ấy; tôi chỉ nói rằng sự mãnh liệt của cảm thấy là quan trọng nhất. Dĩ nhiên, nó có lẽ được hướng dẫn sai lầm, và sau đó kết quả là hỗn loạn và đau khổ cả cho chính người ta và những người khác, đặc biệt nếu người ta tình cờ ở trong một vị trí của uy quyền. Mấu chốt là, bạn và tôi đều theo đuổi cùng sự việc – bạn khao khát bắt lại cái gì bạn gọi là vẻ đẹp và mệnh mạng của sống, và tôi khao khát có lại tình yêu.”

“Và tôi cũng đang tìm kiếm nó, khao khát phá vỡ sự tầm thường thuộc sống của tôi,” người luật sư thêm vào. “Đau khổ này mà tôi cảm thấy cũng giống như đau khổ của bạn; tôi có lẽ không thể diễn tả nó thành những từ ngữ, hay trên khung vải vẽ, nhưng nó mãnh liệt như màu sắc bạn thấy nơi bông hoa đó. Tôi cũng vậy, vô vùng khao khát cái gì đó còn nhiều hơn tất cả những thứ này, cái gì đó mà sẽ mang lại an bình và trọn vẹn.”

“Được rồi, tôi đồng ý; cả hai bạn đều đúng,” người họa sĩ thú nhận. Kiêu ngạo là cái gì đó còn mạnh mẽ hơn lý luận. Tất cả chúng tôi đều kiêu ngạo trong những cách riêng của chúng tôi, và nó tổn thương làm sao khi phải thú nhận nó! Dĩ nhiên chúng tôi ở trong cùng con thuyền, như ông nói. Tất cả chúng tôi đều muốn vượt khỏi những cái tôi tầm thường của chúng tôi, nhưng sự tầm thường này len lén trong chúng tôi và tràn ngập chúng tôi.”

Vậy thì vấn đề chúng ta muốn nói chuyện là gì? Liệu nó rõ ràng cho tất cả chúng ta?

“Tôi nghĩ như thế, người bác sĩ trả lời. Tôi muốn diễn tả nó theo cách này. Liệu có một tình trạng vĩnh cửu của tình yêu, của sáng tạo, một kết thúc vĩnh cửu của đau khổ? Tất cả chúng tôi đều đồng ý câu hỏi này, đúng chứ?”

Những người khác gật đầu đồng ý.

“Liệu có một tình trạng của tình yêu, hay an bình sáng tạo,” người bác sĩ tiếp tục, “mà, ngay khi đã bắt gặp, sẽ không bao giờ biến mất, không bao giờ mất đi?”

“Vâng, đó là câu hỏi,” người họa sĩ đồng ý. “Có sự mãnh liệt lạ thường của hân hoan mà hiện diện thật bất ngờ, và phai tàn giống như một hương thơm. Liệu sự mãnh liệt này có thể vẫn còn, mà không có phản ứng của sự trống rỗng chán chường? Liệu có một tình trạng của cảm hứng mà không nhượng bộ thời gian và tâm trạng?”

Bạn đang hỏi nhiều, đúng chứ? Nếu cần thiết, sau đó chúng ta sẽ suy nghĩ tình trạng đó là gì. Nhưng trước hết, liệu có bất kỳ thứ gì vĩnh cửu?

“Phải có, người luật sư nói. Tôi sẽ rất buồn chán và khá kinh hãi khi phát hiện không có gì vĩnh cửu.”

Chúng ta có lẽ khám phá có cái gì đó ý nghĩa hơn vĩnh cửu. Nhưng trước khi chúng ta thâm nhập điều này, liệu chúng ta thấy rằng phải không có kết luận, không có ao ước, mà cái trí sẽ chiếu rọi một khuôn mẫu của suy nghĩ? Muốn suy nghĩ rõ ràng, người ta không được bắt đầu từ một giả thuyết, một niềm tin, hay một đòi hỏi phía bên trong, đúng chứ?

“Tôi e rằng đây sẽ là công việc khó khăn vô cùng,” người họa sĩ trả lời. “Tôi có một ký ức đứt khoát và rõ ràng của tình trạng tôi đã trải nghiệm, và hầu như không thể loại bỏ nó.”

“Thưa ông, điều gì ông nói hoàn toàn đúng thực,” người bác sĩ nói. “Nếu tôi khám phá một sự kiện mới mẻ, hay nhận biết sự thật của cái gì đó, cái trí của tôi không được bám vào cái gì đã là. Tôi thấy rất cần thiết cho cái trí phải loại bỏ tất cả mọi điều nó đã biết hay đã trải nghiệm; nhưng khi nghĩ về bản chất của cái trí, liệu một việc như thế có thể xảy ra được?”

“Nếu không có đòi hỏi phía bên trong,” người luật sư suy nghĩ và thẳng thắn nói ra, “vậy thì tôi không được ao ước phá vỡ sự quy định tầm thường hiện nay của tôi, hay suy nghĩ về tình trạng nào khác, mà chỉ có thể là kết quả của cái gì đã là, một chiếu rọi của cái gì tôi đã biết rồi. Nhưng hầu như điều này không thể được?”

Tôi không nghĩ như thế. Nếu tôi muốn hiểu rõ bạn, chắc chắn tôi không thể có những thành kiến hay kết luận về bạn.

“Đó là như thế.”

Nếu đối với tôi điều quan trọng nhất là hiểu rõ bạn, vậy thì chính ý thức của khẩn thiết quan trọng hơn tất cả những thành kiến và những quan điểm của tôi về bạn, đúng chứ?

“Dĩ nhiên, chỉ có thể có sự chẩn đoán sau khi khám nghiệm bệnh nhân,” người bác sĩ nói. “Nhưng liệu một tiếp cận như thế có thể được trong một lãnh vực của trải nghiệm con người nơi có quá nhiều tự quan tâm về chính mình.”

Nếu có sự mãnh liệt của hiểu rõ sự kiện, sự thật, vậy thì mọi thứ đều có thể; và mọi thứ trở thành một cản trở nếu

sự mãnh liệt này không hiện diện ở đó. Điều đó rõ ràng, đúng chứ?

“Vâng, ít nhất bằng từ ngữ,” người họa sĩ trả lời. “Có lẽ tôi sẽ rơi vào nó khi chúng ta tiếp tục thâm nhập.”

Chúng ta đang cố gắng khám phá liệu có hay không có, một tình trạng vĩnh cửu – không phải điều gì chúng ta mong muốn, nhưng sự kiện thực sự, sự thật của vấn đề. Mọi thứ quanh chúng ta, bên trong cũng như bên ngoài – những liên hệ của chúng ta, những suy nghĩ của chúng ta, những cảm thấy của chúng ta – là không vĩnh cửu, trong một trạng thái liên tục của chuyển động và thay đổi. Vì nhận biết điều này, cái trí khao khát sự vĩnh cửu một tình trạng cố định của an bình, của tình yêu, của tốt lành, một an toàn mà thời gian hay những sự kiện không thể hủy diệt; vì vậy nó sáng chế một linh hồn, một Đại ngã, và viễn cảnh của thiên đàng vĩnh cửu. Nhưng vĩnh cửu này lại được sinh ra từ không vĩnh cửu, và vì vậy có bên trong nó những hạt giống của không vĩnh cửu. Chỉ có một sự kiện: không vĩnh cửu.

“Chúng ta biết rằng những tế bào của cơ thể đang trải qua một thay đổi liên tục,” người bác sĩ nói. “Cơ thể tự nó không vĩnh cửu; các cơ quan sẽ kiệt sức. Nếu vậy, người ta cảm thấy có một tình trạng không bị ô uế bởi thời gian, và người ta theo đuổi tình trạng đó.”

Chúng ta hãy đừng phỏng đoán nhưng bám vào những sự kiện. Suy nghĩ nhận biết bản chất không vĩnh cửu riêng của nó; những sự việc của cái trí là thoáng chốc, dù người ta có lẽ khẳng định rằng chúng không thoáng chốc. Chính cái trí là kết quả của thời gian; nó đã được sắp xếp vào chung qua

thời gian, và qua thời gian nó có thể bị tách rời. Nó có thể bị quy định để suy nghĩ rằng có một vĩnh cửu, và nó cũng có thể bị quy định để suy nghĩ rằng không có gì vĩnh cửu. Chính tình trạng bị quy định là không vĩnh cửu, như có thể quan sát được hàng ngày. Sự kiện là rằng có không vĩnh cửu. Nhưng cái trí khao khát vĩnh cửu trong tất cả những liên hệ của nó, nó muốn tiếp tục danh tánh gia đình qua người con trai, và vân vân. Nó không thể trú ngụ trong không vĩnh cửu của tình trạng riêng của nó, và vì vậy nó tiến tới để sáng chế vĩnh cửu.

“Tôi nhận biết sự kiện này,” người bác sĩ nói. “Hồi trước tôi đã biết thương yêu những bệnh nhân của tôi có nghĩa gì, tôi không thêm quan tâm liệu nó vĩnh cửu hay không vĩnh cửu; nhưng lúc này vì rằng nó đã biến mất rồi, tôi muốn nó được vĩnh cửu. Ham muốn cho vĩnh cửu này sinh chỉ khi nào người ta đã trải nghiệm không vĩnh cửu.”

“Nhưng liệu không có tình trạng vĩnh cửu của cái gì có lẽ được gọi là sự cảm hứng sáng tạo, hay sao?” người họa sĩ hỏi.

Có lẽ chốc nữa chúng ta sẽ hiểu rõ điều đó. Trước tiên chúng ta hãy thấy rất rõ ràng rằng chính cái trí là thuộc thời gian, và bất kỳ cái gì mà cái trí sắp xếp vào chung là không vĩnh cửu. Nó có lẽ, trong không vĩnh cửu của nó, đã có một trải nghiệm khoảnh khắc về cái gì đó mà lúc này gọi là vĩnh cửu; và bởi vì đã một lần trải nghiệm trạng thái đó, cái trí nhớ lại và ham muốn nhiều hơn. Vì vậy, từ điều gì nó đã biết, ký ức sắp xếp vào chung và chiếu rọi cái mà nó gọi là vĩnh cửu; nhưng sự chiếu rọi đó vẫn còn bên trong phạm vi của cái trí mà là lãnh vực của thoáng chốc, không vĩnh cửu.

“Tôi nhận ra rằng bất kỳ thứ gì được sinh ra từ cái trí phải ở trong một tình trạng của chuyển động thay đổi liên tục,” người bác sĩ nói. “Nhưng khi tình yêu hiện diện ở đó, nó không được sinh ra từ cái trí.”

Nhưng lúc này nó đã trở thành một sự việc của cái trí qua ký ức, đúng chứ? Cái trí lúc này đòi hỏi rằng nó phải được sống lại; và điều gì được sống lại sẽ không vĩnh cửu.

“Hoàn toàn đúng, thưa ông,” người luật sư thêm vào, “Tôi thấy nó khá rõ ràng. Sự đau khổ của tôi là sự đau khổ của nhớ lại những sự việc không nên là, và ao ước những sự việc nên là. Tôi không bao giờ sống trong hiện tại, nhưng hoặc trong quá khứ hoặc trong tương lai. Cái trí của tôi luôn luôn bị trói buộc vào thời gian.”

“Tôi nghĩ rằng tôi đang nắm bắt điều này,” người họa sĩ nói. “Cái trí, cùng tất cả ranh mãnh của nó, cùng tất cả những mưu đồ của nó, những kiêu ngạo và ganh tị của nó, là một vũng xoáy của những tự mâu thuẫn. Thịnh thoảng nó có lẽ bắt gặp một gợi ý của cái gì đó vượt khỏi sự ồn ào riêng của nó, và cái gì nó bắt gặp trở thành một hồi tưởng. Chính là cùng những tro bụi của hồi tưởng này mà chúng ta sống, áp ủ những sự việc chết rồi. Tôi đã và đang thực hiện những điều này, và thật xuẩn ngốc làm sao!”

Lúc này, làm thế nào cái trí có thể chết đi những hồi tưởng của nó, những trải nghiệm của nó, chết đi tất cả những sự việc nó đã biết rồi? Không tìm kiếm cái vĩnh cửu, liệu nó có thể chết đi cái không vĩnh cửu?

“Tôi phải hiểu rõ điều này,” người bác sĩ nói. “Tôi đã biết tình yêu – tất cả các bạn vui lòng tha thứ cho tôi vì sử

dụng từ ngữ đó – và tôi không thể ‘biết’ nó lại bởi vì cái trí của tôi bị giam cầm bởi sự hồi tưởng của cái gì đã là. Do bởi hồi tưởng này mà nó muốn khiến cho vĩnh cửu, hồi tưởng của cái gì nó đã biết; và sự hồi tưởng, cùng những liên tưởng của nó, không là gì cả ngoại trừ tro bụi. Từ tro bụi chết rồi, không ngọn lửa mới mẻ nào có thể được sinh ra. Vậy thì cái gì? Làm ơn hãy cho phép tôi tiếp tục. Cái trí của tôi đang sống dựa vào những ký ức, và chính cái trí là ký ức, ký ức của cái gì đã là; và ký ức của cái gì đã là này muốn được khiến cho vĩnh cửu. Vì vậy không có tình yêu, nhưng chỉ có ký ức của tình yêu. Nhưng tôi muốn sự việc thực sự, không chỉ là ký ức của nó.”

Muốn sự việc thực sự vẫn còn là sự thôi thúc của ký ức, đúng chứ?

“Ông có ý tôi không được phép muốn nó?”

“Điều đó đúng,” người họa sĩ trả lời. “Mong muốn nó là một khao khát được sinh ra từ ký ức. Bạn không mong muốn hay bám vào sự việc thực sự khi nó hiện diện đó; nó đơn giản ở đó, giống như một bông hoa. Nhưng khi nó đã phai tàn, sự khao khát nó bắt đầu. Khao khát nó sẽ nhận được những tro bụi của hồi tưởng. Khoảnh khắc tốt đỉnh mà tôi đã và đang khao khát không là sự thật. Khao khát của tôi nảy sinh từ sự hồi tưởng của cái gì đó mà lúc trước đã xảy ra, và vì vậy tôi quay lại trong lớp sương mù của ký ức, mà lúc này tôi thấy là sự tối tăm.”

Khao khát là hồi tưởng, không có khao khát nếu không có cái đã được biết, mà là ký ức của cái gì đã là và chính khao khát này đã duy trì ‘cái tôi’, cái ích kỷ, cái ngã. Lúc này, liệu cái trí có thể chết đi cái đã được biết – cái đã

được biết mà đang đòi hỏi được khiến cho vĩnh cửu? Đây là vấn đề thực sự, đúng chứ?

“Ông có ý gì qua từ ngữ cái đã được biết?” người bác sĩ hỏi.

Chết đi cái đã được biết là không có sự tiếp tục của ngày hôm qua. Cái mà có sự tiếp tục chỉ là ký ức. Cái gì không có sự tiếp tục cũng không là vĩnh cửu hay không vĩnh cửu. Vĩnh cửu hay tiếp tục hiện diện chỉ khi nào có sự hãi về cái thoáng chốc. Liệu có thể có một kết thúc của ý thức như tiếp tục, một chết đi cảm thấy tổng thể của trở thành mà không nhận lại bất kỳ thứ gì trong chính hành động của chết đi? Có cảm thấy của trở thành này chỉ khi nào có ký ức của cái gì đã là và cái gì nên là, và vì vậy hiện tại được sử dụng như một đoạn đường giữa hai cái. Chết đi cái đã được biết là sự bất động tuyệt đối của cái trí. Suy nghĩ dưới áp lực của khao khát không bao giờ có thể bất động.

“Tôi theo kịp bằng sự hiểu rõ đến cái mấu chốt khi ông đề cập đến chết đi,” người luật sư nói. “Lúc này tôi bị hoang mang.”

Chỉ cái có một kết thúc mới có thể nhận biết cái mới mẻ, tình yêu hay cái tối thượng. Cái gì có sự tiếp tục, ‘vĩnh cửu’, là ký ức của những sự việc đã là. Cái trí phải chết đi quá khứ, mặc dù cái trí được sắp xếp vào chung bởi quá khứ. Tổng thể của cái trí phải hoàn toàn bất động, mà không có bất kỳ áp lực, ảnh hưởng hay chuyển động nào từ quá khứ. Chỉ lúc đó cái khác lạ có thể hiện diện.

“Tôi sẽ phải suy nghĩ về nó nhiều lắm,” người bác sĩ nói. “Nó sẽ là thiên định thực sự.”

Chương 46

‘TẠI SAO CÓ SỰ THÔI THỨC ĐỀ SỞ HỮU NÀY?’

Mưa liên tục trong nhiều ngày, và có vẻ nó vẫn không ngừng lại. Những quả đồi và những hòn núi dưới những đám mây đen, và biển xanh bên kia hồ bị giấu giếm bởi một lớp sương mù dày đặc. Có những vũng nước khắp mọi nơi, và mưa đến qua những cửa sổ mở một nửa của chiếc xe. Để lại cái hồ đằng sau và luồn lách vào những quả đồi, con đường đi qua nhiều thị trấn và làng mạc nhỏ, và sau đó leo lên sườn một hòn núi. Đến lúc này mưa đã ngừng, và khi chúng tôi lên cao hơn, những đỉnh núi phủ đầy tuyết bắt đầu lộ rõ, lấp lánh trong ánh mặt trời buổi sáng.

Lúc này chiếc xe đã ngừng lại, và bạn đi dọc theo một con đường mòn dẫn khỏi con đường, giữa những cây cối và vào những đồng cỏ mở rộng. Không khí yên lặng và lạnh lẽo, và nó yên lặng lạ lùng; không có những con bò thường lệ với những tiếng chuông của chúng. Bạn không gặp những người nào khác trên con đường đó nhưng trên đất ướt có những dấu vết của những chiếc giày to cùng những dây đinh. Con đường không ướt quá, nhưng những cây thông chất nặng nước mưa. Đến bờ của một vực thẳm, bạn có thể thấy xa phía dưới một con suối đang chảy từ những sông băng xa xôi. Nó được

cung cấp bởi nhiều thác nước, nhưng sự ồn ào của nó không đi xa lắm, và có yên lặng hoàn toàn.

Bạn cũng không thể ngăn cản sự yên lặng. Nó không là một yên lặng bị ép buộc; bạn trở nên bất tâm một cách tự nhiên và dễ dàng. Cái trí của bạn không còn tiếp tục những lang thang vô tận của nó. Chuyển động phía bên ngoài của nó đã ngừng lại, và nó đang trên một chuyến hành trình phía bên trong, một chuyến hành trình dẫn đến những chiều cao vĩ đại và những chiều sâu kinh ngạc. Nhưng thậm chí chẳng mấy chốc chuyến hành trình này kết thúc, và cũng không có một chuyển động phía bên ngoài hay chuyển động phía bên trong của cái trí. Nó hoàn toàn bất động, tuy nhiên có chuyển động – một chuyển động hoàn toàn không liên quan đến đang quay ra ngoài và đang quay vào trong của cái trí, một chuyển động không có nguyên nhân, không có kết thúc, không có trung tâm. Nó là một chuyển động bên trong cái trí, qua cái trí, và vượt khỏi cái trí. Cái trí có thể theo sau tất cả những hoạt động riêng của nó, dù tinh tế và phức tạp, nhưng nó không thể theo sau chuyển động còn lại này, mà không phải sinh ra từ chính nó.

Thế là cái trí bất động. Nó không được làm cho bất động; bất động của nó không bị áp đặt cũng không bị tạo ra bởi bất kỳ ham muốn để được bất động. Đơn giản là nó bất động, và bởi vì nó bất động, có chuyển động không thời gian này. Cái trí không bao giờ có thể nắm bắt nó và đặt nó đi trong những hình tượng; nó sẽ nếu nó có thể, nhưng không có sự công nhận về chuyển động này. Cái trí không biết được nó, bởi vì trước kia cái trí đã không bao giờ biết nó; vì vậy cái trí bất động, và chuyển động không thời gian này vượt khỏi nhớ lại.

Lúc này mặt trời đã ở đằng sau những đỉnh núi xa xa, mà lại nữa bị che phủ bởi những đám mây.

“Tôi đã mong chờ nói chuyện này nhiều ngày, và lúc này tôi ở đây, tôi không biết phải bắt đầu từ đâu.”

Anh ấy là một thanh niên trẻ, khá cao và ốm, và anh ấy đi đứng rất đàng hoàng. Anh ấy đã học đại học, anh ấy nói, nhưng đã không học giỏi lắm ở đó, chỉ trầy trượt cho qua, và nhờ vào ảnh hưởng của người cha nên anh ấy đã xoay xở có một việc làm tốt. Công việc của anh ấy có một tương lai, như mọi nghề nghiệp đều như thế nếu anh ấy làm việc chăm chỉ, nhưng anh ấy không quá ham muốn về nó; anh ấy sẽ tiếp tục và đó là tất cả. Việc gì xảy ra trong thế giới hỗn loạn như thế này, dường như không đặt thành vấn đề nhiều lắm. Anh ấy đã lập gia đình và có một người con trai nhỏ – một cậu bé khá đẹp, thông minh kinh ngạc, anh ấy thêm vào, đang suy nghĩ về sự tầm thường của cha mẹ cậu ấy. Nhưng khi cậu ấy lớn lên, cậu ấy có lẽ sẽ giống như phần còn lại của thế giới, đuổi theo sự thành công và uy quyền, nếu đến thời điểm đó vẫn còn hiện diện một thế giới.

“Như ông thấy, tôi có thể dễ dàng nói đủ chuyện về điều gì đó, nhưng điều gì tôi thực sự muốn nói dường như quá phức tạp và khó khăn. Trước kia tôi chưa bao giờ nói về nó cho bất kỳ ai thậm chí ngay cả với vợ tôi và tôi nghĩ điều đó sẽ khiến cho nó càng khó khăn hơn khi diễn tả về nó lúc này; nhưng nếu ông có kiên nhẫn, tôi sẽ tiếp tục nó.”

Anh ấy ngừng lại một hay hai khoảnh khắc, và sau đó tiếp tục.

“Tôi là người con trai duy nhất, và khá được nuông chiều. Mặc dù tôi thích văn chương, và thích viết lách tôi cũng không có tài năng hay động cơ để thực hiện nó. Tôi không hoàn toàn ngu dốt, và có thể làm cái gì đó cho sống của tôi, tôi có một vấn đề kinh khủng: tôi ham muốn sở hữu con người, cả thể xác lẫn tâm hồn. Không chỉ sự chiếm hữu

mà tôi tìm kiếm, nhưng sự thống trị hoàn toàn. Tôi không thể chịu đựng được rằng nên có bất kỳ sự tự do nào cho người bị sở hữu. Tôi đã quan sát những người khác, và mặc dù họ cũng sở hữu, tất cả đều sơ sài, không có chút mãnh liệt nào đằng sau nó. Xã hội và nhận thức đạo đức giam cầm họ trong những giới hạn. Nhưng tôi không có những giới hạn, tôi chỉ sở hữu, mà không có những tính từ mô tả nào. Tôi không nghĩ bất kỳ người nào có thể biết những đau khổ mà tôi trải qua, những hành hạ mà tôi phải chịu đựng. Nó không chỉ là ghen tuông, chính xác nó là ngọn lửa của địa ngục. Cái gì đó sẽ phải phá vỡ, mặc dù cho đến nay không gì xảy ra. Phía bên ngoài tôi có thể kiểm soát mình, và tôi ra vẻ như bình thường; nhưng tôi đang chỉ trích nặng nề phía bên trong. Làm ơn đừng nghĩ rằng tôi đang phóng đại, tôi chỉ ước tôi đang nói dối.”

Điều gì khiến chúng ta muốn sở hữu, không chỉ con người, nhưng những sự việc và những ý tưởng? Tại sao có sự thôi thúc để sở hữu này, cùng tất cả đấu tranh và đau khổ của nó? Và khi một lần người ta sở hữu, nó không kết thúc vấn đề, nhưng chỉ làm thức dậy những vấn đề khác. Nếu người ta được phép hỏi, bạn biết tại sao bạn muốn sở hữu, và sở hữu có nghĩa gì?

“Sở hữu tài sản khác biệt sở hữu con người. Chừng nào chính quyền của chúng ta còn kéo dài, việc sở hữu cá nhân về tài sản sẽ được chấp nhận – không quá nhiều, dĩ nhiên, nhưng ít nhất một vài mẫu đất, một hay hai ngôi nhà, và vân vân. Ông có thể dùng những biện pháp để bảo vệ tài sản của ông, giữ nó trong danh tánh riêng của ông. Nhưng với con người nó là hoàn toàn khác biệt. Ông không thể trói

hay nhốt họ lại. Chẳng mấy chốc họ sẽ luôn lách khỏi sự nắm bắt của ông, và thế là sự hành hạ bắt đầu.”

Nhưng tại sao có sự thôi thúc để sở hữu này? Và chúng ta có ý gì qua từ ngữ sở hữu? Trong sở hữu, trong cảm thấy rằng bạn có được, có sự kiêu hãnh, một ý thức nào đó của uy quyền và thanh danh, đúng chứ? Có sự vui thú trong biết rằng cái gì đó là của bạn, nó là một ngôi nhà, một mảnh vải hay một bức tranh quý hiếm. Sự sở hữu của khả năng, tài năng, năng lực để đạt được, và sự công nhận mà nó mang lại – những thứ này cũng cho bạn một ý thức của quan trọng, một tầm nhìn an toàn vào sống. Chừng nào con người còn quan tâm, sở hữu và được sở hữu thường là một liên hệ thỏa mãn lẫn nhau. Cũng có sở hữu dựa vào niềm tin, những ý tưởng, những học thuyết, đúng chứ?

“Chúng ta không đang thâm nhập vào một lãnh vực quá rộng rãi hay sao?”

Nhưng sở hữu hàm ý tất cả điều này. Bạn có lẽ muốn sở hữu con người, một người khác sở hữu nguyên một bộ những ý tưởng, trong khi một người nào khác có lẽ sở hữu một vài mẫu đất; nhưng dù những mục tiêu có lẽ thay đổi nhiều bao nhiêu, tại căn bản tất cả sở hữu đều giống hệt, mỗi người đều bảo vệ cái gì anh ấy có – hay trong chính nhượng bộ của nó, sẽ sở hữu cái gì đó khác nữa tại một mức độ khác. Cách mạng kinh tế có lẽ giới hạn hay xóa bỏ sự sở hữu riêng tư của tài sản, nhưng muốn được tự do khỏi sự sở hữu tâm lý hay những ý tưởng của con người hoàn toàn là một vấn đề khác. Bạn có lẽ loại bỏ một học thuyết đặc biệt nhưng chẳng mấy chốc bạn sẽ tìm ra một học thuyết khác. Với bất kỳ giá nào, bạn phải sở hữu.

Lúc này liệu có khi nào có một khoảnh khắc khi cái trí không đang sở hữu hay đang được sở hữu? Và tại sao người ta muốn sở hữu?

“Tôi nghĩ rằng do bởi trong sở hữu người ta cảm thấy mạnh mẽ, an toàn; và dĩ nhiên luôn luôn có một vui thú thỏa mãn trong sở hữu, như ông nói. Tôi muốn sở hữu những con người vì nhiều lý do. Việc thứ nhất, có uy quyền trên những người khác cho tôi một cảm thấy của quan trọng. Trong sở hữu cũng có một ý thức của hạnh phúc; người ta cảm thấy an toàn một cách thoải mái.”

Tuy nhiên cùng tất cả nó có đau khổ và xung đột. Bạn muốn tiếp tục vui thú của sở hữu, và lẫn tránh đau khổ của nó. Liệu điều này có thể được thực hiện?

“Có thể không, nhưng tôi sẽ cố gắng. Tôi cỡi trên con sóng kích thích của sở hữu, biết rõ điều gì sẽ xảy ra; và khi con sóng hạ xuống, như luôn luôn như thế, tôi sẽ tập hợp sức mạnh và cỡi trên con sóng kế tiếp.”

Vậy thì bạn không có vấn đề, đúng chứ?

“Tôi muốn sự hành hạ này kết thúc. Liệu thực sự không thể có sự sở hữu hoàn toàn và vĩnh viễn?”

Liên quan đến tài sản và những ý tưởng, dường như không thể; và còn không thể nhiều hơn đối với con người? Tài sản, những học thuyết và những truyền thống bám rễ sâu là cố định, không thay đổi, và chúng có thể được phòng vệ trong một thời gian dài qua luật pháp và những hình thức khác nhau của kháng cự; nhưng con người không giống như

thê. Con người là đang sống; giống như bạn, họ cũng muốn thống trị, sở hữu hay được sở hữu. Bất kể những qui tắc đạo đức và những qui luật của xã hội, con người có thể thoát ra một khuôn mẫu của sở hữu vào một khuôn mẫu khác. Không có sự việc như sở hữu trọn vẹn bất kỳ thứ gì tại bất kỳ thời điểm nào. Tình yêu không bao giờ sở hữu hay quyến luyến.

“Vậy thì tôi sẽ phải làm gì? Liệu tôi có thể được tự do khỏi đau khổ này?”

Dĩ nhiên bạn có thể, nhưng điều đó hoàn toàn là một vấn đề khác. Bạn nhận biết bạn sở hữu; nhưng có khi nào trong một khoảnh khắc bạn nhận biết khi cái trí không sở hữu lần không bị sở hữu? Chúng ta sở hữu bởi vì trong chính chúng ta không là gì cả, và trong sở hữu chúng ta cảm thấy chúng ta đã trở thành một người nào đó. Khi chúng ta gọi chính mình là người Mỹ, người Đức, Người Nga, người Ấn giáo, hay bất kỳ người nào bạn muốn, cái nhãn hiệu cho chúng ta một ý thức của quan trọng, vì vậy chúng ta phòng vệ nó bằng lưỡi kiếm và bằng cái trí ranh mãnh. Chúng ta không là gì cả ngoại trừ điều gì chúng ta sở hữu – nhãn hiệu, tài khoản ngân hàng, học thuyết, con người – và sự đồng hóa này nuôi dưỡng hận thù và đấu tranh vô tận.

“Tôi biết tất cả điều này khá rõ; nhưng ông đã nói cái gì đó mà tác động vào sợi dây thần kinh trong tôi. Liệu có khi nào trong một khoảnh khắc tôi nhận biết khi cái trí không sở hữu cũng không bị sở hữu? Tôi không nghĩ tôi biết.”

Liệu cái trí có thể không còn sở hữu, hay cũng không còn bị sở hữu, quá khứ và tương lai? Liệu nó có thể được tự

do khỏi cả sự ảnh hưởng của trải nghiệm, và sự thôi thúc để trải nghiệm?

“Liệu điều đó có khi nào xảy ra được?”

Bạn sẽ phải khám phá; bạn sẽ phải nhận biết tổng thể những phương cách của cái trí riêng của bạn. Bạn biết sự thật của sở hữu, đau khổ và vui thú của nó, nhưng bạn lại ngưng ở đó và cố gắng khắc phục cái này bằng cái khác. Bạn không biết được một khoảnh khắc khi cái trí không đang sở hữu cũng không đang bị sở hữu, khi nó hoàn toàn được tự do khỏi ảnh hưởng của cái gì đã là, và khỏi ham muốn để trở thành. Thâm nhập và khám phá cho chính bạn sự thật của tự do này là yếu tố giải phóng, và không phải là ý muốn để được tự do.

“Liệu tôi có khả năng của thâm nhập và khám phá khó khăn như thế đó? Trong một cách hiểu kỳ, tôi có. Tôi đã ranh mãnh và có mục đích trong sở hữu, và lúc này với cùng năng lượng đó tôi có thể bắt đầu thâm nhập vào sự tự do của cái trí. Tôi nên quay lại, nếu tôi được phép, sau khi tôi đã trải nghiệm điều này.”

Chương 47

‘HAM MUỐN VÀ ĐAU KHỔ CỦA MÂU THUÃN’

Hai người đàn ông đang đào một cái mộ hẹp và dài. Nó là đất cát mịn, không có nhiều đất sét, và việc đào cũng dễ dàng. Lúc này họ đang xén bốn góc và khiến cho nó gọn gàng chung quanh. Vài cây dừa lơ lửng trên ngôi mộ, và chúng có những chùm quả dừa màu vàng. Những người đàn ông mặc những cái khố, và cơ thể cởi trần của họ đang chiếu sáng trong ánh sáng ban mai. Đất nơi vẫn còn ẩm ướt bởi những cơn mưa mới đây, và những chiếc lá của những cái cây bị khuấy động bởi cơn gió nhẹ, đang lấp lánh trong không khí ban mai rõ ràng. Nó là một ngày đẹp, và vẫn còn chưa nóng lắm khi mặt trời vừa qua những ngọn cây. Biển màu xanh lạt và rất bình thản, và những con sóng trắng đang đến một cách uể oải. Không có mây trong bầu trời, và mặt trăng nhạt nhòa đang ở giữa bầu trời. Cỏ rất xanh và chim chóc ở khắp mọi nơi, đang gọi nhau trong những âm điệu khác biệt. Có an bình vô cùng khắp đất đai.

Qua cái rãnh hẹp những người đàn ông đã đặt hai thanh ván dài, và ngang qua chúng có một sợi dây thừng chắc chắn. Những cái khố sáng rực của họ và những cơ thể cháy nắng, sẫm đen đã trao sự sống cho cái mộ chưa có chủ này, nhưng lúc này họ đã đi rồi, và đất đang khô ráo mau trong

nắng mặt trời. Nó là một nghia trang rất lớn, không trật tự lắm, nhưng được giữ gìn cẩn thận. Hàng dãy bia mộ màu trắng được khắc tên trên chúng đã bị phai màu bởi nhiều cơn mưa. Hai người làm vườn làm việc ở đó suốt ngày, tưới nước, cắt tỉa, trồng cây và nhổ cỏ. Một người cao, và người kia lùn, mập mạp. Ngoại trừ mảnh vải trên đầu che mặt trời cháy bông, họ cũng chỉ mặc những cái khố, và da của họ gần như đen kịt. Vào những ngày mưa, miếng khố dày đất vẫn còn là quần áo duy nhất của họ, và những cơn mưa đã rửa ráy cơ thể đen thui của họ. Lúc này người cao hơn đang tưới một bụi hoa vừa trồng. Từ một cái bình đất tròn lớn với cái vòi hẹp, anh ấy đang rắc nước trên những chiếc lá và những bông hoa. Cái bình này lấp lánh trong ánh mặt trời như những cơ bắp trong cơ thể đen thui của anh ấy chuyển động một cách dễ dàng, và tư thế anh ấy đang đứng có sự duyên dáng và cao cả. Một sự kiện đẹp để để nhìn ngắm. Những cái bóng rất dài trong ánh mặt trời buổi sáng.

Chú ý là một sự việc lạ lùng. Chúng ta không bao giờ nhìn ngắm nhưng qua một bức màn của những từ ngữ, những giải thích và những thành kiến; chúng ta không bao giờ lắng nghe mà không có những nhận xét, những so sánh và những hồi tưởng. Chính việc đặt tên những bông hoa, hay chim chóc, là một xao nhãng. Cái trí không bao giờ bất động để nhìn ngắm, để lắng nghe. Khoảnh khắc nó nhìn ngắm, nó liên tục trong những lang thang não động của nó; trong chính trạng thái của lắng nghe có một diễn giải, một hồi tưởng, một thưởng thức, và chú ý bị khước từ. Cái trí có lẽ bị thâm thấu bởi những sự việc mà nó thấy và lắng nghe, như một đứa bé bị thâm thấu bởi một món đồ chơi, nhưng đây không là chú ý. Tập trung cũng không là chú ý, bởi vì tập trung là phương cách của loại trừ và kháng cự. Có chú ý chỉ khi nào cái trí

không bị thấm thấu bởi một ý tưởng hay mục tiêu phía bên ngoài hay bên trong. Chú ý là tốt lành tổng thể.

Ông ấy là một người đàn ông trung niên, đầu hói gần hết, với hai mắt tinh tường trong sáng, và khuôn mặt nhăn nheo bởi lo âu và phiền muộn. Người cha của nhiều đứa trẻ, ông ấy giải thích rằng người vợ đã chết khi sinh đứa con cuối cùng, và lúc này tất cả họ đang sống cùng một người họ hàng nào đó. Mặc dù ông ấy vẫn có công ăn việc làm, lương bổng của ông ấy ít, thật khó khăn để thu xếp sống, nhưng không hiểu tại sao họ đã trải qua mỗi tháng mà không gặp nhiều căng thẳng lắm. Người con trai lớn nhất đang kiếm sống riêng theo cách của anh ấy, và người con thứ hai đang học đại học. Chính ông ấy đã xuất thân từ một gia đình có truyền thống khổ hạnh của nhiều thế kỷ, và lúc này nền quá khứ đó đã khiến cho ông ấy vững vàng. Nhưng thế hệ sắp tới đây, những sự việc sẽ rất khó khăn; thế giới đang thay đổi mau lẹ, và những truyền thống cổ xưa đang gãy vụn. Trong bất kỳ trường hợp nào, sống sẽ có phương hướng riêng của nó, và thật vô lý khi cầu nhàu. Ông ấy đã không đến để nói chuyện về gia đình, hay về tương lai, nhưng về chính ông ấy.

“Kể từ lúc tôi có thể nhớ lại, dường như tôi đã sống trong một tình trạng của mâu thuẫn. Tôi luôn luôn có những lý tưởng, và luôn luôn rời xa chúng. Từ những năm đầu đời tôi đã cảm thấy một sức kéo hướng về đời sống tu viện, sống của cô đơn và thiền định, và tôi đã kết thúc cùng một gia đình. Trước kia tôi đã nghĩ rằng tôi muốn là một học giả, nhưng thay vì vậy tôi lại trở thành một người lao dịch trong văn phòng. Toàn sống của tôi đã là một chuỗi của những mâu thuẫn gây phiền muộn, và thậm chí lúc này tôi đang ở trong khoảng giữa của những tự mâu thuẫn mà gây buồn phiền tôi

nhiều lắm; bởi với tôi muốn được an bình với chính tôi, và dường như tôi không thể hòa hợp những ham muốn xung đột này. Tôi làm gì đây?”

Chắc chắn, không bao giờ có thể có hòa hợp hay hiệp thông của những ham muốn đối nghịch. Liệu bạn có thể hòa hợp hận thù và tình yêu? Liệu tham vọng và ham muốn cho an bình có khi nào được mang lại cùng nhau? Liệu chúng không luôn luôn mâu thuẫn hay sao?

“Nhưng những ham muốn mâu thuẫn không thể kiểm soát được, hay sao? Liệu những cơn ngứa hoang này không thể được thuần hóa?”

Bạn đã cố gắng, đúng chứ?

“Vâng trong nhiều năm.”

Và bạn đã thành công?

“Không, nhưng đó là bởi vì tôi đã không kỷ luật ham muốn đúng cách, tôi đã cố gắng khá nhiều. Lỗi lầm không phải do kỷ luật, nhưng do anh ấy người mà thất bại trong kỷ luật.”

Liệu chính đang kỷ luật ham muốn này không là vật nuôi dưỡng của mâu thuẫn, hay sao? Kỷ luật là kháng cự, kiềm chế; và kháng cự hay kiềm chế không là phương cách của xung đột, hay sao? Khi bạn kỷ luật ham muốn, ai là ‘bạn’ mà đang thực hiện việc kỷ luật?

“Nó là cái tôi cao hơn.”

Thế sao? Hay nó chỉ là một bộ phận của cái trí đang cố gắng thống trị cái còn lại, một ham muốn đang kiềm chế một ham muốn khác? Sự kiềm chế một phần của cái trí này, bởi một phần khác mà bạn gọi là ‘cái tôi cao hơn’, chỉ có thể dẫn đến xung đột. Tất cả kháng cự đều được sinh ra từ cố gắng. Dù người ta muốn kiềm chế hay kỷ luật một cái khác nhiều bao nhiêu, sự ham muốn tạm gọi là cao hơn nuôi dưỡng những ham muốn khác mà chẳng mấy chốc phản kháng lại. Ham muốn tự gia tăng; không chỉ có một ham muốn. Bạn không nhận thấy điều này hay sao?

“Vâng, tôi đã nhận thấy rằng trong kỷ luật một ham muốn đặc biệt, những ham muốn khác trỗi dậy quanh nó. Ông phải đuổi theo chúng từng cái một.”

Và thế là trải qua suốt cuộc đời theo đuổi và bám chặt một ham muốn này sau một ham muốn khác – để rồi tại cuối đời chỉ phát giác rằng ham muốn vẫn còn đó. Ý muốn là ham muốn, và nó có thể thống trị một cách tàn nhẫn tất cả những ham muốn khác; nhưng vẫn vậy cái gì được chinh phục phải được chinh phục lặp lại và lặp lại. Ý muốn có thể trở thành một thói quen; và một cái trí vận hành trong một khe rãnh của thói quen là máy móc, chết rồi.

“Tôi không chắc chắn hiểu rõ tất cả những điểm tinh tế này của điều gì ông đang giải thích, nhưng tôi nhận biết những rối rắm và những mâu thuẫn của ham muốn. Nếu chỉ có một mâu thuẫn trong tôi, tôi có thể dung thứ sự xung đột của nó, nhưng có nhiều mâu thuẫn lắm. Làm thế nào tôi được an bình?”

Hiểu rõ là một việc, và ham muốn được an bình là một việc khác. Cùng hiểu rõ có an bình, nhưng ham muốn duy nhất để được an bình chỉ củng cố ham muốn, mà là cái nguồn của tất cả xung đột. Một ham muốn thống trị, mạnh mẽ không bao giờ mang lại an bình nhưng chỉ có thể dựng lên bức tường nhà tù quanh chính nó.

“Vậy thì làm thế nào người ta có thể ra khỏi mạng lưới của những ham muốn tự mâu thuẫn?”

Liệu ‘làm thế’ nào là một thâm nhập, hay sự đòi hỏi một phương pháp qua đó kết thúc mâu thuẫn?

“Tôi nghĩ rằng tôi đang đòi hỏi một phương pháp. Nhưng không phải rằng chỉ qua sự thực hành mãnh liệt và kiên nhẫn của một phương pháp thích hợp mà người ta mới có thể kết thúc sự xung đột này hay sao?”

Lại nữa, bất kỳ phương pháp nào đều hàm ý một nỗ lực để kiểm soát, để kiểm chế hay đè nén ham muốn, và trong nỗ lực, sự kháng cự trong những hình thức khác nhau, tinh tế hay hung tợn, được thiết lập. Nó giống như đang sống trên một con đường chật hẹp không thể nhìn thấy bầu trời khoáng đãng.

“Đường như ông rất chống lại kỷ luật.”

Tôi chỉ đang vạch rõ rằng một cái trí bị đúc khuôn trong kỷ luật không là một cái trí tự do. Cùng hiểu rõ ham muốn, kỷ luật mất đi ý nghĩa của nó. Hiểu rõ ham muốn còn quan trọng hơn kỷ luật, mà chỉ là tuân phục vào một khuôn mẫu.

“Nếu không có kỷ luật, vậy thì làm thế nào cái trí được tự do khỏi sự ham muốn mà sẽ tạo ra tất cả những mâu thuẫn này?”

Ham uôn không tạo ra mâu thuẫn. Ham muốn là mâu thuẫn. Đó là lý do tại sao rất quan trọng phải hiểu rõ ham muốn.

“Ông có ý gì qua từ ngữ hiểu rõ ham muốn?”

Nó là nhận biết ham muốn, không đặt tên nó, không phủ nhận hay chấp nhận nó. Chỉ đơn giản là nhận biết ham muốn, như bạn nhận biết một đứa trẻ. Nếu bạn muốn hiểu rõ một đứa trẻ bạn phải quan sát nó, và sự quan sát như thế không thể được nếu có bất kỳ ý thức nào của chỉ trích, nhận xét hay so sánh. Tương tự, muốn hiểu rõ ham muốn, phải có nhận biết đơn giản này về nó.

“Vậy thì liệu sẽ có kết thúc mâu thuẫn?”

Liệu có thể bảo đảm bất kỳ thứ gì trong những vấn đề này? Và chính sự thôi thúc được an toàn, bảo đảm này – không là một hình thức khác của ham muốn, hay sao?

Thưa bạn, liệu có khi nào bạn biết một khoảnh khắc khi không có tự mâu thuẫn?

“Có lẽ trong giấc ngủ, nhưng khi thức thì không.”

Ngủ không nhất thiết là một tình trạng của an bình, hay của tự do khỏi tự mâu thuẫn – nhưng đó là một vấn đề khác.

Tại sao bạn không bao giờ biết một khoảnh khắc như thế? Bạn đã không trải nghiệm hành động tổng thể – một hành động mà gồm cả cái trí và quả tim cũng như cơ thể của bạn, tổng thể của toàn thân tâm đang hiện diện của bạn?

“Bất hạnh thay, tôi chưa bao giờ biết một khoảnh khắc tinh khiết như thế. Mất đi hoàn toàn cái tôi phải là một ân lành to tát, nhưng nó không bao giờ xảy đến cho tôi, và tôi nghĩ chẳng mấy người hưởng được ân lành trong cách đó.”

Thưa bạn, khi cái tôi không còn, liệu chúng ta không biết tình yêu – không phải tình yêu được gọi cá nhân hay không cá nhân, trần tục hay thiêng liêng, nhưng tình yêu mà không có cái trí đang diễn giải?

“Thình thoảng, khi tôi ngồi tại bàn giấy trong văn phòng, cảm thấy lạ thường của ‘cái khác lạ’ đến với tôi – nhưng nó là một sự việc hiếm hoi. Tôi chỉ mong nó kéo dài và không bị phai nhạt.”

Chúng ta tham lam làm sao! Chúng ta muốn bám chặt cái mà không thể bị giam cầm; chúng ta muốn nhớ lại cái mà không là một mớ của ký ức. Tất cả ham muốn, theo đuổi, kiếm được này, mà là sự ham muốn để là, để trở thành, tạo ra mâu thuẫn, sự thiết lập cái tôi.

Cái tôi không bao giờ biết được tình yêu; nó chỉ có thể biết ham muốn, cùng những mâu thuẫn và đau khổ của nó. Tình yêu không là một sự việc để được theo đuổi, để kiếm được; nó không được mua qua sự thực hành đạo đức. Tất cả những theo đuổi như thế là những phương cách của cái tôi, của ham muốn; và cùng ham muốn luôn có sự đau khổ của mâu thuẫn.

Chương 48

‘TÔI SẼ LÀM GÌ?’

Gió đang thổi mát mẻ và trong lành. Không phải là không khí khô róc của vùng bán sa mạc vây quanh, nhưng nó đến từ những hòn núi xa xôi. Những hòn núi đó nằm trong số những đỉnh cao nhất thế giới, một chuỗi lớn của chúng chạy từ tây bắc sang đông nam. Chúng rất hùng vĩ và uy nghi, một cảnh không thể tin được khi bạn thấy chúng trong buổi sáng sớm, trước khi mặt trời có mặt trên đất đai đang ngủ ngon. Những đỉnh chót vót của chúng, lấp lánh một màu hoa hồng thanh thanh, rõ ràng một cách kinh ngạc tương phản bầu trời xanh nhạt. Khi mặt trời lên cao hơn những cánh đồng bị che phủ bởi những cái bóng dài. Chẳng mấy chốc những đỉnh núi huyền bí này sẽ biến mất trong những đám mây, nhưng trước khi chúng rút lui, chúng sẽ để lại những phước lành của chúng trên những thung lũng, những con sông và những thị trấn. Mặc dù bạn có thể không còn thấy chúng, bạn có thể cảm thấy rằng chúng hiện diện ở đó, bất động, mệnh mang và không thời gian.

Một người ăn mày đang đi xuống con đường, đang ca hát; ông ấy mù lòa, và một đứa trẻ đang dẫn đường cho ông ấy. Những con người đi qua, và thỉnh thoảng một người nào đó thả một hay hai đồng tiền rắc vào cái lon ông ấy đang cầm trong một bàn tay; nhưng ông ấy tiếp tục bài hát của mình,

không thèm quan tâm những tiếng leng keng của đồng tiền cắc. Một người giúp việc ra khỏi một ngôi nhà lớn, thả một đồng tiền cắc vào cái lon, cảm rằm cái gì đó, và quay lại, đóng cánh cổng đằng sau ông ấy. Những con vẹt bay đi khỏi vào ban ngày trong đường bay hoang dại và ồn ào của chúng. Chúng sẽ bay đến những cánh đồng và những cánh rừng, nhưng hướng về chiều tối chúng sẽ quay lại những cây cối dọc theo con đường để qua đêm; an toàn hơn ở đó, mặc dù những ánh đèn đường hầu như lẫn trong những chiếc lá. Dường như nhiều con chim khác ở suốt ngày trong thị trấn và trên một bãi cỏ lớn, một số chúng đang cố gắng bắt những con côn trùng đang ngủ. Một cậu bé đi ngang qua, đang thổi sáo. Cậu ấy ốm yếu và hai chân trần; dáng đi của cậu ấy rất tự tin và kiêu ngạo, và có vẻ hai bàn chân của cậu ấy không thèm để ý nơi nào chúng giẫm lên. Cậu ấy là cậu sáo, và bài hát ở trong hai mắt của cậu ấy. Đi đằng sau cậu ấy, bạn cảm thấy rằng cậu ấy là cậu trai đầu tiên có cây sáo trong thế giới này. Và, trong một cách nào đó, cậu ấy có là như thế; bởi vì cậu ấy không chú ý chiếc xe hơi vừa chạy ngang qua, cũng không quan tâm người cảnh sát đứng ở góc đường, đang buồn ngủ, cũng cả người phụ nữ với một bó nặng trên đầu. Cậu ấy lạc lõng trong thế giới này nhưng bài hát của cậu ấy vẫn tiếp tục.

Và lúc này ngày đã bắt đầu.

Căn phòng không rộng lắm, và vài người đã khiến căn phòng khá chật chội. Họ thuộc đủ mọi lứa tuổi. Có một người đàn ông già cùng đưa con gái rất nhỏ của ông ấy, một cặp mới lập gia đình, và một sinh viên đại học. Chắc chắn họ không biết nhau, và mỗi người háo hức nói về vấn đề riêng của họ, nhưng không muốn can thiệp những người khác. Đưa con gái nhỏ ngồi bên cạnh người cha, nhút nhát và rất yên

lặng; em ấy chắc khoảng mười tuổi. Em ấy mặc quần áo mới và một bông hoa gài trên mái tóc. Tất cả chúng tôi ngồi một lúc mà không nói một lời. Người sinh viên đại học chờ đợi người lớn tuổi nói, nhưng người lớn tuổi thích để những người khác nói trước. Cuối cùng, khá căng thẳng, người thanh niên trẻ bắt đầu.

“Hiện nay tôi đang học năm cuối đại học, ngành kỹ sư, nhưng trong chừng mực nào đó dường như tôi không quan tâm đến nghề nghiệp đặc biệt nào. Đơn giản tôi không biết tôi muốn làm gì. Người cha của tôi, một luật sư, không quan tâm việc gì tôi làm miễn là tôi làm việc gì đó, dĩ nhiên, bởi vì tôi đang học ngành kỹ sư, ông ấy muốn tôi là một kỹ sư; nhưng tôi đã thực sự không quan tâm nó. Tôi đã bảo với ông ấy điều này, nhưng ông ấy nói rằng sự quan tâm sẽ đến ngay khi tôi nhận được công việc để kiếm sống. Tôi có nhiều bạn bè học những nghề nghiệp khác nhau, đang kiếm sống theo cách riêng của họ; nhưng hầu hết họ đều đã trở nên nhàm chán và ảo não, và họ sẽ như thế trong vài năm tiếp theo, chỉ Thượng đế biết. Tôi không muốn như thế – và tôi chắc chắn rằng tôi sẽ như thế nếu tôi trở thành một kỹ sư. Không phải rằng tôi sợ những kỳ thi, tôi có thể đậu dễ dàng, và tôi không đang khoe khoang. Tôi chỉ không muốn trở thành một kỹ sư, và chẳng có gì khác khiến cho tôi quan tâm. Tôi đã thực hiện một chút ít về viết lách, và cũng vẽ vài bức tranh, nhưng loại sự việc đó cũng không tiến xa lắm. Người cha chỉ quan tâm đến việc đẩy tôi vào một việc làm, và ông ấy có thể kiếm cho tôi một việc làm tốt; nhưng tôi biết điều gì sẽ xảy ra cho tôi, nếu tôi chấp nhận nó. Tôi cảm thấy như muốn quăng đi mọi thứ và rời trường đại học mà không chờ đợi dự kỳ thi cuối cùng.”

Điều đó sẽ khá ngu xuẩn, đúng chứ? Rốt cuộc bạn đã gần qua đại học; nhưng tại sao kết thúc nó? Không có sự tổn hại nào trong đó, đúng chứ?

“Tôi nghĩ rằng không. Nhưng tôi sẽ làm gì sau đó?”

Ngoại trừ những nghề nghiệp thông thường, bạn thực sự muốn làm gì? Bạn phải có một quan tâm nào đó, dù nó có lẽ mang máng như thế nào. Nơi nào đó thăm thẳm, bạn biết nó là gì, đúng chứ?

“Ông thấy, tôi không muốn giàu có; tôi không quan tâm gây dựng một gia đình, và tôi không muốn là một nô lệ cho một thói quen. Hầu hết những bạn bè của tôi mà có những việc làm, mà đã dính líu trong một nghề nghiệp, bị trói chặt trong văn phòng từ sáng đến khuya; và họ thoát khỏi đó làm gì? Một ngôi nhà, một người vợ, vài đứa con – và nhàm chán. Đối với tôi, đây thực sự là một viễn cảnh kinh hãi, và tôi không muốn bị trói buộc trong nó; nhưng tôi vẫn không biết phải làm gì.”

Bởi vì bạn đã suy nghĩ quá nhiều về tất cả điều này, liệu bạn không cố gắng khám phá sự quan tâm thực sự của bạn là gì? Mẹ của bạn nói gì?

“Mẹ không quan tâm điều gì tôi làm chừng nào tôi còn được an toàn, mà có ý rằng lập gia đình một cách an toàn và bị cột chặt lại; vì thế mẹ ủng hộ cha hết mình. Vào những chuyên đạo bộ một mình, tôi đã suy nghĩ nhiều về điều gì tôi thực sự thích làm, và tôi đã nói chuyện về nó cùng những người bạn. Nhưng hầu hết bạn bè tôi đều nỗ lực nhiều về nghề nghiệp này hay nghề nghiệp kia, và chẳng tốt lành gì

khi nói chuyện với họ. Một khi họ bị trói buộc trong nghề nghiệp, dù có lẽ là nghề nghiệp gì, họ suy nghĩ nó là đúng đắn để thực hiện – bổn phận, trách nhiệm, và tất cả chuyện còn lại của nó. Tôi chỉ không muốn bị trói buộc trong cách sống nhàm chán và mệt mỏi như thế. Nhưng tôi thực sự muốn làm gì? Tôi ước ao tôi biết được.”

Bạn thích con người?

“ Tại sao ông hỏi?”

Bạn có lẽ thích làm một công việc nào đó theo phương hướng của công việc xã hội.

“Thật tò mò khi ông nói ra điều đó. Tôi đã suy nghĩ làm công việc xã hội, và trong một khoảng thời gian tôi đã theo một số người đã hiến dâng sống của họ cho nó. Nói chung, họ là một số người khô khan và tuyệt vọng, quan tâm một cách kinh hãi về sự nghèo khó, và hoạt động không ngừng nghỉ trong cố gắng cải thiện những điều kiện của xã hội nhưng họ lại cảm thấy bất hạnh phía bên trong. Tôi biết một cô gái trẻ mong muốn lập gia đình và sống một sống gia đình, nhưng lý tưởng đang hủy hoại cô ấy. Cô ấy bị trói buộc trong lề thói của làm những công việc tốt lành, và đã vui vẻ kinh khủng về sự nhàm chán của cô ấy. Chính là tất cả những lý tưởng mới không có ngọn lửa bùng sáng, mới không có hân hoan bên trong.”

Tôi nghĩ rằng tôn giáo, trong ý nghĩa được chấp nhận, không có ý nghĩa gì đối với bạn?

“Khi còn bé tôi thường theo mẹ tôi đến đền chùa, với những vị giáo sĩ, những lời cầu nguyện và những lễ nghi của nó, nhưng tôi đã không đến đó trong nhiều năm rồi.”

Việc đó cũng trở thành một lễ thói, một cảm giác lặp lại, một đang sống trong những từ ngữ và những giải thích. Tôn giáo là cái gì đó còn nhiều hơn tất cả điều đó. Liệu bạn có phiêu lưu?

“Không phải trong ý nghĩa thông thường của từ ngữ đó – leo núi, thám hiểm hai cực, lặn xuống biển sâu, và vân vân. Tôi không là con người cao cả, nhưng đối với tôi có cái gì đó khá thiếu chín chắn về tất cả điều đó. Tôi không thể leo núi cũng như săn bắt cá voi.”

Còn chính trị thì sao?

“Thông thường trò chơi chính trị không gây hứng thú tôi. Tôi có vài người bạn Cộng sản, và đã đọc một số sách vở vắn của họ, và tại một thời điểm tôi nghĩ về việc tham gia đảng phái; nhưng tôi không thể nuốt trôi những nói chuyện giả dối, bạo lực và độc tài của họ. Có những sự việc mà họ thực sự đại diện, dù có lẽ là học thuyết chính thức và diễn thuyết về hòa bình của họ. Tôi đã trải qua mau lẹ chặng đường đó.”

Chúng ta đã loại bỏ nhiều, đúng chứ? Nếu bạn không muốn làm bất kỳ những sự việc này, vậy thì còn lại cái gì?

“Tôi không biết. Tôi còn quá trẻ để biết, đúng chứ?”

Nó không là một vấn đề của tuổi tác, đúng chứ? Bất mãn là bộ phận của sự hiện diện, nhưng thông thường chúng ta tìm một cách để thuần hóa nó, dù qua một nghề nghiệp, qua hôn nhân, qua niềm tin, hay qua lý tưởng và những công việc tốt lành. Một cách này hay cách khác, hầu hết chúng ta xoay sở để bóp nghẹt ngọn lửa của bất mãn này, đúng chứ? Sau khi đã bóp nghẹt nó thành công, cuối cùng chúng ta suy nghĩ chúng ta hạnh phúc – và chúng ta có lẽ, ít ra trong một thời gian. Lúc này thay vì bóp nghẹt ngọn lửa bất mãn này qua hình thức nào đó của thỏa mãn, liệu có thể giữ nó luôn luôn hừng hực? Và lúc đó liệu nó là bất mãn?

“Ông có ý tôi nên vẫn còn như tôi là, bất mãn với mọi thứ quanh tôi và trong tôi, và không tìm kiếm một bận tâm gây thỏa mãn nào đó mà sẽ khiến ngọn lửa này cạn kiệt? Liệu đó là điều gì ông có ý?”

Chúng ta bất mãn bởi vì chúng ta nghĩ rằng chúng ta nên được thỏa mãn; Ý tưởng rằng chúng ta nên an bình với chính chúng ta khiến cho sự bất mãn trở thành sự đau khổ. Bạn nghĩ rằng bạn nên là cái gì đó, đúng chứ? – một con người có trách nhiệm, một công dân hữu dụng, và mọi chuyện còn lại của nó. Cùng hiểu rõ về bất mãn, bạn có lẽ là những sự việc này và còn nhiều hơn nữa. Nhưng bạn muốn làm cái gì đó gây thỏa mãn, một cái gì đó mà sẽ làm cái trí của bạn bận tâm vì vậy kết thúc sự phiền muộn của bất mãn phía bên trong này; đó không là như thế hay sao?

“Trong một cách nó là như vậy, nhưng lúc này tôi thấy sự bận tâm như thế dẫn đến điều gì.”

Cái trí bị bận tâm là cái trí đờ đẫn, lè thối; trong bản thể, nó là tầm thường. Bởi vì nó bị đóng khung trong thói quen, trong niềm tin, trong một lè thối có lợi lộc và kính trọng, cái trí cảm thấy an toàn cả bên trong lẫn bên ngoài; vì vậy nó không còn phiền muộn. Đây là như thế, đúng chứ?

“Nói chung, vâng. Nhưng tôi phải làm gì?”

Bạn có thể khám phá giải pháp nếu bạn thâm nhập sâu hơn vào cảm thấy của bất mãn. Đừng suy nghĩ về nó dựa vào được thỏa mãn. Hãy khám phá tại sao nó hiện diện, và liệu nó không nên được giữ chày bưng, hay sao? Rốt cuộc, bạn đặc biệt không quan tâm về kiếm sống, đúng chứ?

“Hoàn toàn chính xác, tôi không quan tâm. Dù sao người ta có thể luôn luôn sống bằng cách này hay cách kia.”

Vì vậy đó không là vấn đề của bạn. Nhưng bạn không muốn bị trói buộc trong một lè thối, trong bánh xe của tầm thường; đó là điều gì bạn quan tâm, đúng chứ?

“Nó có vẻ như thế, thưa ông.”

Vì vậy muốn không bị trói buộc đòi hỏi làm việc gian nan, quan sát liên tục, nó có nghĩa không có những kết luận dễ từ đó tiếp tục suy nghĩ thêm nữa; bởi vì suy nghĩ từ một kết luận không là suy nghĩ gì cả. Do bởi cái trí khởi đầu từ một kết luận, từ một niềm tin, từ trải nghiệm, từ hiểu biết, nó bị trói buộc trong lè thối, trong mạng lưới của thói quen, và vì vậy ngọn lửa của bất mãn bị bóp nghẹt.

“Tôi thấy rằng ông hoàn toàn đúng, nhưng lúc này tôi hiểu rõ nó là gì mà thực sự đã ở trên cái trí của tôi. Tôi không muốn giống như những người đó mà sống của họ là lẽ thói và nhàm chán, tôi nói điều này mà không có bất kỳ ý thức của cao cả hơn. Làm mất chính mình trong những hình thức khác nhau của phiêu lưu đều vô nghĩa như nhau; và tôi cũng không muốn chỉ được thỏa mãn. Tôi đã bắt đầu thấy, dù mang máng, trong một phương hướng mà thậm chí tôi không bao giờ đã biết nó đã hiện diện. Liệu phương hướng mới mẻ này là điều gì ngày hôm trước ông đã giải thích trong nói chuyện của ông khi ông nói về một tình trạng, hay một chuyển động, mà là không thời gian và luôn luôn sáng tạo?”

Có lẽ. Tôn giáo không là một vấn đề của những nhà thờ, những đền chùa, những nghi lễ và những niềm tin; nó là từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc khám phá chuyển động đó, mà có lẽ có bất kỳ cái tên nào, hay không tên.

“Tôi sợ rằng tôi đã sử dụng nhiều hơn thời gian dành cho tôi,” anh ấy nói, đang quay lại những người khác. “Tôi hy vọng các bạn không phiền.”

“Trái lại,” người đàn ông già trả lời. “Tôi giống như một người đã lắng nghe rất chú ý, và đã hưởng lợi nhiều lắm; Tôi, cũng vậy, đã thấy cái gì đó vượt khỏi vấn đề của tôi. Trong đang lắng nghe một cách yên lặng đến những phiền muộn của một người khác, thỉnh thoảng những gánh nặng riêng của chúng ta được vui bớt.”

Ông ấy yên lặng một hay hai phút, như thể đang cân nhắc làm thế nào để diễn tả điều gì ông ấy muốn nói.

“Theo cá nhân, tôi đã đến một lứa tuổi,” ông ấy tiếp tục, “khi tôi không còn hỏi tôi phải làm gì; thay vì như thế, tôi nhìn lại và suy nghĩ tôi đã làm gì với sống của tôi. Tôi cũng đã học đại học, nhưng tôi không còn suy nghĩ nhiều như những người bạn trẻ của chúng tôi ở đây. Khi tốt nghiệp đại học, tôi đi tìm việc làm, và ngay khi tìm được một công việc, tôi đã dành bốn mươi năm kế tiếp và nhiều hơn trong việc kiếm sống và duy trì một gia đình khá lớn của tôi. Trong suốt thời gian đó tôi bị trói buộc trong lề thói của văn phòng mà ông đã nói, và trong thói quen của sống gia đình, và tôi biết những vui thú và những buồn thảm của nó, những niềm vui thoáng chốc và những giọt nước mắt của nó. Tôi đã già đi bởi sự phấn đấu và sự phiền muộn, và trong những năm mới đây đã có một suy sụp mau lẹ. Nhìn lại tất cả điều đó, lúc này tôi tự hỏi mình, “Bạn đã làm gì với sống của bạn? Ngoại trừ gia đình và công việc của bạn, thật ra bạn đã thành tựu cái gì?”

Người đàn ông già ngừng lại trước khi trả lời câu hỏi riêng của ông ấy.

“Qua nhiều năm tháng, tôi đã tham gia nhiều tổ chức khác nhau cho sự hoàn thiện của cái này hay cái kia; tôi phụ thuộc vào nhiều nhóm tôn giáo khác nhau, và rời nhóm này sang nhóm khác; và đầy hy vọng tôi đã đọc văn chương của phái cực tả, chỉ để phát giác rằng tổ chức của họ cũng uy quyền chuyên chế như giáo hội. Lúc này bởi vì tôi đã về hưu, tôi có thể thấy rằng tôi đã và đang sống trên bề mặt của sống; tôi đã chỉ trôi giạt. Mặc dù tôi đấu tranh chút xíu để chống lại dòng chảy mạnh mẽ của xã hội, cuối cùng tôi cũng bị cuốn theo nó. Nhưng đừng hiểu lầm tôi. Tôi không nhỏ nước mắt cho quá khứ; tôi không than vãn những sự việc đã là. Tôi quan tâm đến vài năm còn lại. Giữa lúc này và cái ngày đang

đến gần thật mau lẹ của cái chết của tôi, làm thế nào tôi gặp gỡ được sự việc này được gọi là sự sống? Đó là vấn đề của tôi.”

Cái gì chúng ta là được tạo thành từ cái gì chúng ta đã là; và cái gì chúng ta đã là cũng định hình tương lai, mà dứt khoát không trao tặng phương hướng và thực chất cho mọi suy nghĩ và hành động. Hiện tại là một chuyển động của quá khứ đến tương lai.

“Cái gì đã là quá khứ của tôi? Theo thực tế, chẳng có gì cả. Đã không có những tội lỗi lớn lao, đã không có những tham vọng ngất trời, đã không có những đau khổ ngập tràn, đã không có những bạo lực thoái hóa. Sống của tôi đã là sống của một người trung bình, không sôi nổi và cũng không tẻ nhạt lắm; nó đã là một sống bằng phẳng, một sống hoàn toàn tầm thường. Tôi đã tạo ra một quá khứ không có gì đáng tự hào hay hổ thẹn về nó. Toàn sự hiện diện của tôi là một nhàm chán và trống rỗng, chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Nó cũng sẽ y hệt như thế, nếu tôi sống trong một cung điện, hay trong một cái chòi tranh. Quá dễ dàng để rơi vào dòng chảy của sự tầm thường! Lúc này, câu hỏi của tôi là, liệu tôi có thể kết thúc dòng chảy của sự tầm thường này trong tôi? Liệu có thể phá vỡ quá khứ luôn phình to tội nghiệp này của tôi?”

Quá khứ là gì? Khi bạn sử dụng từ ngữ ‘quá khứ’, nó có nghĩa gì?

“Đối với tôi dường như quá khứ chỉ là một vấn đề của hồi tưởng và ký ức.”

Bạn có ý tổng thể của ký ức, hay ký ức của những biến cố hàng ngày? Những biến cố mà không có ý nghĩa thuộc tâm lý, trong khi chúng có lẽ được nhớ lại, không bám rễ trong mảnh đất của cái trí. Chúng đến và đi; chúng không ở lại hay là gánh nặng cho cái trí. Chỉ những thứ còn ở lại mới có ý nghĩa thuộc tâm lý. Vì vậy, bạn có ý gì qua từ ngữ quá khứ? Liệu có một quá khứ mà cố định, bất động, từ đó bạn có thể phá vỡ gọn gàng, mau lẹ và đột ngột?

“Quá khứ của tôi được tạo thành từ vô số những sự việc nhỏ nhoi được sắp xếp vào chung, và những cái rễ của nó rất nông. Một chấn động giống như một cơn gió mạnh, có thể thổi tung nó.”

Và bạn đang chờ đợi cơn gió. Đó là vấn đề của bạn?

“Tôi không đang chờ đợi cái gì cả. Nhưng tôi phải tiếp tục như thế này trong phần còn lại của những ngày của tôi, hay sao? Tôi không thể đập tan quá khứ, hay sao?”

Lại nữa, quá khứ mà bạn muốn đập tan là gì? Liệu quá khứ đứng yên, hay nó là một vật đang sống? Nếu nó là một vật đang sống, làm thế nào nó nhận được sự sống của nó? Nó có thể làm sống lại chính nó qua phương tiện gì? Nếu nó là một vật đang sống liệu bạn có thể đập tan nó? Và ai là ‘bạn’ mà muốn đập tan?

“Lúc này, tôi đang bị hoang mang,” anh ấy phàn nàn. “Tôi đã đưa ra một câu hỏi đơn giản, và ông đáp lại nó bằng nhiều câu hỏi phức tạp hơn. Ông làm ơn giải thích ông có ý gì?”

Bạn nói, thưa bạn, rằng bạn muốn được tự do khỏi quá khứ. Quá khứ này là gì?

“Nó gồm có những trải nghiệm và những kỷ niệm mà người ta có về chúng?”

Lúc này, bạn nói, những trải nghiệm này ở trên bề mặt, chúng không bám rễ sâu. Nhưng một số chúng có lẽ không bám rễ sâu trong tầng ý thức bên trong, hay sao?

“Tôi không nghĩ tôi có bất kỳ kỷ niệm nào bám rễ sâu. Truyền thống và niềm tin có những gốc rễ sâu trong nhiều người, nhưng tôi theo chúng chỉ như một vấn đề của sự thuận tiện thuộc xã hội. Chúng không có một vai trò quan trọng lắm trong sống của tôi.”

Nếu quá khứ sẽ được loại bỏ khá dễ dàng, không có vấn đề; nếu chỉ có vỏ ngoài của quá khứ còn lại, mà có thể được xóa sạch tại bất kỳ thời điểm nào, vậy thì bạn đã đập tan rồi. Nhưng đối với vấn đề, còn có nhiều hơn thế, đúng chứ? Làm thế nào bạn phá vỡ sống tầm thường của bạn? Làm thế nào bạn sẽ đập tan sự tầm thường của cái trí? Đây cũng không là vấn đề của bạn hay sao, thưa bạn? Và chắc chắn, ‘làm thế nào’ trong trường hợp này là một sâu thẳm hơn của thâm nhập, không phải sự đòi hỏi cho một phương pháp. Do bởi sự thực hành một phương pháp, được đặt nền tảng trên sự ham muốn thành công, cùng sợ hãi và uy quyền của nó, đã tạo ra sự tầm thường từ khởi đầu.

“Tôi đến với ý định xóa sạch quá khứ của tôi, mà chẳng có ý nghĩa bao nhiêu, nhưng tôi đang bị đối diện với một vấn đề khác.”

Tại sao bạn nói rằng quá khứ của bạn chẳng có ý nghĩa bao nhiêu?

“Tôi đã trôi giạt trên bề mặt của sống, và khi ông trôi giạt ông không thể có những gốc rễ sâu, thậm chí trong gia đình của ông. Đối với tôi tôi thấy rằng sống chẳng có ý nghĩa bao nhiêu; tôi đã chẳng giúp ích gì cho nó. Lúc này, tôi chỉ còn lại một vài năm, và tôi muốn ngừng trôi giạt. Tôi muốn làm cái gì đó trong những năm còn lại của tôi. Liệu điều này có thể được?”

Bạn muốn làm gì cho sống của bạn? Khuôn mẫu của cái gì bạn muốn làm, không phát triển từ cái gì bạn đã là, hay sao? Chắc chắn, khuôn mẫu của bạn là một phản ứng từ cái gì đã là; nó là một kết quả của quá khứ.

“Vậy thì, làm thế nào tôi sẽ làm bất kỳ cái gì cho sống?”

Bạn có ý gì qua từ ngữ ‘sống’? Liệu bạn có thể hành động vào nó? Hay liệu sống không thể toan tính được, và không bị giam cầm bên trong những biên giới của cái trí? Sống là mọi thứ, đúng chứ? Ganh tị, kiêu ngạo, cảm hứng và tuyệt vọng; luân lý xã hội, và đạo đức đó mà nằm ngoài lãnh vực của sự ngay thẳng được vun đắp; hiểu biết được thâu lượm qua nhiều thế kỷ; tính cách, mà là sự gập gờ của quá khứ với hiện tại; những niềm tin có tổ chức, được gọi là những tôn giáo, và sự thật mà vượt khỏi chúng; hận thù và thương yêu; tình yêu và từ bi mà không ở trong lãnh vực của cái trí, tất cả điều này và nhiều hơn nữa là sống, đúng chứ? Và bạn muốn làm cái gì đó cho nó, bạn muốn cho nó một hình dạng, phương hướng, ý nghĩa. Lúc này, ai là ‘bạn’ mà

muốn làm tất cả điều này? Liệu bạn khác biệt cái mà bạn tìm kiếm để thay đổi, hay sao?

“Ông đang gợi ý rằng người ta chỉ nên tiếp tục trôi giạt?”

Khi bạn muốn định hướng, định hình sống, khuôn mẫu của bạn chỉ có thể tùy theo quá khứ; hay, bởi vì không thể định hình nó, phản ứng của bạn là trôi giạt. Nhưng hiểu rõ tổng thể của sống sáng tạo hành động riêng của nó, mà trong đó không có trôi giạt và áp đặt một khuôn mẫu. Tổng thể này sẽ được hiểu rõ từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc. Phải có chết của khoảnh khắc quá khứ.

“Nhưng liệu tôi có thể hiểu rõ tổng thể của sống?” Anh ấy lo lắng hỏi.

Nếu bạn không hiểu rõ nó, không ai khác có thể hiểu rõ nó cho bạn. Bạn không thể học được nó từ một người khác.

“Làm thế nào tôi sẽ thâm nhập?”

Qua hiểu rõ về chính mình; bởi vì tổng thể, nguyên kho tàng của sống, nằm bên trong bạn.

“Ông có ý gì qua từ ngữ hiểu rõ về chính mình?”

Nó là nhận biết những phương cách của cái trí riêng của bạn; nó là học hành những khao khát của bạn, những ham muốn của bạn, những thôi thúc và những theo đuổi của bạn, những giấu giếm cũng như những lộ liễu. Không có học hành khi có sự tích lũy của hiểu biết. Cùng hiểu rõ về chính

mình, cái trí được tự do để bất động. Chỉ lúc đó mới có sự hiện diện của cái vượt khỏi sự đo lường của cái trí.

Cặp vợ chồng đã lắng nghe toàn nói chuyện; họ đã chờ đợi đến lượt của họ, nhưng không bao giờ ngắt lời, và chỉ lúc này người chồng cất tiếng,

“Vấn đề của chúng tôi là vấn đề của ghen tuông, nhưng sau khi lắng nghe điều gì đã được nói ở đây, tôi nghĩ rằng chúng tôi có thể giải quyết nó. Có lẽ chúng tôi đã hiểu rõ sâu thẳm nhiều bằng cách lắng nghe yên lặng hơn là chúng tôi đưa ra những câu hỏi.”

Chương 49

‘NHỮNG HOẠT ĐỘNG TÁCH RỜI VÀ HÀNH ĐỘNG TỔNG THỂ’

Hai con quạ đang đánh nhau, và ý định của chúng rất nghiêm túc. Chúng đang bay lượn trên mặt đất cùng những cái cánh của chúng khóa chặt vào nhau, và những cái mỏ màu đen, sắc của chúng đang xé thịt của nhau. Một hay hai con trong số những bạn đồng hành của chúng đang la hét giận dữ với chúng từ những cây kè bên, và bỗng nhiên toàn bộ những con quạ chung quanh có mặt ở đó, tạo thành sự ồn dễ sợ và đang cố gắng ngăn chặn vụ đánh nhau. Phải có hàng tá con, nhưng bất kể những tiếng la hét giận dữ và lo âu của chúng, vụ đánh nhau cứ tiếp tục. Một tiếng hét không ngừng được nó; sau đó một tiếng vỗ lớn của hai bàn tay đuổi chúng đi khỏi, ngay cả những con đánh nhau, mà tiếp tục bay vào nhau vô ra giữa những cành cây của những cái cây chung quanh. Nhưng tất cả đã kết thúc. Một con bò đen bị cột vào một cái cọc nhìn bình thản về hướng của vụ đánh nhau. Nó là một con vật nhỏ, khi những con bò đi chung, và rất thân thiện, với hai mắt to, tròn trịa.

Một đoàn người xuất hiện trên đường. Một đám tang. Một nửa tá xe hơi được dẫn đường bởi chiếc xe tang, trong đó có thể thấy chiếc quan tài, một sự kiện được đánh bóng cao độ bởi nhiều thứ bằng bạc. Đến nghĩa trang, tất cả mọi

người ra khỏi những chiếc xe của họ, và chiếc quan tài được khiêng từ từ đến huyệt, đã được đào sẵn sáng hôm đó. Họ đi hai lần quanh huyệt, và sau đó cẩn thận đặt quan tài trên hai thanh gỗ cứng giăng ngang cái rãnh rộng. Tất cả đều qui xuống khi người giáo sĩ ban phước lành, và chiếc quan tài từ từ được hạ thấp vào nơi an nghỉ cuối cùng của nó. Có một khoảng ngừng lâu; sau đó mỗi người ném một nắm đất mới đào, và những người đào huyệt trong những cái khố sáng rực của họ, bắt đầu xúc đất đổ vào huyệt, mà chẳng mấy chốc đã đầy. Một vòng hoa trắng, đã héo tàn trong nắng nóng mặt trời, được đặt trên nắm mồ, và sau đó mọi người nghiêm trang rời đi.

Mới đây đã có mưa, và cỏ trong nghĩa trang xanh kinh ngạc. Chung quanh nó là những cây chuối và cây dứa, và những bụi hoa đang nở. Nó là một nơi thoáng mát và trẻ em thường đến chơi trên cỏ dưới những cái cây, nơi không có những nắm mồ. Vào sáng sớm, lâu rồi trước khi mặt trời mọc, có sương nặng trĩu trên cỏ và những cây dứa cao nổi bật tương phản bầu trời được chiếu sáng bởi các vì sao. Cơn gió từ phương bắc trong lành và nó mang theo cùng nó tiếng rên rỉ dài của một chiếc xe lửa xa xa. Ngược lại nó rất yên lặng; không có những ngọn đèn trong những ngôi nhà vây quanh, và tiếng lạch cạch của những chiếc xe tải trên đường vẫn chưa bắt đầu.

Thiền định là nở hoa của tốt lành; nó không là sự vun đắp tốt lành. Cái gì được vun đắp không bao giờ bền vững; nó qua mau, và phải được bắt đầu lại. Thiền định không dành cho người thiền định. Người thiền định biết làm thế nào để thiền định; anh ấy luyện tập, kiểm soát, định hình, đấu tranh, nhưng hoạt động này của cái trí không là ánh sáng của thiền định. Thiền định không được sắp xếp vào chung bởi cái trí; nó là sự yên lặng hoàn toàn của cái trí mà trong đó trung tâm

của trải nghiệm, của hiểu biết, của suy nghĩ, không còn. Thiên định là chú ý tổng thể mà không có một vật để suy nghĩ, lợi dụng. Người thiên định không bao giờ biết sự tốt lành của thiên định.

Không còn trẻ nữa, ông ấy là một người nổi tiếng vì lý tưởng chính trị và công việc tốt lành của ông ấy. Thăm thăm trong quả tim của ông ấy có hy vọng kiếm được cái gì đó còn quan trọng hơn tất cả những thứ này, nhưng ông ấy là một trong những người mà hành động ngay thẳng luôn luôn là sự thể hiện của tốt lành. Ông ấy liên tục sôi sục trong đổi mới, mà ông ấy coi như phương tiện để đạt được một kết thúc cuối cùng: sự tốt lành của xã hội. Một pha trộn lạ lùng của hăng say và hoạt động, ông ấy sống trong cái vỏ của suy nghĩ lý luận rõ ràng riêng của ông ấy; tuy nhiên ông ấy đã nghe được tiếng thì thầm thăm thẳm của cái gì đó vượt khỏi nó. Ông ấy đến cùng một người bạn, cũng nhiệt thành cùng ông ấy trong đổi mới xã hội. Người bạn là một người đàn ông rắn chắc, hơi thấp, và quanh ông ấy toát ra một hung hăng được kiềm hãm lại. Ông ấy chắc đã thấy sự hung hăng đó không là cách đúng đắn để thâm nhập, nhưng ông ấy không thể che đậy nó hoàn toàn; nó ở đằng sau hai mắt của ông ấy, và nó vô tình thể hiện khi ông ấy mỉm cười. Khi chúng tôi cùng nhau ngồi trong căn phòng đó, có vẻ không ai trong họ nhận biết một bông hoa thanh thoát mà một cơn gió vừa mang vào qua cửa sổ. Nó đang nằm trên sàn nhà, và mặt trời trên nó.

“Người bạn của tôi và tôi không đến đây để bàn luận hành động chính trị,” người thứ nhất bắt đầu. “Chúng tôi biết điều gì ông suy nghĩ về nó. Đối với ông, hành động không là đổi mới chính trị, hay tôn giáo; chỉ có hành động, một hành động tổng thể. Nhưng hầu hết chúng tôi không suy nghĩ giống như thế. Chúng tôi suy nghĩ trong những cái ngăn, mà

thỉnh thoảng kín mít và thỉnh thoảng linh động, nhượng bộ; nhưng hành động của chúng tôi luôn luôn là tách rời. Chúng tôi không biết hành động tổng thể là gì. Chúng tôi chỉ biết những hoạt động của mảnh, và chúng tôi hy vọng bằng cách sắp xếp những mảnh khác nhau này vào cùng nhau để tạo nên tổng thể.”

Liệu có khi nào tạo được tổng thể bằng cách lắp ráp những mảnh, ngoại trừ những vật thuộc máy móc? Ở đó bạn có một bản thảo, một bản thiết kế để giúp bạn sắp xếp những mảnh vào cùng nhau. Liệu bạn có một thiết kế tương tự mà qua đó tạo ra sự hoàn hảo của xã hội?

“Chúng tôi có,” người bạn trả lời.

Vậy thì bạn đã biết tương lai sẽ là gì cho con người rồi.

“Chúng tôi không tự phụ về tất cả điều đó, nhưng chúng tôi có muốn những đổi mới hiển nhiên nào đó được tạo ra, mà không ai có thể phản đối.”

Chắc chắn, đổi mới sẽ luôn luôn gây tách rời. Về lâu về dài, năng động trong làm điều ‘tốt lành’ mà không có hiểu rõ hành động tổng thể chắc chắn gây nguy hại, đúng chứ?

“Hành động tổng thể là gì?”

Chắc chắn nó không là sắp xếp vào chung những hoạt động tách rời khác nhau. Muốn hiểu rõ hành động tổng thể, hoạt động tách rời phải ngừng lại. Không thể thấy cùng một lúc toàn sự bao la của bầu trời bằng cách đi từ một cửa sổ

nhỏ xíu đến một cửa sổ nhỏ xíu khác. Người ta phải gạt đi tất cả các cửa sổ, đúng chứ?

“Thuộc trí năng điều đó nghe ra có vẻ đúng, nhưng khi ông thấy những người nghèo khổ, những người đói khát, ông sôi sùng sục phía bên trong và muốn làm cái gì đó.”

Mà là điều tự nhiên nhất. Nhưng chỉ đổi mới luôn luôn cần đổi mới thêm nữa, và tiếp tục những hoạt động tách rời khác nhau này, mà không hiểu rõ hành động tổng thể, dường như quá ranh mãnh và hủy hoại.

“Làm thế nào chúng tôi sẽ hiểu rõ hành động tổng thể này mà ông nói?” người còn lại hỏi.

Chắc chắn, trước hết người ta phải loại bỏ mảnh, cái tách rời, mà là nhóm, quốc gia, học thuyết. Bám vào những thứ này, người ta hy vọng hiểu rõ cái tổng thể, là điều không thể xảy ra được. Giống như một người tham vọng đang cố gắng thương yêu. Muốn thương yêu, sự ham muốn thành công, uy quyền và vị trí, phải kết thúc. Người ta không thể có cả hai. Tương tự, cái trí, chính suy nghĩ của nó là phân chia, không thể khám phá hành động tổng thể này.

“Vậy thì làm thế nào người ta có thể khám phá nó?” người bạn gắng hỏi.

Không có công thức cho sự khám phá nó. Cảm thấy của tổng thể, nguyên vẹn, rất khác biệt sự diễn tả thuộc trí năng về nó. Chúng ta không cảm thấy sự hiện diện tổng thể này, và cố gắng sắp xếp vào chung những mảnh vỡ, hy vọng

nhờ đó có cái tổng thể. Thưa bạn, nếu người ta được phép hỏi, tại sao bạn làm bất kỳ cái gì?

“Tôi cảm thấy và suy nghĩ, và hành động trôi chảy từ nó.”

Điều này không dẫn đến những mâu thuẫn trong những hoạt động khác nhau của bạn, hay sao?

“Thường thường nó có, nhưng người ta có thể lần tránh mâu thuẫn đó bằng cách bám vào một cái nguồn rõ rệt của hành động.”

Nói cách khác, bạn chặn đứng tất cả những hoạt động mà không liên quan đến hoạt động bạn đã chọn lựa. Chẳng mấy chốc, điều này sẽ không tạo ra sự hỗn loạn, hay sao?

“Có lẽ. Nhưng người ta phải làm gì?” anh ấy hỏi khá bực dọc.

Liệu đó chỉ là một câu hỏi bằng từ ngữ, hay bạn bắt đầu cảm thấy rằng bám vào một khuôn mẫu đã chọn lựa của hành động là loại trừ và hủy hoại? Do bởi bạn không cảm thấy khẩn thiết cho hành động tổng thể nên bạn đùa giỡn cùng những hoạt động mà là mâu thuẫn. Nhưng phải có cảm thấy khẩn thiết cho hành động tổng thể, bạn phải thâm nhập thăm thẳm trong chính bạn. Không có sự thâm nhập nếu không có khiêm tốn. Muốn học hành phải có khiêm tốn; nhưng bạn đã biết rồi, và làm thế nào một người đã biết rồi có thể khiêm tốn? Khi có khiêm tốn bạn không thể là một người đôi mồi, hay một người chính trị.

“Vậy thì chúng tôi không thể làm bất kỳ điều gì, và chúng tôi sẽ bị xô đẩy vào sự nô lệ bởi những người cực tả mà học thuyết hứa hẹn một thiên đàng trên quả đất! Họ sẽ nắm quyền hành và làm bốc hơi chúng tôi. Nhưng dứt khoát một kết cuộc như thế có thể thoát được qua sự lập pháp thông minh, qua đổi mới, và qua xã hội hóa từ từ của công nghệ. Đây là điều gì chúng tôi theo đuổi.”

“Nhưng còn khiêm tốn thì sao?” người thứ nhất hỏi. “Tôi thấy sự quan trọng của nó, nhưng làm thế nào người ta sẽ đạt được nó?”

Chắc chắn, không qua một phương pháp. Luyện tập khiêm tốn là vun quén sự kiêu hãnh. Một phương pháp hàm ý sự thành công, và thành công là kiêu căng. Điều khó khăn là rằng hầu hết chúng ta đều muốn là một người nào đó, và hoạt động đổi mới, từng mảnh này trao tặng chúng ta một cơ hội để thỏa mãn sự thôi thúc đó. Cách mạng kinh tế hay chính trị vẫn còn là từng phần, tách rời, dẫn đến chuyên chế và đau khổ thêm nữa, như được thể hiện mới đây. Chỉ có một cách mạng tổng thể, cách mạng tôn giáo, và nó không liên quan gì đến tôn giáo có tổ chức, mà là một hình thức khác của chuyên chế. Nhưng tại sao lại không có khiêm tốn?

“Do bởi lý do đơn giản rằng nếu người ta không có khiêm tốn, người ta không thể làm bất kỳ việc gì,” người bạn khẳng định. “Khiêm tốn dành cho những người ần dật, không dành cho những người hành động.”

Bạn đã không chuyển động khỏi những kết luận của bạn, đúng chứ? Bạn đến cùng chúng, và bạn sẽ rời đi cùng chúng; và suy nghĩ từ những kết luận chắc chắn không là suy nghĩ gì cả.

“Cái gì ngăn cản khiêm tốn?” người thứ nhất hỏi.

Sợ hãi. Sự sợ hãi của nói rằng “Tôi không biết; sợ hãi của không là một người lãnh đạo, của không quan trọng; sợ hãi không ở trong buổi trình diễn, dù nó là buổi trình diễn của truyền thống, hay học thuyết mới nhất.

“Tôi sợ hãi hay sao?” Ông ấy hỏi sau khi suy nghĩ cẩn thận.

Liệu một người khác có thể trả lời câu hỏi đó? Người ta không phải khám phá sự thật của vấn đề này cho chính người ta hay sao?

“Tôi nghĩ rằng tôi đã ở trong sự chú ý của công chúng quá lâu đến độ tôi đã quen thuộc rằng những hoạt động mà tôi dính dáng luôn luôn là tốt lành và sự thật. Ông hoàn toàn đúng. Có một lượng nào đó đã bỏ sung và điều chỉnh cho chúng tôi, nhưng chúng tôi không dám suy nghĩ quá sâu thẳm, bởi vì chúng tôi muốn ở trong số những người lãnh đạo, hay ít ra cùng những người lãnh đạo; chúng tôi không muốn là những con người bị quên lãng.”

Chắc chắn, tất cả điều này thể hiện rằng bạn không thực sự quan tâm đến con người, nhưng lại quan tâm đến những học thuyết, những kế hoạch và những không tưởng. Bạn không thương yêu con người, hay cảm thấy thông cảm cho họ; bạn thương yêu chính bạn, qua sự đồng hóa cá nhân của bạn cùng những lý thuyết, những lý tưởng và những hoạt động đối mới nào đó. Bạn vẫn còn y nguyên, được khoắc trong một kính trọng khác biệt. Bạn giúp đỡ con người nhân danh cái gì đó, cho sự tốt lành của cái gì đó. Bạn thực sự quan tâm, không phải đến sự giúp đỡ con người, nhưng đến sự tiến bộ cho kế hoạch hay tổ chức mà bạn khẳng định rằng

sẽ giúp đỡ con người. Đây không là sự quan tâm thực sự của bạn, hay sao?

Họ vẫn còn im lặng và rời đi.

Chương 50

‘TỰ DO KHỎI CÁI ĐÃ ĐƯỢC BIẾT’

Một đêm đầy sao, rất sáng. Không một đám mây trong bầu trời. Tiếng âm âm buồn chán của thành phố bên cạnh đã chìm xuống, và có một yên lặng vô cùng, thậm chí không bị phá vỡ bởi tiếng kêu của một con cú. Mặt trăng khuyết ở ngay trên những cây dừa cao, mà rất yên lặng, bị mê hoặc bởi sự yên lặng. Sao Orion cao vút trong bầu trời phía tây, và chòm sao Thập tự nam trên những quả đồi. Không một ngôi nhà có ánh đèn trong nó, và con đường chật chội vắng tanh và tối tăm.

Bỗng nhiên một âm thanh ai oán phát ra từ một nơi nào đó giữa những cái cây. Thoạt đầu nó nhỏ và tạo ra một ấn tượng lạ lùng của huyền bí và sợ hãi. Khi nó kéo đến gần hơn, tiếng ai oán trở nên sắc và ồn, và nghe ra có vẻ giả tạo; sự buồn bã không thể hiện thực sự lắm. Cuối cùng, một đám rước đông người với những cái đèn đi vào khoảng đất trống, và tiếng ai oán tiếp tục lớn hơn nhiều. Họ đang mang trên hai vai cái gì có vẻ, trong ánh trăng mờ mờ, một xác chết. Đi chậm chậm theo con đường mòn nhỏ băng qua khoảng đất trống và queo về phía bên phải, đám rước lại biến mất giữa những cái cây. Tiếng ai oán yếu ớt hơn, và cuối cùng dừng lại. Lại nữa có yên lặng hoàn toàn – yên lặng lạ lùng đó mà đến khi thế giới đang ngủ, và có một chất lượng của riêng nó.

Nó không là sự yên lặng của rừng rú, sa mạc, của những nơi cô lập, xa xôi; nó cũng không là sự yên lặng của một cái trí hoàn toàn thức dậy. Nó là yên lặng của vất vả và phiền muộn, của đau khổ và hân hoan thoáng chốc trên bề mặt. Yên lặng này sẽ trôi qua cùng bình minh đang đến, và sẽ quay lại cùng ban đêm.

Sáng hôm sau người chủ nhà hỏi, “Đám rước đêm qua có quấy rầy ông?”

Nó là gì vậy?

“Khi người nào đó bị bệnh, họ mời một bác sĩ, nhưng để được an toàn, họ cũng mời một người mà được nghĩ rằng có thể đuổi đi thần chết. Sau khi tụng kinh cho người bị bệnh và làm tất cả mọi loại sự việc kỳ quái, chính người phù thủy nằm xuống và tạo ra mọi hình dáng của đang trải qua những cảm giác và những đau đớn cơ thể mạnh mẽ của cái chết. Sau đó anh ta bị trôi trên một cái ghế, được mang đi trong một lễ rước cùng nhiều tiếng ai oán đến nơi chôn cất hay hỏa táng, và được bỏ lại ở đó. Chốc lát sau, người phụ tá của anh ấy cời trôi và anh ấy sống lại; tiếng cầu kinh cho người bệnh được tiếp tục lại, và sau đó tất cả họ lặng lẽ quay về nhà. Nếu bệnh nhân khỏi bệnh, ma thuật này có tác dụng; nếu anh ấy không khỏi bệnh, vậy thì quỷ dữ quá mạnh.”

Người lớn tuổi hơn đã đến là một khát sĩ, một người khổ hạnh tôn giáo đã từ bỏ thế giới. Đầu ông ấy cạo trọc, bộ quần áo duy nhất của ông ấy là một cái khố mới giặt màu vàng, và ông ấy mang theo một cây gậy dài, mà ông ấy đặt bên cạnh khi ngồi trên nền nhà bằng sự thoải mái của thực hành lâu. Cơ thể ông ấy mảnh khảnh và rất có kỷ luật, và ông ấy nghiêng nhẹ về phía trước như thể đang lắng nghe,

nhưng lưng lại hoàn toàn thẳng đứng. Ông ấy rất sạch sẽ, khuôn mặt rõ ràng và trong sáng, và quanh ông ấy có sự cao cả của thế giới tạm gọi là tinh thần. Khi ông ấy nói, ông ấy nhìn lên, nhưng nếu không ông ấy lại giữ hai mắt nhìn xuống. Có cái gì đó rất dễ chịu và thân thiện quanh ông ấy. Ông ấy đã đi bộ khắp quốc gia từ làng này sang làng khác và từ thị trấn này sang thị trấn khác. Ông ấy chỉ đi bộ vào những buổi sáng, và khoảng gần chiều tối, không phải khi mặt trời quá nóng. Là một khất sĩ và một thành viên của giai cấp cao nhất ông ấy đã không gặp phiền muộn gì trong việc nhận lương thực, bởi vì ông ấy được thuê nhận bằng sự kính trọng và được nuôi ăn cẩn thận. Khi, vào những dịp hiếm hoi, ông ấy đi bằng xe lửa, luôn luôn không cần vé, bởi vì ông ấy là một người thiêng liêng, và ông ấy có dáng vẻ của một người mà những suy nghĩ không thuộc thế giới này.

“Từ niên thiếu thế giới này đã chẳng có chút quyền rũ nào, và khi người ta rời bỏ gia đình, nhà cửa, tài sản, điều đó là vĩnh viễn. Người ta không bao giờ quay lại. Nó đã là một sống gian nan, và lúc này cái trí được kỷ luật chặt chẽ. Người ta đã lắng nghe những người thầy tinh thần ở phía bắc và phía nam; người ta đã thực hiện những chuyến hành hương đến những điện thờ và những đền chùa khác nhau, nơi có sự thiêng liêng và lời giảng đúng đắn. Người ta đã tìm kiếm trong sự yên lặng của những nơi ẩn dật, xa khỏi những tới lui của con người, và người ta biết những ảnh hưởng lợi lộc của một mình và thiên định. Người ta đã chứng kiến những thay đổi kinh hoàng mà quốc gia này đã trải qua trong những năm mới đây – nơi con người chống lại con người, giáo phái chống lại giáo phái, sự giết chóc, đến và đi của những người lãnh đạo chính trị, cùng những kế hoạch của họ, và những lợi lộc được hứa hẹn. Những người ranh mãnh và những người

chân thật, những người có quyền hành và những người thế cô, những người giàu có và người nghèo khổ – họ luôn luôn đồng hiện diện, và luôn luôn sẽ phải; bởi vì đó là phương cách của thế giới.”

Ông ấy yên lặng một hay hai phút, và sau đó tiếp tục.

“Trong nói chuyện của một buổi chiều nào đó, nó được nói rằng cái trí phải được tự do khỏi những ý tưởng, những công thức, những kết luận. Tại sao?”

Liệu tìm kiếm có thể bắt đầu từ một kết luận, từ cái đã được biết rồi? Tìm kiếm không phải bắt đầu trong tự do, hay sao?

“Khi có tự do, liệu có bất kỳ nhu cầu để tìm kiếm? Tự do là sự kết thúc của tìm kiếm.”

Chắc chắn tự do khỏi cái đã được biết chỉ là sự khởi đầu của tìm kiếm. Nếu cái trí không được tự do khỏi hiểu biết như trải nghiệm và kết luận, không có khám phá, nhưng chỉ có một tiếp tục, dù được thay đổi như thế nào, của cái gì đã là. Quá khứ diễn giải và sai khiến trải nghiệm thêm nữa, vì vậy tự củng cố chính nó. Suy nghĩ từ một kết luận, từ một niềm tin, không là suy nghĩ gì cả.

“Quá khứ là điều gì người ta là ngay lúc này và nó được tạo thành từ những sự việc mà người ta đã sắp xếp vào chung qua những ham muốn và những hoạt động của nó. Liệu có thể có một khả năng của tự do khỏi quá khứ?”

Không có à? Quá khứ và hiện tại không bao giờ đứng yên, cố định, khẳng định cuối cùng. Quá khứ là kết quả của nhiều áp lực, những ảnh hưởng và những trải nghiệm xung

đột, và nó trở thành hiện tại đang chuyển động, mà cũng là đang thay đổi, đang bị biến dạng dưới áp lực liên tục của nhiều ảnh hưởng khác nhau. Cái trí là kết quả của quá khứ, nó được sắp xếp vào chung bởi thời gian, bởi những hoàn cảnh, bởi những biến cố và những trải nghiệm được đặt nền tảng trên quá khứ. Nhưng mọi thứ xảy ra cho nó, phía bên ngoài và phía bên trong, gây ảnh hưởng nó. Nó không tiếp tục như nó đã là, và nó cũng sẽ không tiếp tục như nó là.

“Đây luôn luôn là như thế hay sao?”

Chỉ một thứ được chuyên biệt hóa được cố định vĩnh viễn trong một cái khuôn. Hạt giống của cây lúa sẽ không bao giờ, dưới bất kỳ hoàn cảnh nào, trở thành cây mè, và hoa hồng không bao giờ trở thành cây dứa. Nhưng may thay cái trí con người không bị chuyên biệt hóa, và nó luôn luôn có thể phá vỡ cái gì đã là; nó không nhất thiết là một nô lệ cho truyền thống.

“Nhưng nghiệp không dễ dàng bị loại bỏ; cái mà đã được thiết lập qua nhiều mạng sống không nhanh chóng bị phá vỡ.”

Tại sao không? Cái gì đã được sắp xếp vào chung qua hàng thế kỷ hay chỉ ngày hôm qua, có thể được phá vỡ ngay tức khắc.

“Trong cách nào?”

Qua hiểu rõ về chuỗi xích của nguyên nhân-kết quả này. Cả nguyên nhân lẫn kết quả không bao giờ kết thúc, luôn luôn thay đổi – cái mà sẽ mãi mãi là nô lệ và thoái hóa.

Mỗi kết quả của một nguyên nhân đang gánh chịu nhiều ảnh hưởng từ bên trong và bên ngoài, nó liên tục đang thay đổi, và luân phiên nó trở thành nguyên nhân của một kết quả khác. Qua hiểu rõ cái gì là đang thực sự xảy ra, qui trình này có thể được kết thúc tức khắc, và có tự do khỏi cái đã là. Nghiệp không là một chuỗi xích không bao giờ kết thúc; nó là một chuỗi xích có thể được cắt đứt tại bất kỳ thời điểm nào. Điều gì đã được làm ngày hôm qua có thể được cởi bỏ ngày hôm nay; không có sự tiếp tục vĩnh cửu của bất kỳ thứ gì. Sự tiếp tục có thể và phải bị tan biến qua hiểu rõ qui trình của nó.

“Tất cả điều này được thấy rõ ràng, nhưng có một vấn đề khác mà phải được rõ ràng. Nó là thế này. Quyển luyện gia đình, tài sản đã kết thúc lâu rồi nhưng cái trí vẫn còn quyển luyện những ý tưởng những niềm tin, những tâm nhìn.”

“Dễ dàng xóa sạch sự quyển luyện những thứ thế gian, nhưng với những sự việc của cái trí nó là một vấn đề khác hẳn. Cái trí được tạo thành từ suy nghĩ, và suy nghĩ hiện diện trong những hình thức của những ý tưởng và những niềm tin. Cái trí sợ hãi trống không, bởi vì nếu nó trống không, nó sẽ không còn hiện diện; vì vậy nó quyển luyện những ý tưởng, những hy vọng, và những niềm tin của nó trong những sự việc vượt khỏi chính nó.”

Bạn nói xóa sạch quyển luyện đối gia đình và tài sản là điều dễ dàng. Vậy thì tại sao nó không dễ dàng được tự do khỏi quyển luyện những ý tưởng và những niềm tin? Những yếu tố giống hệt không bị dính dáng trong mỗi trường hợp hay sao? Một người bám vào gia đình và tài sản bởi vì nếu không có chúng anh ấy cảm thấy mất hút, trống rỗng, một

mình; và chính vì lý do tương tự mà cái trí quyền luyện những ý tưởng, những tầm nhìn, những niềm tin.

“Đó là như thế. Bởi vì sống một mình phần vật chất, trong những nơi tách rời, khiến cho người ta không quan tâm bởi vì người ta một mình thậm chí giữa đám đông; nhưng cái trí không sẵn lòng hiện diện mà không có những sự việc của cái trí.”

Không sẵn lòng này là sợ hãi, đúng chứ? Sợ hãi bị gây ra, không phải bởi sự kiện của một mình phía bên ngoài hay bên trong, nhưng bởi sự chờ đợi của cảm thấy một mình. Chúng ta sợ hãi không phải sự kiện, nhưng kết quả được chờ đợi của sự kiện. Cái trí tiên đoán trước và sợ hãi cái gì có lẽ là.

“Vậy thì liệu sợ hãi luôn luôn thuộc tương lai được chờ đợi và không bao giờ thuộc sự kiện?”

Không như thế hay sao? Khi có sợ hãi cái gì đã là, sợ hãi đó không thuộc chính sự kiện, nhưng thuộc đang được khám phá, đang được bộc lộ của nó, mà lại nữa trong tương lai. Cái trí sợ hãi, không phải cái không biết được, nhưng sợ hãi mất mát cái đã được biết. Không có sợ hãi về quá khứ; nhưng sợ hãi bị gây ra bởi suy nghĩ về những ảnh hưởng của quá khứ đó có lẽ là gì. Người ta sợ hãi cô đơn phía bên trong, ý thức của trống không, mà có lẽ nảy sinh nếu cái trí không còn cái gì đó để bám vào; vì vậy có quyền luyện một học thuyết, một niềm tin, mà ngăn cản hiểu rõ cái gì là.

“Điều này cũng được thấy một cách rõ ràng.”

Và cái trí phải không được một mình, trống không hay sao? Nó phải không bị ô ứ bởi quá khứ, bởi tập thể, và bởi ảnh hưởng của những ham muốn riêng của người ta, hay sao?

“Vẫn vậy điều đó phải được khám phá.”

Chương 51

‘THỜI GIAN, THÓI QUEN VÀ NHỮNG LÝ TƯỞNG’

Đã có những trận mưa rất lớn trong nhiều ngày, nhiều inch một ngày trên một tuần lễ, và nước sông đang dâng rất cao. Nó đã tràn qua hai bờ rồi, và một số những làng mạc bị lụt lội. Những cánh đồng nằm dưới nước, và gia súc đã phải chuyển đến vùng đất cao hơn. Một vài inch nữa nó sẽ tràn qua cây cầu, sau đó sẽ có những rắc rối thực sự; nhưng giống như nó đang đến cực điểm sự nguy hiểm của nó, những cơn mưa đã dừng, và nước sông bắt đầu hạ xuống. Vài cơn khi bị nhốt trong những cái cây bị cô lập, và chúng sẽ phải ở nguyên chỗ đó một ngày hay như thế.

Một buổi sáng sớm, khi nước đã rút xuống, chúng tôi khởi hành đi qua vùng quê mở rộng, bằng phẳng đến tận chân núi. Con đường dẫn qua ngôi làng này sau ngôi làng khác, và qua những nông trại được trang bị những máy móc hiện đại. Nó là mùa xuân, và dọc theo con đường những cây ăn quả đã nở rộ. Chiếc xe hơi chạy êm ả. Có tiếng gừ gừ của động cơ, và tiếng ù ù của lốp xe trên con đường; và tuy nhiên có một yên lặng lạ thường khắp mọi nơi, giữa cây cối, trên con sông, và trên những thửa đất đang trồng trọt.

Cái trí yên lặng chỉ do bởi sự dư thừa của năng lượng, khi có chú ý đó mà trong nó tất cả mâu thuẫn, sức hút của

ham muốn trong những phương hướng khác nhau, đã kết thúc. Đấu tranh của ham muốn để được yên lặng không sáng tạo yên lặng. Yên lặng sẽ không được trao tặng bởi bất kỳ hình thức nào của ép buộc; nó không là phần thưởng của kiểm chế hay thậm chí nhượng bộ. Nhưng cái trí không yên lặng không bao giờ được tự do; và chỉ với cái trí yên lặng thì bầu trời mới được mở toang. Ân lành mà cái trí tìm kiếm không được tìm ra qua sự tìm kiếm của nó, nó cũng không ở trong sự trung thành. Chỉ cái trí yên lặng có thể nhận được ân lành đó mà không thuộc nhà thờ hay niềm tin. Muốn cái trí yên lặng, tất cả những ngõ ngách mâu thuẫn của nó phải tập hợp lại và bị đốt cháy trong ngọn lửa của hiểu rõ. Cái trí yên lặng không phải là cái trí phản ảnh. Phản ảnh, phải có người nhìn ngắm và vật được nhìn ngắm. Người trải nghiệm chất đầy quá khứ. Trong cái trí yên lặng không có trung tâm mà từ đó để trở thành, để là, hay để suy nghĩ. Tất cả ham muốn là mâu thuẫn, bởi vì mỗi trung tâm của ham muốn đối nghịch với một trung tâm khác.

Yên lặng của cái trí tổng thể là thiên định.

Anh ấy là một người đàn ông khá trẻ, có cái đầu to, hai mắt rõ ràng và bàn tay trông có tài. Anh ấy ăn nói lưu loát và tự tin, và anh ấy đã mang theo người vợ, một phụ nữ sang trọng mà chắc chắn sẽ không nói bất kỳ điều gì. Có lẽ cô ấy đã đến dưới sự thuyết phục của anh ấy, và thích lắng nghe hơn.

“Tôi luôn luôn quan tâm đến những vấn đề tôn giáo,” anh ấy nói, “và vào sáng sớm, trước khi con cái thức dậy và sự rộn ràng trong nhà bắt đầu, tôi đã dành một thời gian đáng kể trong luyện tập thiền định. Tôi thấy thiền định rất hữu dụng trong kiểm soát cái trí và vun đắp những đạo đức cần

thiết nào đó. Cách đây vài ngày tôi đã nghe lời giảng của ông về thiên định, nhưng bởi vì tôi còn mới mẻ đối với những lời giảng của ông, tôi hoàn toàn không thể theo kịp nó. Nhưng đó không là điều gì tôi đến để nói chuyện. Tôi đến để nói chuyện về thời gian – thời gian như một phương tiện để nhận ra cái Tôi thượng. Như tôi có thể thấy, thời gian là cần thiết cho sự vun quén những chất lượng và những nhạy cảm cốt lõi đó của cái trí, nếu sự khai sáng muốn đạt được. Đây là như thế, đúng chứ?”

Nếu người ta bắt đầu bằng cách giả thiết những sự việc nào đó, vậy thì liệu có thể tìm ra sự thật của vấn đề? Những kết luận không ngăn cản sự rõ ràng của suy nghĩ hay sao?

“Tôi luôn luôn quen thuộc rằng thời gian là cần thiết để đạt được giải thoát. Đây là điều gì hầu hết những quyển sách tôn giáo khẳng định, và tôi không bao giờ nghi ngờ nó. Qua những quyển sách người ta hiểu rằng những cá thể đó đây đã nhận được tình trạng ngây ngất đó một cách tức khắc; họ chỉ là số ít, rất ít. Phần còn lại của chúng tôi phải có thời gian, dài hay ngắn, để chuẩn bị cho cái trí thấu nhận ân lành đó. Nhưng tôi hoàn toàn thấy điều gì ông có ý khi ông nói rằng muốn suy nghĩ rõ ràng, cái trí phải được tự do khỏi những kết luận.”

Và cực kỳ gian nan để được tự do khỏi chúng, đúng chứ?

Lúc này, chúng ta có ý gì qua từ ngữ thời gian? Có thời gian dựa vào đồng hồ, thời gian như quá khứ, hiện tại và tương lai. Có thời gian như ký ức, thời gian như khoảng cách từ đây đến đó, thời gian như sự thành tựu, qui trình của trở

thành cái gì đó. Tất cả những thứ này là điều gì chúng ta có ý qua từ ngữ thời gian. Và liệu cái trí vĩnh viễn có thể được tự do khỏi thời gian, vượt khỏi những giới hạn của nó? Chúng ta hãy bắt đầu bằng thời gian tuần tự. Liệu người ta có khi nào được tự do khỏi thời gian, trong ý nghĩa tuần tự, thực tế?

“Không nếu người ta muốn đón một chiếc xe lửa! Để năng động một cách thông minh trong thế giới này, và để khẳng định một loại trật tự nào đó, thời gian tuần tự là cần thiết.”

Sau đó có thời gian như ký ức, thói quen, truyền thống; và thời gian như nỗ lực để thành tựu, để kiếm được, để trở thành. Chắc chắn phải mất thời gian để học được một nghề nghiệp hay thâm lượm một phương pháp kỹ thuật. Nhưng liệu thời gian cũng cần thiết cho sự nhận ra cái Tối thượng?

“Đối với tôi dường như nó cần thiết.”

Cái gì mà đang đạt được, đang nhận ra?

“Tôi nghĩ rằng nó là điều gì ông gọi là ‘cái tôi.’”

Là một mớ của những kỷ niệm và những liên tưởng, cả nhận biết được lẫn không nhận biết được.

Nó là cái thực thể mà vui thú và đau khổ, mà đã luyện tập những đạo đức, thâm lượm hiểu biết, tập hợp trải nghiệm, thực thể mà đã biết sự thành tựu và thất vọng, và mà đã suy nghĩ có linh hồn, Đại ngã, cái Tôi cao hơn. Thực thể này, ‘cái tôi’ này, cái ngã này, là sản phẩm của thời gian. Chính thực chất của nó là thời gian. Nó suy nghĩ trong thời gian, vận

hành trong thời gian và tự thiết lập chính nó trong thời gian, ‘Cái tôi’ này, mà là ký ức, suy nghĩ rằng qua thời gian nó sẽ đến được cái Tôi thượng. Nhưng cái ‘Tôi thượng’ của nó là cái gì đó mà nó đã hình thành, và thế là cũng ở trong lãnh vực của thời gian, đúng chứ?

“Cái cách ông lật tung nó, dường như rằng người tạo tác của nỗ lực và sự kết thúc mà anh ấy đang cố gắng đều ở trong lãnh vực của thời gian.”

Qua thời gian bạn chỉ có thể đạt được cái mà thời gian đã tạo tác. Suy nghĩ là sự phản hồi của ký ức, và suy nghĩ chỉ có thể nhận ra cái mà suy nghĩ đã sắp xếp vào chung.

“Ông đang nói, thưa ông, rằng cái trí phải được tự do khỏi ký ức, và khỏi sự ham muốn để đạt được, để nhận ra?”

Chúng ta sẽ đến vấn đề đó chốc lát nữa. Nếu chúng ta được phép, chúng ta hãy tiếp cận vấn đề một cách khác hẳn. Ví dụ như bạo lực, và lý tưởng của không bạo lực. Nó được nói rằng lý tưởng của không bạo lực là một cản trở cho bạo lực. Nhưng liệu đúng thế? Chúng ta hãy ví dụ tôi là người bạo lực, và lý tưởng của tôi là không bạo lực. Có một khoảng trống, một khoảng ngừng giữa tôi thực sự là gì, và điều gì tôi nên là, cái lý tưởng. Bao phủ khoảng cách ở giữa đó phải mất thời gian; cái lý tưởng là đạt được dần dần, và trong suốt khoảng trống của sự tiếp cận dần dần này tôi có cơ hội để buông thả trong vui thú của bạo lực. Lý tưởng là cái đối nghịch của tôi là gì, và tất cả những đối nghịch chứa đựng hạt giống của những đối nghịch riêng của chúng. Lý tưởng là một chiếu rọi của suy nghĩ, mà là ký ức, và thực hành lý tưởng là một hoạt động tự cho mình là trung tâm, giống như

bạo lực là. Nó đã được nói trong nhiều thế kỷ, và chúng ta tiếp tục lặp lại, rằng thời gian là cần thiết để được tự do khỏi bạo lực; nhưng nó chỉ là một thói quen, và không có thông minh đằng sau nó. Chúng ta vẫn còn bạo lực. Vì vậy thời gian không là yếu tố của tự do; lý tưởng của không bạo lực không khiến cho cái trí tự do khỏi bạo lực. Và bạo lực không thể kết thúc – ngày mai hay mười năm sau hay hơn nữa?

“Ông có ý gì qua từ ngữ ngay tức khắc?”

Khi bạn sử dụng từ ngữ đó, bạn không đang suy nghĩ hay không đang cảm thấy dựa vào thời gian, hay sao? Liệu bạo lực có thể kết thúc, đó là tất cả, không trong bất kỳ khoảnh khắc được cho nào?

“Liệu một sự việc như thế có thể xảy ra?”

Chỉ bằng hiểu rõ thời gian. Chúng ta sử dụng những lý tưởng, chúng ta có thói quen kháng cự, kiềm chế, kiểm soát, thay thế, tất cả việc đó dính dáng nỗ lực, đấu tranh qua thời gian. Cái trí suy nghĩ trong những thói quen; nó bị quy định vào chủ nghĩa dần dần, và đã nghĩ rằng thời gian là một phương tiện để đạt được sự tự do khỏi bạo lực. Cùng hiểu rõ sự giả dối của toàn qui trình đó, sự thật của bạo lực được thấy, và đây là yếu tố giải thoát, không phải lý tưởng, hay thời gian.

“Tôi nghĩ rằng tôi hiểu rõ điều gì ông đang nói, hay nói khác hơn, tôi cảm thấy sự thật của nó. Nhưng không khó khăn lắm để làm tự do cái trí khỏi thói quen, hay sao?”

Nó khó khăn chỉ khi nào bạn chống lại thói quen. Ví dụ thói quen hút thuốc. Chống lại thói quen đó là cho nó sự sống. Thói quen là thuộc máy móc, và kháng cự nó chỉ trao tặng cái máy nhiều quyền hành hơn. Nhưng nếu bạn thâm nhập cái trí và quan sát sự hình thành những thói quen của nó, vậy thì cùng hiểu rõ vấn đề to tát hơn, vấn đề nhỏ xíu hơn trở thành không quan trọng và rơi rụng.

“Tại sao cái trí hình thành những thói quen?”

Hãy nhận biết những phương cách của cái trí riêng của bạn, và bạn sẽ khám phá tại sao. Cái trí hình thành những thói quen với mục đích để được an toàn, bảo đảm, chắc chắn, không bị quấy rầy, với mục đích có sự tiếp tục. Ký ức là thói quen. Để nói một ngôn ngữ đặc biệt là một qui trình của ký ức, thói quen; nhưng điều gì được diễn tả trong ngôn ngữ, một chuỗi những suy nghĩ và những cảm thấy, cũng là thói quen, được đặt nền tảng trên điều gì bạn đã được chỉ bảo, trên truyền thống, và vân vân. Cái trí chuyển động từ cái đã được biết sang cái đã được biết, từ một chắc chắn sang một chắc chắn khác; vì vậy không bao giờ có tự do khỏi cái đã được biết.

Điều này đưa chúng ta trở lại vấn đề chúng ta đã bắt đầu. Nó được giả thiết rằng thời gian là cần thiết cho nhận được cái Tối thượng. Nhưng điều gì suy nghĩ có thể suy nghĩ vẫn còn trong lãnh vực của thời gian. Cái trí không thể hình thành cái không biết được. Nó có thể phỏng đoán cái không biết được, nhưng phỏng đoán của nó không là cái không biết được.

“Vậy thì vấn đề nảy sinh, làm thế nào người ta nhận được cái Tối thượng?”

Không phải bằng bất kỳ phương pháp nào. Thực hành một phương pháp là vun đắp một bộ khác của những kỷ niệm trôi buộc thời gian; nhưng sự nhận được có thể xảy ra chỉ khi nào cái trí không còn ở trong ngục tù của thời gian.

“Liệu cái trí có thể làm tự do chính nó khỏi ngục tù tự tạo tác của nó? Một tác nhân bên ngoài không cần thiết hay sao?”

Khi bạn nương dựa một tác nhân bên ngoài, bạn quay lại tình trạng bị quy định của bạn, những kết luận của bạn. Quan tâm duy nhất của chúng ta là câu hỏi, “Liệu cái trí có thể làm tự do chính nó khỏi ngục tù tự tạo tác của nó?”

Tất cả các câu hỏi khác đều không liên quan và ngăn cản cái trí không chú ý một nghi vấn đó. Không có chú ý khi có một động cơ, một áp lực để đạt được, để nhận ra; đó là, khi cái trí đang tìm kiếm một kết quả, một kết thúc. Cái trí sẽ khám phá giải pháp của vấn đề này, không qua những tranh luận, những quan điểm, những niềm tin hay những cảm thấy, nhưng qua chính sự mãnh liệt của chính nghi vấn.

Chương 52

‘THƯỢNG ĐẾ CÓ THỂ TÌM ĐƯỢC QUA TÔN GIÁO CÓ TỔ CHỨC?’

Mặt trời hoàng hôn đang ở trên những cánh đồng lúa xanh tươi và những cây dừa cao vút. Những cánh đồng uốn mình quanh những cánh rừng dừa và một con suối, chảy qua những cánh đồng và những cánh rừng, bắt được tia sáng màu vàng và trở nên sinh động. Đất đai rất trù phú. Đã có mưa nhiều và mọi loại cây cối mọc rậm rạp; ngay cả những cột hàng rào cũng mọc lên những chiếc lá xanh. Biển đầy cá, và không có thiếu ăn trong đất đai; con người được ăn uống đầy đủ, gia súc mập mạp và lười biếng. Trẻ em khắp mọi nơi, chẳng mặc bao nhiêu quần áo, và mặt trời đã thiêu chúng đen thui.

Một buổi chiều dễ thương, mát mẻ sau một ngày có nắng, nóng bức. Một cơn gió đang đến qua những quả đồi, và những cây dừa đong đưa khoe hình dáng và vẻ đẹp cho bầu trời. Chiếc xe hơi nhỏ đang hùng hục leo lên quả đồi, và đứa trẻ nhỏ nhắn đang ngồi chung ghế trước tạo cho bé sự thoải mái. Bé gái quá nhút nhát không nói một lời, nhưng hai mắt của em thâm nhận mọi thứ. Có nhiều người trên đường, một số mặc quần áo đầy đủ và một số khác gần như trần truồng. Một người đàn ông mặc một miếng vải và sợi dây buộc đang đứng trong con suối gần bờ. Anh ấy ngụp lặn dưới nước

nhiều lần, tự kỳ cọ cơ thể, và ngụp lặn thêm vài lần nữa, rồi ra khỏi con suối. Chẳng mấy chốc đã tối rồi, những cái đèn pha xe hơi chiếu lên những con người và những cái cây.

Lạ lùng làm sao khi cái trí luôn luôn bị bận tâm bởi những suy nghĩ riêng của nó, bởi nhìn ngắm và lắng nghe. Nó không bao giờ thực sự trống không; và nếu tình cờ nó như thế, nó chỉ là ráo hoảnh, mơ mộng. Nó có lẽ bị bận tâm bởi muốn được trống không, nhưng nó không bao giờ trống không; và bởi vì không trống không tổng thể, không chuyển động nào khác có thể xảy ra được. Vì nhận biết tình trạng của bận tâm liên tục này, nó cố gắng không bận tâm, trống không. Phương pháp, thực hành, mà hứa hẹn an bình, trở thành bận tâm mới của cái trí. Suy nghĩ nào đó – về chức vụ, về gia đình, về tương lai – liên tục nhét đầy cái trí. Nó luôn luôn chật ních, nghẹt cứng bởi những sự việc của tạo tác riêng của nó hay của một người khác; có một chuyển động không ngừng nghỉ mà chẳng có ý nghĩa bao nhiêu.

Một cái trí bận tâm là một cái trí tầm thường, dù bận tâm của nó là Thượng đế, ganh tị, hay tình dục. Cô độc, chuyển động tự cho mình là trung tâm của cái trí, là một bận tâm sâu thẳm hơn, và điều này được che đậy bởi hoạt động. Cái trí không bao giờ phong phú trong trống không tổng thể; luôn luôn có một góc năng động, đang lập kế hoạch, đang huyền thuyên, bận rộn. Trống không tổng thể của cái trí, thậm chí khi những ngõ ngách sâu thẳm tối tăm của nó được phơi bày, có một mảnh liệt mà không phải là một cuồng nộ của bận tâm, và nó không bị hủy diệt bởi sự kháng cự mà bận tâm mang lại. Không có gì cả để kháng cự hay khuất phục, mảnh liệt này là yên lặng không nỗ lực. Cái trí bận tâm không biết được yên lặng này. Thậm chí những khoảnh khắc đó khi nó không bận tâm chỉ là những khoảng trống trong hoạt động của bận tâm của nó, mà chẳng mấy chốc được vá

lại. Yên lặng này của trống không không là đối nghịch của bận tâm. Tất cả những đối nghịch đều ở trong khuôn mẫu của đấu tranh. Nó không là một kết quả, một hậu quả, bởi vì nó không có động cơ, không nguyên nhân. Tất cả kết quả-nguyên nhân đều ở trong lãnh vực của hoạt động tự cho mình là trung tâm. Cái tôi cùng bận tâm của nó không bao giờ biết được mảnh liệt của yên lặng này, cũng như cái gì ở trong nó và vượt khỏi nó.

Ba người đàn ông đã đến từ thị trấn xa xôi bằng xe lửa và xe buýt. Một người lớn tuổi hơn hai người còn lại nhiều, cùng bộ râu quai nón gọn gàng, là người nói chuyện, mặc dù những người khác không phụ thuộc vào ông ấy. Chậm rãi và cố ý trong câu nói, ông ấy có thể dễ dàng trích dẫn những câu nói từ những uy quyền nổi tiếng. Ông ấy không bao giờ mất kiên nhẫn, và có một dáng vẻ của độ lượng quanh ông ấy. Trong hai người trẻ tuổi, một người gần bị hói đầu, và người còn lại có tóc rất dày. Có vẻ người hói đầu vẫn chưa quyết định rõ ràng về những vấn đề nghiêm túc và sẵn lòng thâm nhập điều gì đã được nói; nhưng đó đây những khuôn mẫu xác định của suy nghĩ có thể được nhận ra. Anh ấy mỉm cười toe toét khi nói, nhưng không biểu lộ cử chỉ. Người còn lại khá nhút nhát, và chẳng nói bao nhiêu.

“Liệu không thể tìm được Thượng đế qua những tổ chức tôn giáo được thiết lập?” người lớn tuổi hơn hỏi.

Nếu người ta được phép hỏi, tại sao bạn đang đưa ra câu hỏi này? Liệu nó là một vấn đề nghiêm túc trong chính nó, hay chỉ là một mở đầu đến một vấn đề nghiêm túc? Nếu có một vấn đề nghiêm túc hơn đằng sau nó, liệu sẽ không đơn giản khi thâm nhập trực tiếp vấn đề đó, hay sao?

“Lúc này câu hỏi này là một câu hỏi hoàn toàn nghiêm túc, ít ra đối với chúng tôi. Tất cả chúng tôi đều đã nghe ông cách đây hai năm, khi lần cuối cùng ông ở đây, và sau đó đối với chúng tôi có vẻ rằng ông quá cực đoan trong lý luận của ông về những tôn giáo có tổ chức. Hai người bạn của tôi và tôi phụ thuộc vào một tôn giáo; nhưng nó đã từ từ thức tỉnh trong chúng tôi rằng ông có lẽ đúng, và chúng tôi muốn nói chuyện về nó với ông một cách nghiêm túc.”

Trước hết, nó có nghĩa gì khi nghiêm túc? Chúng ta nghiêm túc một thoáng chốc, về quá nhiều sự việc. Bởi vì tất cả các bạn đã phải vất vả đến đây, liệu không tốt lành khi bắt đầu bằng cách hiểu rõ chúng ta có ý gì qua trạng thái nghiêm túc?

“Có lẽ chúng tôi không nghiêm túc như ông muốn, nhưng chúng tôi dành nhiều thời gian có thể được để tìm kiếm Thượng đế.”

Liệu thời gian được tiêu xài trong làm cái gì đó là một thể hiện của nghiêm túc? Người kinh doanh, người làm việc văn phòng, người khoa học, người thợ mộc – tất cả họ trao nhiều thời gian cho những nghề nghiệp của họ. Bạn sẽ cho rằng họ nghiêm túc, đúng chứ?

“Vâng, trong một cách. Nhưng nghiêm túc mà chúng tôi thực hiện để tìm kiếm Thượng đế hoàn toàn khác hẳn. Thật khó khăn khi diễn tả bằng từ ngữ.”

Nghiêm túc trong một trường hợp là phía bên ngoài, hời hợt, ngược lại trong trường hợp còn lại, nó ở phía bên

trong, sâu thẳm hơn, đòi hỏi thấu triệt to tát hơn, và vân vân; đó là nó?

“Trong chùng mực nào đó đó là điều gì ông ấy có ý,” người hỏi đầu thêm vào. “Chúng tôi hi sinh càng nhiều thời gian bao nhiêu càng tốt cho thiên định, cho đọc những quyển sách thiêng liêng và tham gia những tụ họp tôn giáo. Tóm lại, chúng tôi rất nghiêm túc trong tìm kiếm Thượng đế của chúng tôi.”

Lại nữa, liệu thời gian là nhân tố của nghiêm túc? Hay liệu nghiêm túc phụ thuộc vào tình trạng của cái trí?

“Tôi hoàn toàn không hiểu rõ điều gì ông có ý qua ‘tình trạng của cái trí’.”

Dù một cái trí tầm thường hay không chín chắn có lẽ nghiêm túc đến chùng nào, nó luôn luôn bị giới hạn, lệ thuộc, nông cạn, nhượng bộ ảnh hưởng. Quan tâm chỉ một phần của sống là chỉ nghiêm túc từng phần; nhưng cái trí quan tâm tổng thể của sống sẽ tiếp cận tất cả những sự việc bằng ý định nghiêm túc. Một cái trí như thế hoàn toàn nghiêm túc, khẩn thiết.

“Tôi nghĩ ông có ý rằng chúng tôi không bao giờ tiếp cận sống như một tổng thể,” người lớn tuổi nói, “và tôi e rằng ông đúng.”

Tiếp cận từng phần tìm được một đáp án từng phần, và dù người ta có lẽ nghiêm túc đến chùng nào, nghiêm túc của người ta sẽ luôn luôn là tách rời. Một cái trí như thế không thể khám phá sự thật của bất kỳ điều gì.

“Vậy thì làm thế nào người ta có được nghiêm túc tổng thể này?”

‘Làm thế nào’ không quan trọng lắm. Không có phương pháp, hay luyện tập mà có thể thức dậy cảm thấy này – cảm thấy của ý định cái trí về hiểu rõ tổng thể thân tâm riêng của nó. Chúng ta sẽ bắt gặp hy vọng này, khi chúng ta thâm nhập trong nói chuyện của chúng ta. Nhưng bạn đã bắt đầu bằng cách hỏi liệu Thượng đế có thể tìm được qua tôn giáo có tổ chức.

“Vâng, đó là câu hỏi của chúng tôi,” người hỏi đầu trả lời. “Tất cả mọi điều chúng tôi biết về tôn giáo là điều gì đã được nhét vào chúng tôi từ niên thiếu. Trải qua hàng thế kỷ, những tôn giáo có tổ chức đã dạy bảo chúng tôi phải tin tưởng điều này hay điều kia. Thật ra, mọi vị thánh mà chúng tôi biết đã theo sau những tôn giáo của những người cha của họ, và lệ thuộc vào uy quyền của những quyền sách thiêng liêng của nó. Ba người chúng tôi ở đây phụ thuộc vào một trong những tổ chức tôn giáo truyền thống, nhưng từ khi lắng nghe ông, chúng tôi đã bắt đầu ngờ vực – hay ít ra tôi đã ngờ vực – mấu chốt của lệ thuộc vào bất kỳ tổ chức tôn giáo nào. Đây là điều gì chúng tôi muốn nói chuyện.”

Tổ chức hàm ý điều gì? Chúng ta tổ chức với mục đích để đồng vận hành trong thực hiện việc gì đó, đúng chứ? Tổ chức là cần thiết cho hành động hiệu quả nếu bạn và tôi ao ước cùng nhau làm cái gì đó. Chúng ta phải tổ chức, đặt chính chúng ta trong sự liên hệ đúng đắn, nếu chúng ta muốn thực hiện hiệu quả một kế hoạch chính trị, xã hội, hay kinh tế nào đó. Liệu những tổ chức tôn giáo có giống hệt hay một nền tảng tương tự? Và bạn có ý gì qua từ ngữ tôn giáo?

“Đối với tôi, tôn giáo là cách sống,” người thứ ba trả lời. “Cách sống được đưa ra bởi những người thầy tinh thần của chúng tôi và những quyển sách thiêng liêng, và tuân theo nó trong sống hàng ngày của chúng tôi cấu thành tôn giáo.”

Liệu tôn giáo là một vấn đề của tuân theo một khuôn mẫu được đặt ra bởi một người khác, dù vĩ đại đến chừng nào? Tuân theo chỉ là tuân phục, bắt chước, trong hy vọng nhận được một phần thưởng thanh thần; và chắc chắn đó không là tôn giáo. Giải thoát cá thể khỏi ganh tị, tham lam, bạo lực, khỏi ham muốn thành công và quyền hành, để cho cái trí của anh ấy được tự do khỏi những tự mâu thuẫn, những xung đột, những thất vọng – đây không là phương cách của tôn giáo, hay sao? Và chỉ một cái trí như thế mới có thể khám phá sự thật, cái tối thượng. Một cái trí như thế không bị ảnh hưởng, không dưới bất kỳ áp lực nào, và vì vậy nó có thể bất động; và chỉ khi nào cái trí hoàn toàn bất động mới có khả năng hiện diện cái vượt khỏi sự đo lường của cái trí. Nhưng những tôn giáo có tổ chức chỉ quy định cái trí vào một khuôn mẫu đặc biệt của suy nghĩ.

“Nhưng chúng tôi được nuôi nấng trong khuôn mẫu cùng hệ thống đạo đức của nó,” người hỏi đầu nói. “Đền chùa hay nhà thờ, cùng sự tôn sùng của nó, những nghi lễ của nó, những niềm tin và những giáo điều của nó – đối với chúng tôi, đây đã luôn luôn là tôn giáo, và ông đang xóa sạch nó mà không thay thế bất kỳ thứ nào trong vị trí của nó.”

Cái gì là giả dối phải bị xóa sạch nếu cái gì là sự thật muốn hiện diện. Cô đơn của cái trí là cốt lõi; và phương cách của tôn giáo là giải thoát cái trí khỏi khuôn mẫu được sắp xếp vào chung bởi tập thể, bởi quá khứ. Lúc này cái trí bị trôi

buộc trong đạo đức tập thể, cùng tham lợi, tham vọng của nó, sự kính trọng và theo đuổi quyền hành của nó. Hiểu rõ tất cả điều này có hành động riêng của nó, mà làm tự do cảm thấy cái trí khỏi cái tập thể, và sau đó nó có thể thương yêu, từ bi. Chỉ lúc đó cái tối thượng hiện diện.

“Nhưng chúng tôi vẫn chưa có thể hiểu rõ bao la như thế,” người lớn tuổi nói. “Chúng tôi vẫn cần đồng hợp tác và sự hướng dẫn của những người khác để giúp chúng tôi theo phương hướng đúng đắn. Đồng hợp tác và hướng dẫn này được cung cấp bởi điều gì chúng tôi gọi là tôn giáo có tổ chức.”

Bạn thực sự cần sự giúp đỡ của người khác để được tự do khỏi ganh tị, tham vọng? Và khi bạn có sự giúp đỡ của người khác, liệu có tự do? Hay tự do hiện diện cùng hiểu rõ về chính mình? Hiểu rõ về chính mình là vấn đề của hướng dẫn, của giúp đỡ có tổ chức, hay sao? Hay những phương cách của cái tôi phải được khám phá từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc trong những liên hệ hàng ngày của chúng ta? Lệ thuộc một người khác, hay một tổ chức, nuôi dưỡng sợ hãi, đúng chứ?

“Có lẽ chỉ có một ít người đủ mạnh mẽ để đứng một mình và chống lại thế giới, nhưng đa số chúng tôi cần những ủng hộ của sự thanh thản của tôn giáo có tổ chức. Những sống của chúng tôi, nói chung, đều trống rỗng, đờ đẫn, không có ý nghĩa nhiều, và dường như tốt lành khi đồ đầy trống rỗng này bằng những niềm tin tôn giáo, hơn là đồ đầy nó bằng những vui chơi dốt nát, hay bằng những huyền hoang của những suy nghĩ và những ham muốn thế gian.”

Trong đồ đầy trống rỗng đó bằng những niềm tin tôn giáo, bạn đã đổ đầy nó bằng những từ ngữ, đúng chứ?

“Chúng tôi được nghĩ là những con người có giáo dục,” người hỏi đầu nói. “Chúng tôi đã học đại học, chúng tôi có những việc làm khá tốt, và mọi chuyện còn lại của nó. Hơn nữa tôn giáo luôn luôn là quan tâm sâu thẳm nhất của chúng tôi. Nhưng lúc này tôi thấy cái gì chúng tôi gọi là tôn giáo không là tôn giáo gì cả. Ngược lại, phá vỡ cái ngục tù của tập thể này đòi hỏi nhiều năng lượng và hiểu rõ hơn những thứ chúng tôi có; vì vậy chúng tôi phải làm gì đây? Nếu chúng tôi rời bỏ tổ chức tôn giáo mà chúng tôi lệ thuộc, chúng tôi sẽ cảm thấy bị lạc lõng, và chẳng mấy chốc chúng tôi sẽ nhặt lên một niềm tin khác mà lừa gạt chính chúng tôi và đổ đầy trống rỗng riêng của chúng tôi. Sự quyến rũ của phương cách cũ kỹ rất mạnh mẽ, và chúng tôi tuân theo nó một cách lười biếng. Nhưng trong nói chuyện về tất cả điều này, những sự việc nào đó đã trở nên rõ ràng đối với tôi hơn chưa bao giờ trước kia; và có lẽ chính rõ ràng đó sẽ sản sinh hành động riêng của nó.”

Chương 53

‘KHỔ HẠNH VÀ HIỆN DIỆN TỔNG THỂ’

Chúng tôi đang đi máy bay rất cao trên năm ngàn feet. Máy bay đông nghẹt người, không một chỗ trống. Con người từ khắp thế giới ở trong nó. Xa xa phía dưới, biển là màu sắc của cỏ mùa xuân mới, thanh thanh và quyến rũ. Hòn đảo mà chúng tôi cất cánh từ đó có màu xanh sẫm, những con đường đen thui và những con đường mòn đỏ nhỏ, uốn khúc qua những rừng dừa và cây cối xanh, rậm rạp, quá rõ ràng và, những ngôi nhà mái đỏ thật dễ chịu khi nhìn ngắm. Biển dần dần trở thành màu xanh xám, và sau đó là màu xanh da trời. Lúc này chúng tôi đang ở bên trên những đám mây, và chúng che giấu quả đất, trải dài hàng dặm và hàng dặm hết tầm mắt. Trên cao bầu trời là khoảng mênh mông xanh nhạt và tất cả đều bao bọc lại, một cơn gió nhẹ phía sau chúng tôi, và chúng tôi đang đi máy bay thật nhanh, trên ba trăm năm mươi dặm một giờ. Bỗng nhiên những đám mây tách rời, và ở đó, xa xa phía dưới, là quả đất đỏ, trơ trụi, với chẳng bao nhiêu cây cối. Màu đỏ của nó giống như một tia của một cánh rừng bị cháy. Không có rừng, nhưng chính quả đất đang khắc lửa, không phải bởi lửa, nhưng bởi màu sắc; nó thật mãnh liệt và kinh ngạc. Chẳng mấy chốc chúng tôi bay ngang qua vùng đất đai phì nhiêu, cùng những ngôi làng và những thôn xóm rải rác giữa những cánh đồng xanh. Lúc này quả

đất bị phân chia do bởi quả tim của con người, và mỗi phần được cây cối bị giam cầm, bị sở hữu. Nó giống như một tấm thảm đầy màu sắc vô tận, nhưng mỗi màu sắc lại bị sở hữu bởi một người nào đó. Một con sông uốn mình qua tấm thảm, và dọc theo hai bờ của nó có cây cối, tỏa những cái bóng dài của buổi sáng. Xa xa là những hòn núi, trải dài qua đất đai. Nó là vùng quê đẹp đẽ; có không gian và tuổi tác.

Vượt khỏi sự ồn ào của những cánh quạt máy bay và tiếng huyền thuyên của con người, và vượt khỏi huyền thuyên riêng của nó, cái trí đang chuyển động. Nó là một chuyến hành trình yên lặng hoàn toàn, không trong thời gian và không gian, nhưng vào chính nó. Chuyển động phía bên trong này không là đang chuyển động phía bên ngoài của cái trí bên trong cánh đồng mở rộng hay chật hẹp của sự tạo tác riêng của nó, của quá khứ đang reo hò riêng của nó. Nó không là một chuyến hành trình được thực hiện bởi cái trí; nó là một chuyển động hoàn toàn khác hẳn. Tổng thể của cái trí, không chỉ là một bộ phận của nó, những che giấu cũng như những lộ liễu, hoàn toàn đứng yên. Ghi lại sự kiện này, ở đây, không là sự kiện; sự kiện hoàn toàn khác hẳn những từ ngữ mà ghi lại nó. Yên lặng đó không ở trong đo lường của thời gian. Đang trở thành và đang hiện diện không liên quan lẫn nhau; chúng chuyển động trong những phương hướng khác hẳn; cái này không dẫn đến cái kia. Trong bất động của đang hiện diện, quá khứ như người nhìn ngắm, người trải nghiệm, không hiện diện. Không có hoạt động của thời gian. Nó không là một hồi tưởng đang truyền đạt, nhưng chuyển động thực sự, tự nó (...but the actual movement itself – ghi chú của người đánh máy) – chuyển động của yên lặng vào cái không thể đo lường được. Nó là một chuyển động không bắt đầu từ một trung tâm, không đi từ một điểm này đến một điểm khác; nó không có trung tâm, không có người quan sát. Nó là một

chuyến hành trình của đang hiện diện tổng thể, và đang hiện diện tổng thể không có sự mâu thuẫn của ham muốn. Trong chuyến hành trình này của tổng thể, không có điểm khởi hành và không có điểm đến. Toàn cái trí bất động, và bất động này là một chuyển động mà không là đang chuyển động của cái trí.

Cơn mưa dầm dẫm nước đã đến và đi, nhưng mọi nơi vẫn còn âm thanh của tiếng nước rơi. Rất ẩm ướt trong căn phòng, và phải mất nhiều ngày để đồ đạc được khô ráo. Người đàn ông đến đây có hai mắt rất sâu, và một cơ thể đẹp đẽ. Ông ấy đã từ bỏ thế giới và những phương cách của nó; và trong khi ông ấy không khoác vào những chiếc áo cà sa của sự từ bỏ đó, suy nghĩ về thế giới khác được lộ diện rõ ràng trên khuôn mặt của ông ấy. Gần đây ông ấy đã không cạo mặt, bởi vì phải đi lại quá nhiều, nhưng ông ấy vừa mới tắm rửa sạch sẽ, và quần áo của ông ấy cũng vậy. Thái độ thư thái và thân thiện trong cử chỉ, cùng hai bàn tay luôn diễn tả, ông ấy ngồi yên lặng, trang nghiêm trong một thời gian đáng kể, thử nghiệm bầu không khí, cảm thấy phương hướng của nói chuyện. Lúc này ông ấy giải thích.

“Tôi đã nghe ông cách đây nhiều năm, hoàn toàn do tình cờ, và điều gì đó về những sự việc ông nói đã luôn luôn văng vẳng trong tôi: sự thật đó không hiện diện qua kỷ luật, hay không qua bất kỳ hình thức nào của tự hành hạ. Từ thời điểm đó tôi đã đi khắp quốc gia, thấy và nghe nhiều thứ. Tôi đã tự kỷ luật nghiêm khắc. Khuất phục sự đam mê vật chất không quá khó khăn, nhưng những hình thức khác của ham muốn không dễ dàng được xóa sạch. Tôi đã thực hành thiền định mỗi ngày trong nhiều năm, và không đủ khả năng để vượt khỏi mấu chốt nào đó. Nhưng điều gì tôi muốn nói

chuyện cùng ông là vấn đề của tự kỷ luật. Kiểm soát cơ thể và cái trí là cần thiết – và ở một mức độ nào đó chúng đã được kiểm soát. Nhưng khi nói chuyện với một người bạn cùng hành hương về qui trình của tự kỷ luật, tôi đã nhận ra những nguy hiểm của nó. Bạn ấy đã tự gây tổn thương cơ thể trong khâu phục đăm mê tình dục của bạn ấy. Người ta có thể đi quá xa trong phương hướng đó. Nhưng không cực đoan trong tự kỷ luật lại không dễ dàng lắm. Thành tựu thuộc bất kỳ loại nào mang lại một ý thức của uy quyền. Có một phần khởi đầy hạnh phúc trong chinh phục những người khác, nhưng còn nhiều hơn thế trong chinh phục chính người ta.”

Khổ hạnh có những vui thú của nó, giống như những thú trần tục có.

“Điều đó hoàn toàn đúng. Tôi biết những vui thú của khổ hạnh, và ý thức của uy quyền mà nó trao tặng. Bởi vì tất cả những người khổ hạnh và những vị thánh đã luôn luôn thực hiện, tôi đã kiềm chế những thôi thúc cơ thể với mục đích khiến cho cái trí nhạy bén và yên lặng. Tôi đã chế ngự những giác quan, và những ham muốn nảy sinh từ chúng, nhờ vào kỷ luật nghiêm ngặt, để cho tinh thần có lẽ được giải thoát. Tôi đã phủ nhận mọi hình thức của thoải mái cho cơ thể, và ngủ bất kỳ chỗ nào; tôi đã ăn bất kỳ loại thức ăn nào ngoại trừ thịt, và đã nhịn ăn trong nhiều ngày tại một thời điểm nào đó. Tôi đã thiền định nhiều tiếng đồng hồ dài với một nỗ lực tập trung vào một điểm; tuy nhiên bất chấp tất cả những đấu tranh và đau khổ này cùng ý thức của uy quyền và phần khởi phía bên trong của nó, cái trí dường như không vượt khỏi một mấu chốt nào đó. Nó như thể người ta đối diện

một bức tường, và dù làm điều gì người ta có thể, nó sẽ không bị phá vỡ.”

Trên phía này của bức tường là những tầm nhìn, những hành động đúng đắn, những đạo đức được vun quén, thờ phụng, những cầu nguyện, tự phủ nhận, những thần thánh; và tất cả những sự việc này chỉ có ý nghĩa mà cái trí trao tặng chúng. Cái trí vẫn còn là yếu tố thống trị, đúng chứ? Và liệu cái trí có thể vượt khỏi những rào chắn riêng của nó, vượt khỏi chính nó? Đó không là câu hỏi hay sao?

“Vâng, sau ba mươi năm kỷ luật nghiêm ngặt và cố ý được hiến dâng cho thiên định và tự từ bỏ hoàn toàn, tại sao có bức tường kín mít này mà không thể phá vỡ được? Tôi đã nói chuyện với nhiều người khổ hạnh có cùng trải nghiệm đó. Có, dĩ nhiên, những người mà khẳng định rằng người ta vẫn phải nỗ lực nhiều hơn trong tự từ bỏ, cố ý nhiều hơn trong thiên định; và vân vân; nhưng tôi biết tôi không thể làm gì thêm nữa. Tất cả những nỗ lực của tôi chỉ dẫn đến tình trạng tuyệt vọng hiện nay.”

Không lao lực và nỗ lực nào có thể phá vỡ cái bức tường dường như không thể xuyên thấu này; nhưng có lẽ chúng ta sẽ có thể hiểu rõ vấn đề nếu chúng ta có thể quan sát nó một cách khác hẳn. Liệu có thể tiếp cận những vấn đề của sống một cách tổng thể, bằng tổng thể đang hiện diện của người ta?

“Tôi không nghĩ tôi biết điều gì ông có ý.”

Liệu tại bất kỳ khoảnh khắc nào bạn nhận biết toàn thân tâm đang hiện diện của bạn, tổng thể của nó? Tổng thể không được nhận ra bằng cách tập hợp vào chung nhiều

mảnh xung đột, đúng chứ? Liệu có thể có cảm thấy của tổng thể của đang hiện diện của bạn – không phải tổng thể phỏng đoán, không phải điều gì bạn suy nghĩ, hay hình thành như tổng thể, nhưng cảm thấy thực sự của tổng thể?

“Một cảm thấy như thế có thể xảy ra được, nhưng tôi chưa bao giờ trải nghiệm nó.”

Lúc này, một phần của cái trí đang cố gắng nắm bắt tổng thể, đúng chứ? Một mảnh đang đấu tranh chống lại một mảnh khác, một ham muốn chống lại một ham muốn khác. Cái trí giấu giếm đang xung đột cái trí lộ liễu; bạo lực đang gắng sức trở thành không bạo lực. Thất vọng được theo sau bởi hy vọng, thành tựu và một thất vọng khác. Đó là tất cả mà chúng ta biết. Có sự theo đuổi không ngừng nghỉ của thành tựu, mà trong chính cái bóng của nó là thất vọng; vì vậy chúng ta không bao giờ biết hay trải nghiệm tình trạng tổng thể của đang hiện diện. Cơ thể chống lại cảm thấy; cảm thấy chống lại suy nghĩ; suy nghĩ đang theo đuổi cái gì nên là, lý tưởng. Chúng ta bị vỡ vụn thành những mảnh, và bằng cách tập hợp những mảnh khác nhau vào chung, chúng ta hy vọng tạo ra tổng thể. Liệu có thể thực hiện được điều này?

“Nhưng liệu có thể làm điều gì khác?”

Lúc này, chúng ta hãy dừng quan tâm đến hành động; có lẽ chúng ta sẽ hiểu rõ sau này. Cảm thấy tổng thể của đang hiện diện, toàn thân tâm, của cơ thể, cái trí và quả tim của bạn không là tập hợp vào chung tất cả những mảnh này. Bạn không thể khiến cho những ham muốn mâu thuẫn thành một tổng thể hiệp thông. Nỗ lực để làm như thế là một hành động

của cái trí, và chính cái trí chỉ là một mảnh. Một mảnh không thể tạo ra tổng thể.

“Tôi thấy điều này; vậy thì cái gì?”

Sự thâm nhập của chúng ta không là tìm ra phải làm gì, nhưng khám phá cảm thấy này của tổng thể của đang hiện diện của người ta – thực sự trải nghiệm nó. Cảm thấy này có hành động riêng của nó. Khi có hành động mà không có cảm thấy này, vậy thì nảy sinh vấn đề của làm thế nào nối liền cái vực thẳm ngăn cách của sự kiện và cái gì nên là, lý tưởng. Thế là chúng ta không bao giờ có một cảm thấy tổng thể, luôn luôn có một đang ngăn cản; chúng ta không bao giờ suy nghĩ tổng thể, luôn luôn có sợ hãi; chúng ta không bao giờ hành động tự do, luôn luôn có một động cơ, cái gì đó phải bị tìm kiếm hay bị lẩn tránh. Sống của chúng ta luôn luôn là từng mảnh, không bao giờ tổng thể, và vì vậy chúng ta khiến cho chúng ta vô cảm. Qua kiểm chế ham muốn, qua chỉ kiểm soát cái trí, qua từ bỏ những nhu cầu cơ thể, người khổ hạnh khiến cho anh ấy trở thành vô cảm.

“Những ham muốn của chúng tôi không được thuần thực, hay sao?”

Khi chúng đã được thuần thực bởi kiểm chế chúng, chúng mất đi sức sống của chúng, và trong qui trình này những nhận biết bị dờ dẫm, cái trí bị khiến cho vô cảm; mặc dù tự do được tìm kiếm, người ta không có năng lượng để tìm được nó. Người ta cần năng lượng tràn đầy để khám phá sự thật, và năng lượng này bị tan biến qua xung đột mà sinh ra từ kiểm chế, tuân phục, ép buộc. Nhưng nhượng bộ ham

muốn cũng nuôi dưỡng tự mâu thuẫn, mà lại nữa làm lãng phí năng lượng.

“Vậy thì người ta làm thế nào người ta sẽ bảo toàn năng lượng?”

Ham muốn để bảo toàn năng lượng là tham lam. Năng lượng cốt lõi này không thể được bảo toàn hay được tích lũy; nó hiện diện cùng sự kết thúc của mâu thuẫn bên trong chính người ta. Bởi chính bản chất của nó, ham muốn tạo ra mâu thuẫn và xung đột. Ham muốn là năng lượng, và nó phải được hiểu rõ; nó không thể chỉ bị kiềm chế, hay bị ép buộc phải tuân phục. Bất kỳ nỗ lực nào để ép buộc hay kỷ luật ham muốn chỉ tạo ra xung đột, và theo cùng nó là sự vô cảm. Tất cả những phương cách ranh mãnh của ham muốn phải được nhận biết và được hiểu rõ. Bạn không thể được dạy dỗ và bạn không thể học được những phương cách của ham muốn. Hiểu rõ ham muốn là nhận biết không chọn lựa những chuyển động của nó. Nếu bạn hủy diệt ham muốn, bạn hủy diệt nhạy cảm cũng như mãnh liệt mà là cốt lõi cho hiểu rõ sự thật.

“Không có mãnh liệt khi cái trí tập trung vào một điểm, hay sao?”

Sự mãnh liệt như thế là một cản trở cho sự thật, bởi vì nó là kết quả của sự giới hạn, làm chật hẹp cái trí qua hành động của ý muốn; và ý muốn là ham muốn. Có một mãnh liệt mà khác biệt hoàn toàn: mãnh liệt lạ thường này mà hiện diện cùng tổng thể, đó là, khi toàn thân tâm đang hiện diện của người ta được hiệp thông, không bị sắp xếp vào chung qua ham muốn một kết quả.

“Liệu ông sẽ nói điều gì đó thêm nữa về đang hiện diện tổng thể này?”

Nó là cảm thấy của đang hiện diện tổng thể không bị tách rời, không bị phân chia – một mảnh liệt mà trong đó không có căng thẳng, không có sự lôi kéo của ham muốn cùng những mâu thuẫn của nó. Chính là mảnh liệt này, một ao ước đột ngột không định trước, thăm thẳm này, sẽ phá vỡ bức tường đó mà cái trí đã xây dựng quanh chính nó. Bức tường đó là cái ngã, ‘cái tôi lệ thuộc’, cái tôi. Tất cả hoạt động của cái tôi là tách rời, khép kín, và nó càng đấu tranh để xuyên thủng những rào chắn riêng của nó, những rào chắn đó càng trở nên mạnh mẽ thêm bấy nhiêu. Những nỗ lực của cái tôi để được tự do chỉ tạo ra năng lượng riêng của nó, đau khổ riêng của nó. Khi sự thật của điều này được nhận biết, chỉ lúc đó mới có chuyển động của tổng thể. Chuyển động này không có trung tâm, do bởi nó không có khởi đầu và không có kết thúc; nó là một chuyển động vượt khỏi sự đo lường của cái trí – cái trí mà được sắp xếp vào chung qua thời gian. Hiểu rõ những hoạt động của những bộ phận xung đột của cái trí, mà tạo thành cái tôi, cái ngã, là thiền định.

“Tôi thấy điều gì tôi đã làm trong tất cả những năm này. Nó đã luôn luôn chuyển động từ một trung tâm – và chính cái trung tâm này phải bị phá vỡ. Nhưng làm thế nào đây?”

Không có phương pháp, bởi vì bất kỳ phương pháp hay hệ thống nào đều trở thành cái trung tâm. Nhận ra sự thật rằng trung tâm này phải bị phá vỡ là đang phá vỡ nó.

“Sống của tôi đã là một đấu tranh liên tục nhưng lúc này tôi thấy khả năng của kết thúc xung đột này.”

Chương 54

‘THÁCH THỨC CỦA HIỆN TẠI’

Con đường nhỏ dẫn xuống biển từ con đường rộng có đèn sáng, đi qua giữa những bức tường của những cái vườn thuộc nhiều ngôi nhà giàu có. Ở đó yên lặng lắm, bởi vì đường như những bức tường ngăn cản sự ồn ào của thị trấn. Con đường mòn uốn khúc vào ra nhiều lần, và trên những bức tường trắng xóa những cái bóng nhảy múa khi cơn gió khuấy động trong cây cối. Cơn gió này chất đầy nhiều mùi: mùi của biển, mùi của buổi cơm chiều, hương thơm của hoa nhài, và mùi khói. Lúc này nó đang đến từ biển và có một mảnh liệt lạ thường. Một bông hoa màu trắng lớn đang mọc lên trong đất đen cạnh lối đi, và buổi chiều đầy hương thơm của nó. Con đường tiếp tục hướng về phía dưới, và chẳng mấy chốc nó gặp một con đường khác chạy dọc theo biển. Một người trẻ tuổi đang ngồi cạnh đường, và cậu ấy có một con chó trên một sợi dây buộc. Cả hai đều đang nghỉ ngơi. Nó là một con chó to lớn, khỏe mạnh, lông mượt và được nuôi ăn đầy đủ. Người chủ của nó chắc nghĩ rằng con chó này quan trọng hơn con người, bởi vì con người đang mặc bộ quần áo lấm đất và có một cái nhìn kinh hãi, buồn thảm. Chính con chó mà quan trọng, không phải người thanh niên, và dường như con chó biết điều đó. Dẫu sao, những con chó có giọng giống tốt đều kênh kiệu. Hai con người đang đi đến,

nói chuyện và cười đùa, và con chó gầm gừ đe dọa khi họ đi ngang qua; nhưng họ không thèm quan tâm, bởi vì con chó đang bị buộc trên sợi dây và bị giữ chặt. Một cậu trai nhỏ đang mang cái gì đó rất nặng, và cậu ấy vẫn có thể vác nó; nhưng cậu ấy vui vẻ đáng kinh ngạc và mỉm cười khi đi ngang qua.

Lúc này khá yên lặng; không chiếc xe hơi nào đang chạy qua, không người nào trên con đường. Dần dần mãnh liệt càng gia tăng. Nó không bị thôi thúc bởi sự yên lặng của hoàng hôn, hay bầu trời đầy sao, hay những cái bóng nhảy múa, hay con chó trên sợi dây buộc, hay mùi hương của con gió thổi qua; nhưng tất cả những sự việc này đều ở trong mãnh liệt đó. Chỉ có mãnh liệt, đơn giản và rõ ràng, mà không có nguyên nhân, mà không có một thần thánh nào, mà không có tiếng thì thầm của một hứa hẹn. Nó mãnh liệt đến độ cơ thể hoàn toàn không thể có bất kỳ chuyển động nào. Tất cả những giác quan có một nhạy cảm cao độ. Cái trí, cái vật phức tạp và lạ lùng đó, bị lột sạch mọi suy nghĩ và thế là hoàn toàn thức giấc; nó là một ánh sáng trong suốt mà trong đó không một cái bóng. Toàn thân tâm đang hiện diện của người ta bị cháy bỏng cùng một mãnh liệt mà nuốt trọn chuyển động của thời gian. Biểu tượng của thời gian là suy nghĩ, và trong ngọn lửa đó sự ồn ào của chiếc xe buýt chạy ngang qua và hương thơm của những bông hoa trắng được nuốt trọn. Âm thanh và hương thơm quyện vào nhau, nhưng là hai ngọn lửa tách rời, rõ ràng. Không một rung động, và không có người nhìn ngắm, cái trí nhận biết mãnh liệt không thời gian này; chính nó là ngọn lửa, mãnh liệt, rõ ràng, hồn nhiên.

Anh ấy và người vợ hiện diện trong căn phòng nhỏ, mà cửa sổ duy nhất của nó nhìn xuống một bức tường trắng

xóa ở trước mặt bên cạnh một thân cây màu nâu của một cái cây to. Bạn chỉ thấy cái thân cây đồ sộ đó và không thấy những cành cây tỏa rộng. Anh ấy là một người to lớn, lực lưỡng và khá nặng nề. Nụ cười của anh ấy mau lẹ và thân thiện, nhưng hai mắt háo hức của anh ấy có thể thể hiện sự tức giận, và giọng nói của anh ấy có thể rất lạnh lạnh. Chắc hẳn anh ấy đã đọc nhiều và nói chuyện huyền thuyên, lúc này đang cố gắng vượt khỏi sự hiểu biết. Người vợ có hai mắt trong trẻo và một khuôn mặt dễ thương; cô ấy cũng to lớn nhưng không thô kệch. Cô ấy tham gia rất ít trong nói chuyện, nhưng lắng nghe bằng quan tâm lộ rõ. Họ không có con cái.

“Liệu tôi có thể làm tự do cái trí khỏi ký ức?” anh ấy bắt đầu. Ký ức không là chính bản chất của cái trí – ký ức là hiểu biết và trải nghiệm của hàng thế kỷ, hay sao? Mọi trải nghiệm không củng cố ký ức, hay sao? Trong bất kỳ trường hợp nào tôi chưa bao giờ hiểu rõ tại sao người ta phải làm tự do khỏi quá khứ như dường như ông khẳng định. Quá khứ đầy phong phú với những liên tưởng và những hồi tưởng dễ chịu. May mắn thay người ta thường có thể quên đi những biến cố đau khổ hay khó chịu, nhưng những kỷ niệm dễ chịu vẫn còn. Phải có sự nghèo khó vô cùng của hiện diện nếu tất cả trải nghiệm và hiểu biết mà người ta đã kiếm được, bị xóa sạch. Thật ra, nó sẽ là một cái trí tội nghiệp khi không có chiều sâu của hiểu biết và trải nghiệm. Nó sẽ là một cái trí sơ khai.”

Nếu bạn không thấy sự cần thiết của được tự do khỏi quá khứ, vậy thì nó không là một vấn đề, đúng chứ? Vậy thì sự phong phú của quá khứ, cùng tất cả những đau khổ và những hân hoan của nó, sẽ được duy trì. Nhưng liệu quá khứ là một vật đang sống? Hay liệu chuyển động của hiện tại

mang lại sự sống cho quá khứ? Hiện tại, cùng sự mãnh liệt đang đòi hỏi và sự vùn vụt đang thay đổi của nó là một thách thức liên tục cho cái trí. Hiện tại và quá khứ luôn luôn trong xung đột nếu cái trí không có khả năng gặp gỡ một cách tổng thể cái hiện tại vùn vụt thoáng chốc này. Xung đột này sinh chỉ khi nào cái trí, bị chất nặng bởi quá khứ, cái đã được biết, những thứ đã trải nghiệm, phản ứng không trọn vẹn đến những thách thức của hiện tại, mà luôn luôn mới mẻ, đang thay đổi.

“Liệu có khi nào cái trí có thể phản ứng một cách trọn vẹn đến hiện tại? Đường như đối với tôi, cái trí của người ta luôn luôn bị tô màu bởi quá khứ; và liệu có khi nào nó có thể được tự do tổng thể khỏi sự tô màu này?”

Chúng ta hãy thâm nhập nó và khám phá. Quá khứ là thời gian, đúng chứ? – thời gian như trải nghiệm, hiểu biết; và tất cả trải nghiệm thêm nữa củng cố quá khứ.

“Làm thế nào?”

Khi một biến cố xảy ra trong sống của người ta và người ta có cái gì đó mà chúng ta gọi là một trải nghiệm, ngay tức khắc trải nghiệm này được diễn giải dựa vào quá khứ. Nếu người ta có một niềm tin tôn giáo đặc biệt, niềm tin đó có thể tạo ra những trải nghiệm nào đó mà luân phiên củng cố niềm tin. Cái trí hời hợt có lẽ điều chỉnh chính nó đến những áp lực và những đòi hỏi của môi trường tức khắc của nó; nhưng cái phần giấu giếm của cái trí bị quy định nặng nề bởi quá khứ, và chính trình trạng bị quy định này, nên quá khứ này mới diễn giải trải nghiệm. Toàn chuyển động của ý thức là phản ứng của quá khứ, đúng chứ? Tại cốt lõi, quá khứ

là cố định, ngủ yên, nó không có hành động của riêng nó; nhưng nó liền có sự sống khi bất kỳ tác động nào được gửi cho nó; nó phản ứng. Tất cả suy nghĩ là phản ứng của quá khứ, của trải nghiệm, hiểu biết được tích lũy. Vì vậy tất cả suy nghĩ bị quy định; tự do là vượt khỏi uy quyền của suy nghĩ.

“Vậy thì làm thế nào cái trí sẽ luôn luôn được tự do khỏi những giới hạn riêng của nó?”

Nếu người ta được phép hỏi, tại sao cái trí – mà chính nó là quá khứ, kết quả của thời gian – phải được tự do? Động cơ nào đằng sau câu hỏi của bạn? Tại sao nó nảy sinh? Liệu nó là một câu hỏi lý thuyết hay thực sự?

“Tôi nghĩ nó là cả hai. Có sự tò mò phỏng đoán muốn biết, như người ta có lẽ muốn biết về cấu trúc của vật chất, và nó cũng là một vấn đề cá nhân. Nó là một vấn đề đối với tôi trong ý nghĩa rằng dường như không có cách nào thoát khỏi tình trạng bị quy định của tôi. Tôi có lẽ phá vỡ một khuôn mẫu của suy nghĩ, nhưng trong chính qui trình đó, một khuôn mẫu khác được hình thành. Liệu phá vỡ cái cũ kỹ có khi nào khiến cho cái mới mẻ hiện diện?”

Nếu nó có thể công nhận như cái mới mẻ, liệu nó là cái mới mẻ? Chắc chắn cái mà được công nhận như cái mới mẻ vẫn còn là kết quả của quá khứ. Sự công nhận được sinh ra từ ký ức. Chỉ khi nào quá khứ kết thúc thì cái mới mẻ có thể hiện diện.

“Nhưng liệu cái trí có thể phá vỡ bức màn của quá khứ?”

Lại nữa, tại sao bạn đang đưa ra câu hỏi này?

“Nhu tôi đã nói, người ta tò mò muốn biết; và cũng có sự ham muốn được tự do khỏi những kỷ niệm đau khổ nào đó.”

Thuần túy tò mò không dẫn đi xa lắm. Và bám chặt vào vui thú trong khi cố gắng loại bỏ cái khó chịu, chỉ khiến cái trí dờ dẫm, hời hợt; nó không mang lại tự do. Cái trí phải được tự do khỏi cả hai, không chỉ khỏi cái khó chịu. Chắc chắn, nô lệ vào những kỷ niệm dễ chịu không là tự do. Ham muốn bám chặt cái gì dễ chịu nuôi dưỡng xung đột trong sống; xung đột này quy định thêm nữa cái trí, và một cái trí như thế không bao giờ có thể được tự do. Chừng nào cái trí còn bị trói buộc trong dòng suối của ký ức, dễ chịu hay khó chịu; chừng nào nó còn bị giam cầm trong chuỗi xích của kết quả-nguyên nhân; chừng nào nó còn đang sử dụng hiện tại như một đoạn đường từ quá khứ đến tương lai; nó không bao giờ có thể được tự do. Lúc đó tự do chỉ là một ý tưởng, không là một thực sự. Sự thật của điều này phải được thấy, và thế là câu hỏi của bạn sẽ có một ý nghĩa hoàn toàn khác hẳn.

“Nếu tôi thấy sự thật của nó, liệu sẽ có tự do?”

Phỏng đoán là hão huyền. Sự thật phải được thấy, cái sự kiện thực sự rằng không có tự do chừng nào cái trí còn là một tù nhân của quá khứ phải được trải nghiệm.

“Liệu một người đã được tự do trong ý nghĩa tối hậu này có bất kỳ liên quan nào đến dòng suối của nguyên nhân và thời gian. Nếu không, vậy thì tốt lành gì đâu khi có tự do

này? Giá trị hay ý nghĩa nào một người như thế có trong thế giới của vui thú và đau khổ này?”

Thật lạ lùng làm sao khi chúng ta suy nghĩ dựa vào ứng dụng. Bạn không đang đưa ra câu hỏi này từ con thuyền bị trôi giạt trên dòng suối của thời gian, hay sao? Và từ đó bạn muốn biết một người tự do có ý nghĩa gì cho những người trong chiếc thuyền. Có lẽ không có ý nghĩa gì cả. Hầu hết mọi người đều không quan tâm đến tự do; và khi họ gặp gỡ một người được tự do, hoặc họ sáng chế anh ấy thành một thần thánh và đặt anh ấy trong một đền thờ, hoặc họ chạm trở anh ấy trong đá hay trong những từ ngữ mỹ miều – mà sẽ hủy diệt anh ấy. Nhưng chắc chắn, quan tâm của bạn không phải đến một người như thế. Quan tâm của bạn là làm tự do cái trí khỏi quá khứ – cái trí mà là bạn.

“Khi một lần cái trí được tự do, vậy thì trách nhiệm của nó là gì?”

Từ ngữ ‘trách nhiệm’ không ứng dụng cho một cái trí như thế. Chính sự hiện diện của nó có một hành động nổ tung vào thời gian, vào quá khứ. Chính hành động nổ tung này có sự quan trọng tột đỉnh. Cái người vẫn còn trong chiếc thuyền mà yêu cầu sự trợ giúp muốn nó ở trong khuôn mẫu của quá khứ, trong lãnh vực của công nhận, và đối với điều này cái trí tự do không có câu trả lời; nhưng tự do nổ tung đó hành động vào ngục tù của thời gian.

“Tôi không biết tôi có thể nói gì với tất cả điều này. Tôi thực sự đến cùng người vợ của tôi vì tò mò và tôi phát giác chính mình đang trở nên rất nghiêm túc. Tại chiều sâu nào đó của chính tôi, tôi có nghiêm túc và tôi đang khám phá

nó lần đầu tiên. Nhiều người trong thế hệ của tôi đã không màng đến những tôn giáo được công nhận, nhưng thăm thẳm có cảm thấy tôn giáo, cùng chẳng bao nhiêu cơ hội cho nó lộ diện. Người ta phải tận dụng cơ hội hiện tại này.”

Chương 55

‘ĐAU KHỔ TỪ TỰ THƯƠNG XÓT’

Tại thời điểm này trong năm, trong khí hậu ẩm áp này, nó là mùa xuân. Mặt trời dịu lạ thường, bởi vì một cơn gió nhẹ đang đến từ phương bắc nơi những hòn núi trong lãnh đang phủ đầy tuyết. Một cái cây cạnh đường, trơ trụi cách đây một tuần, sẽ phủ đầy những chiếc lá non xanh nhạt được lấp lánh trong mặt trời. Những chiếc lá mới này quá mong manh, quá tinh tế, quá nhỏ nhắn trong không gian bao la của cái trí, của quả đất và bầu trời; tuy nhiên chỉ trong một thời gian ngắn ngủi dường như chúng lấp kín không gian của tất cả suy nghĩ. Xa thêm nữa dọc con đường có một cái cây đang nở hoa mà không có lá, nhưng chỉ có những bông hoa nở rộ. Gió đã rải những cánh hoa trên đất và nhiều trẻ con đang ngồi giữa chúng. Chúng là những đứa trẻ con cái của những người lái xe và những người giúp việc khác. Chúng không bao giờ đi học, chúng sẽ luôn luôn là những con người nghèo khổ của quả đất; nhưng giữa những cánh hoa rơi đó cạnh con đường trắng nhựa, những đứa trẻ đó là bộ phận của quả đất. Chúng kinh ngạc khi thấy một người lạ đang ngồi ở đó cùng chúng, và bỗng nhiên yên lặng; chúng không còn đùa giỡn cùng những cánh hoa, và chỉ trong vài giây đồng hồ chúng bất động như những pho tượng. Nhưng hai mắt của chúng sinh động bởi tò mò, thân thiện và sợ hãi.

Trong một mảnh vườn trũng, khuất, nhỏ bên cạnh vệ đường có vô số những bông hoa rực rỡ. Giữa những chiếc lá của một cái cây trong cái vườn đó một con quạ đang trốn mặt trời giữa trưa. Toàn cơ thể của nó đang nghỉ ngơi trên cành cây, bộ lông đang che phủ những cái móng của nó. Nó đang gọi hay đang trả lời những con quạ khác, và trong khoảng thời gian mười phút có khoảng năm hay sáu âm điệu khác nhau trong tiếng gọi của nó. Có thể nó có nhiều âm điệu hơn nữa, nhưng lúc này nó thỏa mãn bởi một chút ít. Có màu rất đen, cái cổ màu xám; nó có hai mắt kỳ cục luôn luôn đảo điên, cái mỏ của nó cứng và sắc. Nó hoàn toàn nghỉ ngơi và tuy nhiên hoàn toàn sinh động. Lạ lùng làm sao cái trí trọn vẹn cùng con chim đó. Nó không đang quan sát con chim, mặc dù nó đã thu nhận mọi chi tiết; nó không là chính con chim bởi vì không có đồng hóa cùng nó. Nó ở cùng con chim, cùng hai mắt của nó và cái mỏ sắc bén của nó, giống như biển cả ở cùng cá; nó ở cùng con chim và tuy nhiên đi qua và vượt khỏi con chim đó. Cái trí sợ hãi, hung hăng và nhạy bén của con quạ là bộ phận của cái trí mà trải rộng đến biển cả và thời gian. Cái trí này bao la, không giới hạn, vượt khỏi mọi đo lường, tuy nhiên nó nhận biết những chuyển động nhẹ nhàng nhất của hai mắt của con quạ đen đó giữa những chiếc lá mới, lấp lánh. Nó nhận biết những cánh hoa đang rơi, nhưng nó không có sự tập trung của chú ý, không có một điểm mà từ đó nó chú ý. Không giống như khoảng không gian mà luôn luôn có cái gì trong nó – một phân tử bụi, quả đất, hay những bầu trời – nó hoàn toàn trống không, và do bởi trống không nó có thể chú ý mà không có một nguyên nhân. Chú ý của nó không có rễ cũng như cành. Tất cả năng lượng ở trong bất động trống không đó. Nó không phải là năng lượng được thiết lập qua ý định, mà chẳng mấy chốc tan biến khi áp lực không còn. Nó là năng lượng của tất

cả khởi đầu; nó là sự sống mà không có thời gian như kết thúc.

Nhiều người đã cùng nhau đến, và do bởi mỗi người cố gắng phát biểu một vấn đề nào đó, những người còn lại giải thích nó hay so sánh nó với những thử thách riêng của họ. Nhưng đau khổ không thể được so sánh. So sánh nuôi dưỡng tự thương xót, và sau đó sự bất hạnh hiện diện. Nghịch cảnh phải được gặp gỡ một cách trực tiếp, không phải với ý tưởng rằng những nghịch cảnh của bạn bi thảm hơn những nghịch cảnh của người khác.

Lúc này tất cả họ đều yên lặng, và chốc lát sau một người trong số họ bắt đầu.

“Người mẹ của tôi đã chết cách đây nhiều năm. Mới đây tôi cũng mất người cha của tôi, và tôi buồn bã lắm. Ông ấy là một người cha tốt, và tôi đã có được nhiều thứ mà tôi không có. Những ý tưởng của chúng tôi xung đột; những phương cách tương quan thuộc sống của chúng tôi đã tách rời chúng tôi. Ông ấy là một người tôn giáo, nhưng cảm thấy tôn giáo của tôi không rõ ràng lắm. Sự liên hệ giữa chúng tôi thường căng thẳng, nhưng ít ra nó là một liên hệ, và lúc này ông ấy đã không còn nữa và tôi bị tác động bởi đau khổ. Đau khổ của tôi không chỉ là buồn bã, nhưng cũng còn cảm thấy đột nhiên bị bỏ lại một mình. Tôi đã không bao giờ có loại đau khổ này trước kia, và nó hoàn toàn mới. Tôi sẽ phải làm gì? Làm thế nào tôi sẽ vượt qua nó?”

Nếu người ta được phép hỏi, liệu bạn đau khổ vì người cha của bạn, hay đau khổ nảy sinh do bởi không có sự liên hệ mà bạn đã trở nên quen thuộc?

“Tôi hoàn toàn không hiểu rõ điều gì ông có ý,” ông ấy trả lời.

Bạn đau khổ bởi vì người cha của bạn không còn nữa, hay bởi vì bạn cảm thấy cô độc?

“Tất cả mọi điều tôi biết là tôi đau khổ, và tôi muốn thoát khỏi nó. Tôi thực sự không hiểu rõ điều gì ông có ý. Ông làm ơn giải thích lại?”

Nó khá đơn giản, đúng chứ? Hoặc bạn đang đau khổ vì người cha của bạn, đó là, bởi vì ông ấy thích sống và ham sống, và lúc này ông ấy không còn nữa; hay bạn đang đau khổ bởi vì có một phá vỡ trong một liên hệ mà có ý nghĩa quá lâu, và bỗng nhiên bạn nhận biết sự cô độc. Lúc này, nó là cái nào? Chắc chắn bạn đang đau khổ, không phải bởi vì người cha của bạn, nhưng bởi vì bạn cô độc, và đau khổ của bạn là điều mà đến từ tự thương xót.

“Chính xác, cô độc là gì?”

Bạn không bao giờ cảm thấy bị cô độc hay sao?

“Có, tôi đã thường có những chuyến dạo bộ một mình. Tôi đã dạo bộ một mình rất lâu, đặc biệt vào những kỳ nghỉ của tôi.”

Liệu không có một khác biệt giữa cảm thấy cô độc, và một mình như trên một chuyến dạo bộ một mình, hay sao?

“Nếu có, vậy thì tôi không nghĩ tôi biết cô độc có nghĩa gì.”

“Tôi không nghĩ chúng ta biết bất kỳ điều gì có nghĩa gì, ngoại trừ chỉ bằng từ ngữ,” người nào đó thêm vào.

Liệu bạn đã không bao giờ trải nghiệm cho chính bạn cảm thấy của cô độc, như bạn có lẽ cảm thấy khi bị đau răng? Khi chúng ta nói về cô độc, liệu chúng ta đang trải nghiệm sự đau khổ tâm lý của nó, hay chỉ sử dụng một từ ngữ để thể hiện cái gì đó mà chúng ta không bao giờ trải nghiệm trực tiếp? Chúng ta thực sự đau khổ, hay chỉ nghĩ rằng chúng ta đau khổ?

“Tôi muốn biết cô độc là gì,” anh ấy trả lời.

Bạn có ý bạn muốn một diễn tả về nó. Nó là một trải nghiệm của hoàn toàn bị cô lập; một cảm thấy của không thể lệ thuộc vào bất kỳ thứ gì, của bị cắt đứt khỏi tất cả liên hệ. ‘Cái tôi’, cái ngã, cái tôi lệ thuộc, qua chính bản chất của nó, liên tục đang dựng lên một bức tường quanh chính nó; tất cả hoạt động của nó đều dẫn đến cô lập. Bởi vì nhận biết cô lập này, nó bắt đầu đồng hóa chính nó cùng đạo đức, cùng Thượng đế, cùng tài sản, cùng một người, cùng quốc gia hay học thuyết; nhưng đồng hóa này là bộ phận của qui trình của cô lập. Nói cách khác, bằng bất kỳ phương tiện nào chúng ta có được chúng ta tẩu thoát khỏi đau khổ của cô độc, khỏi cảm thấy của cô độc này, và thế là chúng ta không bao giờ trải nghiệm hiệp thông nó. Nó giống như sợ hãi cái gì đó ở quanh góc đường và không bao giờ đối diện nó, không bao giờ khám phá nó là gì, nhưng luôn luôn chạy trốn và ẩn núp trong một người nào đó hay một vật nào đó, mà chỉ nuôi dưỡng nhiều sợ hãi thêm nữa. Bạn đã không bao giờ cảm thấy cô độc trong ý nghĩa bị cắt đứt khỏi mọi thứ một cách hoàn toàn cô lập, hay sao?

“Tôi không có ý tưởng về điều gì ông đang nói.”

Vậy thì, nếu người ta được phép hỏi, bạn thực sự biết đau khổ là gì? Liệu bạn đang trải nghiệm đau khổ một cách mãnh liệt và khẩn cấp như bạn trải nghiệm một cơn đau răng? Khi bạn có một cơn đau răng, bạn hành động; bạn đi đến nha sĩ. Nhưng khi có đau khổ bạn chạy trốn khỏi nó qua giải thích, niềm tin, nhậ nhệ, và vân vân. Bạn hành động, nhưng hành động của bạn không là hành động mà làm tự do cái trí khỏi đau khổ, đúng chứ?

“Tôi không biết phải làm gì, và đó là lý do tôi có mặt ở đây.”

Trước khi bạn có thể biết bạn phải làm gì, liệu bạn không phải khám phá đau khổ thực sự là gì, hay sao?

Liệu bạn đã không chỉ hình thành một ý tưởng, một nhận xét về đau khổ là gì, hay sao? Chắc chắn, chạy trốn, đánh giá, sợ hãi, ngăn cản bạn không trải nghiệm nó một cách hiệp thông. Khi bạn đau khổ bởi một cơn đau răng bạn không hình thành những ý tưởng và những quan điểm về nó; bạn chỉ có nó và bạn hành động. Nhưng ở đây không có hành động, tức khắc hay xa xôi, bởi vì bạn thực sự không đang đau khổ. Để đau khổ và để hiểu rõ đau khổ, bạn phải nhìn ngắm nó, bạn không được chạy trốn.

“Người cha của tôi không còn nữa vượt khỏi hồi tưởng, và vì vậy tôi đau khổ. Tôi phải làm gì để vượt khỏi những tầm với của đau khổ?”

Chúng ta đau khổ bởi vì chúng ta không thấy sự thật của đau khổ. Sự kiện và sự hình thành ý tưởng của chúng ta về sự kiện hoàn toàn khác biệt, đang hướng dẫn trong hai phương hướng khác biệt. Nếu người ta được phép hỏi, liệu

bạn quan tâm sự kiện, cái thực sự, hay chỉ ý tưởng về đau khổ?

“Ông không đang trả lời câu hỏi của tôi, thưa ông,” anh ấy nài nỉ. “Tôi phải làm gì đây?”

Liệu bạn muốn tẩu thoát khỏi đau khổ, hay được tự do khỏi nó? Nếu bạn chỉ muốn tẩu thoát, vậy thì một viên thuốc, một niềm tin, một giải thích, một vui chơi có lẽ ‘giúp đỡ’, cùng những kết cuộc không tránh khỏi của phụ thuộc, sợ hãi, và vân vân. Nhưng nếu bạn ao ước được tự do khỏi đau khổ, bạn phải không còn chạy trốn và nhận biết nó mà không đánh giá, không chọn lựa; bạn phải nhìn ngắm nó, học hành nó, biết tất cả những phức tạp hàm ý của nó. Vậy thì bạn sẽ không sợ hãi nó, và sẽ không còn viên thuốc độc của tự-thương xót. Cùng hiểu rõ về đau khổ có tự do khỏi nó. Muốn hiểu rõ đau khổ phải có trải nghiệm hiệp thông nó, và không phải sự tưởng tượng bằng từ ngữ về đau khổ.

“Tôi xin phép được đưa ra chỉ một câu hỏi?” một trong những người còn lại thêm vào. “Người ta nên sống hàng ngày của người ta như thế nào?”

Như thể người ta đang sống cho một ngày duy nhất, cho một tiếng đồng hồ đơn giản đó.

“Làm thế nào?”

Nếu bạn chỉ có một tiếng đồng hồ để sống, bạn sẽ làm gì?

“Tôi thực sự không biết,” anh ấy trả lời đầy lo lắng.

Liệu bạn không thu xếp điều gì là cần thiết phía bên ngoài, những công việc của bạn, ý muốn của bạn và vân vân? Liệu bạn không mời gia đình và bạn bè của bạn lại và xin họ tha thứ cho sự hư hại mà bạn có lẽ đã làm cho họ, và tha thứ cho họ về bất kỳ điều gì họ có lẽ đã làm cho bạn? Liệu bạn không chết đi hoàn toàn những sự việc của cái trí, những ham muốn và thế gian? Và nếu nó có thể được thực hiện trong một tiếng đồng hồ, vậy thì nó cũng có thể được thực hiện trong những ngày và những năm có lẽ còn lại.

“Liệu một sự việc như thế có thể xảy ra thực sự, thưa ông?”

Hãy thử nó và bạn sẽ khám phá.

Chương 56

‘VÔ CẢM VÀ KHÁNG CỰ ÒN ÀO’

B iển êm đềm và đường chân trời sắc nét. Nó là một hay hai tiếng đồng hồ trước khi mặt trời ló dạng đằng sau những quả đồi, và trăng khuyết điều khiển những dòng nước nhảy múa; nó sáng rực đến độ khiến cho những con quạ gào gần bên thức dậy và kêu to, mà đánh thức những con gà trống. Chẳng mấy chốc những con quạ và những con gà trống yên lặng lại; thậm chí đối với chúng cũng còn quá sớm. Nó là một yên lặng lạ thường. Nó không là yên lặng mà đến sau ồn ào, hay sự yên lặng huyền bí và đe dọa trước một cơn bão. Nó không là một yên lặng ‘trước và sau’. Không gì đang chuyển động, không gì đang khuấy động, tổng thể của yên lặng, cùng mãnh liệt xuyên thấu của nó, lẫn trong những bụi cây. Nó không là cái đường viền của yên lặng, nhưng chính đang hiện diện của nó, và xóa sạch tất cả suy nghĩ, tất cả hành động. Cái trí cảm thấy yên lặng vô hạn này và chính nó trở nên yên lặng – hay nói khác hơn nó chuyển động vào yên lặng mà không có sự kháng cự thuộc hoạt động riêng của nó. Suy nghĩ không đang đánh giá, đo lường, chấp nhận yên lặng, nhưng chính nó là yên lặng. Thiên định là không nỗ lực. Không người thiên định, không suy nghĩ đang theo đuổi một kết thúc; vì vậy yên lặng là thiên định. Yên lặng này có chuyển động riêng của nó, và nó đang xuyên thấu vào những chiều sâu, vào mọi ngõ

ngách của cái trí. Yên lặng là cái trí; cái trí đã không trở nên yên lặng. Yên lặng đã gieo hạt giống của nó trong ngay tâm điểm của cái trí, và những con quạ và những con gà trống đang kêu to báo hiệu bình minh, yên lặng này không bao giờ kết thúc. Lúc này mặt trời lắc lư đã lộ dạng khỏi những quả đồi; những cái bóng dài nằm vắt ngang mặt đất, và quả tim sẽ theo sau chúng suốt ngày.

Người phụ nữ sống kẻ bên còn khá trẻ, và cô ấy có ba người con. Người chồng của cô ấy sẽ quay về từ văn phòng vào cuối buổi chiều, và sau những trò chơi vui đùa tất cả họ sẽ mỉm cười bên kia bức tường. Vào một ngày cô ấy đến cùng một trong những đứa con của cô ấy, hoàn toàn vì tò mò. Cô ấy không nói nhiều, bởi vì cũng chẳng có gì để nói. Cô ấy nói về nhiều thứ, quần áo, xe cộ, giáo dục và nhậu nhẹt, về những bữa tiệc và đời sống câu lạc bộ về đêm. Có một thì thầm trong những quả đồi, nhưng nó biến mất trước khi bạn có thể nắm bắt nó. Có cái gì đó vượt khỏi những từ ngữ, nhưng cô ấy không có thời gian lắng nghe. Đứa trẻ bắt đầu náo động và cựa quậy.

“Tôi không hiểu tại sao ông lại phí phạm thời gian vào những con người như thế?” ông ấy tìm hiểu khi ông ấy đến. “Tôi biết cô ấy, một con bướm xã hội, rất giỏi trong những buổi tiệc cốc tai, với một chút xiu nào đó của thưởng thức và tiền bạc. Tôi kinh ngạc khi cô ấy đến gặp ông. Một lãng phí vô cùng thời gian của ông, nhưng có lẽ cô ấy sẽ nhận được cái gì đó từ nó. Ông phải biết cái loại đàn bà đó: quần áo và nữ trang, cùng quan tâm chính về chính cô ấy. Tôi thực sự đến để nói về điều gì đó, dĩ nhiên, nhưng khi thấy cô ấy ở đây khiến cho tôi khá khó chịu. Xin lỗi đã nói về cô ấy.” Một thanh niên trẻ lịch lãm và một giọng nói có văn hóa, anh ấy chính xác, trật tự và khá quan trọng hóa. Người cha của anh ấy nổi tiếng trong lãnh vực chính trị. Anh ấy đã lập gia đình

và có hai người con, và đã kiếm đủ tiền sống. Anh ấy có thể dễ dàng kiếm nhiều tiền hơn, anh ấy nói, nhưng không đáng làm như thế; anh ấy sẽ nuôi con cái qua đại học, và sau đó chúng sẽ phải tự chăm sóc chính mình. Anh ấy nói về sống của anh ấy, những thay đổi bất thường của số phận, những thăng trầm của sự hiện diện của anh ấy.

“Sống trong thị trấn đã trở thành một ác mộng đối với tôi,” anh ấy tiếp tục. “Sự ồn ào của một thành phố lớn gây phiền muộn cho tôi mà chẳng cần lý do nào cả. Tiếng la hét của trẻ con trong nhà đủ tôi tệ rồi, nhưng chuyển động âm âm của một thành phố, cùng những xe buýt, những xe hơi và những xe điện của nó, tiếng búa đập liên tục khi xây dựng những cao ốc mới, những người hàng xóm cùng những chiếc radio om sòm của họ – một pha trộn của những âm thanh chất chứa kinh hãi khó chịu này gây hư hại và xé nát con người. Dường như tôi không thể điều chỉnh chính tôi đến nó. Nó đang biến dạng cái trí của tôi, và thậm chí thuộc cơ thể nó hành hạ tôi. Vào ban đêm tôi nhồi nhét cái gì đó trong hai tai của tôi, nhưng ngay cả như thế tôi cũng biết sự ồn ào vẫn còn hiện diện ở đó. Tôi không hoàn toàn là một ‘người cần sự điều trị tinh thần’, nhưng tôi sẽ trở thành một người như thế nếu tôi không làm cái gì đó về nó.”

Tại sao bạn nghĩ ồn ào có một ảnh hưởng nào đó vào bạn?Ồn ào và yên lặng không liên quan với nhau hay sao? Liệu có ồn ào nếu không có yên lặng?

“Nói chung, tất cả mọi điều tôi biết là ồn ào đó khiến tôi gần như điên khùng.”

Giả sử bạn nghe tiếng sửa dai dẳng của con chó vào ban đêm. Điều gì xảy ra? Bạn bắt đầu chuyển động hệ thống máy móc của kháng cự, đúng chứ? Bạn đấu tranh với tiếng ồn của con chó. Liệu sự kháng cự thể hiện nhạy cảm?

“Tôi có lẽ có những đấu tranh như thế, không chỉ với tiếng ồn của những con chó, nhưng còn cả tiếng ồn của những máy thu thanh, tiếng ồn của trẻ em trong ngôi nhà, và vân vân. Chúng tôi sống trong kháng cự, đúng chứ?”

Bạn thực sự nghe tiếng ồn, hay bạn chỉ nhận biết sự quá tải nó tạo ra trong bạn, mà bạn kháng cự?

“Tôi hoàn toàn không theo kịp ông. Sự ồn ào gây bức dọc cho tôi, và tự nhiên người ta kháng cự nguyên nhân của sự bức dọc của người ta. Kháng cự này không là tự nhiên, hay sao? Chúng tôi kháng cự hầu hết mọi thứ mà là đau khổ và phiền muộn.”

Và tại cùng thời điểm chúng ta khởi sự vun quén những vui thú, những đẹp đẽ; chúng ta không muốn kháng cự những thứ đó, chúng ta muốn nhiều hơn về nó. Chính là những thứ khó chịu, những thứ gây bức dọc mà chúng ta kháng cự.

“Nhưng như tôi đã nói, điều này không tự nhiên, hay sao? Tất cả chúng tôi đều thực hiện nó theo bản năng.”

Tôi không nói nó là bất bình thường; nó là như thế, một sự kiện hàng ngày. Nhưng trong kháng cự những khó chịu, những xấu xí, những phiền muộn, và chấp nhận chỉ cái gì là vui thú, liệu chúng ta không tạo ra xung đột liên tục hay

sao? Và xung đột không tạo ra đờ đẫn, vô cảm, hay sao? Qui trình phân hai của chấp nhận hay phản kháng này khiến cho cái trí tự cho mình là trung tâm trong những cảm thấy và những hoạt động của nó, đúng chứ?

“Nhưng người ta sẽ làm gì đây?”

Chúng ta hãy hiểu rõ vấn đề, và có lẽ hiểu rõ như thế sẽ sáng tạo hành động riêng của nó mà trong đó không có kháng cự hay xung đột. Liệu xung đột, bên trong và bên ngoài, không khiến cho cái trí tự cho mình là trung tâm và vì vậy vô cảm hay sao?

“Tôi nghĩ tôi hiểu rõ điều gì tôi ông có ý qua từ ngữ tự cho mình là trung tâm, nhưng ông có ý gì qua từ ngữ nhạy cảm?”

Bạn nhạy cảm đến vẻ đẹp, đúng chứ?

“Đó là một trong những nguyên rủa thuộc sống của tôi. Tôi hầu như đau khổ khi thấy cái gì đó dễ thương, nhìn ngắm mặt trời lặn trên biển, hay nụ cười của một em bé, hay một tác phẩm nghệ thuật đẹp. Nó khiến cho tôi chảy nước mắt. Nói cách khác, tôi thù ghét sự bản thiêu, ồn ào, và không ngăn nắp. Thỉnh thoảng hầu như tôi không thể chịu đựng nổi khi đi ra đường phố. Những tương phản sẽ xé nát tôi phía bên trong, và làm ơn tin tưởng tôi, tôi không đang phóng đại.”

Nhưng liệu có nhạy cảm khi cái trí thỏa mãn trong vẻ đẹp và kinh hãi bởi xấu xí? Lúc này chúng ta không đang suy nghĩ cái gì là vẻ đẹp và cái gì là xấu xí. Khi có sự xung đột tương phản này, sự tán thưởng cao độ này về một cái và

kháng cự cái còn lại, liệu có nhạy cảm hay không? Chắc chắn, bất cứ nơi nào có xung đột, mâu thuẫn, có biến dạng. Liệu không có biến dạng khi bạn nghiêng về vẻ đẹp và co rúm với xấu xa? Trong kháng cự ồn ào, bạn không đang vun quén vô cảm hay sao?

“Nhưng làm thế nào người ta sẽ dung thứ cái gì là ghê tởm? Người ta không thể dung thứ một mùi hôi thối, đúng chứ?”

Có sự bản thiêu và hỗn tạp của một đường phố, và vẻ đẹp của một cái vườn. Cả hai là những sự kiện, những thực sự. Trong dựa vào một cái, bạn không trở nên vô cảm với cái còn lại hay sao?

“Tôi thấy điều gì ông có ý, nhưng vậy thì cái gì?”

Hãy nhạy cảm với hai sự kiện đó. Bạn đang cố gắng lắng nghe tiếng ồn – lắng nghe nó như người ta lắng nghe âm nhạc? Nhưng có lẽ người ta không bao giờ lắng nghe bất kỳ thứ gì. Bạn không thể lắng nghe cái gì bạn nghe nếu bạn kháng cự nó. Muốn lắng nghe phải có chú ý, và nơi nào có kháng cự không có chú ý.

“Làm thế nào tôi lắng nghe với cái gì ông gọi là chú ý?”

Làm thế nào bạn nhìn ngắm một cái cây, một cái vườn đẹp, mặt trời trên dòng nước, hay một chiếc lá đong đưa trong gió?

“Tôi không biết, tôi chỉ thích nhìn ngắm những sự việc như thế.”

Liệu bạn tự ý thức được khi bạn nhìn ngắm thứ gì đó trong cách đó?

“Không.”

Nhưng bạn ý thức khi bạn kháng cự cái gì bạn thấy.

“Ông đang yêu cầu tôi lắng nghe tiếng ồn như thể tôi thương yêu nó, đúng chứ?Ồ, tôi không thương yêu nó, và tôi không nghĩ có khi nào tôi thương yêu nó. Ông không thể thương yêu một đặc tính dữ dằn xấu xa.”

Điều đó có thể được và nó đã được thực hiện. Tôi không đang gợi ý rằng bạn nên thương yêu tiếng ồn; nhưng liệu không thể làm tự do cái trí khỏi tất cả kháng cự, khỏi tất cả xung đột, hay sao? Mọi hình thức của kháng cự đều gia tăng xung đột, và xung đột tạo ra vô cảm; và khi cái trí vô cảm, vậy thì vẻ đẹp là một tẩu thoát khỏi xấu xí. Nếu vẻ đẹp chỉ là một đối nghịch, nó không sáng tạo tình yêu. Tình yêu không là đối nghịch của hận thù. Hận thù, kháng cự, xung đột không sáng tạo tình yêu. Tình yêu không là một hoạt động tự ý thức. Nó là cái gì đó phía bên ngoài lãnh vực của cái trí. Đang lắng nghe là một hành động của chú ý, giống như đang quan sát. Nếu bạn không chỉ trích tiếng ồn, bạn sẽ thấy rằng nó không còn quấy rầy cái trí.

“Tôi đang bắt đầu hiểu rõ điều gì ông có ý. Tôi sẽ cố gắng khi tôi rời khỏi căn phòng này.”

Chương 57

‘CHẤT LƯỢNG CỦA ĐƠN GIẢN’

Những quả đồi được rửa sạch bởi nước mưa đang lấp lánh trong mặt trời buổi sáng và bầu trời phía sau chúng rất xanh. Thung lũng, đầy cây cối và những con suối, ở cao giữa những quả đồi; không có quá nhiều người sống ở đó, và nó có sự tinh khiết của một mình. Có nhiều nhà nông trại màu trắng với những mái lợp rơm, nhiều dê và gia súc; nhưng nó không ở trong hướng đi, và thông thường bạn sẽ không bắt gặp nó nếu bạn không biết hay không được bảo về sự hiện diện của nó. Tại lối vào của nó một con đường không bụi bặm băng qua, và thông thường không ai đi vào thung lũng này mà không có một mục đích rõ ràng nào đó. Nó không bị ô ứ, ẩn dật và xa cách, nhưng sáng hôm đó dường như nó đặc biệt tinh khiết trong cô đơn của nó, và cơn mưa đã rửa sạch bụi bặm của nhiều ngày. Dường như chính những tảng đá trên quả đồi đang nhìn ngắm, đang chờ đợi. Những quả đồi này trải dài từ đông sang tây, và mặt trời mọc lặn giữa chúng. Có một quả đồi đứng tương phản bầu trời màu xanh giống như một ngôi đền được điêu khắc từ một tảng đá đang sống, vuông vắn và hoành tráng. Một con đường uốn khúc từ đầu một thung lũng sang đầu kia, và dọc theo con đường này tại một điểm nào đó quả đồi điêu khắc có thể được thấy. Nằm hơi lùi lại với những quả đồi khác, nó sẫm màu hơn, nặng nề

hơn, được thiên nhiên phú cho sức mạnh to tát. Bên cạnh con đường là con suối chảy êm ả, hướng về phía đông nơi mặt trời mọc, và những cái giếng to đầy nước mà nuôi hy vọng cho mùa hè và những mùa sau. Vô số ếch nhái đang tạo ra những tiếng ồn lớn dọc theo con suối yên lặng, và một con rắn lớn đang băng qua con đường. Nó không vội vã và trườn đi một cách lười biếng, để lại một cái vết trong đất mềm ẩm ướt. Nhận biết sự có mặt của con người, nó ngừng lại, cái lưỡi chia nhánh, đen thui của nó thụt vô thụt ra thật nhanh khỏi cái miệng nhọn của nó. Lúc này nó lặp lại chuyến hành trình tìm kiếm thức ăn, và biến mất giữa những bụi cây, những cọng cỏ cao đong đưa. Một buổi sáng dễ thương, và quá dễ chịu khi ngồi dưới một cây xoài lớn cạnh một cái giếng không che đậy. Hương thơm của những chiếc lá được rửa rảy tươi tản trong không khí, và mùi của xoài. Mặt trời không xuyên qua được những chiếc lá dày, và bạn có thể ngồi ở đó trong một thời gian trên một phiến đá vẫn còn ẩm ướt.

Thung lũng trong cô đơn và cái cây đó cũng vậy. Những quả đồi này là một số trong những quả đồi xưa nhất trên quả đất, và vì vậy chúng biết một mình là gì và vượt khỏi. Cô độc là buồn bã với ham muốn chen vào để được liên quan, không phải để bị cắt đứt; nhưng ý thức của một mình này, cô đơn này có liên quan đến mọi thứ, bộ phận của tất cả mọi thứ. Bạn không nhận biết bạn cô đơn, do bởi có những cái cây, những tảng đá, dòng nước róc rách. Bạn chỉ nhận biết cô độc của bạn, không phải nhận biết một mình của bạn; và khi bạn nhận biết một mình của bạn, bạn đã trở thành cô độc. Những quả đồi, những con suối, con người đó đi qua tất cả là bộ phận của một mình này mà sự tinh khiết của nó ô mtron tất cả không tinh khiết bên trong chính nó, và không bị ô

uế bởi nó. Nhưng không tinh khiết không thể chia sẻ cô đơn này.

Chính là không tinh khiết mà biết cô độc, mà bị chất nặng bởi đau khổ và phiền muộn của sự hiện diện. Ngồi ở đó dưới cái cây, cùng những con kiến lớn bò qua chân của bạn, trong cô đơn vô hạn đó có chuyển động của tuổi tác không thời gian. Nó không là một chuyển động bao phủ không gian, nhưng một chuyển động trong chính nó, một ngọn lửa bên trong ngọn lửa, một ánh sáng bên trong sự trống không của ánh sáng. Nó là một chuyển động sẽ không bao giờ ngừng lại, bởi vì nó không có khởi đầu và không nguyên nhân để kết thúc. Nó là một chuyển động không phương hướng, và thế là nó bao phủ không gian. Ở đó dưới cái cây đó thời gian bất động, giống như những quả đồi, và chuyển động này bao phủ nó và vượt khỏi nó; vì vậy thời gian không bao giờ có thể đảm đương chuyển động này. Cái trí không bao giờ có thể chạm được cái viền của nó; nhưng cái trí là chuyển động này. Người nhìn ngắm không thể chạy đua cùng nó, bởi vì anh ấy chỉ có thể theo sau cái bóng riêng của anh ấy và những từ ngữ mà bao phủ nó. Nhưng dưới cái cây đó, trong cô đơn đó, người nhìn ngắm và cái bóng của anh ấy không hiện diện.

Những cái giếng đầy nước, những quả đồi vẫn đang nhìn ngắm và đang chờ đợi, và những con chim vẫn còn đang bay vô ra giữa những chiếc lá.

Một người đàn ông và người vợ của anh ấy và người bạn của họ đang ngồi trong căn phòng có ánh mặt trời. Không có ghế ngồi, nhưng chỉ có một chiếc chiếu bằng rom trên sàn nhà, và tất cả chúng tôi ngồi quanh nó. Từ một trong hai cửa sổ, người ta nhìn ra trên một bức tường bị thời tiết vùi dập, trắng xóa, và qua cửa sổ còn lại có thể nhìn thấy vài

bụi cây mà cần được tưới nước. Một bụi đang nở hoa, nhưng không có hương thơm. Người chồng và người vợ khá hạnh phúc, và họ có con cái đã trưởng thành mà đang sống cuộc sống riêng của chúng. Ông ấy đã nghỉ hưu, và họ có một nơi nhỏ xíu của riêng họ trong vùng quê. Họ hiếm khi đến thị trấn, ông ấy nói, nhưng họ đặc biệt đến nghe những nói chuyện và những bàn luận. Trong suốt ba tuần lễ của những gặp gỡ ở đó vấn đề đặc biệt đã không được đề cập, và vì vậy họ có mặt ở đây. Người bạn của họ, người đàn ông khá già có mái tóc bạc đang bị rụng. Ông ấy là một luật sư nổi tiếng và biện hộ xuất sắc.

“Tôi biết ông không đồng ý nghề nghiệp của chúng tôi, và thỉnh thoảng tôi nghĩ rằng ông đúng,” người luật sư nói. “Nghề nghiệp của chúng tôi không là nghề nghiệp gì nên là; nhưng nghề nghiệp là gì? Ba nghề nghiệp luật sư, người lính và cảnh sát là, như ông nói, gây hư hỏng con người và một hổ thẹn đối với xã hội – và tôi sẽ bao gồm cả người chính trị. Bởi vì ở trong nó, vào những ngày cuối cùng này tôi không thể thoát khỏi nó mặc dù tôi đã suy nghĩ nhiều lắm về vấn đề này. Nhưng tôi không ở đây để nói về điều này mặc dù tôi rất muốn có một cơ hội khác để thực hiện điều này. Tôi đến cùng những người bạn của tôi bởi vì cũng có những vấn đề gây hứng thú cho tôi.”

“Ít ra như tôi có thể biết được, điều gì chúng tôi muốn trình bày khá phức tạp,” người chồng nói. “Người bạn luật sư của tôi và tôi đã quan tâm nhiều năm trong những vấn đề tôn giáo – không phải chỉ trong những nghi lễ và những niềm tin truyền thống nhưng trong cái gì đó còn hơn là linh tinh thường lệ của những tôn giáo. Nói về chính tôi, tôi có lẽ nói rằng, tôi đã thiền định trong nhiều năm về những nghi vấn khác nhau liên quan đến sông bên trong, và tôi phát hiện

minh đang lang thang trong những cái vòng tròn. Lúc này tôi không muốn nói về những hàm ý của thiên định, nhưng thâm nhập vào câu hỏi của đơn giản. Tôi cảm thấy rằng người ta phải đơn giản, nhưng tôi không chắc rằng tôi biết đơn giản là gì. Giống như hầu hết mọi người, tôi là một con người rất phức tạp; và liệu có thể trở thành đơn giản?”

Muốn trở thành đơn giản là tiếp tục trong phức tạp. Không thể trở thành đơn giản, nhưng người ta có thể tiếp cận sự phức tạp bằng sự đơn giản.

“Nhưng làm thế nào cái trí, mà rất phức tạp, có thể tiếp cận bất kỳ vấn đề nào một cách đơn giản?”

Đơn giản và trở thành đơn giản là hai qui trình hoàn toàn khác biệt, mỗi cái dẫn đến một phương hướng khác nhau. Chỉ khi nào sự ham muốn để trở thành kết thúc thì mới có hành động của đang là. Nhưng trước khi chúng ta thâm nhập tất cả điều đó, liệu người ta được phép hỏi tại sao bạn phải có chất lượng của đơn giản? Động cơ nào đằng sau sự thôi thúc này?

“Tôi thực sự không biết. Nhưng sống mỗi lúc một phức tạp thêm, có đấu tranh nhiều hơn, với những đòi hỏi rộng rãi hơn, cùng những dưng dưng đang gia tăng. Hầu hết mọi người đang sống trên bề mặt và tạo nhiều ồn ào quanh nó, và sống riêng của tôi không sâu thẳm lắm; vì vậy tôi cảm thấy tôi phải trở nên đơn giản.”

Đơn giản trong những sự việc bên ngoài hay bên trong?

“Trong cả hai phương hướng.”

Liệu sự thể hiện phía bên ngoài của khổ hạnh – có một ít quần áo, ăn một bữa mỗi ngày, làm việc mà không có những thoải mái thông thường và vân vân – một thể hiện của đơn giản?

“Khổ hạnh phía bên ngoài là cần thiết, đúng chứ?”

Chúng ta sẽ tìm ra sự thật hay sự giả dối của việc đó trong chốc lát. Bạn nghĩ rằng nó là đơn giản khi có một cái trí nhét đầy những niềm tin, nhét đầy những ham muốn và những mâu thuẫn của chúng, nhét đầy ganh tị và theo đuổi uy quyền? Liệu có đơn giản khi cái trí bị bận tâm bởi sự tiến bộ riêng của nó trong đạo đức? Liệu một cái trí bị bận tâm là một cái trí đơn giản?

“Khi ông diễn tả nó theo cách đó, nó trở nên rõ ràng rằng đó không là một cái trí đơn giản. Nhưng làm thế nào cái trí người ta có thể được xóa sạch khỏi những tích lũy của nó?”

Chúng ta vẫn chưa đến điều đó, đúng chứ? Chúng ta thấy rằng đơn giản không là vấn đề của sự diễn tả phía bên ngoài và rằng chừng nào cái trí còn bị chất đầy bởi hiểu biết, những trải nghiệm, những ký ức, nó không thực sự đơn giản. Vậy thì đơn giản là gì?

“Tôi nghi ngờ liệu tôi có thể đưa ra một định nghĩa đúng đắn của nó. Những sự việc này quá khó khăn để diễn tả thành những từ ngữ.”

Chúng ta không đang tìm kiếm một định nghĩa, đúng chứ? Chúng ta sẽ khám phá những từ ngữ đúng đắn khi chúng ta có cảm thấy của đơn giản. Bạn thấy, một trong những khó khăn của chúng ta là rằng chúng ta phải tìm ra một diễn tả bằng từ ngữ thỏa đáng mà không có cảm thấy chất lượng, bên trong của sự việc. Chúng ta có khi nào cảm thấy bất kỳ cái gì một cách trực tiếp, hiệp thông? Hay liệu chúng ta cảm thấy mọi thứ qua những từ ngữ, qua những khái niệm, qua những định nghĩa? Liệu chúng ta có khi nào nhìn ngắm một cái cây, biển cả, bầu trời, mà không hình thành những từ ngữ, không một nhận xét về chúng?

“Nhưng làm thế nào người ta sẽ thấy bản chất tự nhiên hay chất lượng của đơn giản?”

Liệu bạn không đang ngăn cản chính bạn khỏi cảm thấy bản chất của nó bằng cách hỏi một phương pháp mà sẽ tạo ra nó, hay sao? Khi bạn đói và có thức ăn trước bạn, bạn không hỏi ‘Tôi sẽ làm gì để ăn?’ Bạn chỉ ăn. ‘Làm thế nào’ luôn luôn là một vòng vo khỏi sự kiện. Cảm thấy của đơn giản không liên quan gì đến những quan điểm của bạn, những từ ngữ hay những kết luận về cảm thấy đó.

“Nhưng cái trí, cùng những phức tạp của nó, luôn luôn đang chen vào giữa điều gì nó nghĩ rằng nó biết về đơn giản.”

Mà ngăn cản nó không ở cùng cảm thấy đó. Liệu bạn có khi nào cố gắng ở lại cùng cảm thấy?

“Ông có ý gì qua từ ngữ ở lại cùng cảm thấy đó?”

Bạn ở cùng một cảm thấy của vui thú, đúng chứ? Vì đã tận hưởng nó, bạn cố gắng nắm lấy nó, bạn lên kế hoạch để tiếp tục cùng nó, và vân vân. Lúc này, liệu người ta có thể ở lại cùng cảm thấy mà từ ngữ ‘đơn giản’ đại diện?

“Tôi không nghĩ tôi biết cảm thấy đó là gì, vì vậy tôi không thể ở lại cùng nó.”

Liệu có cảm thấy tách khỏi những phản ứng được kích động bởi từ ngữ ‘đơn giản’ đó? Liệu có cảm thấy tách khỏi từ ngữ, thuật ngữ, hay liệu chúng không thể tách rời? Chính cảm thấy và đặt tên cảm thấy hầu như xảy ra tại cùng thời điểm, đúng chứ? Từ ngữ luôn luôn được đặt vào chung, được sáng chế, nhưng cảm thấy thì không; và rất gian nan để tách rời cảm thấy khỏi từ ngữ.

“Một sự việc như thế có thể được hay sao?”

Liệu không thể cảm thấy mãnh liệt, tinh khiết, mà không có sự vấy bẩn, hay sao? Cảm thấy mãnh liệt về cái gì đó – về gia đình, về quốc gia, về một nguyên nhân – là tương đối dễ dàng. Cảm thấy hay hăng hái mãnh liệt hay có lẽ nảy sinh qua đồng hóa chính người ta cùng một niềm tin hay học thuyết, ví dụ như thế. Thuộc loại này người ta biết. Người ta có lẽ thấy một đàn chim trắng trong bầu trời xanh và hầu như chết lặng bởi cảm thấy mãnh liệt của vẻ đẹp như thế, hay người ta có lẽ co rúm đầy kinh hoàng bởi sự hung dữ của con người. Tất cả những cảm thấy như thế bị kích động bởi một từ ngữ, bởi một cảnh, bởi một hành động, bởi một vật? Nhưng liệu không có một mãnh liệt của cảm thấy mà không cần một vật, hay sao? Và liệu cảm thấy đó không mãnh liệt đến độ không thể so sánh được, hay sao? Vậy thì liệu nó là một cảm thấy hay cái gì đó khác hẳn?

“Tôi e rằng tôi không biết điều gì ông đang nói, thưa ông. Tôi hy vọng ông không phiền khi tôi nói với ông như thế.”

Không sao đâu. Liệu có một tình trạng mà không có nguyên nhân? Nếu có, vậy thì liệu người ta có thể cảm thấy nó, không bằng từ ngữ hay lý thuyết, nhưng thực sự nhận biết tình trạng đó? Vì thế muốn nhận biết thật nhạy cảm, sự diễn đạt bằng từ ngữ trong mọi hình thức, và tất cả đồng hóa cùng từ ngữ, cùng ký ức, phải hoàn toàn kết thúc. Liệu có một tình trạng mà không có nguyên nhân? Tình yêu không là một tình trạng như thế hay sao?

“Nhưng tình yêu là thuộc giác quan, thế gian, và vượt khỏi cái đó là thiêng liêng.”

Chúng ta quay trở lại cùng sự hoang mang, đúng chứ? Phân chia tình yêu như thế này và thế kia là thế gian; từ sự phân chia này có lợi lộc. Thương yêu mà không có hàng rào luân lý của từ ngữ bao bọc nó là tình trạng của từ bi mà không bị kích động bởi một vật. Tình yêu là hành động, và mọi thứ khác là phản ứng. Một hành động được sinh ra từ phản ứng chỉ nuôi dưỡng xung đột và đau khổ.

“Nếu tôi được phép nói như thế, thưa ông, tất cả điều này vượt khỏi tầm hiểu biết của tôi. Hãy cho phép tôi đơn giản, và sau đó có lẽ tôi sẽ hiểu rõ cái thăm thẳm.

*Ông Không bắt đầu đọc từ bảng tiếng Anh ra tiếng Việt, ghi âm: 30-10-2011 /
Đọc xong 11:00 ngày 12-11-2011*

*Ông Q bắt đầu nghe lại, đánh Vt: 24-3-2012 / Đánh Vt xong 14:45 ngày 27-10-
2012*

Ông Không sửa xong lần I trên Vi tính: 5:10 am ngày 12-6-2013

In nháp:17-6-2013: Ông Không ngã bệnh không thể sửa bản in nháp...

*Đây là bản dịch cuối cùng, chưa hoàn chỉnh ... (thường thường Ông Không
phải sửa 3 lần)*

*Ông Không đã qua đời lúc 4:00am / 4-7-2013 sau 8 năm dịch sách của
Krishnamurti.*

(Người đánh máy chỉ sửa lỗi chính tả thôi)

Đã dịch:

- 1 – Sổ tay của Krishnamurti (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti's Notebook
- 2 – Ghi chép của Krishnamurti (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti's Journal
- 3 – Krishnamurti độc thoại (Dịch 2006- Sửa 3-2013)
Krishnamurti to Himself
- 4 – Ngẫm nghĩ hàng ngày cùng Krishnamurti
Dịch 2005 - Sửa 3-2013
Daily Meditation with Krishnamurti
- 5 – Thiền định 1969 (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Meditation 1969
- 6 – Thư gửi trường học (Dịch 7-2008 – Sửa 3-2013)
Letters to Schools
- 7 – Nói chuyện cuối cùng 1985 tại Saanen
Dịch 2007 - Sửa 2012
Last Talks at Saanen 1985
- 8 – Nghĩ về những điều này (Dịch 2006 - Sửa 3-2013)
Think on these things
- 9 – Tương lai là ngay lúc này (Dịch 9-2008)
The Future is now
- 10 – Bàn về Thượng đế (Dịch 10-2008)
On God
- 11 – Bàn về liên hệ (Dịch 2008)
On Relationship
- 12 – Bàn về giáo dục (Dịch 2007 - Sửa 10-2012)
On Education
- 13 – Bàn về sống và chết (Dịch 2-2009)
On living and dying
- 14 – Bàn về tình yêu và sự cô độc (Dịch 2-2009)
On Love and Loneliness

- 15 – Sự thức dậy của thông minh- Tập I/II
Dịch 2009 - Sửa 2-2013
The Awakening of Intelligence
- 16 – Bàn về xung đột (Dịch 4-2009)
On Conflict
- 17 – Bàn về sợ hãi (Dịch 7-2009)
On Fear
- 18 – Vượt khỏi bạo lực (Dịch 6-2009)
Beyond Violence
- 19 – Bàn về học hành và hiểu biết (Dịch 8-2009)
On Learning and Knowledge
- 20 – Sự thức dậy của thông minh-Tập II/II
Dịch 2009 – Sửa 2-2013
The Awakening of Intelligence
- 21 – Nghi vấn không đáp án (Dịch 2009)
The Impossible Question
- 22 – Tự do đầu tiên và cuối cùng (Dịch 4-2010 - sửa 2013)
The First and Last Freedom
- 23 – Bàn về kiếm sống đúng đắn
Dịch 1-2010 - sửa 3-2013
On Right Livelihood
- 24– Bàn về thiên nhiên và môi trường (Dịch 5-2010)
On Nature and The Environment
- 25– Tương lai của nhân loại (Dịch 5-2010)
The Future of Humanity
- 26– Sự kết thúc của thời gian (Dịch 5-2010)
The Ending of Time
- 27– Sống chết của Krishnamurti (Dịch 2009)
The Life and Death of Krishnamurti
A Biography by Mary Lutyens
- 28–Trách nhiệm với xã hội (Dịch 6-2010)
Social Responsibility
- 29– Cá thể và xã hội (Dịch 7-2010)
Individual & society

- 30- Cái gương của sự liên hệ (Dịch 11-2010)
The Mirror of Relationship
- 31- Bàn về cái trí và suy nghĩ (Dịch 8-2010)
On mind & thought
- 32- Tại sao bạn đang được giáo dục? (Dịch 2-2011)
Why are you being educated?
- 33- Bàn về Sự thật (Dịch 3-2011)
On Truth
- 34- Tiểu sử của Krishnamurti – Tập I/II (Dịch 5-2011)
Krishnamurti's biography by Pupul Jayakar
- 35- Tiểu sử của Krishnamurti – Tập II/II (Dịch 6-2011)
Krishnamurti's biography by Pupul Jayakar
- 36- Truyền thống và Cách mạng (Dịch 7-2011)
Tradition & Revolution
- 37- Khởi đầu của học hành (Dịch 8-2011)
Beginnings of Learning
- 38- Giáo dục và ý nghĩa của sông (Dịch 9-2011)
Education and Significance of Life
- 39- Cuộc đời trước mặt (Dịch 10-2011)
Life Ahead
- 40- Gặp gỡ sự sống (Dịch 11-2011)
Meeting Life
- 41- Giới hạn của suy nghĩ (Dịch 12-2011)
The Limits of Thought
- 42- Lửa trong cái trí (Dịch 2-2012)
Fire in the mind
- 43- Nói chuyện tại Nhà bếp (Dịch 2011)
1001 Bữa trưa cùng J. Krishnamurti
The Kitchen Chronicles
1001 Lunches with J. Krishnamurti
- 44- Nói chuyện cùng sông Tập I/III (Dịch 2012)
Commentaries on living-First Series
- 45- Bàn về tự do (Dịch 12-2012)
On Freedom

46-Thâm nhập Thấu triết (Dịch 3-2013)

Exploration Into Insight

47- Nói chuyện cùng sống Tập II/III (Dịch 3-2013)

Commentaries on living - Second Series

48- Nói chuyện cùng sống Tập III/III (Dịch 7-2013)

Commentaries on Living-Third Series

...Ông Không và người bạn đặc biệt...

...Ông Không dịch sách của Krishnamurti tại quán cà phê (từ 2005-2013)